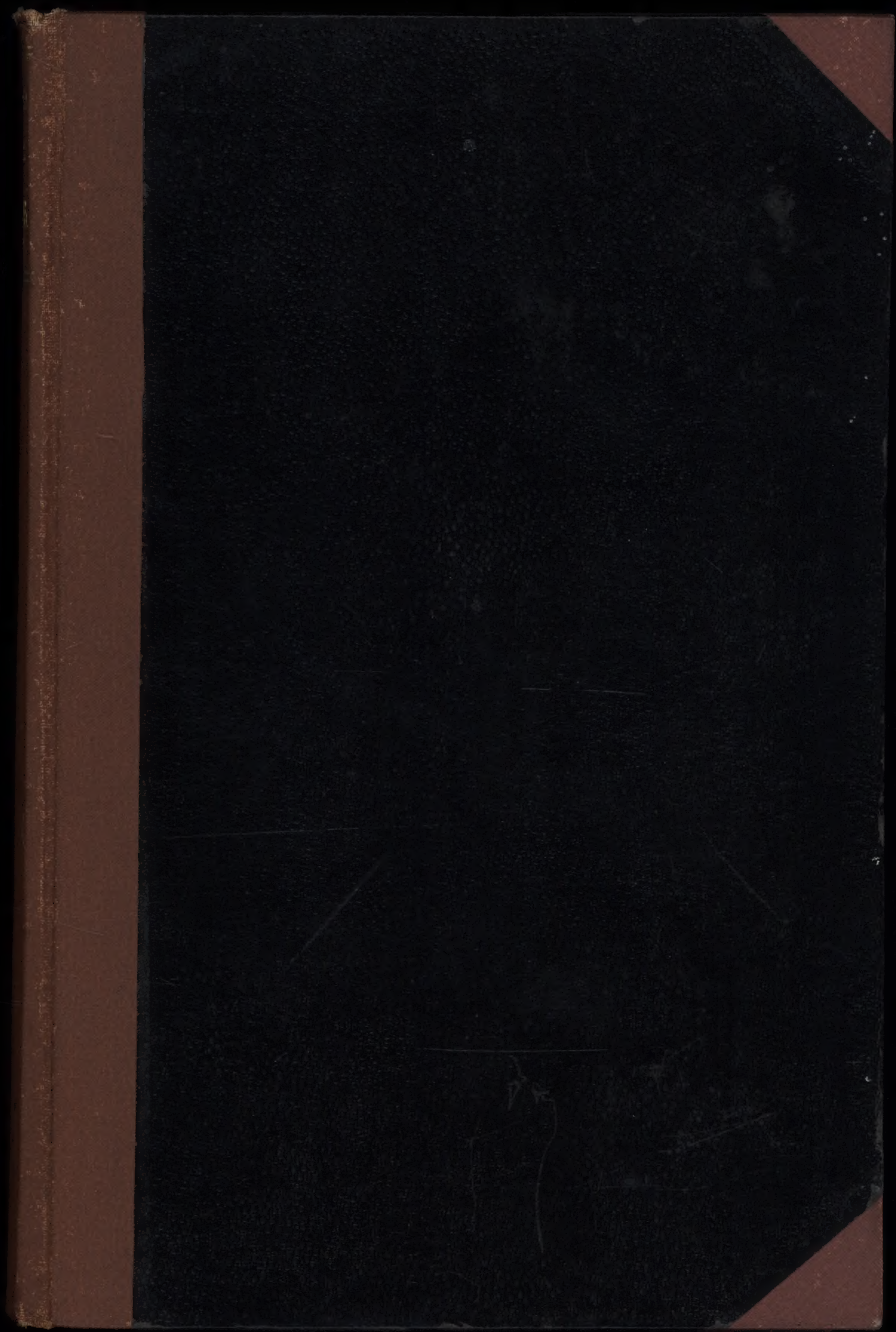


ANTIQUARISK TIDSSKRIFT,

UDGIVET

AF

DET KONGELIGE

NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKAB.

1843-1845.

KJÖBENHAVN.

TRYKT HOS J. D. QVIST, BOG- OG NODETRYKKER.

1845.

I Aarsmödet den 27de Januar 1844 vedtog Selskabet at give dets hidtil udgivne Aarsberetning en Udvidelse, navnlig med Hensyn til de deri optagne Beretninger om den Tilvæxt Museet for nordiske Oldsager Tid efter anden erholder, hvortil knyttes Beretninger om de övrige Samlinger af lignende Öiemed til Oldtidsvidenskabens og selve Samlingernes yderligere Fremme. Det besluttedes at udgive disse Beretninger under Benævnelsen „Antiquarisk Tidsskrift" og deri tillige at optage enkelte andre historiske og antiquariske Bidrag af almeen Interesse, tildeels oplyste ved Afbildninger. Af dette Tidsskrift, som er bestemt til at leveres uden Betaling til Selskabets Medlemmer og til dem, der som Velyndere bidrage til nogen af de ovenfor ommeldte Samlingers Fremme, vedtoges at udgive aarlig et Hefte paa 6 til 9 Ark, og ville tre saadanne udgjöre et Bind.

UDSIGT OVER DE UDGIVNE SKRIFTER.

FORNMANNA SÖGUR, *eller historiske Sagaer om Begivenheder i Norge, Sverrig og Danmark, udgivne i Oldsproget efter gamle islandske Haandskrifter;* complet i 12 Bind, med 7 Facsimiler.

SCRIPTA HISTORICA ISLANDORUM DE REBUS GESTIS VETERUM BOREALIUM, latine reddita et apparatu critico instructa, opera et studio Sveinbiörnis Egilssonii. Vol. I-XI.

OLDNORDISKE SAGAER, de samme Sagaer i dansk Oversættelse; complet i 12 Bind.

FORNALDAR SÖGUR NORÐRLANDA, den fuldstændige Samling af de *mythisk-historiske Sagaer* om Begivenheder i Norden för Islands Bebyggelse, udgivne i Oldsproget af C. C. Rafn, complet i 3 Bind med 1 Facsimile.

NORDISKE FORTIDS SAGAER, de samme Sagaer i dansk Oversættelse ved C. C. Rafn, ligeledes i 3 Bind.

KRÁKUMÁL SIVE EPICEDIUM RAGNARIS LODBROCI REGIS DANIÆ, udgivet med Indledning og oplysende Anmærkninger af C. C. Rafn.

FÆREYÍNGA SAGA eller FÆRÖBOERNES HISTORIE i den islandske Grundtext med færöisk og dansk Oversættelse udgiven af C. C. Rafn, med et Facsimile og Kort over Færöerne.

ÍSLENDÍNGA SÖGUR *eller historiske Sagaer om Begivenheder paa Island, udgivne i Oldsproget.* 1ste B. med et Kort over det gamle Island og 4 Facsimiler.

HISTORISKE FORTÆLLINGER OM ISLÆNDERNES FÆRD HJEMME OG UDE i Bearbeidelse efter de gamle Grundtexter af N. M. Petersen, 1-4 Bind.

GRÖNLANDS HISTORISKE MINDESMÆRKER, udgivne i Oldsproget med dansk Oversættelse, Indledninger og oplysende Anmærkninger. 1-2 B. og 3 Binds 1 Deel.

ANTIQUITATES AMERICANÆ SIVE SCRIPTORES SEPTENTRIONALES RERUM ANTE-COLUMBIANARUM IN AMERICA, Samling af de i Nordens Oldskrifter indeholdte Efterretninger om de gamle Nordboers Opdagelsesreiser til America fra det 10de til det 14de Aarhundrede. Studio et opera Caroli C. Rafn; med 18 Plancher.

TIDSSKRIFT FOR NORDISK OLDKYNDIGHED, complet i 2 Bind med 1 Facsimile.

NORDISK TIDSSKRIFT FOR OLDKYNDIGHED, complet i 3 Bind med 9 Kobbertavler.

ANNALER FOR NORDISK OLDKYNDIGHED 1836-1843 (1-4 Bind) med 37 Staalstik og Kobbertavler.

MÉMOIRES DE LA SOCIÉTÉ ROYALE DES ANTIQUAIRES DU NORD 1836-1839 (Vol. 1) med 11 Staalstik og Kobbere.

UDSIGT OVER
DET KONGELIGE NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKABS
FASTE FOND
MED EN LISTE OVER DETS
STIFTENDE MEDLEMMER.

Anm. Ifölge Statuterne indföres i alle Aarsberetninger Listen over de stiftende Medlemmer, som have ydet et Bidrag til Fondet af 100 Rbd. eller derover.

	Sölv Rbd.
H. M. FREDERIK VI*, KONGE AF DANMARK	300
H. M. CHRISTIAN VIII, KONGE AF DANMARK	300
H. M. NICOLAUS I, KEISER AF RUSLAND	400
H. M. FREDERIK WILHELM IV, KONGE AF PREUSSEN	200
H. M. WILHELM I*, KONGE AF NEDERLANDENE	200
H. M. CARL ALBERT, KONGE AF SARDINIEN	200
H. M. WILHELM II, KONGE AF NEDERLANDENE	100
H. M. DOM PEDRO II, KEISER AF BRASILIEN	200
H. M. OTTO I, KONGE AF GRÆKENLAND	150
H. Ks. H. LEOPOLD II, STORHERTUG AF TOSCANA	100
H. K. H. GEORG, STORHERTUG AF MEKLENBORG-STRELITZ .	180
H. K. H. FREDERIK, KRONPRINDS AF DANMARK	150
H. K. H. OSCAR, KRONPRINDS AF SVERRIG OG NORGE	100
H. Ks. H. ALEXANDER, STORFYRST THRONFÖLGER AF RUSLAND	300
H. K. H. WILHELM, PRINDS AF PREUSSEN	100
H. K. H. WILHELM, PRINDS AF ORANIEN	100
H. K. H. CARL, HERTUG AF LUCCA	250
H. D. WILHELM*, HERTUG AF NASSAU	200
H. D. ADOLPH, HERTUG AF NASSAU	100
Aall (Jacob)*, Eier af Næs Jernværk og Medlem af Storthinget i Norge,	100
Ackermann (W. A.), Professor ved Gymnasiet og Bibliothekar i Lübeck,	100
Adlerberg (V.), Gen. Lieut. og General-Postdirecteur, St. Petersborg,	100
Ahlefeldt-Laurwigen (C. J. F. Greve), Kammerherre, til Langeland,	100
Albinus (J. H. J.), Proprietair til Warmark i Hertugdömmet Slesvig,	300
Almeida e Albuquerque (Don Francisco), fh. Udr. Min., Rio Janeiro,	100
Andersen (J.), Cancellieraad og Forligelses-Commissair	450
Araujo-Ribeiro (Don José de), Keis. Brasiliansk bef. Minister i Paris,	100
Aspinwall (T.), Nordamericansk General-Consul i London	100
Beamish (North Ludlow), Major, Beaumont i Irland	100
Berzelius (Friherre Jacob), Prof. og Secr. ved Vid. Acad. i Stockholm,	100
Bexley (Nicolas Lord), Vice-Præsident i det Kgl. Literatur-S. i London,	200
Bille-Brahe (H. E. Grev Preben), Geh.-Conferentsr., til Brahesminde i Fyen,	100
Blome (Adolph von), Kongl. Dansk befuldmægtiget Minister i London,	100

Blome (Hs. Exc. Grev O.), Kongl. Dansk bef. Minister i St. Petersborg, 170
Bludoff (Hs. Exc. Dimitrij), Ks. Russisk Indenrigs-Minister, St. Petersborg, 100
Botfield (Beriah, Esq.), til Norton-Hall i Northamptonshire 200
Bridgham (Hon. Samuel W.), Providence 100
Brockdorff (Hs. Exc. Baron C. L.)*, Curator for Universitetet i Kiel, 100
Bröndsted (P. O.)*, Geh.-Legationsraad og Prof. ved Univ. i Kjöbenhavn, 100
Carlisle (Sir Nicholas), Secretair ved Antiquarernes Selskab i London, 300
Casaus (Don F. Ramon), Erkebiskop af Guatemala og Biskop af Havana, 170
Chaudoir (Baron Stan. de), Curator for Underviisnings-Districtet Kiev, 100
Cooper (Charles Purton, Esq.), F.R.S., F.S.A., M.A. Oxford 100
Daschkoff (Hs. Exc. Dmitri)*, Ks. Russ. Justits-Minister, St. Petersborg, 100
Demidoff (Fyrst Anathol), Greve til San Donato i Toscana 200
Dietrichstein (Hs. Exc. Grev M. v.), Chef for Hofbibliotheket i Wien, 100
Donner (C. H.), Conferentsraad, Altona 250
Doudeauville (O. Hertug af)*, Pair af Frankrig, Præs. i det geogr. S. i Paris, 100
Ekman (G. H.), Commerceraad, Götheborg 100
Elphinstone (Hon. Mount-Stuart), Medlem af det Asiat. Selskab i London, 100
Elton (Romeo), Professor ved Browns Universitet i Providence 100
Eugenius (Hs. Em.)*, Medlem af det h. Syn., Metropolit af Kiev og Halicz, 100
Fife (James Duff Earl of), Lord-Lieutenant af Banffshire i Skotland, 100
Freymark (C. A. W.), Gen.-Superintendent og evangelisk Biskop i Posen, 100
Galítzin (Fyrst Dmitri), General-Gouverneur i Moskou 200
Galítzin (Fyrst Sergius), Curator for Underviisnings-Districtet Moskou, 240
Gortschakoff (Fyrst Peter), General-Gouverneur over Vest-Siberien . 100
Gråberg de Hemsö (Greve J.), Kammerherre hos Storhertugen af Toscana, 100
Gurney (Hudson, Esq.), Vice-Præsident i Antiquarernes Selskab i London, 100
Hall (Hs. Exc. Roman), Admiral, Gouverneur i Archangel 100
Hallam (Henry), Vice-Præsident i Antiquarernes Selskab i London . . 100
Heintze (J. F. E. Baron von), Kammerherre og Regjeringsraad, Slesvig, 100
Horsburgh (James)*, Hydrograph ved det Engelsk Ostindiske Compagnie, 150
Ingram (James), Præsident for Trinity College af Universitetet i Oxford, 100
Jacob (Hs. Em.), Biskop af Saratov og Zarizinsk 100
Jenisch (M. J.), Senator i Hamborg 100
Kemble (John M., Esq.), M.A., Trinity College, Cambridge 100
Kiriakow (Michel)*, Keiserlig Russisk Collegieraad, Odessa 120
Klewiz (W. A. von), Kongelig Preussisk Geheime-Statsminister, Berlin, 120
Klick (J. J.), Kongelig Dansk Consul i Buenos Ayres 100
Kold (P.)*, Agent, Kjöbmand og Fiskeri-Udreder 600
Krabbe-Carisius (Hs. Exc. H.), Geheime-Conferentsraad 100
Lamb (William, Esq.), St. Thomas i Vestindien 210
Lang (Hugh), M.D., Greenock i Skotland 100
Leathes (Philip Hammersley, Esq.)*, F.S.A. London 100
Le-Blanc (Thomas, Esq.), LL.D., F.S.A., Advocat, London 100

Lee (John, Esq.), LL.D., Medlem af det Kongl. Selskab i London . .	100
Lerchenfeld (Hs. Exc. Baron von), Geheime-Statsminister, München,	100
Lowell (Charles), T.D., Sognepræst i Boston i Massachusetts	100
Macedo (Don Joaquim da Costa de), Secretair ved Vid. Acad. i Lissabon,	100
Maccregor (Francis C.), Kongl. Storbritannisk General-Consul i China,	100
Macleod (Hs. Exc. Sir Henry G.), Gouverneur over Trinidad	100
Manockjee Cursetjee (Esq.), Parsisk Literator, Bombay	100
Marquez (Hs. Exc. J. J.), forhen Præsident i Ny Grenada i Sydamerica,	100
Martinez de la Rosa (Don F.), Kongl. Spansk Premier-Minister, Madrid,	100
Menschikoff (Fyrst Alex.), Admiral, General-Gouverneur over Finland,	150
Metcalfe (Hs. Exc. Sir Charles), Gouverneur over Agra i Hindostan,	200
Metternich (C. Fyrst), Keiserlig Österrigsk Stats-Canzler, Wien . .	100
Miniscalchi (Greve Frans), Keiserl. Österrigsk Kammerherre, Verona,	100
Mittrowsky (Hs. Exc. Grev)*, Keiserl. Österrigsk Överste-Canzler, Wien,	100
Molander (Johan)*, T.D., Biskop over Borgå Stift i Finland	100
Moltke (Hs. Exc. Greve A. W.), Geheime-Stats- og Finants-Minister,	100
Moltke (Hs. Exc. Greve C. E.), Geheime-Conferentsraad, til Aagaard,	100
Montefiore (Sir Moses), Medlem af det Kongl. Selskab i London . . .	100
Mülertz (A. F.), P.D., Rector ved den lærde Skole i Horsens	100
Navarrete (Don Fern. de), Præs. K. Acad. for Spaniens Hist. i Madrid,	100
Orloff (Grev Alexis), General, Medlem af Statsraadet, St. Petersborg .	100
Ouseley (Sir Gore), Director i det Asiatiske Selskab i London	100
Ouseley (William G.), Kongl. Storbrit. Chargé d'Affaires i Rio Janeiro,	100
Peterson (John), Overdommer paa St. Vincent i Vestindien	100
Petit (Louis Hayes, Esq.), Medlem af det Kongelige Selskab i London,	200
Plaskett (Joseph), Major, St. Croix i Vestindien	100
Plumer (William, Esq.), Epping, New-Hampshire	100
Precht (H. W.), Major og Stadthauptmand paa St. Thomas	200
Prescott (Hs. Exc. H.), Gouverneur over Newfoundland	100
Prieto (H. E. Don Joaquim), Præsident i Republiken Chili i Sydamerica,	100
Prudhoe (A. P. Lord), Capitain i den Britiske Marine, London	100
Pyrker (Hs. Em. J. L.), Patriarch-Erkebiskop af Erlau i Ungarn . .	100
Rafn (C. C.), Selskabets Secretair	100
Rehling (J.)*, General-Gouverneur over dansk Ostindien, Tranquebar,	100
Reventlow (D. C. E. Greve af), Kammerherre, til Brahetrolleborg . .	100
Reventlow (F. D. Greve af), Kongelig Dansk bef. Minister i London,	100
Rumin (N. de), Keiserlig Russisk Statsraad, Moskou	100
Santa-Cruz (H. E. Andreas), Prot. for den Peru-Boliviske Confoederation,	160
Scavenius (J. B.), Hofjægermester, til Basnæs	100
Schack (O. D. Greve af), til Schackenborg	100
Schindler (Johan), Hans Hellighed Pavens Huusprælat, Krakau	100
Schmidt (P. C.), Proprietair til Windeby og Senator i Tönningen . . .	200
Scholten (P. C. F.), General-Gouverneur over dansk Vestindien, St. Croix,	100

Schubert (Hs. Exc. F. H. von), General-Lieutenant, St. Petersborg . . 100
Sieveking (Carl), Syndicus i Hamborg 100
Sjögren (A. J.), Ks. Russisk Collegieraad og Academiker i St. Petersborg, 100
Smith (M.), Kongelig Norsk Sö- og Landkrigscommissair, Arendal . . 100
Stenhammar (M.), T.D., Sognepræst til Risinge i Sverrig 100
Stifft (Friherre A. J. v.)*, Keiser Frants den Förstes Livlæge, Wien, 100
Stourdza (H. H. Fyrst Michael), Hospodar af Moldau 200
Stroganoff (Gregorius Greve), Keiserlig Russisk Geheimeraad 100
Ströyberg (C.), Cancellieraad 600
Swinburne (Sir John E.), Baronet, Præs. for Antiq. Selskab i Newcastle, 150
Teïmouraz (H. H. Czarevitsch), Prinds af Georgien, Sön af K. Georg XIII, 100
Thamsen (H. D.)*, Etatsraad, Stuttgard 2,020
Toreno (Greve José Maria de)*, Kammerherre hos Dronn. af Spanien, 100
Uvaroff (Hs. Exc. Sergius), Underviisnings-Minister, St. Petersborg . 100
Van-Deurs (J. F.), General-Krigscommissair, til Frydendal i Sjælland, 100
Vargas (J. F.), M.D., Præs. i Republiken Venezuela i Sydamerica . . 100
Waldo (Daniel, Esq.), Worcester, Massachusetts 100
Wallén (Hs. Exc. C.), Geheimeraad, Medlem af Senatet for Finland . 100
Warschau (Grev Paskévitsch Erivansky, Fyrste af), Statholder i Polen, 150
Webster (Noah), LL.D., New-Haven i Connecticut 100
Wellenheim (Leopold Welzl von)*, Keiserlig Österrigsk Hofraad, Wien, 100
Werkmester (M.), geographisk Landmaaler 100
Wilson (Right Rev. Daniel), D.D., Biskop af Calcutta i Bengalen . . 100
Winthrop (Thomas L.), Præs. i det Amer. Antiq. Selskab i Boston . . 100
Wood (Richard, Esq.), Kongl. Storbritannisk Consul i Damascus . . 100
En russisk Statsmand i St. Petersborg 100
En Americaner 500
Fond under Benævnelsen „Grönland" 600
Fond under Benævnelsen „Stavanger" 200
Det övrige Tilvæxt-Fond, dannet af de ordinaire bestandige Bidrag . 17,060

Selskabets faste Fond den 31te December 1843 . . . . . Rbd. Sölv 40,000

ERKLÆRING FRA REVISORERNE.

Undertegnede, som Selskabets for Aaret 1843 valgte Revisorer, have efterseet de Kongelige 4 Procents Obligationer, som udgjöre det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskabs faste Fond for islandske Oldskrifters Udgivelse og nordisk Oldkyndigheds Fremme, til Belöb 40,000 Rbd. Sölv, og bevidne herved at have fundet disse Obligationer paategnede, som hörende til dette Fond, af Bestyrelsens fire Medlemmer med de Bestemmelser, som den Kongelig confirmerede Fundats for Fondet af 30te October 1834 § 4 foreskriver, og denne Paategning dernæst at være noteret i Statsgjelds-Contoiret.

Kjöbenhavn, den 26de April 1844.

LÖGSTRUP. J. F. MAGNUS.

DET KONGELIGE NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKAB.

AARSBERETNING 1843.

AARSMÖDE DEN 27DE JANUAR 1844.

(MED CONTINUATIONSMÖDE DEN 27DE APRIL.)

PRÆSIDENTEN H. K. H. KRONPRINDS FREDERIK var, da Januar-Mödet afholdtes, fraværende ved sit Gouvernement i Fyen, men havde Forsædet i Continuationsmödet, og meddeeltes, efterat han havde aabnet Forhandlingerne med nogle indledende Ord, en Udsigt over Selskabets Tilstand og Foretagender i det sidstforlöbne Aar 1843.

Selskabet beklager Tabet af eet af sine nidkjæreste og virksomste Medlemmer, Geheime-Statsminister Johan Sigismund Mösting, som gik heden den 16de September 1843. I den Tid, han som Præsident ledede og bestyrede Selskabets Anliggender, bidrog han væsentlig til at give nordisk Oldgranskning et nyt Opsving. Den levende Interesse, hvormed han, skjönt allerede höit i Oldingsalderen, virkede med Ungdoms Kraft for denne Sag, vil stedse blive Selskabet i dyrebar Erindring, og et skjönt Mindeblad i dets Historie danner det Tidspunkt, da han ved sit sidste Forslag overgav det saa lyse Forhaabninger for Fremtiden.

Efterfölgende senest optagne Medlemmer vare i 1843 indtraadte i Classen af de

STIFTENDE MEDLEMMER:

H. M. DOM PEDRO II, KEISER AF BRASILIEN.
H. M. OTTO I, KONGE AF GRÆKENLAND.
H. Ks. H. ALEXANDER, STORFYRST THRONFÖLGER I RUSLAND.
H. K. H. CARL, REGJERENDE HERTUG AF LUCCA.
ADLERBERG (Voldemar), Ks. Russisk Gen. Lieut. og Gen. Postdirecteur.
ALMEIDA E ALBUQUERQUE (D. Francisco), Ks. Brasiliansk Udenrigs-Minister.
DEMIDOFF (Fyrst Anathol), Greve til San Donato i Toscana.
GOLITZIN (Fyrst Dmitri), General-Gouverneur i Moskva.
GORTSCHAKOFF II (Fyrst Peter), General-Gouverneur over Vest-Siberien.
LEE (John), Esq., Medlem af det Kongelige Selskab i London.
MACGREGOR (Francis Coleman), K. Storbritannisk General-Consul i China.

Macleod (Sir Henry G.), Gouverneur over Trinidad.
Marquez (J. J.), forhen Præsident i Republiken Ny Grenada i Sydamerica.
Miniscalchi (Greve Frans), Ks. Österrigsk Kammerherre, Verona.
Montefiore (Sir Moses), Medlem af det Kongelige Selskab i London.
Orloff (Grev Alexis), Ks. Russisk General og Medlem af Statsraadet.
Rumin (N. de), Ks. Russisk Statsraad og Kammerherre, Moskva.
Schindler (Johan), Hans Hellighed Pavens Huusprælat, Senats Præsident i Krakau.
Stroganoff (Gregorius Greve), Ks. Russisk Geheimeraad, St. Petersborg.
Teïmouraz (H. H. Czarevitsch), Prinds af Georgien, Sön af Kong Georg XIII.
Toreno (José Maria Greve de), Kammerherre hos Dronningen af Spanien.
Warschau (Grev Paskévitsch Erivansky Fyrste af), Statholder i Polen.
Wood (Richard), Kongelig Storbritannisk Consul i Damascus.

De arbeidende Committeers Bestræbelser vare henvendte paa fölgende Formaal:

ISLANDS OLDTIDS SAGAER,

indeholdende, i den gamle Grundtext efter samtlige bevarede Haandskrifter, de islandske Kildeskrifter til det nordlige Europas og Americas Historie, som nærmest vedkomme selve Island og Isländernes Herkomst og Bedrifter fra det 9de til det 14de Aarhundrede, eller fra Islands förste Opdagelse og Bebyggelse saa langt ned i Tiden, som den egentlige Sagaskrivnings Periode strækker sig. Mange af disse Sagaer vare hidtil enten aldeles ikke udgivne eller ogsaa kun paa en meget ufuldstændig og uefterrettelig Maade, hvorfor en ny critisk Udgave længe har været savnet og önsket. Det förste Bind af Værket Íslendínga Sögur, som forelagdes i forrige Aarsmöde, omfatter tvende Skrifter af Islands ældste Historieskriver Præsten Are Thorgilsson, kaldet Frode eller den Lærde (föd 1068, död 1148), nemlig det lille Skrift *Íslendíngabók* eller Schedæ de Islandia og det vigtige historisk-geographiske Værk *Landnámabók* eller Liber originum Islandiæ, hvortil det förstnævnte er at ansee som en Forlöber. I dette Skrift, som her fremtræder for förste Gang i sin ældste bevarede Recension, omhandles de förste Opdagelsesreiser, deels fra Danmark, deels fra Færöerne og Norge, samt Nordmændenes Udvandring til Island og flere Lande, foranledigede især ved Harald Haarfagers successive Erobringskrige mod de norske Smaakonger, der endtes med Undertvingelsen af hele Norge. Island opdagedes ved Midten af det 9de Aarhundrede; Landets förste Bebyggelse ved Nordmanden Ingolf, der nedsatte sig i Reykjavik, begyndte ved Aaret 874, og angives Landet at være blevet fuld-

stændig bebygget i et Tidsrum af 60 Aar. Landnamsbogen meddeler en udförlig Beretning om Islands Bebyggelse, om Nybyggerne, *landnámamenn*, med deres Genealogier vedföiede, og en nöiagtig Angivelse af det District, enhver af dem tog i Besiddelse, hvilket de tildeels paa forskjellige Maader atter uddeelte til Medreisende eller Underhavende. Neppe har noget Land et Værk som Landnámabók over sin förste Bebyggelse at opvise. De nyere Europæeres store i andre Verdensdele, især i America og Australien, stiftede Colonier, som tildeels ere voxne til mægtige Riger, kunne sandsynligviis foranstalte andre noget lignende Arbeider, for hvilke det her omhandlede i visse Henseender vil kunne anbefales som Mönster. I Bindet ere enkelte Tillæg tilföiede af andre Oldskrifter, som deels tjene til at oplyse islandske Genealogier i de förste Aarhundreder efter Landets Bebyggelse, deels Sprogets og Orthographiens Beskaffenhed i det 12te Aarhundrede, da Are Frode nedskrev sine Værker. Af en særegen Interesse er en Fortegnelse af 1143, altsaa i Are Frodes levende Live, over en Deel dalevende islandske Præster af indenlandsk Herkomst, og *Reykholts máldagi* eller Fortegnelse over Reykholt Kirkes Eiendele, i hvilket Actstykke det vigtigste Afsnit er en nöiagtig Beskrivelse over de faste Eiendomme, som paa den Tid, da det blev affattet, tilhörte Kirken i Reykholt, hvoriblandt denne Gaard selv med alle dens Herligheder og usus fructus *(landsnytjar)*, Servituter eller smaae Ströeiendomme paa andres Grund. Det er en sand *máldagi* netop af den Art som de, hvilke Biskop Thorlak Thorhallson til Skalholt (fra 1178 til 1193) i hans Embedstid, ved at paaberaabe sig den canoniske Ret og Erkebiskop Eysteins Befaling, sögte at erhverve for de islandske Kirker, der indtil hans Tid ganske stode under deres Patroners, som Kirkejordernes förste Eieres og Giveres Forvaltning, saaledes at disse havde forpligtet sig til at vedligeholde Kirkerne og underholde det fornödne Antal af Præster og Degne, men dog iövrigt kunde skalte og valte med Kirkejordernes eller Kirkestedernes Indtægter efter eget Behag. Derimod paastod Biskop Thorlak, at en saakaldet *máldagi* eller authentisk Fortegnelse over enhver Kirkes Eiendomme skulde affattes og bekræftes ved en höitidelig Overeenskomst mellem Biskoppen og Kirkernes Værge, der da ophörte at være Kirkepatron men overgav Kirkens hele Forvaltning til Biskoppens Raadighed. Et andet Afsnit er en Overleverings-

Act af Reykholts Kirke og dens Eiendomme til Snorre Sturlasön, da han i Aaret 1208 flyttede dertil fra Borg. Det tredie indeholder Kirkens Inventarium, og nævnes deri Snorre og Hallveig som et Par, der har givet tvende „Sangmöer" eller Klokker til Kirken; det 4de handler om Kirkens Forstrandsrettigheder og det 5te om de Helgene, til hvilke den er bleven indviet. I Bindet ere vedföiede 4 Facsimiler af de til Udgaven benyttede Membraner, deriblandt ovenmeldte Præstefortegnelse fra 1143, 4 Stamtavler for Landnamsbogens Forfattere, Sturlunga-Slægten og Mela-Slægten; endvidere Kortet over det gamle Island med dets Bygdelag og Inddeling i större Jurisdictioner, de saakaldte Thing, omtrent fra Aar 934 til 1000, mest udarbeidet efter og nærmest til Oplysning af Landnamsbogen, men tidligere benyttet i Rafns Antiquitates Americanæ. Forandringerne vare i den paafölgende Tid saa ubetydelige, at det vel kan benyttes for den hele Sagacyclus lige til dennes Slutning i 14de Aarhundrede. Endog for den nyere og nyeste Tid er det ikke ubrugbart, da de nu mærkværdigste Steder allerede vare det i Fortiden, og overhoved det store Fleertal af de her anbragte Navne endnu befindes at tilhöre bekjendte Bjerge, Dale, Fjeldveie, Forbjerge, Bugter, Fjorde, Elve, Söer, Bygder og Gaarde. I det Hele taget ere de ældste Stedsnavne i Island, ligesom Sproget selv, der blevne bedre bevarede end rimeligviis i noget andet Land i Verden.

Fölgende den samme Plan for Udgaven af Islands övrige historiske Oldskrifter, agter man i Værkets andet Bind at levere *Sagan af Herði ok Hólmverjum, Hænsna-Þóris Saga, Sagan af Gunnlaugi ormstúngu ok Skáld-Rafni, Heiðarvíga Saga* og *Saga Bjarnar Hítdælakappa*. Af disse Sagaer vare Afskrifter af de fortrinligste Codices, der lægges til Grund for Udgaven, alt tidligere tagne, og nu deels fortsattes, deels paabegyndtes disses Collationering med de övrige bevarede Haandskrifter. Da imidlertid Bogtrykkeren har maattet skaffe sig nye Typer til Varianterne, foranledigede dette, at Trykningen af det andet Bind först nu, da disse Typer ere hidkomne, har kunnet paabegyndes.

GRÖNLANDS HISTORISKE MINDESMÆRKER.

De to förste Bind af dette Værk udkom i 1838 og den förste Afdeling af det tredie i 1842. Trykningen af dette Bind, hvormed Værket fuldendes, er fortsat med tvende Bidrag, som Dr. Pingel,

der i længere Tid har opholdt sig og reist i selve Grönland, havde paataget sig at udarbeide, nemlig en Udsigt over de vigtigste *Reiser*, som *i nyere Tider* ere foretagne fra Danmark og Norge, *for igjen at opsöge det tabte Grönland* og undersöge det gjenfundne, og en *antiquarisk Chorographie*, tildeels grundet paa Beretningerne om de efter Selskabets Foranstaltning og paa dets Bekostning i en Række af Aar foretagne Reiser og antiqvariske Undersögelser i Grönlands betydeligste Fjorde. Derefter skal fölge en Udsigt over Landets gamle Geographie, grundet paa Sammenstilling af Oldskrifternes Beretninger med de saaledes tilveiebragte Oplysninger om Rudera i Landet af Bygninger fra den gamle europæiske Beboelsestid. Til yderligere Oplysning og Lettelse ved Værkets Afbenyttelse vedföies en Bispefortegnelse og chronologisk Udsigt, et historisk eller Personregister, et geographisk Register samt et Sagregister. Disse ere for en stor Deel udarbeidede, og derhos er Tegningen og Graveringen af de for dette Bind bestemte 12 Plancher udfört og paa det nærmeste fuldendt. Foruden tvende til at oplyse Zenoernes Reiser hörende Korter ville saaledes her meddeles Afbildninger af grönlandske Sigiller, Grundtegninger af Ruinerne ved Ikigeit, i Tessermiut, i Igalikko og i Kakortok, Prospect af Kirkeruinen i den sidstnævnte Fjord, Afbildninger af Indskriftstene i Runer og latinsk Skrift, der ere fundne i Grönland. De vigtigste ere imidlertid tvende Korter, det ene over Julianehaabs District, sandsynligen indbefattende *de Gamles Österbygd*, og det andet over den Deel af Godthaabs District, der antages fornemmeligen at have udgjort *de Gamles Vesterbygd*, nemlig Baals Revier med tilliggende Fjorde og Amaraglik. Det förste af disse Korter er en ny Redaction og Omarbeidelse af det tidligere af Selskabet i Rafns Antiquitates Americanæ udgivne Kort over Julianehaabs District, der blev udarbeidet af Capitain Graah efter de da forhaanden værende Materialier, og ere nu til dets yderligere Berigtigelse og Fuldstændiggjörelse de ved ovenanförte Reiser tilveiebragte Specialkort og Fjordbeskrivelser endvidere benyttede tilligemed flere af forskjellige, som have opholdt sig i Grönland og bereist enkelte Fjorde, meddeelte Oplysninger. Kortet over en Deel af Godthaabs-District er udarbeidet af Lieutenant C. Möller, senere udnævnt til Inspecteur over Nord-Grönland, der paa Selskabets Bekostning har foretaget Undersögelser i flere af dette Districts Fjorde. Begge disse Korter kunne

ansees for ikke uvigtige Bidrag ogsaa til Grönlands nyere Geographie, uagtet de egentlig her ere at betragte som antiquariske Korter, eftersom samtlige Ruiner af gamle europæiske Bygninger, som de Reisende have stödt paa, ere paa Korterne ved særskilte Ruintegn anmærkede, saa at det deraf tydelig kan skjönnes, hvor betydelig og udbredt Bebyggelsen har været i hine Tider. Professor Munch gjorde i et Brev af 5te Februar opmærksom paa et af den Bergenske Biskop Hakon under 6te idus Augusti 1341 paa Latin udstædt *Anbefalingsbrev for Præsten Ivar Bárdson* paa hans Reise til Grönland i samme Bisp Hakons Ærende. Ivar Bardson skylde vi den udförligste Beskrivelse over det gamle Grönland, udgiven af Rafn i Antiquitates Americanæ S. 300-318 og derefter i Grönlands historiske Mindesmærker 3 B. S. 248-260. Rafn formoder vel (Antiq. Amer. S. 282), at denne Ivar, som nu sees at være en Nordmand, maa have levet i det 14de Aarhundrede, men er dog usikker derom. Hint vigtige Kildeskrift for Grönlands gamle Geographie, som vi nu desværre ikke have tilbage i den oldnordiske Grundtext, men alene i Oversættelser, dateres saaledes nu med Sikkerhed.

AMERICAS FORCOLUMBISKE HISTORIE.

Efterat Selskabet havde i 1837 udgivet Værket ANTIQUITATES AMERICANÆ sive Scriptores Septentrionales Rerum Ante-Columbianarum in America, studio et opera C. C. Rafn, har den derefter oprettede Committee for Americas forcolumbiske Historie vedblevet at virke til dette Maal. Flere didhenhörende Meddelelser findes allerede i Selskabets udgivne Mémoires, og er en med 9 staalstukne Plancher oplyst ny foröget Udgave besörget af Rafns MÉMOIRE SUR LA DÉCOUVERTE DE L'AMÉRIQUE AU DIXIÈME SIÈCLE, der tildeels er at ansee som et Supplement til det ovennævnte större Værk.

Henry R. Colcraft har ved Brev fra New-York af 7de August sendt yderligere Meddelelse om Fundet ved Grave Creek i Ohio-Dalen i Virginien af flere Gjenstande fra en fjern Old, deriblandt en *Indskriftsteen*, som er afbildet i Selskabets Mémoires 1840-1844, Tab. 5, Fig. 10, hvor ogsaa Colcrafts tidligere Meddelelse om dette Fund er indfört.

Professor Lauts i Leyden meddeelte *Nog een woord over de Antiquitates Americanæ van de Hoogleeraar C. C. Rafn te Koppenhagen.*

Ved kraftig Bistand af Medarbeidere i America har Selskabet været saa heldigt, ogsaa paa en anden Maade at virke til det samme Maal, og sattes i Stand til i 1843 at grundlægge et CABINET FOR AMERICANSKE OLDSAGER, navnlig fra denne Verdensdeels *forcolumbiske Tider.* I dette Cabinet, hvis Oprettelse Hans Majestæt har sanctioneret og indrömmet Plads for det paa Christiansborg Slot ved Siden af og i Forbindelse med Museet for nordiske Oldsager, optages den allerede ikke uanseelige *eskimoiske* Samling, til hvis Forögelse de i en Række af Aar bestaaende Forbindelser med Grönland har bidraget saa væsentlig. Dertil föies nu den tilveiebragte Samling af *indianske* Sager fra Nordamerica og Sydamerica og af *caraibiske* fra Vestindien.

Hr. Charles Hammond oversendte fra Boston en af 300 Stykker bestaaende höist værdifuld Samling af indianske Oldsager af Steen, enkelte ogsaa af Been og Bronce og nogle mærkelige Kar af Steen og brændt Leer, fundne i Maine, Massachusetts og Connecticut.

Dr. Swift i Easton i Pennsylvanien, fra hvem Selskabet i 1842 modtog 200 Stykker indianske Oldsager, fundne paa Brædderne af Delaware, sendte forrige Aar igjen en ny Samling fra samme Egn, bestaaende af 215 Stykker foruden Doubletter.

Hr. C. A. Uhde lovede ved Brev fra Mexico af 28de August at ville offerere Selskabet en Samling af *mexicanske* Oldsager.

Hr. Virgil v. Helmreichen, österrigsk Naturforsker, som for Tiden reiser i Brasilien, oversendte to udmærkede Pilespidser af Hornsteen og Bjergcrystal, fundne i Provindsen Minas Geraes (jfr. Beretningen om Cabinettet for americanske Oldsager).

SELSKABETS ANNALER OG MÉMOIRES.

I 1842 udgaves 4de Bind af Selskabets ANNALER FOR NORDISK OLDKYNDIGHED, indeholdende Aargangene for 1842 og 1843. Som færdigt fra Pressen forelagdes nu 2det Binds 1ste Hefte eller Aargangene for 1840-1843 af MÉMOIRES DE LA SOCIÉTÉ ROYALE DES ANTIQUAIRES DU NORD, indeholdende, foruden Aarsberetningerne for 1839 til 1841, fölgende Afhandlinger og Bidrag: 1, Om Forholdet imellem Sanscrit og Islandsk ved N. L. Westergaard. 2, Den historiske Fortælling om Grönlænderen Einar Sokkason, efter den islandske Grundtext paa Engelsk ved Thorleif G. Repp. 3, Om Kirkeruinen i Kakortok (med Prospect). 4, Beretning om

et Fund af Oldsager ved Fall River i Massachusetts, ved Thomas H. Webb med tilföiede Bemærkninger af C. C. Rafn, (med Afbildninger). 5, Beretning om en i America funden Indskriftsteen, (med Afbildning), meddeelt af Henry R. Colcraft med Bemærkninger af C. C. Rafn. 6, Astronomisk Vidnesbyrd for Beliggenheden af Vinland, de gamle Nordboers Hovedsæde i America, ved C. C. Rafn. 7, Antike Vaser fra Peru, ved C. T. Falbe (med Afbildninger). 8, Beskrivelse over to Oldtidsminder i Ods Herred i Sjælland (med Afbildninger). 9, Beskrivelse over Dronning Dagmars Kors og flere analoge Oldsager (med Afbildninger). 10, Bemærkninger angaaende den russiske Fyrsteslægts Genealogie, ved J. H. Bredsdorff.

* * *

I April-Mödet meddeelte Dr. Wetterbergh fra Östersund en med Afbildning oplyst Beskrivelse over en mærkelig *Hällristning*, beliggende i Glösebekken i Alsens Sogn *i Jemteland.*

Pastor Götzsche til Vestervelling havde indsendt Afbildninger af en i Skjern Slotsbakke opdaget hidtil ubekjendt *Runesteen*, om hvilken Etatsraad Finn Magnusen foredrog nogle Bemærkninger, hvorved det oplystes, at den baade er mærkelig med Hensyn til Sproget og rimeligviis tillige som et historisk Mindesmærke, da den synes at være fra Harald Blaatands Tid, ommeldende forskjellige ellers af Historien bekjendte Personer. Stenen er sat over en Uþinkaur Usbjarnarsun, efter nyere Skrivemaade *Óðinkár Ásbjarnarson*, Othincar Asbjörns Sön.

Pastor Bloch til Vigsnæs meddeelte Beretning om nogle *Oldtidsminder paa Laaland,* oplyst ved tilföiede Afbildninger, og Mag. Viborg Afbildning af en mærkelig Indskrift paa en Döbefont i Baarse-Kirke ved Præstö.

Den historiske Forening i Bamberg havde sendt nogle Pröver af *Pile*, der i Sommeren 1842 bleve fundne ved at oprydde en Kjelderhvelving i det Bamberger Stadskæmneri, hvor der laae henved 20,000 af dette Slags Pile, der formenes at være fra 1435, da Indbyggerne af Staden Bamberg gjorde Oprör mod deres Fyrstbiskop Anton von Rotenhan.

Hr. August Le Prevost yttrede i Brev fra Paris af 23de Marts, idet han oversendte sin *Dictionnaire des anciens noms de lieu du Département de l'Eure*, den Forventning at Selskabet vilde med

Interesse bemærke de ældste Former, som han i skrevne Documenter har kunnet finde tillagte Steder i dette Land af dets scandinaviske Erobrere, og udbeder sig Selskabets Betænkning med Hensyn til Forklaringen af enkelte af disse Stedsnavne.

Professor Nilsson i Lund lod forelægge i Fortsættelse 4de Hefte af hans Værk *Skandinaviska Nordens Urinvånare* og Professor Munch i Christiania sin Udgave af *Björgynjar Kálfskinn*.

Hr. Jonas Hallgrimson meddeelte en Tegning af en af ham ved Mælifell i Islands Nordamt funden *Runesteen*.

Oldsag-Committeen foreviste de vigtigste til Museet senest indkomne Oldsager, deriblandt nogle pragtfulde *Brudesmykker* i ældre Form *fra Island*.

I October-Mödet forelagde Hr. J. J. A. Worsaae sit Skrift „*Danmarks Oldtid, oplyst ved Oldsager og Gravhöie*".

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab havde tilsendt Selskabet en Beretning om de vigtigste Oldsager, hvormed dets Samling i de senere Aar er foröget og derhos vedföiet Assessor C. N. Schwachs *Udsigt over de tre nordiske Rigers Myntvæsen fra de ældste Tider til nuværende samt Grundrids af Heraldiken*.

Professor Dahl havde fra Dresden oversendt Bemærkninger om en gammel *Stol fra Norges Middelalder;* Brukspatron Iverus Underretning om Fund i *Vestmanland;* Provst von Knorring paa Åland Bemærkninger om *Sprogforskning* og Pastor Fellman til Lappajärvi i Finland Bemærkninger om *Tro* paa *Trolddom og Besværgelser i Finland* (see herom videre Selskabets historiske Archiv).

Hr. Sorterup, som nylig var vendt tilbage fra en antiquarisk Reise i Tydskland, Schweiz og Italien, foreviste en Deel Afbildninger af *Broncesager*, fundne i det franske *Schweiz*, som ganske stemme overeens med vore nordiske, og sögte derved, som ved flere anförte Data at vise, at der rimeligviis har været en almindelig europæisk (celtisk) Cultur tidligere end den græsk-romerske og grundforskjellig fra denne, idet den celtiske Cultur har sat sig til Maal at zire Enkelthederne med Streger o. s. v., der som oftest tillige have haft en symbolsk Betydning, medens den græsk-romerske stræbte at efterligne Naturen og derfor mere lagde Vægt paa Contour og Form i det Hele. Til den celtiske Culturretning synes Etruskerne af mange Grunde at kunne henföres, og Hr. Sorterup foreviste en etruskisk Glasmosaikperle, som ustridigen langt

mere nærmer sig de i Norden og Tydskland fundne end det velbekjendte romerske Arbeide af samme Slags. Ligeledes foreviste han en yderst sjelden antik Fibula af Glasmosaik *(smalto)* af romersk Arbeide.

Professor Gerhard lod forelægge sit nylig udgivne Værk *Etruskische und Kampanische Wasenbilder des Königlichen Museums zu Berlin* og Hans Majestæt Kongen af Nederlandene ved Dr. Leemans de af denne paa Hans Majestæts Bekostning udgivne *Papyri Graeci Musei Antiquarii Publici Lugduni Batavi T. I*, saavelsom i Fortsættelse *Aegyptische Monumenten, 5te Aflevering.*

Antiquarernes Selskab i London havde oversendt, tilligemed et nyt Hefte af dets Archæologia, *A Memoir on the painted chamber in the Palace of Westminster by John Gage Rokewode*, over hvilket vigtige Arbeide Professor Höyen paatog sig at give en Udsigt for Selskabets Annaler. Hr. William Herbert lod forelægge den nye Udgave af sine Værker, hvori flere Poesier, grundende sig paa Æmner i nordiske Myther og historiske Sange. Det Kongelige Irske Academie havde offereret dets Transactions, Vol. XIX Part II, hvori en Afhandling af George Downes *On the Norse Geography of Ancient Ireland.* Amtmand Plöyen paa Færöerne havde nedsendt for Museet flere Antiquiteter, fundne paa Shetlandsöerne og forærede af William Bair i Lerwick og Mr. Spence af Hammer paa Unst.

Professor Giesebrecht i Stettin lod forelægge sit Værk *Wendische Geschichte aus den Jahren 780 bis 1182;* Hr. Hettema i Leeuwarden sit Skrift *Overzicht over de Rune-Literatur* og George Webbe Dasent sin engelske Oversættelse af den yngre Edda og af Rasks oldnordiske eller gamle islandske Grammatik.

Etatsraad Finn Magnusen foreviste nogle fra Hr. B. H. Kruse til Sorgenfri paa Öen Fuur i Limfjorden oversendte Tegninger af *Oldtidsminder i Jylland,* hvoriblandt et Prospect med Grundtegning af den gamle Borg Skjerns Rudera, som nu udgraves ved Proprietair Borchs Omsorg, hvem Opdagelsen af den nylig fundne, forhen sandsynligviis indmurede mærkværdige Runesteen, först aftegnet og Selskabet meddeelt af Pastor Götzsche, ligeledes skyldes. Derhos meddeelte han ogsaa forelöbig Efterretninger fra Hr. Kruse om forskjellige af ham i Nörre-Jylland opdagede eller gjenopdagede Runestene. Samme Medlem foreviste Tegninger af Indskrifter paa

tre i Island nylig opdagede Runestene, tildeels i Binderuner, fra Holt og Gufudal i Vesteramtet, og forelagde derhos forskjellige af Dr. Philos. Pastor Jensen til Gelting udförte og af Justitsraad Jaspersen til Nordskov oversendte Tegninger af Runeindskrifter af de ældste Slags, efter större og mindre Stene, af hvilke mange lignende efter hans Beretning ere fundne i og paa Höie, eller hvor saadanne have staaet, i det i Verdenshistorien berömte Landskab *Angeln*. Endvidere foreviste han en fra Hr. Hettema oversendt Tegning af Indskrifter i simple Runer og Binderuner, indskaarne udvendig og indvendig i en ældgammel Urne, som af Selskabets Medlemmer de Grez og Cuypers fandtes ved Eftersögning i en Steensætning eller et Gravsted i *Nordbraband*.

Missionairen ved Holsteinsborg i Sydgrönland, Pastor Steenberg, havde nedsendt en langagtig Pilespids af en smuk mörkegrön Chalcedon, fiint udtakket til begge Sider og i det Hele forarbeidet med en for Eskimoerne sjelden Kunstfærdighed. Den er efter Nedsenderens Angivelse bleven funden inde i en Fjord omtrent 20 Miil norden for Holsteinsborg ved Foden af en derværende Iisblink. I Anledning af dette mærkelige Stykkes Fremlæggelse holdt Dr. Pingel et Foredrag over de i Grönland Tid efter anden fundne *eskimoiske Steenoldsager*. De fleste af disse ere forfærdigede af Angmàk, hvorunder Grönlænderne indbefatte forskjellige Steenarter, som dog alle synes oprindeligen at höre hjemme i den hidindtil saa lidet undersögte, grönlandske Leerskiferformation, og have det tilfælles, at de med Lethed lade sig forarbeide, tilslibe og gjennembore. Det sidste er navnligen Tilfældet med adskillige Harpunspidser af en egen tresidet Form, hvoraf der ved denne Leilighed fremvistes et Par. De fleste Oldsager af Angmàk har man fundet i Nordgrönland, endskjönt de ogsaa der ere langtfra at være hyppige. Ulige sjeldnere ere imidlertid de i Grönland fundne eskimoiske Oldsager af haardere Steenarter, og navnligen af Chalcedon. I alt kjender man, foruden den i Aar fra Holsteinsborg hjemsendte Pilespidse, kun fire af disse sidste uden Tvivl langt ældre grönlandske Steensager: en Harpunspidse af den samme mörkegrönne Chalcedon, funden paa Næsset Kangarsuk, 2 til 3 Mile sönden for Logen Fiskenæsset, en fra denne i Formen noget forskjellig af hvid Chalcedon, der bærer Spor af en ufuldkommen Tilslibning og er funden ved Modercolonien Godthaab, og endelig tvende blot tilhuggede fra Colo-

nien Jacobshavn, hvis District hidindtil har viist sig som det paa eskimoiske Steenoldsager rigeste i hele Grönland. De her anförte Stykker bleve samtligen foreviste.

Hans Majestæt Keiseren af Rusland havde ved Underviisnings-Ministeren Ouvaroff tilsendt Selskabet i Fortsættelse de senest udgivne Bind af det Keiserlige offentlige Underviisnings-Ministerii Journal og ved Præsidenten i den Keiserlig russiske archæographiske Commission Fyrst Schirinsky Schikhmatoff samtlige fra denne Commission udgivne Værker. Major Keyper, Deputeret i General-Commissariats-Collegiet, meddeelte en Udsigt over disse Værker (see Selskabets Bibliothek).

Hr. Olsoufieff, Hofmarschal hos Storfyrst Alexander, havde ved Brev af 17de September meddeelt Aftegning af 40 forskjellige *antiquariske Gjenstande*, der i 1837 bleve fundne i en Gravhöi i Nærheden af *Moskva*, hvor han dengang var Gouverneur. Rafn foreviste til Sammenligning nogle nordiske, med enkelte af disse analoge Oldsager, som forefindes i vort Museum.

Garde-Capitain Navrotskoy i Moskva havde oversendt 20 *mogolske Kobbermynter*, som han i November 1840 havde fundet ved Undersögelser i Ruinerne af det gamle Bulgar i Gouvernementet Kazan. De ere alle, saavidt det kan skjönnes, slagne af Chanerne af Uli Dschudschi eller den gyldne Horde (i Kaptschak). Af dem, som vare saaledes conserverede at de kunde nærmere bestemmes, ere: 1 præget af Muhammed Usbek Chan i Bulgar (nu Bolgaru) i den 1ste Halvdeel af det 14de Aarhundrede, 2 af Mahmud Chidr Chan i Staden Gylistan (i Nærheden af Volga) Aar 762 Hedschra (d. e. 1360 efter Christus), og 5 slagne i Ny Saraï (rimeligen en Deel af Chanernes Hovedstad Saraï ved Volga) uden Aarstal.

Professor Mirza Kasem Beg lod forelægge samtlige af ham i Kazan udgivne *Værker i det tatariske og flere asiatiske Sprog*, Directeuren for det asiatiske Institut i St. Petersborg Hr. Desmaisons et Catalog over Böger, Manuscripter og Kort i det *chinesiske*, *mantschuriske*, *mongolske*, *thibetanske og sanskritske* Sprog, som findes i det asiatiske Departements Bibliothek; og Dr. Schütz i Bielefeld sin Oversættelse af *Magha's Tod des Çiçupala, ein Sanskritisches Kunstepos.*

Blandt Gjenstande, som til Kunstmuseets ethnographiske Samling nylig vare modtagne fra det Indre af Rusland, foreviste Justits-

raad Thomsen en af en Metalcomposition forfærdiget *Halsring*, som endnu bruges af *Jakuterne i Siberien*, og til Sammenligning med den Ringe af Bronce aldeles af samme Form og Beskaffenhed, som ere fundne i Gravhöie her i Norden, om hvis Anvendelse den jakutske Ring saaledes giver Oplysning.

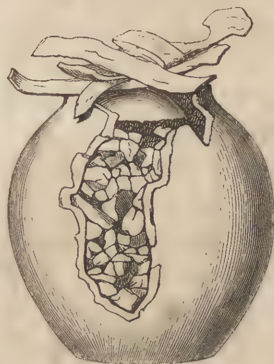
Der foretoges Valg paa tvende Revisorer af Kassererens Regnskab for 1843, og valgtes dertil Capitain A. B. Lögstrup og Grosserer J. F. Magnus.

I Januar-Mödet foredrog Etatsraad Finn Magnusen Bemærkninger om tvende fra Island modtagne Stole med udskaarne Forestillinger, Zirater og Runeindskrifter, hvilke Stole have nogen Lighed med den i forrige Möde ommeldte fra Norge, der eies af Professor Dahl i Dresden.

Oldsag-Committeen foreviste flere af de mærkeligste i det forlöbne Qvartal til Museet modtagne Oldsager, og Justitsraad Thomsen foredrog Bemærkninger om enkelte af dem.

Selskabets Præsident, Hans Kongelige Höihed Kronprindsen, havde ved sit Ophold forrige Sommer paa Öen Föhr i Vesterhavet ladet under eget Tilsyn flere derværende Gravhöie aabne og undersöge. I een af disse fandtes en *Urne*, og ved Siden af den, ligesom ogsaa oven i og over Urnen, Jernsager. Dette Fund forekom ham mærkeligt, hvorfor han selv med störste Varsomhed optog Urnen, der, uagtet den var ganske gjennemtrukken af Fugtighed, dog bevaredes i en saadan Stand, at dens Form er kjendelig. Ved Siden af denne Urne laae et af to Jernplader sammensat fiirkantet Beslag samt flere Jernsager, navnlig et ovalt Spænde, formodentlig til Gehænget, tre Knive med Ryg af Form som Tolleknive og en böiet Kastespydspidse. Urnen, hvorpaa endnu sees tydelige Spor af Jernrust, er af betydelig Störrelse, 11 Tommer höi og over Bugen 11 Tommer i Gjennemsnit. Denne Urne var fyldt med brændte Been, og derover laa överst i den en efter Udglödning sammentrykt Jernbukkel, muligen hörende til en Hovedbedækning eller til et Skjold, nu af omtrent 7 Tommers Höide og 7 Tommer i Gjennemsnit samt over Urnen *fire Fragmenter af et udmærket Sværd af Jern*, hvis Haandtag har en kort Pareerstang og foroven en stor Knap. Dette Sværd ligner meget det i Sparboens Præstegjeld fundne, som er afbildet i Oldskrift-Selskabets Annaler for nordisk Oldkyndighed 1838-1839 S. 111, dog med den Forskjel at Pareerstangen her er lige. Klingen, som er tveegget og har en Fure paa Midten, er

3 Tommer bred og har haft en Længde af 30 Tommer. Hvad der har bedækket det 8 Tommer lange Haandtag er nu fortæret eller vel snarere opbrændt, eftersom det tydelig sees, at man har lagt Sværdet i Ilden, dernæst sammenbukket og brudt det, for at kunne henlægge det over Urnen og tillige gjöre det aldeles uskikket til at bruges af nogen anden end dets Eier, med hvis Aske det blev begravet. Ved en Tegning, som ogsaa her vedföies, sögte H. K. H. at



tydeliggjöre, hvorledes ovenmeldte Jernbukkel laa over de brændte Been og Stykkerne af Sværdet vare henlagte korsviis over Urnen. Man har vel i vort Museum et Par Fragmenter af Jernsværd, som sikkert paa samme Maade ere gjorte ubrugelige, men da man ikke som her har et Öievidnes Efterretning om, hvorledes de ere fundne, har man antaget, at Rust og Tiden har bevirket den Beskadigelse, der uden Tvivl ligesom her er skeet med Forsæt. I den ældre Tid finder man Sværde nedlagte i Höien, dog ofte ikke ved Urnerne, men adskilte paa et andet Sted. I vort Museum har man kun et Par Stykker, som ere fundne i Urner og deriblandt en krumböiet Broncedolk; derimod har man i Samlingen i Schwerin Jernsværd, som man antager for vendiske, der ere blevne glödede og deels sammenrullede, deels sammenlagte, dog uden at være sönderbrudte. Det synes som om man ved Ligets Forbrændelse har lagt disse Vaaben med paa Baalet og derpaa med Flid virket til den dobbelte Hensigt, at de kunde henlægges i eller over selve Urnen, som skulde bevare deres Eiers Been, og blive aldeles ubrugelige til deres förste Bestemmelse. I samme Höi fandtes paa et andet Sted fremdeles: Fragmenter af to *Broncedolke*, hvoraf den ene har Grebtunge, den anden derimod kun to Nitnagler, hvormed den har været fæstet til Haandtaget, og den ved Broncedolke sædvanlige Knap eller överste Deel af Haandtaget. Det er tydeligt, at den ene allerede i Oldtiden har været böiet med Vold og sönderbrudt. Desuden fandtes en Pincette af Bronce af almindelig Art uden Zirater, 2½ Tomme lang, af Form aldeles som den i Selskabets Mémoires 1840-1844 S. 160 afbildede, men længere.

Statsraad og Professor Kruse i Dorpat havde oversendt for Selskabets Mémoires en Afhandling *Zur Chronologie des Rurikschen Fürstengeschlechtes,* og Pastor Fellman til Lappajärvi tvende Afhandlinger om „Stenrör i Vasa Län i Finland".

Kassereren, Kammerraad og Archivarius Kall, fremlagde sit Regnskab over Selskabets Pengevæsen for Aaret 1843.

Ifölge den af Secretairen meddeelte Udsigt havde Selskabets faste Fond i Aaret 1843 erholdt en Tilvæxt af 4,500 Rbd. Sölv, og var saaledes voxet fra 35,500 til 40,000 Rbd. i Kongelige 4 Procents Obligationer.

MUSEET FOR NORDISKE OLDSAGER

vedbliver at modtage de glædeligste Beviser paa den Interesse, det nyder hos alle Classer af Folket; den offentlige Foreviisning af dets Samlinger, der uafbrudt fortsættes fra Kl. 11–1 hver Torsdag, besöges af et bestandig stigende Antal af Personer, som uagtet de forskjellige Interesser og Livsmaal alle föle sig tiltalte af Fortidens Mindesmærker og finde et Udbytte i at kunne — om endog kun stykkeviis — tænke sig tilbage i denne paa Udviklingens forskjellige Trin; kun faa lade det blive ved det förste Besög, den större Mængde viser ved hyppigere at see Enkelthederne, at de virkelig önske selv at kunne udbringe noget mere samlet af disse, og i denne Hensigt bringes tillige af velvillige Bidrag den störste Deel af Museets overordentlige Tilvæxt tilveie. Denne med hvert Aar voxende Tilvæxt er dobbelt glædelig, da netop Interessen for Oldsagerne selv maa komme i Strid med Tilböieligheden til at afgive dem, og den viser derfor tilfulde, at en Stræben efter at bringe Museets Samlinger til en saa höi Grad af Fuldstændighed som muligt er almindelig udbredt tilligemed Önsket om derved at bringe Videnskaben et rigere Udbytte og at aabne Adgangen til dette for et större Publikum. I det forlöbne Aar 1843 modtoges ialt 610 Nummere i 142 forskjellige Sendinger, altsaa 61 mere end i Aaret 1842, men hvoriblandt 102 Nummere americanske Oldsager.

Det store Antal americanske Oldsager, Selskabet Tid efter anden, og navnlig i de sidste Aar, har modtaget, har gjort det önskeligt at kunne oprette en egen Samling af disse, hvilket Önske nu er opfyldt. Vi ville nedenfor give et Omrids af denne Samlings Plan og Omfang og de allerede forhaanden værende Gjenstande, der ville blive optagne i den; men forinden ville vi som sædvanlig give en kort Oversigt over det Vigtigste og Interessanteste blandt de i det forlöbne Aar tilkomne fædrelandske Oldsager.

SAGER FRA HEDENOLD.

Fra Steenalderen modtoges som i alle foregaaende Aar en Mængde Gjenstande, der forögede Samlingens rige Suiter betydelig og gjorde det

muligt ei blot at udvide disse men ogsaa at gjöre et omhyggeligere Udvalg mellem de hertil hörende Stykker. Flere Fund have tjent til nöiere at bestemme og bekræfte tidligere Iagttagelser, navnlig angaaende de enkelte Gjenstandes Anvendelse og Forarbeidelsesmaade, men da disse allerede af tidligere Beretninger ere alle Selskabets Medlemmer bekjendte, ville vi ikke opholde os ved disse, og da intet Fund har bragt nye væsentlige, hidtil ubekjendte Resultater for Lyset, ville vi her kun nævne de Enkeltheder, der synes at fortjene en særdeles Opmærksomhed.

Af H. K. H. Kronprindsen indsendtes en Samling af over 100 Stykker, som forhenværende Apotheker Lassen havde stillet til Höistsammes Disposition, og som tilhörte aldeles forskjellige Tidsaldere; af Steenalderens Sager maae vi her nævne: en af de största Flintkiler, man hidtil kjender, nemlig 13½ Tomme lang, blot tilhuggen og kiledannet til begge Ender; en höist ualmindelig *Flintkile* med rund Eg og den modsatte Ende spids; den er temmelig tyk, af Form som N. T. f. O. 1 Bind Fig. 10, hvilken dog ikke er af Flint; en 4½ Tomme lang, flad Huulmeisel, *sleben* paa alle Sider, *selv paa Banen*, hvilket er höist usædvanligt; en Deel Huulmeisler, Hamre, Öxhamre og Knive, og en væverskyttelformet Steen af Quarts, bredere end de sædvanlige, 3 Tommer lang og 1¾ Tomme bred. Denne sidste har paa den ene af de to flade Sider to Indsnit og paa den anden eet.

Cand. Pharmaciæ Jensen forærede til Samlingen en noget fladtrykt *Steenkugle*, som er paabegyndt at gjennemslibes fra begge Sider, og som er funden ved Stänghede ved Viborg. Af dette Slags eier Museet allerede fra tidligere Fund nogle lignende, som deels ere heelt gjennemborede, deels som den her anförte med paabegyndt Boring enten fra den ene eller fra begge Sider; de höre alligevel til de sjældnere Oldsager, om hvis Anvendelse Antagelserne ere höist deelte og usikre. Nogle ere mere ovale og lettere og maae derfor henföres til samme Art som de snart ovale snart væverskyttelformede Stene, som Professor Nilsson i Lund har kaldet „Knackstene", og som han har meent have været anvendte som Tilhuggerstene for de andre Steenredskaber, men andre af disse ere næsten kugelrunde og dertil större og uhaandeligere, saa at de neppe kunne ansees for skikkede til denne Anvendelse. En saadan fandtes i Aaret 1837 paa Godset Fischenbeck i Hertugdömmet Lauenburg, 8 Fod under Jordens Overflade, i et Lag af Kieselstene, og indsendtes 1838 af Godsets Eier Capitain Carr. Denne Kugle er omtrent 3½ Tomme i Diameter og 2½ Tomme höi, paa Midten af hver af de fladtrykte Sider er indslebet et tragtformet Hul af ¾ Tommes Dybde, og i *det ene af disse Huller sidder en lös Dop af Flint, som ganske passer deri og tilslutter det foroven derved, at den ligger ud over Hullets Peripheri.* Denne Flintdop er intet Boreredskab, da det afrundes foroven strax efter at have tilsluttet Hullet og altsaa ikke kunde fastholdes, desuden er det bredt afrundet for neden, saa at det var uskikket til at bore med, men maaskee det kun er en Flintformation, der i Tidens Löb har dannet sig

i det upaatvivlelig af Menneskehaand borede Hul. Uden at turde fremsætte nogen Mening om disse Steenkugler i Almindelighed og den sidstnævnte med Flintdoppen i Særdeleshed, have vi troet at burde hendrage en almindeligere Opmærksomhed paa dem, foranlediget ved den i det forlöbne Aar tilkomne.

Ved Kammerherre Stiftamtmand Hoppe indsendtes fra Gaardmand og Sogneforstander Hans Poulsen Bjerre i Bröndsted, Gauerslund Sogn, en udmærket Öxhammer af Steen, 6 Tommer lang. Den er af Form omtrent som den i N. T. f. O. 1 Bind Fig. 38 afbildede, men er *saavel paa Over- som Nedersiden udziret med en langs med Kanterne gaaende Stribe, og paa begge Sider af Banen* findes ligeledes *tvende indgravede Zirater.* Fra samme indsendtes tillige en 5 Tommer lang Öxhammer, en 6 Tommer lang flad Huulmeisel, *huulsleben paa den flade Side* og en 4 Tommer lang, flad og meget tynd Flintkile, som er sleben paa alle Sider. Alle disse Steensager fandtes i en nu udjevnet Gravhöi paa H. P. Bjerres Mark, i hvilken der fandtes 2 steensatte Gravkamre; i det ene af disse stod i det sydostlige Hjörne en glasseret (?) og forziret Urne med brændte Been, oven i hvilken den ene Hammer og Kilen laae. I det andet Kammer fandtes den anden Öxhammer og Huulmeiselen henlagte og midt paa Gulvet en ualmindelig stor Hjerneskal og nogle store Been — altsaa af et ubrændt Liig.

Bonden Jacob Agerskou i Almindkirkegaard aabnede den saakaldte Baunhöi paa Almind Mark, Lysgaard Herred, og fandt i den söndre Side en Leerurne nedsat, hvori der laae flere mindre betydelige Jernsager, hvorimod han midt i Höien i en Dybde af omtrent 4 Alen stödte paa et ældre Gravkammer, der indeholdt lutter Steensager. Alle de fundne Gjenstande indsendtes gjennem den constituerede Stiftamtmand i Viborg Stift Justitsraad Holm, og blandt Steensagerne fortjene i Særdeleshed at fremhæves: en raat tilhuggen *Flintkile* uden Bane, 5½ Tomme lang, der er den eneste i sit Slags, som Museet endnu eier, derved, at den er *flad paa den ene og convex paa den anden Side efter Længden*, saa at den öiensynlig maa have været bestemt til Skaröxe og er et fuldkomment Analogon til nogle lignende, der ere komne fra Nordamerica. Et andet overordentligt Stykke er en hjerteformet Piilspidse af Flint, 1¾ Tomme lang, med fiint udtakkede Rande og ypperlig conserveret, hvilken derfor paa Grund af sin Skjönhed var et særdeles kjærkomment Stykke i Museet.

Saa vidt bekjendt ere aldrig Steenkiler fundne med Skaft; interessant er det derfor, at — ifölge Indberetning fra Skovrider Fasting — en 7 Tommer lang Kile af Sandsteen af Form som N. T. f. O. 1 Bind Fig. 9 er funden i Borresö, en Törvemose paa Almindingen paa Bornholm, befæstet i et Træskaft, som vel gik i Stykker, men hvoraf en Levning indsendtes tilligemed Kilen. Desværre erholdtes ingen nöiagtig Forklaring om Skaftets Længde eller om Befæstelsesmaaden, som det dog maaskee har været muligt at iagttage.

To udmærkede Stykker, til hvilke Museet allerede eier tilsvarende, modtoges ved Organist Erslev i Kjöge fra Hofjægermester Carlsen og fra Herreds-

foged Assessor Eberlin; fra den förstnævnte en Kile af guulagtig Flint, kiledannet til begge Ender og sleben paa alle 4 Sider, den er funden paa den saakaldte Aas paa gamle Kjögegaards Mark; fra den sidstnævnte en ganske udmærket Kniv af hvidagtig Flint, $10\frac{1}{2}$ Tomme lang og paa det bredeste $2\frac{1}{2}$ Tomme bred, med trekantet Haandtag, hvorpaa ere Flammezirater langs Kanterne, og med Spor af Slibning paa Bladet. Den er funden paa Högild Hede, Resen Sogn, Viborg Stift.

Fra Broncealderen erholdtes ligeledes en betydelig Mængde Gjenstande; som höist sjeldne og for Videnskaben vigtige ville vi fremhæve fölgende: Justitsraad Rummelhof, By- og Herredsfoged i Nykjöbing paa Morsö indsendte en *Efterligning af et Broncesværd*, en stor Pincette og en stor Kniv af Bronce, som vare fundne i en Höi, kaldet Gulningshöi i en steensat Grav, hvori hverken fandtes Been eller Urner, paa Skanderup Mark, Seierslöv Sogn, paa Morsö. Det förstnævnte Stykke er en Efterligning af det Slags Broncesværd, hvis Haandtag ender sig foroven i en Halvmaane, hvorfra der udgaaer en Spids; denne Spids er afbrudt og Stykkets nærværende Længde er $4\frac{1}{2}$ Tomme. Man har snart anseet disse Efterligninger af Sværd, Landsespidser, Skjoldbukler o. s. v., som ikke sjelden findes i vore Grave, for symbolske Gjenstande snart for Repræsentanter for de virkelige, anvendelige Vaaben, som man med en fremskridende Cultur tilbageholdt fra Gravene, hvor den Afdöde ifölge den fra Fædrene nedarvede Skik og den hele Lære om Livet i Valhalla dog nödvendig maatte have Vaaben hos sig; hvilken Forklaring man end vil antage enten af disse eller ældre (f. Ex. chirurgiske Instrumenter) og mulig tilkommende Conjecturer, maa det dog ikke holdes ude af Sigte, at de ingenlunde staae som noget for Nordens Grave særegent, men at de samme Efterligninger findes ei blot i England og Tydskland, men ogsaa i andre Lande saasom i Italien og her rimeligviis i etruskiske Grave, hvorom vi dog mangle tilstrækkelig paalidelig Underretning. — Pincetten udmærker sig kun ved sin Störrelse, hvilket ogsaa er Tilfældet med Kniven, der har et omböiet Haandtag, *som ender sig i et Fuglehoved*, i hvilken Henseende den er den eneste i sit Slags i Museet.

Et Fund af Broncesager, der temmelig slutter sig til det her omtalte, indsendtes af Pastor Schlotfeldt til Skjoldborg og Kallerup som fundet af en Bondedreng i to Urner i samme Gravhöi i Kallerup Sogn en Miil fra Thisted. Det indeholdt ligeledes en $3\frac{1}{4}$ Tomme lang *Efterligning af et Broncesværd*, hvor Haandtaget ender sig i to omböiede Spiraler, en lille forziret Kniv af Bronce, der ender sig i en Spiral, en 3 Tommer lang Pincette af Bronce, *som hænger i en Broncering*, og desuden en lille $2\frac{1}{2}$ Tomme lang Pilespidse, en Naal med en flad Knap oventil, hvori concentriske Ringzirater og et lille brilleformet Spænde, alt af Bronce.

Saadanne Pincetter som de her nævnte findes hyppig og som oftest nedlagte oven i Urner tilligemed de meget sædvanlige syldannede Naale af Bronce, hvis överste Halvdeel er fiirkantet og derved strax maa lede til den For-

modning, at de med denne Deel have været indsatte i et Skaft, medens den nederste Halvdeel er rund og spids tillöbende; og man har paa Grund heraf troet, at Naalen brugt som Preen var bestemt til at gjennembore det Skind eller andet Stof, hvori man syede, og Pincetten til at trække den Sene eller Tarm, hvormed man syede, ud igjennem Hullet. Flere Gange har man faaet Indberetninger om, at saadanne Naale ere fundne indstukne i et Træskaft, men at dette var faldet sammen i Stöv ved den förste Beröring, og Museet eiede hidtil kun en eneste saadan Naal indsat i et Bronceskaft; desto glædeligere var det derfor, at det i det forlöbne Aar ved Justitsraad Wilde i Randers modtog fra Hr. Winther i Mehlmölle *en saadan, befæstet i et Skaft eller Haandtag af Rav* tilligemed Fragmenter af en Synaal med Öie og flere Broncefragmenter. Haandtaget af Rav var desværre ilde medhandlet, för det indsendtes, men de nye Indsnit vise den oprindelige Ælde saavelsom at det maa være fundet heelt. Disse Sager ere efter Indberetningen fundne i en liden Steensætning i en Höi.

Et andet mærkeligt Fund, som kan tjene til Veiledning med Hensyn til Befæstelsesmaaden af Skafter paa de forskjellige Redskaber, var en Paalstav af det almindelige Slags, som fandtes i en Steenkiste i en Gravhöi ved Astrup ved Skive, og som Finderen Hr. Læssöe indsendte med fölgende Indberetning tilligemed Fragmenter af Træet og Læderremmen: da den blev funden, kunde man tydelig kjende *Skaftet af Træ*, som var 5 eller *i det allerhöieste 8 Tommer langt*, altsaa som et Træhaandtag paa en Meisel, og *ei synderlig tykkere end selve Paalstaven* tilkjendegiver. *Dette Skaft var fastbundet med en Læderrem af ⅓ Tommes Brede og desuden fastholdt ved 3 Læderringe, som vare satte om Skaftet, den ene lige nede ved Afsatsen paa Paalstaven, de to andre höiere oppe.* — Det var at önske, at man ved enhver Undersögelse af Gravhöie ret nöie lagde Mærke til saadanne Gjenstande, der ere oplöste til Stöv og derfor falde sammen ved den mindste Beröring, en saadan Opmærksomhed vilde bringe rige Resultater i Almindelighed som den med Hensyn til Paalstavene i Særdeleshed vilde bringe det sikreste Resultat, om disse *alene* have været brugte som Redskaber til Træsagers Forarbeidelse, altsaa som Meisler eller Huggejern, eller om de *tillige* have været brugte som kortskaftede Kastevaaben, de af Tacitus omtalte frameæ, hvilket flere, navnlig tydske, Antiquarer ansee for afgjort.

De Bronceknive med halvrund Eg, som man har antaget at være bestemte til at skjære Læder og Skind med, höre endnu stedse til de sjeldnere Oldsager; af disse erholdt Museet i det forlöbne Aar 3 aldeles forskjellige. Den ene, som foræredes af H. K. H. Kronprindsen, er af *en egen Form, Haandtaget er dannet af Snoninger, der foroven ende sig i en lille Fuglefigur*, den fandtes i en Gravhöi i Nærheden af Flenstofte i Forbindelse med en Deel andre ligeledes til Museet skjenkede Broncesager, hvoriblandt en Bronceskniv af sædvanlig Art, en Haarnaal af Bronce, 5 Tommer lang, med omböiet Knap, og et stort Fragment af en lignende större, paa hvilken

den omböiede Knap er overlagt med en tynd Guldplade. — De to andre Knive erholdtes ved Forvalter Möller paa Höfdingsgaarden ved Præstö fra Gaardmand Frans Nielsen af Faxinge, som havde fundet dem, en Öreskee og en Pincette af Bronce i en Höi, som han udgravede paa sin Mark. Den ene har som sædvanlig en halvrund Indskjæring paa den Eggen modsatte Side og er forziret med indridsede Streger og indslaaede Punkter; den anden derimod er *trekantet*, 3½ Tomme lang, paa det Eggen modsatte Hjörne findes anbragt en fastsiddende Ring eller Ösken, som er udziret med indridsede Streger og langs med de to Kanter findes indslaaet en Rad af smaa Trekanter. Sammen med disse to Knive fandtes, som allerede ovenfor er nævnet, en *Öreskee* eller et chirurgisk Instrument, som bestaaer af en 4 Tommer lang, tynd vreden Broncestang, hvis ene Ende ender i en lille rund Skee, den anden i en Ring, og en Pincette af Bronce, som er meget forskjellig fra dem, som sædvanlig findes. Den er 3 Tommer lang, eens bred forneden og foroven indtil ved dens överste Ende, hvor den med eet indknibes og ender sig i en Ösken, og har paa begge Sider Stribezirater. Den störste Lighed har dette Stykke med en Pincette, der under Benævnelse af en romersk Chirurgs Instrument i Forbindelse med flere andre Stykker findes i Kunstmuseet.

Gaardmand Jacob Brönsted i Gauerslund slöifede en Gravhöi og fandt i denne et af store Stene sat Kammer, som ved et Skillerum af Kampestene var deelt i to Afdelinger; i den ene af disse fandtes en smuk Broncepincette og en 4 Tommer lang Pilespidse eller Efterligning af et Spyd af Bronce tilligemed Fragment af en Broncekniv, i den anden en stor Leerurne med brændte Been, som faldt sammen, men i hvilken der var nedstukken i opreist Stilling en 6 Tommer lang *Kobberkniv* altsaa större end de sædvanlige og næsten af reent Kobber. Den er af stöbt og siden hamret Arbeide og *har haft et Træskaft, hvortil den har været fæstet ved en Nagle*. Disse Broncesager indsendtes fra Finderen ved Kammerherre Stiftamtmand Hoppe.

I Forbindelse med Knivene, af hvilke Museet i det forlöbne Aar altsaa efter det foranförte har faaet en höist vigtig Tilvæxt, maae vi endnu omtale en saakaldt *Efterligning af et Sværd*, 4½ Tomme lang, funden tilligemed flere Broncesager i en Gravhöi i Nærheden af Holbek og skjenket til Samlingen af H. K. H. Kronprindsen. Haandtaget er af det Slags, som ender sig foroven i to Böiler, men hvad der gjör dette Stykke særdeles mærkeligt, er, at det ikke som de sædvanlige er tveegget, men *har en Ryg*, hvilket i Forbindelse med dets Længde har gjort det meget skikket til at anvendes som Kniv, hvortil det næsten synes at være forfærdiget. — Et virkeligt, aldeles fuldstændigt Broncesværd med en ophöiet Stribe langs Midten af Klingen, fundet i Fyen, foræredes ogsaa af H. K. H. Kronprindsen, til hvis Disposition det var stillet af forhenværende Apotheker Lassen. Paa dette Sværd blev fundet og indleveret *det överste Beslag til Skeden*, som ligeledes er af Bronce, hvilket endnu er det eneste, der — saavidt vides — hidtil er fundet ved noget Broncesværd.

Vi henledede i Aarsberetningen for 1842 Opmærksomheden paa et mærkeligt Fund paa Steengaardens Marker ved Buddinge, der oplyste Anvendelsen af Skjoldknappen og de saa hyppig fundne Broncetutuli til at sammenholde et rundt Skjold; i Aaret 1843 erholdtes en lignende Oplysning ved Indberetning fra Lægen Hr. Henrik Krebs om Aabningen af en Höi, kaldet Tordenkile, beliggende paa Tangen nær ved Nykjöbing paa Falster paa et Sted, der stundum staaer under Vand og hvis Grændser ere betegnede ved store Kampestene. I denne Höi fandtes ifölge Indberetningen flere hele Urner, som senere gik i Stykker, og over disse Urner maa i Oldtiden have været henlagt et rundt Skjold; dette var nu fortæret, men i Midten fandtes en Broncetutulus, og i en Afstand af et Qvarteer fra denne en Række fuldkommen hensmuldrede Kobbernagler. At disse Kobbernagler angave Skjoldets Peripheri, syntes end mere at fremgaae deraf, at Jorden indenfor denne Kreds var mere mörkfarvet end udenom samme. Fragmentet af Tutulussen indsendtes.

Et lille Fund, mærkeligt i sin Heelhed, da det kan betragtes som et Garnitur af *Broncesmykker*, gjordes af Bonden Peder Christensen paa Sal Mark i en Törvemose, og indsendtes fra Finderen ved Pastor Schmidt til Nierd. Dette Fund bestod af: en smal Halsring med tværlöbende Stribezirater paa begge, over hinanden lagte Ender, en lille Haandledsring af glat Arbeide og en lignende af vredet Arbeide, alle tre af Bronce, en glat Fingerring af Bronce, to lignende af Kobber og to Kobberringe af lignende Störrelse, men hver forsynet med en Ösken.

Til Broncealderen henhöre den större Deel af vore Gravurner, og vi ville derfor her til Slutning paa Museets Tilvæxt for denne Afdeling anföre en saavel ved Störrelse som Form overordentlig sjelden *Urne*, der fandtes paa Öen Sylt med nogle brændte Been og indsendtes af Landfogden Justitsraad Lassen. Den er ypperlig conserveret, 12 Tommer höi, foroven i Mundingen 10 Tommer og i Bugen 14 Tommer i Diameter og har i Form stor Lighed med de Kar, hvori Viindruer forsendes hertil. Paa Bugen ere 4 fordybede Striber, som dog ikke synes at være fremstaaede ved at dreie Urnen paa en Skive; Kanten i Mundingen er meget nöiagtig og saaledes indrettet, at man kunde binde noget over den.

Fra Jernalderen eller Hedenskabets sidste Periode her i Norden var det mærkelige Fund fra Föhr, hvor et Jernsværd fandtes sammenböiet nedlagt i en Urne o. s. v. (see ovenfor S. 14); og endnu ville vi her omtale tvende andre Fund, der i Klædedragterne have en temmelig Overeensstemmelse med det mumieagtige kvindelige Lig, som i October Maaned 1835 opgravedes i den saakaldte Juthe Mose ved Haraldskjær i Nærheden af Veile, hvorom Selskabets Oldsag-Committee afgav en Beretning i Annaler for nordisk Oldkyndighed 1836-1837 S. 159 ff. Fra Kammerherre Classen til Corselitze paa Falster modtog nemlig Museet i det forlöbne Aar: *et Stykke uldent Töi*, fundet om et kvindeligt Liig, som tilfældig opgravedes af en Törvemose i Nærheden af ovennævnte Gaard i Foraaret 1843. Af Liget selv vare kun

Knoklerne og en betydelig Deel meget lange lyse Haar tilbage; om Liget var svöbt et Stykke uldent Töi af firskaftet Vævning, ganske som det i Annalerne a. St. Tab. V. Fig. 9 afbildede; det udgjorde en aflang Fiirkant, der har været sömmet til alle Sider; det er nu meget beskadiget, dets störste Længde er 2½ Alen og Breden 2 Alen. Ligeledes indsendte Hr. Classen en 3½ Alen lang og 9½ Tomme bred Strimmel Töi af en fra det nysnævnte ganske forskjellig Vævning; denne Strimmel er nu i 2 Stykker, den er sömmet til alle Kanter og har öiensynlig været viklet om noget. Det förstnævnte Stykke Töi var ifölge Indberetningen fastholdt omkring Legemet ved 2 forskjellige Arter Bindsler, hvoraf ogsaa Pröver indsendtes, nemlig ved flade flettede Baand eller Lidser af fiint uldent Arbeide og ved en ulden rund Snor. Ved dette Skelets Hals fandtes endvidere en lille Fibula af Bronce, hvortil Stilken nu mangler, og som rimeligviis ogsaa har tjent til at sammenholde det större Klædningsstykke, og 7 Perler, fundne i samme Stilling, saa at de formodentlig have hört til en Halsbaand. Af disse Perler, der tilligemed Fibulaen ogsaa indsendtes, ere de to runde og af grönt Glas, den tredie flad og rund af blaaagtig Glas, en mindre næsten rund af guulagtig Flus og tre næsten korsdannede, af hvilke den ene guul og de andre gule og bruunröde, lignende Mosaik. Det er H. K. H. Kronprindsens paa Stedet trufne Foranstaltninger vi have at takke for, at det allerede paa Kirkegaarden begravne Ligs Levninger bleve optagne og disse höist mærkelige Oldtidslevninger indsendte.

Om det andet lignende Fund modtoges fölgende Indberetning, at Huusmand Peder Krag af Landsbyen Fræer i Juli Maaned 1842, ved at grave efter Törv i en Mose, 2 Alen under Jordens Overflade, der var fast begroet med höi Lyng, stödte paa en Fod, som han kom til at afstikke med Spaden; siden blev under Præstens Tilsyn det hele Lig optaget af Mosen, hvori det laa med Ansigtet vendt nedad, og Skelettet skjönnedes da at være af et fuldvoxent kvindeligt Individ. Af dette Fund indsendtes af Præsten Hr. Herskend Bögh ved Justitsraad Herredsfoged Hvass Fragmenter af den *Klædning af uldent Töi*, Skelettet var iført; det er af firskaftet Vævning, Kanten er omböiet og syet med Traade af samme Slags som den, hvoraf Töiet er vævet, og det ligner ganske saavel i Henseende til Forarbeidelsesmaaden som til Materien det grovere Töi, som er afbildet og beskrevet i Annalerne paa det anförte Sted Tab. V. Fig. 7. Men hvad der især var interessant ved dette Fund var en *Sko*, der fandtes paa den af Peder Krag först fundne Fod, og som indsendtes tilligemed den aldeles indtörrede og mumieagtige Fod. Denne Sko er af en egen og meget gammel Indretning, nemlig bestaaende af et heelt Stykke Skind, som er sammensyet ved Hælen med Skindstrimler; ved Næsen af Skoen, som er rund, er den udskaaren og omböiet og sammensyet til henover Vristen, ligeledes er den sammensyet paa begge Sider, hvor den har været opskaaren for at give den en bedre Form. Over Vristen har den været sammenbunden med en Rem, som har været trukken gjennem tre

Stropper; ogsaa over Ankelen har denne Sko været fastbunden, dog ikke med en Rem, men med en af Skind dannet Snor. Paa Ydersiden seer man endnu Spor af Haarene paa Skindet, og indvendig er Skoen udforet med et andet Skind af en finere og lysère Art, hvorpaa Haarene vende indad mod Foden. Denne höist mærkelige Sko, hvortil Museet intet tilsvarende Stykke eier, minder ved den Maade, hvorpaa den med en Rem igjennem Stropper blev sammentrukken ovenpaa Foden, om de pragtfulde Sko, som fandtes paa et Liig i en Mose i Ostfriesland, hvorom vi have givet en Anmeldelse i Selskabets Annaler for 1842-1843 S. 173 ff. tilligemed en Afbildning sammesteds Tab. VIII. Fig. 4. — Fra Pastor Herskend Bögh indberettedes ved samme Leilighed, at man 1841 ved Törvegravning i Eistrup Mose, Store Bryndum Sogn, fandt et Skelet, indsvöbt i en Dyrehud, som det synes en Kohud, hvis haarede Side vendte ind imod Legemet, men som ganske faldt fra hverandre. Skelettet var af et fuldvoxent Menneske, men da det baade var meget angrebet og desuden blev meget beskadiget ved Optagelsen, havde man ikke kunnet skjönne, om det var et Mandfolk eller Fruentimmer.

Et Pragtstykke, som vi paa Grund af Forziringerne med Sikkerhed troe at kunne henföre til denne Periode, var en *Guld-Halsring*, som indleveredes af Proprietair Dons til Hesselagergaard i Fyen. Den har en Metalværdi af 250 Rbd. 48 Sk., og er af samme Indretning som de endnu kostbarere, der bleve fundne ved Broholm i Foraaret 1832, og som ere afbildede i N. T. f. O. 2 Bind Tab. I. Fig. 7 og beskrevne sammesteds S. 184 ff. Denne Ring bestaaer af to Guldstænger, som fortil ere tykkere og ligge over hinanden og bagtil ere forbundne derved, at de tyndere tillöbende og omböiede Ender gribe ind i hinanden, saa at de öiensynlig have skullet synes endnu værdifuldere end de vare. Undersiden, som har ligget mod Halsen, er — som rimeligt var — glat, derimod er Oversiden, forsaavidt den var tilsyne, fortil udziret med et Slags halvmaaneformede Zirater, hvori findes Punkter, hvilke Zirater ere indslagne i den massive Ring med et Stempel, som man deels har flyttet deels vendt. Med et endnu mindre Stempel findes en Række lignende Zirater indslaaede paa den indre Side af den inderste Ring, og overalt hvor disse halvmaaneformede Zirater ende, ere ligeledes med et trekantet Stempel indslaaede smaa Zirater, som gaae op i en Spids. Dette Stykke har i Henseende til Arbeidsmaade og Zirater den allerstörste Lighed med det Guldbeslag til Balgen af et Sværd, som for nogle Aar siden blev fundet ved Ruthsker paa Bornholm, beskrevet i Selskabets Annaler for 1842-1843 S. 164 ff. og afbildet sammesteds Tab. VII. Fig. 69. Dette bornholmske Fund indeholdt Mynter fra det 5te Aarhundrede, der henviste dets Nedlæggelse i Jorden til Slutningen af det 5te eller Begyndelsen af det 6te Aarhundrede, altsaa kort efter den Tid, til hvilken man har henfört Fundet fra Broholm, og vi feile neppe ved ogsaa at henföre denne Halsring til dette Tidspunkt, hvilket endmere synes at vinde i Sandsynlighed derved, at de Fragmenter af lignende Arbeider (jfr. N. T. f. O. 2 Bind Tab. I. Fig. 9), som fandtes ved

det store Fund fra Broholm, ere baade lidt plumpere og mindre nöiagtige. Den her omtalte prægtige Halsring blev funden i Nærheden af Stranden ved at grave ved Hesselagergaardens Fredskov, og da man nöiere undersögte de nærmere Steder, fandt man under Jordskorpen 6 eller 8 smaa Ildsteder, hvert enkelt udlagt af Kampestene i Form af en nedadgaaende Fordybning omtrent som en Tragt og paa Stenene sporede man Kul og Forbrænding.

Hr. Nathanson junior i Helsingöer forærede til Museet en *Guldbracteat* med Ösken, paa hvilken rimeligviis en Rytter er afbildet med sin Hund paa den ufuldkomne Maade, hvorpaa allerede Samlingen eier flere Pröver. Dens Typ forestiller en Hest, hvorover et blottet Hoved med lange udslagne Haar, og foran denne staaer et mindre fiirföddet Dyr, der udrækker Tungen. Under Hesten ere anbragte to af de saakaldte Thorstegn (卍), som dannes af 2 korslagte Z, og som det synes et Slags Kvisteruner.

Til Jernalderen maa sikkerlig de ovale Spænder egentlig henregnes, som dog uden Tvivl vare hyppig i Brug i den tidligere christelige Middelalder; de findes som bekjendt hyppigst parviis, og hvert bestaaer da sædvanlig af en blank oval Plade, hvorover et gjennembrudt, ciseleret Dæksel er lagt; sjeldnere ere derimod de simplere, som alene bestaae af et eneste Stykke, hvis överste Side er udziret med indgravede Zirater. Tvende ovale Spænder af dette simplere og sjeldnere Slags foræredes af Byfoged Hammerich i Nakskov; deres Overside er udziret med indgraverede Ruder, omgivne med Ovaler, paa Bagsiden findes Levninger af det Charnier, hvori den nu tabte Jernnaal var befæstet, der lagdes ind under en Böile. Det ene af disse Spænder er kun et Fragment.

SAGER FRA DEN CHRISTELIGE TID.

Af Gjenstande, henhörende til den catholske Kirkecultus ville vi her kun fremhæve en lille fiirkantet *Reliquie-Æske*, blot sammenlagt af et Stykke Pladebly, som indleveredes af Underbibliothekar Thorsen fra Pastor Ramsing til Andsager ved Varde efter Opfordring af Kirkeeierinden Fröken Rosenörn til Stamhuset Nörholm. Udvendig paa Æskens Bund er indgraveret: +V+I+B+V+, paa den ene Kant findes Spor til to Linier, der ligeledes synes kun at være enkelte Bogstaver, som ere adskilte ved Kors, men Blyet er paa dette Sted noget forkalket, saa at disse Bogstaver tildeels ere ulæselige; inden i Æsken ere blot nogle smaa Beenstykker, indsvöbte i fiint Linned, den fandtes inden i det opmurede Alterbord, uden at der ovenpaa samme var noget Mærke eller Tegn til, at der her vare nedlagte Reliquier. Efterat det överste Lag af Steen var borttaget, fandtes den lille Æske indmuret i Kalk.

Efter Hans Majestæts Tilladelse afgaves fra den kongelige Malerisamling paa Christiansborg Slot *et stort Maleri i Oliefarve*, forestillende Dommens Dag. I Forgrunden ere forestilte knælende, paa dén ene Side Kong Christian den Anden, foran ham det danske Rigsvaaben og hans Hjelm, paa

den anden Side Dronning Isabella, foran hende det spansk-österrigske Vaaben og ved hendes Födder flere Hunde. Dette Maleri, der oprindelig har været en Altertavle, er nu blevet sammenstillet med en Predella, som Museet allerede tidligere har erholdt fra Thurö, og med det i Aarsberetningen for 1842 omtalte Antemensale fra Asminderöd Kirke, hvilke samtlige 3 Stykker have Udseendet af at være udförte af een og samme Kunstner, og der er endog Formodning om, at Predellaen og denne Altertavle virkelig tidligere have hört sammen.

Et andet interessant *Antemensale med den dertil hörende Predella* indleveredes af Etatsraad Geheime-Archivar Finn Magnusen fra Tömmermester Olaf Briem paa Grund i Öfjord Syssel som kjöbte af sidstnævnte paa en Auction over den nylig ombyggede Grund Kirkes gamle Inventarium. *Antemensalet* er 2 Alen 9 Tommer langt, 1 Alen 13½ Tomme höit, og er deelt i 3 Tavler, af hvilke den midterste forestiller Maria og Johannes staaende under Korset, de to yderste Kong Olaf den Hellige og St. Laurentius med Risten, der vides at have været Grund Kirkes Patron; oppe i det ene Hjörne har det fölgende Indskrift: *Erikr Loptsson han eigar*, som angiver en bestemt Tidspunkt, da vi nemlig med Sikkerhed vide, at Erik Loptsson bosatte sig paa Grund i Aaret 1430. *Predellaen*, som er 2 Alen 13 Tommer lang og 21 Tommer höi, har samme Forestilling og Indskrift som Antemensalet, kun i en mindre Maalestok. Paa begge Stykker er Grunden bag Figurerne röd, decoreret med Blomster og det hele udfört paa en temmelig raa Maade, formodentlig i Norge. — Fra Hr. Briem indleveredes med det samme de tvende udmærkede islandske Stole, som vi her kun ville nævne, da de nedenfor ville blive nöiagtigere omtalte i en egen Afhandling.

En af de Afdelinger, der i vor Samling er rig i Forhold til andre Museer, er Suiten af *Sigiller* eller *Signeter* fra Middelalderen, hvilken ogsaa erholdt Tilvæxt i det forlöbne Aar. Justitsraad Manthey indsendte saaledes, som kjöbt af Smeden P. C. Möller i Ulstrup, et Kobbersignet for St. Olafs Gilde i Nestved. Det forestiller den hellige Olaf siddende paa en Throne, holdende i höire Haand sin Öxe, i venstre noget utydeligt. Omskriften er med Minuskel-Munkebogstaver: ✛ s' conuiuii ſancti olaui in næſtued. 1508. Raadmand Fritz i Roeskilde indsendte et ovalt Signet, 1½ Tomme langt, med Indskrift: ✛ ſ' abbatiſſe ſororum ſtæ claræ roſkildenſis (Abbedissens Sigil for St. Claræ Kloster i Roeskilde). Et tredie overordentlig vel conserveret Sigil fandtes ved at grave en Grav paa Store Heddinge Kirkegaard og erhvervedes ved Kjöb for Museet. Det er rundt og forestiller i riflet Grund et agnus dei, Guds Lam med Glorie om Hovedet og holdende Seiersfanen med det höire Forbeen; derom findes mellem to Perleringe fölgende Indskrift: ✛ S' ⁝ AGNETIS ⁝ FILIE ⁝ DNI ⁝ OLAVI ⁝ NÆSÆ (sic!), ɔ: Sigil for Agnes, en Datter af Olaf Næsæ, hvilket sidste Navn vel synes urimeligt, men er meget tydelig indgraveret paa dette Signet. Et fjerde Signet fra Middelalderen, men af Bly og derfor meget angrebet af Tiden,

fandtes i Ruinerne af Gaarden Raudnefsstadir i Rangarvalla Syssel paa Island, som fra umindelige Tider have været bedækkede med Sand og Aske fra et af Heklas vulkanske Udbrud, og indsendtes af Candidat Jonas Hallgrimsson. I Midten af dette Sigil findes et stort B; Omskriften er meget utydelig med Munkebogstaver og begynder med: sig. biar..... Endnu maae vi her nævne en Sölv Fingerring, der indsendtes af Islands Biskop Steingrim Johnsen som Foræring fra Justitssecretair O. M. Stephensen til Vidö Kloster og som er funden i en Kaalhave, hvor man antager, at Klosteret har staaet. Denne Ring stammer sikkert fra Klosterets Tid og er i Form af et med et Spænde sammenholdt Belte, hvis Forside er udarbeidet i Efterligning af de Metalzirater, der anbragtes paa de virkelige Belter; paa Enden af Beslaget er indgraveret et A med Munkeskrift.

Fra Pastor Hertz indsendtes en Samling af forskjellige tildeels höist mærkelige Gjenstande, fundne ved Gravning paa det ovennævnte St. Claræ Klosters Grund; nemlig: *et lille rundt forgyldt Sölvsmykke* af gjennembrudt Arbeide med et Antoniuskors i Midten; det har formodentlig været anbragt hængende i en Rosenkrands eller andet deslige. *En Öreskee af Sölv*, der tillige synes at have tjent som *Trækkenaal*, den er 4 Tommer lang, i Midten af et Slags flammet eller vredet Arbeide, der ender sig i en lille Haand, som holder Öreskeen; *en Kniv*, formodentlig i Middelalderen brugt til at skjære Penne med; den har et 3½ Tomme langt, af Been dreiet Skaft og et spidst Blad af Jern med Ryg. Fremdeles et lille dobbelt Spænde med Torn af Kobber, en Nögle af Jern til at indskyde fra Enden i en Hængelaas, en anden Jernnögle af sædvanlig Form, hvor Öiet er gjennembrudt i Form af et Hjerte og en Rad Cirkler, et meget kort Haandtag til en Sölvskee, som ender sig i en Knop, Fragment af en af de sædvanlige Beenkamme, bestaaende af flere Stykker, som sammenholdes ved tilnittede Beenskinner og nogle Kobbermynter fra Kong Erik af Pommern; men desuden fölgende to hidtil aldeles ubekjendte Stykker: *et lille Been-Instrument*, hvis Bestemmelse vi ikke kjende, og som i det Hele har Udseende af en lille Spade; den ene Ende dannes af en spidst tillöbende trekantet Udvidelse, som er gjennemboret i den yderste Spidse; den anden Ende danner en lille fiirkantet Dop; — og Fragment af *en Kam af en hidtil ubekjendt Form*, Paa Midten har denne Kam et Centrum med to concentriske Cirkler; den Ende, som har været den överste, er indadböiet og gjennemboret for at kunne bæres i et Baand, *til de tre andre Sider har den derimod haft Tænder i forskjellige Retninger.*

Fra Roeskilde har Museet modtaget de interessanteste Beensager, det eier fra Middelalderen, vi ville blot henvise til det store Fund af Beensager, der i Aaret 1839 fandtes samlet og indsendtes af Kjöbmand P. Lassen (see Aarsberetningen for hiint Aar S. 25); fra Pastor Hertz indsendtes i det forlöbne Aar: 4 Styli, dreiede af Been, 2½ til 3 Tommer lange. I den ene Ende er anbragt en lille Jernspidse, der dog kun i den ene af disse er fuld-

stændig bevaret; den modsatte Ende er bred og flad for dermed at udglitte Skrivefeil; dersom disse Styli have haft samme Bestemmelse som de antike Instrumenter af samme Form, fra hvilke vi have hentet denne Benævnelse, maa man vel snarest antage dem for at have været bestemte deels til den förste Underviisning i Skrivning i Kannikeskolerne deels til Optegnelsen af tilfældige, momentane Notitser, omtrent som Nutidens Griffel eller Blyant. Desuden indsendtes *en Öreskee af Been*, hvis ene Ende er ziirlig udarbeidet og gjennemboret, for at den kunde anbringes hængende; den tilligemed de 4 nævnte Styli ere fundne paa en Mark ved Isefjorden, lige bagved Præstens Have.

Fra Riddertiden erholdtes en heel Deel Vaaben og andre deslige, men alt af de sædvanlige Former, saa at vi intet kunne fremhæve som særdeles mærkeligt; kun eet Stykke, hvis Tidsalder vel ikke bestemt kan angives, men som bærer alle Kjendetegn paa at være af en temmelig höi Alder, troe vi rigtigst at burde anföre her; det er en *Dambrikke*, rigelig 2 Tommer i Diameter og forfærdiget af en meget stor Hjortetak. Paa Midten er i Relief udskaaren en skjægget Mand, der i hver Haand kvæler en Drage, som han holder ud fra sig og som med Halerne have snoet sig om hans Been, det Hele er meget ufuldkomment forarbeidet. Denne Dambrikke fandtes ved Markarbeide i Vordingborg Slots Ruiner.

Museets Afdeling for Gjenstande, der ere yngre end Reformationens Indförelse i Danmark fik en overordentlig Tilvæxt (henved 50 Nummere) af *Smykker*, af det Slags, der for et Par Aarhundreder tilbage tilhörte de höiere Stænder i vort Fædreland og de andre nordiske Lande, men senere have vedligeholdt sig navnlig blandt Bönder, hvor de selv i den nyeste Tid findes anvendte især paa Island, i Sverrig og tildeels paa Amager. Mere og mere gaae dog disse Smykker af Brug, det vil neppe vare længe, för de ville blive sjeldne, og vi glæde os derfor over, at Museet allerede nu kan komme i Besiddelse af interessante Suiter af dette Slags. Det mest frappante ved disse Smykker er, at man ei blot har beholdt de gamle Former, men ogsaa de gamle Forestillinger, at man f. Ex. paa et Brystspænde, som i det allertidligste er forfærdiget i Midten af forrige Aarhundrede paa Amager, har afbildet Maria som Catholikernes Himmeldronning med Christusbarnet; denne Bemærkning gjælder dem næsten alle og gjör dem derved dobbelt interessante ved de Oplysninger, de give for en langt forud for deres Forfærdigelse liggende Tid. Et *Brudesmykke* af dette Slags, et saakaldet *Helligdomskors* med tilhörende Halskjede, nedsendtes fra Island og forskaffedes til Museet ved Etatsraad Finn Magnusen. Guldsmedstemplet paa dette Smykke har Aarstallet 1717, det indslaaede Kjöbenhavnsprövestempel har Aaret 1718, og vi have saaledes en fuldkommen sikker Angivelse baade af Tid og Sted for dets Forfærdigelse, og dette er ganske i samme Smag som to meget ældre, der allerede længe findes i Kunstmuseet. Paa den ene Side af Korset, der — som de catholske — er indrettet til at aabne for at

indlægge Reliquier, ere nemlig i ophöiet Arbeide anbragte Maria og Johannes staaende under Korset; paa hver Ende af Korsets Arme er anbragt et af de fire Evangelisters Symboler. Paa den anden Side er ligeledes i ophöiet Arbeide afbildet den hellige Olaf, der træder paa en kronet Drage og paa hver af Korsets Ender er paa denne Side indgraveret en kvindelig Helgen, nemlig: Maria Magdalena med Salvekrukken, St. Catharina med Hjulet og Sværdet, St. Elisabeth med Kirken og endelig formodentlig St. Anna med Maria paa Skjödet. Korset hænger i et bredt Ziratstykke, som er prydet med forgyldte Arabesker; Halskjeden bestaaer af en tredobbelt lænket Kjede, der ender sig her i nogle Dopper, hvilke paa et af de ældre Exemplarer i Kunstmuseet sees oprindelig at have skullet ligne Slangehoveder. Et meget ældre og langt kostbarere og sjeldnere Stykke er en *Brudekrone* af forgyldt Sölv, som kjöbtes til Museet. Den bestaaer af 7 Stykker af gjennembrudt Arbeide, der hver endes i en Krone; i hver af disse 7 Stykker er under en Bue, der holdes af 2 Löver, forestillet en Fruentimmerfigur og ved hver af Sammensætningerne er anbragt et kronet A i ældre Form. Ved den ere anbragte forskjellige Hængezirater, og det Hele sammenholdes af en indvendig anbragt Sölvring.

Af Hans Excellence Grev G. Moltke til Moltkenborg foræredes til Museet et 30 Tommer langt *Livbelte* af Bronce, der synes at henhöre omtrent til Kong Frederik den Andens Tid eller den anden Halvdeel af det 16de Aarhundrede; det bestaaer afvexlende af lange smalle Plader af Bronce og smaa Kjeder; paa Pladerne ere fastnaglede Ornamenter i drevet Arbeide, og i den ene af Enderne er anbragt en Krog, i den anden en Malle, hvorved Beltet sammenfæstedes. Dette Stykke fandtes ved at nedbryde et Steengjerde.

Til Slutning ville vi her nævne deres Navne, ved hvis Gaver og Velvillie Museet fik sin betydelige Tilvæxt i det forlöbne Aar:

HANS MAJESTÆT KONGEN, H. K. H. Kronprinds Frederik.

SJÆLLAND. Kjöbenhavn: Professor Abrahams, Commandeersergeant Bredahl, Kammerjunker Bruun, Professor Eschricht, Cand. pharm. Jensen, Dr. Kroyer, Candidat J. Levin, Hofmarskallen Kammerherre von Levetzau, Elev ved det kongelige Theater Lindberg, Etatsraad Geheime-Archivar Finn Magnusen, Student H. Möller, Skomagermester Andreas Peters, Dr. Pingel, Kammerherre Reedtz, Capitain Suenson, Justitsraad Thiele, Underbibliothekar Thorsen og Elev West.

Kjöbenhavns Amt: Skomagermester Terkel Böttiger i Roeskilde, Hofjægermester Carlsen til Gamle-Kjögegaard, Peder Christians i Herslev, Organist Erslev i Kjöge, Raadmand Fritz og Pastor Hertz i Roeskilde, Sognepræsten til Gladsaxe og Herlöv Dr. theol. Kalkar, Kjöbmand P. Lassen i Roeskilde, Möller Mellerup til Ladegaardsmöllen ved Roes-

kilde, Tjenestekarl Tönnes Pedersen i Utterslev, Capitain og Postmester Storch og Capitain Sveistrup i Roeskilde og Gaardmand Lars Villumsen af Himmelöv.

Frederiksborg Amt: Forststuderende Berregaard, Hr. V. Gamel paa Frederiksværk, Skovrider Landsperg, Bonden Jacob Larsen i Over-Draaby ved Jægerspriis, Nathanson junior i Helsingöer, P. Rosendahl i Frederikssund og Kammer- Forst og Jagtjunker Svanenskjold paa Esrom.

Holbek Amt: Brændeviinsbrænder Hans Hansen i Holbek, Herredsfogden i Löve-Herred, Justitsraad Manthey, Smed P. C. Möller i Ulstrup, Pastor Rask til Nidlöse og Herr J. Chr. Sörensen i Holbek.

Sorö Amt: Tjenestekarl Peder Andersen i Hemmershöi, Birkedommer i Antvorskov Birk og Borgermester i Slagelse Justitsraad Birch, Postsecretair Boiesen i Sorö, Huusmand Anders Hansen paa Vaarby Mark, Huusmand Jens Hansen i Hemmershöi, Gaardmand Rasmus Jensen af Foerslöv, Ungkarl Knud Knudsen i Baarup, Steenlille Sogn, Gaardmand Anders Larsens Enke i Hemmershöi, Proprietair Muus til Sörup, Gaardmand Christen Pedersens Sönner Hans og Peder Christensen i Lundforlund, Justitsraad Povelsen i Sorö, Hr. Qvistgaard i Boeslunde og Amtmanden Kammerherre Stemann.

Præstö Amt: Kammerassessor Aagaard til Iselinge, Adjunct Dorph og Capitain Lind i Vordingborg, Möller Malling i Steensby Mölle, Forvalter Möller paa Höfdingsgaarden, Gaardmand Frands Nielsen af Faxinge, practiserende Læge O. Ström, og forhenværende Rector Professor Suhr i Vordingborg.

Bornholm: Skovrider Fasting.

FYEN. Odense Amt: Bonden Hans Hansen paa Urup Mark, Huusmand Rasmus Hansen Holgersen i Nörre Lyndelse, forhenværende Apotheker Lassen, Herredsfogden i Bjerge og Aasum Herreder Kammerjunker Lüttichau, Pastor U. C. Mule til Nörre Lyndelse og Höiby, Pastor F. L. Storch til Sönderby og Huusmand Nicolai Hansen Torp ved Veilegaard.

Svendborg Amt: Proprietair Dons til Hesselagergaard og Hans Excellence Grev G. Moltke til Moltkenborg.

LOLLAND: Byfogden i Nakskov og Herredsfoged i Nörre Herred Cancellisecretair Hammerich og Forligelsescommissair H. J. Hendrichsen i Nysted.

FALSTER: Kammerherre Classen til Corselitze og Hr. H. Krebs, practiserende Læge i Nykjöbing.

JYLLAND. Hjörring Amt: Peder Hansen i Hvalstrup, Sognefoged Christen Heilesen i Tornby Sogn, Justitsraad Juel i Frederikshavn, Etatsraad Brinck Seidelin i Hjörring og Skolelærer og Kirkesanger Zeuthen i Aasted.

Thisted Amt: Justitsraad Rummelhof, By og Herredsfoged i Nykjöbing paa Morsö, Pastor Schlotfeldt til Skjoldborg og Kallerup og Gjæstgiverinde Madam Werner i Thisted.

Aalborg Amt: Gaardmand Christian Byrjalsen i Alstrup, Gislum Herred, Pastor P. H. Bögh til Skjörping og Fræer, Herredsfogden i Hindsted og Hellum Herreder, Justitsraad Hvass, Huusmand Peder Krag af Landsbyen Fræer og Gaardmand Terkel Mortensen i Debel.

Viborg Amt: Bönderne Jacob Agerskou i Almindkirkegaard og Peder Christensen i Sal, Herredfogden i Fjends og Nörlyng Herreder Landsoverrets-Assessor Eberlin, den constituerede Stiftamtmand Justitsraad Holm, Hr. Kruse paa Öen Fuur, Hr. Læssöe paa Astrup ved Skive, Pastor R. M. Schmidt til Haurum og Sal og Generalkrigscommissair Undahl i Viborg.

Randers Amt: Gaardeier Niels Andersen i Broberggaard, Kausted Sogn, Gaardmand Peder Andersen af Allestrup i Veilby Sogn, Boelsmand Jens Bay i Bjergby, Forvalter Borum i Liltred, Proprietair Brendstrup til Dalsgaard, Gaardeier Böttern i Gunnerup, Ödum Sogn, Sognefoged Sören Christensen i Snæbum, Steenhugger Sören Christensen i Laurberg, Fæstegaardmand Niels Petersen Due i Stövring, Mikkel Frandsen i Nielstrup, Sognefoged J. Hansen i Leerberg, Proprietair Hvid til Sörvad, Gaardmand Niels Jacobsen i Tannum, Jens Jensen i Væth, Örum Sogn, Gaardmændene Jörgen Kjær i Brastrupholm og Jens Sörensen Klit i Helsted, Huusmand Christen Michelsen i Sveistrup, Raasted Sogn, Gaardmand Jens Michelsen i Hastrup, Pastor Chr. Möller til Anholt, Christen Möller i Albek Mölle, Gaardmand Christen Möller i Ulstrup, Sönder Onsild Sogn, Boelsmand Hans Nielsen i Bjerregrav, Tjenestekarl Peder Nielsen i Rigtrup, Voldum Sogn, Procurator Nygaard i Randers, Gaardeier Ochsenfeldt til Eistrupgaard, Proprietair Ostenfeldt til Christianslund, Sognefoged Jens J. Poulsen i Stövring, Ungkarl Peder Rasmussen i Jeberg, Jordegodseier og Stænderdeputeret Vandborg, Justitsraad Amtsforvalter Wilde i Randers og Hr. Winther i Mehlmölle.

Aarhuus Amt: Hr. Qvistgaard paa Lyngbygaard.

Skanderborg Amt: Herredsfogden i Voer og Nim Herreder Justitsraad Bernth i Horsens, Hr. Bröchner i Horsens, Gaardmand Ebbe Jensen i Berthelslund, Amtmanden Kammerjunker Lindholm, Sognefoged H. E. Mikkelsen i Berthelslund, Dagleier Marcus Nielsen i Nordby i Glud Sogn, Provst Plesner til Glud og Hjarnö og Möller Uhrskov i Breinholm Mölle ved Horsens.

Ringkjöbing Amt: Gaardmand Anders Jörgensen i Degnebol i Lemb Sogn, Amtmanden Kammerherre Schulin og Gaardmand Laust Taftenbergs Kone i Hee Sogn.

Veile Amt: Gaardmand, Sogneforstander Hans Poulsen Bjerre i Bröndsted, Gauerslund Sogn, Gaardmand Jacob Bröndsted i Gauerslund og Amtmanden Kammerherre Stiftamtmand Hoppe.

Ribe Amt: Opsynsmand ved Gamst's Arbeidshuus Christen Billum, Christen Sörensen Billum i Jandrup, Gaardmand Jens Knudsen i Andst, Gaardeier

Jeppe Nielsen i Gamst, Jens Pedersen i Nörre Fardrup, Pastor Ramsing til Andsager, Fröken Rosenörn til Stamhuset Nörholm, Peder Sörensen i Hillerup og Niels Terpager i Store Andst.

SLESVIG. Tönder Amt: Landfogden paa Sylt, Justitsraad Lassen.

FÆRÖERNE: Amtmand Plöyen.

ISLAND: Tömmermester Olaf Briem paa Grund i Öfjord Syssel, Candidat Jonas Hallgrimsson, Sveinbjörn Hallgrimsson, personel Capellan til Kalfatjörn i Guldbringe Syssel, Proprietair Jon Jonsson til Ellidavatn i Guldbringe Syssel, Biskop Steingrim Johnsen og Justitssecretair O. M. Stephensen til Vidö Kloster.

GRÖNLAND: Pastor C. Steenberg, Missiônair ved Colonien Holsteinsborg.

UDLANDENE: Mr. William Bair, Skibsagent i Lerwick, Charles Hammond, Esq. i Boston, Dr. Jacob Porter i Plainfield og Dr. Jerome V. C. Smith i Boston i Massachusetts, Mr. Spence of Hammer paa Unst blandt Shetlandsöerne, Dr. Edvard Swift i Easton i Pennsylvanien og Dr. Webb i Boston i Massachusetts.

CABINETTET FOR AMERICANSKE OLDSAGER.

Selskabets Öiemed at opsöge, undersöge og fremdrage alt, hvad der paa nogen Maade kunde oplyse Nordens Oldtid, maatte naturligviis ogsaa bringe det til at henvende en særdeles Opmærksomhed paa Grönland, hvor man med historisk Vished kjendte en tidligere Bebyggelse af Nordboer, som vare aldeles forsvundne, aflöste af Eskimoer, og hvis Spor man derfor kun kunde söge ved Eftergravninger eller paa Steder, der slet ikke mere ere beboede. I denne Hensigt troede Selskabet det rigtigt at anvende en Deel af de Midler, der stode til dets Raadighed, og Resultaterne af disse Undersögelsesreiser og Eftergravninger skaffede et temmelig rigt Udbytte, som saaledes skulde tjene til at oplyse Nordboernes Bebyggelse af Grönland eller optages i en Samling af nordiske Oldsager fundne i Grönland. Dog var det umuligt, förend ved nærmere Undersögelse og Sammenstilling, bestemt at afgjöre hvad der var af nordisk Oprindelse og hvad der tilhörte de ældre Eskimoer, som förend Europæerne anden Gang kom til Grönland have maattet hjælpe sig med höist ufuldkomne Redskaber og Materialer, deels var det ogsaa meget interessant og belærende at see, hvorledes Nordboerne, tvungne dertil af climatiske og locale Forhold, have maattet benytte enten andre Gjenstande eller de samme paa en anden Maade end i Hjemmet. Intet kunde bedre veilede i disse Undersögelser end de eskimoiske Oldsager, der findes i de samme Egne, og som, skjönt de allerede for længe siden ikke bruges mere paa Landet, dog lettere kunne oplyses af de Gjenstande, der have aflöst dem af et hensigtsmæssigere Materiale men som oftest af den samme Form: fölgelig gjorde Selskabet sig al Umage for at skaffe tilveie og samle saa meget som muligt af disse eskimoiske Oldsager, hvilke

tilligemed de förstnævnte nordiske kom til at udgjöre *en Samling af grönlandske Oldsager*.

Man havde historisk Efterretning om, at en Coloni af Nordboer var fra Grönland gaaet over til Östkysten af Nordamerica, og da Selskabet, for at finde Spor af denne Coloni, satte sig i Forbindelse med flere nordamericanske Lærde, modtog det Underretning om Bygninger og andre Mindesmærker, og i Særdeleshed om Oldsager, fundne paa forskjellige Steder, som deels virkelig oplyste Nordboernes Ophold i Nordamerica, deels vakte en særdeles Interesse ved deres Overeensstemmelse med nordiske Oldsager. Ved sine americanske Medlemmers og Venners beredvillige Bistand erholdt saaledes Selskabet flere værdifulde Sendelser af Oldsager, for störste Delen af Steen og Urner, som, skjönt de ingenlunde ere af nordisk Oprindelse, dog have en iöinefaldende Lighed med vore, en Lighed, der vel nærmest maa forklares ved den fælles Mangel paa Metal og deraf, at Menneskene paa samme Culturtrin — og som i Nordamerica endmere under lignende climatiske Forhold — have benyttet de samme Redskaber og forarbeidet dem paa en overeensstemmende Maade. Fra America modtog Selskabet saadanne oplysende Sendelser, og det besluttede derfor fremdeles at benytte sine Forbindelser i denne Verdensdeel til at samle en saa fuldstændig Samling som muligt af *alle americanske Oldsager*, der vilde blive saa meget interessantere, som af saadanne ellers vel ikkun findes faa i Europa.

Da der allerede nu havdes saa meget, at man troede at kunne oprette en saadan Samling, indgik Selskabet med et Andragende til H. M. Kongen, der allernaadigst bifaldt Planen og stadfæstede Cabinettets Oprettelse (see ovenfor under Selskabets Forhandlinger) ved Siden af Museet for de nordiske Oldsager, fra hvilket det dog bestandig vil holdes strængt afsondret.

Denne Samling, der er bestemt til at optage alle Oldsager fra hele America, som Selskabet maatte modtage, vil strax komme til at indeholde fölgende Afdelinger: Europæiske Oldsager fra Grönland, Eskimoiske Oldsager fra Grönland, Indianske Sager fra Nordamerica, Mexicanske Sager, Caraibiske Sager fra Antillerne og Indianske Sager fra Sydamerica (navnligen fra Brasilien, Chili, Peru).

Efter denne Plan vil den begyndende Samling blive opstillet, og vi ville endnu her kun nævne de væsentligste Stykker af de allerede forhaanden værende Gjenstande, saavelsom de store Sendelser, Selskabet i det sidst forlöbne Aar har modtaget.

Af Oldsager fra Islænderne og Nordmændene i Grönland eier Museet allerede en betydelig Deel, der vil tjene til Grundlag for denne Afdeling: den mærkværdige Runesteen fra Kingiktórsoak tilligemed to andre Indskriftstene fra Igalikko og Ikigeit, som ere afbildede i Rafns Antiquitates Americanæ Tab. VIII og flere andre Steder, ville, ligesom de paa Grönland fundne Fragmenter af Indskriftstene med islandske Indskrifter med ældre utvivlsomme Runer og Munkebogstaver, tjene til uomstödelige Beviser for de Sagers

Oprindelse, med hvilke de ere fundne. Som det vigtigste Fund maa derfor her anföres den Samling af Gjenstande, der opgravedes, da man fandt den hidtil uforstyrrede Kirkegaard ved Ikigeit, som derpaa undersögtes under Hr. Kielsens Ledning og Tilsyn. Nöiere Efterretning om denne interessante Undersögelse og dens Resultater findes i Annaler for nordisk Oldkyndighed 1842-1843 S. 330 ff. (jfr. Aarsberetningen 1840 S. 6); ei blot Indskriftstene fandtes med det christelige Kors og islandske Sprog, men flere Klædninger af et grovt, firskaftet uldent Töi, ganske som det, der er fundet i nordiske Grave, og den ene af disse næsten heel, og desuden Fragmenter af Liigkister af Drivtömmer, af Kar af Vegsteen og Malm og flere Jernsager. Til dette Fund slutter sig det aldeles lignende fra Igalikko, hvor Pastor Jörgensen undersögte en anden Kirkegaard (see den udförligere Beretning i Annaler for nordisk Oldkyndighed 1839 S. 249 f. og 1842-1843 S. 340 f.; jfr. Aarsberetningen 1839 S. 11 og 1840 S. 6), og de to mindre betydelige Fund fra de ligeledes af Pastor Jörgensen undersögte Kirkegaarde ved Kaksiârsuk og Kakortok (Ann. l. c. S. 341 ff.). Udbyttet fra disse Kirkegaarde, der beviisligen have deres Oprindelse fra Nordboer, hvis Liig desuden ved deres Störrelse og Haar let adskille sig fra Eskimoernes, er langtfra ringe og vil udgjöre det Grundlag, hvorved flere uden historiske Oplysninger modtagne Enkeltheder bestemmes, og hvortil disse da slutte sig.

Eskimoiske Oldsager adskille sig nu efter de efterhaanden indsamlede Erfaringer og Iagttagelser temmelig bestemt fra de nordiske, og de mærkeligste blandt disse bestaae fornemmelig i Redskaber af Been eller Steen, som Eskimoen af Mangel paa Metal har maattet betjene sig af istedenfor de senere Jernredskaber. Da disse ere meget yngre, findes de i et langt betydeligere Antal end de nordiske Oldsager og næsten i alle antiquariske Efterretninger i Selskabets Annalers forskjellige Aargange ligesom tidligere i Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed I. S. 224, II. S. 341-343 og III. S. 212 ff. anföres eskimoiske Oldsager nedsendte til Museet, nemlig Lændsere (Harpunspidser), Pile- og Landsespidser, Kaste- og Fuglepile af Steen og Been, Kar og Lamper af Steen o. s. v. Som een af de værdifuldeste Sendelser maae vi her fremhæve een, som nylig modtoges fra Kjöbmand Möller paa Holsteinsborg. Denne indeholdt Harpuner, som heelt bestode af Been og vare saa store, at man synes at maatte antage dem brugte mod Hvalfiske, ei blot mod Sælhunde, endvidere et lille Stykke Klokkemetal, som Eskimoerne have forsögt at forarbeide til en Pilespidse, en Kniv heelt forfærdiget af Been og tilsleben og flere fra de nu brugelige forskjellige Redskaber af Been.

Af indianske Oldsager fra Nordamerica har Selskabet Tid efter anden modtaget temmelig betydelige Sendelser fra Hr. Woodside, Dr. Webb, Dr. Jerome V. C. Smith, Dr. Swift, Hr. Jacob G. Morris, Dr. Jacob Porter, Hr. Charles Hammond og flere, hvilke alle findes nærmere omtalte i Aarsberetningerne for 1838-1842. Næsten alle de modtagne Sager hidröre fra Fund, der ere opdagede i Massachusetts, Pennsylvanien eller Ohio, og ere

for det meste Steenredskaber, der have en overordentlig Lighed med vore nordiske Oldsager; i Aarsberetningen for 1842 er omtalt en betydelig Sendelse af 200 Numere fra Dr. Swift i Easton i Pennsylvanien og i Aaret 1843 modtoges fra samme en Samling af 215 Stykker foruden Doubletter, samtlige fundne paa en meget lille Plads af ikke over 2 Agres Udstrækning ved Bredderne af Delaware, 5 engelske Mile nedenfor Easton. Indsenderen mener, at denne Plads har været beboet af en fast Stamme, som har givet sig af med at forfærdige Steenredskaber til Brug for Tuskhandel med andre Indianer, der ikke havde en saa let Adgang til Materialet eller maaskee ikke den samme Færdighed i Sagernes Forfærdigelse, og der findes paa denne lille Plads en saa overordentlig Mængde af Jaspis og Flint, at dette Antagende derved vinder i Sandsynlighed. — Ligeledes oversendte Hr. Charles Hammond i Boston en höist værdifuld Samling af nordamericanske Oldsager, den störste Deel af Steen, enkelte ogsaa af Been og Bronce samt nogle mærkelige Urner af brændt Leer, fundne nogle ved Dresden i Maine, andre i indianske Gravsteder ved Nahant, ved Middleborough og ved Rochester i Massachusetts, enkelte ogsaa ved Middletown i Connecticut; adskillige af dem ere meget overeensstemmende med vore nordiske Sager fra Steenalderen, og for særdeles heldigt maae vi ansee, at Indsenderen har omhyggelig adskilt hvert Fund for sig og nöie bemærket Localiteten. I denne Samling, der indeholder 300 Stykker, udmærke sig ved Former og Forarbeidning Urnerne, der deels ere af sort og deels af rödt Leer, og den ene af dem er endog saavel udvendig om Randen, som indvendig prydet med indstukne Zirater; desuden indeholdt den flere Öxer og Kiler, en Deel meget huulslebne Huulmeisler af forskjellige Steenarter og et betydeligt Antal Pilespidser af Flint, Hornsteen og hvid Qvarts af forskjellige Former, tildeels lignende vore nordiske. Ogsaa medfulgte nogle större Gjenstande, saasom et stort Steenkar af næsten 3 Fods Diameter, formodentlig bestemt til at male Korn i, fundet 1799 ved Assawamsit, og to Steenmortere eller Kornknusere af Serpentin og Granit, som med de til dem hörende Stödere ere opgravede ved Mattapoisett i Massachusetts. — Fra Dr. Jacob Porter og Hr. Jerome V. C. Smith modtoges ligeledes flere Steensager, og af de mærkelige Broncesager og Klædningsstykker, der ere fundne paa Menneskeskeletter ved Fall River i Massachusetts og som tilligemed de i de foregaaende Aar modtagne Pröver af disse ere omtalte i Aarsberetningerne for 1838 S. 18–19 og 1842 S. 1 og gjorte til Gjenstand for en Undersögelse i Selskabets Mémoires 1840–1844 S. 104–119 (Tab. V), erholdt Museet 1843 fremdeles fra Dr. Smith et Fragment af en Bronceplade, funden paa Brystet af et Skelet, to Broncetuber, en Pilespidse af Bronce med tilhörende Skaft af Træ, Fragmenter af Læder og af Töi, vævet af Siv, m. m.

Af mexicanske Oldsager modtog Museet 1842 (see Aarsberetningen S. 13) fra Etatsraad Hegewisch nogle Flækker af Obsidian aldeles som de nordiske Flintflækker og et Stykke Obsidian, hvoraf disse Flækker ere udflækkede

ganske paa samme Maade som de i Norden fundne; nærmest til dem ville Sager fra Californien (see Aarsberetningen for 1841 S. 6) slutte sig, ligesom til de eskimoiske Sager Gjenstande fra russisk America, navnligen fra Aleuterne, som igjen ville oplyses ved at sammenstilles med enkelte asiatiske Oldsager, saasom fra Siberien og fra Japan, som findes omtalte i Aarsberetningen for 1838 S. 15-17.

Af caraibiske Sager er man kun i Besiddelse af et lidet Grundlag, men haaber at Selskabets Forbindelser, navnlig paa Antillerne, ville foranledige en yderligere Tilvæxt ogsaa i denne Afdeling. H. M. Kongen af Danmark offererede tidligere en 9½ Tomme lang Stridsöxe eller Kölle, mesterligen udarbeidet af Grönsteen i en hidtil ukjendt Form, der minder om Samsons Asenskjeft. Dette skjönne Stykke er fundet i Jorden paa St. Croix, hvor ogsaa, i Nærheden af Frederiksfort, fandtes en udmærket Kile af Grönsteen-Porphyr og næsten 14 Tommers Længde, som dette Forts Chef Capitain J. v. Castonier nylig har foræret Selskabet. Tidligere modtog dette fra Capitain T. A. Kiær 8 forskjellige, de nordiske ganske lignende, Kiler af samme Steenart, der ere fundne paa Virginöerne.

Indianske Oldsager fra Sydamerica ere flere Gange indsendte af Dr. Lund fra Brasilien (see dennes Afhandling i Selskabets Annaler 1838-1839 S. 159 ff. og Aarsberetningen for 1841 S. 5 og 16); fra Chili medbragde Dr. Kröyer en Sölv-Pincette og fra Peru Pastor Pontoppidan 5 antique Vaser (alt omtalte i Aarsberetningen for 1841 S. 6 og i en særskilt med Afbildninger oplyst Afhandling i Selskabets Mémoires 1840-1844, hvor Pincetten er afbildet S. 160 ved Siden af een af Bronce, der er funden i Danmark). Capitain-Lieutenant Suenson har skjenket til Samlingen et lille kugleformet Legeme af Bronce, der paa den ene Side er decoreret med et Ansigt og foroven har to större og en mindre Ösken; den er ½ Tomme i Diameter og er funden i Egnen af Lima. Hr. Virgil von Helmreichen, österrigsk Naturforsker, som for Tiden reiser i Brasilien, har ved Brev dateret den 29de Marts, tilstillet Selskabet to spydbladformede Steenpilespidser, som i December 1841 ere fundne i Cidade Diamantina, forhen benævnt Tejuco, i Serro do Frio i Provindsen Minas Geraes. De fandtes begge ved Udvaskningen af det diamantholdige Cascalho, som bestaaer af Sand og Smaastene, i Batia'en (Trævaskefadet), og det var ikke muligt for Indsenderen med Sikkerhed at udfinde, om de hidrörte fra det egentlige Cascalho-Lag eller fra den alluviale Formation, som bedækkede dette. Den ene af disse Pilespidser, som er af Hornsteen, fandtes i Corrego da Povonçao og den anden af Bjergkrystal i Riberão do Pinheiro, et Par hundrede Klafter nedenfor det Sted, hvor den förstnævnte kommende fra Syden löber ud i den sidstnævnte. Dette Flodernes Sammenlöb er næsten 3 Legoas (omtrent 2½ geographiske Mile) nordenfor Cidade Diamantina og ligger paa den östlige Skraaning af Serra do Espinhaço, der löber fra S. Paulo lige til Provindsen Bahia i en nordlig Retning, dog under forskjellige Navne. Hr. Helmreichen vedföiede Aftegning af en tredie Pilespidse af bruunagtig Bjergkrystal, som i October 1811 fandtes ved Vaskning

af det diamantholdige Cascalho af Corrego das Quatis i Serra do Grão magor. Angaaende disse Pilespidsers Tidsalder vover han ikke at yttre nogen Formening; saa meget er imidlertid vist, at de nu i Minas Geraes boende Indianer forfærdige deres Pilespidser af Træ og Jacoara og betjene sig ikke af Steen til dette Brug.

Efter at have givet denne Oversigt over de allerede forhaanden værende americanske Oldsager, have vi endnu kun at tilföie, at Hr. Uhde ved Brev fra Mexico af 28de August 1843 har tilbudt at offerere Selskabet en Samling af mexicanske Oldsager, og at der ifölge Brev fra den danske Consul H. Witt i Peru var indledet Underhandlinger med Directeuren for Nationalmuseet i Lima, og Löfte af ham givet om at ville overlade vort Cabinet en Samling af peruanske Oldsager mod Vederlag i Sager herfra af videnskabeligt Værd.

MYNT- OG MEDAILLE-CABINETTET.

Ligesom der hidtil her hvert Aar er bleven givet en Beretning om den Tilvæxt, som Museet for de nordiske Oldsager i det forlöbne Aar har modtaget, önske vi ogsaa for Fremtiden at give en Udsigt over Myntcabinettets Tilvæxt og navnligen over de Myntfund, der i hvert forlöbet Aar vides at være gjorte i Danmark, hvorved vi tillige ville fremhæve de enkelte udmærkede og hidtil ubekjendte Mynter, der enten paa denne eller anden Maade ere fremkomne. En saadan Beretning tilligemed de Oplysninger og Bemærkninger, vi see os istand til at knytte dertil, haabe vi vil ikke være uden Interesse, da Numismatiken og især Kjendskabet til Myntfundene ved saa mange Baand er knyttet til Studiet af Oldsager. Saaledes har den Indflydelse, Mynterne kunne have paa at bestemme Oldsagers Alder, viist sig tydelig forskjellige Gange, hvor de fandtes i Forening, f. Ex. ved Vaalse-Fundet paa Falster i 1835 og ved Fundet i Ruthsker Sogn paa Bornholm i 1840; og man vil ved disse Tidsbestemmelser sjelden feile synderlig, idet det saa godt som altid med Sikkerhed lader sig afgjöre, i hvilket Aarhundrede Mynterne, og da ogsaa Oldsagerne, ere overantvordede Jorden. Dog ogsaa saadanne Fund, som ikkun indeholde Mynter, ere af stor Vigtighed, og vi maae herved bemærke, at vigtige Resultater ikke alene kunne udledes ved at undersöge, hvilke Mynter der findes sammen i et Fund, men ogsaa ved at tænke paa, hvilke der *ikke* findes, skjönt det efter Fundets övrige Indhold var at vente, at saadanne maatte have været forhaanden. Den störste Forsigtighed maa imidlertid stedse iagttages herved, og mindst af alt bör man paa et enkelt Tilfælde bygge nogen bestemt Slutning, men först lade en saadan blive Resultatet af, at det samme har viist sig gjentagne Gange. See vi hen til det videnskabelige Udbytte af Myntfundene, da bestaaer det ikke alene i, at hidtil ubekjendte Mynter, som kunne kaste et ikke ubetydeligt Lys over een eller anden Punct i Historien, derved ofte fremkomme, og Mynter, som för enten ikke have været bestemte eller have været feilagtigen bestemte, derved kunne bestemmes, men især deri, at de udenlandske Mynter, hvoraf alle de i den forchristelige Tid nedlagte Fund udelukkende bestaae, vidne om den Forbindelse, hvori Danmark

har staaet til Udlandet, og derved pege hen paa de Steder, hvorfra Culturen her i de forskjellige Tidsrum har modtaget Indflydelse. For i Korthed at nævne de almindelige Resultater, man i denne Henseende er kommen til, skulle vi fremsætte fölgende, som det imidlertid ingenlunde er utænkeligt kan undergaae betydelige Forandringer ved fremtidige Fund. De ældste her fundne Mynter ere alle romerske og hidröre fra de tvende förste Aarhundreder efter Christi Födsel; men derpaa synes det som om der har været en heel Standsning, thi de Mynter, som dernæst træffes, ere fra det 5te og 6te Aarhundrede, nemlig byzantinske, især Guldmynter. Fra Tidsrummet mellem Aar 700 og 1050 findes af de saa kaldte kufiske Mynter, og fra Slutningen af denne Periode, nemlig det 10de og 11te Aarhundrede, forekomme nu ogsaa tydske, hollandske og engelske Mynter, tilligemed nogle faa franske, hvilke sidste dog træffes saa enkeltviis, at derpaa ikke kan bygges noget Resultat. Da Svend Tveskjæg var den förste Konge i Danmark, der begyndte at lade slaae Mynt, er det altsaa omtrent fra Aar 1000 at danske Mynter findes; men ogsaa efter denne Tid er det mærkeligt at see, hvorledes fremmede Mynter i enkelte Perioder have faaet Indpas i Landet og ligesom fortrængt dansk Mynt. Saaledes træffer man fra Slutningen af det 13de og Begyndelsen af det 14de Aarhundrede de engelske Sterlinge, de franske Tournoiser og de böhmiske Prager-Groschener, og længere hen, omtrent fra Slutningen af det 14de Aarhundrede, Hansestædernes saakaldte Wittenpenninge i betydelig Mængde; og Grunden hertil maa söges i den Omstændighed, at dansk Mynt stadigen indtil det 15de Aarhundrede meer og meer forringedes, först ved at formindske Mynternes Störrelse, saa meget som det var muligt, og siden ved at blande Sölvet med uædle Metaller. Til Slutningen skete dette endog i den Grad, at Mynterne næsten bleve af ublandet Kobber; men i den förste Halvdeel af det 15de Aarhundrede begyndte de atter at forbedres i Gehalt, hvormed det lidt efter lidt gik fremad til det bedre, og som en Fölge heraf findes efter den Tid heller ikke fremmede Mynter i saa stor en Mængde som hidtil.

Ligesom alle de Oldsager, der findes og kunne henföres under Begrebet Dannefæ, efter Lovene skulle tilbydes Museet for de nordiske Oldsager, saaledes skulle ogsaa de Mynter, der findes, i de fleste Tilfælde indsendes til Mynt- og Medaille-Cabinettet, imod at den fulde Metalværdi udbetales Finderen. Saavel herved modtager Cabinettet aarligen en betydelig Forögelse, som ved *Kjöb*, *Bytte* og forskjellige *Gaver*, og disse sidste afgive i Forening med det stedse stigende Antal af Besögende, naar Adgangen til Cabinettet, der bevares i 5 Sale paa Rosenborg, hver Mandag om Sommermaanederne staaer aaben for alle fra Kl. 12–2, et glædeligt Vidnesbyrd om den Interesse, der meer og meer skjenkes Samlingen. Den Forögelse, som Cabinettet har erholdt i Aaret 1843, har vel i Forhold til tidligere Aaringer været usædvanlig ringe, men indeholder dog flere Stykker af stor Sjeldenhed, hvilke vi nu ifölge det ovenanförte skulle nævne tilligemed en Udsigt over alle de Fund, der ere gjorte i dette Aar.

For at lette Oversigten ville vi inddele Fundene i 3 Afdelinger, eftersom Mynterne, der derved ere fremkomne, ere ANTIKE, d. e. ældre end det vestlige romerske Riges Undergang 476; eller FRA MIDDELALDEREN, der regnes omtrent til Reformationen 1517, og hvortil vi ogsaa ville henföre saavel de *byzantinske* Mynter, skjönt disse allerede begynde Aar 395, som de *kufiske*, der som orientalske danne en særegen Afdeling af Middelalderens Mynter; eller endelig fra DEN NYERE TID.

ANTIKE MYNTER.

Skjönt egentlige antike Mynter ikke vides at være fundne her i dette Aar, ville vi dog paa Grund af den store Vigtighed, Fund af disse Mynter have for Nordens ældste Historie, paa dette Sted nærmere omtale saavel hvor hyppig som hvor de findes i de nordiske Riger. I Danmark vides kun nogle faa Fund at være gjorte, hvoraf det mærkeligste er et, der for omtrent 70 Aar siden gjordes i Nærheden af Slagelse, og som bestod af 428 ypperlig conserverede Sölvmynter fra Keiserne Tiberius og Efterfölgere lige til Marcus Aurelius. I Sverrig findes de ogsaa sjelden, skjönt hyppigere end her, og de forekomme da især paa Öerne Öland og Gulland og i Skaane, men ere som oftest forslidte som en Fölge af den Circulation, hvori de have været inden de have naaet Norden. I 1843 er heller ingen romerske Mynter fundne der, men af Rigsantikvar Hildebrands Anteckningar ur Kongl. Witterhets Akademiens Dagbok för år 1843 sees, at der tvende Gange i 1842 er fundet romerske Mynter paa Gulland.

MYNTER FRA MIDDELALDEREN.

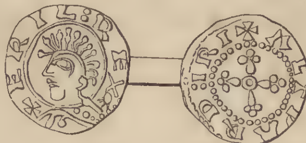
Af BYZANTINSKE Mynter, som temmelig ofte findes her i Landet, indsendtes i det forlöbne Aar kun eet Stykke, der var fundet i Öster Mariæ Sogn paa Bornholm. Det var en Guldmynt fra Keiser Leo I (457-474), og skjönt den allerede forud fandtes i Cabinettet og saaledes ikke var af Vigtighed for Samlingen, har den dog som Fund betragtet en vis Interesse, idet ethvert Stykke, der findes af dette Slags, afgiver et yderligere Vidnesbyrd om den Forbindelse, hvori Danmark har staaet til det byzantinske Keiserdömme i det 5te og 6te Aarhundrede.

KUFISKE Mynter ere vel ikke fundne her i dette Aar, men de træffes for övrigt i meget stort Antal her i Norden, især paa Öerne i Östersöen og i Provindserne derved, hvilket viser os den Vei, ad hvilken de ere blevne indförte, nemlig over Rusland. Mærkeligt er det, at de undertiden ere blevne förte langt længere op mod Nord, f. Ex. til Island (see Aarsberetningen for 1840 S. 22-23). Den störste Part af de kufiske Mynter, der findes, ere fra Tidsrummet 750-950, og Fund, hvori noget tidligere eller senere Mynter forekomme, kunne antages for Undtagelser.

Af OCCIDENTALSKE Middelalders Mynter, som fandtes, er den ældste en Sölvmynt fra Kong Æthelred i England, slagen i Theotforde, det nuværende

Deptford. Den indsendtes som Gave af Pastor Jon Torfason til Storuvellir, Skard og Klofe Sogne, Rangervalle Syssel paa Island, og var funden i en slöifet Gravhöi i Nærheden af Gaarden Flagvelta.

Ligeledes fandtes den ved Siden afbildede særdeles mærkelige og hidtil ubekjendte Mynt, der ved Bytming erhvervedes for Cabinettet. Den har paa Adv. + ERIE : REX og i Midten Kongens Brystbillede med udstaaende Haar. Paa Rev. + ALFPARD : I RI og i Midten er inden i en Perlering et Kors med 3 Kugler paa hver af de 4 Arme. At denne Mynt er dansk er saavel efter dens Typ som Omskrifter utvivlsomt, og ifölge dens gode Gehalt, hvorved den nærmer sig meget til Oluf Hungers og Knud den Helliges Mynter, kan den paa Adv. nævnede Kong Erik ikke være nogen anden end Erik Eiegod, hvilken Mening endnu mere bestyrkes ved Omskriften paa Rev., idet man finder at den samme Myntmester, Alfvard i Ri, har levet under begge Eriks ovennævnte Forgjængere. Hvor denne Mynt er slagen, lader sig derimod ikke afgjöre, thi heller ikke paa Knud den Helliges Mynter angives Byens Navn ved mere end RI, hvilket ligesaa godt kan betydd Ribe som Ringsted. — Vi ville benytte nærværende Leilighed til ogsaa at bekjendtgiöre en anden ligeledes forhen ukjendt Mynt fra samme Konge, og det saa meget mere som vi hidtil ikke kjende andre end disse 2 Mynter, der med Rimelighed kunne tillægges ham.



Den har paa Adv. + EIRIE REX, Kongens modvendte Brystbillede med Scepter paa venstre Side og den höire Haand oprakt; og paa Rev. + SVNA RANDROS, i Midten en Fugl. Den opbevares i det Kgl. Myntcabinet i Stockholm og blev i Aaret 1838 funden tilligemed en Mængde andre Mynter ved Thomasarfve i Eista Sogn paa Gulland. Omendskjönt nogle af de der fundne Mynter maae ansees for lidt yngre, og denne Mynt derefter vel kunde tillægges Erik Emun eller Erik Lam, troe vi dog at den snarere bör tillægges Erik Eiegod, idet den saavel i Typ som Störrelse og Tykkelse nærmer sig mere denne Konges Forgjængeres end Efterfölgeres Mynter. En Myntmester af samme Navn, SVNA eller SVNV, har ogsaa levet under Knud den Hellige, men i en anden By, nemlig Roeskilde, og hvad Myntstedet angaaer, som utvivlsomt maa være Randers, da afgiver det baade et sikkert Beviis for at Mynten er dansk, og bestyrker tillige deres Mening, som tidligere have troet at finde dette Myntsted paa Runemynter fra Eriks Fader Svend Estrithsen. — Disse tvende Stykker udfylde ikke alene en Lacune i den danske Mynthistorie, idet vi i dem have sikkre Mynter fra Erik Eiegod, men de rette ogsaa en tidligere Feil, eftersom alle de andre Mynter, der hidtil have været tillagte denne Konge (Beskr. over danske Mynter og Med. Erik Eiegod



Tab. XII Nr. 5 og 11), paa Grund af deres ringere Gehalt og större Overeensstemmelse med de sildigere Mynter nu maae ansees for yngre og snarere tillægges Erik Emun eller Erik Lam.

Paa Gaardmand Peder Nielsens Mark i Rynkeby, Ringe Sogn, Svendborg Amt, fandt Avlskarl Hans Christensen ved Plöining en Guldgylden fra Lübeck. Den er af det ældste Slags, som Köhlers Ducaten Cab. Nr. 2956.

I Rönninge Sogn, Aasum Herred, Odense Amt, fandt Huusmandskonen Maren Christensdatter en Guldgylden fra Nürnberg, med St. Laurentius paa Adv. Paa Rev. er indslaaet et lille Stempel med den lübeckske dobbelte Örn, hvorved Mynten er bleven authoriseret til at gaae og gjelde i Lübeck.

Ved Justitsraad og Herredsfoged Oxenbölle i Vordingborg indsendtes fölgende Mynter, der fandtes af Hans Pedersen i Knudsby, under Rosenfeldts Gods, Baarse Herred, Præstö Amt, da han ved at grave en Brönd i sin Gaard var kommen en Alen dybt i Jorden, hvor der tillige bemærkedes mange Muursteen. Fundet bestod i alt af 166 Stykker, nemlig 40 solide Mynter og 126 Bracteater. Mynterne vare fölgende: Fra Philip den Smukke i Frankrig (1285-1314) 6 Tournoiser. Fra Henrik III, Edvard I og Edvard II i England (1216-1327) 30 Sterlinge. Fra Kong Johan af Böhmen, Hertug af Luxemburg (1313-1346) en Mynt, slagen i Staden Merode; som Grote: Blätter für Münzkunde 4 B. Nr. 296. En Mynt fra Guido, Biskop af Cambray (1295-1342). Fra Erkebiskop Henrik II af Cölln (1306-1331) en Mynt, slagen i Bonn; og endelig en Efterligning af Henrik III's engelske Sterlinge, uvis hvor slagen. Af Bracteater fandtes: 76 fra Hamburg; 1 fra Stralsund; 4 fra Lüneburg af dem med Löven; 1 fra Lindau med det tredobbelte Lindeblad; og 44 med et kronet Hoved inden i en Straalekrands, omtrent som Beskr. over danske Mynter og Med. Margrethe Tab. XXV Nr. 3 og 4. — Der findes i dette Fund ikke nogen Mynt, som med Rimelighed kan antages at være præget efter 1340, og den Omstændighed, at der ikke fandtes nogen af Hansestædernes ældre Wittenpenninge, tyder maaskee hen paa, at Fundet endog er nedlagt lidt tidligere, da disse endnu ikke vare blevne almindeligen udbredte i Norden. De Bracteater, som fandtes, med et kronet Hoved, der för have været ansete for at være prægede under Dronning Margrethe, maae af de Typer, her fandtes, henföres til tidligere og andre Regenter, og ere maaskee prægede i Nordtydskland.

Som Gave fra Kjöbmand B. Sidenius i Nykjöbing paa Falster indleveredes 16 Mynter fra Borgerkrigenes Periode (1249-1340), der fandtes ved Gravning i en Törvemose ved Radsted, Musse Herred paa Lolland. Der var 4 forskjellige Slags, af hvilke Cabinettet manglede de 3, og hvoraf een hidtil var ubekjendt, men mærkeligt nok ligeledes fandtes i det forlöbne Aar i et andet stort Fund, der gjordes ved Adelby i Slesvig. Den har paa Adv. et kronet Hoved og paa Rev. to korslagte Bispestave, omgivne af 3 Punkter, hvorover er et lille Kors. Saavel Præg som Gehalt viser tydelig, at alle disse Mynter ere fra samme Tid, og nærme sig til den ringeste af dette Slags Mynter.

Iblandt en Deel Oldsager, der af forhenværende Apotheker Lassen vare stillede til H. K. H. Kronprindsens Disposition, vare ogsaa 5 Mynter fra Borgerkrigenes Periode, der indsendtes til Cabinettet. Den ene af dem var hidtil ubekjendt, og har paa Adv. et **h**, paa Rev. et Hjul.

Som fundne i Söborg Slots Ruiner, indsendtes ved Hr. Berregaard, en Sölvmynt omtrent fra Waldemar I's Tid, 3 forslidte Kobbermynter fra Borgerkrigenes Periode, samt en Wittenpenning fra Wismar.

Paa en Mark tæt ved Roeskilde fandtes fölgende 4 Mynter, der indsendtes af Pastor Hertz, nemlig en hidtil ubekjendt Sölvmynt, rimeligviis fra Valdemar II eller Erik Plougpenning, der har paa Adv. en Konges Brystbillede med Sværd og Scepter, og paa Rev. en Bispestav, som er lagt over 4 korslagte Sceptere mellem 2 Stjerner; 2 Kobbermynter fra Borgerkrigenes Periode; og en Nürnberger Jetton.

Ligeledes indsendtes til Cabinettet en Kobbermynt fra Erik af Pommern, slagen i Lund, der fandtes i St. Claras Klosters Ruiner ved Roeskilde.

Af Godsinspecteur Dorph indsendtes en Guldgylden fra Wilhelm IX af Jülich (1393-1402), slagen for Geldern. Den blev funden ved at grave i en Have ved Faxö.

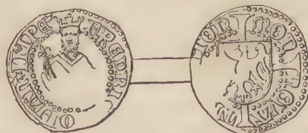
Stiftamtmand, Kammerherre Jessen indsendte fölgende 5 Guldmynter, fundne af Huusmand Ole Larsen i Nörre-Hvedby, Nörre Herred, paa Falster: en Guldgylden med Johannes den Döber paa Rev. fra Grev Johan af Holland med Gemalinde, Hertuginde Elisabeth af Luxemburg (1417-1421); tvende Guldgylden fra Philippus Bonus, Hertug af Burgund og Greve af Flandern (1419-1467), omtrent som Nr. 2382 i Köhlers Duc. Cab.; og tvende fra Arnold Egmond, Hertug af Geldern (1423-1465), som Köhlers Duc. Cab. Nr. 1903.

Det största Fund af Mynter, som vides at være gjort i dette Aar, blev oversendt af H. K. H. Kronprindsen. Disse Mynter fandtes under et Steengjerde paa en Mark Syd for Voldtofte By paa Frederiksgave Gods i Fyen, nedlagte i et Tinkar, hvoraf Overdelen var aldeles fortæret, men hvis Bund, som medfulgte, havde Lighed med Bunden af en Ölkande. Der var i alt 1546 Stykker, som paa 19 nær vare af de saakaldte Korshvide, og naar 8 Mynter undtages, bestod hele Fundet udelukkende af danske og norske Mynter. De *danske* Mynter vare fölgende. Fra Kong Christopher af Baiern, 9 Korshvide, prægede i Malmö. Fra Interregnet, 4 Jan.-28 Sept. 1448, 86 Korshvide, slagne i Malmö. Fra Christian I, 497 Korshvide fra Malmö. Fra Johannes: en Firehvid, slagen 1512 i Malmö; 4 Firehvide ud. A. fra Malmö; 4 Firehvide fra Kjöbenhavn; 731 Korshvide fra Malmö; 15 lignende fra Kjöbenhavn og 151 lignende fra Aalborg. Desuden fandtes fra denne Konge den herhos afbildede Mynt, der, saa vidt vi vide, ingensinde för er bleven beskreven eller har været kjendt. Det er en Korshvid, slagen i Wisby paa Gulland, og dens Omskrift paa Adversen er: IOh(ЄS · D)'GRoDΛCЄ:.



I Midten er et kronet I, omgivet af en Perlering, hvorunder det gul-

landske Lam med Kalken og Fanen. Paa Reversen staaer (MON) ЄTA WISBVC' og i Midten et Skjold inden i en Perlering, hvorover er lagt et stort Kors. Denne Hvid er saa meget mærkeligere, som det er den förste af de gullandske Mynter, der vides at være præget med en Konges Navn paa; thi paa alle de tidligere sattes kun Gullands Vaaben og Staden Wisby's Navn, hvilket ogsaa var det bekvemmeste og mest passende for de forskjellige Panthavere. Efterretning om nogen Mynt eller Myntmester paa Gulland i dette Tidsrum haves kun i Strelow's Chronica Guthilandorum, hvor der omtales en Matthias Myntemesters Efterlefuerske Giseltrud, som Aar 1482 gav en Ager, kaldet Mynter-Ageren, til Brödrene i St. Cathrinæ Kloster. I samme Værk S. 239 nævnes en af Kong Johannes sat Taxt, hvorefter Bönderne paa Gulland skulde forsyne et derværende Compagni Soldater med hvad de behövede, og hvori Prisen paa en Tönde Tjære fastsættes til 20 Skilling G.(uthilandsk) 1 alb. Muligen sigtes her med albus til det Slags Korshvide, som den fundne, thi man træffer for övrigt ikke Hvide nævnte, hvor Talen er om gullandsk Mynt, der vist oprindeligen udprægedes som Hvide, men allerede för denne Tid vare blevne saa slette (de saa kaldte svarta Guta) i Forhold til dansk Mynt, at Benævnelsen Hvide ikke vel kunde bruges. — Fremdeles fandtes fra Christian II, 5 Korshvide fra 1513, tvende Eenskillinge fra 1515 og 4 Eenskillinge ud. A. fra Malmö. Fra Frederik I, en Firehvid, slagen 1525 i Kjöbenhavn, og 2 Korshvide fra Aalborg og Bergen. — Af *norske Mynter* fandtes 14 af Korshvidene med Löven, 3 af dem med O og Öxen, 7 deels falske deels aldeles forslidte, og en meget sjelden Korshvid fra Trondhjems Erkebiskop Erik Walkendorph, der udvalgtes 1510. — De faa *fremmede Mynter*, som indeholdtes i Fundet, vare fölgende: Fra Markgreverne Friderich og Sigismund af Brandenburg en Guldgylden, præget för den sidstes Död 1495 i Schwabach (Nr. 1715 i Köhlers Duc. Cab.). Fra Churfyrst Friderich og hans Brödre Johan og Georg af Sachsen en saa kaldet Klapmützenthaler, som Nr. 489 i Madai's Thaler Cabinet. En Joachimsthaler, slagen 1526, af Greverne af Schlick (Madai Nr. 4370). Fra Keiser Friderich III (1440-1493) en i Dortmund slagen Korshvid, der som hidtil ubekjendt er afbildet her. Den har



paa Adv. FRЄDRIC(R)OMAN•IMPЄ'; i Midten Keiserens kronede Hoftebillede med Scepter og Rigsæble inden i en Perlering. Paa Rev. MON NOVA T(RЄ)MON, og i Midten et Skjold med en Örn i, lagt over et stort Kors, inden i en Perlering. Endelig fandtes tvende Slags Korshvide, som vi ligeledes ingensinde för have seet beskrevne, og som af alle Mynterne i dette Fund ere de vanskeligste at bestemme. Det förste Slags, hvoraf kun eet Explr. fandtes, som er afbildet her under lit. A, har paa Adv. + DVC° VM°SAX°ONIЄ 1)05 (ɔ: 1505) og i Midten et Skjold med det sachsiske Vaaben, omgivet af 3 Ringe, inden i en Perlering. Paa Rev. MON NOV

OTTЄOR, og i Midten et Skjold, hvori en Örn og 2 smaae halvmaaneformede Figurer, lagt over et stort Kors, inden i en Perlering. Det andet Slags, hvoraf 3 Explr. fandtes, er som lit. B af de herhos staaende Træsnit, og har paa Adv. IOhS * DVH ♅ SΛSSOIЄ'. I Midten et I med Krone over, hvorfra flere fra venstre til höire skraat opad gaaende Streger, der foroven ende sig som et Slags Fuglehoved, inden i en Perlering; og paa Rev., der for övrigt er af samme Typ som foregaaende, MOn' nOVΛ ΛTЄRDOR'.



Hvad den paa Adv. over Kronen værende Forestilling egentlig skal betyde, have vi forgjeves sögt at udforske, men mærkeligt er det, at det samme forekommer paa tvende lignende Korshvide, som vi, for at oplyse de her nævnte, have ladet afbilde under lit. C og D, og hvoraf den förste findes i Justitsraad Thomsens og den anden i Cancelliraad Deveggés Samling. Den under lit. C afbildede, der er af samme Typ som Mynten B, har til Omskrift paa Adv. + (som det synes i et Skjold) IOh'S * DV(H · SΛH)OnIЄ og paa Rev. MOn nOV ΛTTDOR. Mynten D har derimod paa Adv. et kronet **h**, hvorover en lignende Figur som paa de andre, men er for övrigt af samme Typ og har paa Adv. ✠ IOhЄ(S) DVX * SΛSSOnI og paa Rev. MOn' nOVΛ ΛTЄRDOR. At alle 4 Slags Korshvide ere sammestedsfra, og at navnlig Mynten A maa antages at være præget sammesteds som de andre, derfor borger den store Lighed saavel mellem Reverserne som Omskrifterne, og det forskjellige i Myntstedets Navn paa A troe vi kun hidrörer fra de paa Middelalderens Mynter saa hyppig forekommende Forvanskninger af Navne. Saavel efter Titelen, dux Saxoniæ, som efter Vaabenet paa Mynten A kunne de med samme Ret tillægges Churfyrsterne af Sachsen og Hertugerne af Sachsen-Lauenburg, og begge Steder har der paa den Tid, Fundet omfatter, været Fyrster af samme Navn, nemlig i Chursachsen Johan den Standhaftige (1525-1532) og i Sachsen-Lauenburg Johan IV (1463-1507). Da der for Chursachsen imidlertid ikke kjendes en eneste Hvid fra den Tid, men derimod vel en Mængde andre Mynter, der alle synes at være udmyntede efter en ganske anden Myntfod, og da Myntstedets Navn desuden ikke ligner nogen derværende By, troe vi ikke at de kunne tillægges Johan den Standhaftige; og det saa meget mindre som Fundet, efter hvad vi siden skulle vise, maa antages at være nedlagt i Jorden i 1526 eller 1527, altsaa eet

eller höist to Aar efterat denne Fyrste kom til Regjeringen. De maae altsaa efter vor Formening være slagne af Johan af Sachsen-Lauenburg, og hermed kan ogsaa Omskriften paa Mynten A, ducum Saxoniæ 1505, godt passe, idet denne Hertug allerede 1503 overlod Regjeringsforretningerne til sin Sön Magnus (v. Kobbe's Gesch. des Herzogth. Lauenburg, 2 Th. S. 212). Myntstedet angives ved Navnene OTTЄOR, ᴧTЄRDOR og ᴧTTDOR, af hvilke det förste vel kan synes at antyde Byen Otterndorf i Landet Hadeln, som hörte til Sachsen-Lauenburg, hvorfra det 1406 pantsattes til Hamburg og atter 1480 indlöstes (Kobbe 2 Th. S. 161 og 197); men hverken för eller senere vides her nogensinde at være slagen Mynt og efter vor Formening passer det heller ikke med Forestillingen paa Rev., som vi siden skulle omtale. En anden By af et lignende Navn, som det kunde være, kjende vi ikke, og maae derfor antage, at OTTЄOR kun er en ved Stempelskjærerens Feil fremkommen Navnefordreining, hvorimod ᴧTЄRDOR og det næsten eenslydende ᴧTTDOR, som forekommer paa de andre Hvide, er det Navn, man nærmest bör holde sig til. Derefter synes Myntstedet at være den i Westphalen beliggende gamle Hansestad Attendorn, hvor de cöllnske Erkebiskopper allerede i det 13de Aarhundrede have ladet slaae Mynt (v. Mader's krit. Beytr. zur Münzkunde des Mittelalters 5 B. S. 120 ff), og til Westphalen kunne denne Sort Mynter med Hensyn til Myntfoden godt henföres, da der fra flere Stæder der haves samtidige Hvide. Derhen sigter ogsaa det paa Rev. af Mynten A værende Vaabenskjold, som vi antage for at være Westphalens gamle Vaaben, en gylden kronet Örn i blaat Felt, tilligemed Engerns Vaaben, 3 röde saakaldte Schröter-Hörner i Sölv Felt, hvoraf dog kun de 2 kunne sees paa dette Explr., og vi bestyrkes heri ved den Omstændighed, at saavel Örnen som de 3 Schröter-Hörner findes paa en Mynt fra en anden Stad i Westphalen, nemlig paa den af Biskop Conrad af Münster slagne halve Guldgylden, der er beskreven i Köhler's Duc. Cab. Nr. 1635 og Mader's kr. Beytr. 5 Th. S. 93, hvor dette Vaaben dog mindre sandsynligen forklares som Greverne af Rietbergs. Skjönt vi saaledes troe at have udfundet saavel Fyrsten, af hvem, som Staden, hvor de ere slagne, staaer dog det Spörgsmaal tilbage, hvorvidt Hertug Johan IV har haft Ret til at lade slaae Mynt i Attendorn, som hörte under Churfyrsterne af Cölln; men dette see vi os af Mangel paa Hjælpemidler ikke istand til at oplyse aldeles fyldestgjörende. Dog kunne vi herved bemærke, at i et af Kong Sigismund den 13de December 1414 udstædt Lehnsbrev til Johans Oncle, Hertug Erich V, belehnes denne med „Slotte, Jurisdiction, Herskabshöihed, Land og Folk i Westphalen og Engern", hvilken Belehning ligeledes Johans Sön Magnus I modtog 1530 af Carl V, og skjönt Johan ikke tog noget saadant Lehnsbrev, maa han dog have udövet Rettigheder der, eftersom Kobbe S. 212 meddeler, at en Adelsmand i Engern har udstædt en Revers til ham som Lehnsherre. — De ældste Mynter i hele dette Fund ere Korshvidene fra Kong Christopher af Bayern og kunne altsaa ei være prægede för efter 1440.

Den yngste Mynt derimod er Joachimsthaleren af 1526, og at Fundet er blevet nedlagt i Jorden i dette eller det paafölgende Aar, d. v. s. saa nær ved Frederik I's Regjeringstiltrædelse som muligt, derom vidner det, at der ikkun fandtes 3 Mynter fra denne Konge. Man seer af dette Fund, hvor afholdt Korshvidene maae have været og hvor meget de endnu have circuleret paa den Tid Fundet er nedlagt; men mærkeligt er det, at der fandtes saa faa norske Hvide, og ligeledes at der var saa stor en Mængde Hvide fra Malmö i Forhold til dem fra andre Myntsteder. Endnu maae vi fremhæve som en Besynderlighed ved dette Fund, at der, skjönt det först kan være nedlagt 1526, ikke fandtes nogen af de XIIII eller VI Penninge, hvortil Christian II's forhadte Klippinge ommyntedes ifölge Rigsraadets Brev af Aar 1524 til Myntmester Jörgen Kok i Malmö (Danske Magazin 2 D. S. 126), og at det saaledes lader til, at den oprindelige Eier af dette Fund enten maa have haft Afsky for det Slags Mynter, eller tidligere have lidt Skade paa Christian II's Klippinge, saa at han har været bange for dem.

MYNTER FRA DEN NYERE TID.

Af Fund, som indeholdt Mynter fra den nyere Tid, vides kun 5 at være gjorte i det forlöbne Aar, nemlig:

Som Gave fra Etatsraad Brinck-Seidelin i Hjörring tilsendtes Cabinettet 14 Stk. Skillemynt, der vare fundne indviklede i Lærred paa en Kirkegaard nær ved Hjörring. Den ældste var fra 1553 og den yngste fra 1563, og de bestode deels af danske To- og Eenskillinge, deels af Schillinge fra Hamburg, Rostock og Lübeck.

Af Karlen Lars Nielsen paa Kistrupgaard i Dronninglund Sogn, Hjörring Amt, fandtes 3 Speciesdalere fra Anhalt, Österrig og Tyrol, som indsendtes af Baron Holsten i Hjörring. Den ældste var fra 1555, den yngste fra 1625.

I en Törvemose ved Skjelderup By, Gjern Herred, Skanderborg Amt, fandtes 15 Speciesdalere fra Österrig, Tydskland, Holland og Spanien. Den ældste var fra 1577, den yngste fra 1648.

Ved at rydde en Plads i Gyllinge By, Hads Herred, Aarhuus Amt, fandt Uhrmager Hans Pedersen 5 Speciesdalere fra Österrig, Brandenburg, Dortmund og Zeeland, af hvilke den ældste var fra 1624 og den yngste fra 1655.

Dagleier Marcus Nielsen fandt ved at grave Törv i en Mose tæt ved Nörby, Bjerge Herred, Veile Amt, en Leerpotte, hvori 14 Stk. större Sölvmynter, der ved Provst Plesner fremsendtes. Mynterne vare: 6 Speciesdalere fra Polen, Österrig og Tydskland; 6 hollandske Dalere, og 2 danske Kroner fra Christian IV; og af dem alle var den ældste fra 1618 og den yngste fra 1655. — Saavel dette som begge de foregaaende Fund vidne om den svenske Kong Carl Gustavs Indfald her i Aarene 1658-1660.

Her ville vi endnu blot tilföie deres Navne, ved hvis velvillige Gaver Cabinettet i Aaret 1843 har erholdt Forögelse. Fra

DANMARK: Prof. L. Abrahams og H. E. Geheime-Conferentsraad Bornemann i Kjöbenhavn; Kammerjunker Bretteville, Byfoged i Kjerteminde; Etatsraad Brinck-Seidelin i Hjörring; Capitain-Lieutenant i Söetaten v. Dockum; Kammerraad og Stiftsskriver Hansen i Roeskilde; Kammerjunker Holten og Cancelliraad C. W. Lautrup i Kjöbenhavn; Mag. J. C. Lindberg, Sognepræst til Tingsted paa Falster; Proprietair Lund til Höieriis; Vognfabrikör A. F. Madsen i Kjöbenhavn; Pastor Mecklenburg paa Amrom; Justitsraad M. B. Nygaard paa Kokkedal; Capitain-Lieutenant i Söetaten v. Oxholm; Pastor Pontoppidan paa Möen; Hofjægermester v. Paulsen paa Egelund; Kjöbmand B. Sidenius i Nykjöbing paa Falster; Provst Smidt i Stege paa Möen; Fuldmægtig F. Stouenberg paa Rosenborg Slot; Jon Torfason til Storuvellir, Skard og Klofe i Rangervalle Provsti paa Island; Etatsraad Wickede i Mölln i Lauenburg.

UDLANDENE: Sr. Onofrio Bonghi, Intendant i Melfi i Calabrien; dansk Kunstagent Bravo i Rom; Don Joachim Maria de Ferrer et Cafranga, Senator for Navarra; Medailleur Pistrucci i London; og Svenske Orlogsmannasällskapet.

ANTIKE-CABINETTET

eller Samlingen af de sydlige Landes classiske Oldsager er hos os desværre saa fattig, at den, saaledes som den nu er, neppe er nogen Opmærksomhed værdig. Dette Cabinet udgjör for Tiden en Afdeling af Kunstmuseet, der tillige indeholder en Suite af forskjellige Kunstsager og Kostbarheder, som har givet Samlingen Navn, og det ethnographiske Cabinet, som skal omtales nedenfor, hvilket sidstnævnte om ikke lang Tid vil erholde et rummeligere og hensigtsmæssigere Locale, og der vil da tillige vindes Plads til Forögelse og Udvidelse af vort her omhandlede Antike-Cabinet.

Hvor vigtigt Studiet af de sydlige Landes classiske Oldsager er saavel for hele Oldtiden i Almindelighed som altsaa ogsaa for Nordens Oldtid, vil være indlysende for enhver, naar vi blot betænke, at Oldtidslevningerne jo egentlig levere os Kjendsgjerningerne for Menneskeaandens Udvikling, fra dens förste Barndom indtil den havde naaet sin störste Modenhed, paa alle dens forskjellige Udviklingstrin; det var den samme Aand med de samme medfödte Evner, der udvikledes, det var de samme naturlige Tilböieligheder og tildeels de samme Hovedfornödenheder, der paavirkede Udviklingen, om end Forskjellighed i climatiske og locale Forhold modificerede den paa en mere individuel, forskjellig Maade. Man kan paavise en iöinefaldende Lighed mellem japanske og nordiske Oldsager fra en Periode, hvor Metallerne enten vare aldeles ubekjendte eller idetmindste ikke almindelig brugte, og Vaaben og Redskaber forfærdigedes af Steen; man har troet at finde Overeensstemmelse mellem ægyptiske, peruanske og mexicanske Oldsager; og man nödes næsten til at antage, at en for den störste Deel af Europa fælles Culturudvikling gaaer forud for den græsk-romerske og har efterladt talrige Mindesmærker

— i Italien henregnede til de etruskiske, paa andre Steder til de celtiske o. s. v. — Naar man sammenholder alt dette, da maa man indrömme, at de forskjellige Landes Oldtidslevninger maae række hverandre Haanden til gjensidig Oplysning og Bestemmelse, og at da de sydlige Landes classiske Oldsager maae indtage en Hovedplads, ligger ei alene i deres större Antal og Fuldkommenhed, men ligesaa meget i den större Sikkerhed, hvormed de kunne oplyses og bestemmes ved den Mængde af Oplysninger, der haves fra en for det övrige Europa aldeles uhistorisk Tid, og i den Interesse, hvormed de allerede i Aarhundreder ere opbevarede og undersögte, medens först den nyeste Tid har henledet de Lærdes Opmærksomhed paa de andre Landes Oldsager. — Antike-Cabinettet falder i 2 Hovedafdelinger:

Den ægyptiske Afdeling, der vel kun er temmelig fattig, men dog indeholder flere höist interessante Sager, som vil sees af fölgende korte Oversigt over dens Indhold. Her findes en Samling af Steler (Gravmonumenter eller Gravtavler) af Steen og Træ med forskjellige Forestillinger og Indskrifter med Hieroglypher, tilligemed en Deel Canoper eller Gravkar; desuden Huusguder af brændt Leer og Bronce, af hvilke de fleste forestille Osiris og Isis (med Horus), Billeder i Steen, Træ og Leer af Mennesker og af de hos Ægypterne hellige Dyr (Oxen Apis, Fuglen Ibis m. fl.); Mumier af Mennesker og Dyr, blandt hine især en udmærket, der indeholder i en dobbelt Kiste et ungt Fruentimmer, som maa have hört til en særdeles rig og mægtig Familie, flere Mumier af Börn, og blandt Dyrene Mumien af en Kat. Af Papyrusruller har Samlingen flere, især en interessant, der er oprullet, beskrevet paa begge Sider og forestiller rimeligviis en Dom afholdt over en Afdöd; og endelig en Deel Gudefigurer, Symboler og deslige, der bares som Amuleter og Talismanner, nogle faa Gemmer, (ved hvilke en med sassanidisk Indskrift er henlagt). — Denne Samling er dog endnu kun liden og alle de senere Berigelser, den har erholdt, skyldes især den danske Consul Dumreicher i Alexandrien og Kammerraad Reutze i Wien.

Den græsk-romerske Afdeling er endnu mere ufuldstændig, og har kun for saavidt Værd, som den i Forbindelse med to andre Samlinger af samme Art, der findes i Kjöbenhavn, tjener til i enkelte Henseender at supplere disse, nemlig H. M. Kongens Privatsamling, der fornemmelig indeholder Vaser og Terracottaer, og dertil Thorvaldsens, som ingenlunde er ubetydelig.

Af *græske Oldsager* indeholder Antike-Caninettet: Indskrifter (ved hvilke ere hensatte enkelte sjeldne puniske Indskriftstene), nogle Huusguder, nogle faa Guldsmykker, fundne i Grave paa Ægina, nogle Lodder, hvoriblandt et mærkeligt fra Staden Seleucia, en Deel Gemmer og af Marmore fornemmelig to Hoveder, der have henhört til Figurer, som vare anbragte som en udvendig Zirat paa det berömte Parthenonstempel i Athen.

Den romerske Afdeling indeholder ligeledes Indskrifter, Büster, Figurer og Kar af Bronce, blandt hine nogle meget gamle etruskiske Gudebilleder, forestillende Mars og Hercules, Marmore og Malerier, blandt hvilke

et 1809 fandtes i Pompeii, et Hoved i Marmor af en Romer med Levninger af den Farve, hvormed Haaret og Skjægget i Oldtiden har været malet, nogle Marmorfigurer og flere Stykker af Mosaikgulve, Figurer og Bygningsornamenter. Ved Commandeur-Capitain Falbe, forhenværende dansk Consul i Tunis, har denne Afdeling erholdt en betydelig Samling af romerske Gravkar, for störste Delen Lamper, alle fundne i Staten Tunis ved Stæderne Makluba og Mysia, hvor Romerne i lang Tid maae have haft en almindelig Begravelsesplads, thi flere af de her fundne Gravkar have meget vel udarbeidede Figurer, der tyde paa Augusts Tidsalder, medens andre derimod have christelige Symboler og Mærker. Desuden indeholder den romerske Afdeling en Suite romerske Amuleter, en Suite af Instrumenter brugte af romerske Chirurger, en Deel Redskaber til Brug ved de varme Bade, Fibulaer og andre Smykker af Bronce, flere Metalspeile, flere mindre Gjenstande og antike Gemmer, blandt hvilke flere etruskiske.

Den vigtigste Berigelse, denne Afdeling i Aaret 1843 har faaet, bestaaer i 2 Mosaiker, hvoraf den ene er temmelig stor (77 Tommer lang og 41 Tommer bred); den forestiller med Farver en Nymphe, der föres over Bölgerne paa en Havhest, og er en Deel af et stort Gulv, som i Aaret 1838 fandtes i det romerske Carthagos Ruiner og ved Commandeur-Capitain Falbe förtes til Paris. Den anden Mosaik, som kun forestiller architectoniske Zirater, er af samme Oprindelse.

Indskrifterne bleve forögede med 7 græske og 6 romerske, Marmorerne med 12 forskjellige Fragmenter af Figurer og 7 Architecturfragmenter, Broncerne med 40 for det meste smaa Broncefigurer, men deriblandt nogle udmærkede, 12 Speile og en Deel Huusgeraad, Vaaben o. s. v., alt fra Kongens Privatsamling, som derfor erholdt de faa Vaser, Antike-Cabinettet havde; men uagtet denne ikke ubetydelige Tilvæxt behöver denne Afdeling en meget stor Forögelse for blot nogenlunde at svare til sin Bestemmelse og give et om endog kun mindre tydeligt Begreb om de sydlige Landes classiske Oldtid.

DET ETHNOGRAPHISKE CABINET.

Ligesom vi ovenfor have antydet, at et sammenlignende Studium af de forskjellige Landes Oldsager vistnok vilde bringe större Lys og Sikkerhed i Oldtidsvidenskaben i det Hele, saaledes er der et endnu sikkrere Udbytte at vente, naar man finder de samme eller ganske lignende Redskaber og Gjenstande anvendte hos Folkeslag i vor Tid, der endnu staae paa samme Culturtrin, som vore Forfædre, hvis til os komne Sager vi have saa vanskeligt ved at forklare. Flere Lærde have allerede paaviist Nytten af ethnographiske Samlinger i denne Henseende, og det er utvivlsomt, at naar f. Ex. Steenöxer, Kiler o. s. v. ganske som vore Forfædres endnu anvendes paa flere af Sydhavets Öer og andre Steder, vi i disse have den bedste Anviisning til at bestemme ei blot, hvorledes hine have kunnet være anvendte

men ogsaa hvorledes de virkelig ere anvendte. Fra dette Standpunkt ville de ethnographiske Samlinger have et overordentligt Værd for Antiquaren, og det er navnlig for de fjernest liggende Perioder af Oldtiden, saasom Steenalderen, at vi herfra kunne vente de bedste og paalideligste Oplysninger. Den ethnographiske Samling har hos os været langt heldigere end Antike-Cabinettet, og er i sin nærværende Tilstand meget bedre og tillige for Danmark naturligere, fornemmelig fordi Kjöbenhavn ved sin Beliggenhed som Sö- og Handelstad gjör dens Forögelse langt lettere end Erhvervelsen af classiske Oldsager. Fra mange Sider berigedes den, men först blandt alle Forögelser i det afvigte Aar staaer den Ankerske Samling, som afkjöbtes hans Familie i Norge. Denne sjeldne Samling af alene OSTINDISKE GUDEBILLEDER og hellige Kar indeholder ikke Huusguder, som saa ofte findes i Handelen og derfor ikke kunne regnes til de sjeldne Gjenstande, men fornemmelig Tempelguder og ikke fra en ny Tid, men fra det 14de Aarhundrede. De bleve nemlig alle fundne i Jorden i Nærheden af Trankvebar i Aaret 1799, hvor de vare nedlagte i Orden, altsaa ikke tilfældigt, og efter alle Kyndiges Formening maae de være blevne nedlagte i Aaret 1310, da Muhammedanerne under Melek Naib hærjede denne Deel af Indien. Hovedfigurerne vedkomme Siva, den störste af disse er 45 Tommer höi og af betydelig Vægt; foruden dette anseelige Stykke findes Ganesa og flere andre större Gudebilleder. Ikke mindre interessant ere de gamle Pagodekar, som bleve fundne i Forbindelse med disse Gudebilleder; de bestode af 12 Numere. Ved de danske Handelsfartöier, som i dette Aar besögte Java og Singapur, erholdtes, især ved Capitain Groves Interesse for Samlingen, forskjellige Gjenstande vedkommende MALAIERNE og CHINESERNE. En anden Forögelse fik den chinesiske Afdeling af Cabinettet ved interessante og værdifulde Gaver af Chinacapitain Tronnier og Justitsraad Möller, der selv havde hjembragt disse Sager som Erindringer om deres Ophold i China. Ved danske Skibe, som kom fra SYDHAVET erholdt denne ligeledes endnu fattige Afdeling adskillige interessante Berigelser, f. Ex. fuldstændige Apparater af alt, hvad der henhörer til Töifabricationen af Papir-Morbærtræets Bark, flere Pröver af saadant Töi færdigt, Haandbedækninger af Kokusbast, som bruges ved et Slags Nævekamp, Vaaben skjærpede med Haifisketænder, Model af en Baad, Fiskekroge af forskjelligt Slags, som vise hvorledes Nationer, der ei ere i Besiddelse af Metaller, have udfundet at indrette disse paa en hensigtsmæssig Maade af andre Materier, o. s. v. Her have vi et af de mange Punkter, hvori de ethnographiske Samlinger ved Sammenligning kunne tjene til Oplysning og Forklaring for Oldtidens Levninger. Det er fornemmelig Capitain Södring og Skibslægen Hr. Schneider og Hr. Lund, der have forskaffet Museet denne Berigelse.

Fremfor alt maatte man kunne vente at finde i en dansk ethnogaphisk Samling, hvad der vedkom de Egne, hvor Danmark har Besiddelser. Dette har dog ingenlunde hidtil været Tilfældet; fra Kysten GUINEA fandtes saaledes forud kun meget faa Stykker; Major v. Wrisberg, som havde været Embeds-

mand der, skaffede ved sin Forbindelse paa Kysten og forærede nylig til Museet 43 Numere, blandt hvilke nogle af de interessanteste ere en Samling af Fetisher.

Fra Grönland, som i flere Henseender er interessant, havdes ligeledes kun meget faa Ting; ved Sendelser af Kjöbmand J. M. Möller paa Colonien Holsteinsborg, af Rudolph, Læge paa Jacobshavn, Lützen, Læge paa Julianehaab, og senere ved betydelige Sendelser fra Capitain Holböll og Major Fasting, överste Embedsmænd i Landets to Inspectorater, er denne Samling betydelig forögel. Hvad der vedkommer Grönlands Oldtid finder sin Plads som Forbindelsesled mellem Museet for de nordiske Oldsager og det americanske Cabinet; den nyere Tid derimod, som dog endnu i mange Henseender har beholdt Overeensstemmelser med den ældre, udgjör en Deel af den ethnographiske Samling; og uagtet den endnu er ufuldkommen, viser den dog ved sin större Fuldstændighed, hvor interessant selv for det store Publicum en ethnographisk Samling kunde og burde være.

Som et i sit Slags ganske eget Pragtstykke maae vi her omtale en Hængeköie af farvede Agavetrævler og udziret med Rosetter af Fjedre af Pragtfugle; den er forfærdiget af Indianere, som boe i Venezuela i Nærheden af Caraccas og foræret til Museet af Hr. Bogholder Frydensberg og Södskende, som havde erholdt den fra en som Læge i Caraccas bosat Broder. — Fra Hr. Klick, dansk Consul i Buenos-Ayres, modtoges et Par mærkelige Stigböiler af Træ, som de endnu bruges af nogle Indfödte i det indre af Republikken Rio de la Plata.

Af det, vi nu have omtalt, vil man see, hvor omfattende denne Samling efter sin Plan skulde være, hvor ufuldstændig den endnu tildeels er, og hvor let man kunde skaffe den Forögelse; en for dette Slags Samlinger meget vigtig Betingelse er et vidt udstrakt Lokale; at den vil erholde dette og tillige blive hensigtsmæssig forögel, er der grundet Haab til, saavel ved H. M. Kongens personlige Interesse for videnskabelige Samlinger, som ved den större Offentlighed, Samlingen nu har faaet, hvorved den forhaabentlig ogsaa vil erholde en större Tilvæxt ved en lignende Velvillie hos Publicum som den, Museet for nordiske Oldsager allerede i mange Aar har modtaget Beviis paa.

SELSKABETS HISTORISKE ARCHIV.

Til Archivets Forögelge modtoges fölgende Bidrag:

Fra Mag. Viborg: Afbildning af en mærkelig Indskrift paa en Döbefont i Baarse Kirke i Nærheden af Præstö, i hvilken formodentlig Esger Röi, Absalons Fader, (död henved 1153) nævnes.

BONDO FRISO HERΑC ET
ΕSGERVS RØI. ΜΕ FECIT : FIERI
ᚠᚢᚦ ᚬᚱᚴᚼ ᚿᛁᛅᛋ ᛏᛒᛚᛘ ᛦᛑᛯᛰ (Runealphabetet.)

Fra Pastor Bloch til Vigsnæs: Beretning om nogle Oldtidsminder paa Laaland, oplyst ved tilföiede Afbildninger, navnlig om Steensætninger og

Gravkamre ved Laagerup By i Breininge Sogn, i Taars Sogn under Baroniet Guldborgland og i Nærheden af Grönnegade Kirke; fremdeles Aftegning af en mærkelig Gravsteen i Godsted Kirke, hvorpaa sees et Vaabenskjold og deri et Anker, og i Randen indhugget en Indskrift, hvoraf læses: ANNO DNI MCCCXXXIX JUDICA Obiit NICOLAUS FILIUS DNI HINRICI MILITIS . . .

Fra Pastor Göttzche til Vestervelling: Afbildning af en nylig i Skjern Slotsbanke opdaget Runesteen.

Fra Hr. Jonas Hallgrimson: Tegning af en ved Mælifell i Islands Nordamt af ham funden Steen med en Indskrift, der tildeels bestaaer af simple Runer og deels af Kvistruner.

Fra det Kongelige Norske Videnskabers Selskab: Beretning om de vigtigste Oldsager, hvormed dets Samling i de senere Aar er forøget, deriblandt et Brystspænde af fiint Sölv, vægtig 12 Lod, fundet i en Steenrös paa Gaarden Toftaker i Opdals Sogn, hvoraf en Tegning vedföiedes, fremdeles en paa Inderöen funden Guldbracteat, hvoraf sendtes Aftryk i Segllak, samt nogle cufiske, tydske og angelsaxiske Sölvmynter, fundne forrige Aar ved Jordarbeide paa Gaarden Vitsö i Hevne, indlagte i et lidet Kar af Egetræ.

Fra Professor Dahl i Dresden: Bemærkninger om en gammel Stol eller et Höisæde fra Norges Middelalder, som han er i Besiddelse af, og som efter de udskaarne Forestillingers Beskaffenhed antages at være fra det 12te Aarhundrede, muligen den samme Stol som Kong Sverre lod forfærdige, og som senere, da Baglerne i Aaret 1207 erobrede Borgen i Bergen, endnu fandtes der og blev af Baglernes Konge Philippus foræret Erkebiskoppen af Trondhjem, hvorom Kong Inge Baardsöns Saga beretter (see Fornmanna Sögur, 9de B. S. 162). Endvidere Bemærkninger om Tagziraterne paa de gamle norske Trækirker.

Fra Dr. Wetterberg i Östersund: Afbildning og Beskrivelse af mærkelige Hällristninger, beliggende i Glösebækken i Alsens Sogn i Jemteland. En Deel Dyrefigurer, som have Lighed med Rendsdyr eller Elsdyr, ere indhugne paa en temmelig flad Klippehelle ganske tæt ved den store Landevei til Norge og en Bro, som gaaer over Bækken.

Fra Brukspatron Iverus i Afhulta: Bemærkninger om Fund af Oldsager ved Berga Gård i Skultuna Socken af Vestmanland.

Fra Provst F. P. von Knorring til Finström paa Åland: Bemærkninger om Sprogforskning.

Fra Pastor Fellman til Lappajärvi af Vasa Län i Finland: En med Afbildninger oplyst Afhandling „om Stenrör, i orten „Lapin Rauniot eller Lapprösen kallade, i Lillkyro Socken af Vasa Län"; samt Bemærkninger „om Stenrör vid Esse vattensystemet, som löper ut ifrån Lappajärvi insjö och utfaller till Bottniska viken norrom Jacobstad." Fremdeles Bemærkninger om Tro paa Trolddom og Besværgelser i den Deel af Finland, hvor han boer,

for at vise at denne Tro tilhörer hele den finske Folkestamme, om den end ikke er bleven saa befæstet andensteds, som hos den karelske Forgrening.

Fra Kammerherre Olsoufieff, Hofmarschal hos Storfyrst Alexander: Aftegninger af 40 forskjellige antiquariske Gjenstande, der i 1837 bleve fundne i en Gravhöi i Nærheden af Moskva.

SELSKABETS BIBLIOTHEK.

I de i Aaret 1843 afholdte Möder, forelagdes adskillige Selskabet for dets Bibliothek tilsendte Skrifter af forskjellige Videnskabsfag. Selskabet modtog saaledes fra:

NORDEN. *Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Trondhjem:* Udsigt over de nordiske Rigers Myntvæsen, fra de ældste Tider til nuværende, samt Grundrids af Heraldiken af C. N. Schwach. Trondhjem 1842. 8. *Professor P. A. Munch i Christiania hans Udgave af* Registrum Prædiorum et Redituum ad ecclesias dioecesis Bergensis seculo p. C. XIVto pertinentium, vulgo dictum „Bergens Kalvskind, Björgynjar Kálfskinn." Christianiæ 1843. 4. *Hr. J. J. A. Worsaae hans Skrift* Danmarks Oldtid, oplyst ved Oldsager og Gravhöie. Kjöbenhavn 1843. 12. *Professor P. Hjort i Sorö hans Skrift* Om det engelske Conjugationssystem med et Tillæg om Forholdet imellem Dansk og Engelsk. Kjöbenhavn 1843. 4. *Professor S. Nilsson i Lund, i Fortsættelse, hans* Skandinaviska nordens urinvånare, 4 h. 4. *Hr. George Webbe Dasent i Stockholm hans Oversættelse af* The Prose or younger Edda commonly ascribed to Snorre Sturluson. Stockholm 1842. 8., *og* A Grammar of the Icelandic or Old Norse tongue translated from the Swedish of Erasmus Rask. London 1843. 8. *Provst Sadelin til Hammarland:* Beskrifning öfver Åland af F. W. Radloff.

RUSLAND. *Hans Majestæt Keiser Nicolaus I ved Underviisnings-Ministeren Uvaroff, i Fortsættelse, de seneste Aargange af* Журналъ Министерства народнаго Просвѣщенія, det offentlige Underviisnings-Ministerii Journal; *og ved Præsidenten i den Keiserlige archæographiske Commission, Fyrst Schirinski Schikhmatoff, samtlige af denne Commission, mest paa Russisk, udgivne Værker, navnlig:* 1. Acter, samlede i det russiske Riges Bibliotheker og Archiver, Tom. I, 1294-1598; II, 1598-1613; III, 1613-1645; IV, 1645-1700. St. Petersburg 1836 med et Register 1838. — 2. Juridiske Acter eller Samling af Mönstre paa den gamle Procedure. St. Petersburg 1838 med et Register 1840. — 3. Historiske Acter, Tom. I, 1334-1598; II, 1598-1613; III, 1613-1645; IV, 1645-1676; V, 1676-1700. St. Petersburg 1841-1842. — 4. Fuldstændig Samling af de russiske Chroniker, Tom. II, Den ipatievske Chronik. St. Petersburg 1843; Tom. III, De novgorodske Chroniker. St. Petersburg 1841. — 5. Om Rusland under Alexei Mikhailovitsch's Regjering, et samtidigt Værk af Gregor Koschichin. St. Petersburg 1840. — 6. Historica Russiæ Monumenta ex antiquis exterarum gentium archivis et bibliothecis deprompta ab

A. J. Turgenevio. Tom. I-II. Petropoli 1841-42, alle i 4. — 7. Samling af russiske Medailler 1-4 H. St. Petersburg 1840-1843. Fol. — 8. Medailler til Erindring om de krigerske Begivenheder i Aarene 1812, 13, 14 og 15, inventerede af Grev Tolstoi, graverede i Staal af Mensoff. St. Petersburg 1836. 4. *Det Keiserlige Videnskabers Academie i St. Petersburg i Fortsættelse dets* Mémoires VI^me^ série, Tom. VI, 1-3 livr. og Recueil des actes de la séance publique tenue le 12 janvier 1843. *Collegieraad Skalkovski i Odessa hans* Chronologisk Udsigt over Ny-Ruslands Historie i Aarene 1730-1823, Vol. I-II. Odessa 1836-1838; Odessas förste 30 Aars Historie 1793-1823. Odessa 1837; *samt* Novoi-Selscha's eller den sidste saporogiske Leirs Historie. Odessa 1841, alle i 8. *Professor C. Voigt i Kasan:* Om den historiske Betydning af de vigtigste Epocher hos de gamle og nye Folkeslag. St. Petersburg 1839. 8. *Selskabet for de russiske Östersö-Provindsers Historie og Oldkyndighed dets* Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Livlands, Ehstlands und Kurlands II, 1-3, og Beiträge zur Geschichte der Kirchen und Prediger in Livland I. *Professor Possart:* Die russischen Ostsee-Provinzen Kurland, Livland und Esthland, I *og* das Königreich Polen und die Freistadt Krakau. — *Senats-Præsident Schindler:* en Samling af Træsnit, udförte af Eleverne i den techniske Skole i Krakau.

PREUSSEN. *Det Kongelige Preussiske Videnskabers Academie dets* Berichte 1841-1842. *Det Berlinske Selskab for tydsk Sprog og Oldkyndighed:* Neues Jahrbuch, herausgegeben von F. H. von der Hagen, V. *Professor von der Hagen i Berlin:* Die Deutsche Sprache, akademische Antrittsrede. *Den Altmarkske Forening for fædrelandsk Historie og Industrie dens* Sechster Jahresbericht, herausg. von J. F. Danneil. *Professor Giesebrecht i Stettin hans* Wendische Geschichte aus den Jahren 780 bis 1182, 1-3 B. *Selskabet for Pommersk Historie og Oldkyndighed: Baltische Studien* IX, 1-2 *og* 17-18 Jahresbericht. *Borgermester Fabricius i Stralsund:* Urkunden zur Geschichte des Fürstenthums Rügen unter den eingebornen Fürsten, II. *Syndicus Brandenburg sst.:* Über das städtische Bauwesen des Mittelalters in Anwendung auf Stralsund. *Videnskabernes Selskab i Görlitz:* Scriptores Rerum Lusaticarum, II, 2 *og* Neues Lausitzisches Magazin, herausgegeben von J. L. Haupt, XX, 1-4. *Det Slesiske Selskab for fædrelandsk Cultur:* Übersicht der Arbeiten und Veränderungen im Jahre 1842. *Hr. J. G. Lüdde i Magdeburg:* Zeitschrift für vergleichende Erdkunde, II, 3. 1. *Hr. J. F. Mooyer i Minden:* Das Necrologium des Hildesheimischen St. Michaelisklosters Benedictinerordens. *Dr. P. Wigand i Wetzlar:* Traditiones Corbeienses.

SACHSEN, HESSEN, HANNOVER. *Den Kongelig Sachsiske Forening for Granskning og Bevaring af fædrelandske Oldsager dens* Mittheilungen 1-2 H. *og* Die Gemälde des Michel Wohlgemuth in der Frauenkirche zu Zwickau, herausgegeben von Qvant. *Dr. L. Puttrich i*

Leipzig: Denkmale der Baukunst des Mittelalters in Sachsen, IIte Abtheilung 13-14 Lieferung. *Professor Illgen sst.* Zeitschrift für die historische Theologie, 1840, 3-4; 1841-1842; 1843, 1. *Den Voigtlandske oldgranskende Forening dens* Siebenter Jahresbericht, herausgegeben von Fr. Alberti. *Den historiske Forening for Nedersachsen, dens* Vaterländisches Archiv 1842, 3 H. *og* Sechste Nachricht. *Den historiske Forening for Hessen-Darmstadt:* Archiv für Hessische Geschichte und Alterthumskunde, herausgegeben von J. W. C. Steiner, III, 2, IV, 1, *og* Neue Beiträge zur Geschichte Philipps des Grossmüthigen, Landgrafen von Hessen. *Foreningen for Hessisk Historie og Landkyndighed i Cassel dens* Zeitschrift, zweiter Supplement II. *Baron von dem Knesebeck i Hannover:* Archiv für Geschichte und Genealogie, I.

HOLSTEEN, MECKLENBURG. *Det Slesvig-Holsteen-Lauenburgske Selskab for Samling og Opbevaring af fædrelandske Oldsager dets* Achter Bericht. *Dr. P. von Kobbe i Ratzeburg hans* Geschichte der Herzogthümer Schleswig und Holstein, I. *Etatsraad Falck i Kiel hans* Archiv für Geschichte, Statistik, Kunde der Verwaltung und Landesrechte der Herzogthümer Schleswig, Holstein und Lauenburg, II, 1. *Pastor Masch til Demern:* Die Grossherzogliche Alterthümer und Münz-Sammlung in Neu-Strelitz, Leitfaden für die Besucher derselben.

BÖHMEN, UNGARN. *Det Kongelige Böhmiske Videnskabers Selskab i Prag dets* Abhandlungen, Fünfter Folge II. *Professor Zipser i Neusohl:* Egy nemzeti magyar Hitelbanknak és életembiztosító intézetnek tervezett szabályai irta Farkas Ferencz. Budán 1841. Beszterecze és vidéke; irta Dr. Zipser Kr. Endre. Budán 1842. Magyarországi Mérges növények; irta Kubinyi Ágoston. Budán 1842.

BAYERN. *Det Kongelige Bayerske Videnskabers Academie:* Monumenta Boica, XXXIII; Abhandlungen der mathem. physikal. Classe, III, 3; Abhandlungen der philosophisch-philologischen Classe III, 3; Abhandlungen der historischen Classe, III, 3; Bulletin 1843, 1-55; Gelehrte Anzeigen, XV. Deutsch und Welsch oder der Weltkampf der Germanen und Romanen von H. F. Massmann. Almanach der Akademie 1842 med flere Skrifter. *Den historiske Forening for Overbayern dens* Fünfter Jahresbericht *og* Oberbayerisches Archiv für vaterländische Geschichte, VI. *Den historiske Forening for Overfranken i Bayreuth dens* Jahresbericht 1842-1843 *og* Archiv, herausgegeben von E. C. von Hagen, II, 2. *Den historiske Forening for Overfranken i Bamberg dens* Sechster Bericht. *Den historiske Forening i Würzberg for Nederfranken og Aschaffenburg dens* Archiv VII, 1-3. *Den historiske Forening for Overpfalz og Regensburg dens* Verhandlungen, VI-VII.

WÜRTEMBERG, BADEN, SCHWEITZ. *Professor A. Schott i Stuttgart:* Nationalität und Sprache. *Det Sinsheimer Selskab for fædrelandsk Oldgranskning dets* Neunter Jahresbericht, herausg. von K. Wilhelmi. *Selskabet*

for fædrelandske Oldsager i Basel dets Mittheilungen I og Antiquarische Mittheilungen aus Basel. Die Grabhügel in der Hardt, eröffnet und beschrieben von W. Vischer.

ITALIEN. *Professor E. Gerhard:* Etruskische und Kampanische Wasenbilder des Königlichen Museums zu Berlin. *Professor Schreiber i Freiburg:* Die Marcellus-Schlacht bei Clastidium, Mosaik-Gemälde in der Casa di Göthe zu Pompeji. *Hr. Oreste Brizi i Arezzo:* Almanacco Aretino 1841-1842. *Kammerherre, Greve Gråberg de Hemsö i Florens hans* Sunto della litteratura svezzese in questi ultimi anni; Ultimi progressi della geografia, Milano 1843, *samt* Il Politecnico, repertorio di studj applicati alla prosperita e coltura sociale, 35-36.

FRANKRIG. *Det geographiske Selskab i Paris dets* Bulletin, T. XVII. *H. E. Don Francisco Martinez de la Rosa, Kongl. spansk bef. Minister sst. hans* Discours sur cette question: Quelle est l'influence de l'esprit du siècle actuel sur la littérature. *Videnskabernes Academie i Bordeaux dets* Actes III, 1-2. *Hr. A. Prevost i Rouen:* Dictionnaire des anciens noms de lieu du Département de l'Eure.

BELGIEN. *Det Kongelige Videnskabers Academie i Brüssel dets* Bulletin, IX, 7-12; X, I. *Hr. Philip Vandermaelen, sst.:* Carte administratif et industrielle de la Belgique. *Baron de Reiffenberg sst.:* Compte rendu des séances de la Commission Royale d'histoire ou Recueil de ses Bulletins, V, 1-3. *Det archæologiske Academie i Antwerpen dets* Bulletin et Annales.

NEDERLANDENE. *Hans Majestæt Kong Wilhelm II:* Aegyptische Monumenten van het Nederlandsche Museum van oudheden te Leyden, uitgegeven en oplast van de hooge Regering door Dr. C. Leemans, 5 Aflevering, *og* Papyri Graeci Musei Antiquarii Publici Lugduni Batavi, Regis Augustissimi jussu edidit, interpretationem Latinam, annotationem, indicem, tabulas addidit C. Leemans, I. *Dr. Janssen i Leyden:* Oudheidkundige Mededeelingen, II, *og* Oudheidkundige Ontdekking aangaande den Tempel der Dea Sandraudiga te Zundert in Noord-Braband door P. Cuypers te Ginneken. *Hr. M. de Haan Hettema i Leeuwarden* Overzicht over de Rune-Literatur. Workum 1843 og Ontwerp tot oprigting van een genootschap voor Noord-Nederlandsche Oudheidkunde, 1843. *Det Frisiske Selskab for Oldkyndighed, Historie og Sprog sst.:* De vrye Fries, III, 1. *Advocat J. Dirks sst.:* Bijdragen tot de Penningkund van Friesland *og* Dissertatio de Judiciis vemicis.

STORBRITANNIEN. *Antiquarernes Selskab i London*, Archæologia Vol. XXX, 1 *samt* A Memoir on the Painted Chamber in the Palace at Westminster by John Gage Rokewode (Vetusta Monumenta, Vol. VI, Plates XXVI-XXXIX). *Det Kongelige geographiske Selskab sst. dets* Journal XII, 2. *Det numismatiske Selskab sst.* The Numismatic Chronicle 1843. October Nr. XXII.

ASIEN. *Det Asiatiske Institut i St. Petersburg:* Catalog over Böger, Manuscripter og Korter i det chinesiske, mandshuriske, mongolske, thibetanske og sanskritske Sprog, som forefindes i det asiatiske Departements Bibliothek i St. Petersburg, 1843. *Professor ved Universitetet i Kasan Mirza Alexander Kasem Beg hans Udgave af* Asseb O- SScyar eller de syv Planeter, indeholdende de krymske Khaners Historie fra Mengli-Girei Khan I til Mengli-Girei Khan II, d. e. fra $\frac{871}{1466}$ til $\frac{1150}{1737}$. Forfattet af Seied Muhammed Risa. Kasan 1832, 4; Sammenlignende Udtog af forskjellige Skribenter angaaende Historien om de syv Planeter. Om Astrachans Erobring i Aaret 1660. Kasan 1835, 8; Grammatik i det tyrkisk-tatariske Sprog, Kasan 1839, 8; Inddeling af Underviisningen i det arabiske, persiske og tyrkisk-tatariske Sprog ved det förste Kasanske Gymnasium, Kasan 1836. 8 m. fl. *Professor H. F. Wüstenfeld i Göttingen hans Udgave af* كتاب تهذيب الاسما The Biographical Dictionary of illustrious men chiefly at the beginning of Islamism, by Abu Zakariya Yahya El-Nawawi, now first edited from the collation of two Mss. at Göttingen and Leiden. Göttingen 1842. 8. *Dr. Gråberg de Hemsö hans* Cenni geografici e statistici su l'Asie centrale e principalmente sul paese dei Kirghizi e sul khanato di Khiva. Milano 1840. *Dr. C. Schütz* Magha's Tod des Çiçupála, ein Sanskritisches Kunstepos, übersetzt und erläutert, I. Bielefeld 1843. 8. *Selskabet for Videnskaber og Kunster i Batavia:* Chinese and English Dictionary, containing all the words in the Chinese Imperial Dictionary, arranged according to the radicals by W. H. Medhurst. Vol. I-II. Batavia 1842-1843, 8.

AFRICA. *Pastor J. C. Lindberg, A. M.:* Annonce d'un ouvrage sur les médailles de l'ancienne Afrique par MM. Falbe et Lindberg avec un aperçu des découvertes de M. Lindberg dans la numismatique de Carthage, de la Numidie et de la Mauritanie. Copenhague 1843. *Dr. Gråberg de Hemsö hans* Cenni geographici e statistici della regenza di Algeri. Specchio geografico e statistico dell' Impero di Marocco m. ch.

NORDAMERICA. *Det Americanske philosophiske Selskab i Philadelphia dets* Proceedings, Vol. II, No. 22-25. *Det historiske Selskab i New-York:* Inaugural Address of the Hon. Albert Gallatin. *Professor Silliman i New-Haven:* The American Journal of Science and Arts, Vol. XLV, Nr. 1. *Dr. Jacob Porter i Plainfield i Massachusetts:* Report on a Re-examination of the Economical Geology of Massachusetts. By Edward Hitchcock. Report on the Geological Survey of Connecticut: by Charles Upham Shepard med flere americanske Skrifter. *Overlæge Dr. E. Blaschke i Ny Archangel paa Sitka hans* Topographia medica Portus Novi-Archangelscensis, sedis principalis coloniarum Rossicarum in Septentrionali America.

SYDAMERICA. *Don Felipe Senillosa, Præsident for det topographiske Departement i Rio de la Plata, hans* Memoira sobre los pesos y medidas, Buenos Aires 1835 med flere Skrifter. *Directoren for det Peru-*

anske Nationalmuseum i Lima, Don Mariano Eduardo de Rivero hans Antiguedades Peruanas. Parte Primera, Lima 1841. 8, med flere i Peru udgivne Skrifter.

UNDERRETNING OM TVENDE FRA ISLAND HIDKOMNE UDSKAARNE STOLE; ved Finn Magnusen.

(Jfr. Afbildningerne Tab. I-II.)

De heromhandlede, usædvanlig store og rigt udskaarne Stole bleve mig i Efteraaret 1843 tilsendte og overladte til min Disposition af Tömmermester Hr. Olaf Briem, Eier af Gaarden Store Grund i Öfjords Syssel under Islands Nordamt, tilligemed tvende gamle Malerier paa Træ, i sin Tid, ifölge Indskriften, tilhörende Eirik Loptsson, der vides at have bosat sig paa bemeldte Gaard henved 1430 (jfr. ovenf. S. 25). Jeg fandt det mest passende og formodentlig overeensstemmende med Giverens Önske at overdrage vort Museum disse for sin Tid mærkværdige Kunstsager. Hr. Briem havde kjöbt dem paa en Auction, ved hvilken Grund Kirkes gamle Inventarium blev bortsolgt.

Disse Stole, som ere af Benved, synes at være heelt forarbeidede med en Tollekniv, og ingen Spor findes til at Hövlen har været brugt ved Arbeidet. Istedenfor Söm ere paa alle oprindelige Dele kun Trænagler anvendte. Sæderne, som næsten ikke ere prydede, have uden Tvivl fordum været bedækkede med Hynder. Det synes som om Stolene have været bestemte til at opstilles mod en Væg, hvorfor man kun har anvendt liden Umage paa Bagstykkerne. Det modsatte er Tilfældet ved Forsiden. Begge Stoles Nederdeel danner en fiirkantet Kasse; paa den ene er oventil anbragt et Laag, som forhen sees at have været forsynet med en Laas.

Den Smag, hvori disse Stole ere udskaarne, tyder hen til en meget gammel Tid. Det er vel rimeligt, at man paa et saa fjernt Sted som Island længere har vedblevet at arbeide i den ældre Smag, end i andre Lande, hvorfor man sikkert kan antage at disse Stole, ihvorvel maaskee noget yngre, give et Begreb om, hvorledes prægtige Stole have seet ud her i Norden i det 12te og 13de Aarhundrede, inden den saakaldte spidse Bue med de dertil hörende Ornamenter fortrængte den ældre Smag. Om Arbeidets hele Beskaffenhed og Udseende kunne de vedföiede Afbildninger give det bedste Begreb.

Rygstötterne af den ene af disse Stole (Tab. I), som er 1 Al. 15 T. höi, 1 Al. 6½ bred og 17 T. dyb, ende sig til hver Side i et udstaaende Dragehoved, af hvilke det ene af Gabet udspyer en Drageunge og det andet sluger et firkantet Ornament, maaskee et Sværdfæste. Foran paa selve Rygstykket findes foroven 5 runde Medaillons; i den midterste forestilles en Biskop, der oprækker Haanden til Velsignelse; i den nærmeste foran knæler en Geistlig og svinger et Rögelsekar, og i den yderste sees tre syngende Personer i Chordragt; i den yderste paa den modsatte Side forestilles en Konge, der i den höire Haand holder et Æble og i den venstre en Blomst, og i den derved nærmeste en mod Kongen knælende Kriger, som blæser i et Horn og holder i den höire Haand et spidst Langskjold. Paa den midterste af de 5 Sprossser er en Roset, hvori er anbragt en Biskops Hoved, paa de andre en Konges og andre Hoveder. Nederstykket bestaaer deels af Arabesker, deels af symmetriske kantede Slyngninger, som ende sig til den ene Side i en Drage. I Midten er anbragt en siddende Mandsfigur, som er iført en særegen Klædning, i det Hovedet og Skuldrene ere bedækkede med en Koftehætte *(kufl)*. Med den höire Haand griber han ind i Arabeskerne, der strække sig ud til den anden Side. Paa Forstötterne ere ogsaa Dragehoveder anbragte, og paa den ene sidder en Harpespiller, paa den anden en anden Menneskefigur, som holder en Blomst, der er en Fortsættelse af Arabeskerne. Denne Stol har ingen egentlig Indskrift, men derimod fölgende Snedkermærker, bestaaende af Runer: 1. svarende til Tremmerne: ɸ, ᛅ, ᚽ, ᛒ, ᛆ, som bagfra læste vel betyde de 5 förste Bogstaver i det latinske Alphabet a, b, c, d, e. 2. Paa Bagsiden af Rygstykket ᛇ, ᛡ, ᛘ, ᚠ, ᛐ, ᛅ, ᚽ, ᛆ. De ere indskaarne under ligesaa mange runde Huller paa den överste Rand af Stolens Rygstykke, i hvilke opstaaende Ornamenter forhen have været anbragte. Endvidere sees disse paa Stolens venstre Sidestykke ᚱᛐ. Under den Forudsætning at denne Stol forhen har været bestemt for Biskoppen af Holum, enten i Domkirken sammesteds eller i Kirken for Mödrevalle Kloster (stiftet 1295 af Biskop Jörund), hvor han stedse var Abbed, skjönt Klosteret ellers bestyredes af en der boende Prior, — har jeg, men vel at mærke kun gisningsviis, sögt at tyde de paa Rygstykket anbragte Figurer saaledes: Den i Midten forestilte Biskop i Embedsdragt formoder jeg at være Holums Stifts förste Biskop

og Skytshelgen Jon Ögmundsson. Han overtog Embedet 1106, döde 1120 og blev i Aaret 1200, först paa Holum af Biskop Brand og derefter af hele Landets Geistlighed, paa Althinget eller Landsthinget ved Thingvalle, erklæret for en sand Helgen med Hövdingers og Menigmands Samtykke. Tvende for hans Dyrkelse bestemte Festdage, den 3die Marts og 23de April, findes endnu anförte i ethvert Aars islandske Almanak. De paa begge Sider anbragte Basreliefs staae vel i Forbindelse med Biskoppens Historie. Den förste (paa Stolens höire Side) forestiller en Konge; derved kan det bemærkes at Kong Erik den 2den af Norge erkjendte 1286 Biskop Jons Hellighed og sendte, i Betragtning deraf, betydelige Gaver (af Tömmer, Chorkaaber, m. m.) til Holum Domkirke [1]. Den foran Kongen staaende og mod ham vendte Hornblæser skulde vel tænkes at forkynde hans eller den hellige Biskops festlige Priis. I den 4de Medaillon sees en mod Biskoppen vendt knælende Klerk at svinge Rögelsekarret, som et Sindbillede for den ham tilkommende Helgendyrkelse, og i den 5te sees 3 Geistlige i Procession med aabne Böger (formodentlig Choralböger for Psalmesang) i Hænderne. — Om end hine Gisninger ikke skulde være rigtige, vise dog Forestillingerne tydelig at de maa være blevne indskaarne i Islands (eller Norges) katholske Tid.

Bagstötterne paa den anden Stol (Tab. II) ende sig ligeledes foroven i to Dragehoveder, der udrække Tungerne, som ere i Form af Arabesker. Paa det ene er anbragt en Fugl, som bider Dragen i Öret, og paa den anden en siddende Mandsfigur, der holder den anden Drage i Öret. Det överste af Rygstykket har i Midten en Roset, til den ene Side en stor Drage med Vinger og til den anden er i enhver Arabeskslyngning Dyrefigurer. Der ere fem Sprosser, som paa Midten have Rosetter i Form af Slöifer. I Nederstykket er i Midten anbragt en Medaillon, hvori en Kriger til Hest med Skjold og Sværd, til begge Siderne Arabesker. Paa Forstötterne

---

[1]) Tvende Konger forekomme ellers i denne Biskops endnu ikke udgivne Saga eller Levnetsbeskrivelse; Svend Estridssön i Danmark var i Jon Ögmundssons yngre Aar hans store Velgjörer, og Magnus Barfod af Norge viste sig ligeledes som hans Velynder. Af den norske Historie vide vi, at Kongerne undertiden forærede udmærkede Stole til Kirker; har Erik den 2den saaledes skjenket denne Stol til Holum Domkirke, maatte den være fra det 13de Aarhundrede.

sidde to Fugle og paa Forsiden, i 12 runde Medaillons, forestilles Himmeltegnenes Mærker, hvorover Indskrifter deels med Runer, deels med Munkebogstaver. Imellem sex og sex af disse er anbragt et Mellemstykke, hvori en Arabesk, der omgiver en i et Horn blæsende mandlig Figur. Paa denne Stol ere fölgende Indskrifter indskaarne:

1. Paa en temmelig bred Liste foran og alleröverst en Runeindskrift, som idelig er afbrudt ved de för paa den anbragte ophöiede Zirater. Det er vel saaledes utvivlsomt at denne Liste ikke oprindelig var bestemt for nogen Indskrift, og denne synes overhoved at være sildigere tilföiet. Runerne ere disse:

ᚼᚢᛋ | ᛏᚱᚢ | ᚦᚮᚱᚢ | ᚿᚿ: | ᛆ:ᛋᛏ | ᚮᛚᚮᚿ | ᚽᚿ | ᛒᚽᚿᚽ | ᛑᛁᚴᛏ | ᛏ:ᚿᛆ | ᚱᚠᛆ

Runebogstaverne ere meget tydelige, men tildeels noget afvigende fra de sædvanlige, som ᛏ for ᛏ, 9 for ᛟ, ᚽ for ᚿ eller ᛭, ᛋ for ᛦ (c). Indskriften kan let forklares, med Undtagelse af eet eller to besynderlige eller tvetydige Ord, saavelsom ogsaa Slutningen, der her synes ganske at mangle, mulig af den Aarsag, at Runeridseren har villet fortsætte Indskriften paa næste Liste, nedenfor den överste, men da han vilde begynde derpaa, har fundet den at være for smal dertil. Runerne maa vel omskrives saaledes:

Hús | *trú þóru* | *nn* | *á st* | *ólón* | *en* | *Bene* | *dict* | *t. Nar* | *fa*

som egentligst, efter Stilens og Retskrivningens sædvanlige Regler, burde omsættes:

Hústrú þórunn Benedict(s)d(óttir) á stólónen Narfa....

d. e. Hustru Thorunn Benedictsd(atter) eier Stolovnen (Stolkassen).

Hústrú var i Island (i det mindste fra det 15de Aarhundrede af) en Hæderstitel, der svarer til det nu brugelige Frue. *Stólón*, Stolovn, er et aldeles usædvanligt Ord. Ordet *ón*, der neppe er ret gammelt, bruges ellers i Island om en Bilægger-Kakkelovn (af Jern), der i Formen ligner en fiirkantet Kasse. Hvis Stolen (efter Indridserens Mening) har været bestemt til om Vinteren at opvarmes (i Kirken) ved et i den indvendig anbragt Fyrbækken, maatte Ordet befindes fuldkommen rigtigt og passende. Hertil synes dog neppe Stolens nærværende Indretning at kunne svare. *Narfi* er et norsk og islandsk Mandsegennavn, i de övrige Böiningsformer *Narfa*.

Af Runerne er den 18de (der forekommer som *ó* og vel allerede findes blandt Mösogothernes Bogstaver) ellers temmelig usædvanlig i Norden.

2. Nedentil og foran paa Stolen sees 3 af de paa den udskaarne Zodiakaltegns latinske Benævnelser udskaarne i Runer: a. over Vandmanden ᛌᚮᛚ:ᛁᚿ:ᛆᛩᚢᛆᚱᛁᛆ, d. e. *sol in aquaria* istedenfor det rigtige *aquario*. Det usædvanlige Bogstav sættes for *q* (i Valdemar den Andens Runealphabet findes det ikke); b. over Fiskene ᛌᚮᛚ:ᛁᚿ:KᛁᛌᛋᛁS, *sol in pissis* (eller piscis) for det rigtigere *piscibus;* K for P findes i Valdemar den Andens Runealphabet; det latinske s har her indsneget sig for den tilsvarende Rune; c. over Vædderen ᛌᚮᛚ:ᛁᚿ:ᛆᚱᛁᛂᛐᛂ, *sol in ariete;* Afvigelserne fra sædvanlige Runer stemme med de ovenanförte. De övrige Himmeltegns Benævnelser staae saaledes med latinsk-gothiske Bogstaver: *sol in tauro,* — *geminis,* — *cancro,* — *leone,* — *virgine,* — *libra,* — *scorpione,* — *sagittario,* — *capricorno.* Det er ellers bekjendt at Zodiakaltegnene hyppig findes anbragte som Zirater paa de ældste Kirker af gothisk Bygningsmaade, f. Ex. Frue Kirke i Paris, Kirken i St. Denis og flere.

3. Under Zodiakaltegnene staae ved hvert især de 12 Maaneders latinske Navne saaledes med Runer:

ᛁᛆᚿᚢᛆᚱᛁᚢᛌ	ᛁᚢᛚᛁᚢᛌ
ᚠᛂᛒᚱᚢᛆᚱᛁᚢᛌ	ᛆᚢᚴᚢᛌᛐᚢS
ᛘᛆᚱᛋᛁᚢᛌ	ᛌᛂKᛐᛂᛘᛒᛂᚱ
ᛆKᚱᛁᛚS	ᚯᛋᛐᚯᛒᛂᚱ
ᛘᛆᛁᚢS	ᚿᚯᚢᛂᛘᛒᛂᚱ
ᛁᚢᚿᛁᚢS	ᛑᛂᛋᛂᛘᛒᚱ

I *Marsius* forekommer en Binderune for ᛆᚱ. De særegne Figurer for de her forekommende Runer ere allerede bemærkede her ovenfor. Paa Stolens Bagside findes ogsaa adspredte enkelte Runer, nemlig ᛍ, ᛘ, ᛏ, ᛆ, ᛋ, der synes at have været anbragte som Snedkermærker.

Den ovennævnte „Hustru Thorunn Benedictsdatter" har neppe ladet denne Stol forfærdige, og nævnes ei heller anderledes end som dens Eierinde. En rig Kone af dette Navn vides at have boet paa Mödrevalle Kloster, i Store Grunds Nabolag, henved 1580-1605. Hun var gift med Olaf Jonsson, som forvaltede det nysnævnte, da seculariserede og Kongen tilhörende Klosters Gods. Paa den Tid vare ellers Runerne ikke meget i Brug i Island, men betragtedes af mange som hörende til Hedenskab og Trolddomskunster. Dog forfulgtes de först for Alvor fra Aaret 1625 af.

Da Holums Bispestol ved Religionsforandringen reformeredes, og Mödrevalle Kloster blev ophævet, adspredtes en stor Deel af begge Steders katholske Inventariisager. Holums sidste, som Oprörer den 2den November 1550 henrettede, Biskop, Jon Arasons (efter den Tids islandske Vedtægter legitimerede) Datter, Thorunn [1], gift 1533 med den rige Isleif Sigurdsson paa Store Grund, som stedse var den katholske Tro ivrig hengiven, har da sandsynligviis sögt at sætte sig i Besiddelse af hine Fortidslevninger (der desuden af hende maatte betragtes som Fædrenearv), som hun kunde overkomme [2]. At hun da ikke har villet gaae Glip af en god Leilighed til at erhverve denne sjeldne Stol, paa hvilken hendes Fader (enten som Biskop eller Abbed) havde siddet, maa vel antages som upaatvivleligt. Den ovennævnte Thorunn Jonsdatter lod hvert Aar, paa den hellige Laurentius (som Grund Kirkes Skytspatrons) Dag betydelige Almisser uddele til de Fattige, og ligeledes, efter hendes Faders Henrettelse, paa hans Dödsdag, i det hun ogsaa ansaae ham for en Martyr. Hun döde i December 1593. At den rige Nabokone Thorunn Benedictsdatter da har tilkjöbt sig Stolen, er ikke usandsynligt. Hendes Sön, Laugmand Haldor Olafsson, opholdt sig tit paa Grund, som Svigersön af den der, efter Thorunn Jonsdatters Död, bosatte Jon Björnsson, den sidstnævntes Brodersön, der og var hendes Arving efter en i Aaret 1608 afsagt Dom. Han döde 1613. Siden have uden Tvivl Stolene henstaaet i Grund Kirke.

Ingen mig endnu bekjendt Stol fra Middelalderen ligner disse saa meget, som en, meget gammel i selvsamme Stil udarbeidet fra Norge, der nu tilhörer Landskabsmaler, Professor Dahl i Dresden,

[1]) Et formeligt Actstykke angaaende hendes og hendes trende Brödres Legitimation og Arverettighed er aftrykt i Finni Johannæi Hist. eccl. Islandiæ, II, 738-39. [2]) Hendes tvende Brödre Laugmand Are og Provst Björn vare blevne henrettede med deres Fader. Den tredie, Præsten Sigurd, underkastede sig den kongelige Regjering, og han lod tillige til at have givet Slip paa sin Fædrenearv, da Biskoppens Efterladenskaber, ved en formelig Dom, erklæredes 1551 at være forbrudte til Kongens Kasse. Ellers havde Biskoppens Börn og deres Moder næsten haft et heelt Aars Tid til at sætte sig selv i Besiddelse af hans efterladte Lösöre. Sager, som henhörte til Helgendyrkelsen (især den egentlig indenlandske), have de vistnok med Grund befrygtet at maatte udsættes for Profanation eller Ödelæggelse, hvis de bleve paa Stedet. Paa Skalholt blev den hellige Thorlaks Skrin berövet dets kostelige Prydelser.

som har tilstillet Selskabet den her nedenfor meddelte Underretning derom, til hvilken vi henvise, men bemærke kun at den menes at være fra det 12te Aarhundrede, fra hvilken Tid tvende i Norge udskaarne Træstykker, med Runeindskrifter, endnu haves i vort Museum.

Eftersöge vi udmærkede danske Stole, fra Middelalderen, nævner Nyrup (Fædrelandets Mindesmærker S. 320) en i Karup (eller Korup) Kirke i Fyen, som efter Pontoppidans Marmora Danica (II, 187) skulde være fra 1305, men som i samme Forfatters danske Atlas (IV, 484) er nedsat til 1505. Da maatte Biskop Peder Skafves Stol i Roeskilde være ældre, thi han döde i Aaret 1500. Chorstolene i Roeskilde og Lunds Domkirke samt Erkebispestolen i den sidstnævnte synes, efter Brunius, at være forfærdigede henved 1420. Vedel Simonsen har (i hans Bidrag til Odense Byes ældre Historie 2det Bind S. 24) samlet disse mærkelige Efterretninger fra Fyen: Viby Kirke foregives at have en Skrifte- eller Degnestol fra 1409, Dreslette en fra 1483, St. Knuds Kirke i Odense Stolestader fra 1487, Kjöngs Kirke en Skriftestol fra 1490. Omtrent fra samme Tid er formodentlig Abbedstolen fra Esrom Kloster, som nu staaer i St. Olafs Kirke i Helsingör.

Det ældste Billedskjærerarbeide i Træ, som haves i Danmark, er ellers formodentlig de udskaarne Stykker, som fandtes i Thyre Danebods Gravhöi og saaledes maae være fra den förste Halvdeel af det 10de Aarhundrede, endskjönt de endnu, i vel vedligeholdt Tilstand, forvares her blandt de övrige der fundne Oldsager (see Antiqvariske Annaler IV, 97 171, I. H. Tab. 2, Fig. 2, jvfr. III, 405). Dette Snitværk er mulig ældre end de tvende Trætavler med udskaarne Dyrefigurer, der foregives at være fra Islands ældste Afgudstempel (paa Hof i Guldbringe Syssel, kort fra Reykjavik), nu ligeledes bevarede i vort Museum. Henved Aar 995 lod den islandske Hövding Thorkel Hauk (*hákr*) sine Kampe mod Rövere, Vikinger og Rovdyr afbilde paa sin Höisædestol (Njála 120 Cap.) En Træstol, hvorpaa Thor med sin Hammer var afbildet, brugtes af en Hedenskabet hengiven Kone, Grima, i Grönlands islandske Coloni henved Aar 1025 (Grönlands historiske Mindesmærker, II, 279, 370-72). Kostelige Stole udgav man i Norges Hedenold for de kunstige Dverges Arbeide (Rafns Fornaldar Sögur Norðrlanda, II, 237). Den ældgamle Benævnelse *stólbrúða* (for Stolens Læne eller andre Dele) hentyder til menneskelige Figurer som Stolens ud-

skaarne Prydelser. Af gamle Træstole i andre Lande er vel den hellige Edvards (fra det 10de Aarhundrede) kommen til störst Ære, i det den endnu tjener til Englands Kongers og Dronningers Höisæde ved deres Kroning.

BEMÆRKNINGER OVER EN STOL FRA NORGES MIDDELALDER; VED J. C. C. DAHL.

Den Stol, hvoraf en Afbildning her meddeles Tab. III, fik Landskabsmaler Schiertz under sit Ophold i Norge, i Aaret 1837, af en Landmand Hjortal i Bö i Tellemarken, og den var af den sidstnævnte for adskillige Aar siden kjöbt paa en Auction over nogle gamle Kirke-Inventarier, der formodentlig forhen have tilhört den nu afbrudte Gaara Kirke i Bö [1]. Jeg anseer Stolen for et Arbeide fra den senere Halvdeel af det 12te Aarhundrede, da brugt som et Höisæde eller Herresæde. Efter Forestillingerne paa Rygstykket at dömme kan den maaskee antages for den Stol, som Kong Sverre lod forfærdige til sig, og senere i Aaret 1207, da Baglerne erobrede Borgen i Bergen, af dem forefandtes ved Plyndringen forinden Slottets Brand; deres Konge Philippus forærede den til Erkebiskoppen af Trondhjem og den blev opbevaret i denne Stads Domkirke [2]. Senere, maaskee snarest i Reformationstiden, er vel denne Stol bortskaffet fra Domkirken og af en eller anden skjenket til en simplere Landkirke.

I Kong Sverres mange Krige spiller hans Luur, kaldet Andvaka, en ikke uvigtig Rolle. Hertil forekommer det mig at sigte at det andet Basrelief under Rygstykket forstiller en bepantsret og med Visirhjelm forsynet Rytter blæsende i et Horn eller kort Luur, i det han vender sig mod en anden paa samme Maade udrustet Kriger til Hest. Stolen er först afbildet i mit Værk over den norske Træbyg-

---

[1]) I Bings Beskrivelse over Norge (1796) kaldes den Gaarde Gavekirke, formodentlig det samme som Love- eller Löftekirke, hvortil man nemlig fordum, i svær Sygdom eller anden Fare, pleiede at love Kostbarheder eller Penge, dersom den önskede Bedring skulde indtræffe. Ved en saadan Leilighed kunde Stolen let være kommen til denne afsides liggende Kirke.

[2]) See Kongerne Hakon Sverresöns, Guttorms og Inges Saga (Fornmanna Sögur, IX, 43, 162, Noregs Konúnga Sögur IV, 368, 412, Aalls Oversætt. III, 161, 192).

ningskunst 2det Hefte Tab. IX[1]. Vel er Forestillingerne og Arbeidet raa og mangelfulde, samt udförte med ufuldkomne Instrumenter, som en Tollekniv o. s. v., men ikke desmindre er Stolen, saavel for Kunsten som for Historien, interessant — og den er mulig det eneste Stykke i sit Slags, fra en saa fjern Fortid, som i Norge er blevet vedligeholdt lige til vore Dage. Denne Stol synes at have været bestemt til at staae frit, da man næsten har anvendt allermest Umage for at udzire Bagsiden.

Fra Hr. Schiertz, som reddede denne Oldtidslevning fra en ellers overhængende Ödelæggelse, kom den i min Besiddelse.

OM TRÆZIRATERNE PAA DE GAMLE NORSKE KIRKER;

ved J. C. C. Dahl.

Fra hvilken Tid man kan regne at Nordmændene have brugt at zire deres Kirker og andre Gjenstande med Hoveder af Skibsstavne, forestillende Drager eller andre Chimerer, er vistnok vanskeligt at bestemme, og længe sögte jeg forgjeves i nyere Skrifter over nordiske Oldsagn at finde noget derom. Jeg har derfor forbigaaet denne Punkt i mit Værk over de gamle norske Trækirker. Den rette Betydning af disse Zirater er længe bleven glemt og overseet, men Anbringelsen deraf er dog bleven vedligeholdt af Almuen som en gammel Skik eller Vane, og andre have betragtet dem som blotte tilfældige eller vilkaarlige Forziringer eller hensigtslös Pynt, opfunden af enfoldige Bönder, der fandt deres Fornöielse i at opstable sligt Snirkelværk paa deres Kirkebygninger.

Ved nærmere Efterforskninger er jeg bleven fuldkommen overbeviist om det modsatte. For længst indgav den romerske Historie mig en Formodning, som jeg ikke för har vovet at yttre, men som jeg nu har fundet bogstavelig bekræftet af Snorre. Skibsstavnehovederne paa de gamle Kirker ere Trophæer, lige betydende med Romernes *rostra*, Forstavnene eller Gallionerne af Krigsskibe, erobrede i et lykkeligt Söslag og til Erindring opstilte som Taletribuner paa Roms Hovedtorv ved det Sted, som forhen kaldtes

---

[1]) Denkmale einer sehr ausgebildeten Holzbaukunst aus den frühesten Jahrhunderten in den inneren Landschaften Norwegens. Herausgegeben von Dahl, Landschaftsmaler und Professor. Dresden 1836.

suggestus. Sildigere opförtes vel de Stötter, paa hvilke Gallionerne bleve anbragte langs op ad Siderne.

Vore Forfædre omhandlede de vigtigste Anliggender i eller ved Kirkerne, ligesom Romerne fra deres *rostra*, der af dem betragtedes som Helligdomme. Snorre beretter i Kongerne Sigurd, Eysteins og Olafs Saga, 14de Capitel, at da Kong Sigurd kom med sine Skibe fra det hellige Land til Constantinopel, skjenkede han Alexius sin Flaade, og at Keiseren lod dens skjönne Skibsstavnes Hoveder (eller Gallioner) opstille paa St. Peters Kirke, hvor de længe vare at see [1].

Slige Zirater anbragte Nordmændene ikke alene paa deres Trækirker, men ogsaa paa grundmurede Bygninger. Man seer dem endnu ved Trondhjems Domkirkes höie Chor, paa den udvendige Muurs Piller, hvortil de Spendbuer slutte sig, som tjene til at stötte Muren, der bærer Chorets Hvælving. Disse Steenchimerer, i Form af Drager, tjene ogsaa til at give Pillerne en större Vægt, hvor Buer træffe sammen med Muren, hvor man og har anbragt Menneske- og Dyrfigurer eller Gestalter af phantastiske Væsener. Disse Skibsstavnefigurer, der fordum laa paa Pilarerne, er forsvundne i Tidens Löb, og kun et Stykke af en saadan er tilbage; i det mindste var det endnu til i Schönings Tid, efter den af ham meddelte Afbildning. Flere Exempler kunde anföres om Anvendelsen af disse Zirater paa Steenbygninger, men dette maa her være nok.

Andre Levninger af dette Slags Forziringer finder man saavel i Norge som i Udlandet, af hvilke jeg til Exempel her vil ommelde nogle. I Norge prydedes St. Olafs og andre Helgeners Skrin dermed. Slige Reliqvieskrin vare i Almindelighed dannede som et Huus eller Kirke, og paa Gavlene vare lignende Stavnhoveder anbragte. Hr. Schiertz sendte mig 1842 en Tegning af et saadant Skrin, som, saavidt jeg veed, staaer i Sogndalens Kirke. Et andet lignende er afbildet i Urda, 2det Bind. I Tegningerne af de Malerier, som forhen fandtes i den nu afbrudte Vangs Kirke, bygget i det 11te eller 12te Aarhundrede [2], sees meget hertil hörende. De i Choret vare især mærkværdige, malede i en Stereo-

[1]) Fornmanna Sögur VII, 98; Heimskríngla l. c. III, 247; Aall's Oversættelse II, 116. — [2]) Den blev kjöbt for Kongen af Preussens Regning; han har igjen ladet den opföre i en af Schlesiens Bjergegne, og skjenket den til en evangelisk Menighed, som var flyttet dertil fra Tyrol.

typstiil, som visse ældgamle Missalers eller Choralbögers Miniaturmalerier udvise. Der sidder Christus, som Verdens Dommer, paa en bred Stol, der i dens 4 Hjörner er prydet med arabeskartede Stavnzirater. Paa et andet Malerie fra samme Kirke seer man Krigere i Baade med höie Stavne, dog af simplere Form; de ere i Begreb med at kaste en Mand i Vandet, ved hvis Hals en Möllesteen er bundet.

Ogsaa i Udlandet er meget sligt blevet vedligeholdt. Saaledes bar Dogen af Venedig en Hue af en Form, der antages at have Hensyn til Skibsstavne, ligesom ogsaa Biskoppernes Huer ere sammensatte af to Skibsstavne. Gondolerne i Venedig (af hvilke jeg har nogle Modeller) ere zirede med blanke staalbeslaaede Stavne, i Lighed med hvad Snorre fortæller, at Kongernes Skibe vare forgyldte og glimrede i Morgensolens Straaler. Da man i de Tider neppe kjendte anden Forgyldning paa Træ end med Vandfarve, saa vare disse Stavne i Almindelighed belagte med lueforgyldte Metalplader, lignende dem som ere anbragte paa det ovennævnte Reliqvieskrin, der endnu, saavidt vides, staaer i Sogndals Kirke, og paa et andet, der nu opbevares i Bergens Museum.

OM OLDNORDISKE EGENNAVNE I EN I REICHENAU SKREVEN NECROLOG FRA DET 9de OG 10de AARHUNDREDE; AF JACOB GRIMM.

(Foredraget af forfatteren i mødet den 16de September 1844.)

Det vil falde vanskeligt for en fremmed, for mænd, der ligesom sidde i den nordiske oldtids skjöd og med vaagent öie overskue ethvert derved forekommende forhold, at foredrage nye sager eller endog kun at afvinde en bekjendt gjenstand nye synspunkter, der kunde være en saadan forsamlings opmærksomhed værdige. Imidlertid har — som det synes mig — den tydske oldtidsvidenskabs forhold til den nordiske overhovedet efterhaanden viist sig at være saadant, at hin, skjöndt ikke istand til selv at udkaste et almindeligt billede af fortiden, dog paa mangfoldige hidtil oversete maader kan stötte og udsmykke den storartede bygning, som skal opreises her i Norden. Vi ere i Tydskland fattigere, mere usammenhængende, men dog især ældre og mere sikkre ved skrevne minder; paa den

tid da Skandinavien blev omvendt og begyndte at optegne, havde vi allerede skrevet i flere aarhundreder, og det er umuligt at vore mangfoldige, om end ufuldkomne og törre mindesmærker ikke skulde indeholde et og andet, som tjener til oplysning og endog til beviis for de nordiske efterretninger. En saadan enkelthed tillader jeg mig her at fremhæve, og ganske uforberedt og uden at have mine hjelpemidler ved haanden, at ledsage med nogle bemærkninger, hvis ufuldstændighed jeg beder undskyldt med overbærelse.

En neppe overskuelig mængde af latinske haandskrifter fra 6te indtil 10de aarhundrede i næsten alle Tydsklands egne afgive, som bekjendt, et stort antal af egennavne, hvis höie og mangesidige værd for sproghistorien först da kan fremtræde i sit fulde lys, naar de engang blive bragte i en fuldstændig ordnet samling. Men da der nu fra den tidligste tid var samkvem mellem Tydske og Skandinaver og et betydeligt antal Nordboere opholdt sig en længere eller kortere tid blandt Tydske, saavel under krig og fangenskab som ogsaa efter omvendelsen til christendommen ved fredelige forbindelser, især paa valfarter til hellige steder i Tydskland, er det naturligt, at ogsaa deres egennavne optoges i hine documenter ved forskjellige anledninger. Jeg erindrer, at de rige Traditiones Fuldenses indeholde enkelte nordiske navne, men her vil jeg nævne en ganske egen samling, som yder et langt större udbytte.

Man veed, at der allerede i den tidlige middelalder bestode nærmere forbindelser mellem mange kirker og klostre, navnlig mellem dem, hvilke det paalaa at optage og pleie de omvandrende brödre og pilegrime. I saadanne klostre laa fortegnelser over de kirker, der ved venskab eller broderskab vare forbundne med dem, og man pleiede endogsaa at indföre de reisende pilegrimes navne i egne böger; maaskee indtegnede de fremmede selv deres navne, naar de kunde skrive, eller man spurgte derom ved ankomsten eller afskeden, og derpaa bleve de nedskrevne af en geistlig, hvem dette var overdraget. Der er opbevaret os et necrologium fra det berömte abbedi Reichenau (augia dives) paa en ø i Overrhin; det er begyndt i begyndelsen af det 9de aarhundrede og fortsat til begyndelsen af det 11te aarhundrede, og man kan af det see, at broderskabsbaandet har strakt sig over Tydskland, Frankrig, Italien og Skandinavien. Der ere 56 klostre af confraterniteten udtrykkelig betegnede, men endnu 40 andre udfindes af indholdet;

mod slutningen fölge de nordiske pilegrime, tilsidst de fra Hislant terra. Hele fortegnelsen skal indeholde 40,000 navne, og deriblandt omtrent 400 nordiske, paa geistlige og verdslige mænd og kvinder. Disse nordiske egennavne har Mone, som indsaae deres værd, ladet aftrykke i sin Anzeiger 4de aargang s. 97-99; om haandskriftet selv, der kun haves i en sildigere, men nöiagtig afskrift, giver han s. 17 og 18 den nödvendige underretning; originalen var allerede undersögt og benyttet af Mabillon (i Annales Benedict. 2, 195. 408).

Her have vi altsaa oldnordiske egennavne for os, nedskrevne i det tiende eller i begyndelsen af det ellevte aarhundrede, altsaa fra en tid, til hvilken Skandinaviens ældste indenlandske skrevne mindesmærker endnu ikke gaae tilbage. Jeg behöver ikke först at sige, at den maade, hvorpaa disse optegnelser ere gjorte, maa have indflydelse paa navnenes hele form og skrivemaade; det vil vanskelig lykkes af denne at udfinde historiske data, men for grammatikeren kan det være magtpaaliggende maaskee at finde nogle nye navne, og end mere at iagttage, med hvilke bogstaver de bekjendte navne her ere udtrykte og skrevne.

Saavidt jeg seer, er der brugt en tredobbelt fremgangsmaade. Enten bliver nemlig den oldnordiske skrivemaade bibeholdt, dog saaledes at runen þ oplöses til *th*, og at der istedenfor *k* hyppig skrives *c*; herhen hörer former som *thorkil*, *thorlac* o. s. v. For det andet skal vel den nordiske udtale beholdes udtrykt, men der anvendes dertil bogstaver efter deres höitydske udtale, hvortil navnlig hörer, at der for det samme þorn (þ) skrives *z*, f. ex. *zurgils* for *þorgils*, *zurgrim* for *þorgrim*. Den tredie maade er endnu friere, den nordiske form oversættes, det vil sige oplöses i den tilsvarende höitydske, f. ex. *halbtene* for *halfdan*, *wetarlit* for *vetrliði*. Saaledes kan det samme navn forekomme tre gange forskjelligt, f. ex. *thorkil*, *zorkil*, *durchil*.

Det ved den anden skrivemaade forekommende *z* istedenfor *th* synes mig mærkværdigt nok til at foranledige endnu nogle nærmere bemærkninger.

Der sees heraf, at det islandske bogstav þorn dengang allerede fuldkommen havde den lyd, som tilkommer det, og som den höitydske skrivemaade nærmest naaer ved *z*, omendskjöndt dette

dengang var blödere, end som vi nu udtale det; det er: den samme lyd som det engelske *th* eller det græske θ.

Til de vigtigste love for vort sprog hörer den, som jeg kalder „lautverschiebung" (lydnedsættelse), det vil sige den, hvorefter det græske og latinske sprogs stumme consonanter nedtrykkes i det gothiske, sachsiske og nordiske een grad, men i det höitydske endnu en grad videre. Fuldkommen som det gothisk-sachsisk-nordiske sprog forholder sig til det græsk-latinske, saaledes forholder igjen det höitydske sig til det gothisk-sachsisk-nordiske. For alle consonantes mutæ danner der sig en urokkelig trilogi, saaledes at en media gaaer over til tenuis, en tenuis til en aspirat, fra aspiraten maa man paany gaae tilbage til dens media. For her at blive staaende ved tungebogstaverne, det græske δ svarer til det gothiske *t*, det oldhöitydske *th*; det græske τ til det gothiske *þ*, det oldhöitydske *d*; det græske θ til det gothiske *d*, det oldhöitydske *t*. Saa langt op i tiden, som vi kunne forfölge det höitydske sprog har man skrevet *z* istedenfor *th*, det vil sige der sættes *zît*, *zorn* istedenfor *thît*, *thorn*, og om man end havde skrevet det sidste, vilde det ikke være blevet udtalt anderledes. Man maa altsaa slet ikke tænke paa det nyhöitydske *th* i ord som *thur*, *thor*, *thal*, som skrives urigtigt istedenfor med den rene tenuis *tür*, *tor*, *tal*, og i hvis udtale der rigtigt kun höres den blotte tenuis. Til bekræftelse for det oprindelige forhold tjener nu den maade, hvorpaa hine meget velkomne nordiske egennavne ere skrevne.

Men ikke i alle sprog have de tre klasser af mutæ vedligeholdt sig, og hyppig bliver den ene af dem indskrænket eller aldeles undertrykt. Ligesom *d*, *t* og *th* adskille sig i det oldnordiske, saaledes ogsaa indtil den dag idag i det höitydske *d*, *t*, *z*; begge de to nye nordiske sprog, jeg mener det danske og det svenske, have derimod tabt den ene lingvalklasse, nemlig aspirata, til ikke ringe skade for mange rødders fuldkomne tydelighed. Det organiske *th* erstattes vel paa en dobbelt maade snart ved en tilsvarende tenuis (f. ex i *tak*, *ting*, *tjene*, *tre*), sjeldnere ved sin media (som i *du*, *dig*, *din*, *det*, *da*); denne media synes naturligere end tenuis, fordi aspiraten efter den almindelige regel gaaer over til media og ikke skulde gaae tilbage til tenuis. Iövrigt vedblev man at skrive *th* endnu til i det 16de til 17de aarhundrede, ja det har endog undtagelsesviis vedligeholdt sig til vor tid i partiklen *thi* (nam,

enim), hvor de Svenske bruge *ty*; derimod er uconseqvent media optagen i de sammensatte partikler, fordi, efterdi, i hvilke *di* er af samme oprindelse.

Det er unægteligt, at der ogsaa i det islandske sprog, skjöndt det anerkjender forskjellen mellem de tre klasser *d*, *t*, *th*, er indtraadt en uorganisk forblanding af *d* og *th*, hvorved især media lider; man udtaler den vel bestemt i begyndelsen af ordet, men i midten og i enden af et ord har man ladet ð (egentlig det aspirerte *d*) komme istedenfor *d*, naar der gik en vocal eller en anden consonant end l, m, n foran. Kun efter disse tre lader man det organiske *d* blive, ikke efter andre consonanter eller vocaler, og dette staaer i fuldkommen modsigelse med det gothiske, oldgermaniske og höitydske sprogs lydlove. Ja man har endog, som bekjendt, i den islandske skrivemaade i enkelte tilfælde indsat endebogstavet ð istedenfor tenuis, som i ordene *það*, *að*, istedenfor det organiske *þat*, *at*, hvilket svarer til det oldhöitydske *daz*, *az*, og atlsaa i lydgraden urigtig stemmer overeens med den höitydske udtale.

Denne grammatiske udvikling maa endvidere lede til en mythisk, til hvilken ligeledes hine egennavnes former i den Reichenauske necrolog opfordre mig.

Guden *Thôrrs* navn finde vi her overeensstemmende med udtalen betegnet med *Zor* eller *Zur*; havde man villet aldeles fortydske det efter den angivne tredie maade, saa havde der maattet staae *Donar*, hvilket navns identitet med *Thôrr* jeg omstændelig har behandlet i min tydske mythologi. Forholdet mellem disse to former vil let vise sig. Den nordiske form er — overeensstemmende med denne mundarts almindelige bestræbelse — en sammentrukken, ganske som det oldnordiske *â* svarer til det oldhöitydske *ana*, det oldnordiske *î* til det oldhöitydske *in*, det vil sige, ligesom vocalens forlængelse er begrundet i udeladelsen af consonanten *n*, saaledes maa ogsaa *Thôrr* være opkommen af en ældre, fuldere form *Thonar*, og genitivet *Thôrs* stemmer overeens med det oldhöitydske *Donares*, angelsachsiske *Thunores;* dagnavnet *Thôrsdag* stemmer med det oldhöitydske *Donarestac*, ligesom ogsaa med det angelsachsiske *þunores däg*. Dersom nogen endnu kunde tvivle om dette forhold, vilde jeg gjöre opmærksom paa den oldhöitydske form af egennavnet *Donaralp* eller omsat *Alpdonar*, hvori der dog altfor tydelig sees det oldnordiske *Thôrâlfr*,

med en fordærvet udtale *Thôrôlfr.* Men noget endnu vigtigere: *Thôrr* leder ikke til nogen tydsk rod, men *Donar* er umiskjendelig udsprunget af *donan, dunan*, det angelsachsiske *Thunor* af *þynian*, tonare, sonare. *Thôrr* og *Donar* ere fölgelig det lydnedsatte latinske *tonitrus, tonitru*, som kommer af *tonare.* Da nu det oldnordiske sprog kun har *dynja, dundi*, og intet *þynja, þundi*, saa maa man antage, at den sidste form tidligere har været brugt og efterhaanden er gaaen over i den förste. Mod denne, som det synes mig, uimodsigelige overeensstemmelse mellem *Tonitrus, Thunor, Thôrr*, vil altsaa den tilsyneladende lighed mellem *Thôrr* og det celtiske *Taran*, ja endog med et finsk *Tora*, være at betragte som en fjernere liggende. Der behöves en nöiere undersögelse om, paa hvilken maade det galiske *torun*, det irske *torin*, det vælske *toran* kan bringes i forbindelse med det latinske *tonitru;* tydelig adskiller det nordiske *Thôrr* sig fra dem ved sin lange vocal, der först kan forklares af sammentrækningen. Hvad det finske *Tora* angaaer, da er det endnu et spörgsmaal, om det ikke kommer af det nordiske *Thor?* den ægte finske mythologi synes ikke at kjende til ham, hvorved end mere den anskuelse maa falde, som nogle have haft, at den nordiske Thor skulde være en ældre naturgud fra Finnernes tro, som i det skandinaviske norden var trængt i baggrunden af Odin. Alt dette anseer jeg for grundfalsk.

Det var önskeligt at vide, naar udtrykket *thordön* og *torden* i det svenske og danske sprog först er fremstaaet? det oldnordiske sprog og selv det nye islandske har intet lignende, og det usammensatte *dyn* eller *dunr* eller *duna* betegne i dem allerede det samme begreb; det svenske *dön* vilde före tilbage til *daun.* I intet tilfælde tör man oversætte det Thori fragor, thi da vilde formen have været *Thorsdón, Torsden*, ligesom i Torsdag. *Tordón* vilde være som en oldhöitydsk *donardôn*, som ikke træffes nogetsteds; ved *dón* skal det uforstaaelige *tor* tydeliggjöres, men i det danske *torden* er ogsaa det andet ord allerede blevet utydeligt. Ligesom ogsaa den gaadefulde latinske form *tonitru* indeholdt en lignende fordobling og det i omvendt form, i det den beholder *n* i den förste deel og udstöder det i den anden? medens *tordön, torden* udstöder det i den förste og beholder det i den anden.

Jeg slutter med den tilstaaelse, at jeg ikke indseer, hvorfor man lader egennavnene *þôrúlfr, þôroddr, þôrhildr, þôrhallr* beholde

den dem tilkommende lange vocal, og borttager den fra andre som *þorbjörn*, *þorleikr*, *þorsteinn*, *þorgeirr*? skal den i de sidste ved consonanten bevirkede position foraarsage en forkortning i o-lyden? og kan *h* i *þórhildr* ikke bevirke det samme.

DE OLDNORDISKE NAVNE I DEN REICHENAUER NECROLOG.

(Efter Anzeiger für kunde des deutschen mittelalters, 4ter jahrg. s. 97-99, ved Mone. Da disse navne ikke alle staae under Island, benævnes de nordiske i almindelighed og de islandske anföres særskilt. De latinske og tydske ere trykte med cursiv.)

S. 147 staae i margen fölgende navne uden videre betegnelse: Colpi. zurgils. hagano. azor. gunda. damian. ascatala. azzer. rusten. ture. zuri. asclach. colpe. guota. espirn. esa. suuein. ion. prant. eskel. wuuit. tula. prant. esa. asgot. tola. guotmunt, *to gange.* drugilis. gundolf. stupe. alin. drukil. zor. zor. skerp. *tilsammen* 36.

S. 149 i margen uden bemærkning: crispink. drugilus. zurlach. ceriberin. tole. dorchil. endrugilis. azzer. terbirin. halden. tieme. helige. zure. drugeno. âsa. espirin. âsa. gliph. wolf. *iona.* suein. siura. drugilis. liutmere. asa. gudinna. *tilsammen* 25.

S. 159 paa samme maade: eschel. hosber. hawart. guntfrit. tuua. hasuenth. toste. gunder. eschel. thir. esgert. truls. suen. ture. wolf. guda. toua. tola. toca. toua. goti. tome. ese. asmot. huc. asa. tola. holof. *tilsammen* 28.

S. 160 er fuldt beskreven uden bemærkning: grimchil. asa. amenda. drugo. amada. durchil. suein. ustein. hestrit. espern. duochi. ascethle. durchil. espirn. regemoth. zuoro. zuruunt. riste. aslac. duoco. *christiano.* guonuuara. haltan. tura. hesa. durchil. tura. bonta. zurgrim. geppo. eso. eliph. getilo. ketil. aschil. asa. tosti. inga. getilmot. cuonnol. boso. guda. asa. drugot. usegot. durlo. u°dilt. durstein. ascleit. urich. ger. zuore. thuoba. bernhilt. amundi. allort. druogon. gispin. osmunt. durolf. arnchetil. azer. vuolfhilt. zolf. alberic. ascitla. getil. aspirn. espirn. amada. zoro. azer. ese. tubo. fruin. *iohan. iohan.* ascatla. asa. durchil. duraz. hestria. tubo. tuua. durrlres. zura. apa. tuba. tusta. *gerwang.* teoto. toci. asa. selva. uuolverat. egino. suein. gunner. adalfridus. trugint. toki. azer. esdrid. asa. tube. isolf. tuke. truger. ruodolf. trugeth. asa. armoz. hericha. *pertolt.* gunner. asa. asa. halbtene. ketel. escel. drukel.

dora. drukel. liubene. zure. aslach. alberich. *folkerich.* selbe. agv. espirn. suuein. toko. eskel. trutth. zure. suuein. trutth. karles. houƀ[1]. domne. uuista. uto. ture. arnbirn. selbe. sigul. wal. asa. zueri. druget. eskil. *bernolt.* esa. gunner. tobe. inga. amende. estrit. alesit. tier. faxe. *paul.* toste. sigeuuart. thuoca. tubeta. gurida. asaguth. aslac. ese. zora. zure. ton. *tilsammen* 165.

S. 161 deels i margen, deels mellem andre navne uden videre betegnelse: azor. horlac. otto. espirn. *matheus.* gelidor. zuri. orina. ornivest. *margar̄*[2]. *truto.* guoda. estrit. zora. magnus. wowit. zura. drukil. drugen. eskil. asor. sigiloh. guotmunt. ulaph. trugen. huue. asa. giulfrid. drukil. guota. eskel. grua. zura. esdrid. azor. saxe. esa. astraht. eueli. zure. ulapf. godizo. dhulp. wnich. gudric. bune. karebern. alger. *tilsammen* 45.

S. 165 i margen uden bemærkning: friderich. asmuot. gunni. ruqui. bondi. duovi. durestein, *to gange.* druchin. zurigunt. anunt. suein. zurigunt. *silvester presbyter.* esdret. ogrim. tuchie. turstein. azer. amunde. finnolf. zuolf. azer. turstein. ontol. asa. asmot. vuolf. *cristina.* sur. esgerd. gerpolf. dure. espirn. azer. toua. azer. arngrim. trogod. druchil. hurlang. vuerit. ascot. druogen. vulchel. druogen. espirn. ascatla. buothilt. suster. gunner. thore. zore. dola. azer. thodder. esdrit. donna. utina. vueturlit. inga. dore. dhuri. thorelf. durstein. guota. siuuart. aua. *tilsammen* 65.

S. 168. Hislant terra. *Nu fölge paa begge sider af margen:* keiloc. curmaker. arnur. uuigedies. mar. williburga. vvimunder. zurarin. gulzenna. gudemunder. zurrider. zurder. stenruder. gunnor. osâ. tiure. trugiles. trugis. ketil. darri. alf. dola. hemming. zorth. esa. sporri. thola. folkis. sorli. gude. thorkil. zure. zuri. asegut. zure. steini. tuole. aslath. estret. *tilsammen* 39.

S. 169 överst paa siden uden videre angivelse: alger. otker. theaph. zrom. thoge. *iohannes.* thoke. tula. ascotla. zore. asagot. thola. *crispin.* fin. *pero.* stanchel. alle. *onolf presbyter.* tocho. zotbors. *iohannes.* eschil. *werinbertus.* zoolf. othbernus. touo. guͦrith. *agatha. paulina. margareta.* donna. gunner. hitilburgis. guͦta. ruͦe. truguote. tuͦla. *tilsammen* 28.

S. 171 paa forskjellige steder paa siden: doci. allisi. *gotlint.* biengebir. elina. holta. hemchil. tula. azur. tustie. vlua. *iohan.*

---

[1]) Stregen over b antyder forkortelsen af ordet *houbit,* og navnene *Karles houbit (Karlshöfði)* höre sammen. Jac. Gr. [2]) Margareta.

arncathla. asa. cnuter. agamont. asa. tuba. gunna. cuda. zuridere. dochi. cofri. zurgut. *engilbertus presbyter.* durchil. azuro. *andreas episcopus.* cetil. zur. sigetru. asa. holenger. estrico. *tuoto.* bondo. zorvrid. zore. bonde. docco. cisla. zurto. ascetle. grim. asa. volcmot. seburc. zura. vuoleuric. estrit. alger. vuic. regimot. esgil. asa. drochil, *to gange. donna.* suein. ruodolf. guda. druogon. *tilsammen* 56.

S. 172 oventil uden bemærkning: hespern. osa. tostil. tula. harand. turloug. tougi. *domna.* turi. *amandus.* virbirtl. tura. tougi. touga. oker. zuora. gunthere. aschatala. azzer. geteloch. asgud. toua. trugud. estrid. haldan. asa. reuinning. aggi. astrid. trugud. tuola. osmuod. assur. gera. *amandus.* tuoua. hulig. dora. *domna.* bligeld. gunthild. tuggi. geteloug. *uto.* tuggi. erich. volaf. erbern. orm. truggel. esgel. thome. reng̃. uuolf. estrit. zure. touche. vvide uuagon. regenmuot. asa. tonna. wigẽr. toua. suein. esa. cori. inger. wrt. esa. aruui. thurgunt. thurgulis. tola. hauart. thurugunt. thorlac. asmot. gerphol. thorolph. lesien. thort. tola. olaf. olgot. gudfrit. thurgot. toca. thurlot. gundrun. thurloc. tohi. olaf. thura. iburbern. elif. toba. toui. turit. thurg. octhura. hesbern. esa. *iohan.* gutmun. esa. *tilsammen* 100.

FUND AF FORMEENTLIG SLAVISKE OLDSAGER I DET NORDLIGE UNGARN.

Efterat den Erkjendelse ret levende har gjort sig gjeldende, at Europas ældste Historie lider af saadanne Mangler og Ufuldstændigheder, at den i og for sig end ikke vil kunne give Oplysning om de vigtigste Facta med Hensyn til de forskjellige Folkestammers Bopæle, Cultur og Forbindelser, har man med det samme begyndt at henvende Opmærksomheden paa de ældgamle Mindesmærker, Gravhöie og Oldsager, som findes i de enkelte Lande. Men ved denne Betragtning ere flere Vanskeligheder fremstaaede. Nogle Lande have navnlig været beboede af flere Folk, og Spörgsmaalet blev nu at drage Grændsen mellem disses ofte temmelig overeensstemmende Oldtidsminder.

Det er saaledes en bekjendt Sag, at Landene i det östlige Europa i Oldtiden siges at have været bebyggede först af germaniske, dernæst af slaviske Folkefærd. Ifölge den för almindelige Antagelse skulde Slaverne være indvandrede til Europa i en sildig

Tid, hvorfor adskillige Oldtidsforskere have henfört alle i slaviske Lande jordgravede ældre Oldsager af Steen og Bronce til Germanerne. Herimod indvende andre, at i det mindste enkelte og maaske de fleste slaviske Stammer allerede meget tidlig havde Bopæle i Europa, og at det af denne Grund er yderst usikkert at henföre saadanne Oldsager til Germanerne, da de ligesaa godt kunne hidröre fra Slaverne, hvis Begravelsesskikke desuden havde tildeels temmelig Lighed med Germanernes.

Da denne Sag har givet Anledning til megen Strid blandt Tydsklands Lærde og endnu henstaaer uafgjort, maa det naturligviis fornemmelig være af Vigtighed nærmere at undersöge Oldtidsminderne i de Lande, hvori slaviske Folk vides at have opholdt sig. Vi have derfor ogsaa troet at burde gjöre opmærksom paa nogle Oldsager af Bronce, hvoriblandt adskillige have megen Lighed med vore nordiske, som tilligemed Urner og Gravkar ere fundne i det nordlige Ungarn og tilstillede Oldskrift-Selskabet af en ungarsk Lærd, Professor Zipser i Neusohl. Af dennes medfulgte udförligere Beretning skulle vi saa meget hellere meddele et kort Udtog, som Forfatteren deri tillige har fremsat sine Anskuelser om de i Ungarn opgravede Oldsager i det Hele, og navnligen sögt at vise, hvilke der med Rimelighed kunne antages for at hidröre fra Slaverne.

„Det har forhen, siger Forf., været temmelig almindelig antaget, at alle Oldsager, som fandtes i Ungarn, hidrörte fra den Tid, Romerne her eiede store, vidtstrakte Besiddelser. Denne Antagelse turde imidlertid taale meget betydelige Indskrænkninger. Ifölge sikkre Kjendsgjerninger havde Romerne fornemmelig anlagt deres Colonier ved Bredderne af Donaufloden, hvor som Fölge heraf efterhaanden flere större Stæder fremstode. Men uagtet det ikke er ganske afgjort, hvor langt Romernes Herredömme strakte sig mod Norden, synes dog Donaufloden selv utvivlsomt at have dannet Grændsen, da Historien beretter, at den övre Deel af Ungarn eller de subkarpathiske Egne for största Delen hörte til det mægtige mæhrisk-slaviske Rige, ligesom ogsaa at det marahaniske Rige strakte sig ud over Dalene ved Floderne Gran, Eipel, Waag og Neutra. At slaviske Folk altsaa i Oldtiden have beboet disse Landstrækninger, kan man med Sikkerhed sige, og det kan derhos ingenlunde paavises, at Romerne havde noget Ophold her. Hvad der saaledes findes af Oldsager i det gamle Pannonien og Dacien,

ved Bredderne af Donaufloden til langt ind i Österrig, Bayern og Würtemberg, i Siebenbürgen og tildeels ved Floden Theiss, mener Forfatteren at kunne antage for at hidröre fra *Romerne;* hvad der derimod findes i det nordlige Ungarn med Indbegreb af Comitatet Neograd og det gamle marahaniske Riges Begrændsning, maa upaatvivlelig tilskrives *Slaverne.*"

Blandt de Steder i det subkarpathiske Ungarn, hvor de formeentlig *slaviske* Oldsager hyppigst træffes, udmærker sig i Særdeleshed Comitatet Neograd, og deri Höien Hársas ved Kis Terenne. Landsbyen Kis Terenne ligger ved Foreningen af de to Floder Zagyva og Tariány i en meget frugtbar Egn. Sydost for Byen hæve sig adskillige Höie, af hvilke en benævnes Hársas, sandsynligviis fordi den i ældre Tid har været bevoxet med talrige Lindetræer (ungarisk hárssa). Efterhaanden ere Træerne fældede og Höien, uagtet dens magre Jordbund, bleven anvendt til Korn- og Kartoffelavl. Da Bönderne begyndte at dyrke Höien, forefandt de jævnlig tyndt *snoede Guldtraade.* Efter disse söge de endnu, fornemmelig naar pludselige Regnskyl have borttaget Jord fra Höiens Sider. Man seer da en Mængde Kvinder forsamlede, som först forrette en Bön til Gud om Lykke og derefter ivrigen begynde Sögningen, hvorved Rosenkrandsen ikke glemmes.

I længere Tid havde Bönderne saaledes samlet Guldtraade, som de i al Stilhed solgte, förend det kom til Kjenderes Kundskab. Men da en Ynder af Oldsager, Herr v. Kubinyi, derefter lod anstille forskjellige Gravninger paa Höien, fandtes ikke alene Guldtraade, men ogsaa flere Knapper af Guld, saavelsom Vaaben, Skaale, Ringe m. m. af Bronce. Ved disse Undersögelser erfaredes, at man ikke maatte grave dybere end omtrent 3 Fod, da Oldsagerne ikkun forekom i Jordskorpen paa den nordlige og sydlige Side af Bjerget, medens derimod den dybere nede liggende Sand aldeles ikke indeholdt Spor til Broncesager. Sædvanligviis fandtes ved Oldsagerne af Bronce en umaadelig Mængde Skaar af Leerkar, som ligge i saadan Masse paa Höien, at man næsten ikke kan gjöre et Skridt uden at træde paa dem, saavelsom Menneskebeen, Knokler af Heste, Hornkvæg og andre Huusdyr. Derimod har man hidtil ingensinde fundet Jern, Spor af Bygninger eller Teglsteen, ligesaa lidet som Gravminder eller Indskrifter.

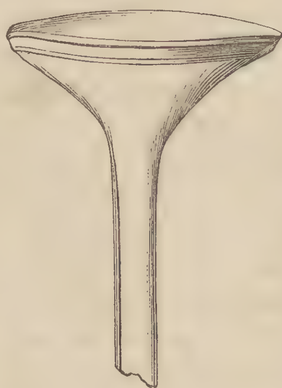
See vi hen til de hyppig forekommende Levninger af store Leerkar, de mange Knokler af Mennesker og Dyr o. s. v., maa vi antage, at Hársas enten i sin Tid har været *et Offersted* eller en *Begravelsesplads*, i Særdeleshed da det er bekjendt, at der ved Offring og Jordefærd afholdes Gjæstebud, de saakaldte *Trisna*, ved hvilke Leerkar vare nödvendige og hvorfra Benene af de fortærede Dyr maatte blive tilbage.

Af de forskjellige paa Höien Hársas fundne Oldsager, som af Dr. Zipser hidsendtes til Oldskrift-Selskabet, maae vi först nævne en saakaldet *Paalstav af Bronce* (5. T.) med omböiede Sider, der skulde fastholde Skaftet, og en *segelformet Kniv*, hvilke begge have saa stor Overeensstemmelse med adskillige her i Landet fundne Stykker, at man næsten skulde ansee dem for at være stöbte af en og samme Mester. Den ungarske segelformede Kniv er endogsaa ligesom vore nordiske, ikkun prydet med Striber paa den ene Side, hvorimod den anden er ganske flad uden Zirater. Denne mærkelige Overeensstemmelse spores ogsaa ved andre Sager. Tre smaa *Haandledsringe* af Bronce ere af en temmelig sædvanlig Art, idet de ikke have været bestemste til at lukkes paa nogen kunstig Maade, men alene ende sig i udslaaede Spidser, som dog ikke slutte tæt til hinanden; Ziraterne ere i Zikzagform og to af Ringene udhulede, rimeligviis for at spare paa Metallet. Sjeldnere og mærkeligere er den herhos afbildede *Fingerring* af Broncetraad, som er opvundet i Spiraler i et Slags Brilleform. Lignende, skjöndt större, ere fundne i



det Meklenborgske og findes afbildede i Frederico-Francisceum af Lisch, Tab. IV; enkelte i vore nordiske Grave forefundne Fragmenter synes at vise, at lignende Ringe i sin Tid ogsaa have været anvendte her. Dette kunne vi dog ikke paastaae med Sikkerhed; derimod have vi aldeles tilsvarende Stykker til *tre i Form af böiede Cylindre (6 á 4 Tom. lange) opvundne Broncetraade*, hvis Ender danne Spiraler. Sandsynligviis have disse været anvendte til Haarsmykker. En 9 Tommer lang Broncenaal, som foroven er prydet med en flad Knap af 1½ Tommes Diameter, maa vistnok ogsaa antages for en Haarprydelse. Som formeentlige

Smykker maae endvidere mærkes: en *rund flad Metalplade* ($1\frac{3}{4}$ Tom. i Diameter) med en opstaaende Spids paa Midten, i Form af vore saakaldte Tutuli, og med en Ösken underneden paa Kanten; en lignende, men uden opstaaende Spids, med Ösken paa Midten af Undersiden og prydet med to Rader indslaaede Zirater; samt endelig *en convex Metalplade* overtrukken med Guldblik ($1\frac{1}{4}$ Tom. i Diameter) og gjennemboret paa hver af de to modsatte Sider. Da der af denne sidste Art medfulgte en stor Mængde lignende, er det ikke usandsynligt, at disse smaae Metalplader i sin Tid have været fastsyede paa Klædningerne, hvor de, befæstede i Rader, vilde kunne gjöre god Virkning. *To Naale af Bronce* (6 Tom. og $4\frac{1}{2}$ Tom. lange), der i Enderne ere forsynede med langagtige Huller, have sikkert været anvendte til Syning paa samme Maade som vore Trækuaale. Af ganske ubekjendt Bestemmelse ere trende *hule Metalstykker* (3-2 Tom.) meget lignende Mundstykker til Trompeter, paa hvilke vi derfor ved hosstaaende Afbildning have sögt at henlede Opmærksomheden.



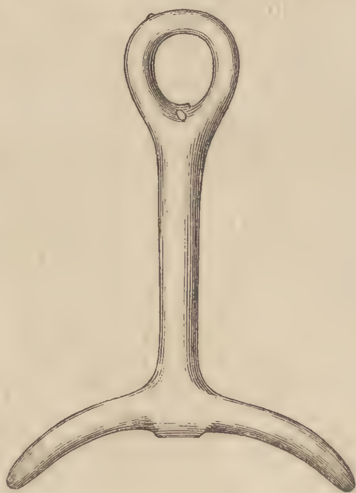
Efter Fragmenterne at slutte, maae en Deel af de paa Hársas forefundne *Leerkar* have haft en meget betydelig Störrelse. De ere forarbeidede paa en temmelig simpel Maade og som oftest prydede med Zirater, der ere indskaarne i det vaade Leer. I disse Henseender have de en umiskjendelig Lighed med de raae Gravkar, som ikke sjelden forefindes her i Norden i den ældste Tids Grave. De mindre Leerkar fra Hársas ere derimod ulige smukkere, end de store i uskadt Tilstand kunne have været. Saaledes modtog Selskabet et lille Gravkar 2 Tommer höit (i Mundingen 2 Tom. i Diameter), af en smuk buget Form (Öret var afbrudt) og tildannet af en fiin Leermasse; det synes endogsaa at have været glasseret saavel ud- som indvendig. Foruden et endnu mindre Kar af ikkun $1\frac{3}{4}$ Tommes Höide (i Mundingen 1 Tom. i Diameter), som istedenfor Öre foroven ved Mundingen har 4 Knopper, og en net rund Leerskaal, $3\frac{1}{2}$ Tom. i Diameter og $1\frac{1}{2}$ Tom. höi, der ogsaa underneden er afrundet, fortjener en oval Skaal nærmere Omtale. Den er nu

afbrudt og ikkun 3½ Tom. i Længde, men har oprindelig været dobbelt saa lang (7 Tommer) med en Ösken paa Midten; Höiden er 1½ Tom. Paa Undersiden er den ganske flad. Af denne Form ere, saavidt vides, hidtil ingen Skaaler fundne her i Danmark. Ogsaa maae vi nævne nogle runde Skiver af brændt Leer, 2 til 1½ Tom. i Diameter og ⅙ Tom. tykke ("sogenannte Schachsteine"), og to lange Stene af Trachyt (14 á 13 Tom. lange og 7 Tom. brede), der synes at være fladt tilhuggede paa den ene Side, men hvortil disse Stykker hver for sig have været anvendte, er uvist.

Ogsaa paa andre Steder i det subkarpathiske Ungarn, saavel i Comitatet Neograd som de omliggende Egne forefindes hyppig Oldsager af Bronce, der efter Dr. Zipsers Mening maae antages for at hidröre fra Slaverne, saaledes Landsespidser, Dolke, Knive, Paalstave, Celter, Öxer, Fibulaer, Fingerringe og andre Smykker, hvilke have den största Overeensstemmelse med vore nordiske Broncesager. Saaledes ere f. Ex. flere *spiral-cylindriske Armbaand* af Bronce for adskillige Aar siden opgravede ved Altsohl i Sohler Comitatet, og opbevares endnu i forskjellige Samlinger i Ungarn. Men da vi have Haab om fra Ungarn at erholde en fuldstændig Udsigt over de der fundne Oldsager, som formeentlig ikke kunne henföres til Romerne, hvorved Ligheden mellem de ungarske og nordiske Oldsager af Bronce yderligere vil kunne paavises, skulle vi her endnu kun kortelig beröre nogle til Selskabet fra Dr. Zipser indsendte Sager, der ere fundne mellem Szelecz og Podkonicz i Sohler Comitatet i Nærheden af Neusohl. De bestaae i 13 *Stykker Metalcylindre* (2¾-1½ Tomme lange), som dannes af en tynd Metalplade, der blot er rullet eller böiet sammen. Formodentlig have disse, forenede ved Snore, udgjort et Slags Belte, thi her i Danmark og paa Island, ligesom ogsaa ved Fall River i Massachusetts, har man fundet aldeles lignende Stykker, hvori der endnu sidde Levninger deels af Snore deels af Skindstrimler; og af Fundene ved Fall River modtog Selskabet nylig en betydelig Deel af et saadant Belte, hvor Tuberne endnu sidde sammenheftede, saa at man tydelig seer ikke allene disse Rörs Bestemmelse, men ogsaa hele Beltets Dannelse [1]. Da Broncen, efterat være polceret, har haft Udseende næsten som Guld, have saadanne Belter været en udmærket

[1]) Nordisk Tidsskrift for Oldk. III, 317-8. Mémoires des Antiquaires du Nord 1840-1844, p. 106, 110-113 Tab. V, Fig. 2, 4, 5, 6, 7.

Prydelse. Fremdeles *en convex Metalplade* af samme Form som de ovenfor beskrevne, men ved denne er at mærke, at i det ene af dens modsatte Huller er anbragt en liden Metalring; *4 runde Metalplader* ($1\frac{3}{4}$ til 1 Tom. i Diameter), der efter Dr. Zipsers Formening have været anbragte som Prydelser paa Hestetöi; paa to modsatte Sider ere indbukkede Dele af Pladen; samt endelig *et Metalstykke* (3 Tommer langt) af Form som vedstaaende Afbildning; Fragmenter af to lignende medfulgte. Man veed ikke at give nogen Oplysning om, hvortil disse have været anvendte, men det er rimeligt, at de ere en Art Smykker.



OM MINDESMÆRKERNE FRA PERSIENS OLDTID;

AF N. L. WESTERGAARD.

KILESKRIFT.

DET var unægtelig Persiens mest glimrende Tid, da det först fremtraadte paa Verdens Skueplads og udbredte sig udover Hjemlandets snævre Grændser, da det med Ungdoms Kraft og Hæftighed strakte sine Erobringer mod Östen ind i Tartariets Höjlande og ind paa Indiens Sletter, medens det mod Vesten overskred Asiens Grændser og sögte at bringe selve Europa under et orientalsk Herredömmes Aag. Det var de förste Akhæmenider, som hævede Persien til dets störste Höjde, og som tillige efterlod sig et Vidnesbyrd om deres Magt og Vælde i de Mindesmærker, som fölgende Aldre have beundret, og som hverken Tidens Ödelæggelse eller fremmed Vold og fanatisk Iver have formaaet aldeles at tilintetgjöre. Det er min Hensigt i de fölgende Linier, for nordiske Læsere at give en kortfattet Udsigt over Levningerne fra hine Tider, navnlig efter det Lys, som Dechifreringen af Akhæmenidernes Indskrifter har kastet over disse Mindesmærkers Historie, over deres Bestemmelse og Brug. Disse ældste persiske Indskrifter ere som bekjendt af-

fattede i en egen Skriftart, som vi efter Tydskerne kalde KILESKRIFT, og som Englænderne benævne ARROWHEADED WRITING, paa Grund af, at af de tvende simple Elementer, man har brugt til at danne talrige Grupper eller Tegn, saavel for enkelte Bogstaver, som for hele Stavelser og maaske endog for fuldstændige Ord, det hyppigst forekommende er en Figur, der ligner en Kile eller en Pilespids, og det andet en Vinkel eller Vinkelspids, som selv synes oprindelig at være sammensat af tvende mod hinanden vendte Kiler. Denne Skriftart, Kileskriften, har ikkun hjemme i de Lande, der ligge mellem Eufrats Bredder og Persiens Örkener, og findes udenfor disse Grændser kun undtagelsesvis paa Steder, hvorhen Hjemlandets Folkeslag have bragt den som et Minde om deres Erobringer og Sejre. Nyere Opdagelser have bragt for Lyset fem forskjellige Arter af Kileskriften, som vel alle have de samme to Elementer, Kilen og Vinklen, tilfælles, men som dog hver for sig have benyttet disse paa en saa ejendommelig og forskjellig Maade, at man finder kun yderst faa Tegn blandt den store Masse af Kilegrupper, der ere fælles for to eller flere Arter. Den ene og den mest komplicerede Art findes fornemmelig paa brændte Stene og Cylindre, opgravne i Babylons Ruiner, og i dets Nabolav; man har derfor vistnok med fuldkommen Ret henfört denne Skriftart til dette Rige, og givet den Navnet af den babyloniske; men endnu er det ikke lykkedes nogen at kaste nogetsomhelst Lys over denne gaadefulde Skrift. En anden Art er fundet paa Monumenterne ved Mediens vestlige Grændse, ved Eufrats Bredder og Middelhavets Kyster, men fornemmelig paa Mindesmærkerne omkring Wansöen i tyrkisk Armenien, som Sagnet tilskriver Semiramis, og paa dem, som den franske Consul Botta i Mosul nu bringer for Lyset udaf Ninives Ruiner og ældgamle Grushobe. Da vi saaledes finde denne Skriftart baade i den assyriske Hovedstad og overalt i det assyriske Rige, tager man neppe Fejl i at henföre denne til dette Rige, og man tör vistnok vente i disse Indskrifter, naar de engang blive læste, at finde vigtige Bidrag til Assyriens gamle Historie. Ingen af disse to Skrifter findes paa Akhæmenidernes Monumenter; de ere sandsynligvis forsvundne med de Rigers Selvstændighed, hvor de havde hjemme.

De övrige tre Arter af Kileskrift tilhöre Akhæmenidernes Tidsalder, de begynde og forsvinde med denne. Disse Fyrsters Indskrifter ere paa to Undtagelser nær affattede i alle tre Skriftarter,

hvori Sproget er ligesaa forskjelligt som Skriften; men skjöndt de alle aabenbart maa have hjemme indenfor Irans Grændser, er det dog ikke lidet vanskeligt at henföre dem til bestemte Lande. I Öst-Iran og navnlig i Baktrien maa vi söge Zändsproget; men heri er ingen af Indskrifterne affattet, og i Vest-Iran er der kun Persien, Medien og Susiana, hvortil de med nogen Sandsynlighed kunde henföres. Da de Indskrifter, der ere affattede i den simpleste Skriftart, overalt indtage den fornemste og mest iöjnefaldende Plads, er det aabenbart, at Skriftarten og Sproget, hvori de ere affattede, tilhöre Hovedriget, Akhæmenidernes Moderland, det egentlige Persis; Sproget er en Söster til Zänd og Moder til det nyere Persiske. Den anden akhæmenidiske Skriftart staaer i ydre Udseende midt imellem den oldpersiske og den assyriske, og synes kun at være en Afart af den sidste; man kunde derfor ingen Betænkelighed have ved at henföre den til Medien, naar ikke Strabo og andre udtrykkelig paastode, at Meder og Perser talte omtrent et og samme Sprog, medens derimod Sproget i Indskrifterne af anden Art afviger saa betydeligt fra det oldpersiske, at man ligefrem maa antage det for et forskjelligt Sprog, og maaske ogsaa henföre det til en anden Sprog-Race. Jeg har alligevel givet dette Sprog og denne Skriftart Navnet af det mediske i et Dechifrerings-Forsög[1], og jeg gjör det samme her, navnlig for at have et bestemt Navn til at adskille denne Skriftart fra den egentlige persiske. Ligesom den mediske Skriftart synes at være en Afart af den assyriske Kileskrift, saaledes synes den tredie akhæmenidiske Art at være beslægtet med den babyloniske, og man kan vel derfor henföre denne til Nabolandet Susiana eller dog til Elymæis, der ogsaa undertiden stod under babylonisk Overherredömme. Om disse Skriftarters Historie kan man kun fremsætte tildels usikre Gisninger; men da Perserne sildigst af alle opnaaede en vis Grad af Kultur, og Babylonierne tidligst, og da den persiske Skrift er den simpleste af alle, synes det som om man her har skredet frem fra det mere indviklede til det simplere, og at saaledes Babylon var Moderlandet for Kileskriften, hvorfra den udbredte sig i en Afart mod Östen til Susiana, men især mod Norden til Assyrien, og derfra först til Medien, og tilsidst til det egentlige Persien, hvor

[1]) "On the deciphering of the second Achæmenian or Median species of the arrowheaded writing" i vort Selskabs Mémoires 1840—1844.

den især blev uddannet til en egentlig Bogstavskrift, der frembyder os et Alfabet saa skjönt og fuldstændigt, som faa eller ingen Skrift kan opvise Mage til.

De förste nöjagtige Afskrifter af de persepolitanske Indskrifter skyldes vor Landsmand Niebuhr, hvem en dansk Konge sendte paa en videnskabelig Rejse mod Östen; men det var Grotefend i i Hannover, som Oldskrift-Selskabet ogsaa tæller blandt sine Medlemmer, forbeholdt at bevise Sandheden af den især fra Norden udgaaede Formodning om at disse Indskrifter og de Mindesmærker, hvorpaa de findes, burde henföres til Akhæmeniderne, ved at dechifrere Fyrstenavnene Darius og Xerxes, Hystaspes og Cyrus. Videre kunde han dengang ikke gaae, thi Sprogene, hvori de vare affattede, vare aldeles ubekjendte, og det var först længe efter, at Zändsproget blev saa vidt bekjendt, at man derpaa kunde grunde nogetsomhelst Dechifreringsforsög af den simplere Art eller den oldpersiske Kileskrift. Den fuldstændige Dechifrering af den persiske Kileskrift skyldes vor norske Landsmand Lassen og Englænderen Rawlinson, ogsaa blandt Oldskrift-Selskabets Medlemmer; begge löste Gaaden samtidig, men uafhængig af hinanden, den ene i Bonn, den anden i Kirmánsháh, paa en næsten aldeles overensstemmende Maade, og med en saadan Evidens, at der ikke synes at kunne være nogen Tvivl om Rigtigheden af de vundne Resultater, som jeg tillader mig her at anföre med nogle faa ubetydelige Forandringer, navnlig i Opstillingen af de enkelte Bogstaver til et System, der nærmest stemmer overens med det armeniske, men som dog er langt fuldstændigere og skjönnere. Foruden den ene skraaliggende Kile 𐏐, der er anvendt til at adskille de enkelte Ord fra hverandre, findes ialt 37 forskjellige Tegn, hvoraf de 33 ere Tegn for enkelte Bogstavlyde. Af disse ere de tre Selvlyde: 𐎠, 𐎡, 𐎢, *a*, *i*, *u*, der baade kunne være lange og korte, dog saaledes at Tegnet *a* altid udtrykker den lange Selvlyd, naar det findes efter en Medlyd, idet den korte *a*-Lyd, ligesom i de fleste österlandske Sprog, i Midten af Ord ikke er udtrykt ved noget eget Tegn. Dette, i Forbindelse med Manglen af en særskilt Betegnelse af de lange Selvlyde, er omtrent den eneste Ufuldkommenhed i den oldpersiske Bogstavskrift. De andre tredive Tegn ere Medlyde, hvoraf de femten stumme Bogstaver kunne inddeles efter Taleredskaberne i fem Klasser, som hver indeholder et haardt, et beaandet og et blödt Bogstav, nemlig:

1.	Strubebogstaverne	𐎤,	𐎧,	𐎦,	q,	qh,	g.
2.	Ganebogstaverne	𐎣,	[cuneiform],	𐎥,	k,	kh,	g.
3.	Gummebogstaverne	𐎨,	𐏁,	𐎩,	ċ,	ċh,	j.
4.	Tandbogstaverne	𐎫,	𐎰,	𐎭,	t,	th,	d.
5.	Læbebogstaverne	𐎱,	𐎳,	𐎲,	p,	ph,	b.

Strubebogstaverne findes alle i de semitiske Sprog og i Armenisk, og to af dem i det mindste i Zänd, men de ere nu ubekjendte i alle indiske Sprog, skjöndt dog den förste Klasse i den sanskritske Medlydsrække oprindelig synes at have indeholdt egentlige Strubelyd[1]. Den latinske Betegnelse er tildels efter Rask, kun har jeg betegnet det beaandede Strubebogstav, i Overensstemmelse med de övrige beaandede Bogstaver, med *qh* istedenfor *x*, og det blöde Strubebogstav med det gothiske g, da Trykkeriet ikke har det af ham foreslaaede enkelte Tegn. Ganebogstaverne ere bekjendte, de svare navnlig fuldkommen til de græske Ganebogstaver κ, χ, γ. Gummebogstaverne, hvis Benævnelse skyldes Rask[2], ere de saakaldte indiske Palatiner च, छ, ज, og gjenfindes ogsaa i Zänd; det förste ċ er det engeske *ch*, og det sidste det engelske *j* (tydsk *dsch*); *ch* er det tilsvarende beaandede Bogstav. Tand- og Læbebogstaverne findes ligeledes fuldstændigen i den græske Bogstavrække, τ, θ, δ, og π, φ, β. Man seer saaledes, at den persiske Bogstavrække i denne Henseende er overensstemmende med den græske, kun at den har tvende Klasser mere, hvorved Betegnelsen af de Lyde fuldstændiggjöres, som Tungen i dens forskjellige Bevægelser fra Struben til Læberne frembringer. Næselydene ere tre, nemlig: 6. 𐎶, 𐎷, 𐎴, m, m̃, n. Den förste og sidste ere de bekjendte *m* og *n*, den midterste synes ejendommelig for Oldpersisken, den findes kun foran Selvlyden *i*, svarer i etymologisk Henseende ligefrem til *m* i andre Sprog, og har sagtens været en Art af blödt *m*, da den kun forekommer efter blöde Medlyde. 7. Halvselvlydene ere: 𐎹, 𐎼, 𐎺, y, r, w, og med disse ere beslægtede de haardere Bogstaver, som Rask har benævnet Kjæbebogstaver, 8. 𐏂, 𐎽, 𐎻, h, ŕ, v, der danne Overgangen mellem Halvselvlydene og de egentlige stumme

[1]) Mémoires des Antiquaires du Nord, 1840-41, p. 44. [2]) Singalesisk Skriftlære. Colombo 1821, p. 12.

Bogstaver. 9. Hvislelydene ere ligeledes sex i Antal, nemlig: , det haarde *s* og det tilsvarende beaandede ś (engelsk *sh*); , det blöde *z*, og det beaandede ź (fransk *j*), og endelig og , der synes at have været det islandske *þ* og *ð*, det engelske haarde og blöde *th*, som saaledes have dannet Mellemleddet mellem Hvislelydene og Tandbogstaverne. Af de tolv sidst anförte Bogstaver ere saaledes de sex haarde og de andre sex de tilsvarende blöde, nemlig: haarde h, ŕ, v; s, ś, þ.
blöde y, r, w; z, ź, ð.

Gruppen synes at være et Tegn for en sammensat Lyd, *thr*, idetmindste svarer den etymologisk til *thr* i Zänd og *tr* i Sanskrit. Ogsaa Gruppen synes at være et Tegn for en sammensat Lyd; den forekommer kun i et eneste Ord () med Betydningen af Konge; hvis derfor Gruppen betegnede *rp* eller *rph*, vilde vi i *närpä* eller *närphä*, have et med Sanskrit *nripa* nöje beslægtet Ord. De tvende övrige Tegn findes kun i en Indskrift fra Artaxerxes den tredie, og forekomme i Ordene *dähyunam* og *bum̃iyá*, der i andre Indskrifter skrives paa sædvanlig alfabetisk Maade. Det ene, eller , thi det skrives paa begge Maader, findes saaledes istedenfor Stavelsen *däh*, og det andet for Stavelsen *bum̃i*, saa at man vel tör antage, at disse to Grupper blot ere Forkortelsestegn for disse Stavelser, tilhörende en senere Tid eller en anden Art.

Den anden akhæmenidiske eller mediske Art af Kileskriften har jeg forsögt i den nys anförte Afhandling i Oldskrift-Selskabets Mémoires, saa vidt muligt, at dechifrere. Det ringe Antal af Indskrifter, der stod til min Tjeneste, har gjort mig det umuligt at bestemme Værdien af alle Tegn eller Grupper, som forekomme i denne Skriftart, og af og til har jeg blot kunnet anföre Formodninger og usikre Gisninger om enkelte Tegns Betydninger. Jeg skal her tillade mig at anföre de Resultater, jeg troer at have vundet, idet jeg henviser de Læsere, som saadanne Undersögelser maatte interessere, til min nysomtalte Afhandling, hvor de Grunde ere anförte, hvorpaa min Dechifrering af de enkelte Tegn stötter sig.

De tolv Indskrifter fra Persepolis og Märghäb, Wan og Alwänd give os 84 forskjellige sikre Grupper, foruden 9 andre Tegn, hvor man ikke kan afgjöre om de virkelig ere særskilte Tegn, eller om ikke snarere Forskjelligheden fra lignende Grupper rejser

sig af en senere tilstödt Beskadigelse i Indskrifterne paa de Steder, hvor disse Grupper forekomme. Alfabetet har Tegn for sex Selvlyde, nemlig:

a, á, i, e, u, o;

imidlertid er det vel muligt, at de to Tegn, som jeg har tillagt Værdien af *e* og *o*, egentlig kun betegne det lange *í* og lange *ú*; saaledes vilde Selvlydsrækken blive mere overensstemmende med den oldpersiske, men tillige fuldstændigere, nemlig:

korte a, i, u,

lange á, í, ú.

Den mediske Medlydsrække derimod er langt simplere end den oldpersiske. Den har ikkun Tegn for 16 Medlyde, nemlig:

q, k, kh. t, th, p, ph, y,

r, w; s, ś, z, h, n, m.

De stumme og blöde Bogstaver *g*, *g*, *d*, *b* udtrykkes med samme Tegn som de tilsvarende haarde, og for bestemt at betegne den haarde Lyd, fordobles Tegnene, eller rettere, Tegnet for den vokallöse Medlyd indskydes foran det Tegn, der udtrykker en Stavelse, som begynder med samme Medlyd; saaledes betegner baade Stavelsen *ta* og *da*, baade *pi* og *bi*, men og ikkun de haarde Stavelser *ta* og *pi*, og saaledes i alle andre Tilfælde. At det Mediske ogsaa, ligesom Sanskrit, har skilt mellem de haarde og blöde beaandede Bogstaver, eller dog idetmindste har adskilt *gh* og *dh* fra *kh* og *th*, synes at fremgaae af den Fordobling, der undertiden findes ved Stavelser, som begynde med *kh* og *th*, eftersom der i modsat Fald ikke synes at være nogen Grund til Fordoblingen af Tegnene. Naar derimod ogsaa Tegnene for alle tre Hvislelyde tilligemed *r* og *w* undertiden i Midten af Ord fordobles, har man vel snarere villet betegne, at der virkeligen fandtes dobbelte Medlyde i saadanne Ord, end at Medlydene skulde udtales haardere end sædvanligt. Næselyden findes kun i Slutningen af nogle faa af det Oldpersiske optagne Ord, og det kan maaske være Tvivl underkastet, om denne Gruppe virkelig har betegnet Næselyden *m*, da denne Lyd ellers aabenbart har manglet i det Mediske. Vi finde nemlig i alle Egen-

navne at begge de persiske *m*-Lyde ere gaaede over til en Lyd, der betegnes med samme Tegn, som de Lyde, der svare til de persiske *v* og *w;* saaledes skrives Navnene for Medien og Armenien i det persiske *Mádä* og *Arm̃inä*, men i det mediske *Wada* og *Aviniya*, det er med de samme Tegn (og), som i Navnene paa Darius og Hystaspes, Viśtáspä, gjengive det persiske *w* og *vi.* Da nu efter den mediske Retskrivningslære ialmindelighed hvert Bogstavtegn betegner baade den haarde og den blöde Lyd af samme Klasse, er det rimeligt at ogsaa Gruppen og de andre Grupper, der betegne Stavelser begyndende med samme Bogstav, have afgivet en Betegnelse baade for det blöde *w* og for en haardere Lyd; men denne kan neppe have været *v*, snarere derimod en endnu haardere Strubelyd, omtrent *Gv* eller *𝔊v*, eftersom det persiske *m* ogsaa synes undertiden at være gaaet over til *k* eller *q.* Selve Navnet paa Mediens Hovedstad, som Grækerne kaldte *Agbatana* og Hebræerne *Akhmetha*, synes at have indeholdt en Lyd, fremmed for begge Nationer, som derfor hine sögte at udtrykke med *gb*, disse med *khm*, og som i det nuværende Navn *Hamadán* ligefrem er gaaet over til *m.* Vi tör vel derfor ogsaa antage, at Medernes Navn i det Sprog, hvori de akhæmenidiske Indskrifter af anden Art ere affattede, eller maaske i Medernes eget Sprog, hvorvel det, paa Grund af Skriftens Ufuldkommenhed, blev skrevet *Wáda*, dog egentlig löd *Gváda* eller *𝔊váda.* Alfabetet har desuden to Tegn og , der synes at være aldeles ensbetydende med de to ovenfor anförte Tegn for *t* og *th.*

Foruden hine sexten Tegn for enkelte Medlyde besidder Alfabetet særskilte Tegn for hver Stavelse, bestaaende af en Medlyd og en fölgende Selvlyd. Stavelser, der ende sig paa det korte *a*, udtrykkes paa en dobbelt Maade, enten ved Tegnet for Medlyden alene, eller ogsaa ved Tegnet for Stavelsen, der ellers ender sig paa det lange *a.* Da der foruden *m*, som ikke forekommer i Begyndelsen af Stavelser, gives femten Medlyde, kunde vi vente at finde Tegn for 75 Stavelser. Tre af disse, nemlig *ya*, *wa* og *na*, betegnes imidlertid afgjort paa samme Maade som Medlydene *y*, *w* og *n;* og af de andre 72 Tegn forekomme i de Indskrifter, som jeg har havt Adgang til, ikkun 56 sikre Tegn, hvoraf det kun er lykkedes mig at bestemme Værdien eller Betydningen af fölgende (35):

1. qi, qu; 2. ka, ku; 3. kha, khu; 4. ta, ti, tu;
5. thi, thu; 6. pa, pi, pe, pu; 7. pha, phi, phu;
8. yu, yo; 9. ra, ri, re, ru, ro;
10. vi, ve, wo; 11. sa, su; 12. śa, śi. 13. za;
14. ha (?); 15. ni.

Enkelte af disse Stavelser udtrykkes undertiden med de enkelte Bogstavtegn, saaledes, at Selvlydene *a, i, e* sædvanlig föjes til Medlydstegnene, hvorimod *u* og *o* hyppigst til de Tegn, der udtrykke Stavelser, som ende sig paa *a*, f. Ex. Stavelserne *pi* og *rá* betegnes baade ved de enkelte Tegn … og … og de sammensatte … og … ɔ: *p-i, r-á;* derimod udtrykkes Stavelsen *khu* enten ved … eller ved … ɔ: *kha-u*, Stavelsen *zu* ved … ɔ: *za-u*, o. s. v.

Der findes endnu to Tegn, som næppe kunne have betegnet andet end Stavelserne *as* og *aś*, altsaa Stavelser, der begynde med en Selvlyd og ende sig paa en Medlyd; en Betegnelsesmaade, som, hvis den var konsekvent gjennemfört, vilde lade os vente en ligesaa talrig Række af Stavelsetegn, men som dog synes at være indskrænket til disse to Tegn, der ogsaa kun forekomme i Egennavne. Navnet paa Hystaspes' Fader, som Perserne kaldte *Arsä*, skrives saaledes med det ene af disse (…), der ogsaa findes i Persernes eget Navn *Púrsá* afvexlende med det andet Tegn eller …; dette Navn skrives nemlig enten … eller … At disse to Tegn betegne de endnu mere sammensatte Stavelser *ars* og *arś*, er mindre rimeligt af den Grund, at *r* ialmindelighed findes udeladt foran en paafölgende Medlyd. Med Hensyn til Tegnenes Antal i denne Skriftart, kunde vi vente at finde i Indskrifter, som senere Opdagelser maatte bringe for Lyset, endnu 16 nye Tegn, saaledes at hele Antallet belöb sig til idet mindste 100, nemlig, foruden 2 Adskillelsestegn, de 6 Tegn for Selvlyde, 18 Tegn for enkelte Medlyde, 72 for Stavelser begyndende med en Medlyd og 2 for Stavelser begyndende med en Selvlyd.

Om det Sprog, som betegnes med denne Skriftart, kan jeg ikke sige meget, da det Stof, de faa endnu tilgjængelige Indskrifter levere, er for ringe til derpaa at grunde nogen sikker Formodning, især da der endnu ere flere Tegn tilbage, hvis Betydning jeg ikke har kunnet bestemme. Imidlertid forekommer mig dog Sproget ikke at kunne henföres til den japetiske Sprograce; hele Böjningsindretningen er aldeles forskjellig derfra. I Grundsprogene i den japetiske Sprograce betegne ved Navneordene Endelserne paa engang baade Tallet og Forholdet, saaledes betegner i Oldnordisk Endelsen *s* paa engang Ejeforholdet og Entallet, og *a* samme Forhold i Flertallet; det Mediske derimod har særegne Endelser for Forholdene og andre for Tallet, en Ejendommelighed, som det har tilfælles ikke alene med Georgisk, men ogsaa med de tartariske og dekhanske Sprog, der alle höre til den skythiske Race; til denne Sprograce hörer den i det Mediske forekommende Endelse *n* for Ejeforholdet, ligesom ogsaa andre mediske Affixer synes at gjenfindes i skythiske Sprog. Desuden findes i det Mediske idetmindste én Endelse *ra* for Gjenstandsforholdet, der, tilligemed enkelte andre Ord, aabenbart herfra ere optagne i det Ny-persiske, da de ikke gjenfindes i andre Sprog henhörende til den japetiske Race.

Som en Pröve paa Sprogene i de persiske og mediske Indskrifter, vil jeg tillade mig at hensætte en lille Indskrift af Darius, Sön af Hystaspes, i de ejendommelige Karakterer og omskrevet med latinske Bogstaver. Den lyder i det oldpersiske Sprog:

1. [cuneiform]
2. [cuneiform]
3. [cuneiform]
4. [cuneiform]
5. [cuneiform]
6. [cuneiform]

1. Dáryäwuś khśáyäþiyä
2. wäzärkä khśáyäþiyä khśá
3. yäþiyánám khśáyäþiyä
4. däbyúnám Viśtáspahy
5. á puthrä Häkhámänisiyä h
6. yä imäm tächäräm aqunuś.

En ordret latinsk Oversættelse er: Darius, rex magnus, rex regum, rex nationum, Hystaspis filius, Achæmenius; qui hoc palatium

exstruxit. Darius, den store Konge, Kongernes Konge, Nationernes Konge, Sön af Hystaspes, Akhæmeniden; som opförte dette Slot.

Den mediske Indskrift er:

1. [cuneiform]
2. [cuneiform]
3. [cuneiform]
4. [cuneiform]
5. [cuneiform]
6. [cuneiform]

1. Da ri ya w u ś, ku ra śa
2. ra r, ku ku th i n, ku
3. da h yo ś tu n vi ś pa za na
4. s tu n, Vi ś ta s pa śa g-
5. ri, O k kha ve ni śi ya; k kha
6. sa ta d za rä m yu t. ta.

Indholdet er Ord til andet det samme som i den persiske Indskrift; kun indskydes efter *dahyośtun* (nationum) Tillægsordet *viśpazana-stun*, populosarum, folkerige, der er dannet af det persiske viśpazana (Sanskrit viçvajana) med Tilföjelse af de mediske Endetillæg for Flertallet og Ejeforholdet. Forresten seer man letteligen alt af denne lille Pröve, hvor yderst forskjellige disse to Sprog ere.

Den tredie Art af akhæmenidisk Kileskrift formoder jeg har havt hjemme i Susiana eller Elymæis. Den er endnu mere kompliceret end den mediske og frembyder en endnu större Masse af forskjellige Grupper; den besidder endogsaa Tegn for Stavelser, der begynde med to Medlyde, f. Ex. *sta*, hvorved Dechifreringen endnu mere vanskeliggjöres. Hertil kommer endnu den Omstændighed, at den store Liste over Folkeslag, der vare underkastede Darius' Herredömme, som findes næsten aldeles fuldstændig saavel i den persiske som mediske Indskrift over Nakshi-Rustäm, er i Indskriften af tredie Art saa godt som aldeles ödelagt. Sproget i denne Art maa imidlertid enten være semitisk eller Modersproget til det senere Pählävi, der paa Sassanidernes Tid taltes i Khúzistán, og for en Tid var Hof- og Kirkesproget i Persien.

De akhæmenidiske Indskrifter, som findes paa Ruinerne af Persepolis, angaae dels de Bygninger, hvorpaa de ere anbragte,

hvorom vi siden ved Beskrivelsen at Ruinerne skulle tale, dels afgive de ikke uvigtige Bidrag til den oldpersiske Historie [1]. Disse Indskrifter tilhöre fornemmelig Darius og hans Sön Xerxes, kun en er fra Artaxerxes den tredie eller Ochus. Darius giver i to af sine Indskrifter en Fortegnelse over alle de Folkeslag, som vare ham underdanige og betalte Tribut; den fuldstændigste Liste findes i Indskriften paa hans Grav i det ligeover for Persepolis liggende Bjerg. Persien selv anföres ikke, det var baade som Akhæmenidernes Moderland og som Hovedlandet i det store Rige, fri for al Tribut; Perserne benævnes derfor ogsaa Kongens *kárá* eller Tjenere, et Navn der dengang vistnok har været ligesaa hæderligt, som den nypersiske Titel *gholám* nu ansees for at være. Fortegnelsen begynder med Mádä (Wáda), Medien, og Uwäźä, Susiana, de to vigtigste Lande efter Persien. Det sidste gjenfindes ligefrem i det pähläviske Huz og det nypersiske Khúzistán, ligesom ogsaa baade i Herodots Kissia og Susa. Byen Ahwáz, der en Tid lang var Hovedstaden i denne Provinds, har troest bevaret den gamle Form af Navnet. Dernæst opregnes alle de östlige Lande: Pärþäwä, Partherne, östen for Medien, Häriwä, Aria, det nuværende Herát, Bákhtriś, Baktrien, nordost for Herát; det persiske og mediske Navn svarer nærmest til det græske, hvorimod baade det sanskritske Bahlí og det zändiske Bákhdí mere eller mindre nærmer sig til det nyere Bálkh. De to fölgende Lande Suɠudä eller Suɠda og Uwárasm̃is eller Uwáräzm̃iyä, de græske Sugdia og Khorasmia, de zändiske *Sugda* og *Qáirizäm*, og de nuværende Bukhará og Khárizim eller Khiwa, ere beliggende Nord og Nordvest for Herát. Efter at have naaet dette nordligste Punkt vender Fortegnelsen tilbage til Landet Zäräkä eller Zäränkä (da *n* ligesom i Runeskriften udelades foran en fölgende Medlyd), Drangiana, syd for Herát, det nuværende Sejistán omkring Söen Zaräh. Häruwatis er Arakosien, i Zänd *Haraqaiti*, östenfor Zäränkä; Þätäɠus Herodots Sattagyder i det nuværende Házárah-Landskab og vel ogsaa ind i det vestlige Kabulistán. Gädárä eller Gändárä er det, navnlig fra indiske Kilder, velbekjendte indiske Folkeslag Gandháráh i Öst-Kabulistán, som ogsaa udbredte sig ind i Panjáb. Hithuś eller Hinthuś er egentlig det nuværende

[1]) De oldpersiske Indskrifter ere udförligen behandlede af Lassen i Bonn i hans Zeitschrift zur Kunde des Morgenlandes. 6 Band. 1841.

Sindh (Sanskrit Sindhawah), men betegner vel ogsaa de Dele af det egentlige Indien, som vare underkastede det persiske Herredömme. Fortegnelsen slutter med Sakerne, et almindeligt Navn hos Perserne for alle Nomade-Folk saavel i Höjasien som i Europa. Af Sakerne nævnes paa dette Sted to Stammer, men idetmindste det ene af de to Navne, som anföres, synes snarest at være en persisk Benævnelse eller Oversættelse af det lokale Navn. Den ene Stamme kaldes nemlig baade i den persiske og mediske Indskrift TIGRÄKHUDÁ, hvori man muligen kan gjenfinde de nypersiske Ord *tegh* og *khudá,* og oversætte Pilenes Herrer. Det andet Navn er halvt forvitret i den persiske Indskrift, kun HUMÄWÄ..Á er tilbage; den mediske synes at have Uqbetyo, men ogsaa heri er Navnet utydeligt; men i hvert Tilfælde maa begge söges i det nordlige Bukhará og i det egentlige Tartari.

Dernæst gaaer Fortegnelsen over til de vesten for Medien og Susiana liggende Lande. BÁBIṫUŚ, Babylon, AÞURÁ, Assyrien, ARÄBÁYÄ, Arabien, der vel snarere betegner Landene vestenfor Babylon, end det egentlige Arabien, da dette efter Herodots Beretning, skjöndt to Gange erobret, dog aldrig var fuldstændig undertvunget eller betalte Tribut. QHUDRÁYÁ, Gordyæerne eller Kurderne i det nuværende Kurdistán; ARM̃INÄ, Armenien, KÄTPÄÐUKÄ, Kappadokien. SPÄRDÄ, som derefter fölger, er vistnok med Rette antaget for det persiske Navn paa Lydiens Hovedstad, Sardes, og betegner vel her alle Provindser vestenfor Halysfloden indtil YUNÄ, Ionien, de græske Kolonier i Lilleasien. Derefter nævnes et Sakafolk, som maa söges i Europa, Begyndelsen mangler i den persiske Indskrift, Slutningen lyder RDÄRYÄ, den mediske Indskrift har et tildels forskjelligt Navn *Aresvitthuven.* I det fölgende Navn SQUDRÄ have vi den persiske og mediske Benævnelse af de egentlige Skyther, der efter Herodot kaldte sig selv Skoloto, hvoraf ogsaa det persiske Navn er opstaaet ved en Omsætning af *l* og *t*, og en nödvendig Forandring af det förste til *r*. YUNÁ ere Grækerne i Europa, men uvist er det, hvor man skal söge det fölgende Folk TÄKÄBRÁ eller TÄKÄBÄRÁ. Hele Fortegnelsen slutter med Opregnelsen af fire Folkeslag, der alle synes at burde söges blandt de vilde Bjergboere rundtom Mediens Grændser. Det förste synes at være PÄRUTYÁ, et Navn der er beslægtet med Zänd *póuruta* og Sanskrit *parvata,* et Bjerg, og vel egentlig betyder Bjergboer ialmindelighed,

det nyere *Kuhistáni*. Qušiyá eller Kossæerne i Bjerglandet mellem Medien, Persien og Susiana; Navnet synes at indeholde det nypersiske *kuh*, Bjerg, og *siya*, sort, og at gjenfindes i *Dizsiyah*, det sorte Bjergslot, som Fortet ved Korrumabád kaldes. Mádiyá formoder jeg at burde söges norden og nordvesten for Medien, og til dette Folk har vel den *mardiske* Vejviser hört, der förte Antonius efter hans mislykkede Forsög mod Gaza, ad ubekjendte Stier over Bjergene östen for Tabríz ned til Araxesfloden. Det sidste Navn Kärká formoder jeg betegner Stammefædrene til de nuværende Georgier, der nu benævnes af Perserne Gurj; dette bringer saaledes Darius' Rige ligeop til Kaukasus' Passer, den naturlige Grændse for Persien paa denne Side.

Den anden Folkefortegnelse stemmer tildels overens med denne; den begynder med Susiana og Medien, opregner derpaa fra Babylon de vestlige Lande i samme Orden, som i den förste; men istedenfor de to Navne *Yunä* og *Yuná* har den blot *Yuná*, Ionier, Grækerne saavel paa Fastlandet *(uškä)* som paa Havet *(däryä)*. Sakerne i Europa, saavelsom Skytherne og Takabrá omtales ikke. Fortegnelsen over de östlige Lande begynder med *Pärutyä*, hvortil föjes *Asagarta*, der gjenfindes i Sagartierne paa Grændsen af den persiske Örken; dernæst opregnes de övrige östlige Lande omtrent i samme Orden, som i den forrige Indskrift, kun tilföjes *Mäkä*, det nuværende Mekrán langs Kysten i det sydlige Bäluchistán, og de specielle Saka-Navne ere ikke anförte, ligesaa lidt som de tre Navne Qušiyá, Mádiyá og Karká. Alle de Folkeslag, som nævnes i denne Fortegnelse, siges tillige at være Ildtilbedere, og hvorvel dette ikke gjælder om alle, synes det dog, at man heri maa söge Grunden til at Ægypterne ligesaa lidt her ere nævnede som i Indskriften paa Kongegraven, hvis de ikke der ere betegnede med Navnet Täkäbärá; de vare i Virkeligheden altfor aabenbare Afgudsdyrkere, til paa nogen Maade at kunne gjælde for Ildtilbedere eller sande Troende.

De persepolitanske Indskrifter indeholde tvende Stamtavler over den regjerende Kongefamilie. I den ene opregner Artaxerxes den tredie sine Forfædre fra Arsámes. Denne Stamtavle lyder saaledes: Jeg er en Sön af Kong Artäkšäthrá; A. var en Sön af Kong Dáryäwuš; D. en Sön af Kong Artäkhšäthrá; A. en Sön af Kong Khšyáršá; K. en Sön af Kong Dáryäwuš; D. en Sön af Väštáspa; V. en Sön af Arsáma, Häkhámäništyä (Akhæmeniden).

Arsáma er naturligvis Herodots Arsames, og hele Genealogien er aldeles overensstemmende med de græske Forfatteres Angivelser; Xerxes den anden og Sogdianus ere naturligvis forbigaaede, da de vare Brödre til Artaxerxes' Bedstefader Darius. I de senere persiske Sagn om de káyánske Fyrster træffe vi ikkun Navnet *Ardäshír dirázdäst*, som stemmer med det græske Artaxerxes den langhaandede; alle de övrige Navne og alt, hvad Sagnet fortæller om disse Fyrster, er saa forskjelligt fra de græske Beretninger, at ethvert Forsög paa at bringe en Overensstemmelse tilveje vilde være aldeles spildt Möje.

I Indskriften paa Kongegraven fremsætter Darius sin egen Stamtavle med disse Ord: Jeg Dáryäwuś, den store Konge o. s. v. er en Sön af Viśtáspä, en Akhæmenide, en Perser; han var en Sön af Arsa, af en Áriyä, Áriyä Stamfader, (ɔ: af den ene Ariya eller Ariske Stamfader efter den anden). Arsä synes at være den samme som i den forrige Genealogi kaldes Arsámä, Hystaspes Fader. Darius kalder sine Forfædre *Áriyä*, der vel var et almindeligt Navn hos Mederne og de östiránske Folk, ligesom ogsaa Indierne kaldte sig med samme Navn Árya, men som man ikke skulde have ventet at finde hos Perserne, da Herodot udtrykkelig fortæller, at de kaldte sig Artæer, et Navn, som danner den förste Bestanddel af Artäkhśäthrá. Imidlertid er Forskjellen i Betydningen af begge Ord ikke stor; *áriyä* betyder nemlig den som bör æres, og *ártä* den som er æret, ligesom i Sanskrit *árya* og *rita*.

De akhæmenidiske Kongers Titler anföres med stor Udförlighed, og flere Indskrifter indeholde ikke stort andet end netop disse. Baade Darius og Sönnen Xerxes kalde sig: den store Konge, Kongernes Konge, Konge over folkerige Nationer, Konge over dette store Land (eller maaske, over denne store Jord), Rigets Bevarer og Formerer; fremdeles benævnes Fyrsten: en Enekonge over mange, en Enehersker over mange. Ogsaa Artaxerxes den tredie tillægger sig disse pralende Titler, kun har Rigets Tilstand nödt ham til at udelade: Rigets Bevarer og Formerer. Den Tilbedelse (häćá), som Darius ofte omtaler, tilkom ham, viser noksom, i hvad Forhold Kongen stod til sine persiske Landsmænd, end sige til de undertvungne Nationer.

De enkelte Data, Indskrifterne afgive med Hensyn til Persernes Tro, lede os til den Antagelse, at de i det mindste i Hovedsagen

bekjendte sig til den Religion, som, tildels i en senere (sassanidisk) Form, er nedlagt i Zändbögerne. Ildens Tilbedelse omtales af Darius, men især fremhæves Aurämäzdá (paa medisk Aurázda, og i Zändsproget Ahuró mazdâo, den alvise Herre), og de fleste Indskrifter begynde med en Anraabelse til ham, der er den store Gud, den störste blandt Guderne, som har skabt denne Jord og hin Himmel, som har skabt Menneskene og Menneskenes Skjæbne eller Lykke, og endelig har gjort Darius (eller Xerxes, o. s. v.) til Konge. Det anföres af alle, at de ere Konger efter Aurämäzdás Villie; efter hans Villie ere alle Bygninger i Persepolis opförte, og Indskrifterne slutte sædvanlig med en Paakaldelse til ham om at beskjerme Kongen og Folket, tilligemed Borgen i Persepolis. Artaxerxes paakalder Mithrä tillige med Aurämäzdá, og det er deraf klart, at alt dengang den Mithra-Dyrkelse har begyndt at udvikle sig, som især fremtræder i de senere Zändstykker, hvor han ligesom her sættes ved Siden af Aurämäzdá og Solen, og over alle Stjerner, medens han i de ældre Stykker ikke forekommer som nogen af de syv överste Guddomme.

Hverken Xerxes eller Artaxerxes den tredie omtaler nogen af deres Regjerings Tildragelser, Darius derimod omtaler tvende historiske Begivenheder. I en Indskrift paa den sydlige Mur af Hovedterrassen sigter han til den velbekjendte Maade, hvorpaa han ved sin Hests Vrinsken vandt den persiske Trone. Hans Ord ere: Aurämäzdá selv gav mig Riget ved min gode Hest, ved denne *nibä*. Ordet *nibä* synes at have betegnet Bygningerne udenfor Hovedborgen paa selve Sletten, men i hvert Tilfælde er det vel klart, at Persepolis var Stedet, hvor Darius vandt sin Trone, hvorvel man efter Herodot maa antage, at Susa var Scenen for denne Tildragelse. I Indskriften paa Kongegraven omtaler Darius den Hjælp, Perserne gave ham mod et Oprör, uden at han dog nöjere angiver, om dette var det babyloniske Frafald eller den mediske Opstand, hvorom Indskriften ved Bisitun skal indeholde udförlige Beretninger.

Dette er i Korthed det almindelige historiske Udbytte af Indskrifterne i Persepolis; deres övrige Indhold angaaer de enkelte Bygninger, hvoraf vi senere skulle give en kortfattet Beskrivelse.

DET KONGELIGE NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKAB.

1843.

PROTECTOR.

r. S. Rbd.

HS. MAJESTÆT KONG CHRISTIAN VIII, *aarlig Gave*, 300

MEDLEMMER

MED DERES I AARET 1843 YDEDE BESTANDIGE ELLER AARLIGE BIDRAG VEDFÖIEDE *.

H. M. NICOLAUS I, Keiser af Rusland	F.B.B.	
H. M. FREDERIK WILHELM IV, Konge af Preussen	F.B.B.	
H. M. WILHELM I, Konge af Nederlandene	F.B.B.	
H. M. CARL ALBERT, Konge af Sardinien	F.B.B.	
H. M. WILHELM II, Konge af Nederlandene	F.B.B.	
H. M. DOM PEDRO II, Keiser af Brasilien		200
H. M. OTTO I, Konge af Grækenland		150
H. K. H. FREDERIK, Kronprinds af Danmark	F.B.B.	100
H. K. H. OSCAR, Kronprinds af Sverrig og Norge	F.B.B.	50
H. Ks. H. ALEXANDER, Storfyrst Thronfölger af Rusland		300
H. K. H. WILHELM, Prinds af Preussen	F.B.B.	
H. K. H. WILHELM, Prinds af Oranien	F.B.B.	
H. K. H. GEORG, Storhertug af Meklenborg-Strelitz	F.B.B.	
H. Ks. H. LEOPOLD II, Storhertug af Toscana	F.B.B.	
H. K. H. CARL, Hertug af Lucca		250
H. D. ALEXANDER, Hertug af Anhalt-Bernburg	F.B.B.	
H. H. BERNHARD, Hertug af Sachsen-Weimar	F.B.B.	
H. D. BERNHARD, Hertug af Sachsen-Meinungen	F.B.B.	
H. D. CHRISTIAN, Hertug til S.-H.-S.-Augustenborg	F.B.B.	
H. D. ADOLPH, Hertug af Nassau	F.B.B.	
ABRAHAMSON (J. N. B.), Kammerh., General-Krigscomm., Odense	F.B.B.	
BASTHOLM (H.), Sognepræst i Slagelse	F.B.B.	
BORRING (L. S.), Professor		3
BRORSON (C. F.), Professor og Sognepræst ved Garnisons Menighed . .		5
EGILSSON (Sveinbjörn), T. D., Adjunct v. d. lærde Skole paa Bessestad, Island		5
ENGELSTOFT (L.), Conferentsraad og Professor		4

* Forkortelser:

F.B. ɔ: har forhen erlagt Bidrag for dette Aar.

F.B.B. ɔ: har forhen erlagt bestandigt Bidrag.

Estrup (H. F. J.), P.D., Etatsraad, til Kongsdal 15
Ewald (C.), Kammerherre, Gen.-Major og Hans Majestæts General-Adjutant 5
Hagemann (J. L.), Kammerherre og Oberst 5
Ingemann (B. S.), Professor og Lector ved Sorö Academie 3
Jacobsen (H. C.), Etatsraad og Landsoverrets-Assessor 5
Linde (G.), Kammerherre, Oberst, Commandeur for Landcadet-Corpset 6
Lund (J. L. G.), Professor og Historiemaler ved Kunst-Academiet . . . 3
Magnusen (Finn), Etatsraad og Geheime-Archivar 5
Mülertz (A. F.), P.D., Rector ved den lærde Skole i Horsens . F.B.B.
Oldenburg (F.), Kammerherre 3
Paulsen (C.), Professor ved Universitetet i Kiel . . . . F.B.B.
Rafn (C. C.), Professor . . . . F.B.B.
Schmidten (F. C. von), Premier-Major, Horsens 4
Tauber (E. G.), Etatsraad 3
Thomsen (C. J.), Justitsraad, Directeur for Mynt-Cabinettet 3
Werlauff (E. C.), Conferentsraad, Overbibliothecar og Professor . . . 5
Oehlenschläger (Adam), Etatsraad og Professor 5
Hegermann-Lindencrone (Hs. Excell. J. H.), General-Lieutenant 6
Hvidt (L. N.), Etatsraad og Bank-Directeur 10
Thorarensen (Laurus), Sysselmand, Island 3
Aall (Jacob), Eier af Næs Jernværk i Norge . . . . F.B.B.
Bosworth (Joseph), P.D., Sognepræst til Etwell i Derbyshire . F.B.B.
Hagen (F. H. von der), Professor ved Universitetet i Berlin . . . F.B.B.
Moltke (E. Greve), Kongelig Dansk bef. Minister i Stockholm 3
Petersen (N. M.), Professor, Registrator i Geheime-Archivet 4
Sommer (C. H.), Oberstlieutenant, Commandant paa Rosenborg 3
Sveinbjörnsson (Thord), Justitiarius i Landsoverretten paa Island . . . 3
Berg (H), Etatsraad og Byfoged, St. Thomas . . . . F.B.B.
Falch (N. N.), Etatsraad, Professor ved Universitetet i Kiel 6
Scholten (P. C. F.), Gen.-Maj., Gen.-Gouv. over dansk Vestindien F.B.B.
Treschow (F. W.), Etatsraad og General-Fiskal . . . . F.B.B.
Velschow (H. M.), Professor 3
Schröder (J. H.), Professor ved Universitetet i Upsala . . . . . . F.B.B.
Giesebrecht (L.), Professor ved Gymnasiet i Stettin . . . . F.B.B.
Melsted (P.), Kammerraad, Sysselmand, Island 6
Smith (A. N. C.), förste residerende Capellan ved Frue Menighed . . . 3
Gråberg af Hemsö (Greve J.), P.D., Kammerherre, Florens . . F.B.B.
Einarsson (Stephan), Provst, Sognepræst til Saudenæs paa Island . . . 7
Adamson (John), Secretair ved Antiq. Selskab i Newcastle . . . . F.B.B.
Dorph (N. W.), Professor 3
Kruse (F.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Dorpat . . F.B.B.
Lang (Andrew), Major og Over-Veimester, St. Croix . . . . . . F.B.B.
Aagaard (U. C. F.), Kammerraad, Amtsforvalter i Thisted 6

Brinck-Seidelin (L. C.), Etatsraad, Amtsforvalter i Hjörring 5
Smith (M.), Sö- og Land-Krigscommissair, Arendal . . . . F.B.B.
Thorlacius (Arne O.), Kjöbmand, Stikkisholm, Island 6
Tegnér (Esaïas), T.D., Biskop over Vexiö Stift . . . . F.B.B.
Adler (J. G.), Geheime-Etatsraad og Hans Majestæts Cabinets-Secretair 5
Bardenfleth (F. L.), Kammerherre og General-Major 4
Friederichsen (F.), Justitsr., Byfoged i Christianstæd paa St. Croix, F.B.B.
Hansen (M.), Conferentsraad 5
Holten (N. A.), Conferentsraad 10
Kjerulff (A. C.), Overpræsident 5
Magnus (J. F.), Grosserer 3
Juel (N.), Justitsraad og Amtsforvalter, Ebeltoft 4
Larsen (J. E.), Professor i Lovkyndigheden 3
Nachtegall (F.), Professor og Directeur for Gymnastiken 4
Neumann (J.), P.D., Biskop over Bergens Stift 12
Pavels (P.), Provst, Sognepræst til Sandefjord 3
Recke (J. F. von), Statsraad, Director for Museet i Mitau . . . F.B.B.
Schierbeck (F. C.), Justitsraad, Amtsforvalter i Holstebro 8
Trautvetter (E. C.), Professor ved Gymnasiet i Mitau . . . . . F.B.B.
Heath (John), M. A., Cambridge . . . . F.B.B.
Wegener (C. F.), P.D., Professor ved Sorö Academie 3
Neergaard (J. F. de), Kammerherre, Amtmand over Præstö Amt . . . 9
Tang (A. E. H.), Landvæsenscommissair, til Nörre Vosborg 10
Aagesen (A.), General-Auditeur 3
Betham (Sir William), Ulster King of Arms, Dublin . . . . F.B.B.
Irminger (J. H. G.), Capitain og Adjutant hos H. M. Kongen 3
Tillisch (C. L.), Kammerh., Cabinets-Secretair hos H. M. Kongen . . 3
Viollier (L. de), Keis. Russisk Collegieraad og Leg.-Secretair F.B.B.
Abrahams (N. C. L.), Professor 3
Bille-Brahe (H. E. Preben Greve af), Geh. Confer., til Brahesminde i Fyen 10
Hammeken (L. J.), Legationsraad 3
Vedel-Simonsen (L.S.), M. et P.D., Etatsr. og Prof., til Elvedgaard i Fyen 3
Blache (H. H.), Rector ved Cathedralskolen i Aarhuus 4
Moltke (Hs. Excell. A. W. Greve), Geheime-Statsminister . . . F.B.B.
Stemann (C. L.), Kammerherre, Amtmand over Sorö Amt 4
Flor (C.), Professor ved Universitetet i Kiel 6
Carlisle (Sir Nicholas), Secretair i Antiq. Selskab i London . . F.B.B.
Lövenstern (G. H. Baron), Kongl. Dansk bef. Minister i Wien, F.B.B.
Gerstenberg (F. A. W. von), Justitsr. og Toldforvalter, Elmshorn, F.B.B.
Harhoff (C. J. C.), Justitsraad og Byfoged i Ringsted . . . . . F.B.B.
Knudtzon (Broder L.), Grosserer, Trondhjem . . . . F.B.B.
Seidelin (H. D. Brinck), Commandeur i Sö-Etaten . . . . F.B.B.
Tetens (A.), Biskop over Als og Ærö 6

Conradt (J.), Stadthauptmand 3
Holm (Jacob), Grosserer 5
Hoskjær (D.), Justitsraad og kongelig Bogholder, St. Thomas 5
Rantzau (Hs. Exc. A. C. Greve), til Breitenborg, Geheime-Statsminister 20
Reutze (M. A.), Cancellieraad, Frederikshavn . . . . F.B.
Schram (C.), Etatsraad 5
Sörensen (C.), Biskop over Aggershuus Stift . . . . F.B.
Zahrtmann (C.C.), Comm., Adjut. hos H. M. Kongen og Dir. for Sökort-Archivet 4
Drejer (J. L.), M. D., Professor og Hofmedicus 3
Fenger (C.), Conferentsraad og Professor 3
Hansen (P.), Etatsraad, Gouverneur over dansk Ostindien . . . F.B.B.
Monrad (David), Conferentsraad 5
Mundt (J. H.), Etatsraad og Borgemester 3
Rosen (David), Sognepræst til Lille Lyndby 3
Tauber (E.), Professor og Rector ved Cathedralskolen i Aalborg 3
Tillisch (F. F.), Stiftamtmand over Aalborg Stift 3
Van Deurs (J. F.), Kammerherre, til Frydendal . . . . F.B.B.
Birch (P. L.), Justitsraad og Borgemester i Slagelse 3
DeConinck (P. E.), Grosserer, Bordeaux 3
Andersen (J.), Cancellieraad og Forligelsescommissair . . . . . . F.B.B.
Bech (J. P.), Grosserer . . . . F.B.B.
Kellner (L. S.), Capitain i Ingenieur-Corpset 6
Knudtzon (P. C.), Grosserer 3
Lögstrup (A. B.), Capitain 3
Paulsen (C. L.), Justitsraad, Amtsforvalter, Frederiksborg 3
Tregder (E. H.), Justitsraad og Revisor 3
Becker (G.), Etatsraad og Professor 5
Bügel (D. N.), Grosserer, Norge 3
Deichmann (A. G.), Major i Artillerie-Corpset 3
Gottschalck (C. F. T.), Sognepræst til Odder og Tvenstrup 4
Schlegel (F. E.), Regimentschirurg, St. Croix i Vestindien . . . F.B.B.
Schönberg (H. H.), Etatsraad og Hofinspecteur 3
Becker (J. G. Burmann), Philos. Dr. og Hof-Apotheker 5
Kellinghusen (H. J. D.), Krigsraad, Odense 3
Knap (N. H.), Major og Branddirecteur, Maribo 3
Koch (J. N. G.), Etatsraad, Altona 5
Mariboe (C.), Professor, Lærer ved den militaire Höiskole 3
Müller (J. C.), M.D., Stabslæge og Professor 3
Nagel (C. F.), M.D., Professor, Stadsphysicus i Altona 3
Warter (John Wood), Præst, England . . . . F.B.B.
Donner (C. H.), Conferentsraad, Altona . . . . F.B.B.
Graah (W. A.), Capitain i Sö-Etaten . . . . F.B.B.
Grüner (G.), Overkrigscommissair, til Spanager 6

Lund (C.), Kammerraad, Landinspecteur og Registrator 5
Fahnöe (H. C.), Sognepræst til Pedersker paa Bornholm 3
Fasting (L.), Major, Kongelig Inspecteur, Godhavn i Grönland 3
Lerche (C. C. Greve af), til Lerchenborg 10
Mylius (J. C.), Kammerherre, til Lystrup 3
Neess (C.), Lieutenant, Proprietair til Emdrupgaard 5
Ströyberg (C.), Cancellieraad, Aalborg . . . . F.B.B.
Wheaton (Henry), Nordamericansk bef. Minister i Berlin, . . . F.B.B.
Albinus (J. H. J.), Cancellieraad . . . . F.B.B.
Carstens (P. B.), Etatsraad, Landfoged, Æröskjöbing 9
Fürst (W. J.), Viceconsul, Arendal . . . . F.B.B.
Lunn (W.), Major, Proprietair til Knapstrup 3
Schmidt (J. D.), Apotheker, Sönderborg 8
Willemoes (J. G.), Sognepræst til Herfölge 12
Bokelmann (G. W.), Geheime-Legationsraad, Altona 6
Castenschiold (C. H. von Grevenkop), Kammerherre, til Frederikslund 3
Feddersen (H. R.), Etatsraad, Borgemester i Flensborg 3
Hettema (M.), Medlem af det frisiske Ridderskab, Leeuwarden . F.B.
Holstein-Rathlow (N. R. von), Major, til Rathlowsdal 3
Jensen (J.), Curator for Universitetet i Kiel 6
Kjær (T. A.), Havnemester paa St. Thomas i Vestindien . . . . F.B.B.
Pardessus (J. M.), Professor ved Universitetet i Paris . . . . . F.B.B.
Petersen (C. H.), Cancellieraad, Regjerings-Secretair, St. Thomas F.B.
Rohde (L. J.), Commandeur-Capitain, St. Thomas . . . . F.B.B.
Strandgaard (A. S.), Capitain af Artilleriet, St. Thomas . . . . F.B.B.
Weile (S. R.), Sognepræst til Græsted og Maarum 3
Bahnsen (C. A.), Professor og förste Lærer ved Seminariet i Töndern . 3
Cossel (L.), Proprietair til Faareveile . . . . F.B.B.
D'Aquéria (J. L. B. Serène), General-Krigscommissair, til Merringgaard 4
Döderlein (G. M.), Capitain, Toldcasserer, Tönsberg . . . . . . F.B.B.
Frijs (J. C. Lehns-Greve Juell-Wind) til Frijsenborg 50
Fuss (P. H.), Statsraad, Secr. v. d. Keis. Vid. Ac. i St. Petersb. F.B.B.
Juel (Hs. Exc. K. F.), General-Lieutenant, til Juelsberg . . . . F.B.B.
Jæger (N. H.), Byfoged i Arendal . . . . F.B.B.
Kayeröd (G. S.), Assessor Pharmaciæ, Apotheker i Aalborg 3
Knudsen (Jörgen), Sognepræst til Hagenberg paa Als 3
M'Caul (John), A. M. Oxon., Kongelig Translateur . . . . F.B.B.
Macgregor (F. C.), Kongl. Storbritannisk Consul i China 100
Meincke (A. J. W.), Pr. Lieut. af Infanteriet paa St. Croix . . . F.B.
Nielsen (H. P.), Krigsraad, Proprietair til Oxholm . . . . F.B.
Reventlow (E. C. D. Greve af), til Aalstrup . . . . F.B.B.
Rosenörn-Lehn (H. C. Baron af), til Guldborgland 3
Schmidt (C. F.), Apotheker i Maribo 3

Seestern-Pauly (F.), Amtmand over Schwarzenbeck Amt . . . . F.B.
Steenberg (S. A.), Apotheker i Helsingör . . . . F.B.
Strandgaard (M.), Justitsraad og Toldinspecteur i Aalborg 3
Thejll (C. A.), Justitsraad og Branddirecteur, Svendborg 3
Thorbrögger (S. Th.), Justitsraad og Toldcasserer, Aalborg 3
Thue (Jacob), Kongl. Portugisisk Consul i Arendal . . . . F.B.B.
Werkmester (M.), geographisk Landmaaler, Svendborg . . . . . F.B.B.
Wulff (J.), Kammerraad, Kongelig Forvalter, Björnsholm . . . F.B.B.
Adeler (C. Lenthe), Baron, Amtmand, Traventhal 3
Ahlefeldt (Hs. Exc. W. C. v.), til Lindau, Geh. Conferentsraad, F.B.B.
Asmussen (J), Professor, Director for Seminariet i Segeberg 9
Blome (Hs. Exc. O. Greve), fh. bef. Minister i St. Petersborg . F.B.B.
Brunton (Alex.), T. D., Secretair ved Antiqvar. S. i Edinburgh F.B.B.
Dastrup (P.), Sognepræst til Egebjerg i Ods Herred 3
Dirckinck-Holmfeld (C. Friherre), Amtmand, Schwarzenbeck . . F.B.B.
Dohrn (H.), P. D., Rector ved den lærde Skole i Meldorf 3
Eggers (J. H. C.), Professor ved Gymnasiet i Altona 3
Erdmann (F.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Kasan, F.B.B.
Fabricius (C. L.), Sorenskriver i Östre-Nedenæs . . . . F.B.B.
Foltmar (F. W.), Major, Itzehoe 3
Freund (J. F.), Justitsraad og Myntmester, Altona 3
Illgen (C. F.), T. D., Professor ved Universitetet i Leipzig . . . F B.B.
Kolster (W. H.), P. D., Conrector ved den lærde Skole i Meldorf . . 3
Paulsen (P.), Overconsistorialraad, Kirkeprovst og Sognepræst i Altona 3
Pettersson (C. D.), Constructions-Lieutenant og Skibsbygmester, Carlscrona 3
Preus (J. C.), Sorenskriver i Vestre Nedenæs . . . . F.B.B.
Rantzau (Hs. Exc. C. E. Greve af), til Rastorff, Geheime-Conferentsraad 10
Richert (J. G.), förste Expeditions-Secretair, Lidkjöbing . . . . F.B.
Ries (W. O.), Kammerherre, General-Adjutant 3
Rist (J. G.), Conferentsraad, Slesvig 3
Rötger (D. H.), Etatsraad og Borgemester i Itzehoe . . . . . . F.B.B.
Schmidt (D. P. H.), P. D., Sönderborg . . . . F.B.B.
Schumacher (H. C.), Conferentsraad og Professor, Altona 3
Sjögren (A. J.), P. D., Collegieraad og Academiker, St. Petersborg, F.B.B. 50
Smith (C. J.), Sognepræst til Sindal 9
Storjohann (C. H.), Justitsraad og Stadskæmner, Altona 3
Suhr (J. N.), Capitain, Slesvig 6
Susemihl (J. B.), Amtmand over Ratzeborg Amt . . . . F.B.B.
Söderström (M.), Admiralitets- og Stads-Apotheker, Carlscrona 3
Tönsen (M.), J. U. D. og Professor ved Universitetet i Kiel 6
Wilson (Fletcher), Kongelig Dansk General-Consul i London . . F.B.B.
Wolff (A. A.), P. D., Præst ved det Mosaiske Trossamfund . F.B.
Ahlefeldt (C. C. Greve af), Kammerherre, til Ascheberg . . . . F.B.B.

Ancher (P. Kofod), Provst, Sognepræst til Östofte paa Lolland 3
Beskow (Bernhard von), Hofmarschal, Stockholm . . . . F.B.B.
Croker (Tomas Crofton, Esq.), F. S. A., London . . . . F.B.B.
Falbe (C. F.), Commandeur og General-Krigscommissair 3
Gerschau (P. v.), Keis. Russisk Statsraad og General-Consul 3
Gesterding (C.), J.U.D., Borgemester i Greifswald . . . . F.B.B.
Gurney (Hudson, Esq.), Medlem af det Kgl. Selskab i London, . F.B.B.
Hviid (H. C.), Stiftsrevisor, Maribo 3
Knudsen (P.), Geheime-Legationsraad, fh. General-Consul i Tripolis . . 3
Lamb (William, Esq.), London . . . . F.B.B.
Levetzau (J. G.), Kammerherre og Hofmarschal 3
Moltke (Hs. Exc. G. Greve af), til Moltkenborg, Geh.-Conferentsraad 10
Neess (C.), Consistorialraad, Sognepræst til Ströby og Varpelöv 3
Petit (Louis Hayes, Esq.), Medlem af det Kgl. Selskab i London, F.B.B.
Reventlow-Criminil (Hs. Exc. J. C. Greve), Cancellie-Præsident, F.B.B.
Tunckll (A. von), Keiserlig Russisk Collegie-Assessor og Vice-Consul 3
Vincke (Hs. Exc. L. von), Over-Præsident i Vestphalen . . . . F.B.B.
Abel (W. O.), Diaconus, Leonberg i Würtemberg . . . . F.B.B.
Ackermann (W. A.), Professor og Bibliothekar, Lübeck . . . . F.B.B.
Bendixen (Jacob), Lærer ved Hovedskolen i Flensborg 3
Bexley (Nicolas Lord), D.C.L., F.R.S., F.S.A., London . . . . . F.B.B.
Den Tex (C. A.), Professor, Amsterdam 3
Dezoz de la Roquette (J. B. M. A.), fh. Fransk Consul i Christiania, F.B.B.
Dietrichstein (Hs. Exc. Grev M.), Chef for Hofbiblioth. i Wien, F.B.B.
Ferguson (William, Esq.), Leith i Skotland . . . . F.B.B.
Halbertsma (J. H.), Sognepræst i Deventer . . . . F.B.
Heintze (J. F. E. Baron von), Kammerh. og Regjeringsraad, Slesvig, F.B.B.
Hibbert-Coare (Sam., Esq.), M.D., F.R.S. et S.A.Scot., York, F.B.B.
Hill (Lord George), Medlem af det Kgl. Vid. Acad. i Dublin, . F.B.B.
Jensen (H. C.), Agent, Flensborg 3
Kolowrat-Liebsteinsky (Hs. Exc. A. Greve), Statsminister, Wien F.B.B.
Kopitar (B.), Custos ved det K. K. Hofbibliothek i Wien . . . . F.B.B.
Leschly (Hs. Exc. J.), General-Lieutenant, Glückstadt 3
MacDonald (Alexander, Esq.), F.S.A. Scot., Edinburgh . . . . . F.B.B.
Nolsöe (J.), Kongl. Handelsforvalter, Thorshavn 4
Plöyen (C.), Amtmand og Commandant paa Færöerne 3
Posthümus (R. R.), Sognepræst, Waaxens, Friisland . . . . . . F.B.
Puttrich (L.), J.U.D., Overhofrets-Advocat, Leipzig . . . . F.B.B.
Schmidt (P. C.), Senator i Tönningen . . . . F.B.B.
Schröter (J. H.). Pastor emeritus, Thorshavn, Færöerne 3
Sternburg (Max von Speck), Friherre, til Lutzschena . . . . . . F.B.B.
Trevelyan (Walter Calverley, Esq.), M.A. Oxford . . . . F.B.B.
Vahl (P. G. G. v.), Commerceraad, Greifswald . . . . F.B.B.

Ampère (J. J.), Professor ved Collège de France i Paris . . . . F.B.B.
Callisen (C. F.), General-Superintendent i Hertugdömmet Slesvig . . . 3
Collot d'Escury van Heinenoord (H. Baron), Statsraad, Haag . F.B.B.
Dal Borgo di Primo (Olinto), Kammerherre, Madrid . . . . . . F.B.B.
Dithmer (H. H.), Agent, til Rennberg 3
Dondukoff-Korsakoff (Fürst), Cur. f. Underv.-Dist. St. Petersb., F.B.B.
Freymark (C. A. W.), T.D., General-Superintendent over Posen F.B.B.
Fritsch (Hs. Exc. C. W. Friherre v.), Statsminister, Weimar, F.B.B.
Gynther (S. W.), Admiralitets Kammerraad, Stockholm 3
Hensen (H.), Etatsraad og Professor, Slesvig, ... 4
Homeyer (C. G.), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . . . F.B.B.
Ketelsen (Boy), Etatsraad, Frederiksstad 9
Kinker (Johannes), Professor, Amsterdam . . . . F.B.B.
Klewiz (Hs. Exc. W. A. von), Kongl. Preussisk Stats-Minister, F.B.B.
Kriger (M. D.), Cancelliesecretair og Cancellist 3
Linsén (J. G.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . . F.B.B.
Lützow (Carl von), Kammerherre, Ludwigslust . . . . F.B.B.
Metternich (C. Fyrst), Keis. Österrigsk Statscantsler . . . . . . F.B.B.
Napiersky (C. A.), P.D., Hofraad, Gouvernem. Skole-Director i Riga . 26
Reinhardt (C. G.), Capitain, Slesvig 3
Schlegel (A. W. von), Professor ved Universitetet i Bonn . . . F.B.B.
Schmidt (P. P.), Kjöbmand, Flensborg 3
Thorsen (P. G.), Underbibliothekar ved Universitets-Bibliotheket 3
Timm (Fr.), Borgemester i Riga . . . . F.B.B.
Troianski (J. C.), Professor ved Universitetet i Krakau . . . . . F.B.B.
Tzschoppe (C. A. von), virkl. Geheime Over-Regjeringsraad, Berlin, F.B.B.
Uvaroff (Hs. Exc. Sergius), Underviisnings-Minister, St. Petersb., F.B.B.
Becker (R. von), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . . F.B.B.
Carlmark (J. P.), Lector og Domkirke-Sysselmand i Skara 3
Cooper (Charles Purton, Esq.), M.A. Oxford . . . . F.B.B.
D'Ohsson (Friherre), Kongelig Svensk bef. Minister i Haag . . . F.B.B.
Ehrenström (J. A.), virkelig Statsraad, Helsingfors . . . . F.B.B.
Ekelund (C. E.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . F.B.B.
Engelhardt (F. B.), Geheime-Regjeringsraad, Berlin . . . . F.B.B.
Godhe (A.), Historiæ Professor ved Gymnasiet i Götheborg 6
Gyllenkrok (Friherre A. G.), Hofmarschal, Björnstorp i Skåne, F.B.B.
Gyllenstjerna (Friherre N. C.), Kammerh., Krapperup i Skåne 9
Hedrén (J. J.), T.D., Biskop over Linköping Stift. . . . . F.B.B.
Hipping (A. J.), Sognepræst til Wichtis i Finland . . . . F.B.B.
Hodgson (John), Sognepræst til Whelpington i Northumberland, F.B.B.
Hohenhausen (M. S. von), Commandant paa Gulland . . . . F.B.
Hård (Carl), General-Major, Upsala . . . . F.B.B.
Joukofsky (Hs. Exc. Basilius), Geheime-Statsraad, St. Petersborg, F.B.B.

Krusenstern (Hs. Exc. J. de), Admiral, St. Petersborg . . . . . F.B.B.
Kröningssvärd (C. G.), Herredshövding og Bergfiskal, Fahlun . . . F.B.
Lavinsky (Hs. Exc. A.), Gouverneur over Jeniseisk og Irkutz . . F.B.B.
Lerchenfeld (Hs. Exc. Frih. v.), Stats- og Fin. Minist., München F.B.B.
Lundvall (C. J.), T.D., Professor, Sognepræst til Munktorp 6
Luth (W. O.), Historiæ Lector ved Gymnasiet i Skara 3
Michelsen (G.), Kammerraad og Landvæsenscommissair 6
Mussin-Puschkin (Hs. Exc. M.), Cur. for Universitetet i Kasan, F.B.B.
Nagler (Hs. Exc. von), Statsminister og Gen.-Postdirecteur, Berlin, F.B.B.
Navarrète (Don M. F. de), Præs. K. Acad. f. Span. Hist., Madrid, F.B.B.
Pipping (F. W.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . F.B B.
Qualen (H. B. von), Kammerjunker, til Damp ved Eckernförde, F.B.B.
Rantzau (H. C. W. Greve af), til Hohenhain ved Eckernförde . F.B.B.
Reutz (A. M. T. von), Professor ved Universitetet i Dorpat . . . F.B.B.
Riis-Lowson (A. C.), Justitsraad og Raadmand 3
Schlyter (C. J.), J.U.D., Professor ved Universitetet i Lund 3
Schubert (Hs. Exc. F. H.), General-Lieutenant, St. Petersborg, F.B.B.
Sjöbring (Pehr), Professor ved Universitetet i Upsala . . . . . . F.B.B.
Studach (J. L.), Aumônier hos Dronningen af Sverrig . . . . F.B.
Tengström (J. J.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . F.B.B.
Trolle-Bonde (Hs. Exc. Greve G.), En af Rigets Herrer . . . . F.B.B.
Trolle-Wachtmeister (Hs. Exc. Greve H. G.), En af Rigets Herrer . 3
Vandermaelen (Philip), Geograph, Brüssel . . . . F.B.B.
Wallén (Hs. Exc. C.), Geheimeraad, Medl. af Senatet for Finland, F.B.B.
Wingård (C. F. af), T.D., Erke-Biskop over Upsala Stift . . . F.B.B.
Adlerbeth (Frih. Jac.), Förste Expeditions-Secretair, Stockholm, F.B.B.
Baggesen (A. H.), Major i Generalstaben, Lærer ved den militaire Höiskole 3
Baggesen (C. R.), Sognepræst i Bern 3
Barkow (A. F.), Professor ved Universitetet i Greifswald . . . . F.B.B.
Bille-Brahe (H. Greve af), K. Dansk Chargé d'Affaires i Haag, F.B.B.
Blome (A. von), Kammerherre, til Blomsche Wildniss . . . . . F.B.B.
Bludoff (Hs. Exc. D.), Keiserlig Russisk Indenrigs-Minister . . F.B.B.
Browne (P. Esq.), Kongl. Storbritannisk Legations-Secretair . . F.B.B.
Carstensen (J. A. H.), Geh.-Legationsraad, Gen.-Consul i Marocco F.B.B.
De Geer (Hs. Exc. Carl), En af Rigets Herrer, Stockholm . . . F.B.B.
Galitzin (Fyrst Sergius), Curator for Underv.-Districtet Moskou, F.B.B.
Hall (Hs. Exc. Roman), Admiral og Gouverneur over Archangel, F.B.B.
Hamilton (W. R.), Professor ved Universitetet i Dublin . . . . . F.B.B.
Hammer-Purgstall (Jos. Frih. v.), Hofraad og Hoftolk, Wien, F.B.B.
Hay (A. W. A. Drumond, Esq.), Britisk Chargé d'Affaires i Tanger, F.B.B.
Kræmer (R. F. von), Landshövding, Upsala . . . . F.B.B.
Litton (Samuel, Esq.), M.D., Vice-Præs. i det K. Irl. Acad. i Dublin, F.B.B.
Lönnrot (E.), M.D., Provincial-Læge, Kajana i Finland . . . . . F.B.B.

Lövenhjelm (C. G., Greve), K. Svensk og Norsk Minister i Wien . . . 30
Mellin (Baron A. G.), Præsident i Senatet for Finland . . . . . F.B.B.
Moltke (Hs. Exc. C. E. Greve af), Geheime-Conferentsraad . . F.B.B.
Nicolai (Hs. Exc. Baron Paul de), Keiserlig Russisk bef. Minister, F.B.B.
Rääf (L. F.), Kammerjunker, til Buhlsjö ved Linköping . . . . F.B.B.
Sadlier (F.), D.D., Vice-Præs. i det K. Irl. Acad. i Dublin . . F.B.B.
Saluzzo di Monesiglio (Hs. Exc. Cæsar), General, Turin . . . . F.B.B.
Scharp (C. A.), Grosserer, Stockholm . . . . F.B.
Schulzenheim (David von), Kongelig Svensk Hof-Cantzler . . . . F.B.B.
Singer (J.), D.D., Sec. ved det Kgl. Irlandske Acad. i Dublin . F.B.B.
Snoilsky (Greve N.), Justitsraad, Stockholm . . . . F.B.
Wielogtowsky (K. von), Præsident i det regjerende Senat i Krakau, F.B.B.
Cancrin (Hs. Exc. Greve G. de), Keis. Russisk Finants-Minister, F.B.B.
Capponi (Marquis Gino), Medlem af Acad. della Crusca i Florens, F.B.B.
Gerhard (E.), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . F.B.B.
Hornbech (H. B.), M.D., Landphysicus, Vestindien . . . . F.B.B.
Kjellerup (A. A.), Brandmajor, St. Thomas i Vestindien . . . . F.B.B.
Lachmann (C.), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . F.B.B.
Lagerheim (Friherre Elias), Kongelig Svensk bef. Minister . . . F.B.B.
Laing (Samuel, Esq.), Papdale ved Kirkwall paa Örkenöerne . . F.B.B.
Marsh (George P. Esq.), Medl. af Repræsentanthuset i Washington, F.B.B.
Mazar de la Garde (A. A. B.), Cancellier. og Postmester i Helsingör F.B.
Menschikoff (Fyrst Alex.), Admiral, Gen.-Gouv. over Finland, F.B.B.
Pahlen (Hs. Exc. Baron v. d.), Gen.-Gouv. over Lifl., Estl. og Kurl. F.B.B.
Botfield (Beriah, Esq.), Norton Hall, Northamptonshire . . . . . F.B.B.
Chaudoir (S. Baron de), Curat. for Underviisnings-Districtet Kiev, F.B.B.
Disbrowe (Sir Edward C.), K. Britisk bef. Minister i Haag . . F.B.B.
Justi (K. W.), Theol. Dr., General-Superintendent i Marburg . F.B.B.
Kemble (John M., Esq.), M.A., Trinity College, Cambridge . . F.B.B.
Minutoli (Hs. Exc. J. H. C. von), General-Lieutenant, Berlin 3
Rennenkampff (Baron G. von), til Helmet i Lifland . . . . F.B.B.
Smith (Richard, Esq.), F.S.A., Liverpool . . . . F.B.B.
Sparre (P. G. Greve), Oberst, Carlscrona 3
Sprengtporten (Friherre J. W.), Over-Statholder i Stockholm, F.B.B.
Cleasby (Richard, Esq.), London . . . . F.B.B.
Deecke (L. H. E.), P.D., Collega ved St. Catharinæum i Lübeck, F.B.B.
Lutké (F. B. de), Contre-Admiral, St. Petersborg . . . . F.B.B.
Meinhold (W.), Sognepræst til Crummin paa Usedom . . . . . . F.B.B.
Palmstjerna (Frih. N. F.), Svensk bef. Minister i St. Petersborg, F.B.B.
Ratjen (H.), J.U.D. og Professor ved Universitetet i Kiel 6
Sohlberg (L. G.), Regiments-Pastor og Domkirke-Sysselmand, Västerås, 3
Sothmann (M. N.), Sognepræst til Mildsted ved Husum . . . . . F.B.B.
Ascheraden (Baron Schoulz von), Kongl. Preussisk bef. Minister, F.B.B.

Bartlett (John Russell, Esq.), New-York . . . . F.B.B.
Elphinstone (M.), Medlem af det Asiatiske Selskab i London . . F.B.B.
Prösilius (C. L.), Capitain-Lieutenant i Sö-Etaten 3
Sabinin (Stephan), Keiserlig Russisk Hofprovst, Weimar . . . . F.B.B.
Webb (Th. H.), M.D., Secretair ved det Rhode-Islandske Hist. Selsk., F.B.B.
Berzelius (Friherre Jacob), Professor, Stockholm . . . . F.B.B.
Hohbach (B. H. G.), Over-Justits-Assessor, Ulm . . . . F.B.B.
Klot (G. R. von), General-Superintendent, Riga . . . . F.B.
Lowell (C.), D.D., Secr. i Massachusetts Hist. Selskab i Boston, F.B.B.
Möhl (K. E.), Sognepræst til Ölstykke 3
Osnobischin (D.), Collegieraad, Murom i Gouvern. Vladimir . . F.B.B.
Phillips (G.), Professor ved Universitetet i München . . . . . . F.B.B.
Sant-Angelo (Michel), Ridder, Neapel . . . . F.B.B.
Sant-Angelo (Hs. Exc. Nicolas), K. Sic. Indenrigs-Min., Neapel, F.B.B.
Warnkoenig (L. A.), Professor ved Universitetet i Gent . . . . F.B.B.
Oertzen (M. von), Landsældste, Pr. for Vidensk. Selsk. i Görlitz, F.B.B.
Athanasius (Hs. Em.), Erkebiskop i Tobolsk og Siberien . . . . F.B.B.
Cappé (Judah, Esq.), St. Thomas i Vestindien . . . . F.B.B.
Fugl (U. N.), Auditeur, Procurator paa St. Thomas . . . . F.B.B.
Holm (A. J.), Secretair i det Kongelige Raad paa St. Thomas . F.B.B.
Lindenau (Hs. Exc. Frih. v.), Geheime-Stats-Minister, Dresden, F.B.B.
Longfellow (H. W.), Professor ved Univers. i Cambridge i Mass., F.B.B.
Macedo (Don J. da Costa de), Secr. ved Vid. Acad. i Lissabon, F.B.B.
Philarète (Hs. Em.), Metropolit af Moskou og Kolomna . . . . F.B.B.
Raaslöff (Harald Iver Andreas), Cancellist i det K. D. Cancellie, F.B.B.
Seraphin (Hs. Em.), Metropolit af Novgorod og St. Petersborg, F.B.B.
Stenersen (A. C. A.), Krigsassessor, St. Thomas i Vestindien, F.B.B.
Tschertkoff (Alexander), Oberst, Moskou . . . . F.B.B.
Tydemann (H. G.), Professor ved Universitetet i Leyden 50
Baratayeff (Fyrst M.), Gouvernements-Adels-Marschal i Simbirsk, F.B.B.
Corsini (Prinds Don Neri), Toscansk Indenrigs-Minister, Florens, F.B.B.
Lignell (A.), Contracts-Provst, Sognepræst til Kila i Vermeland, F.B.B.
Trigozo (Don F. M. d'Aragão), Præs. i Pairskamm. i Lissabon, F.B.B.
Jacob (Hs. Em.), Biskop af Saratov og Sarizinsk . . . . F.B.B.
Moltke (A. G. Greve), Kammerjunker 3
Pogodin (Michel), Professor ved Universitetet i Moskou . . . . . F.B.
Innocentius (Hs. Em.), Biskop af Kharkov . . . . F.B.B.
Kall (J. C.), Kammerraad og Registrator 4
Keyser (R.), Professor ved Universitetet i Christiania . . . . . . F.B.
Lewschine (Al. de), Civil-Gouverneur i Odessa . . . . F.B.B.
Morgenstern (K. v.), Statsraad og Prof. ved Univ. i Dorpat . . F.B.B.
Quincy (J.), LL.D., Præs. for Harvards Univ. i Cambridge, Mass., F.B.B.
Cyrillus (Hs. Em.), Erkebiskop af Podolien og Brazlau . . . . F.B.B.

Keyper (L. J. F.), Major og Deputeret i Generalcommissariats-Collegiet 3
Vargas (Joseph), M.D., Præsident i Republiken Venezuela . . . F.B.B.
Watts (Francis), Prof. ved Spring-Hill College ved Birmingham, F.B.B.
Bröchner (J. P.), Horsens 9
Boek (C. C.), Justitsraad, Herredsfoged, Fredericia 6
Ingram (James), Præs. for Trinity College af Univers. i Oxford, F.B.B.
Janssen (L. J. F.), Conservator for Rigsarchivet i Leyden 9
Lang (Hugh), M.D., Greenock i Skotland . . . . F.B.B.
Le Blanc (Th.), LL.D., F.S.A., Advocat, London . . . . F.B.B.
Mourier (K. E.), Capitain i Sö-Etaten . . . . F.B.B.
Nielsen (Anders), Regimentschirurg, Fredericia 6
Ouseley (Sir Gore), Baronet, Direct. for det Asiat. Sels. i London, F.B.B.
Prudhoe (A. P. Lord), Capitain i den Brit. Marine, London . . F.B.B.
Winthrop (Th. L.), Præs. i det Americanske Ant. Selsk. i Boston, F.B.B.
Ahlefeldt-Laurwigen (C. J. F. Greve af), Major, til Langeland, F.B.B.
Coke (D'Ewes, Esq.), til Brookhill Hall, Derbyshire . . . . . . F.B.B.
Fife (J. D. Earl of), K.T., K.F., Lord-Lieutenant of Banffshire, F.B.B.
Swinburne (Sir J. E.), Baronet, Præs. f. d. Antiq. Selskab i Newcastle, F.B.B.
Wilson (Daniel), D.D., Biskop af Calcutta i Bengalen . . . . . F.B.B.
Öllgaard (N. E.), Biskop over Viborg Stift 3
Coit (Th. W.), T.D., Præs. f. Transylv. Univ., Lexington, Kentucky, F.B.B.
Faber (N), P.D., T.D., Biskop over Fyens Stift 3
Gregorius (Hs. Em.), Erkebiskop af Tver og Kaschin . . . . . F.B.B.
Jespersen (N. F.), Capitain, til Grönnebjerggaard 9
Leemans (C.), P.D., Conservator ved Antiqvitets-Museet i Leyden, . . . 9
Lindsley (Th.), T.D., Præs. for Univ. i Nashville i Tennessee . F.B.B.
Peterson (John), Overdommer paa St. Vincent i Vestindien . . F.B.B.
Prescott (William H. Esq.), Boston, Massachusetts . . . . F.B.B.
Bay (R.), Proprietair til Södal . . . . F.B.B.
Bendtsen (H. C. A.), Rector ved det lærde Institut i Fredericia 6
Bohr (P. G.), Rector ved den lærde Skole i Rönne . . . . F.B.
Dahl (P. A.), Capitain, St. Croix i Vestindien . . . . F.B.B.
Dalsgaard (J.), Proprietair til Krabbesholm 3
Fleming (G. A. Frih.), Gen.-Adjutant, Commandant i Götheborg, F.B.B.
Fogtmann (N.), T.D., Biskop over Aalborg Stift 4
Fönss (H. J. R.), Justitsraad, til Örslevkloster 5
Nygaard (M. B.), Justitsraad, Kokkedal 5
Ormerod (T. J.), A.M., Prof. ved Brasenose College, Oxford . . F.B.B.
Pickering (Hon. John), LL. D., Boston, Massachusetts . . . . . F.B.B.
Sparks (Jared), LL.D., Prof. ved Harvards Univ. Cambridge, Mass., F.B.B.
Wichfeld (H. de), Kammerherre og Oberstlieutenant, til Engestofte . . 3
Bardenfleth (J. C.), General-Major, Itzehoe . . . . F.B.B.
Brasen (J. A.), Provst, Sognepræst til Karrebek 6

Dieterich (U. W.), Conrector ved det Tydske Nat. Lyceum i Stokholm 3
Fasting (H. C.), Kammerraad og Amtsforvalter for Kronborg District, . 3
Fasting (L. G.), Justitsraad og Borgemester i Nakskov 6
Freuchen (O. J.), Provst, Sognepræst til Faxö 3
Fritz (G.), Raadmand i Roeskilde 6
Goldbech (H. L. J.), Etatsraad og Casserer, Rendsborg . . . . F.B.B.
Ibsen (S. K.), Cancellieraad, Byfoged og Byskriver i Rödby 3
Kielland (J. S.), Keiserlig Russisk Vice-Consul i Stavanger . . F.B.B.
Leth (L. B.), Sognepræst til Lille-Hedinge og Havnlöv 3
Möller (F. H.), P.D., Conrector ved den lærde Skole i Plöen 6
Niese (H. C.), M.D. Æröeskjöbing 9
Plaskett (Joseph), Major, St. Croix, Vestindien . . . . F.B.B.
Quistgaard (C. S.), Consistorialraad, Sognepræst til Gimlinge . F.B.B.
Raben-Levetzau (C. W.), Kammerherre, til Beldringe . . . . . . F.B.B.
Rosendahl (R. H.), Sognepræst til Rödding og Kreiberg 3
Rudelbach (A. G.), T.D., Consistorialraad, Superintendent, Glaucha . . 3
Schou (J. P.), Sognepræst til Örting og Falling 3
Schröder (J.), Major ved 15de Linie-Bataillon, Rendsborg . . . F.B.B.
Sibbers (P.), Justitsraad og Borgemester i Tönder 12
Thestrup (P. M.), Sognepræst til Töllöse og Aagerup 3
Wedell (F. Baron af Wedelsborg), Hofjægermester . . . . F.B.
Aspinwall (F.), Oberst, Nordamericansk General-Consul i London, F.B.B.
Catenhusen (C. F. L.), Superintendent over Hertugdömmet Lauenborg, 6
Claudi (J. C.), Assessor, Byfoged i Mariager 12
Dichman (G. A.), Rector ved den lærde Skole paa Herlufsholm 6
Elton (R.), A.M., Prof. ved Browns Universitet i Providence . F.B.B.
Everett (Hs. Exc. Edw.), LL. D., Gouvern. over Massachusetts, F.B.B.
Grenville (Right Hon. Thomas), London . . . . F.B.B.
Gyllenhaal (Hs. Exc. L. H.), En af Rigets Herrer, Justitsmin., Stockholm 3
Holmboe (C. A.), Professor ved Universitetet i Christiania . . . F.B.B.
Jensen (J.), Professor og Seminarieforstander paa Jonstrup 3
Krag (M. G.), Sognepræst til Gjeldsted og Rorup 6
Lassen (J. A.), Provst, Sognepræst til Kværndrup 6
M'Kenzie (John W.), Writer to the Signet, Edinburgh . . . . . F.B.B.
Metcalfe (Sir Charles), Gouverneur over Agra i Hindostan . . . F.B.B.
Müller (Tage C.), Biskop over Ribe Stift 6
Neuber (A. W.), M.D., Apenrade . . . . F.B.
Nyegaard (C. W.), Capitain, Altona 3
Rantzau (Hs. Exc. C. A. F. Greve af), Gouverneur over Lauenborg . . 9
Reventlow (D. C. E. Greve af), Kammerherre, til Brahetrolleborg, F.B.B.
Rode (J. R. G.), Cancellieraad og Birkedommer ved Vallö 3
Schiötz (J. A. L.), Krigsraad, til Bognæsgaard 3
Schougaard (J.), Procurator, til Mallinggaard ved Skanderborg, F.B.B.

Schönherr (C. W. H.), Apotheker, Flensborg 3
Webster (Noah), LL.D., Newhaven, Connecticut . . . . F.B.B.
Wellenheim (L. Welzl von), Keis. Österrigsk Hofraad, Wien . F.B.B.
Aurelius (D.), A.M., Hist. Lector ved K. Gymnasium i Calmar, F.B.B.
Beamish (N. L.), F.R.S., Major, til Beamont ved Cork i Irland, F.B.B.
Biondelli (Bernardin), Mailand . . . . F.B.B.
Bridgham (Hon. Samuel W.), Providence, Rhode-Island . . . . . F.B.B.
Dahl (J. C. C.), Prof. og Landskabsmaler ved Kunstacad. i Dresden, F.B.B.
Downes (George, Esq.), A.M., Dublin . . . . F.B.B.
Lund (P. W.), P.D., Lagoa Santa i Brasilien . . . . F.B.B.
Porter (Jacob), M.D., Plainfield, Massachusetts . . . . F.B.B.
Richter (E.), Justitsraad og Kongelig Gods-Inspecteur, Liselund F.B.
Ryk (J. C.), Kongelig Nederlandsk General-Gouverneur i Surinam F.B.B.
Schiötz (Otto M.), Sognepræst til Hasle og Freerslev 3
Anjou (N. J.), T.D., Provst i Norrköping 3
Carlsson (C. A.), Provst, Vennersborg . . . . F.B.
Foss (L.), Justitsraad, Borgemester i Roeskilde 6
M'Caul (John Gordon, Esq.), Planter, St. Croix i Vestindien, . F.B.B.
Nordenskiöld (O. G.), Contre-Admiral, Stockholm . . . . F.B.B.
Plumer (William), Epping i New Hampshire . . . . F.B.B.
Santa-Cruz (Hs. Exc. A.), Prot. f. d. Peru-Boliviske Confœderat., F.B.B.
Solovieff (S.), Professor ved Alexander-Universitetet i Helsingfors, F.B.B.
Stedmann (William), M.D., St. Croix i Vestindien . . . . F.B.B.
Wölfferdt (F. C.), Cancellieraad, Byfoged og förste Raadmand i Aalborg, 3
Gaimard (P.), Præs. f. d. K. Franske vid. Expedition t. Isl. og Grönl., F.B.B.
Scavenius (P. B.), Kammerherre og Stænderdeputeret, til Gjörslöv, F.B.B.
Wallencrona (G.), Capitain, Carlstad 3
Woronzow (Hs. Exc. M.), General, General-Gouverneur, Odessa, F.B.B.
Yoldi (Hs. Exc. A.), Hans Majestæts Over-Kammerjunker . . . F.B.B.
Jones (Michael, Esq.), Advocat, London . . . . F.B.B.
Pyrker (J.), Patriarch-Erkebiskop af Erlau i Ungarn . . . . F.B.B.
Radowitz (J. M.), Major, Frankfurt a. M. . . . . F.B. 30
Ritter (Carl), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . F.B.B.
Schlözer (K. von), Keis. Russisk General-Consul, Lübek . . . . F.B.B.
Stuyvesant (P. G.), Præsident for det hist. Selskab i New-York F.B.B.
Beamish (James Caulfield, Esq.), Penlee Cottage, Devonport . . F.B.B.
Lövenskjold (H. F. Baron af), Hofjægermester, til Lövenborg, F.B.B.
Rosas (Don Juan M. de), Gouverneur, Buenos-Ayres . . . . . . F.B.B.
Smith (Joshua Toulmin, Esq.), Roxbury, Massachusetts . . . . . F.B.B.
Aagaard (A.), Consul, Hammerfest 12
Benedictsen (B.), Proprietair til Stadarfell paa Island 3
Boddien (F. G. von), virkelig Regjeringsraad, Aurich . . . . . . F.B.B.
Duperré (Hs. Exc. V. G. Baron), K. Fransk Pair og Marine-Minister, F.B.B.

Lorichs (G. D.), K. Svensk Kammerh. og Chargé d'Affaires i Madrid, F.B.B.
Thortsen (C. A.) P.D., Overlærer ved Cathedralskolen i Roeskilde . . 6
Ackersdyck (J.), Professor ved Universitetet i Utrecht . . . . . F.B.B.
Knesebeck (Baron von dem), Geheime-Justitsraad, Göttingen 50
Krabbe-Carisius (Hs. Exc. H. v.), Geheime-Conferentsraad . . . F.B.B.
Marquez (J. I.), fh. Præsident i Ny Grenada 100
Moltke (Hs. Exc. O. J. Greve af), Geheime-Conferentsraad 3
Bang (P. G.), J.U.D. og Professor, Etatsraad og Bankdirecteur 3
Iverus (J. F.), Brukspatron, Afhulta 6
Kock (Hs. Exc. Baron de), K. Nederl. Indenrigs-Minister, Haag, F.B.B.
Krohn (F.), Medailleur 3
Scheringson (R.), A.M., fh. Rector Gymnasii i Vesterås 4
Withusen (C. C.), Etatsraad og Professor 3
Araujo-Ribeiro (Hs. Exc. J. de), Ks. Bras. bef. Minister i Paris, F.B.B.
Bergman (F.), Professor ved Academiet i Strassborg . . . . F.B.B.
Durbin (P.), Præsident for Dickinson College i Pennsylvanien . . F.B.B.
Lund (Thomas), Provst, Sognepræst til Dronninglund . . . . . . F.B.
Löwenörn (F. E. W. de), Geheime-Legationsraad, Berlin 3
Rabenius (L. G.), J.U.D. og Professor ved Universitetet i Upsala 3
Sieveking (C.), Syndicus i Hamborg . . . . F.B.B.
Smith (Jerome V. C.), M.D., Boston . . . . F.B.B.
Zipser (E. A.), Professor, Neusohl i Ungarn . . . . F.B.B.
Bellander (O. R.), K. Hofprædicant, Prøvst, Köping 3
Casaus (Hs. Em. Don F. Ramon), Erkebiskop af Guatemala . . F.B.B.
Fox (R. W. Esq.), Nordamericansk Consul i Falmouth . . . . . F.B.B.
Höyen (N. L. A.), Professor ved Kunstacademiet . . . . F.B.
Jörgensen (J. F.), Missionair ved Julianehaab paa Grönland . . F.B.B.
Kastner (G.), Hofraad, Professor ved Universitetet i Erlangen F.B.B.
Prescott (Hs. Exc. H.), Gouverneur over Newfoundland . . . . . F.B.B.
Schulenburg-Probstey-Salzwedel (Frih. O. L. v. d.), K. Pr. Landr. F.B.B.
Sörensen (J. C.), Provst, Sognepræst til Solberg og Sundby 3
Waldo (Daniel), Justitiarius, Worcester, Massachusetts . . . . F.B.B.
Almeida e Albuquerque (Don F. de Paula), Minister, Rio Janeiro . . . 100
Angelis (Don Pedro de), Professor, Buenos-Ayres . . . . F.B.B.
Bardenfleth (C. E.), Kammerh., Stiftamtmand i Fyens Stift . . F.B.
Lacrouts (J. B. F.), Præsident i Handels-Tribunalet i Algier . . F.B.B.
Lassen (G. F.), Kammerraad 5
Lidén (Jan), M.D., Fahlun 3
Macleod (Hs. Exc. Sir H. G.), Gouverneur over Trinidad 100
Meisser (C.), P.D., Professor ved Universitetet i Brüssel . . . . F.B.B.
Moltke (C. Greve af), til Nütschau, Kammerh., Dep. i Rentekammeret, 3
Ouseley (Wm. G.), Brit. Chargé d'Affaires i Rio Janeiro . . . . F.B.B.
Rosenblad (B. E.), Kammerherre og Bankbefuldmægtiget, Stockholm F.B.

Ræder (J. T.), Kammerjunker og Capitain 3
Sigurdsson (Jon), Althingsmand og Stipendiarius Arnæ-Magnæanus . . . 3
Stenhammar (M.), T.D., Provst, Sognepræst i Risinge . . . . . . F.B.B.
Venturi (Hs. Exc. Marquis P. Garzoni), Geh.-Statsraad, Florens, F.B.B.
Westergaard (N. L.), Lector ved Universitetet i Kjöbenhavn 3
Åberg (Lennart), P.D., Götheborg . . . . F.B.
Barcley (Rev. S. V.), Sognepræst til Lerwick, Shetland . . . . . F.B.B.
Bartholin (C.), Bestyrer af Borgerdydskolen 5
Cameron-Mouat (W.), Capitain til Garth paa Bressay, Shetland. F.B.B.
Chamberlain (M.), Concord, New Hampshire 50
Cronholm (A.), P.M., Professor ved Universitetet i Lund 3
Drake (Samuel G., Esq.), Boston, Massachusetts . . . . F.B.B.
Eckard (C. D.), Etatsraad og Toldintendant paa St. Thomas . . F.B.B.
Ehrenborgh (C. W. Friherre), Præs. i den K. Hofret i Skåne 3
Ekman (G. H.), Commerceraad, Grosserer, Götheborg . . . . . . F.B.B.
Fant (C. J.), Bibliothekar ved Universitets-Bibliotheket i Upsala F.B.
Fenger (J. F.), Lic. Theol., Sognepræst til Liunge og Broby 9
Gislason (Konrad), Stipendiarius Arnæ-Magnæanus 3
Gyllengranat (C. A. Frih.), Commandeur-Capt. i den K. Svenske Flaade 6
Hamilton (Rev. Z.), Sognepræst til Bressay, Shetland . . . . . . F.B.B.
Hoppe (Th. A.), Stiftamtmand over Island 6
Jenisch (M. J.), Senator, Hamborg . . . . F.B.B.
Litchfield (E., Esq.), Nordamericansk Consul i Puerto-Cabello, F.B.B.
Lütticchau (A. C. A. Greve af), Oberstlieutenant, Fredericia 5
Mackenzie (Roderick, Esq.), Terrebonne i Nedre-Canada . . . . F.B.B.
Martinez de la Rosa (Don F.), Premier-Minister, Madrid . . . F.B.B.
Mynster (J. P.), T.D., Biskop over Sjællands Stift 3
Nielsen (K. C.), Rector ved Realskolen i Aarhuus 3
Ogilvy (Chas., Esq.), til Seafield, dansk Consul i Lerwick, Shetland, F.B.B.
Owen (Joseph), Grosserer 3
Reid (William), Gouverneur over Bermuda . . . . F.B.B.
Reventlow (F. D. Greve af), K. Dansk bef. Minister i London F.B.B.
Rosenblad (Hs. Exc. M. Greve), En af Rigets Herrer, Stats-Min., Stockholm, 3
Sourdeval (Charles Mourin de), Dommer ved Retten i Tours . . F.B.B.
Suhr (J. E.), fh. Rector ved den lærde Skole i Vordingborg 6
Wulff (H. A.), Kammerraad og Stænderdeputeret, Nebel Mölle, ... 3
Afzelius (P. W.), P.D., Vice-Bibliothekar, Upsala . . . . F.B.
Aschling (A. R.), Capitain i Artilleriet, Stockholm 3
Börresen (C. L.), Sognepræst til Næsby og Tjuvelse 3
Cardenas (Greve Laurent de), til Vallegio i Piemont 50
Deichmann (J.), Cancellieraad 3
Gumbinner (J. L.), Philos. Dr., Berlin 3
Hetsch (G. F.), Professor ved Kunst-Academiet i Kjöbenhavn 3

Hohlenberg (M. H.), Professor ord. i Theologien 3
Jacobsen (V.), Justitsraad, Committeret i Rentekammeret 3
Johansen (Hs. Exc. J.), Vice-Admiral 5
Königsfeldt (J. P. F.), Adjunct ved den lærde Skole i Frederiksborg . 3
M'Cauley (Daniel Smith, Esq.), Nordamericansk Consul i Tripolis, F.B.B.
Müller (C. L.), Lic. Theol., Inspecteur ved Myntcabinettet 3
Neergaard (J. A. Brun de), Kammerherre, til Skjoldenæsholm . F.B.B.
Paulsen (N.), Kongl. Dansk Consul i Valparaiso . . . . F.B.B.
Pollard (Richard, Esq.), Nordamericansk Chargé d'Affaires i St. Jago, 50
Prieto (Hs. Exc. Don Joaquim), Præsident i Republiken Chili, F.B.B.
Quaade (P. F.), Generalmajor, Chef for Ingenieurcorpset 3
Segurola (Don Saturnino), Canonicus ved Cathedralen i Buenos-Ayres, F.B.B.
Stein (S. A. W.), Professor ved Universitetet i Kjöbenhavn 3
Ursin (M. R.), Provst, Sognepræst til Domkirken i Viborg 3
Viborg (C.), Professor, Forstander for Veterinairskolen 3
Aggerup (C. G.), Cancellieraad, Birkedommer ved Grevsk. Christianssæde, 6
Andersen (C. P.), Adjunct ved den lærde Skole i Slagelse 3
Arboe (N. P.), Justitsraad, Byfoged i Frederiksborg . . . . F.B.
Baastrup (F.), Forstmester, Overförster, Haderslev 6
Baggesen (F. W. M.), Capitain, Postmester i Rudkjöbing 3
Banegas (Don José Leon), Prof. ved Universitetet i Buenos-Ayres, F.B.B.
Benzon (C. F. O.), Kammerherre, til Lönborggaard 6
Benzon (N. L. C.), Provst, Sognepræst i Ringsted 6
Bloch (J. V.), Lic. Theol., Sognepræst til Egvad 4
Blom (H. Stoltenberg), Cancellier., Birkedommer ved Grevsk. Muckadell, 3
Brorson (R. B.), Etatsraad og Byskriver i Aalborg 3
Bruun (H. H.), Sognepræst til Hemmed 6
Caroc (C.), Justitsraad og Amtsforvalter i Veile 6
Christensen (C.), Capitain, Slesvig 3
Colding (P. H.), Overlærer ved Cathedralskolen i Aalborg 3
Damkjær (J. R.), Lic. Theol., Sognepræst til Kjettrup 3
Danneskiold-Samsöe (Hs. Exc. C. C. S. Greve af), Over-Staldmester . 3
Daue (P. H.), Sognepræst til Liunge og Uggelöse 3
Dinesen (A. W.), Capitain i Artilleriet, til Katholm . . . . F.B.
Elberling (C. W.), Rector ved den lærde Skole i Slagelse 3
Engelbreth (W. F.), Consistorialraad, Sognepræst til Lyderslöv 4
Esbensen (J. R.), Sognepræst til Langaa og Oxendrup 3
Fangel (N. T.), Sognepræst til Gudme 3
Fich (H. J.), Consistorialraad og Sognepræst i Bogense 6
Fleischer (E. C.), Overlærer ved Cathedralskolen i Aarhuus 3
Fleischer (H. A.), Justitsraad, Borgemester og Byfoged i Aarhuus . . 3
Flemmer (H. C.), Sognepræst til Stillinge 4
Flöe (J.), Stifts-Landinspecteur i Ribe Stift, Vostrup 6

Frendrup (V. L.), Sognepræst til Tirstrup og Fuglslöv 6
Gliemann (C. G. A.), Districtschirurg i Nibe 3
Grüner (C. F.), Oberst, Aalborg 3
Grüner (L. P. W.), Sognepræst i Rudkjöbing 4
Grüner (T. L.), Justitsraad, Ringsted 6
Götzsche (H. C.), Sognepræst til Finderup 3
Hahn (J. C.), Sognepræst til Braband og Kasted 3
Hallam (Henry, Esq.), M.A., Vice-Præs. i Antiq. Selskab i London, F.B.B.
Hammerich (F.), A. Mag., Sognepræst 6
Hammond (Charles, Esq.), Boston, Massachusetts . . . . F.B.B.
Hancke (Henry, Esq.), K. Dansk Consul paa det gode Haabs Forbjerg, F.B.B.
Holmstedt (S.), Adjunct ved Realskolen i Aarhuus 3
Holst (C. L.), Capellan, Egitslevmagle ved Slagelse 3
Höpp (Hs. Exc. J. P.), Præsident i den S.-H.-L. Over-Appellationsret . 6
Jacobsen (J.), Sognepræst til Gjedsted og Fjeldsö 3
Jacobsen (J. C.), Sognepræst til Thorning og Lysgaard 3
Kirstein (E. A.), Kammerraad og Landvæsens-Commissair 3
Knudsen (N. J.), Etatsraad og Toldkæmmererer, Helsingör . . . F.B.
Krarup (C. J.), Sognepræst til Bregninge paa Thorseng . . . . . F.B.
Lauts (U. G.), Professor ved Universitetet i Leyden 50
Lemvig (J. P.), Krigsraad, Toldinspecteur i Rönne . . . . F.B.
Lindholm (H.), Amtmand over Skanderborg Amt 3
Lund (J. C.), Sognepræst til Munkebjergby og Bromme 6
Lützhöft (H. H.), Kammerraad og Landvæsenscommissair, Alkestrup . 6
Löschau (C. H.), Kammerraad og Landvæsenscommissair, Vindekilde . 6
Manockjee Cursetjee (Esq.), Parsisk Literator, Bombay . . . . F.B.B.
Mansa (F. W.), M.D., Divisionschirurg i Sö-Etaten 3
Mellerup (F. D.), Provst, Sognepræst til Greve og Kildebrönde 3
Mossin (C. F.), Sognepræst til Allinge paa Bornholm 3
Möller (J.), Justitsraad, Byfoged i Præstö 3
Möller (M.), Justitsraad, Borgemester og Byfoged i Nykjöbing paa Falster 3
Neraae (F. G.), Capitain i Fredericia 6
Ortved (S. B.), Domprovst i Roeskilde 6
Petersen (H.), Secretair, Told- og Consumtions-Inspecteur i Hjörring, F.B.
Petersen (H.), Capitain, Landskriver og Dige-Inspect. paa Pellworm . . 50
Petersen (O. E.), Major, Aarhuus 6
Plesner (M.), Provst, Sognepræst til Glud 3
Reck (J. L.), Forstraad, Skovrider i 1ste Kronborgske Skov-District . 5
Rosenkilde (P. M.), Landinspecteur, Falster 6
Scavenius (J. B.), Hofjægermester, til Basnæs . . . . F.B.B.
Schack (O. D. Greve af), til Schackenborg . . . . F.B.B.
Sheil (Justin), Oberst, Teheran i Persien . . . . F.B.B.
Stockholm (N.), Sognepræst til Aal 6

Sundorph (P. J.), Sognepræst til Carlslunde og Carlstrup 3
Thiele (J. M.), Justitsraad, Hs. Majestæts Haandbibliothekar 3
Toxwerdt (A. G.), General-Krigscommissair, Faaborg 3
Warneck (N. L.), Oberst, Slesvig 5
Whitte (H. K.), Overlærer ved den lærde Skole i Slagelse 3
Wilhjelm (P.), Sognepræst til Snöde 3
Wind (C. A.), Kammerherre, til Sanderumgaard 5
Worsaae (J. J. A.) 3
Zeuthen (F. L. B.), A.M., Sognepræst til Tömmerup 3
Östrup (W.), Sognepræst til Longelse og Fuglsbölle 6
Andersson (C.), Capitain, Carlstad 3
Andresen (A. D.), Sognepræst til Ringkjöbing og Rindom 3
Bloch (F. C.), Sognepræst til Kvong og Lyne 6
Brockdorff (H. A. Greve af), Landraad, Amtmand, Neumünster 5
Bülow (F., F. V. v.), Kammerjunker, Byfoged i Storehedinge 6
Cronstern (G. F. A. v.), Hofjægermester, til Nehmten . . . . . F.B.B.
Dons (. .), Proprietair til Hesselagergaard 6
Erdmann (F.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Dorpat . F.B.B.
Genty de Bussy (Pierre), Statsraad og Militair-Intendant, Paris, F.B.B.
Graae (Christen), Sognepræst til Bödstrup 3
Graae (Christian), Sognepræst til Tranekjær og Tulbölle 3
Häggblad (A.), Major i Armeen, Capitain i det topogr. Corps i Stockholm, 3
Hallgrimsson (Jonas), Reykevig, Island 50
Hansen (E. C.), Skovrider, Tisvilde 3
Hansteen (N. L.), Sognepræst til Traneberg 6
Holm (H. C. L.), Sognepræst til Emmelef 3
Jensen (J. C.), Sognepræst til Rorup og Gliim . . . . F.B.
Kornerup-Borch (S.), Etatsraad, Amtsforvalter, Rantzau 3
Kreuger (J. H.), Contre-Admiral, Stockholm 3
Laurberg (J. J.), Provst, Sognepræst til Bresten og Skibet 6
Nyegaard (P. N.), Kammerraad, Frederikskilde 3
Petri (A.), Sognepræst til Hagested og Gislinge 6
Renouard (L. P.), Oberstl., Commandeur for 4de Jæger-Corps, Slesvig, 3
Ridolfi (Marquis Cosimo), Direct. f. Agerdyrkn. Inst. i Meleto i Toscana, 50
Rosendahl (Th. F.), M.D., Nordtorf . . . . F.B.
Saabye (E.), Sognepræst til Lading 6
Sadelin (P. U. F.), P.D., Provst, Hammarland paa Åland 50
Schleppegrell (F. A.), Oberstl., Commandeur for 8de Linie-Bataillon, 3
Schnitzer (A.), M.D., Hofraad, practiserende Læge i Berlin 3
Stockfleth (Hannibal de), Oberst, Rendsborg 3
Stourdza (H. H. Fyrst Michael), Hospodar af Moldau . . . . . . F.B.B.
Strandgaard (L. W.), Toldinspecteur i Ebeltoft 3
Sörensen (A. A.), Sognepræst til Fröerslev og Sneslöv 6

Westzynthius (C. A.), Kongl. Svensk og Norsk Consul i Livorno, F.B.B.
Aagaard (P.D.), Sognepræst til Skive og Resen 6
Abel (L.), Provst, Sognepræst til Eltang og Vilstrup 3
Carlsen (J. F. S.), Sognepræst til Dalbyneder 3
Holten (H. C.), Sognepræst til Skuldelöv og Selsö 6
Krassow (C. Friherre), Kongl. Preussisk Landraad, Franzburg 3
Monrad (G. H.), Kammerherre, Medlem af General-Postdirectionen . . 3
Möller (J.), Provst, Sognepræst til Grinderslev-Kloster 6
Stiesen (S.), Kongl. Siciliansk Consul i Helsingör . . . . F.B.
Ingerslev (H.), Sognepræst til Kongsted 3
Klick (J. J.), Kongl. Dansk Consul i Buenos-Ayres . . . . F.B.B.
Mauduit (A. F.), Correspondent af det franske Institut, Paris 50
Paulsen (Olaf), Sognepræst til Reinevalle, Island 3
Precht (H. W.), Major og Stadthauptmand paa St. Thomas . . . F.B.B.
Rögind (J.), Adjunct ved Cathedralskolen i Aarhuus 3
Wood (Richard, Esq.), Kongl. Storbritannisk Consul i Damascus . . . 100
Essen (A. H. von), Kjöbmand, Horsens 3
Forsell (Carl af), Oberst, Stockholm 3
Grez (H. F. de), J.U.D., Breda i Nord-Braband 50
Holmberg (A. E.), Pastor adjunctus i Tjörn ved Kongelf 3
Leth (V. Stenersen), til Steensgaard, Kammerjunker 3
Sorterup (J. B.), Lærer ved Metropolitanskolen 3
Ahlmann (H.), Sognepræst til Igen paa Als 3
Arfwedson (C. D.), Nordamericansk Consul i Stockholm . . . . . . F.B.
Droysen (J. G. B.), P.D., Professor ved Universitetet i Kiel 3
Ewerlöff (F. A.), Kongl. Svensk og Norsk Gen. Consul i Kjöbenhavn, 3
Feddersen (B.), Justitsraad og Landretsnotar i Slesvig 50
Hegewisch (F. H.), M.D., Etatsraad, Professor ved Universitetet i Kiel, 3
Kæsemodel (C. H.), Capitain ved 9de Linie-Bataillon 3
Lassen (G. F.), Justitsraad og Landfoged paa Sylt 3
Lunding (H. M. W.), Justitsr., Cabinets-Secr. hos H. K. H. Kronprindsen, 3
Lützow (G.), Gen. Major, Commandeur for 4de Inf. Brigade, Rendsborg, 5
Löwenfeldt (C. F.), Capitain i 4de Jæger-Corps, Slesvig 3
Nissen (N.), Proprietair til Spötterup . . . . F.B.B.
Oxholm (W. T. v.), Kammerherre, Hofchef hos H. K. H. Kronprindsen, 3
Paucker (C. J.), Hofraad og Gouvernements-Procureur, Reval 50
Paulsen (B. H. C. E.), Kherre., fh. Hofchef hos Hertuginde Louise Augusta, 3
Schow (G. H. L.), Borgemester og Byfoged i Apenrade 3
Toreno (J. M. Greve), Kammerherre hos Dronningen af Spanien . . . 100
Wächter (J. C.), Forstraad, Conserv. ved den hist. Forening i Hannover, 3
Wenck (H. C.), Capitain, Kirchspielvogt, Rendsborg Amt 3
Adlerberg (V. von), Ks. Russ. Gen. Lieut. og Gen. Post Dir., St. Petersborg, 100
Mechlenburg (L. F.), Sognepræst til St. Clemens paa Amrum 3

Miniscalchi (F. Greve), Keis. Österrigsk Kammerherre, Verona	100
Schirinsky-Schikhmatoff (Fyrst P. A.), Geheimeraad, St. Petersborg . .	50
Warschau (Grev Paskévitsch Erivansky, Fyrste af), Statholder i Polen,	150
Waitz (G.), P.D., Professor ved Universitetet i Kiel	3
Wetterbergh (C. A.), M.D., Regiments-Læge, Östersund	3
Ahrenstorff (F. v.), Kammerherre og Major, til Overgaard	5
Boutkoff (Hs. Exc. P. G.), Geheimeraad, St. Petersborg	50
Essen I (Hs. Exc. Greve P. K. von), General, St. Petersborg	50
Galítzin (Fyrst Dmitri), General-Gouverneur i Moskou	200
Kotzebue (C.), Keiserl. Russisk Consul i Jassy	50
Münch-Bellinghausen (E. Frih.), Ks. Österrigsk Regjeringsraad, Wien,	50
Olsoufieff (Hs. Exc. B. D.), Hofmarschal hos Storfyrst Alexander . . .	50
Orloff (Hs. Exc. Greve A.), General, Medlem af Statsr., St. Petersborg,	100
Rumin (N. de), Keiserl. Russisk Statsraad og Kammerherre, Moskou .	100
Schindler (J.), Hans Hellighed Pavens Huusprælat, Krakau	100
Akerman (John Y., Esq.), Secretair ved det numism. Selskab i London,	50
Demidoff (Fyrst Anathol), Greve til San Donato i Toscana	200
Gortschakoff II (Fyrst Peter), Gouverneur over Vest-Siberien	100
Jennifer (Daniel, Esq.), Nordamericansk bef. Minister i Wien	50
Kulakowsky (I.), Curator for Gymnasiet i Bialystok	50
Lee (John, Esq.), LL.D., Medlem af det Kongelige Selskab i London,	100
Montefiore (Sir Moses), Medlem af det Kongelige Selskab i London .	100
Shrewsbury (John Talbot Earl of), arvelig Hofmester i Irland	50
Stroganoff (Greve G. A.), virkelig Geheimeraad, St. Petersborg	100
Teïmouraz (H. H. Czarevitsch), Prinds af Georgien, Sön af K. Georg XIII,	100
Temple (Sir Grenville), Mahlberg i Storhertugdömmet Baden	50
Thacher (G. M., Esq.), Kongl. Dansk Consul i Boston	50
Heurlin (C. I.), T.D., Kongelig Svensk Statsraad, Stockholm	4
Koch (G.), Provst, Sognepræst til Döstrup	3

REGNSKAB OVER SELSKABETS PENGEVÆSEN FOR AARET 1843.

INDTÆGTER:	Rbd.	Sk.
Casse-Beholdning fra 1842 . . . . r. S.	31.	24.
Hans Majestæt Kongen af Danmarks aarlige Gave	300.	„
Gaver og bestandige Bidrag fra Medlemmerne[1]	4600.	„
Aarlige Bidrag fra samme[2]	1792.	„
Extraordinaire Tilskud[3]	88.	46.
Renter af det faste Fond	1420.	„
	8231.	70.
UDGIFTER:		
Anvendt til det faste Fonds Forögelse	4631.	2.
Íslendinga Sögur	293.	„
Annaler for nordisk Oldkyndighed	184.	„
Mémoires de la Société	384.	16.
Antiquitates Americanæ	583.	32.
Selskabets Archiv for antiquariske og historiske Topographier og Tegninger samt disses Gravering i Kobber, Staal eller Træ	233.	„
Aftryk af Kort og Kobbere til Beretninger m. v.	257.	10.
Afskrifter af islandske Oldböger	219.	8.
Böger for Selskabets Bogsamling og Indbinding	298.	31.
Trykning med Papir og Indheftning af Beretninger, Forhandlinger, Medlemsliste, Regnskab, Statuter, Anmeldelser m. v.	413.	6.
Andre Udgifter til Selskabets Bud, Opvarteren ved Forsamlingerne, Qvitteringsblanketter, ved Diplomers Udfærdigelse, Porto af Breve og Pakker m. v.	657.	64.
	8153.	73.
Casse-Beholdning den 31te December 1843	77.	93
	8231.	70.

Kjöbenhavn, den 31te December 1843. J. C. KALL.

Undertegnede have, som Selskabets for Aaret 1843 valgte Revisorer, revideret foranstaaende Regnskab, og befundet samme aldeles rigtigt. Vi bevidne derhos at have befundet, at Selskabets faste Fond i Aaret 1843 er forøget med det Belöb, som den Kongelig confirmerede Fundation af 30te October 1834 § 2 foreskriver at skulle oplægges[4].

Kjöbenhavn, den 17de August 1844.

JOHN M'CAUL. J. F. MAGNUS.

1-2) Disse tvende Summer udgjöre Belöbet af Medlemmernes i Aaret 1843 ydede og i den her foran indförte Liste anmeldte Bidrag. 3) Nogle Bidrag fra Udlandene ere erlagte i fremmede Myntsorter, der ere omvexlede. Disses Belöb i Rbd. r. S. ere i det skrevne Regnskab nöiagtig specificerede, ethvert paa sit Sted, men her ere Overskudene af Skillinger, for Pladsens Skyld, henförte samlede under Rubriken „extraordinaire Tilskud". 4) Fundationens § 2 bestemmer nemlig, at alle de bestandige Bidrag af 50 Rbd. og ligeledes de större Donationer skulle anvendes til det faste Fonds successive Forögelse.

DET KONGELIGE
NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKAB

DEN 1 JANUAR 1845.

UDSIGT OVER

DET KONGELIGE NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKABS

FASTE FOND

MED EN LISTE OVER DETS

STIFTENDE MEDLEMMER.

Anm. Iflölge Statuterne indföres i alle Aarsberetninger Listen over de stiftende Medlemmer, som have ydet et Bidrag til Fondet af 100 Rbd. eller derover.

	Sölv Rbd.
H. M. FREDERIK VI*, KONGE AF DANMARK	300
H. M. CHRISTIAN VIII, KONGE AF DANMARK	300
H. M. OSCAR I, KONGE AF SVERRIG OG NORGE	300
H. M NICOLAUS I, KEISER AF RUSLAND	400
H. M. FREDERIK WILHELM IV, KONGE AF PREUSSEN	200
H. M. WILHELM I*, KONGE AF NEDERLANDENE	200
H. M. CARL ALBERT, KONGE AF SARDINIEN	200
H. M. WILHELM II, KONGE AF NEDERLANDENE	100
H. M. DOM PEDRO II, KEISER AF BRASILIEN	200
H. M. OTTO I, KONGE AF GRÆKENLAND	150
H. M. FREDERIK AUGUST, KONGE AF SACHSEN	100
H. Ks. H. LEOPOLD II, STORHERTUG AF TOSCANA	100
H. K. H. GEORG, STORHERTUG AF MEKLENBORG-STRELITZ	180
H. K. H. AUGUST, STORHERTUG AF OLDENBORG	200
H. K. H. FRANS, STORHERTUG AF MEKLENBORG-SCHWERIN,	180
H. K. H. FREDERIK, KRONPRINDS AF DANMARK	150
H. Ks. H. ALEXANDER, STORFYRST THRONFÖLGER AF RUSLAND	300
H. K. H. WILHELM, PRINDS AF PREUSSEN	100
H. K. H. WILHELM, PRINDS AF ORANIEN	100
H. K. H. FREDERIK, PRINDS AF NEDERLANDENE	100
H. K. H. CARL, HERTUG AF LUCCA	250
H. D. WILHELM*, HERTUG AF NASSAU	200
H. H. ADOLPH, HERTUG AF NASSAU	100
H. H. ERNST, HERTUG AF SACHSEN-COBURG OG GOTHA	100
H. H. PETER, PRINDS AF OLDENBORG	100
Aall (Jacob)*, Eier af Næs Jernværk og Medlem af Storthinget i Norge,	100
Ackermann (W. A.), Professor ved Gymnasiet og Bibliothekar i Lübeck,	100
Adlerberg (V.), Gen. Lieut. og General-Postdirecteur, St. Petersborg,	100
Ahlefeldt-Laurwigen (C. J. F. Greve), Kammerherre, til Langeland,	100
Albinus (J. H. J.), Proprietair til Warmark i Hertugdömmet Slesvig,	300
Almeida e Albuquerque (Don Francisco), fh. Udr. Min., Rio Janeiro,	100
Amherst (William Pitt Earl of), til Montreal i Kent	100
Andersen (Jannich), Cancellieraad og Forligelses-Commissair	450
Araujo-Ribeiro (Don José de), Keis Brasiliansk bef. Minister i Paris,	100

Aspinwall (T.), Nordamericansk General-Consul i London 100
Beamish (North Ludlow), Major, til Beaumont i Irland 100
Berzelius (Friherre Jacob), Prof. og Secr. ved Vid. Acad. i Stockholm, 100
Bexley (Nicolas Lord), Vice-Præsident i det Kgl. Literatur-S. i London, 200
Bibesco (H. H. Fyrst Georg), Hospodar af Valachiet 200
Bille-Brahe (H. E. Grev Preben), Geh.-Conferentsr., til Brahesminde i Fyen, 100
Blome (Adolph von), Kongl. Dansk befuldmægtiget Minister i London, 100
Blome (Hs. Exc. Grev O.), Kongl. Dansk bef. Minister i St. Petersborg, 170
Bludoff (Hs. Exc. Dmitrij), Ks. Russisk Indenrigs-Minister, St. Petersborg, 100
Botfield (Beriah, Esq.), til Norton-Hall i Northamptonshire 200
Bridgham (Hon. Samuel W.), Providence 100
Brockdorff (Hs. Exc. Baron C. L.)*, Curator for Universitetet i Kiel, 100
Bröndsted (P. O.)*, Geh.-Legationsraad og Prof. ved Univ. i Kjöbenhavn, 100
Buturlin (Dmitri P.), Medlem af Statsraadet, St. Petersborg 100
Carlisle (Sir Nicholas), Secretair ved Antiquarernes Selskab i London, 300
Casaus (Don F. Ramon), Erkebiskop af Guatemala og Biskop af Havana, 170
Chaudoir (Baron Stan. de), Curator for Underviisnings-Districtet Kiev, 100
Cigalla (Greve Giuseppe), Santorin af Cycladerne 100
Cooper (Charles Purton, Esq.), F.R.S., F.S.A., M.A. Oxford 100
Coopmans (E. W.), K. Dansk Chargé d'Affaires i Brüssel . . . . , 100
Daschkoff (Hs. Exc. Dmitri)*, Ks. Russ. Justits-Minister, St. Petersborg, 100
Daschkoff (G. A.), Ks. Russisk General-Consul i Bukarest 100
Demidoff (Fyrst Anathol), Greve til San Donato i Toscana 200
Dietrichstein (Hs. Exc. Grev M. v.), Chef for Hofbibliotheket i Wien, 100
Donner (C. H.), Conferentsraad, Altona 250
Doudeauville (O. Hertug af)*, Pair af Frankrig, Præs. i det geogr. S. i Paris, 100
Egerton (Lord Francis), M.P., F.G.S., Hon. D.C.L. Oxford 100
Ekman (G. H.), Commerceraad, Götheborg 100
Elphinstone (Hon. Mount-Stuart), Medlem af det Asiat. Selskab i London, 100
Elton (Romeo), Professor ved Browns Universitet i Providence 100
Eugenius (Hs. Em.)*, Medlem af det h. Syn., Metropolit af Kiev og Halicz, 100
Fife (James Duff Earl of), Lord-Lieutenant af Banffshire i Skotland, 100
Freymark (C. A. W.), Gen.-Superintendent og evangelisk Biskop i Posen, 100
Galítzin (Fyrst Dmitri), General-Gouverneur i Moskou 200
Galítzin (Fyrst Sergius), Curator for Underviisnings-Districtet Moskou, 210
Gortschakoff (Fyrst Peter), General-Gouverneur over Vest-Siberien . 100
Gråberg de Hemsö (Greve J.), Kammerherre hos Storhertugen af Toscana, 100
Gurney (Hudson, Esq.), Vice-Præsident i Antiquarernes Selskab i London, 100
Hall (Hs. Exc. Roman), Admiral, Gouverneur i Archangel 100
Hallam (Henry), Vice-Præsident i Antiquarernes Selskab i London . . 100
Hambro (Carl Joaquim), fh. Nordamericansk Consul, London 100
Heintze (J. F. E. Baron von), Kammerherre og Regjeringsraad, Slesvig, 100
Horsburgh (James)*, Hydrograph ved det Engelsk Ostindiske Compagnie, 150
Ingram (James), Præsident for Trinity College af Universitetet i Oxford, 100
Jacob (Hs. Em.), Biskop af Saratov og Zarizinsk 100

Jenisch (M. J.), Senator i Hamborg 100
Kemble (John M., Esq.), M.A., Trinity College, Cambridge 100
Kiriakoff (Michel)*, Keiserlig Russisk Collegieraad, Odessa 120
Klewiz (W. A. von), Kongl. Preussisk Geheime-Statsminister, Berlin, 120
Klick (J. J.), Kongelig Dansk Consul i Buenos Ayres 100
Kold (P.)*, Agent, Kjöbmand og Fiskeri-Udreder 600
Krabbe-Carisius (Hs. Exc. H.), Geheime-Conferentsraad 100
Lamb (William, Esq.), St. Thomas i Vestindien 210
Lang (Hugh), M.D., Greenock i Skotland 100
Leathes (Philip Hammersley, Esq.)*, F.S.A., London 100
Le-Blanc (Thomas, Esq.), LL.D., F.S.A., Advocat, London 100
Lee (John, Esq.), LL.D., Medlem af det Kongl. Selskab i London . . 100
Lerchenfeld (Hs. Exc. Baron von), Geheime-Statsminister, München, 100
Lowell (Charles), D.D., Sognepræst i Boston i Massachusetts 100
Macedo (Don Joaquim da Costa de), Secretair ved Vid. Acad. i Lissabon, 100
Macgregor (Francis C.), Kongl. Storbritannisk General-Consul i China, 100
Macleod (Hs. Exc. Sir Henry G.), Gouverneur over Trinidad 100
Manockjee Cursetjee (Esq.), Parsisk Literator, Bombay 100
Marquez (Hs. Exc. J. J.), forhen Præsident i Ny Grenada i Sydamerica, 100
Martinez de la Rosa (Don F.), Kongl. Spansk Premier-Minister, Madrid, 100
Menschikoff (Fyrst Alex.), Admiral, General-Gouverneur over Finland, 150
Metcalfe (Hs. Exc. Sir Charles), Gouverneur over Agra i Hindostan, 200
Metternich (C. Fyrst), Keiserlig Österrigsk Stats-Canzler, Wien , . . 100
Miniscalchi (Greve Frans), Keiserl. Österrigsk Kammerherre, Verona, 100
Mittrowsky (Hs. Exc. Grev)*, Keiserl. Österrigsk Överste-Canzler, Wien, 100
Molander (Johan)*, T.D., Biskop over Borgå Stift i Finland 100
Moltke (Hs. Exc. Greve A. W.), Geheime-Stats- og Finants-Minister, 100
Moltke (Hs. Exc. Greve C. E.), Geheime-Conferentsraad, til Aagaard, 100
Moltke-Hvidtfeldt (Greve A. G.), Kammerherre, Florens 100
Montefiore (Sir Moses), Medlem af det Kongl. Selskab i London . . . 100
Mülertz (A. F.)*, P.D., Rector ved den lærde Skole i Horsens 100
Navarrète (Don Fern. de)*, Præs. K. Acad. for Spaniens Hist. i Madrid, 100
Neophytos (Hs. Em.), Metropolit af Valachiet 100
Orloff (Grev Alexis), General, Medlem af Statsraadet, St. Petersborg, 100
Ouseley (Sir Gore), Director i det Asiatiske Selskab i London 100
Ouseley (William G.), Kongl. Storbrit. bef. Minister i Buenos Ayres, 100
Peterson (John), Overdommer paa St. Vincent i Vestindien 100
Petit (Louis Hayes, Esq.), Medlem af det Kongelige Selskab i London, 200
Plaskett (Joseph), Major, St. Croix i Vestindien 100
Plumer (William, Esq.), Epping, New-Hampshire 100
Precht (H. W.), Major og Stadthauptmand paa St. Thomas 200
Prescott (Hs. Exc. H.), Gouverneur over Newfoundland 100
Prieto (H. E. Don Joaquim), Præsident i Republiken Chili i Sydamerica, 100
Prudhoe (A. P. Lord), Capitain i den Britiske Marine, London 100
Pyrker (Hs. Em. J. L.), Patriarch-Erkebiskop af Erlau i Ungarn . . 100

Rafn (C. C.), Selskabets Secretair	100
Rehling (J.)*, General-Gouverneur over dansk Ostindien, Tranquebar,	100
Reventlow (D. C. E. Greve af), Kammerherre, til Brahetrolleborg	100
Reventlow (F. D. Greve af), Kongelig Dansk bef. Minister i London,	100
Rumin (N. de), Keiserlig Russisk Statsraad, Moskou	100
Santa-Cruz (H. E. Andreas), Prot. for den Peru-Boliviske Confœderation,	160
Scavenius (J. B.), Hofjægermester, til Basnæs	100
Schack (O. D. Greve af), til Schackenborg	100
Schindler (Johan), Præsident for det regjerende Senat i Krakau	100
Schmidt (P. C.), Proprietair til Windeby og Senator i Tönningen	200
Scholten (P. C. F.), General-Gouverneur over dansk Vestindien, St. Croix,	100
Schubert (Hs. Exc. F. H. von), General-Lieutenant, St. Petersborg	100
Sieveking (Carl), Syndicus i Hamborg	100
Sjögren (A. J.), Ks. Russisk Collegieraad og Academiker i St. Petersborg,	100
Smith (John Cotton, Esq.), Sharon, Connecticut	100
Smith (M.), Kongelig Norsk Sö- og Landkrigscommissair, Arendal	100
Stenhammar (M.), T.D., Sognepræst til Risinge i Sverrig	100
Stifft (Friherre A. J. v.)*, Keiser Frants den Förstes Livlæge, Wien,	100
Stourdza (H. H. Fyrst Michael), Hospodar af Moldau	200
Stroganoff (Gregorius Greve), Ks. Russisk Geheimeraad, St. Petersborg,	100
Ströyberg (C.), Cancellieraad	600
Swinburne (Sir John E.), Baronet, Præs. for Antiq. Selskab i Newcastle,	150
Teïmouraz (H. H. Czarevitsch), Prinds af Georgien, Sön af K. Georg XIII,	100
Teleki von Czéh (Greve Joseph), Gouverneur over Siebenbürgen	100
Thamsen (H. D.)*, Etatsraad, Stuttgard	2,020
Toreno (Greve José Maria de)*, Kammerherre hos Dronn. af Spanien,	100
Uvaroff (Hs. Exc. Sergius), Underviisnings-Minister, St. Petersborg,	100
Van Buren (Martin), fh. Præsident i de Nordamericanske Fristater	100
Van Deurs (J. F.), General-Krigscommissair, til Frydendal i Sjælland,	100
Vargas (J. F.), M.D., Præs. i Republiken Venezuela i Sydamerica	100
Waldo (Daniel, Esq.), Worcester, Massachusetts	100
Wallén (Hs. Exc. C.), Geheimeraad, Medlem af Senatet for Finland	100
Warschau (Grev Paskévitsch Erivansky, Fyrste af), Statholder i Polen,	150
Webster (Noah), LL.D., New-Haven i Connecticut	100
Wellenheim (Leopold Welzl von)*, Keiserlig Österrigsk Hofraad, Wien,	100
Werkmester (M.), geographisk Landmaaler	100
Wilson (Right Rev. Daniel), D.D., Biskop af Calcutta i Bengalen	100
Winthrop (Thomas L.), Præs. i det Amer. Antiq. Selskab i Boston	100
Wood (Richard, Esq.), Kongl. Storbritannisk Consul i Damascus	100
En russisk Statsmand i St. Petersborg	100
En Americaner	500
Fond under Benævnelsen „Grönland"	600
Fond under Benævnelsen „Stavanger"	200
Det övrige Tilvæxt-Fond, dannet af de ordinaire bestandige Bidrag	18,680
Selskabets faste Fond den 31te December 1844 . . . . Rbd. Sölv	44,000

ERKLÆRING FRA REVISORERNE.

Undertegnede, som Selskabets for Aaret 1844 valgte Revisorer, have efterseet et af Directionen for Statsgjelden og den synkende Fond under 17de Juni 1844 udfærdiget Indskrivningsbeviis for Kongelige 4 Procents-Obligationer, til Belöb Rbd. 40,000 Sölv, det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskabs faste Fond for islandske Oldskrifters Udgivelse og nordisk Oldkyndigheds Fremme tilhörende, og et af Statsgjelds-Contoirets Chef under 4de Januar 1845 udfærdiget Interimsbeviis for Indskrivning af Kongelige 4 Procents-Obligationer, til Belöb Rbd. 4,000 Sölv, ligeledes paa samme Fond lydende, og bevidne herved, at begge indeholde den Bestemmelse, som den Kongelig confirmerede Fundation for Fondet af 30te October 1834 § 4 foreskriver.

Kjöbenhavn, den 8de Januar 1845.

LÖGSTRUP. H. B. HORNBECK, M. D.

UDSIGT OVER DE UDGIVNE SKRIFTER.

FORNMANNA SÖGUR, *eller historiske Sagaer om Begivenheder i Norge, Sverrig og Danmark; udgivne i Oldsproget efter gamle islandske Haandskrifter;* complet i 12 Bind, med 7 Facsimiler.

SCRIPTA HISTORICA ISLANDORUM de rebus gestis veterum Borealium, latine reddita et apparatu critico instructa, opera et studio Sveinbiörnis Egilssonii. Vol. I–XI.

OLDNORDISKE SAGAER, de samme Sagaer i dansk Oversættelse; complet i 12 Bind.

FORNALDAR SÖGUR NORÐRLANDA, den fuldstændige Samling af de *mythisk-historiske Sagaer* om Begivenheder i Norden för Islands Bebyggelse, udgivne i Oldsproget af C. C. Rafn, complet i 3 Bind med 1 Facsimile.

NORDISKE FORTIDS SAGAER, de samme Sagaer i dansk Oversættelse ved C. C. Rafn, ligeledes i 3 Bind.

KRÁKUMÁL sive Epicedium Ragnaris Lodbroci Regis Daniæ, udgivet med Indledning og oplysende Anmærkninger af C. C. Rafn.

FÆREYÍNGA SAGA eller Færöboernes Historie i den islandske Grundtext med færöisk og dansk Oversættelse, udgiven af C. C. Rafn, med et Facsimile og Kort over Færöerne.

ÍSLENDÍNGA SÖGUR *eller historiske Sagaer om Begivenheder paa Island, udgivne i Oldsproget.* 1ste B. med et Kort over det gamle Island og 4 Facsimiler.

HISTORISKE FORTÆLLINGER om Islændernes Færd hjemme og ude i Bearbeidelse efter de gamle Grundtexter af N. M. Petersen, 1–4 Bind.

GRÖNLANDS HISTORISKE MINDESMÆRKER, udgivne i Oldsproget med dansk Oversættelse, Indledninger og oplysende Anmærkninger, 1–2 Bind og 3 Binds 1 Deel.

ANTIQUITATES AMERICANÆ SIVE SCRIPTORES SEPTENTRIONALES RERUM ANTE-COLUMBIANARUM IN AMERICA, Samling af de i Nordens Oldskrifter indeholdte Efterretninger om de gamle Nordboers Opdagelsesreiser til America fra det 10de til det 14de Aarhundrede. Studio et opera Caroli Christiani Rafn; med 18 Plancher.

TIDSSKRIFT FOR NORDISK OLDKYNDIGHED, complet i 2 Bind med 1 Facsimile.

NORDISK TIDSSKRIFT FOR OLDKYNDIGHED, complet i 3 Bind med 9 Kobbertavler.

ANNALER FOR NORDISK OLDKYNDIGHED 1836-1843 (1-4 Bind) med 37 Staalstik og Kobbertavler.

MÉMOIRES DE LA SOCIÉTÉ ROYALE DES ANTIQUAIRES DU NORD 1836-1839 (Vol. I) med 11 Staalstik og Kobbere.

DET KONGELIGE NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKAB.

AARSBERETNING 1844.

AARSMÖDE DEN 28DE JANUAR 1845.

OLDSKRIFT-SELSKABET, som stiftedes den 28de Januar 1825, havde nu tilbagelagt sit 20de Aar, og meddeeltes en almindelig Udsigt over dets Tilstand og Foretagender i samme.

Af de senest optagne Medlemmer vare i 1844 efterfölgende indtraadte i Classen af de

STIFTENDE MEDLEMMER:

H. M. FREDERIK AUGUST, KONGE AF SACHSEN.
H. K. H. AUGUST, STORHERTUG AF OLDENBORG.
H. K. H. FREDERIK FRANS, STORH. AF MECKLENBORG-SCHWERIN.
H. K. H. FREDERIK, PRINDS AF NEDERLANDENE.
H. H. ERNST, HERTUG AF SACHSEN-COBURG OG GOTHA.
H. H. PETER, PRINDS AF OLDENBORG.
AMHERST (William Pitt Earl of), til Montreal i Kent.
BIBESCO (Fyrst Georg), Hospodar af Valachiet.
BUTURLIN (Dmitri P.), Medlem af d. Ks. Russ. Statsraad, St. Petersborg.
CIGALLA (Greve Giuseppe), Santorin i det græske Archipel.
COOPMANS (Edzard W.), K. Dansk Chargé d'Affaires i Brüssel.
DASCHKOFF (G. A.), Ks. Russ. Statsraad og General-Consul i Moldau.
EGERTON (Lord Francis), M.P., F. G. S., Hon. D.C.L. Oxford.
HAMBRO (Carl Joachim), Esq., London.
MOLTKE-HVIDTFELDT (Adam Gottlob Greve af), Kammerherre, Florens.
NEOPHYTOS (H. Em.), Metropolit af Valachiet.
SMITH (John Cotton), Esq., Sharon, Connecticut.
TELEKI VON SZÉH (Joseph Greve), Gouverneur over Siebenbürgen.
VAN BUREN (Martin), fh. Præsident i de Nordamericanske Fristater.

I Selskabets Statuter angives dets Formaal at være „fornemmelig islandske Oldskrifters Udgivelse og Fortolkning, og ellers alt hvad der kan tjene til at oplyse det gamle Nordens Historie, Sprog og Oldsager i Almindelighed, og derved til at vække og nære Kjærlighed til Fædre og Fædreland." I Overeensstemmelse

dermed have fölgende Værker været Gjenstanden for de arbeidende Committeers Virksomhed:

ISLANDS OLDTIDS SAGAER,

omhandlende i Særdeleshed selve Islands Historie og Islænderes Bedrifter fra det 9de til det 14de Aarhundrede, hvis critiske Udgave i de gamle Grundtexter er for Tiden Selskabets Hovedforetagende. Der arbeides nu paa det andet Bind af Íslendínga Sögur, af hvilket den störste Deel er bearbeidet og snart Hælften vil være trykt, ligesom ogsaa flere dertil hörende Facsimiler af de til Grund for Udgaven lagte Oldböger ere under Udarbeidelse.

Af det særskilte danske Værk, Historiske Fortællinger om Islændernes Færd hjemme og ude, i Bearbeidelse efter de islandske Grundtexter ved N. M. Petersen, udgaves 4de Bind, indeholdende Fortællingerne om Vatnsdölerne, om Finboge den Stærke, om Eyrbyggerne, om Gretter den Stærke og om Svarfdölerne med tilföiede Bemærkninger om disse her meddeelte Fortællinger, samt særskilte Afhandlinger om Overtro og om Sprogets Behandling. Med det 5te Bind vil dette Værk blive sluttet, og vil dette Bind, foruden flere Sagaer, komme til at indeholde en kort Fremstilling af Islands Historie i Sagaskrivningens Slutningsperiode.

Betræffende efterfölgende Bind, som ere under Pressen, og hvis Udgivelse tildeels er nær forestaaende, forbeholde vi os at give nærmere Meddelelse i den næste Beretning: Scripta historica Islandorum Vol. XII, Grönlands historiske Mindesmærker 3die Bind, hvormed disse tvende Værker sluttes; Annaler for nordisk Oldkyndighed (5te Bind, indeholdende) Aargangene 1844 og 1845, samt Selskabets Mémoires for 1844.

* * *

I April-Mödet foreviste Oldsag-Committeen de mærkeligste *Oldsager*, som vare indkomne i det forlöbne Qvartal, og Hr. Worsaae foredrog Bemærkninger om disse Gjenstande.

H. K. H. Præsidenten forelagde en mærkelig Samling af tynde *Flintflækker* eller formeentlige Forberedelser til Pilespidser, som vare fundne sammen med nogle större Flintstykker, af hvilke Flækker kjendelig vare udhuggede. Disse Flækker vare opsamlede paa en lille Ö Egö under det Kammerherre Oxholm tilhörende Gods Dyrehovedgaard ved Korsör, hvor de saaes at ligge i saadan

Mængde paa Strandkanten, at det efter al Rimelighed i sin Tid har været det Sted selv, paa hvilket Flækkerne ere udslaaede. Denne Iagttagelse var saa meget mere interessant, som man forhen kun havde truffet Flintflækkerne for sig, og ikke, som her, ved Siden af de Stykker, af hvilke de vare udhuggede. Efterat have foreviist, hvorledes Flintflækkerne forarbeidedes til Pilespidser, simplest ved kun at tilspidse dem i den ene Ende, saa at de strax kunde indsættes i et Rör eller en fiin Træstok, og efterat have berört enkelte andre Iagttagelser, der tjene til Oplysning af Flinteredskabernes Forarbeidning i det Hele, dröftede Hr. Worsaae kortelig det meget omtvistede Spörgsmaal, om Flintredskaberne kunne antages at være tilhuggede med andre Stene, eller, som nogle ville, med Metal, i hvilket Fald der da maatte have været enkelte, som besade de saa kostbare Metalstykker og som forsynede de övrige Indbyggere med de nödvendige Redskaber. I denne Henseende gjordes der opmærksom paa, at Oldsagerne af Steen ikke hidröre ganske fra een og samme Tid, da der mellem Steenalderens Begyndelse og Slutning ligge flere eller vel endog mange Aarhundreder. Paa den ene Side kunde mangfoldige af de simpleste Steenredskaber meget godt være forarbeidede med andre Stene, medens det dog heller ikke turde nægtes, at en heel Deel Steenredskaber, der fortrinlig udmærke sig ved en kunstfærdig Behandling, bære Spor af at være tildannede med Metal. Man maatte derfor helst gaae en Middelvei, ved at antage at de ældste og mere ufuldkomne Steenredskaber ere huggede med andre Stene, og at derimod de yngste, som brugtes i Slutningen af Steenalderen og i Begyndelsen af Broncealderen, ere blevne forfærdigede deels med Stene, deels med Metal. Denne Mening henstilledes imidlertid til nærmere Prövelse; især maatte man haabe at erhverve Oplysning desangaaende af fremtidige Fund, paa hvilke derfor Opmærksomheden fortrinlig burde rettes.

Adjunct Sorterup holdt et kort Foredrag, hvori han omtalte de etruskiske og græske Guldsagers overordentlige Sjeldenhed i Modsætning til vor Hedenolds, og bemærkede, at der findes en höist mærkværdig Uovereensstemmelse mellem deres og de samtidige Broncesagers Forarbeidelse, at Guldsagerne, navnlig Ringene, ere slet forarbeidede, som oftest kun udhamrede, medens der blandt Broncesagerne findes ypperlige Kunstværker. Af Broncerne synes kun de saakaldte *etruskiske spectra* at have beholdt deres

ældre raa Former; de mange, som af dette Slags ere fundne i Pompeji, ere aldeles som de ældste bekjendte fra etruskiske Grave; men denne Bibeholdelse af det ældre var vel grundet i den religieuse Betydning, der tillagdes dem og Fölgen af en Stræben efter at bevare den fra Fædrene modtagne og derved ærværdige Form. Ved denne Leilighed fremsatte Hr. Sorterup den Formening, at den Eensartethed i Form og Forziring, der findes paa alle de 11 paa forskjellige Steder her i Danmark fundne saakaldte Guldurner, vistnok snarere tyder hen paa, at de have været anvendte til et eller andet religieust Brug og derfor have været eens, skjöndt forarbeidede til forskjellige Tider, end at de alle skulle være samtidige; at de derimod skulle have været anvendte som Hovedsmykke (Diadem eller geistlig Krone), synes ikke rimeligt, saa meget mindre som Hovedgrunden til denne fremsatte Conjectur, nemlig en efter lös Beskrivelse antagen Formlighed med den saakaldte Guldhat, der opbevares i München, falder bort, eftersom denne har en aldeles forskjellig Form, nemlig en i en höi spids Kegle oplöbende Bund. Derpaa foreviste Hr. Sorterup til Sammenligning med vore, flere tildeels sjeldne romerske Oldsager af Medailleur Krohns Samling, nemlig en *romersk Paalstav*, aldeles som de der findes hos os, af hvilke een vedlagdes; en Efterligning af et Sværd af Bronce, ganske som de, der findes her; en romersk Vægt og flere Lodder; ligeledes to af de saakaldte μολυβδίδες eller μολυβδίναι σφαῖραι, der udkastedes med Slynger. Den ene af disse, som findes i Kunstmuseet, har en græsk Indskrift, ved hvilken Leilighed Hr. S. omtalte flere, han har seet i Italiens forskjellige Museer med Legionnavne, og navnlig een i Jesuiternes Antiquitetsamling i Rom med Indskrift *esuris et me celas* (du er sulten og du vil skjule det for mig). Denne antages for at have tilhört Antonius's Soldater, der stode imod Augustus, og i ethvert Tilfælde ere disse Stykkers Indskrifter, ikke mindre end deres uhensigtsmæssige Form, Vidnesbyrd mod den tidligere almindelige Mening, at de have været bestemte til Vægter eller Lodder. Tilsidst foreviste samme Medlem af Medailleur Krohns Samling en *Bronceklo* med otte i en Cirkel anbragte Tænder, som er funden i Gravene ved Corneto i Pavestaten. Over den oprindelige Anvendelse af dette overordentlig sjeldne Stykke fremsattes under Discussionen forskjellige Conjecturer. Hr. Sorterup formeente, at det kunde have været anvendt til dermed at optage eller holde Offerdyrets Kjöd, naar det ristedes, og H. K. H. Præsi-

denten henledede Forsamlingens Opmærksomhed paa et Jernredskab (kaldet *laxastíngr*) af en meget lignende Form, som han under sit Ophold paa Island havde seet anvendt ved Fiskefangst.

Paa den grönlandske Committees Vegne fremlagde og forklarede Dr. Pingel nogle af de mærkeligste Stykker af en Samling *eskimoiske Oldsager*, som var modtagen fra Colonibestyrer J. M. Möller ved Holsteinsborg i Sydgrönland.

Major Fasting, forhen kongl. Inspecteur over Nordgrönland, hvorfra han forrige Efteraar var vendt tilbage, foreviste en Samling af *eskimoiske Oldsager*, ligesom ogsaa en Deel ethnographiske Gjenstande, som han havde medbragt fra dette Polarland. (See videre herom under Cabinettet for americanske Oldsager.)

Professor N. M. Petersen meddeelte for Selskabets Annaler en Afhandling om Nordens Oldtid i dens Betydning for Nutiden, og Conferentsraad Werlauff ligeledes for Annalerne: Grændsebestemmelse i Middelalderen mellem Norge og Sverrig, efter et gammelt Pergamentshaandskrift med Indledning og Anmærkninger.

Hr. J. J. A. Worsaae forelagde sine tvende Skrifter: *Dänemarks Vorzeit durch Alterthümer und Grabhügel beleuchtet*, og *Om Forholdet mellem de skandinaviske Folk i Oldtiden.*

Hr. de Grez gjorde opmærksom paa en i 2den Deel af Geschiedkundig mengelwerk over de provincie Noord-Braband bijeengebragt door C. R. Hermans indfört Legende om det hellige Kors, indeholdende en Beretning om tvende danske Hövdinge Godefrois og Evoards Ankomst til Kysten af Braband og Nedsættelse i Nærheden af Breda, omtrent ved Aaret 1330, hvor de anlagde en Borg, kaldet Brunesheim, der 30 Aar derefter ödelagdes, men hvorfra et stort Kors, som de havde sat i deres Capel, ved et Mirakel frelstes, hvilket Kors end findes i en catholsk Kirke i Breda. Saavidt skjönnes, er dette en aldeles opdigtet Fortælling, og vi have derfor ikke her villet indföre et udförligere Udtog.

I Juli-Mödet holdt Hofraad og Professor Jacob Grimm fra Berlin et Foredrag *om oldnordiske Egennavne i en i Reichenau skreven Necrolog fra det 9de og 10de Aarhundrede* (indfört ovenfor S. 67-75).

Justitsraad Thomsen foredrog Bemærkninger om den *nordiske Oldtids Broncearbeider*, hvorved han sögte at godtgjöre, at Redskaber og Vaaben af Bronce, fra Nordens egentlige Broncealder,

ere i Almindelighed forfærdigede her i Landet selv og ikke indförte fra fremmede Lande.

Finn Magnusen underrettede Selskabet forelöbig om 4 *Runestenes* Hidkomst fra Island. I Aaret 1812 paastod den lærde Historiker Rühs, at der ikke fandtes noget Runeminde paa Island. Dette blev snart modbeviist, og 1827 oplystes det, at Island da var i Besiddelse af 28 dengang bekjendte gamle Runemindesmærker. Siden er man efterhaanden kommen til Kundskab om, at Antallet kan anslaaes til omtrent 50. De tre af de modtagne Runestene ere hidbragte fra Islands Sönderamt ved Stiftamtmand Hoppes Omsorg, de to fandtes ved Utskaale og den tredie ved Hvalsnæs Kirke i Sönderamtet. Den 4de er hidsendt af Pastor Olaf Sivertsen paa Flatö og har för ligget paa Eyri ved Gufudal i Vesteramtet. Nærmere Underretning om disse Stenes Opdagelse og Beskaffenhed m. m. vil Selskabet i sin Tid meddele.

Rafn foreviste adskillige antiquariske Gjenstande, deriblandt betydelige Dele af *et af Broncetuber forfærdiget Livbelte*, som nylig vare fundne ved Eftergravninger i Fall River i *Massachusetts*, altsaa i den samme Egn og paa det selvsamme Sted, hvor han i sit 1837 fra Selskabet udgivne Værk Antiquitates Americanæ, stöttende sig paa de i Oldskrifterne indeholdte geographiske, nautiske og astronomiske Angivelser, henlægger de gamle Nordboers Vínland og deres Leifsbúðir. Disse Sager vare Selskabet oversendte af Dr. Jerome V. C. Smith i Boston, som har yttret den Formening, at de muligen hidröre fra en af de gamle Nordboer, der vare nedsatte i denne Egn i det 11te Aarhundrede. Uagtet det af Broncetuber forfærdigede Belte har stor Overeensstemmelse med Belter fra Oldtiden, der ere fundne i Danmark og paa Island (see Afhandlingen om tidligere Fund ved Fall River i Selskabets Mémoires 1840-1844, S. 104-119 og Tab. V), leder dog Betragtningen af de forskjellige i Forbindelse dermed fundne Gjenstande til at foretrække, til nærmere Undersögelse at overlade Afgjörelsen, om disse Sager vel rimeligere kunne have tilhört en af de gamle Nordboers Descendenter af blandet Race. Ligeledes forevistes adskillige *mexicanske Oldsager*, offererede af Docent F. Liebman, der har foretaget en Reise i Mexico, nogle af Dr. Lund oversendte *brasilianske Steenoldsager* og en lille Samling af *peruanske Vaser* og andre Oldsager af brændt Leer, Selskabet forærede af den danske General-Consul H. Witt i Lima. Betræffende disse for-

skjellige Gjenstande henvises til de udförligere Meddelelser i Beretningen om Cabinettet for americanske Oldsager.

Dr. Lund, for Tiden boende i Lagoa Santa i Brasilien, havde ved Brev til Secretairen af 28de Marts, som denne forelæste, oversendt en Beretning om de af ham foretagne Undersögelser i Hulerne i *Brasilien*, navnligen i en ved Lagoa do Sumidouro, betræffende *Fund af fossile Dyreknokler og Menneskebeen*, hvoraf han som Pröver medsendte en af 36 Nummere bestaaende Samling. I Brevet, som vil blive indfört i Selskabets Mémoires, söger han ved en udförligere Fremstilling at begrunde det ethnographiske Resultat af hans Undersögelser og afgiver derved et Bidrag til vor endnu saa dunkle Kundskab om Americas tidligste Population. (See videre herom under Cabinettet for americanske Oldsager.)

Statsraad Daschkoff i Bukarest havde oversendt Tegninger af en stor Halsring af Guld med en Indskrift i Runer lignende Characterer, samt flere Tegninger af *udmærkede Guldkar* fra en fjern Old, der for nogle Aar siden ere *fundne i Valachiet.* Foranlediget af Indskriften havde Etatsraad Finn Magnusen udarbeidet tvende Tavler, der fremstille en Sammenligning mellem de paa den ovenmeldte Ring og forskjellige andre i det gamle Dacien fundne Oldsager forekommende Characterer med tydsk-angelsachsiske og skandinaviske Runer, hvilke han foreviste, idet han gav en forelöbig Meddelelse om disse mærkelige Fund.

Professor Abrahams forelagde sin *Description des manuscrits français du moyen âge de la Bibliothèque Royale de Copenhague.* Rigsantiquar Hildebrand sine *Anteckningar ur Kongl. Witterhets-, Historie- och Antiquitets-Academiens dagbok.* Pastor Holmberg sin *Bahusläns historia och beskrifning*, og Collegie-Assessor Rabbe den af Elias Lönnrot udgivne Samling af *Finske Ordsprog* med flere i Finland udgivne Skrifter.

Da Kassereren, Kammerraad og Archivarius J. C. Kall var paa en Reise ved Döden afgaaet i München, foretoges Valg paa en ny Kasserer i hans Sted, og valgtes dertil Grosserer J. F. Magnus.

Den ene af de for 1843 udvalgte Revisorer, Capitain Lögstrup var, forinden han havde haft Leilighed til at revidere Regnskabet for dette Aar, tiltraadt en Udenlandsreise, og valgtes, for ikke at udsætte Revisionen, til Revisor i hans Sted Hr. John M'Caul, Mag. Artium ved Universitetet i Oxford og Translateur ved det engelske Gesandtskab.

I October-Mödet foreviste Secretairen nogle som Foræring fra Selskabet for Pommerns Historie og Oldkyndighed af Professor L. Giesebrecht oversendte *i Pommern fundne Bronceringe*, og til Sammenligning med disse nogle her fra Danmark af den fuldkomneste Overeensstemmelse.

General-Consul von Schlözer forelagde de af den historiske Forening i Lübeck udgivne *Beiträge zur Nordischen Alterthumskunde 1 H.* Etatsraad Wickede gav Beretning om Udgravning af tvende langagtige Gravhöie, beliggende i Nordvest for den fra Mölln til Ratzeborg förende Landevei. Geheimeraad Grote i Eutin meddeelte en Beskrivelse over den storhertugelige Samling af *fædrelandske Oldsager i Oldenborg*, og yttrede den Formening, at det ikke vilde være uinteressant at anstille en Sammenligning mellem de nordiske Oldsager og disse Sager, der samtlige ere fundne i det nordvestlige Tydskland mellem Weser og Ems, og nu ere opstillede efter det af vort Selskab antagne og i „Leitfaden zur nordischen Alterthumskunde" kundgjorte System. Finn Magnusen forelagde en af Dr. Jensen i Gelting oversendt Afhandling om Gravhöie i Angeln og Tegninger af flere derværende Runestene.

Lector Westergaard, Medlem af den af Selskabet oprettede Committee til at oplyse Nordens ældre Forbindelser med Asien, var i Foraaret vendt tilbage fra en Reise i Ostindien og Persien, hvor han havde haft Leilighed til at foretage flere antiquariske Undersögelser. For at gjöre Selskabets Medlemmer og gjennem dets antiquariske Tidsskrift flere bekjendte med de vundne Resultater, holdt han et Foredrag *om Mindesmærkerne fra Persiens Oldtid* (hvis förste Afsnit er indrykket ovenfor S. 81-96). Derhos meddeelte han en Afhandling *om den anden, achæmenidiske eller mediske Art af Kileskriften* (indfört i Selskabets Mémoires 1840-1841 S. 271 og flg.)

Da Bestyrelsen var kommen til Kundskab om, at der i det grevelige Holsteinske Bibliothek paa Lethraborg bevaredes to *islandske Membraner*, havde man anmodet Hofjægermester Grev Holstein om at maatte laane dem til Undersögelse af deres Indhold og Beskaffenhed. Disse to Skindböger, som forelagdes, indeholde den islandske Lov, kaldet *Jonsbogen*, udgivet af den norske Konge Magnus Lagabæter, Aar 1280. Althings-Deputeret Jon Sigurdsson meddeelte en Beskrivelse over disse Böger og nöiagtig Fortegnelse over deres Indhold. Den ene, i Qvartformat, synes at være fra

det 15de Aarhundrede, og den anden i Folio er skrevet paa Skalholt 1681. I denne er indfört et særeget Stykke i 4 Capitler, kaldet Hirðsiðir (Hofsæder), indeholdende moralske Regler samt visse Lovbestemmelser for Hofmænd og Krigere af Kongens Livvagt. Begge disse Oldböger antages at ville kunne give Udbytte for en ny Textrecension af Lovbogen.

Hr. Worsaae meddeelte for Selskabets Annaler en Udsigt over nogle af ham foretagne *Undersögelser af Steendysser i Danmark* og foredrog Bemærkninger om nogle *Gravhöie paa Kysten af Öresund*. Da der rundt om i Landet ved Kysterne findes talrige Oldtidsminder, er det ganske naturligt, at man ogsaa ved Öresund, som allerede i Oldtiden var stærkt befaret, og som laae i Hjertet af de danske Lande, maa træffe mange Levninger fra Fortiden. Der ere fornemmelig to Hovedarter: Steendysser fra Steenalderen, og Jordhöie. Af denne sidste Art sees der især mange ved Vedbek og Rungsted; de ligge lige ved Strandkanten, ja enkelte saa tæt op til den, at Havet i Uveir bortskyller Stykker af dem. Ved at udjevne nogle saadanne Höie mellem Vedbek og Rungsted har Borgemester Bendsen Tid efter anden fundet og indsendt til Museet adskillige Vaaben og Smykker af Bronce, saavelsom Leerurner fyldte med brændte Been og Aske. Det skyldes ogsaa hans Interesse, at en Höi tæt ved de forhen undersögte, for kort siden tildeels blev udgravet i Overværelse af Hr. Worsaae. Foroven fandtes Stykker af en Leerurne med brændte Been og Aske, og længere nede i en Dybde af 4 Alen, under et Steenlag, laa ved nogle Broncestykker en Skjoldbukkel, paa hvis Bagside endnu var bevaret en Levning af en tyk Træplade, rimeligviis af Skjoldet. Höien turde desuden maaskee indeholde flere Broncesager. I Anledning heraf gjordes opmærksom paa den Besynderlighed, at man saa hyppig finder Vaaben og Smykker af Bronce i Höiene ved Öresund, hvorimod man i dem hidtil næsten ingensinde har truffet Vaaben af Jern eller overhovedet Sager fra Jernalderen, et Phænomen, der forresten stemmer vel overeens med Iagttagelser fra de övrige Egne i Landet. Man kunde derfor heri söge en ny Bestyrkelse for den Mening, at Jernalderen först i en forholdsviis sildig Tid er traadt i Kraft i Danmark.

Adjunct Sorterup, som allerede i nogle tidligere Möder havde paaviist og oplyst den Overeensstemmelse, som finder Sted mellem de ældste Metalsager fra de fleste af Europas Lande, holdt et

Foredrag, hvori han fremsatte som Resultat af disse Kjendsgjerninger, at der allerede hos Broncealderens Folk maa have været en gjennemgribende, meget udviklet Cultur, saa at man altsaa höiligen vilde feile ved at tænke sig dem som Barbarer i en Raaheds eller Vildheds Tilstand. De Oldsager, vi have tilbage fra denne Periode, tyde tvertimod hen paa, at de, idetmindste i alle Metalarbeider, have staaet paa et langt höiere Trin, end den yngre Jernalder, hvor den fremadtrængende fordærvede romerske Cultur begyndte at paavirke og tilsidst ganske fortrængte den ældre. At denne saaledes ganske fortrængtes, bliver kun forstaaeligt ved det historisk-sikre Analogon, at den græsk-romerske Cultur og Dannelse aldeles forsvandt i det med Östens Folkeslag indtrængende Mörke. Ligesom man ved Jernalderens Sager kan paavise den romerske Culturretnings hele Gang fra Syd til Nord *tillands*, og hvorledes den da længst vedligeholdt sig i Lifland og Curland, saaledes taler den Rigdom af Broncesager, der findes hos Etrusker, i Frankrig, England og Danmark, og Overeensstemmelsen mellem alle disse for, at Broncealderens Cultur rimeligviis har udbredt sig *tilsöes*, og derfra lidt efter lidt er gaaet op i Landet, i hvis Indre vel og findes Broncesager, men ikke med samme Reenhed i Form og Forziring, som i Kystlandene. Skulde disse Iagttagelser bestyrke sig, saa formeentes, at man maatte söge Kilden til denne forromerske Cultur ved Middelhavets östlige Kyst, hvortil man kan forfölge dens Spor, der endogsaa findes i Grækenland, og det oplystes derfor med flere Citater, at de ældste Forfattere blandt Grækerne omtale denne Kysts Beboere, de med et langt yngre græsk Navn saakaldte Phönicier, som særdeles udviklede i Kunst og Videnskab. Ligesom man alt længe har udledet Celtiberiernes og Celternes hele Cultur fra dette Folk, saaledes maatte man vel ogsaa nu, ifölge Oldsagernes Overeensstemmelse, gaae videre og sige: at dette Folk har omseilet Europa indtil Östersöen, og har udbredt sin, den forromerske Cultur, overalt. Til Slutningen gjordes opmærksom paa, hvor vigtigt et Bidrag Skrifttegnene vilde være for dette Spörgsmaals Oplysning, og paavistes, hvorledes der synes at være selvsamme Characteer i de mange Rune-Alphabeter, det etruskiske, celtiberiske og det desværre saa lidet bekjendte phöniciske og puniske, der nemlig alle synes at have dannet deres ældste Bogstaver med lige Streger, medens den krumme Linie bruges saa hyppig i alle andre af de ældste (orientalske) Skriftsprog.

Der foretoges Valg paa tvende Revisorer af Kassererens Regnskab for 1844, og valgtes dertil Capitain A. B. Lögstrup og Dr. Med. H. B. Hornbech, fh. Landphysicus paa St. Croix i Vestindien.

I Januar-Mödet foredrog Etatsraad Finn Magnusen Bemærkninger om *tvende Runestene,* beliggende i Skivum og Aars *i Jylland,* af hvilke Hr. Kruse paa Öen Fuur i Limfjorden havde meddeelt Afbildninger.

Pastor Holmberg til Tjörn ved Kongelf tog Anledning af H. K. H. Præsidentens i April-Mödet bekjendtgjorde Opdagelse paa Egö ved Korsör af et *Værksted for Flintredskabers Forfærdigelse,* til at oplyse om, at lignende store Samlinger af Flintflækker ikke sjelden findes i Bahuslän. En saadan fandt han 1841 paa Tjörn i Stenkyrka Sogn, hvor iblandt en utallig Mængde Flækker eller Skærver laa et Par mislykkede Landsespidser af Flint, som under Udarbeidelsen vare gaaede itu. I en anden, som ligger i Morlanda Sogn paa Oroust, findes blandt Skærverne mange deels ganske færdige deels halvfærdige Pilespidser. Lignende Opdagelse gjordes ogsaa for et Par Aar siden paa Stängenäs i Brastad Sogn.

Hr. Basilius Olsoufieff, Hofmarschal hos Storfyrst Alexander, havde oversendt adskillige *Oldsager,* som vare fundne i Gravhöie, beliggende paa en Höide to Verster fra den venstre Flodbred af Moskvafloden, ikke langt fra den fra Moskva til Zvínigorod förende Vei, 5 Verster fra denne By, tæt ved den Hr. Tolstoy tilhörende Landsby Vérkho-griazié. Til Sendingen föiede han en lille Beretning paa Russisk om ovenmeldte Fund af Oberst Tschertkoff, Vice-Præsident for det antiquariske Selskab i Moskou, og henviste iövrigt til de Tegninger, han tidligere havde tilsendt Selskabet (jfr. forrige Aarsberetning, ovenfor S. 12). Gravhöiene vare 12 i Tallet, af forskjellig Störrelse, og laa tæt ved hverandre, dog uden nogensomhelst Symmetri. Paa Bunden af dem, ligemed Jordfladen, fandtes menneskelige Skeletter i forskjellige Retninger, nogle med Födderne imod Sönden. Det saaes tydelig, at Ligene maa have været nedlagte paa den flade Mark og bedækkede med Jord, hvorved Höiene ere dannede. Ved Siden af og ovenpaa Benene laa Sagerne, blandt hvilke vare fölgende os som Pröver oversendte. En Haarring, bestaaende af en dobbelt snoet Fletning af Broncetraad, hvis Ender ere indsatte i Hylstre, som ere udslaaede paa samme Maade som andre Metalringe og omböiet for Enderne; et Armbaand, bestaaende af en dobbelt snoet Broncetraad, Enderne

bukkede om i en stor Ösken, der er tværdeelt; et Beltespænde af gjennembrudt Arbeide og rectangulair Form; en Hængezirat, ligeledes af Bronce, der har været anbragt i en Örenring, endende sig i tre Tunger forneden og syv mindre opstaaende foroven, paa den ene Side ere indslaaede og indgravede Zirater, den anden Side er glat; et Armbaand, dannet af en fiirdobbelt Broncetraad, som er snoet i hverandre og Enderne omböiede i Öskener; Fragment af en kunstig Fletning af Broncetraade, som antages at have været et lignende Armbaand; en Fingerring af Bronce med en stor rund Plade foran, der er gjennembrudt i Form af et Gitterværk, der deles med to Baand; endvidere 24 Stykker smaa grönne og gule Glasperler. Rafn foreviste disse Gjenstande og til Sammenligning nogle her i Norden fundne af Overeensstemmelse med dem; navnlig en stor Sölvring af flettet Arbeide, der igjen er snoet som et Tougværk; Enderne ere ligeledes indsatte i Hylstre, der ere bredt udslaaede og gribe med Omböiningen i hinanden. Deri ere trekantede Zirater indslaaede. Sex saadanne Sölvringe bleve fundne paa Gaarden Sæbos Grund i Ryfylke Præstegjeld, Christiansand Stift, og oversendtes til Kunstkammeret i Aaret 1770. Det bemærkes i Anledning af disse Ringes Lighed i Forarbeidningsmaade med de fra Rusland modtagne, at man, saavidt vides, aldrig her i Norden har fundet snoet eller flettet Arbeide af Bronce, men allene af Sölv og Guld. Perler, som ganske ligne de fra Moskva hidsendte, har man fundet her i Norden i stor Mængde. Hr. Olsoufieff tilföiede i sin Meddelelse om disse interessante Fund, at der paa en til hans, tæt ved Hr. Tolstoy's beliggende, Gods hörende Mark findes tre Gravhöie, som han agtede at lade udgrave, naar det blev ham muligt, og han vilde da meddele Selskabet de Opdagelser, som han der maatte finde Leilighed til at gjöre.

Hr. Worsaae forelagde sit Skrift *Runamo og Braavalleslaget* samt sit Tillæg til samme Skrift, og Finn Magnusen sine og Professor Forchhammers ved förstnævnte Skrift foranledigede Bemærkninger om Runamo; Major William E. Frye sin franske Oversættelse af *Trois chants de l'Edda: Vafthrudnismál, Thrymskvida og Skírnisför;* George Downes i Dublin sit Skrift: On the *Norse Geography of ancient Ireland.*

Fyens Stifts literaire Selskab havde oversendt 2det Binds 1ste Afdeling af *Actstykker til Oplysning især af Danmarks indre*

Forhold i ældre Tid, og Etatsraad Vedel Simonsen 3die Deel af hans *Bidrag til Odense Byes ældre Historie.*

Hr. Mathias Koch i Meran i Tyrol havde oversendt nogle Bemærkninger, hvorved han sögte at godtgjöre, at Broncesagerne her i Norden, ligesom i Syden, tilhöre en tidligere celtisk Population.

H. M. Kongen meddeelte Afbildninger af adskillige *i Valachiet fundne mærkelige Guldsager,* tildeels de samme, om hvilke Statsraad Daschkoff i Bukarest tidligere har sendt Selskabet en Meddelelse (jfr. ovenfor S. 103).

Kassereren, Grosserer J. F. Magnus, fremlagde sit Regnskab over Selskabets Pengevæsen for Aaret 1844.

Ifölge den af Secretairen meddeelte Udsigt havde Selskabets faste Fond erholdt en Tilvæxt af 4000 Rbd. Sölv, og var saaledes voxet fra 40,000 til 44,000 Rbd. Sölv i Kongelige 4 Procents Obligationer. I Henhold til Selskabets Beslutning i Mödet den 27de April 1844, har Bestyrelsen foranstaltet disse Obligationer indskrevne i de ved Placat af 4de April 1835 i Statsgjeldscontoiret anordnede Indskrivningsprotocoller, med den tilföiede Bestemmelse, som den Kongelig confirmerede Fundation for Fonden af 30te October 1834 § 4 foreskriver, at de nemlig „*ikke kunne sælges eller paa anden Maade overdrages.*"

MUSEET FOR NORDISKE OLDSAGER.

Denne Samling forevises hver Torsdag fra Kl. 11–1, og da saavel Skoleungdommen som en stor Deel af det Publikum, der viser Samlingen en fortsat Interesse, lettest kunne besöge den i Ferierne og paa Helligdagene, gjöres der ingen Undtagelse, saa at Museet ikke nogen Torsdag er lukket, undtagen naar Höiesterets Aabning forhindrer den offentlige Foreviisning. Den i forrige Vinter trufne Foranstaltning, at Museet opvarmes, har ogsaa gjort det mere tilgjængeligt i Vintermaanederne, og vil fremdeles fortsættes.

Den betydelige Forögelse, denne Samling uafbrudt faaer, har allerede for længe siden gjort en Udvidelse önskelig, som nu er trængende nödvendig, og da H. M. Kongen dertil har bevilget en Række af de Værelser, der for Öieblikket benyttes til Opbevarelsen af Thorvaldsens Samlinger, har man ikke troet at burde oppebie det Tidspunct, da Thorvaldsens Museum er saavidt færdigt, at Samlingerne kunne indflyttes deri, hvorved disse Værelser blive at erholde; men man har forberedet denne Udvidelse, ved i Museets nuværende, i Forhold til Gjenstandenes Antal indskrænkede Locale at begynde Omordningen og Udvidelsen deelviis efter den for den hele nye Orden lagte Plan. Derved bliver rigtignok den tidligere Orden deelviis forstyrret, men hver enkelt omordnet Suite vinder dog en forögét Interesse og Værdi for de Be-

sögende, og paa nogen anden Maade vilde det under de nærværende Forhold neppe være muligt at udföre denne Udvidelse. Forhen opbevaredes saaledes Oldsagerne fra Nordens Hedenold i to Værelser og en Sal, nu har man forøget dette med en Sal og et Værelse, hvorved især er vundet det meget vigtige, at de forskjellige Perioder, hvortil man har henfört Oldsagerne, langt tydeligere kunne adskilles og hver har faaet sine Værelser i den naturlige Fölge. Endvidere er vundet, at man har faaet det Cabinet, der er bestemt til at optage de grönlandske og americanske Oldsager, frit, saaledes at de kunne blive opstillede og ordnede i Löbet af Aaret 1845. Efter den nye Plan er allerede Omordningen af den hedenske Tids Sager saa at sige fuldfört, det kommende Aars Aarsberetning vil give Underretning om, hvorvidt man i Aarets Löb er kommen med Fortsættelsen af dette vidtlöftige Arbeide.

Museets Tilvæxt, for störste Delen fremkaldt ved Publikums Interesse og Beredvillighed, har i det afvigte Aar været större end i noget af de foregaaende og har bestaaet i 132 Sendelser, optagne under 611 Nummere, af hvilke dog mange indeholde flere Stykker. Den væsentligste Tilvæxt har dog Samlingen i det forlöbne Aar faaet aldeles udenfor Reglen derved, at de i det kongelige Kunstmuseum værende Sager fra Nordens Oldtid, med Undtagelse af Guldsagerne, ere blevne afleverede efter en kongelig Resolution, ifölge hvilken ALLE GJENSTANDE fra Nordens Oldtid og Middelalder, der fandtes i Kunstkammeret, skulle afgives til Museet for nordiske Oldsager, saa at der kun bliver een Samling af dette Slags i Kjöbenhavn, der altsaa vil vinde betydeligt i Fuldstændighed og Lærerighed, og til hvilken herefter alt, hvad der henregnes til Dannefæ, som hidtil snart kom til Kunstmuseet, snart til Museet for nordiske Oldsager, vil blive afleveret. Alle Gjenstande fra Nordens Hedenold ere som sagt allerede afgivne og indrangerede paa behörige Steder i Museet, med Undtagelse af de værdifulde Guldsager, af hvilke Museet endnu kun har kunnet modtage Guldurnerne, fordi de nödvendige Foranstaltninger til de övriges Opbevaring endnu ikke ere fuldförte.

Da de Oldsager, som Kunstmuseet allerede har afgivet, endskjöndt de kun bestode af 167 Nummere, maae ansees for en *væsentlig Berigelse* for Samlingen, ei blot som en Forögelse, fordi den störste Deel af disse Gjenstande höre til de sjeldneste Oldsager, af hvilke saare mange ikke tidligere havdes i Museet, ville vi her nærmere omtale den Deel, der allerede i det forlöbne Aar er afgivet, för vi gaae over til at fremhæve de interessanteste Fund og Gjenstande af den övrige Tilvæxt; ligesom vi da ogsaa i Tidsskriftet for det kommende Aar ville give en Oversigt over den tiloversblevne Deel, som forhaabentlig vil blive afleveret i Löbet af Aaret 1845.

Det kongelige Kunstmuseum, eller som det forhen kaldtes Kunstkammeret, oprettedes allerede af Kong Frederik den Tredie og var bestemt til at optage alt, hvad der ansaaes for sjeldent og mærkeligt, hvoraf den naturlige Fölge blev, at det kom til at indeholde alle Slags af de mest forskjellige Gjenstande, blandt hvilke det var umuligt at indföre og fastholde en videnskabelig Classification. Med Hensyn til Oldsagerne fulgte ligesaa naturligt,

at denne Samling indskrænkede sig til at optage deels Sager af stor Metalværdi, deels höist sjeldne Oldsager, medens man derimod ikke bekymrede sig om de hyppigere forekommende, og den indeholdt derfor ogsaa et ikke ringe Antal af de störste Kostbarheder og Sjeldenheder, men næsten aldeles intet af det Almindeligere. Enhver vil let indsee, at en saadan Samling, der egentlig kun indeholder, hvad der i selve Oldtiden var sjeldent, maa have et ringe Værd i og for sig for Videnskaben; men at den er af höieste Vigtighed for en Samling som Museet for de nordiske Oldsager, der allerede eier de almindeligere Gjenstande i saa rige Suiter, og hvor derfor de mærkeligste Sjeldenheder, der i henved 200 Aar ere fundne rundt om i Landet maatte udfylde mange Lacuner, som ikke i de nogle og tredive Aar, Museet for nordiske Oldsager har bestaaet, have kunnet været udfyldte med tilsvarende nye Fund.

Af Sager henhörende til Steenalderen vare der de færreste mærkelige, men at udhæves fortjener en af de saakaldte *Abhäutemesser*, der ere afbildede i N. T. f. O. I, Tab. III, Nr. 17; det er en Meisel uden skarp Eg og med rundt Haandtag, som ender sig i en halvrund Knap, og som tydske Antiquarer have givet det anförte Navn ifölge den rimelige Conjectur, at disse butte Meisler have været anvendte for at flaae Offerdyrene, idet man med dem let har kunnet stöde Huden af; den har nu en Længde af 5 Tommer, men Spidsen er afbrudt. Museet eiede tidligere kun tre lignende; den her tilkomne var ifölge Kunstmuseets Inventarieprotokol funden 1708 i en Höi ved Fussing By i Fyen. Et andet udmærket Stykke er *en Flintkniv* med ziirlig udarbeidet Haandtag, 11 Tommer lang og næsten 3 Tommer bred, altsaa en Deel bredere end alle de, der forhen havdes i Museet, funden 1732 i en Höi ved Roeskilde; en anden Flintkniv med fiirsidet Haandtag er sleben paa begge Sider, men ikke paa Eggen; foruden disse afgaves 4 Smalmeisler, 20 Knive, 6 Öxer, 6 Hamre, en lille ualmindelig tyk Kile, hvis Eggen modsatte raa Ende har været indsat i Træ, 4 andre Steenkiler og den förste raa Begyndelse til en Steenkniv.

Den Afdeling, der indeholder Broncealderens Gjenstande, erholdt derimod en langt vigtigere Tilvæxt. Blandt *Sværdene af Bronce* maae vi her fremhæve *fire aldeles fuldstændige*, fundne paa Öerne og i Jylland, af hvilke især et, hvis hele Haandtag ogsaa er af Bronce, der ender sig foroven i een opadgaaende og to udadgaaende Spidser; det er 31 Tommer langt og er fundet i Jorden her i Sjælland. Fremdeles maae vi nævne et udmærket Fragment af et Sværd, hvis Haandtag har været fæstet til Klingen med Nitter, der have dannet en Halvcirkel. Af dette Haandtag er den störste Deel bevaret, og kun den midterste Deel, der har været af en forgjængeligere Materie (Træ?), er tabt, men om denne Midterdeel have siddet to Guldringe, som endnu hænge derpaa, da de ikke have kunnet falde ud over de bredere Endestykker. Ogsaa seer man endnu Spor af, at Nitterne have været belagte med en tynd Guldplade paa dette Sværd, der maa have været et Pragtstykke i Oldtiden. Det skal være fundet 1738 i en Gravhöi under store Stene ved Landsbyen Fresle i Wisharde Herred i Nærheden af Flensborg. Af *Bronce-*

dolke modtoges fem, alle næsten fuldstændige, og desuden en ganske lille Dolk eller Kniv eller maaskee snarere *et symbolsk Sværd*, kun 6 Tommer langt, hvis Haandtag ligner dem ved de ældste Sværd; de ere fundne paa forskjellige Steder, det sidste ved Snertinge By i Præstö Amt. Af *Landsespidser* af Bronce indeholdt Kunstmuseets Samling kun to, men af disse var den ene den anseeligste, man endnu kjender, og den anden en af de mindste. Hin er endnu 21 Tommer lang, skjöndt Spidsen er afbrudt, og forneden, hvor Skaftet indsattes, er den ziret med dreiede Zirater; den er overtrukken med en rödlig ædel Rust, og er tilligemed flere andre Oldsager, der tildeels strax afleveredes til Museet, og med et af de ovenfor nævnte Broncesværd funden i den saakaldte Laadnehöi paa Sarup Bys Mark, Assens Amt. Den lille Landsespidse er uden Zirater og kun 4½ Tomme lang, men forholdsviis meget bred. Langt mærkeligere end det fornævnte og maaskee det mærkeligste af hele Kunstmuseets Samling af nordiske Oldsager, ere de *tre fuldstændige Bronceskjolde*, der hidtil ere de eneste bekjendte i hele Norden. De tvende ere ovale, det tredie rundt. Af hine to er det större 26 Tommer langt og 23 Tommer bredt, alle Ziraterne ere indslaaede fra Bagsiden, saa at de ere fremstaaende paa Forsiden, og bestaae i en halvmaaneformet Figur i Midten, uden om hvilken tre Striber, og uden om disse igjen to Kredse af ophöiede Punkter. Kanten er dannet med en Broncetraad, hvorom den yderste Deel af selve Skjoldpladen er omböiet. Paa Bagsiden er tvers over den nævnte halvmaaneformede udslaaede Figur anbragt en stöbt Bronceböile til Haandgreb, saa at Bagsiden af Haanden gik op i den ophöiede Halvmaane, og endvidere ere der paa Bagsiden fastnittede to Bronceskinner, hvorigjennem man har kunnet trække Snore eller Remme, saa at Skjoldet, fastbundet ved disse sandsynligviis er blevet baaret paa Ryggen, naar det ikke benyttedes. Det andet lignende men noget mindre Skjold er 23 Tommer langt og 21 Tommer bredt; Form, Forarbeidelse og Zirater ere paa dette ganske som paa det foregaaende, kun de yderste Punktkredse fattes her, og paa Bagsiden er baade Metalböilen (Haandgrebet) og de to tilnittede Bronceskinner afbrudte; men man seer tydeligt, hvor de have været anbragte. Det tredie er et mindre rundt Pareerskjold af Bronce, der er 18 Tommer i Diameter og har i Midten en stærk udstaaende Skjoldknap, der er prydet med 6 fine Rækker af Prikker, anbragte i Kredse; uden om denne Knap findes to ophöiede Cirkler og nærmere Randen endnu tre Udbugninger, der ligesom Skjoldknappen ere drevne opad. Hver af disse Udbugninger er ziret med 6 Rader Prikker, og mellem de enkelte Udbugninger er anbragt en flad Zirat, bestaaende af 8 Punktrader, af hvilke de to yderste paa hver især ende sig i to Svanehalse. Imellem disse Figurer ere som Zirater indslaaede 9 Knopper. Böilen er bevaret, derimod fattes de paanittede Broncestykker, gjennem hvilke man har trukket Remme, men man seer tydelig, at de have været der. Disse tre Skjolde, der, som ovenfor sagt, ere de eneste man har i Skandinavien, have længe været i Kunstkammeret og ere i de ældre Cataloger, som ere meget ucritiske, anförte som tyrkiske, formodentlig paa Grund af den i dem indslagne Halvmaane, men baade Arbeidet, Forzirelsesmaaden og Metalblandingen er aldeles

som vore ældste Metalsager, og tillige sidde der endnu paa disse Skjolde betydelige Levninger af den Slags Rust, som sætter sig paa Bronce, naar denne længe ligger i Moser. Man kan derfor med fuldkommen Sikkerhed henföre disse sjeldne Stykker til den ældste Metalperiode i Hedenold, som vi kalde Broncealderen, og tilskrive deres ypperlige Conservation det Held, at de maae være fundne i Moser, eller maaskee samlede i een Mose, thi om Findestedet indeholde Kunstmuseets Inventarieprotokoller ingen Oplysning. Til Bestyrkelse for at disse Skjolde tilhöre Oldtiden, kunne vi ogsaa anföre, at der i de engelske Samlinger findes to Skjolde, der i Form, Zirater og Forarbeidelsesmaade have den störste Lighed med dem, kun at de engelske ere lidet mindre; det ene, som er fundet i Themsen, bevares i det antiquariske Selskabs Samling i London, det andet, som er fundet i Jorden, i Britisk Museum.

En meget interessant Forögelse var det ogsaa for Museet at erholde de fire *Krigslurer* af Bronce, som i Aaret 1801 bleve fundne tilligemed to af de tre, Museet allerede tidligere havde, af Gaardmand Ole Pedersen i Liunge, Frederiksborg Amt, i et Mosehul, som kaldes Brudevælte. Disse 7 og en, som er i privat Eie, ere de eneste fuldstændige, der vides at være fundne, medens man derimod oftere har fundet Brudstykker, som man forgjeves vilde have forsögt at bestemme, dersom ikke disse fuldstændige havde forklaret dem. Den ene af de nu afgivne Lurer er 3 Alen lang, men krummet, og for Mundingen eller den bredere Ende er anbragt en Ziratplade af 11 Tommers Diameter med syv höit opdrevne Udbuklinger, mellem hvilke der ere anbragte 28 smaa Cirkelzirater aldeles som de, der findes paa de Broncesager, man har antaget for de ældre, og paa Guldurnerne. Ved Mundstykket ere anbragte 4 Hængezirater og ved den modsatte Ende findes fjorten smaa Böiler, hvori der maa have været anbragte enten Kvaster eller andre Hængezirater. Aldeles som den her beskrevne er den anden; den tredie er noget længere, men Ziratpladen ved Mundingen er kun 7 Tommer i Diameter og har 6 opdrevne Udbugninger, mellem hvilke der ere 6 Cirkelzirater. Under denne Plade ere anbragte fire Böiler, af hvilke der i de to endnu hænge Broncezirater. Den fjerde er af aldeles lignende Arbeide som de foregaaende; paa Ziratpladen paa den findes 8 Udbuklinger og mellem dem en Deel Cirkelzirater; under denne Plade findes fire store Böiler, og paa selve Hornet en lignende. Ved Mundstykket af denne ypperlig conserverede Luur hænge endnu fem Hængezirater af Bronce.

Her maae vi ogsaa anföre en af de brede Bronceringe, om hvilke man har fremsat den Conjectur, at de have været anbragte om Hestens Hale. Den bestaaer af en flad, rundt sammenbukket *Bronceskinne*, hvis indvendige Side er glat, men som paa den udvendige Side har 13 ophöiede Striber. Ligeoverfor hinanden ere paa begge Sider af denne Skinne — naturligviis udvendig — anbragte Böiler, hvori der hænge Ringe med Metalskiver, og det Hele er sikkert indrettet til at binde fast til eller rettere om en Gjenstand, f. Ex. en Hestehale.

Af andre Broncesager modtoges fra Kunstmuseet: 6 Celter, 4 Paalstave, 1 Spiralarmbaand, bestaaende af 12 Omgange, men brudt i 3 Stykker,

2 större og 9 ganske smaa Tutuli, 2 dobbelte Knapper med udstaaende Spidser og 1 potteformet Leerurne med Hank og raat indstukne Zirater.

Fra Jernalderen eller den sidste Periode af Hedenold modtoges ligeledes meget værdifulde Gjenstande: af Vaaben eiede Kunstmuseet kun Fragmenter af et eneste Jernsværd, men desto rigere var det paa *Kar af Træ, Glas og Guld*, som alle maae henregnes til de störste Sjeldenheder. Af *Trækar* erholdtes en lille rund Træspand, 4 Tommer höi og 4½ Tomme i Gjennemsnit; den har udvendig været beslaaet med ganske tynde Kobber- eller Bronceplader. Omkring Overkanten paa denne Spand findes endnu Levninger af en omböiet Metalkant, der forklarer mange lignende Brudstykker, som man tidligere har fundet og modtaget i Museet; den er forsynet med en Hank, der er befæstet ved to Öskener til Overkanten, og den er tilligemed tre Leerkar, der nedenfor ville blive omtalte, funden i en Gravhöi, der uomtvistelig tilhörer Hedenoldens sidste Periode. Til dette overordentlig sjeldne og velconserverede Stykke slutte sig nogle Fragmenter af en lignende Træspand med en lignende Beklædning, en Hank til et saadant Kar og Fragmenter af Beslaget tilligemed den i to Stykker brudte Hank til en fjerde Spand af samme Slags. Denne sidste maa, efter de forhaanden værende Fragmenter af Beslaget at dömme, have været större og af mere udmærket Arbeide end de andre; disse Fragmenter ere fundne i Forbindelse med en Glasskaal og en Guldring, som senere ville blive omtalte, i en Höi paa en Mark, som tilhörer Eieren af lille Værlöse Kro, Christen Pedersen Krag. — Af *Glaskar* erholdtes fire: det ene er af omvendt conisk Form, 6½ Tomme höit og i Mundingen 4½ Tomme i Diameter. I det ere indslebne 3 Baand, som dele det i 4 Afdelinger eller Bælter, der ere prydede deels med langagtige (elliptiske) deels med runde Indslibninger. Den er allerede funden 1673 i en Steensætning fra Hedenold, indsat mellem fire Stene og bedækket med et Kobberkar for at staae desto sikkrere. Laurentzen siger i sin Beskrivelse over Kunstkammeret, at der *om* denne Glasurne (vistnok rettere *i* den eller *ved Siden af* den) laae et Armbaand af det reneste Guld i Spiralform, veiende 16 Lod. Ogsaa dette Armbaand findes i Kunstmuseet og vil senere blive omtalt her som afleveret. Den her omtalte Glasurne har meget stor Lighed med en anden, Museet allerede forud eiede og som er funden ved Kilderup i Fyen. Det andet Glaskar, som modtoges fra Kunstmuseet, er ligeledes af omvendt conisk Form; det er af grönligt Glas, 9½ Tomme höit med en Diameter af 3 Tommer i Mundingen og 1 Tomme i Bunden, altsaa meget spidst nedadlöbende, saa at det kun med Vanskelighed har kunnet staae frit. Parallel med Mundingen gaae 14 ophöiede Striber og paa Siderne efter Længden 7 ovale Striber med ophöiede Kanter. Denne Urne er funden 1708 i en Gravhöi i Norge tilligemed en Guldring, nogle Perler af rödt Leer og et sönderbrudt Broncespænde, som nedenfor ville blive nævnte, og af de Tegninger, den lærde Langebek paa sine Reiser her i Landet lod optage over mærkelige Oldtidslevninger, seer man, at en aldeles lignende Glasurne i Forbindelse med en svær Sölvring er funden ved Gudumlund i Jylland. Af denne Sölvring veed man at der blev gjort en Paten til Gudum-

lunds Kirke; hvor derimod Urnen er bleven af, vides ikke. Den tredie Glasurne er bægerformet, den er 7 Tommer höi med en udadgaaende Munding, som er $4\frac{1}{2}$ Tomme i Diameter. Uden paa Glasset ere anbragte regelrette ophöiede Flammer, der samle sig og danne Ruder; den er meget skjör og har været sönderslaaet i mange Stykker, der igjen ere sammensatte, ihvorvel der mangler en Deel rundtomkring. Med Hensyn til denne Urne har det Sagn bevaret sig, at den som en Sjeldenhed er overleveret til Kong Christian den Sjette. Den fjerde Glasurne er den, som fandtes tilligemed de ovenfor omtalte Fragmenter af Broncebeslaget til en Træspand af Eieren af lille Værlöse Kro, C. P. Krag. Bunden er halvkugleformet afrundet, men iövrigt er den aldeles simpel uden Zirater; den er af temmelig tyndt Glas, $2\frac{1}{2}$ Tomme höi og 4 Tommer i Diameter.

Urner af Leer maae vistnok i det Hele taget regnes til de mere almindelige Oldsager, men til de sjeldnere maae de derimod henföres, naar de ere fundne sammen med Jernsager, og altsaa beviislig henhöre til denne sidste Periode af Hedenold. Af saadanne erholdtes fra Kunstmuseet 10 Stykker, af hvilke dog desværre kun een sikkert er funden i Danmark, de 5 ere fra Norge, hvor Leerurner ofte findes sammen med Jern, 1 er fra Smaaland og 1 fra Neder-Lausitz, om de övrige 2 er Findestedet ubekjendt. Den som bestemt er funden i Danmark, er opgravet i Gyldenlund Skov (det nuværende Charlottenlund, omtrent en Miil fra Kjöbenhavn). Den har en Udbugning paa Midten og er 6 Tommer höi og 4 Tommer i Diameter ved Mundingen, den har været sönderslaaet, men er sammensat igjen, og i nyere Tid bleven overdraget med en Fernis. Den anden Leerurne er omtrent af samme Form, men $7\frac{1}{2}$ Tomme höi og 6 Tommer i Mundingen, den fandtes 1733 i en Höi, som ligger en norsk Miil fra Bjellands Præstegaard og et Bösseskud fra Gaarden Aagedals Ögaard. Den indeholdt Aske og brændte Been og ved Siden af den laa et Sværd af Jern. De tre Leerurner, som allerede ere nævnte som fundne med den ovenfor omtalte Træspand, ere kun smaa; den ene har haft en nu afbrudt Hank og Glasur udvendig med simple indskaarne Zirater; den anden (3 Tommer höi og 3 Tommer i Diameter i Mundingen) er paa Bugen ziret med aflange Fordybninger, og den tredie, som er endnu mindre, kun $2\frac{1}{2}$ Tomme höi og 2 Tommer viid, er ganske simpel uden Zirater. Ganske af Störrelse og af lignende Form, som denne sidste, er en anden lille Urne med et ophöiet Baand om Halsen og indskaarne Zirater om Bugen, som nedsendtes 1739 fra Norge, og efter den medfölgende Indberetning skal være funden med Aske ved Siden af et Sværd af Jern, et Skjold og en Hjelm, hvilke Gjenstande dog ikke medfulgte ved Nedsendelsen. Aldeles simpelt er det Gravkar af Leer, som er fundet i Smaaland; det er en kopformet Leerurne af raat Arbeide, 3 Tommer höi og 4 Tommer i Diameter. Som et særdeles smukt Stykke baade i Form og Conservation maae vi derimod fremhæve en Urne, hvis Findested er ubekjendt. Den er fuldkommen urtepotteformet, 5 Tommer höi og 6 Tommer i Diameter ved Mundingen. Paa den udvendige Side ere som Zirater anbragte 2 omlöbende ophöiede Baand og 3 Rader med udstaaende Spidser. Denne Urne har Charak-

teren af at være nordisk, hvilket derimod ikke er Tilfældet med den, vi nu komme til at omtale, og som derfor, uagtet Findestedet er ubekjendt, i Museet er bleven hensat blandt de faa udenlandske Gjenstande, som haves til Oplysning, men holdes bestemt adskilte fra de fædrelandske Oldsager. Denne Urne er fuldkommen flaskeformet, 7 Tommer höi og 5 Tommer viid i Bugen. Rundt om Halsen ere Stribezirater og mellem disse Flammezirater; ogsaa ned over Bugen gaae der Striber. Af en noget lignende Form er den tiende og sidste Urne, som fandtes i Kunstmuseet; den har en lang Hals og en bred Bug, men tillige 2 Örer, dens Höide er 7½ Tomme, Halsens Diameter ved Mundingen 3½ Tomme og Bugens Diameter 7 Tommer. Denne smukke, vel conserverede Urne er 1649 bragt fra Neder-Lausitz til det gottorpske Kunstkammer, over hvilket der haves en trykt Beskrivelse, hvori der S. 77, efterat dette Stykke er anfört, tilföies: „Diese Geschirre können nicht ehe als umb Pfingsten ausgegraben werden; und verhält sich mit denselben also, dass sie sich umb diese Zeit in etwas heraus begeben, oder aus der Erde höher heran steigen." Dette være kun anfört som et lille Bidrag til at vise Antiquitetsstudiets Standpunkt i det 17de Aarhundrede og den Overtro, der knyttedes til de af Jordens Skjöd fremdragne Oldsager; og at saadanne Meninger ikke blot tilhörte en enkelt overtroisk og uvidende Mand, synes man at turde slutte deraf, at Wocel i hans Grundzüge der Böhmischen Alterthumskunde, S. 11, omtaler den böhmiske Almues Mening om Urner som „Naturproducte oder selbstgewachsene Töpfe".

Da vi ved Jernalderen kom til at omtale de fleste, ja næsten alle de fra Kunstmuseet modtagne Gravkar, have vi ogsaa opsat til paa dette Sted at omtale de *Urner af Guld*, som denne Samling indeholdt, og som alle allerede ere afleverede. De ere i Antal 4 Stykker, og rigtigst anföres de vistnok ogsaa her, da det neppe er muligt at bestemme med Sikkerhed, til hvilken af de to sidste Perioder af Hedenold de henhöre, ligesaalidet som hvilken deres oprindelige Bestemmelse har været. Museet eiede allerede forud 4, to lignende haves i Universitetets Samling af Oldsager i Kiel; alle disse 10 Guldurner ere i en höi Grad overeensstemmende i Forarbeidelse, Form og Forziring, de ere ganske i samme Smag og have uden Tvivl haft samme Bestemmelse, men hvilken? Man har antaget, at de have været brugte som Urner til Opbevarelsen af de Afdödes brændte Been og Aske, og en vis Grad af Rimelighed kunde denne Conjectur vinde derved, at man skal have fundet lignende Urner af Bronce, der indeholdt disse Levninger af forbrændte Lig; men deels synes Guldets höie Værdi i Oldtiden at gjöre det rimeligere, at de have været bestemte til et Brug allerede her paa Jorden, da man ogsaa kun seer, at Pietetsfölelsen mod de Afdöde har bragt de Efterlevende til at medgive de Döde i Graven de Vaaben og kostbare Smykker, som de allerede her i Livet havde eiet og baaret, medens det derimod er aldeles uden Analogi, i det mindste i Norden, at man skulde have ladet saa værdifulde Gjenstande forarbeide for *kun* at nedlægges i Jorden; deels mangle ogsaa disse Guldkar aldeles Dæksel, ja nogle af dem have en saadan omböiet Overkant, at intet Laag eller andet Dækkemiddel let kunde slutte til over dem, eller

at de i det mindste ikke have været bestemte til at dækkes med et saadant tætsluttende Laag, medens derimod alle andre Erfaringer fra Urner af Leer, Steen og Bronce lære os, at det har været Gjenstand for den störste Omsorg og Forsigtighed, at tillukke Karret, der indeholdt den Afdödes Been, for at intet Fremmed skulde kunne komme til ved Beröring eller Sammenblanding at forstyrre den Afdödes Fred, saa synes allerede denne Conjectur at være mindre antagelig. Naar dertil endnu kommer, at ingen af de 11 hidtil bekjendte Guldurner har indeholdt brændte Been, saavidt vides, da den blev funden, ja at ingen af dem med Sikkerhed kan siges at være funden i en Gravhöi eller under Forhold, der antydede, at deres Findested var en Grav, synes den Mening, der antager dem for bestemte til Gravkar, ikke at kunne bestaae. Andre have derimod antaget dem for Smykker, nemlig til at anbringes som en Bedækning paa Hovedet, og nogle da med störst Bestemthed for en lille Hat eller en Slags Krone for en Ypperstepræst eller de höieste Geistlige. Men hvad man end kan sige herfor, er disse Guldkars Form altfor uhensigtsmæssig til en saadan Hovedbedækning, hvad enten den, der skulde benytte den, har baaret langt eller afskaaret Haar, og denne Uhensigtsmæssighed kan ikke tilskrives en Ubehjelpsomhed, da baade Form og Forarbeidelse vidner om en ikke ringe Dygtighed og Smag. Man har villet understötte denne Conjectur med en Analogi, idet man har sammenlignet disse Guldkar med en af de ypperligste Antiquiteter, Tydskland eier, nemlig et Guldkar, som er fundet i en germanisk Grav i Sydtydskland og opbevares i Myntcabinettet under det kongelige Generalconservatorium i München, hvor det forevises under Benævnelsen: en Guldhat. I Arbeidet og Forziringen, idet den nemlig er drevet ud af eet Stykke Metal og uden Spor af nogen Lodning, ziret med udslagne concentriske Ringzirater, har denne rigtignok en overmaade stor Lighed med vore Guldurner, men i Formen er den væsentlig forskjellig; vore Guldkar fra Oldtiden have en potteformet rund Bund, snart mere snart mindre flad, hin tydske Antiquitet har derimod en spidst oplöbende Bund, der giver den Lighed med en spids Hat, for Exempel Tyrolernes Hatte, dog er den endnu langt spidsere sammenlöbende end disse; og skjöndt derfor den Formodning, at dette Stykke har kunnet benyttes til Hovedbedækning, ihvorvel den ikke har nogen synderlig Rimelighed for sig, dog ikke kan kaldes aldeles urimelig, kan dette dog ingenlunde tale for, at vore Guldurner, der have en ganske forskjellig Form, aldeles som et Leerkar og *have haft Hank*, skulde have haft samme Bestemmelse. Den tredie og som det synes rimeligste Mening om den oprindelige Anvendelse af disse Guldkar er den, at de have tjent ved Gudstjenesten til et eller andet helligt Brug, at de altsaa have været Offerkar eller andet deslige, en Conjectur, som allerede disse Kars store Metalværdi i selve Oldtiden maatte gjöre rimelig. Dertil er ogsaa deres Form særdeles hensigtsmæssig, ombundne med en Snor under den omböiede Overrand har man let og sikkert kunnet bære dem i denne eller svinge og bevæge dem, hvis en eller anden Ceremoni har fordret dette; dersom de have indeholdt noget flydende, som skulde udheldes, var ogsaa Formen hensigtsmæssig, idet den Hank, som har været

paanittet nogle af dem, netop da har kunnet tjene til at fastholde dem ved, og naar man antager dem for bestemte til et religiöst Brug, bliver ogsaa deres Overeensstemmelse i Form og Forziring let at forklare af Bestræbelsen efter at bevare det ældre og derved ærværdige i Gudstjenesten. Mærkelig er den Overeensstemmelse mellem disse Guldkar, der ere fundne paa forskjellige Steder, navnlig at de alle have de concentriske Ringzirater, der paa Broncesager tilhöre Broncealderens ældre Periode, og det synes næsten urimeligt at antage, at alle disse værdifulde Kar netop skulde tilhöre den Tid, hvor Metallet var allerkostbarest, uden at man i de senere Perioder af Hedenold skulde kunne paavise de samme Gjenstande, forarbeidede eller i det mindste zirede paa en noget forskjellig Maade. Rimeligst synes det derfor at antage dem for hellige Kar, der have været benyttede i et længere Tidsrum, og bestandig have beholdt den förste Form og de tidligere Zirater. Hvilken end deres Bestemmelse har været, ere disse Guldkar höist interessante og vigtige Bidrag til at oplyse os om Hedenolds Kunstfærdighed og Dygtighed i Metalarbeider; de ere ikke udarbeidede af flere valsede eller udhamrede Stykker, som ere sammenloddede, men af et eneste Stykke Guld, der er udhamret med en beundringsværdig Nöiagtighed til en forbausende tynd og overalt lige tynd Plade; de dueligste Guldsmede have erklæret dette Arbeide for at være et Mesterstykke i sit Slags, og i Særdeleshed er den saakaldte Guldhat i München erklæret af mange dygtige Guldarbeidere for et Arbeide, man i Nutiden ikke vilde være i Stand til at gjöre efter.

Af saadanne Guldkar modtoges fra Kunstmuseet, som allerede er anfört, fire, af hvilke det ene, som veier 4 Lod 1½ Quintin, paa Bunden har concentriske Cirkelzirater, anbragte omkring et ligesidet Kors, bestaaende af Prikker og Rifler og lige i Midten et Cirkelslag. Det er 2½ Tomme höit og 4 Tommer i Diameter i Mundingen, og paa den ene Side findes foroven ved Randen to Huller, overfor hvilke nedad imod Bunden der ere 3 andre Huller, der altsaa antyde, hvor en Hank har siddet; denne Hank maa have været befæstet med Broncenitter, da der endnu findes Spor af dette fremmede Metal i Hullernes Kant. Det andet er lidt höiere, nemlig 3 Tommer höit, men har samme Vidde, 4 Tommer i Mundingen; Ziraterne ere af samme Art, kun med den Forskjel, at det ligesidede Kors er meget mindre, og ogsaa den har de 5 Huller til Hanknitterne, men i disse Huller sidde endnu Broncenitterne, og Guldet har, hvor Hanken sluttede til, antaget en noget forskjellig Farve, saa at det tydelig kan sees, at det paa dette Sted har været dækket med et Overlag. Det tredie, som veier 3 Lod 1 Quintin, er noget beskadiget om Kanten, men har dog de samme tre Huller til Hanken; Ziraterne ere af samme Art, men istedenfor et Kors findes her i Centrum af Bunden en Cirkel og udenom denne Kredse af Prikker og Streger.

Disse tre her nævnte Guldkar ere tilligemed tre andre lignende, af hvilke de to allerede længe opbevares i Museet for nordiske Oldsager, og en tredie, som efter kongelig Befaling i Aaret 1812 blev overleveret til den herværende franske Minister, Baron Alquier, fundne den 16de April 1685 af en Bonde ved Plöining paa en lille til Godset Egeskov i Fyen hörende Ö, kaldet

Munkö, som dengang tilhörte Rigsraad Niels Krag. Ved at flytte en stor Steen, fandt han under denne en sort leeragtig Jord, som var forskjellig fra den omgivende, og i denne stode Guldkarrene saaledes, at de tre vare satte over de andre tre. Paa det Sted, hvor Stenen laa, havde efter gamle da levende Bönders Forsikring ligget en Gravhöi, men et saadant Udsagn er altfor usikkert, til at man torde stole derpaa. Guldkarrene bleve af Rigsraad Krag præsenterede til Kong Christian den Femte, og — tilföies der i Kunstmuseets Protokol — de tre nederste vare fyldte med Jord.

Det fjerde Guldkar, som modtoges fra Kunstmuseet, er kun 2 Tommer höit, i Diameter derimod foroven 4½ Tomme; det er aldeles af samme Slags Arbeide, som de foregaaende med concentriske Cirkelzirater; midt paa Bunden er anbragt en stor Stjernezirat, nemlig en Cirkel, hvorfra der udgaae 8 Radier; paa dette Kar findes ikke Spor til nogen Hank. Det veier 5 Lod 1 Quintin 3 Ort og er af sölvblandet Guld, som er af 18 Karat 9½ Greens Fiinhed. Dette Guldkar blev, efter Sigende, fundet med to lignende, næsten af samme Vægt og Form, paa Gerndrup Mark i Riberhuus Amt, i Jorden i Aaret 1774. Paa ulovlig Maade vare de allerede bragte til Hamborg, da man erfarede, at de vare fundne, og ved Rentekammerets Foranstaltning blev da ikke uden Vanskelighed det her ommeldte reddet og erholdt tilbage; de to andre derimod vare allerede indsmeltede.

Til Jernalderen eller den sidste Periode af Hedenold maae vi henföre en langagtig oval Skaal med Laag, som staaer paa fire Been; paa den ene Ende af Laaget er anbragt Hovedet af en Hane, paa den anden Hovedet af en Hest; dette Stykkes Oprindelse er ganske ubekjendt, men det er neppe nordisk; fremdeles en lille Kobberskee med gjennembrudt Haandtag, og endelig et udmærket udarbeidet Kobberkar (Bronce?) i Form som en Casserolle, med fire concentriske, skarpt inddreiede Cirkler paa Bunden. Dette smukke Kars Findested er ubekjendt, men et lignende noget mindre fandtes 1826 af Gaardmand Lars Börgesen i Ullerup, Frederiksborg Amt, 2 Alen dybt ved at grave Törv i en Mose.

Til denne Periode har man ogsaa henfört de smaa Dyrefigurer, som oftest Heste, der stundum findes i Jorden, og af hvilke Museet allerede eiede flere Exemplarer. Af saadanne havdes i Kunstmuseet tvende, som forestillede Heste, den ene med, den anden uden Sadel. Hin, som er 2½ Tomme lang og 1½ Tomme höi, er allerede funden 1681, om den anden, der er lidet mindre, vides ikke, naar den er funden. Til disse slutter sig en tredie lille Broncefigur, hidtil den eneste bekjendte i sit Slags, der forestiller en Oxe eller maaskee en Buk. Den er 2 Tommer höi og 3 Tommer lang; paa Ryggen forestilles en Drage, som bider sig fast i Dyrets Nakke, og paa Halsen ere indslaaede Cirkelzirater. Paa den ene Side er indgraveret med Munkeskrift et h, hvilket dog ikke synes samtidigt med selve Figuren. Dette Stykke har i den ældre Tid været i den Birkerodske Samling og er under Navn af taurus Cimbricus stukket i Kobber og bekjendtgjort af Bartholin. Endvidere modtoges en lille temmelig raat forarbeidet Dyrefigur af Rav, som ligner en Björn; at bestemme dens Tidsalder vil vistnok neppe

være muligt, men den har samme Udseende, som det Rav, der findes i Jorden. Med större Sikkerhed henföre vi til Jernalderen tre menneskelige Figurer af Kobber (Bronce?), som ligeledes afgaves fra Kunstmuseet. Den största af disse, der er 19 Tommer höi, har om Hovedet en Straalekreds, i hvis Midte er anbragt en Medaillon; den er iført en Dragt, som har et Slags Lighed med Romernes Toga, da den i rige Folder hænger rundtom Figuren; Hænderne have været fremstrakte, men da de have været særskilt stöbte, ere de affaldne og mangle, ligeledes mangle Födderne. Den er funden 1730 af en Hyrde ved Navn Niels Hansen ved Tömmerby, Tim Sogn, Vrads Herred, Silkeborg Amt, og er formodentlig en barbarisk Efterligning af en romersk Figur. Den anden forestiller en Mand, som udrækker begge Arme og har holdt noget i Hænderne, hvilke nu fattes; ogsaa den har en viid Klædning paa og tillige et Bælte om Livet, hvorfra to Remme hænge ned. Den er af den Guldbergske Samling og er stukket i Kobber i det Wiedeweltske Værk, Tab. IV. Nr. 7, hvor man har anseet den for etrurisk, men den synes snarere at være germanisk eller nordisk. Den tredie er en lille kun 1 Tomme höi Büste af stöbt Kobber og meget raat Arbeide.

Meget kostbar og pragtfuld er den Samling af Smykker fra Hedenolds sidste Periode, som Kunstmuseet eiede og af hvilken Museet for nordiske Oldsager allerede har modtaget den rige Suite af *Sölvringe* og *Broncesagerne*. De vigtigste af Sölvringene ere vistnok de store *Halsringe* af flettet Arbeide, som igjen er snoet som et Tougværk; Enderne ere bredt udslaaede og gribe med Omböininger i hinanden; de bredere Flader ere zirede med indslaaede trekantede Zirater. Den störste af disse Ringes Diameter er 7 Tommer, og til den slutter sig en anden af samme Störrelse, Arbeide og Indretning, men med noget finere snoede Fletninger. Den tredie er af samme Slags Arbeide, men noget mindre, og med afvexlende Fletninger, idet den ene er mere snoet, den anden mere strakt. Dennes Diameter er 6 Tommer og af samme Störrelse ere to andre, indbyrdes fuldkommen lige, som bestaae af en glat Fletning, ved hvilken jevnsides gaaer en meget finere Fletning. Alle disse 5 Sölvringe, der alle have de smaa indslaaede trekantede Zirater, ere tilligemed en sjette lignende, som 1812 af Kongen foræredes til den franske Minister, Baron Alquier, fundne samlede i Jorden ved Plöining för Aaret 1770, i hvilket Aar de ere komne til Kunstmuseet. Ved Overeensstemmelse i Arbeidet slutter sig til disse Ringe en Fletning af dobbelt snoede Sölvtraade (Fragment), nu $\frac{3}{4}$ Alen lang; ligeledes 2 Fragmenter af en stor Sölvring af flettet Arbeide, der bliver noget tyndere mod Enderne, som tildeels ere afbrudte; de ere fundne paa Bornholm ved Harvning; og endelig et Stykke af en Sölvfletning af en finere og en grovere Snoning, som er meget smukt og 5 Tommer langt.

Af *Armbaand* og *Haandledsringe af Sölv* erholdtes fra Kunstmuseet 12, nemlig en rund Haandledsring af to snoede tykke Sölvtraade, $2\frac{3}{4}$ Tomme i Diameter; en anden af samme Bestemmelse, men oval og flad, 3 Tommer i den störste Diameter og med indslaaede Zirater paa Ydersiden, bestaaende af smaa Cirkler og Prikker, tildeels i Form af et latinsk T; og den tredie,

som er en massiv rund Sölvring af $2\frac{1}{4}$ Tommes Diameter, har spidst udslaaede Ender, som möde hinanden, men ikke gaae over eller gribe ind i hinanden. Paa den brede Side er denne Ring paa Midten deelt med et Baand, som er paalagt, efterat Ringen er forfærdiget; Oversiden er prydet med meget dybe Indgraveringer i Form af Halvmaaner, og paa de opstaaende Kanter ere anbragte smaa indslaaede Cirkelzirater. Fra det store Fund af Sölvsager fra Vaalse paa Falster, som er beskrevet i Ann. f. n. O. 1842-1843, havde Kunstmuseet erholdt, hvad der nu afgaves, en Sölv-Armring af en grovere og en finere Fletning, 4 Tommer i Diameter og to ovale Haandledsringe, hvis Ender ere viklede om hinanden og med Stribezirater paa Forsiden, foruden en lille Ring med indslaaede trekantede Zirater, en udhamret Sölvbarre, hvorpaa Hammerslagene ere kjendelige, en stor Sölvperle, paa hvilken med Sölvtraad ere paalagte Spiralzirater og et lille Hængesmykke. Alle disse Sager, fundne ved Vaalse, ere i Museet henlagte ved de andre Sager af samme Fund, som allerede forud vare i denne Samling. Ligeledes fra Falster vare to andre Armbaand, som Kunstkammeret eiede, der ere fundne ved Törvegravning i en Mose ved Sönderkirkeby i Forbindelse med flere cufiske og sassanidike Mynter, der opbevares i det kongelige Myntcabinet, og af hvilke de yngste ere fra det 9de Aarhundrede. Af disse Armbaand fra Sönderkirkeby er det ene fladt, aldeles uden Zirater, det andet derimod rundt med vredne Zirater, og paa dette sidste den ene Ende lidt opböiet, den anden mangler. En oval Haandledsring i Form af en forlænget Rude, flad og paa Ydersiden ziret med indslaaede Zirater blev ligeledes afgivet tilligemed tre Spiralarmringe og et lille Stykke Sölv, formodentlig til at anbringe paa Enden af en Bandelérrem, som alt var fundet sammen i en Törvemose af Gaardmand Christen Rasmussen af Thostrup By, Kjeldby Sogn paa Möen; af Spiralringene har den störste, som bestaaer af 3 Omgange, riflede Zirater, og mod Enderne, som ere omböiede, Zirater, indslaaede med et Stempel, som man har flyttet; de andre to ere mindre og ganske uden Zirater.

Til disse hele Ringe slutte sig 10 Stykker Ringsölv, af hvilke flere have indslaaede Zirater, og de Smykker, der have været anbragte hængende. Disse bestode af et Hængesmykke af Sölv i Form af et omvendt T, et cylinderformet Sölvstykke, udvidet til begge Ender og med indslaaede Zirater, en lille Sölvperle, heelt omgiven med Cirkelzirater og to Perlerader. Den större af disse bestaaer af en ottekantet gjennemboret Carniol, 10 Perler af Glasmosaik, 9 forskjelligt farvede og formede Glasperler og 12 Perler af en röd brændt Leermasse; dog er det höist usikkert, om alle disse Perler, der ere blevne sammenholdte i Kunstmuseet, ere fundne sammen. Den mindre Perlerad bestaaer kun af 10 Perler af brændt Leer, af hvilke de to ere gule, de övrige brune, og vi have nu kun tilbage at omtale de prægtige *Fibulaer* eller *Spænder*, som fra Kunstmuseet ere afgivne til vort Museum. Först ville vi fremhæve et rundt Spænde af Sölv af 4 Tommers Diameter, belagt omkring Kanten först med flere Rader af ziirlige Fletninger, og derindenfor med mange slangeformede Snoninger, som tilsidst ende sig i fire opstaaende Hoveder i Centrum. Det er noget beskadiget af Ælde, og er fundet tilligemed

et rundt lignende Guldsmykke, som endnu bevares i Kunstmuseet, rimeligviis i Nærheden af Frederiksborg, hvorfra det er indleveret i Aaret 1707. Tornen i dette Spænde mangler, som sædvanligt er, fordi Jernet, hvoraf disse Torne altid synes at have været, kun sjelden har holdt sig ufortæret af Rust; men den hele övrige Indretning til Befæstningen paa Bagsiden er bevaret. Et andet prægtigt Stykke er en massiv, aldeles fuldstændig Sölv-Fibula, udarbeidet med en overordentlig Omhyggelighed. Det överste Stykke har en fremstaaende Afsætning, hvorpaa der er anbragt en Fletning af Guldtraad. Fjederen, som endnu har sin fulde Spændekraft, er bedækket med en graveret Plade, som ender sig nedentil i et omböiet Slangehoved. Naalen er af Sölv og en Fortsættelse af den spiralformet opvundne Fjeder, den indlægges i en Böile, som er udarbeidet med kunstig gjennembrudte Zirater. Denne prægtige Fibula er funden 1825 af Huusmand H. C. Bremmer i en Gravhöi, som var omgiven med Steen, ved Bolmer paa Eskildsmarks Gods, Cosel Sogn i Slesvig; Fibulaen var nedlagt i et tildækket Broncekar. Endvidere modtoges fra Kunstmuseet 8 forskjellige Fibulaer af Bronce, af hvilke den ene er i Halvmaaneform med Naal, som er indstukket i en Spiral og ziret med indgraverede Zirater og et massivt Sölvspænde, bestaaende af to Dele, som formodentlig har hört til et prægtigt Kaardegehæng. Den ene af disse Dele er udfyldt med Zirater, den anden aaben; bagved den udfyldte Deel i en lille Afstand og fastnittet til den sidder en tynd Sölvplade, der maa have tjent til derved at befæste Remmen. Den udvendige Plade er ziret med dybe Indgraveringer, som ere stærkt forgyldte og paa Kanten ere med Bly indlagte Zirater i Form af et S; det aabne Stykke er ziret deels med indgraverede forgyldte Zirater, deels med Indlægninger af Bly. Til Slutningen maae vi endnu nævne et noget beskadiget forgyldt Sölvspænde med indgraverede Zirater og en lille Broncekniv, som synes at være en Efterligning af en större, da den med Haandtag kun er 3 Tommer lang. Haandtaget ender sig i en Ring, hvori igjen en anden Ring hænger. Denne lille Kniv er ved et Bedrageri blevet bekjendt og meget omtalt, idet der med Blæk har været paaskrevet den en Rune-Indskrift; den er afbildet, men unöiagtigt, i Pontoppidans danske Atlas, 1 Bind Tab. X og skal være fundet i Fyen. Runeskriften er naturligviis nu aftaget.

Efter denne korte Oversigt over de vigtigere Stykker, som afgaves fra det kongelige Kunstmuseum, vil man let indsee, hvor værdifuld denne Tilvæxt er for Museet for nordiske Oldsager, og at den fortjente at fremhæves for sig alene; men nu ville vi gaae over til at omtale de vigtigste og interessanteste Fund og enkelte Gjenstande, som i Löbet af det afvigte Aar ere komne til Museet.

Fra Steenalderen var paa Egö i Nærheden af Korsör paa Dyrehovedgaards Grund fundet langs Stranden en saa betydelig Mængde Flintflækker, at de lode formode, at man her var stödt paa et Værksted fra Hedenolds ældste Periode. H. K. H. Selskabets Præsident foretog en Reise ned til dette Sted, som tilhörer hans Hofmarschal Kammerherre Oxholm, for at undersöge Localiteterne, og medbragte som Resultat af disse Undersögelser 3 större

uregelmæssige Flintstykker, som bære Spor af, at der af dem ere udflækkede Flintflækker; 4 af Flint afslagne Stykker, der have Form af smaa mod Eggen udvidede Kiler af det Slags, som Professor Nilsson i Lund har antaget for at have været indsatte i Træ og brugte som Öxer, men netop de her fundne synes at gjöre det rimeligere, at de snarere kun ere en halv tilfældig Form, som er opkommen ved Afslagningen. Foruden disse interessante usædvanlige Stykker indeholdt dette Fund endeel mere og mindre uformelige Stykker afslagne Flintskoller, som tildeels vise den raae Yderside af Stenen, og ere af mange forskjellige Former, deels store og tykke, deels blot en kort tynd Skal o. s. v. og endvidere omtrent 500 Stykker af de sædvanlige Flintflækker, som hyppig findes i Gravhöiene, men sædvanlig kun i ringe Antal. Ved de mange her fundne Flintflækker er dog at mærke, at de fleste af dem ere korte og synes at være itubrudte, hvilket ogsaa letteligen kan være skeet derved, at de have ligget over hverandre og ere blevne traadte paa, hvorved de let itubrydes; andre synes oprindelig kun at have været korte, men ogsaa af lange Flintflækker af indtil 5 Tommers Længde fandtes enkelte iblandt dette store Antal. Alle disse Flintsager fandtes paa det selvsamme Sted, hvor en Mængde tidligere indsendte Flintflækker vare fundne, nemlig paa en kort Strækning af Strandbredden. Antager man — hvilket ikke synes usandsynligt — at dette Fund indeholder Levningerne af et fordums *Værksted for Forfærdigelsen af Flintredskaber*, saa kunde disse med Höivande være blevne udskyllede i Havet og derefter med andre mindre Rullestene tilbageskyllede til Strandbredden omtrent til samme Sted, hvorfra de vare komne.

Paa Lidstrup Mark omtrent 1½ Miil fra Nykjöbing paa Falster laa en Gravhöi paa en Banke, hvorfra man havde en meget viid Udsigt; denne Höi lod Capitain Læssöe udgrave. Den var omtrent 10 Fod höi og foroven bevoxet med lave Tjörnebuske, paa den venstre Side bemærkedes en Indgang, som dannedes af to store Sidestene med en meget stor Overligger, foruden hvilke der tidligere havde været to andre senere borttagne Sidestene, som havde dannet Begyndelsen til Indgangen. Paa den söndre Side fandtes Spor af en lignende Indgang. Ved at grave i den vestre Indgang fandt man först to Kjævebeen af et Dyr, sandsynlig en Hund, der laae saaledes i Leret, at Dyret ikke kan have haft dem paa den Maade, men at de enten ved et meget stærkt Tryk eller ved at Hovedet har været flækket, ere komne i denne Stilling. Da man imidlertid snart stödte paa en stor Steen, som laa meget lavt, forlod man denne Indgang og begyndte at trænge ind igjennem den söndre. Ved Gravningen bemærkedes snart, at denne Gang var af den almindelige Art, nemlig at der i den vare anbragte flade fremspringende Opstanderstene, som stak noget frem for Sidestenene og maa have tjent til at fastholde en Dör eller et Skud, der lukkede Gravhöien. Denne Dör manglede her, derimod fandtes en flad Steen henlagt som Dörtærskel, og tæt udenfor Dören fandt man en lille Steenkile, der laa i det meget faststampede Leer, der udfyldte Gangen. Der var saaledes fundet en *Indgang til Höien mod Vest, en anden mod Syd.* Bonden Rasmus Stang, som eiede Jorden, lod

grave i Höiens *östre Side* og fandt da ogsaa her *en Indgang*, som hidtil havde været ganske skjult, og i denne Gang fandt man Dören eller Skuddet endnu uopbrudt. Det var en stor flad Steen, som med den fladeste Side var stillet mod de to fremspringende Karmstene; den förte ind til selve Kammeret, hvilket egentlig blot dannedes af den Gang, der var fört fra Öst til Vest i Höien. I selve Kammeret maatte Jorden hakkes op ligesom i Gangene, dog var den ikke saa fast som det stampede Leer, man var stödt paa i den söndre Indgang, men den var omtrent af samme Beskaffenhed, som en almindelig haard Jordbund. I Kammeret fandtes kun 4 eller 5 Skeletter, om hvis Stilling og Störrelse det ikke lykkedes at komme til noget Resultat; det eneste, som blev tydeligt, var at Hovederne havde ligget mod Væggene paa smaa Stene, og at der ved disse fandtes Skaar af Urner, der have været sönderbrudte för den nuværende Udgravning. Foruden disse Fragmenter af Urner, der fandtes uden Spor af, at der havde været noget i dem, og Skeletterne, indeholdt selve Gravkammeret blot en flad Steenkniv og endeel Ravperler, de fleste af Cylinderform, og nogle Kul. I Gangene fandtes Spor af ikke mindre end omtrent 30 Skeletter; ligeledes fandtes der i disse Kul. Endnu er ikke det Hele udgravet, men i hele Höien er ikke fundet det mindste af Metal, derimod kun Steenkiler, Steenknive og et Par Steenrasper, hvilke ere forblevne hos Eieren af Jorden; Capitain Læssöe indsendte 2 Urnefragmenter af sortagtigt brændt Leer, hvori nogle Zirater ere indskaarne i Form af Spidser, andre indtrykte med et lille halvmaaneformigt Instrument, en flad Steenkile, en Steenkniv uden kjendeligt Haandtag, 3 Cranier af Mennesker, ikke meget store og de ovenfor omtalte 2 Kjævebeen af et Dyr.

Fuldmægtig N. Hansen overlod til Museet en Samling af forskjellige Oldsager, som han i Löbet af flere Aar havde samlet, den indeholdt af Gjenstande henhörende til Steenalderen: 2 Kiler, kiledannede til begge Ender, ikke af Flint, 29 Flintkiler, 7 flade Huulmeisler, 5 Smalmeisler, 8 Flintknive, den förste raa Begyndelse til en Spydspidse af Flint, 5 halvmaaneformede Flintstykker, 2 lignende med indhugne Tænder paa den lige Side, 2 raspformede Flintredskaber, en væverskyttelformet af hvid Qvarts, 2 Öxer og 3 Hammere af Steen og nogle Flintflækker.

Om den oprindelige Anvendelse af de Steenskiver og gjennemborede Steenkiler, som man oftere har fundet, have de hidtidige Iagttagelser ikke ledet til nogen begrundet Mening. Efterhaanden som flere af disse, der dog endnu maae regnes til de sjeldnere Steenoldsager, samles, maa man haabe at nöiagtig Opmærksomhed paa de Forhold, hvorunder de findes, vil bringe os den hidtil savnede Oplysning. For at henlede Opmærksomheden paa dem, ville vi her nævne de Steenkugler og Steenskiver, som Museet i det forlöhne Aar har modtaget. Ved Justitsraad Wilde oversendtes en saadan ved Sveistrup funden Steenkugle, som man har villet gjennembore, hvormed man dog ikke er blevet færdig, hvilket de tragtformede Indslibninger paa begge Sider vise. Ved Pastor Jacobsen til Gjedsted indsendtes en anden Steenkugle, funden i en Höi ved Vesterbölle, en lignende fundet paa Skolelodden i Gjedsted, en raa rund gjennemboret Steen af $2\frac{1}{4}$ T.'s Diameter, en Steenskive af $2\frac{3}{4}$ T.'s

Diameter, i hvis Midte er et tragtformigt Hul indslebet fra begge Sider, og en lille rund flad Steen uden Hul, men lidt ophöiet ved den ene Side; denne, som er $\frac{7}{8}$ T. i Diameter, er funden i en Urne. Flere lignende men större ere tidligere fundne over Urner, saa at det er rimeligt, at de flade uigjennemborede Steenskiver have været anvendte som Dækstene over disse. Dette synes derimod ikke at have kunnet være Bestemmelsen med de Steenskiver, som have et Hul i Midten, af hvilke Pastor Jacobsen oversendte en, $1\frac{3}{4}$ T. i Diameter, funden ved Fjordbredden ved Gjedsted og en anden med et tragtformet, fra begge Sider indslebet Hul, $2\frac{3}{4}$ T. i Diameter. At disse Steenskiver ikke have været anvendte blot som Sænkstene ved Fiskeri, en oftere fremsat Conjectur, synes den Omhu og Nöiagtighed, hvormed de stundum findes udarbeidede, at bevise. Fra Skolelærer Monrad i Vesterbölle modtoges en saadan meget nöiagtig udarbeidet Steenskive, $4\frac{1}{2}$ T. i Diameter med et Hul i Midten, som er indslebet nöiagtig af 1 T.'s Diameter og ophöiet mod Hullet. Den er funden i en Höi, kaldet Nordmands-Höien, i Lundby, Farstrup Pastorat ved Nibe.

Af Slyngestene findes i Museet kun faa; ved Kjöb erholdtes i det forlöbne Aar en, 4 T. lang og næsten ligesaa bred, med en Rille indslebet om Midten. Man veed bestemt, at dette Stykke er fundet her i Danmark.

Ved Pastor Jensen til Rorup og Glim indsendtes fra Gaardmand Hans Nielsen i Höiby, Rorup Sogn, endeel Steensager, som vare fundne samlede i et Gravkammer i en paa hans Lod beliggende Gravhöi; de bestode af 3 Landsespidser og 3 Knive af Flint, tilligemed 3 Fragmenter af Flintknive, og foruden disse af en *hjerteformet Landsespidse af Flint*, der her fortjener at udhæves. Den er udtakket paa Kanterne, er 5 T. lang og $1\frac{1}{2}$ T. bred og altsaa langt större end de hidtil bekjendte Flintpilespidser af denne Form.

Foruden Gjenstande af Steen har man hidtil saa godt som ene fundet *Beensager*, som kunne henföres til Steenalderen, naturligviis foruden de saa hyppigt fundne Ravsmykker; men ogsaa disse Beensager maae regnes til de större Sjeldenheder. Af Interesse for Museet var det derfor at erholde ved Provst Sörensen til Snoldelev og Thune her i Sjælland et i Oldtiden udarbeidet Beenstykke, 7 T. langt, der er fladt og ligner en Spaktel, med et Haandtag paa den ene Ende, som ender sig i en flad Runding, og 4 Beenspidser fra 5 til 8 T. lange, som tildeels have Benets naturlige Form, saa at flere af dem ere ifölge Benets Huulhed hule paa den indvendige Side. De ere tilspidsede mod Enden, og den modsatte Ende er paa flere af dem udvidet og endnu i den raa Form, som synes at antyde, at de med denne Ende have været anbragte ved noget, som nu er tabt. Disse Beensager ere fundne sammen med 4 store Flintflækker af almindelig Art ved Törveskjæring i Brordrop Mose omtrent $2\frac{1}{2}$ Alen under Overfladen af Parcellist Peder Nielsen af Sallöv.

Fra Broncealderen aabnedes i det forlöbne Aar flere Gravhöie, som deels gave nye Oplysninger, deels tjente til Bestyrkelse for ældre endnu ikke tilstrækkelig bestyrkede Iagttagelser. Man har saaledes ofte antaget, at Gravhöien som oftest opkastedes paa selve Brandstedet, hvor den Afdöde var brændt; denne Formening er paany bleven bestyrket ved Slöifningen af en Höi paa Vedbek Mark, som allerede i ældre Tid har været opbrudt og

hvorfra der for ikke lang Tid siden er udtaget $\frac{1}{2}$ Favn Steen. Byfoged Bendt Bentzen lod denne Höi slöife og man fandt da, at den omgivende Jord og Höien selv bestod af Rödsand, men at der i Linie med den omgivende Mark fandtes et Lag sort tung Jord blandet med Kul. Noget ovenfor dette var en Dolk og en dobbelt Knap af Bronce, som indsendtes, henlagte under en stor Steen; derover laa en stor Mængde Haandstene og ovenover i den löse Jord Fragmenter af en Urne, som har været sort og udarbeidet paa fri Haand.

Et interessant Fund af Broncesager gjordes ogsaa paa Randers Bys Jorder ved Voldum Mark, idet man $\frac{1}{2}$ Al. under Grönsværet opdagede i den sydlige Side af en Gravhöi 7 Urner, som hver stod paa en Steen. Ved disse fandtes en Broncedolk uden Haandtag omtrent af et Qvarteers Længde og Broncebladet af en Kniv med Ryg, hvis Skaft er tabt; indeni Urnerne derimod laa en Naal af en noget usædvanlig Form, som foroven er omdreiet i en Spiral, en lille Broncekniv med omböiet Haandtag, Fragmenter af en *Been-Haarnaal* med Zirater, en Broncenaal til at indsætte i et Træskaft og *en dobbelt Spiralring* af meget fiin Broncetraad, hvilken sidste maa henföres til de ældste, da den er aldeles uden Lodning, men Enderne kun ganske tyndt udslaaede og viklede om hinanden. Alle de her nævnte Gjenstande, med Undtagelse af Urnerne, indsendtes af Apotheker Köster i Randers tilligemed Pröver af en harpixagtig brændbar Materie, som man efter andre Erfaringer maa antage at have været brugt til at tilkitte Urnerne.

Man har oftere i Gravhöie fra Broncealderen fundet Tang ved Urnerne, men en ganske mærkværdig Iagttagelse gjorde Provst Beck til Udby, idet han ved at aabne en stor Gravhöi paa Præstegaardens Mark, omtrent 5 Qv. under Toppen af Höien fandt en lille Steenkiste af sammensatte Stene, som var opfyldt med Tang, der var pakket ganske tæt om Gravurnen og saaledes formodentlig især har bidraget til, at de her fundne Sager vare usædvanlig vel conserverede. Urnen havde et Indfaldslaag; den blev desværre sönderbrudt ved Optagningen, men i den fandtes en symbolsk Efterligning af et Broncesværd med et Haandtag, som ender sig i to omböiede Spidser. I den ene af disse Spidser findes anbragt en lille meget tynd Ring af en flad udslaaet Guldtraad, og man troer at have bemærket en lignende Guldtraad i den anden Omböining, da den blev funden; denne lille Guldring synes at antyde, at den skulde bæres hængende. Ved den laa en Pincette af Bronce, 2 Bronceknive og en almindelig Pilespids i Form som en Lancette. Pincetten er udziret med indgraverede og indslaaede Zirater, og paa hver af Siderne findes anbragt som Zirat en ophöiet og i Spiralform opvunden Broncetraad, en Forziring, der, saavidt vides, ikke forhen er funden paa nogen Pincette. Ogsaa den ene Broncekniv er af en usædvanlig Form; den er 4 T. lang og har et Haandtag, som er omböiet mod Ryggen i Form af en Ring, medens den paa den modsatte Side löber ud i en Spids.

Man har i længere Tid henvendt en særdeles Opmærksomhed paa at samle Kjendsgjerninger til Beviset for, at Broncesagerne eller de ældre Metalsager fra Nordens Hedenold ikke ere indförte fra sydligere Lande, men ere forarbeidede i Landet selv, og man har været saa heldig at finde saavel Stöbe-

metal som endogsaa Exempler paa stöbte Broncesager, i hvilke endnu den indvendige Deel af Formen sidder. I den senere Tid er man först bleven opmærksom paa de formlöse Metalstykker, der bleve tilbage ved enhver Stöbning, som Ingusser og Rester i Stöbeskeen; naar disse findes, synes det utvivlsomt, at selve Stöbningen er foretaget her. Museet har i afvigte Aar ved Pastor Jacobsen fra Skolelærer Jensen i Fjeldsö modtaget et saadant Stykke styrknet Bronce, hvis Form gjör det rimeligt, at det er den Deel af smeltet Metal, som er bleven tilbage i Stöbeskeen. Efter Opgivende er det fundet i en Urne, og i ethvert Tilfælde vidner den ædle Rust, hvormed det er overdraget, om dets Ælde.

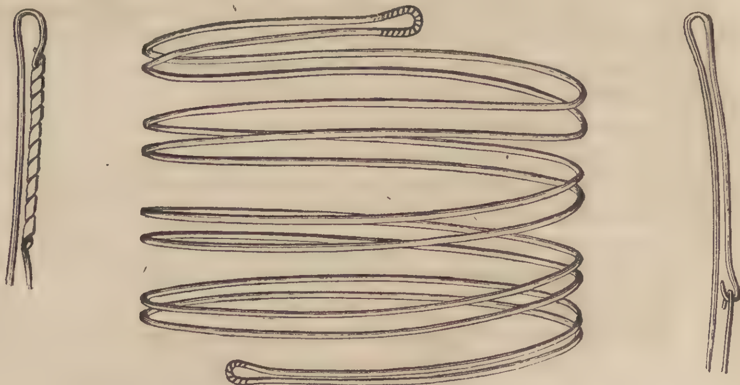
Af enkelte Gjenstande, henhörende til Broncealderen, maae vi fremhæve 2 Broncesværd: det ene foræredes af Kjöbmand Jens Larsen Griishauge i Thisted. Det har et Haandtag af Bronce, der med 5 i en Halvcirkel anbragte Nitter er fastgjort til den meget ziirlige Klinge, som paa Midten har en Ophöining og paa hver Side 5 Striber; det er fundet i en paa Hundborg Mark beliggende Höi med Steengravkammer. Det andet er noget mindre, men har været endnu ziirligere; paa Haandtaget, der med 6 ligeledes i en Halvcirkel siddende Nitter er fæstet til Klingen, har imellem 8 ovale Bronceringe været anbragt en nu tabt Materie. Det er fundet ved at grave en Gröft af Huusmand Sören Pedersen i Ölstykke, som indsendte det ved Pastor Möhl.

Igjennem det kongelige Rentekammer erholdtes fra Amtmanden i Thisted Amt, Hofjægermester Baron Rosenkrantz, en Broncedaggert, ½ Alen lang, hvis tildeels bevarede Haandtag bestaaer af Metalskiver, hvorimellem har været indlagt en nu fortæret Masse; Bladet er, som paa det ovenomtalte Sværd, fæstet med 5 Nitnagler i en Halvcirkel, men hvad der er usædvanligt, er at man med dette Stykke fandt Dopskoen af Skeden, som er af Bronce og af fiirkantet Form med en Udvidelse paa Midten; inden i den sees endnu Spor af det Træ og Læder, hvoraf Skeden har bestaaet. Med denne Dolk fulgte en Guld Spiral-Fingerring af 4 Omgange og 2 Bronce Haandledsringe, hvilket alt samlet var fundet af Gaardmand Ole Jensen i Nörhedegaard, Visby Sogn, paa en Mark, der forhen har været Hede, paa et kun lidet ophöiet Sted og blev af Pastor Leth indsendt til Amtmanden.

Allerede i tidligere Beretninger over Museets aarlige Tilvæxt er der gjort opmærksom paa, at man i Oldtiden har benyttet Ringe, deels af Guld deels af Bronce, som Prydelse viklet om forskjellige Gjenstande, hvorved Urimeligheden af de tidligere möisommelige Bestræbelser efter at bestemme enhver funden Ring som Prydelse for Personer, bliver let at indsee. Endnu en Anvendelse af Spiraler til *Perler* har i længere Tid været kjendt, og Museet har i en Række af Aar været i Besiddelse af saadanne Spiralperler af Bronce og Guld, men vi önske at hendrage Opmærksomheden paa disse ved her at omtale et Stykke af lignende Bestemmelse, nemlig en dobbelt spiralformet opvunden Guldtraad, 2½ T. l. og tæt opvunden i Diameter af en meget stor Pennepposes Tykkelse, som maa antages for at have været trukken som en Langperle paa en Snor. Dette Stykke er fundet ved Efteraarsplöining 1843 af Huusmand Tönnes

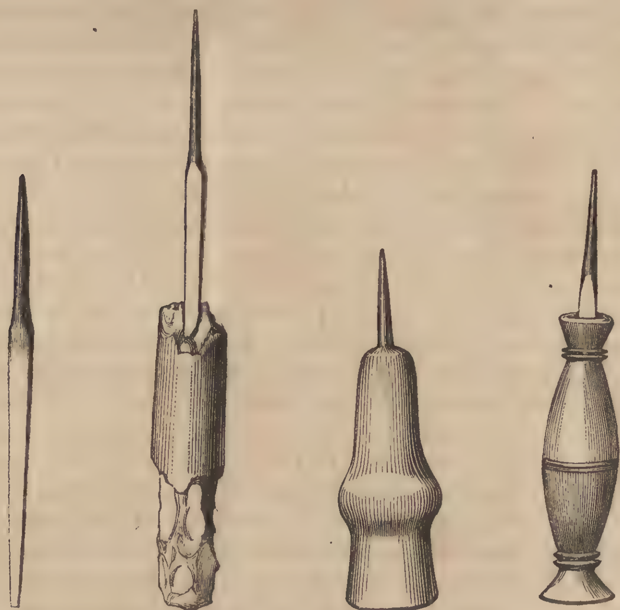
Pedersen af Lillebrænde paa Herregaarden Skjörringgaards Hovmark og indsendtes af Gaardens Eier, Justitsraad Stampe igjennem Stiftamtmand Jessen.

Det interessanteste ved en Samling som Museet er at see, hvorledes de enkelte Stykker i de tilvoxende Suiter tjene til at oplyse og bestemme hverandre indbyrdes og at give et Begreb om Fortidens Culturtrin med Hensyn til den Maade, hvorpaa man udförte forskjellige Arbeider, eller med andre Ord til at vise, hvorledes man har sögt at overvinde eller omgaae de mödende Vanskeligheder ved Arbeidet. Saaledes vise nu mange fundne Gjenstande, at det længe efterat Metallet (Bronce) og dets Stöbning var bekjendt, har været en ikke almindelig kjendt Kunst at *lodde*, formodentlig fordi man ikke har vidst at forskaffe sig det nödvendige Slaglod eller kjendt de Midler, som bringer det ene Metal til at flyde hurtigere end det andet. Man har först gaaet mange Omveie for at undgaae Lodningen, næsten alt af Metal forarbeidedes kun ved Stöbning, Udhamring og spiralformet Opvikling, og Zirater indsloges med et Stempel, som kunde flyttes; medens man derimod fra den yngre Metalperiode i Hedenold finder Lodningen anvendt næsten overalt endogsaa paa Ziraterne, der hyppig bestaae af paaloddede Korn og Filigranarbeide. I hin ældre Periode har man dog haft en hyppig brugt Gjenstand, hvor Lodningen synes uundgaaelig nödvendig, nemlig de dobbelte Spiralringe, der saa ofte ere fundne baade af Guld og af Bronce; her maatte nödvendig Enderne samles, og det var da naturligt at lodde dem sammen, men da ikke alle forstode det, har man undertiden undgaaet det paa en af fölgende to Maader: enten ved at udhamre Enderne meget fine og da at snoe dem om hinanden, hvilket er Tilfældet med den ovenfor S. 126 omtalte Broncering eller ved kun at omböie de yderste Ender til Hager og lade disse gribe ind i hinanden. For at tydeliggjöre dette have vi her ladet afbilde en fuldstændig dobbelt Spiralring af Guld, som er sammenloddet, og paa hvilken Riflerne paa de omböiede Ender kun ere indgraverede Zirater, og ved Siden af den to Stykker af aldeles lignende Ringe, den ene af Guld, den anden af Bronce, paa hvilke Lodninger ere undgaaede paa de to ovennævnte Maader. Den ene af disse er erholdt i det forlöbne Aar, nemlig den, hvor Enderne som Hager gribe i hinanden:



Den var den ene af 5 Spiralringe af Guldtraad, som med flere andre Gjenstande indsendtes af Proprietair Dalsgaard til Krabbesholm. De synes alle at have været Armringe, men væsentlig forskjellige ere de indbyrdes ved Endernes forskjellige Sammenföining, idet de 3 af dem ere sammenloddede og det endog saa godt, at man ikke kan see, hvor Lodningen er skeet. Paa Grund af denne Forskjellighed ved Sammenföiningen troe vi sikkert at kunne antage, at de ere forfærdigede af forskjellige Smede, der ikke have været lige dygtige eller i Besiddelse af de samme Hjælpemidler. Disse Guldringe ere tilligemed flere Fragmenter af itubrudte lignende Ringe fundne samlede ved Törveskjæring af Selveiergaardmand Erik Jensen i Intrup, Lyby Sogn, Salling Herred, paa en Eng, der sandsynlig i ældre Tider har været en Indsö eller en lille Vig fra Liimfjorden. I samme Mose fandtes i Nærheden nogle Been af et Dyr, og paa selve Stedet, hvor Guldsagerne laae, var en guulagtig blöd Masse, som Finderen ikke kunde afgjöre, hvoraf den bestod.

I den allerede under Steenalderen omtalte Samling, som Museet erholdt fra Fuldmægtig Hansen, vare ogsaa flere Gjenstande fra Broncealderen, blandt hvilke vi her ville fremhæve en sædvanlig Broncenaal, foroven fiirkantet, forneden rund og spids, men med et ziirligt Skaft af Bronce, medens disse Naale i Almindelighed kunne antages at have haft et Skaft af Træ, som er hensmuldret og derfor ikke kan findes. Man har ofte bemærket, at dette Slags Naale findes sammen med en Pincette og en lille Kniv oven i Urner fra Broncealderen, saa at man neppe kan tvivle om, at disse tre Redskaber ogsaa i deres Anvendelse have hört sammen. En almindelig Conjectur er det, at disse Instrumenter skulle tilhöre Fruentimmergravene, og at Naalen har været brugt til at stikke et Hul, hvorigjennem man ved Hjælp af Pincetten trak den Sene eller Tarm, hvormed man syede, og en stor Grad af Rimelighed har denne Gisning, at vi i dem have Broncealderens Syredskaber, da de i og for sig ere meget skikkede til Forfærdigelsen af de sikkert i den Periode mere end senere almindelige Skindklæder. En anden Conjectur om disse Instrumenters Anvendelse, stöttet paa deres Overeensstemmelse med classiske lignende Oldsager, er, at de have været brugte af Oldtidens Saarlæger til deres Operationer, altsaa ogsaa af Fruentimmerne, der vare Nordboens Saarlæger, men da man i Urner har fundet Naale med Öie, deels paa Midten og deels i den Spidsen modsatte Ende som paa vore Synaale, vil denne Conjectur mindre sikkert kunne antages end hin. At Naalen, for at kunne benyttes, maa have haft et Skaft, er naturligt, og sees ogsaa af den paa alle disse Naale fiirkantede överste Ende, som har været indsat i Skaftet, men det er dog höist interessant at erholde Kjendsgjerninger paa enhver Hypotheses Rigtighed, og med Hensyn til disse Naales Skaft ansee vi det derfor for interessant, at Museet har erholdt 4 Stykker, hvis Skaft har kunnet modstaae Tiden, fordi det, vistnok som en Undtagelse i Oldtiden selv, har været forfærdiget af et varigere Materiale end det forgjængelige Træ. For desto större Tydeligheds Skyld have vi her ladet afbilde en af de almindelige Naale uden Skaft og de 3 af dem med Skaft, som Museet eier:



Den förste er den simple Naal, den anden er ovenfor i dette Tidsskrift S. 19 bleven omtalt, den har et Skaft af Rav, den tredie, der allerede i flere Aar har været i Samlingen, og den fjerde, den i Aar erhvervede, have begge Bronceskafter.

En af disse almindelige Naale af Bronce tilligemed nogle andre smaa Fragmenter af Bronceringe fandtes i en Gravhöi i Nærheden af Randers, nedlagte i en Urne sammen med 3 smaa runde Ringe af Been, som ere udarbeidede paa fri Haand, og 8 korsformede Stykker af Been med Stribeznrater paa den udvendige Side, af det Slags, som man har antaget for at være Knapper, og indsendtes af Pastor Jacobsen til Gjedsted. Dette lille Fund beviser, at man med Rette allerede tidligere har forandret den ældre Bestemmelse, der henförte disse Beensager til Steenalderen.

Fra Jernalderen eller den sidste Periode af Hedenold erholdtes fra Regimentschirurg Toft i Rudkjöbing indsendt nogle Fragmenter af et Jernsværd, der ved Pareerstangen er $2\frac{1}{2}$ T. bredt, altsaa af en usædvanlig Brede og med Spor af Skeden, hvori det har været nedlagt. Tilligemed det fandtes en Öxe af Jern, der har været stor, men meget tynd, og som i Form ligner de norske Skovöxer, et Fragment af en Spydspids af Jern, flere af Rust næsten fortærede Jernfragmenter og et trekantet Stykke Beslag af Sölv, hvorpaa der sidde 9 Nagler. Alle disse Sager bleve opgravne af en Mergelgrav paa Langeland, som blev anlagt i en med gamle Egetræer begroet Bakke; under disse gamle Træer fandtes Spor af en tidligere Træfældning, og under disse igjen laae de her nævnte Sager. Vi troe at burde fremhæve dette Fund, fordi det hörer til Sjeldenhederne, at Jernsager, som i Norge og Sverrig ere saa almindelige, findes hos os. For at foröge Sam-

lingen med de i de andre nordiske Lande hyppig forekommende Gjenstande af Jern, tilbyttede Museet sig ogsaa i det forlöbne Aar fra en Samler i Sverrig *to Celter af Jern*, sammensveisede foroven, hvor Skaftet har været indsat; de ere fundne paa Öen Öland.

Et Fund af 4 Urner, som Pastor Dreyer til Nors og Tved ved Thisted gjorde i en Gravhöi paa hans Præstegaards Mark, er meget interessant, da det gjorde os bekjendte med et hidtil ukjendt Slags *Laage*. De tre af disse Urner, af hvilke den ene gik itu, havde nemlig til Laag *en flad tyk Skive*, paa hvis Midte ere anbragte *to höit opstaaende Böiler*, der krydse hinanden og maae have tjent som Haandtag, paa dem findes store Levninger af Jern-rust. Laaget rager ud over Mundingen og har Spor af at have været fast-kittet til Urnen; den fjerde er en ganske lille Urne, i Form omtrent som en Theekop, med Mæanderzirater, og da den fandtes, var der lagt et meget lignende Kar over den, hvilket gik i Stykker.

Af Guldsmykker fra denne Periode erholdtes ved Kammerraad Bie, Stiftslandinspecteur, Stænderdeputeret og Eier af Bangsbo ved Frederikshavn, fra Huusmand Frederik Poulsen af hans Gods tvende *Guld-Spiral-Arm-ringe*, hver 2½ Omgang. Enderne ere noget tykkere end den övrige Deel, som omtrent har en Penneposes Tykkelse og paa begge Ender af den sværeste af dem ere anbragte Flamme- eller Bölgezirater, dannede af 3 imod hinanden vendte Halvmaaner, som ere indslaaede med et löst Stempel. Den anden af disse Ringe er aldeles uden Zirater og synes at være af et Slagt stöbt, temmelig raat Arbeide. De ere fundne af ovennævnte Huusmand paa hans Mark, paa et Sted, som kaldes Grönholt, der danner Enden af den saakaldte jydske Aas, omtrent 1000 Alen fra Havet ved Bangsbo's Strandbred. Disse Ringe have den störste Lighed med en, der for nogle Aar siden erholdtes fra Egnen ved Kjerteminde, og en anden, som 1673 blev funden i Norge i Nærheden af Christiansund, og endnu ikke er afleveret fra Kunstmuseet. Disse 2 Stykker vare i Henseende til Metalværdien de kostbareste Stykker, som fandtes i det forlöbne Aar, og de havde efter Myntmesterens Vurdering en Værdi af 346 Rbd., der udbetaltes Finderen.

Et andet og for Museet meget oplysende Guldsmykke blev fundet af Fæste-huusmand Isak Christensen ved at grave i en Höi paa hans Mark, beliggende paa den saakaldte Knudsskovs-Odde i Nærheden af Stranden, og indsendtes ved By- og Herredsfoged Oxenböll i Vordingborg: det er et Guldbaand, 10½ T. langt og ⅓ T. bredt, som er smalt udlöbende mod Enderne, der sluttes hver med en lille Knop, hvorved en Snor, der skulde fastholde Baandet, let kunde befæstes. Paa Midten af dette Baands ene Side er af meget kunstigt Arbeide, og saavidt man kan see, med en Roullette anbragt en Stribe, som deels bestaaer af Ophöininger og deels af Perlezirater, og det viser saa-ledes, *at man vistnok i Oldtiden har forstaaet at anvende Roulletten.* Der kan ikke være nogen Tvivl om, at dette Stykke har været et af de i Oldtiden saameget brugte saakaldte *Guldlad*, der anvendtes som en Haar-prydelse eller et Slags Diadem, og det er det förste fuldstændige Stykke af denne Art, som man har fundet, og som aldeles bestemt forklarer os flere

Fragmenter af lignende, der forud fandtes baade i Kunstmuseet og i Museet for nordiske Oldsager, hvor man ligesaa lidt, som, saavidt bekjendt, i noget andet Museum, er faldet paa at bestemme dem som Fragmenter af disse i Sagaerne meget omtalte Smykker. Da vi ansee dette Stykke for höist interessant, have vi her ladet det afbilde i en formindsket Maalestok:



Af *Guldbracteater* indsendtes af Pastor Jacobsen til Thorning og Lysgaard en med Ösken, der synes at forestille 2 Slanger, som snoe sig i hinanden; den er funden ved Törvegravning paa Thorninghede af Gaardmand Claus Andersen i Thorning, næsten paa samme Sted, hvor en lignende fandtes i Aaret 1842 (see Beretningen for dette Aar S. 16). En anden Guldbracteat indsendtes af Finderen Gaardmand Rasmus Jörgensen i Faxö; den har ligeledes en Ösken og en Forestilling af en bevinget Victoria, der fremrækker en Krands. Imod denne Figur ere to mandlige Figurer henvendte, af hvilke den ene holder et nedadvendt Spyd i Haanden, og over hans Hoved flyver en Fugl, der her er temmelig utydelig, men som sees bestemtere paa to andre med samme, men noget varierede Forestilling, der findes i Museet. Ved Bytning erholdt Museet endvidere en Guldbracteat med Ösken af Filigranarbeide og med en Rad Halvmaaneziratег indslaaede om Kanten. Den har paa Midten en Forestilling af en Dragefigur, uden om hvilken der ere to andre Dragefigurer, som vende Hovedet mod hinanden op imod Öskenen; og sammen med denne og som fundne i Forbindelse med den, erholdtes 4 smaa runde Hængezirater af Guld, kun ½ T. i Diameter, som bestaae af 3 Perleringe omkring en Trekant i gjennembrudt Arbeide og med Öskener aldeles som Guldbracteaterne.

Ved Pastor R. V. Schmidt til Niær ved Aarhuus erholdtes fra Huusmand Peder Christensen i Sal en Ring af Bronce, som han havde fundet ved Törvegravning i afvigte Foraar. Paa den var anbragt en Hængezirat, og i den igjen 3 Spiralringe, hvilke öiensynlig ere anbragte her ikke efter deres oprindelige Bestemmelse, men kun for paa en bekvem Maade at holdes sammen. Paa samme store Ring var endvidere anbragt et Armbaand i Spiralform, ziret paa Enderne, og et rundt Broncezirat med 4 Öskener og deri i Midten korsviis gaaende Stænger. Foruden disse Gjenstande indsendtes som fundne sammen med dem 4, deels runde, deels flade Ringe med en Ösken foroven, og en lille flad Ring uden Ösken.

Af Gravkar fra denne Periode findes i Norge og navnlig i det sydlige Sverrig hyppig *Steenurner*, medens derimod kun een Steenurne vides at være funden i Danmark tidligere. Ved Pastor Jacobsen til Gjedsted erholdtes fra Snedker Johannes Pedersen i Louens et saadant rundt Kar af Talgsteen, aldeles som de, der oftere ere fundne i Bahus Lehn; det er 3¼ T. höit og 5¾ T. i Diameter. Ifölge en Skrivelse fra Pastor Lund i Louens er det

fundet i Foulum Sogn, Ullits Pastorat, Aalborg Amt, i en lille Höi paa Gaardmand Anders Bjerregaards Mark, som nu er slöifet. Denne Gaards forrige Besidder, Niels Bjerregaard, fandt det og benyttede det som Liimpotte, ligesom ogsaa Snedker Johannes Pedersen har anvendt det i flere Aar til dette Brug. Derved havde der paa Karret tildeels af Limen og Forbrændingen, og vel tillige af Ælde, samlet sig en tyk Skal, som blev borttaget saavel indvendig som udvendig för Indsendelsen, hvorved dette Kar har faaet et saa nyt Udseende, at det meget ligner de grönlandske.

Kammerherre, Grev C. D. Reventlow til Christianssæde forærede en Broncefigur, $3\frac{1}{2}$ T. lang, med Armene lagte under hinanden over Brystet; den er forestillet nögen med Knebelsbarter og rundt afklippet Haar, og er af temmelig raat Arbeide. Den er funden ved Markarbeide ved Lindet, Birket Sogn, paa et Sted, hvor man för skal have fundet Steenoldsager, med hvilke den dog rimeligviis ikke har været i Forbindelse; vi troe derimod med Sikkerhed at turde antage den for at höre til Nordens Hedenold, og det fortjener derfor at fremhæves, da det hörer til de störste Sjeldenheder, at saadanne Broncefigurer findes i vore Lande.

SAGER FRA DEN CHRISTELIGE TID.

Da man tidligere har antaget, at der kun fandtes enkelte Runestene paa Island, var det Museet kjært ved Stiftamtmandens, Kammerherre Hoppe's Omsorg at erholde 3 Runestene fra denne Ö. Den ene synes at være meget gammel og har en Indskrift i flere Linier; af den Deel af Indskriften, som endnu er læst, sees, at den er en Liigsteen over en Bretiva Ormsdatter. Den anden er kun et Fragment og meget utydelig, men man seer dog, at Indskriften er med de sædvanlige Runer; disse to Stene fandtes ved Utskaale Kirke i Guldbringe Syssel, hvor de vare nedlagte i en Steenbro, som förte til Kirkedören. Pastor Sivertsen til Utskaale var behjælpelig med at lade dem bringe til Reikevig. Den tredie er temmelig lille og i den er raat udhugget et regelmæssigt Kors, i hvilket igjen Runerne, der ere en Gravskrift over en vis Margrete, ere indhugne. Den synes ikke at være ganske fuldstændig, og er funden omtrent paa samme Maade anbragt, som de foregaaende, paa Kirkegaarden ved Hvalsnes i Guldbringe Syssel. En fjerde Runesteen erholdtes ligeledes fra Island ved Althingsmand Jon Sigurdsson fra Pastor Olaf Sivertsen paa Flatö; den er af en usædvanlig Art, nemlig af Basalt og femkantet. Runerne ere meget tydelige, skjöndt ikke læste endnu og anbragte paa to af Fladerne. Om denne Runesteen, der synes at være et Gravminde, har man tidligere erholdt Efterretning; den laa ved Gufudals Kirke i Vesteramtet.

Af Gjenstande, henhörende til den catholske Kirke-Cultus er Museets Tilvæxt desværre aldrig stor, men af de faa erholdte Gjenstande fortjener her at fremhæves et udmærket, cylinderformet, udarbeidet Beslag, rimeligviis til en Bispestav; det har været forgyldt og er ziret med indgraverede Arabesker og Slyngninger. Fremdeles et Metal-Kirkekar (Lavatorium) i Form af en Löve med Hovedet vendt til Siden; paa Lövens Ryg er anbragt en

Drage, som bider den i det ene Öre og derved danner en Hank. Det overleveredes ved Hr. Henius fra Borgerrepræsentant og Garver Björn i Randers. Fra Biskop Steingrim Johnsen erholdtes en rund emailleret Plade af Kobber, der upaatvivlelig har hört til et Helligdomsskriin; paa den er forestillet et Brystbillede af Christus, med et Kors i den om Hovedet anbragte Glorie. Den höire Haand holder han paa den sædvanlige Maade, med de to sidste Fingre sammenlukkede, fremrakt til Velsignelse; med den venstre Haand holder han baade Gevandtet og en noget usædvanlig Gjenstand, som dog formodentlig skal forestille Evangeliebogen. Denne Plade har en Bonde, Teit Simons i Hvanneyri i Borgerfjord Syssel, inden Sönderamtet i Island, optaget af et Gravsted ved den söndre Side af Kirkens Væg sammesteds, i Aaret 1842, og senere overladt den til Præsten Sveinbjörn Hallgrimsson, Capellan til Kalvetjörn og Njarvik.

Museets Samling af catholske Altere er blevet foröget med to Stykker, som begge foræredes af Kammerherre, Grev C. D. Reventlow til Christianssæde. Det ene, som forhen har staaet i Birket Kirke paa Laaland, har en Predella, hvorpaa der ere malede to flyvende Engle, der holde den hellige Veronicas Svededug; Alteret selv er af Sculpturarbeide og forestiller den yderste Dom. Foran Christus knæle Marie og Johannes og bede for Menneskene, paa höire Side af ham aabner Petrus Himmeldören for de Fromme og paa venstre Side sees Helvedes Gab og de Fordömtes Sjæle, som af Djævle deels drages ned, deels puttes ind i Helvede. Paa Alterets Döre ere indvendig anbragte i Sculpturarbeide de 12 Apostle og udenpaa har i 4 Afdelinger været Malerier, f. Ex. Bebudelsen, som nu ere næsten aldeles affaldne. Det andet Alter, som forhen har været i Nörlunde Kirke paa Laaland, har ligeledes en Predella, hvorpaa er malet i Midten den velsignende Christus med Evangeliebogen, og paa hver Side af ham 4 Helgene med deres Symboler, blandt hvilke den hellige Stephan og den hellige Catharina. Paa selve Altertavlen findes uden paa Dörene to malede Helgene, begge Geistlige og i heel Figur, og indvendig findes i Midten i Sculpturarbeide Korsfæstelsen med den hellige Margrethe og Johannes den Döber staaende under Korset tilligemed Marie og Johannes. Indvendig paa Dörene findes i 4 Afdelinger Scener af Johannes den Döbers Historie malede, men de ere ligesom hele Alteret meget beskadigede af Ælde. Begge disse Altere synes at henhöre til det femtende Aarhundrede.

Fra Riddertiden erholdtes kun tre Gjenstande, som her fortjene at nævnes: det ene, som ved Hr. Henius overleveredes fra Borgerrepræsentant og Garver Björn i Randers, er en Armbryst af det Slags, som benævntes Hornbuer, paa hvilken der er anbragt en Spænder og nogle Indretninger, som ere lidet forskjellige fra dem, der findes paa de Armbryster, der tidligere havdes i Museet; det andet er ligeledes en Hornbue, som kjöbtes, og paa hvis Haandtag der er forestillet en Jagtscene, indlagt med Elfenbeen. Et overordentlig net Stykke er endelig det tredie, som oversendtes ved Hr. de Lichtenberg, nemlig en *Guld Haandledsring,* der bestaaer af 2 Ringe med Öskener paa Enderne, der sammenholdes paa en meget simpel Maade

med en lille Guldsplitte; det Hele er kun af 2 T.'s Diameter, og har altsaa formodentlig været en Haandledsring for et ungt Fruentimmer. Den er funden i Jorden i Nærheden af Greenaa i Forbindelse med Rosenobler fra det 15de Aarhundrede, saa at den altsaa maa henföres til Riddertiden.

Af Gjenstande yngre end Reformationen erholdt Museet i det forlöbne Aar en betydelig Mængde, især af Smykker af den ældre Form, men som endnu bruges af Almuen i forskjellige nordlige Egne.

Förend vi gaae over til at omtale Smykkerne ville vi nævne en lille Kniv og Gaffel med Skafter af meget smukt Filigranarbeide i Sölv, som kjöbtes, og et stort Sölv-Lommeuhr, som foræredes af H. K. H. Kronprindsen. Dette Uhr er af en usædvanlig Art, med to Gange tolv Timer afsatte paa Skiven, paa hvis Midte er graveret et Kort, der viser Tidens Forskjellighed paa forskjellige Steder. Det er forfærdiget af Josephus Norris i Amsterdam, og Kronprindsen har erholdt det paa Föhr, hvor et Sagn var bevaret om, at Zar Peter skal have foræret det til en Koffardicapitain fra Föhr, som han havde lært at kjende i Zaardam.

Af Amtmanden over Veile Amt, Kammerherre Hoppe, indsendtes en massiv *Guld-Halskjæde*, bestaaende af meget tykke böiede Ringe, som gribe i hverandre. Den langagtige Laas har paa Forsiden en Fremstilling af Gud Fader, der holder den korsfæstede Frelser og over disse svæver den hellige Aand i Straaler. Paa Bagsiden af Laasen er indgraveret: I. B. F. 16. — B. P. D. 41. og derimellem ih, hvorover er slynget et S (Jesus). Dette kostbare Guld-Halsbaand er fundet af Pastor Möller's Tjenestedreng paa Nykirke Præstegaards Marker, og af Pastor Möllers Anmeldelse i Veile Amts Avis f. A., Nr. 123, erholdes fölgende Oplysning om de Personer, der sikkert have eiet det: Jens Berentsön Falenkamp blev Sognepræst til Nykirke og Give Sogn 1641 og samme Aar blev han gift med Bodil Pedersdatter, en Datter af hans Formand i Embedet, Hr. Peder Jensen, og der kan neppe være nogen Tvivl om, at dette Smykke har hört til disse Personers Udstyr. Anledningen til at det er fundet paa dette Sted, oplyses af de Gravskrifter, som findes over dette Ægtepar, da der siges, at de döde som Fölge af udstandne Mishandlinger af Polakker og Brandenborgere i Aaret 1659, og at de begge havde maattet forlade Præstegaarden under disse Krigsuroligheder, og det er altsaa ogsaa rimeligt, at de forinden have nedgravet deres værdifuldeste Sager. Han döde i Hundslund den 6te August, efterat hun var död i Vedel den 27de Juli samme Aar.

Af Smykker erholdtes en *Fingerring*, som dog maaskee gaaer tilbage til den senere Middelalder; den bestaaer af en Rad Hjerter imellem runde Zirater, paa hvilke der er anbragt en Forglemmigei med Emaille. Blandt de mange *Hængesmykker*, som erholdtes, maa her nævnes et rundt Smykke, forfærdiget paa samme Maade som Guldbracteaterne og med en Ösken af den samme Art som den, disse sædvanlig have. Paa Midten af dette Smykke er med tre Pile og et overliggende S dannet Jesu Navn, og midt paa dette igjen indslaaet et modvendt Hoved, til hvilket Stemplet

har alt Udseende af at være af höi Ælde, men desuagtet og uagtet det hele Stykke er i en meget gammel Form, kan man dog bestemt sige, at det er forfærdiget i en meget ny Tid, da det svenske Controlmærke som Prövestempel findes derpaa. Et andet Hængesmykke, som erholdtes, er af graveret Arbeide, der forestiller Adam og Eva under Kundskabens Træ. Et tredie er forfærdiget af en Firemark, som under Carl Gustav er slaaet for Bremen og Verden i Aaret 1660; paa alle disse saavelsom paa en Hængezirat i Form af et Antoniuskors, hænge skaalformede mindre Hængezirater. Tre lignende, men i Rudeform, ere heftede til et for den nyere Tid, som det tilhörer, mærkeligt Hængesmykke, der fuldkommen erindrer ved Form og Forestilling om de hedenske Guldbracteater; det har en Rand aldeles som disse og en indgraveret Fremstilling af en fantastisk Dragefigur. Ligeledes deels kjöbtes deels tilbyttedes et Par Pragtspænder til en Kaabe, af forgyldt Sölv med Rosetter af hvide og röde Glasflusser og med fire skaalformede Hængezirater, og en Deel forskjellige Brystspænder, Bæltespænder, Hattespænder, Fingerringe, Knapper, Hægter, Maller, et Par Trækkenaale o. s. v., alt af Sölv, tildeels forgyldt. Af Halskjæder erholdtes 5, alle af Sölv, af hvilke den ene er firkantet og aaben, og i den hænger et Antoniuskors, hvorved igjen ere anbragte flere Hængezirater i Form af et Ā. En anden meget smuk er af Sölvtraad, paa hvilken der ere anbragte som Hængezirater tre danske Mynter, af hvilke den yngste er fra Aar 1707.

Til Slutning ville vi her nævne deres Navne, ved hvis Gaver og Velvillie Museet fik sin betydelige Tilvæxt i det forlöbne Aar:

HANS MAJESTÆT KONGEN, H. K. H. Kronprinds Frederik.

SJÆLLAND. Kjöbenhavn: Candidat Bagge, Major Fasting, Oberstlieutenant Fibiger, Hr. H. C. Henius, Fuldmægtig Holm, Jernhandler Holmer, Cand. theol. Jermiin, Hr. Lange, Capitain v. Læssöe, Etatsraad, Geheime-Archivar Finn Magnusen, Capitainlieutenant Normann i Söetaten, Dr. Pingèl, Rustmester Schmidt og Hr. J. J. A. Worsaae.

Kjöbenhavns Amt. Borgemester Bendsen i Vedbek, Cancellieraad N. Blume, Herredsfoged i Thune og Ramsö Herreder, Provst Bojesen i Sölleröd, Huusmand og Hjulmand Sören Christian i Vierslöv ved Valby, Proprietair A. David til Rungstedlund, Kammerraad Hansen i Roeskilde, Bonden Niels Hansen i Holte, Gaardmand Peter Hansen i Sallöv, Snoldelöv Sogn, Pastor Jensen til Rorup og Glim, Gaardmand Hans Nielsen i Höiby, Rorup Sogn, Parcellist Peter Nielsen i Sallöv, Snoldelöv Sogn, Lars Olsen i Smörumnedre, Provst Sörensen, Sognepræst til Snoldelöv og Thune og Reservelæge Jon Ögmundsson paa Bidstrupgaard.

Frederiksborg Amt. Forstraad Björnsen til Valdemarslund, Hr. Callisen, Bestyrer af Agerdyrknings-Institutet i Hjörlunde, Pastor Möhl til Ölstykke, Gaardmand og Sogneforstander Svend Nielsen i Börtang, Tikjöb Sogn, Gaardmand og Sogneforstander Jens Pedersen i Borsholm, Tikjöb Sogn, Huusmand Sören Pedersen i Ölstykke og Gaardmand Niels Rasmussen af Stavnsholt.

Holbek Amt. Provst Beck til Udby, Hr. Hofmann-Bang, Forpagter paa Aggersvold, Pastor Honum til Örslev og Solberg og Professor, Dr. phil. & theol. Larsen, Sognepræst i Holbek.

Sorö Amt. Gaardmand Lars Andreasen af Stede By i Hemmershöi Sogn, By- og Herredsfoged, Justitsraad Birch i Slagelse, Forpagter Engholm paa Saltö, Tjenestekarl Johan Rasmussen af Hemmershöi Sogn og Amtmanden, Kammerherre Stemann.

Præstö Amt. Fæste-Huusmand Isak Christensen paa Knudskovsodde, Blegemester Didrichsen paa Vintersbölle, Peder Gude i Ströby Mölle, Skolelærer Henriksen i Magleby, Pastor Huulegaard til Magleby og Holtug, Gaardmand Rasmus Jörgensen i Faxö, Pastor Neess til Ströby, By- og Herredsfoged, Justitsraad Oxenböll og practiserende Læge Ström i Vordingborg, Proprietair Fabritius de Tengnagel til Petersgaard, Forpagter Valentiner paa Gjörslöv og Secretair Wolff, Proprietair til Engelholm.

Bornholm. Gaardmand Lars Hansen af Pedersker Sogn, og Skolelærer H. C. Sigersted i Hasle.

FYEN. Odense Amt. H. E. Geheime-Conferentsraad Grev Bille-Brahe, kgl. Toldbetjent i Bogense N. Hansen, Gaardmand Anders Krag i Aastrup Sogn, Pastor U. C. Mule til Nörre-Lyndelse og Höiby, Sognepræst Rasmus Nielsen i Aastrup, Kammerherre V. Oxholm, Hofchef hos H. K. H. Kronprindsen og Byfoged Viborg i Faaborg.

Svendborg Amt. Regimentschirurg Toft i Rudkjöbing.

LOLLAND. Pastor Bergenhammer i Maribo, Hr. F. M. Kamla paa Bukkehavegaard og Kammerherre Grev C. D. Reventlow til Christianssæde.

FALSTER. Stiftamtmanden, Kammerherre Jessen, Huusmand Tönnes Pedersen af Lillebrænde, Justitsraad Stampe til Skjörring og Bonden Rasmus Stang i Listrup.

JYLLAND. Hjörring Amt. Kammerraad, Stiftslandinspecteur og Stænderdeputeret Bie, Eier af Bangsbo ved Frederikshavn, Pastor H. M. Feld til Houerslev og Bestrup, Toldinspecteur H. Petersen i Hjörring, Huusmand Christen Poulsen, Bonden Töger Ram i Bjerreby Sogn og Etatsraad Brink-Seidelin i Hjörring.

Thisted Amt. Huusmand Niels Christian Andersen af Hundborg, Gaardmand Christen Christensen paa Giederupgaard, Heltborg Sogn, Pastor J. G. B. Dreyer til Nors og Tved, Kjöbmand Jens Larsen Griishauge i Thisted, Gaardmand Ole Jensen i Nörhedegaard, Visby Sogn, Pastor J. N. F. Leth til Visby, Amtmanden, Hofjægermester Baron Rosenkrantz og Justitsraad Rummelhof, By- og Herredsfoged i Nykjöbing paa Morsö.

Aalborg Amt. Gaardmand Jeppe Christensen i Siem, Pastor Deichmann til Ferslev, Gaardmand Christen Jacobsen i Meilby, Brorstrup Sogn, Gaardeier Laurs Jensen i Lundby, Farstrup Pastorat, Pastor Jürgensen til Thisted, Binderup og Durup ved Hobro, Pastor Lund i Louens, Skolelærer Monrad i Vesterbölle, Ungkarl Johannes Nielsen i Hvam, Snedker Johannes Pedersen i Louens, Möller Randrup i Skradvad Mölle og Hr. Anders Pedersen Skytte i Helberskov, Als Sogn.

VIBORG AMT. Gaardmand Claus Andersen i Thorning, Stiftamtmanden, Baron Bretton, Huusmand Peder Christensen i Sahl, Proprietair Dalsgaard til Krabbesholm, Gaardmand Mads Dalsgaard i Sjals, Pastor Deichmann til Uldbjerg, Skolelærer Sören Jacobsen Gjedsted i Gjedsted, Pastor Jacobsen til Thorning og Lysgaard, Pastor Jacobsen til Gjedsted og Fjeldsö, Skolelærer Jensen i Fjeldsö, Selveiergaardmand Erik Jensen i Intrup, Lyby Sogn, Huusmand Jens Jensen i Gjedsted, Forvalter Kieldsen paa Lynderupgaard, Gaardmand Jörgen Lövel i Uldbjerg, Selveiergaardmand Niels Madsen i Hem, Pastor R. M. Schmidt til Haurum og Sahl og Huusmand Anders Thomassen i Uldbjerg.

RANDERS AMT. Hr. M. Aaboe i Holmegaard, Glenstrup Sogn, Sognefoged Jens Bach i Nörager, Gaardmand Rasmus Bak i Enslev, Borgerrepræsentant og Garver Björn i Randers, Peter Christensen i Lystrup, Vivild Sogn, Ritmester og Esquadronschef C. F. S. Faber i Randers, Sören Gram i Veilby, Vivild Sogn, Sognefoged J. Hansen, Jörgen Kjær i Brostrupholm, Apotheker Köster i Randers, Jens Laursen i Laurberg, Gaardmand Frederik Mikkelsen i Hvedsteen, Degnen Mortensen i Laurberg, J. Christian Jensen Möballe i Söby ved Randers, Gaardmand Mikkel Nielsen i Glenstrup, Peter Nielsen i Vester-Vellinge, Sognefoged Sören Pagter i Assentoft, Sognefoged Peter Seiersen i Fousing, Sören Nielsen Steens i Sveistrup, Gaardmand Niels Sörensen i Faarup og Justitsraad Wilde i Randers.

AARHUUS AMT. Oberst Guldberg i Aarhuus og Hr. de Lichtenberg til Hessel.

SKANDERBORG AMT. Skolelærer Bröchner i Nörre-Snede og Skolelærer Petersen i Sönder-Vissing.

RINGKJÖBING AMT. Procurator og Oppebörselsbetjent i Lemvig C. G. Christensen, Gaardmand Anders Jörgensen af Degnebol i Lemb Sogn, Gaardmand Niels Næsby i Fjaltring Sogn og Amtmanden, Kammerherre Grev Schulin.

VEILE AMT. Hr. B. Bröchner paa Ilved, Amtmanden, Stiftamtmand, Kammerherre Hoppe og Pastor Möller i Nykirke.

RIBE AMT. Gaardmand Ivar Balsen i Store Darum og hans to Sönner Jens og Hans Iversen, Peder Nielsen Möller fra Öster-Hjerting og Huusmand Jörgen Pedersen i Skads.

SLESVIG. Dr. med. Eckhoff, Districtslæge i Wyck paa Föhr, og Pastor Hönne i Kirkeby.

LAUENBORG. Etatsraad Wickede i Mölln.

ISLAND. Pastor Sveinbjörn Hallgrimsson, personel Capellan til Kalvetjörn og Njarvik, Stiftamtmanden, Kammerherre Hoppe, Biskoppen, Hr. Steingrim Johnsen, Althingsmand Jon Sigurðsson, Bonden Teit Simonsson i Hvanneyre i Borgerfjord Syssel, Sognepræsterne Sigurd Brynjulfsson Sivertsen til Utskaale i Guldbringe Syssel og Olaf Sivertsen paa Flatö.

GRÖNLAND. Colonibestyrer Arentz paa Egedesminde, Kjöbmand O. V. Kielsen, Bestyrer af Logen Fiskenæsset og Kjöbmand J. N. Möller paa Holsteinsborg.

UDLANDENE. Provst Fellmann til Lappajärvi, Vasa Län i Finland, Sö- og Landkrigscommissair M. Smith i Arendal, Hr. Frederik Troyon i Lausanne, og Selskabet for pommersk Historie og Oldkyndighed.

CABINETTET FOR AMERICANSKE OLDSAGER

modtog ligeledes en ikke ringe Tilvæxt i det forlöbne Aar.

Af Oldsager fra Islænderne og Nordmændene i Grönland oversendte Kjöbmand O. V. Kielsen to Stykker *Klokkemetal*, hvoraf det ene er et Stykke af den nederste Rand af en meget stor gammel nordisk Kirkeklokke; det er fundet i Sommeren 1813 ved Maagefjeldet i Fiskefjorden, nærved de derværende skandinaviske Ruiner, hvor ogsaa tidligere Stykker af Klokkemetal ere fundne; det andet Stykke er en mindre og uformelig sammensmeltet Klump, som fandtes ved Grönlændernes Vinterhuse i Kangerdluârsuk (Grædefjorden). I hvor ubetydelige end disse Stykker i og for sig ere, ere de dog mærkelige, fordi de stadfæste de gamle Nordboers Ophold i hine Egne.

Af eskimoiske Oldsager forærede Kjöbmand J. N. Möller paa Holsteinsborg en Samling, bestaaende af fölgende Stykker: en Beenkam, kun 1 T. bred, men $3\frac{1}{2}$ T. lang; den er halvrund foroven og gjennemboret og er funden 1842 i en gammel Huustomt ved Timmerlet vesten for Holsteinsborg, og en Piil eller Harpun af Been, som i ældre Tid brugtes til Laxefangst, funden ved Gravning ved Colonien Holsteinsborg samme Aar; en Beenspids og en Rensdyrpiil med en Modhage og en Blærepiil af Been med Kobberspids, der er befæstet med en Jernnagle. Endvidere en lille Kniv med Beenskaft, funden ved en eskimoisk Grav, og, hvad vi ansee for særdeles mærkeligt, et Stykke Klokkemetal, der rimeligviis hidrörer fra en eller anden af de nordiske Kirkeruiner, og hvoraf man har tildannet en Pilespids eller en Od til en Harpun ved at slibe den i Form af de ældste grönlandske Steenharpuner; den ene Ende synes at have været gjennemboret, men er mislykket ved Boringen; den er funden ved Anders Olsen's Sund, 8 Miil sönden for Holsteinsborg. Foruden flere Beenharpuner, Hvallændsere, nogle Fuglepile og et Kastetræ, beslaaet med Been, indeholdt denne Sendelse et Stykke, der fortjener at fremhæves, fordi det er usædvanlig smukt og vel conserveret, nemlig en saakaldet *Sneebrille* eller Öienskjærm (Térkiak) af Hvalrostand, funden i en gammel eskimoisk Grav inde i Isertokfjorden, 10 Miil norden for Holsteinsborg; efter Grönlændernes Sigende har der til Ziir været indsat en Perle i et lille Hul, som findes anbragt over Stedet til Næsen; Seehullerne ere langagtige og meget smalle. De Sneebriller, Grönlænderne nu bruge, forfærdiges af Træ, men ere sædvanlig kantede med paanittede Beenstykker. En anden interessant Samling af eskimoiske Oldsager foræredes af Major Fasting, forhen kongelig Inspecteur over Nord-Grönland; den indeholdt en Deel Steensager af Angmàk, fundne i Fjorden ved Godhavn, og nogle udflækkede Stykker af samme Steenart, samlede omkring ved Kysterne i Nord-Grönland, og en större Samling Flækker, saavel af Angmàk som af andre haardere Steenarter, saasom Chalcedon og Hornblende, som vare samlede af Udligger Grundeitz ved Udstedet Ikaresak i Umanaks District. Endvidere indeholdt denne Samling to deels tilhugne, deels tilslebne Pilespidser, to Harpunspidser, en Lændserspids og et afbrudt Bor; fremdeles en Ullo af Jern og Egetræ med tilhörende Slibesteen af grönlandsk Skifer, funden ved en Fruentimmergrav ved Ikaresak, 5 forskjellige Stykker Fangeredskaber i for-

mindsket Maalestok, af Træ og Been, og en Fiskekrog af Been i naturlig Störrelse, fundne af ovennævnte Udligger paa en Mandfolkegrav sammesteds. Som et höist interessant Stykke i denne Samling maae vi nævne en *Bue*, dannet af et Stykke tykt Bard (Fiskebeen), og en Underlagsskinne af samme Materie, som er befæstet ved den overliggende ved Sælhunderemme. Strengen fattes og Buen er $1\frac{1}{4}$ Alen lang; den fandtes tilligemed to Pile paa samme Sted. Af Pilene, der tilligemed Buen offereredes Samlingen, er den ene lang med Beenspids og en Modhage paa den ene Side, den anden er kortere med en rund Beenspids og en Ravnefjeder surret fast med Senetraad. Ved Forelæggelsen af disse Sager i Selskabets förste Qvartalsmöde i forrige Aar holdt Major Fasting et Foredrag (see ovenfor S. 101), hvori han sögte at vise, at Grönlænderne ved Angmàk rimeligviis ikke have forstaaet en vis bestemt Steenart, men enhver Steen, som de kunde anvende til deres Redskaber; for denne Mening synes at tale de i det forlöbne Aar modtagne Flække i Forening med den Omstændighed, at det endnu ikke har været muligt at erfare, om denne Steenart findes i större Masser paa Landet, medens den ikke sjelden findes ved Kysterne, dog mest i saadanne Smaastykker og Flækker, som de ovenfor omtalte. Ifölge en Forklaring af Grundeitz, der har levet henved 50 Aar i Grönland mellem de Indfödte, bemærkedes, at Grönlænderne brugte saadanne korte Buer til at skyde Rensdyr med fra et Fjelster eller Skjul, af hvilke man formoder paa flere Steder at have fundet Ruiner (jfr. Nord. Tidsskr. f. Oldk. 2, S. 332-333). Samtidig med denne Samling indleverede Major Fasting fra Colonibestyrer Arentz paa Egedesminde en Hvalharpun af Been med Jernspids og 4 Modhager, en Buepilespids, hvis Odde fattes, tre Pilespidser af Angmàk og en Ullo (Fruentimmerkniv) af Steen, alt funden i Nærheden af Colonien. Ved en senere Sendelse fra ovennævnte Kjöbmand J. N. Möller paa Holsteinsborg modtoges foruden flere mindre betydelige to meget interessante Stykker, det ene et Beeninstrument af Form som en Spaktel med en ophöiet Stribe, udskaaret langs ned af Bladet og Skaftet og med flere andre indskaarne Zirater; det er fundet ved en gammel eskimoisk Grav ved Udstedet Amalek, og ingen af Grönlænderne, selv de ældste, kjendte Brugen af dette Stykke; de meente kun, at det muligt kan have været benyttet af de gamle Syersker til dermed at afridse Mönstere paa Skind, paa samme Maade som de nu bruge Tigursàut eller Rynkebenet. Det andet Stykke er en Ullo eller Kniv til at skjære Skind med, saaledes som Öst-Grönlænderne endnu bruge dem; den er forskjellig fra dem, som bruges paa Vestkysten derved at Knivsbladet fastholdes ikke ved een men ved to Holdere, af hvilke den ene paa dette Stykke er af Been, den anden af Træ; til Knivsbladet selv er benyttet en Stump af en Saug.

Iblandt Indianske Oldsager fra Nordamerica modtoges fra Dr. Jerome V. C. Smith i Boston nogle Fragmenter af en meget stor Kjedel, der har været forholdsviis temmelig tynd, og hvis Kant har været omböiet om en Jernring, rimeligviis for at styrke den; paa hver af Siderne er paanittet en stor, bred, dobbelt omböiet Plade af samme Metalblanding som Kjedlen, og

i disse Metalplader har været indsat en Jernhank, hvoraf der ligeledes ere Levninger tilbage. Men höist interessant var et heelt Fund, som modtoges fra samme (omtalt ovenfor S. 102); det gjordes ved Fall River i Massachusetts og slutter sig nöie til et tidligere Fund fra samme Sted, der af Dr. Webb i Boston allerede for flere Aar siden blev foræret til Cabinettet, og findes omtalt i Selskabets Mémoires for 1840-1844, S. 104-119, jfr. Tab. V. Man fandt Dele af et Menneskes Skelet, begravet i en siddende Stilling paa Hug; foran var anbragt en stor Brystplade af Bronce og der udenpaa sad om Livet et Belte, bestaaende af Broncetuber, der vare sammenhæftede med Snore eller Skindstrimler, som vare trukne igjennem dem; ved Skelettet fandtes endvidere endeel hvide Perler af en fiin Masse, som ligner Meerskum, i Form af fladt afskaarne Cylindere og af meget forskjellig Tykkelse. De have været optrukne og anbragte udenpaa en Dragt, som synes at være flettet af Bast. Da det ovennævnte Belte bestaaer af Broncetuber, der have en overordentlig Lighed med flere lignende, som ere fundne her i Landet og en fra Island, af hvilken Museet for nordiske Oldsager er i Besiddelse, og da det ved sin större Fuldstændighed giver en nöiagtig Oplysning om disse Belters Beskaffenhed og Indretning, ville vi her nærmere omtale det. Tuberne ere $3\frac{1}{2}$ T. lange og bestaae, sikkert for at spare paa Metallet, indvendig af afskaarne Stykker Rör, der udvendig ere belagte med en overordentlig tynd Broncebelægning, og de forskjellige Tuber ere sammenhæftede med fine Læderstrimler, som ere trukne igjennem Rörene og derpaa, for at fastholde dem, flettede sammen for begge Ender. Istedenfor Læderstrimlerne findes i nogle af dem flettede Traade; Broncebeklædningen er af en meget smuk Blanding, der udentvivl fuldkommen har lignet Guld, da den var ny. Dette Belte fandtes paa Skelettet, lige ovenover Hofterne.

Af mexicanske Oldsager forærede Docent F. Liebman flere Stykker, som han havde hjembragt fra sin Reise i Mexico. De vigtigste af disse vare opgravne i de underjordiske Gravkamre i Palladset i Mitla og bestode af en Idol af Nephrit, forestillende Guden Huizilipotzli siddende; han har Skjæg og Armene lagte overkors, men hans Hovedpynt fattes; Öinene ere gjorte med Cirkelslag og den hele Figur er 3 T. höi. Ligeledes fra Mitla er en Terracottafigur af meget raat Arbeide, forestillende et Brystbillede med Armene lagte overkors over Brystet, to Hoveder af Figurer i Basrelief med Hovedpynt, et Brystslykke i Basrelief, forestillende en Mand, som holder et Scepter i Haanden, to Basreliefhoveder, som ligne Masker, og to Dyrehoveder, foruden flere mindre betydelige Fragmenter, alt af Terracotta, og tre smaa Cylindre af Alabast. Foruden disse Gjenstande fra Mitla forærede Hr. Liebman to smaa Idoler af Qvarts af meget raat Arbeide, kun $1\frac{1}{2}$ T. höie, der synes at forestille den samme Gud Huizilipotzli; de have været benyttede som Amuleter og ere opgravne ved Bredden af Laguna de Tanetze i det östlige Oajaka. Fra samme Egn erholdtes fem hvide Qvartsperler og flere Obsidianflækker tilligemed et Stykke Obsidian, hvoraf Flækkerne ere blevne udspaltede, og fra Hacienda de St.a Cruz i Nærheden af Tehuantepec en Kobberkile, som aldeles ligner de mindre blandt de nordiske, ligesom vi

ogsaa her maae fremhæve et Fragment af Terracotta med et Hoved, hvorover der findes en Zirat som Fjeder, der minder om Afbildningerne af den ægyptiske Typhon.

Generalconsul H. Witt i Lima forærede til Cabinettet en Samling af værdifulde PERUANSKE OLDSAGER, der efter Opgivende af Hr. Witt, som dog ikke har været paa Stedet, men har erholdt dem af en Ven, ere fundne i Jorden ved Truxillo og hidröre *fra de gamle Peruaner.* Af de meget characteristiske Kar af brændt Leer, hvoraf denne Samling egentlig bestaaer, er det ene en oval Vase med en kort smal Hals og en Hank; paa begge Sider af Halsen er i ophöiet Arbeide forestillet et fiirbenet fantastisk Dyr, hvis Hoved noget ligner en Abe, men som dog rimeligere maa antages for en Salamander. Et andet Kar er af en aldeles særegen Form, det er nemlig dobbelt, og de to selvstændige Kar, af hvilke det ene er i Form af en Flaske med höi Hals, det andet i Form af en Abe, der sidder paa Hug og holder en Nöd med Forbenene, ere forneden forbundne med en Canal og foroven med en Hank. Om Kanten paa Flasken ere indgraverede ophöiede Zirater, som formodentlig forestille Bölger og Aber; det hele Kar er lidt beskadiget og omtrent 6 T. höit. Et tredie Kar er theepotteformet med en Fugl istedenfor Hank og ligeoverfor en spids opgaaende Tud; et fjerde er flaskeformet med höi Hals og Hank og paa den ene Side er der anbragt en lille Fugl i Reliefarbeide; men ganske særegent er et femte Kar, som er dannet i Form af et Menneskehoved med fire Hugtænder og Örer med Berlokker eller nedtrukne Öreflipper; som Hovedpynt har det et Slags Hue, paa hvis Forside der har været anbragt et tildeels nu afbrudt Dyr; foroven har det en rundagtig Hank, der överst gaaer op i en Tud. Underneden i Bunden og forneden ere anbragte smaa Huller, og inden i ere Smaastene, som rangle; dog er det nederste Rum ved en indvendig Bund adskilt fra det överste, i hvilket der kan være flydende Sager. Alle de her nævnte Kar ere af sort brændt Leer og af samme Masse ere ogsaa to Hængestykker, der hver ere 8 T. lange; det ene af disse forestiller en Mand med udstrakte Arme og en Prydelse med 12 Stene paa Brystet og med en stor halvrund Skive omkring Hovedet, som formodentlig forestiller et Slags Glorie eller Hat; det andet forestiller ligeledes en Mand, men han har Armene nede paa Livet og et Slags Pibekrave om Halsen. Stor Lighed med det ovenfor nævnte theepotteformede Kar har det sjette, men det er betydelig större end hint, af guulagtigt Leer med röde og sorte Zirater, 9½ T. höit; Fuglen, som er anbragt paa dette Kar, er en Pappegöie. Et syvende Kar er rundt og med en huul Hank, der gaaer op i en Tud foroven; det er forövrigt lukket og har Zirater indskaarne tildeels i Rudeform. Af selvsamme Form vare tre andre Kar, af hvilke det ene er rödt, men med en guul Grund foroven, hvori der ere anbragte fire Forestillinger, formodentlig Köller og over dem fire Skjolde, de to runde, de to fiirkantede. Det andet har en særegen Zirat, nemlig en liggende Krebs i Reliefarbeide; paa det tredie er Hanken afbrudt, men hele Karret forestiller en paa Vandet svömmende And og er guult med röde Zirater. Endvidere modtoges et Kar i Form af en siddende Skruptudse eller

Frö; det er ligeledes overalt lukket, men har paa Ryggen en huul Hank, der har haft en nu afslaaet Tud; og endelig et Kar, som forestiller et dödt Fruentimmerhoved, ombundet med et Klæde, som minder om Nonnernes Dragt, Laaget fattes. Foruden disse höist sjeldne og ved deres Former meget characteristiske Kar modtoges tillige to fine Træstokke, tilspidsede til begge Ender og malede med violet og flere forskjellige Farver; de have stor Lighed med Europæernes Strikkepinde, men om deres Bestemmelse og Anvendelse erholdtes iövrigt ingen Underretning.

Af indianske Sager fra Sydamerica erholdtes desuden fra Dr. P. W. Lund i Lagoa Santa i Brasilien tre brasilianske, hvilke Giveren i sin Indberetning til Selskabet selv har specificeret paa fölgende Maade: 1. „En 23 T. lang, 2¼ T. bred og 1½ T. tyk, overalt afrundet Stang af Steen, der sandsynligviis har tjent som Stöder, hvoraf den bærer Sporene i begge Ender; det mærkeligste ved den er nogle svage rendeformige Fordybninger paa de to smalere Sider, der sees at være fremkomne ved Slibning af et eller andet Redskab. Da Stenen blev funden paa en öde Mark af den förste Indvaaner i Egnen, er der ikke nogen Tvivl om, at den hidrörer fra de fordums Beboere för Europæernes Indvandring, hvorfor ogsaa Finderen strax holdt den, og opbevarede den som en Curiositet. Jeg har foreviist den til Tömmermænd, der have erklæret, at Slibningsfladerne ei kunne være frembragte ved noget af de nu her brugelige almindelige Jernredskaber, som Knive, Öxer, Leer o. a., hvilke naturligviis maae efterlade en plan Slibningsflade, der vel tilsidst forvandler sig til en concav, men af langt betydeligere Brede, og löbende paa tvers over Stenen, og ei paa langs, som her er Tilfældet. De forudsætte et smalt og convext Redskab, der ved Slibningen har bevæget sig i en Plan parallel med Stenens lange Axe. Alle disse Betingelser findes forenede hos Steenkilerne, og det er derfor höist sandsynligt, at denne Steenstang har tjent som Slibesteen for dette af Landets fordums Beboere saa almindelig brugte Værktöi. 2. En kegleformet Steen af en halv Fods Længde, der paa den spidsere Ende bærer Spor af at have været brugt til at stöde med, og paa den stumpere til at rive med. 3. En Steenkile, 4 T. lang."

Til Beretningen om det americanske Cabinet ville vi her föie tvende andre Meddelelser af Dr. P. W. Lund, ogsaa vedkommende Americas Oldtid:

EFTERRETNING OM EN FOREGIVEN OPDAGELSE I PROVINDSEN BAHIA AF EN BY FRA OLDTIDEN. Uddrag af et Brev fra P. W. Lund til Selskabets Secretair C. C. Rafn.

Lagoa Santa, den 12te Januar 1843.

Af Deres meget ærede Skrivelse af 6te Juli f. A., der i disse Dage er kommet mig tilhænde, seer jeg, at De endnu ikke var kommet i Besiddelse af det 3die Hefte af det brasilianske Instituts Journal, der indeholder Beretningen om Opdagelsen af den ældgamle forladte By i Provindsen Bahia. For at nu ikke denne Sag skal længere forhales, har jeg strax sat mig til at oversætte hin Beretning af Institutets Journal, tilligemed den senere Beretning af Hr. Benigno om Resultaterne af hans Efterforskninger desangaaende i Provindsen Bahia, hvilke jeg herved har den Ære at oversende Dem. Det

gjör mig ondt at De i saa lang Tid har maattet vente forgjæves, men jeg tröster mig med, at maaskee hverken De eller Videnskaben har tabt noget ved denne Forhaling, ja at maaskee endog Ubehageligheder derved ere blevne forebyggede. Thi maaskee vilde en eller anden fortjenstfuld Lærd have anvendt sin Tid og Flid paa Udtydningen af de vedföiede Skrifttegn, for muligen siden at have den Krænkelse, at see sit Arbeide spildt, i det Tilfælde nemlig, at Sagens Rigtighed ei skulde bekræfte sig, hvorom jeg ikke skal negte, at jeg begynder at nære endeel Tvivl.

Da jeg modtog den förste Efterretning om denne Opdagelse, gjorde den et saa stærkt og levende Indtryk paa mig, ved Udsigten til de vigtige Resultater, hvortil den syntes at lede, at Kritikens Stemme for Öieblikket dövedes, saameget mere som jeg saae, at Institutets Medlemmer, langt fra at nære nogen Tvivl om dens Rigtighed, blot discuterede Udtydningen af Indskrifterne. Ved senere at læse Beretningen mere koldblodig igjennem og underkaste den en strengere Kritik, stödte jeg paa en Mængde Ting, der opvakte Mistanke hos mig, hvilken igjen blev dæmpet ved den senere Beretning af Hr. Benigno, der syntes at maatte hæve al Grund til Tvivl om selve Kjendsgjerningens Rigtighed. Jeg lagde nu Sagen til Side, og besluttede at afvente Udfaldet af Hr. Benigno's Reise; men da jeg nu i Anledning af denne Oversættelse maatte tage den for paany, og derved har faaet Leilighed til endnu nöiere at dröfte begge disse Beretninger, kan jeg ikke afholde mig fra at meddele Dem de Betænkninger, de have vakt hos mig, hvilke jeg dog beder Dem först at læse, efter at De har læst selve Beretningerne og fældet Deres Dom, for at denne kan blive destomere uhildet.

Historisk Beretning om en skjult stor ældgammel Stad uden Beboere, som opdagedes i Aaret 1753. I America .... i de indre .... som grændse til .... Mestre de Can .... og hans Fölge, efter at ti Aar vare forlöbne, i hvilke han reiste om i Örkenerne for at see om han kunde opdage de lovpriste Sölvminer af den store Opdager Moribecca, hvilke ved en Gouverneurs Skyld ikke bleve bekjendtgjorte, da han vilde tilegne sig Æren derfor, og derfor holdt ham fangen i Bahia til hans Död.

Denne Efterretning kom til Rio de Janeiro i Begyndelsen af Aaret 1754. (Af Revista trimensal do Instituto historico-geographico Brazileiro T. 1, p. 181-189.)

Efter en lang og besværlig Reise, drevne af umættelig Begjerlighed efter Guld, og næsten fortabte i mange Aar i denne umaadelige Udörken, opdagede vi en Kjæde af Bjerge, saa höie, at de syntes at naae til den ætheriske Region og at tjene til Throne for Vindene og selv for Stjernerne. Dens Glands, som i Frastand vakte Beundring, især deleshed naar Solen skinnede paa Krystallet, hvoraf den bestod, dannede et saa stort og behageligt Syn, at ingen kunde vende Öinene bort fra denne Glands. Det begyndte at regne, forinden vi kunde undersöge det krystalliske Vidunder, og vi saae Vandet at löbe ned over den skaldede Steen, og styrte sig ned fra de höie Klipper,

hvilket forekom os som Sneen, der bliver truffet af Solens Straaler. Paa Grund af det behagelige Syn ....

Vi besluttede at undersöge dette beundringsværdige Naturunder, og nærmede os til Foden af Bjergene uden nogensomhelst Hindring af Skove eller Floder, som vanskeliggjorde Overgangen; men da vi gik Bjergene rundt, fandt vi ingen fremkommelig Vei til at udföre vor Beslutning, at bestige disse brasilianske Alper og Pyrenæer, over hvilken skuffede Forventning vi bleve usigeligen bedrövede.

Vi vare allerede barrakkerede og havde til Hensigt at vende tilbage den fölgende Dag, da det hendte, at en Neger, der var gaaet efter Brænde, fik Öie paa en hvid Hjort, og ved at löbe efter den opdagede tilfældigviis en Vei imellem to Bjerge, der syntes gjennemskaarne ved Kunst og ikke ved Naturen. Opflammede ved denne Nyhed gave vi os til at bestige Bjerget. Vi fandt mange löse og opdyngede Stene, hvoraf vi sluttede, at det var en Brolægning, der i Tidens Löb var bleven ödelagt. Vi anvendte tre gode Timer paa Opstigningen, der imidlertid var behagelig, paa Grund af Krystallerne, som vi beundrede. Vi gjorde Holdt paa Spidsen af Bjerget, hvorfra vi kastede vort Blik over Omegnen, og her opdagede vi paa en slet Mark Gjenstande, der endmere vakte vor Forundring.

Vi saae nemlig i en Afstand af omtrent $1\frac{1}{2}$ Legoa (hvoraf 18 paa en Grad) en stor By, som vi paa Grund af dens Udstrækning troede maatte være en eller anden Hovedstad i Brasilien, hvorfor vi strax stege ned i Dalen, med den i saadanne Tilfælde fornödne Forsigtighed, og lode udforske..........

I to Dage ventede vi paa dem, vi havde udsendt til Udforskning, men vi hörte ikke andet end Hanegal, hvoraf vi sluttede at der vare Beboere, indtil endelig vore Folk kom tilbage og berettede, at de vare blevne skuffede i deres Forventning, og at der ikke vare Beboere, hvorover vi alle bleve meget forbausede. Endelig besluttede en Indier af vort Fölge sig til at gaae derind, koste hvad det koste vilde, men han vendte snart bestyrtet tilbage og forsikrede, at han ikke havde fundet eller opdaget nogetsomhelst Spor af noget Menneske. Denne Beretning forekom os saa modsigende med det Bygningerne antydede, at vi ikke vilde troe den, og derfor besluttede alle Speiderne sig til at fölge Indierens Fodspor. De kom tilbage og bekræftede Udsagnet, at Byen var ubeboet, og vi besluttede os derfor alle til en Morgen at gaae derind bevæbnede. Ingen kom os imöde, for at hindre vore Skridt, og vi fandt ingen anden Vei, end den eneste, som denne store By har, hvis Indgang er igjennem tre meget höie Buer, af hvilke den midterste er den störste, og de paa Siderne mindre. Over den store Bue saae vi Bogstaver, som ikke kunde copieres paa Grund af den store Höide.

Den danner en Gade af de tre Buers Brede med Etagebygninger paa begge Sider, hvis Façader ere af tilhugne Stene, som ved Tiden vare blevne sortagtige .... Paa Grund af Regelmæssigheden og Symmetrien see de ud, som om de alle kun danne een Bygning, men i Virkeligheden ere de mange; i nogle ere Gulvene blottede, idet de staae uden Tag; Tagene ere paa nogle af brændte Muursteen, paa andre af Fliser.

Vi gjennemlöb med temmelig Ængstelighed nogle Huse, men i ingen af dem fandt vi Spor til Huusgeraad eller Möbler, der kunde give os Oplysning om Beboernes Beskaffenhed. Husene ere alle mörke i det Indre, og have ikkun et sparsomt Lys, og da de ere hvælvede, gjenlöd Echoet af dem som talede, og selve Stemmen indgöd Skræk. Da vi havde gjennemgaaet og beseet Gaden i en lang Strækning, stödte vi paa en regelmæssig Plads, i hvis Midte stod en overordentlig stor Söile af mörk Steen; ovenpaa denne Söile stod en Statue af et almindeligt Menneske, med den ene Haand i den venstre Side og den höire Haand udstrakt, pegende med Pegefingeren mod Nordpolen. I ethvert Hjörne af denne Plads stod en Afviser, lig dem, som Romerne brugte, hvoraf nogle vare beskadigede og klövede, som om de havde været ramte af Lynild. Paa den höire Side af denne Plads befinder sig en stolt Bygning, ligesom et Slot for en eller anden mægtig Herre; den har en stor Sal ved Indgangen, men af Frygt gjennemlöb vi ikke alle .... da de vare saa mange .... Det vrimlede saaledes af Flaggermuus, at de flöi os i Ansigtet og gjorde en forfærdelig Larm. Over Hovedbuen, som vender imod Gaden, staaer en Figur i halv Relief, udhugget i selve Stenen, nögen fra Bæltestedet opad, med en Laurbærkrone paa Hovedet; den forestiller en ung Person uden Skæg, med et Skjærf paatvers og et kort Skjört om Bæltestedet; under Skjoldet af denne Figur staae nogle Characterer, som ere forslidte ved Tiden, imidlertid kan man dog skjelne de fölgende:

KV°ΦI⟩

Paa venstre Side af den omtalte Plads staaer en anden Bygning, som er aldeles ruineret; men hvis Levninger vise, at den har været et Tempel, da den endnu bevarer endeel af sin pragtfulde Frontespice og noget af Skibet af heel Steen. Den indtager et stort Rum, og paa dens ödelagte Vægge seer man udmærkede Arbeider med nogle Figurer og Portraiter, indlagte i Stenen, med Kors af forskjellige Skikkelser, Ravne og andre Smaating, som det vilde medtage lang Tid at beskrive. Paa denne Bygning fölger en stor Mængde andre, alle ruinerede og begravne i store og frygtelige Aabninger i Jorden, uden at der i hele denne Omkreds sees nogen Urt, Træ eller Plante frembragt ved Naturen, men derimod Dynger af Stene, nogle raa, andre tilhugne, hvoraf vi slutte .... forladt, maaskee paa Grund af et Jordskjælv.

Lige overfor den nævnte Plads löber en stor og bred rivende Flod, hvis Bredder have et venligt Udseende; den er omtrent 11 til 12 Favne bred, uden betydelige Böininger, og dens Bredder ere frie for Træer, Krat og Stammer, som Oversvömmelserne pleie at före med sig. Vi sonderede dens Dybde, og fandt paa de dybeste Steder 15 til 16 Favne. Paa hin Side er alt meget frodige Marker, og med en saadan Afvexling af Blomster, at det synes som om Naturen her har anvendt hele sin Omhu paa at frembringe Floras yndigste Marker. Vi beundrede ligeledes nogle Söer, alle fulde af Riis, af hvilken vi benyttede os, og ligeledes af utallige Sværme af Ænder, som opklækkes i disse frugtbare Marker, uden at vi behövede at jage dem med Hagel, men kunde tage dem med Hænderne.

Vi reiste nu tre Dage ned af Floden, og her traf vi paa et saa larmende Vandfald, at vi mente, at ikke de af den saa lovsungne Nil kunde gjöre mere Larm. Nedenfor dette Vandfald udbreder Floden sig saaledes, at den seer ud som det store Ocean; den er ganske fuld af Halvöer, overtrukne med Grönsvær, hvori staae nogle adspredte Træer, som gjöre ....; her fandt vi .... Afvexling af Jagt .... mange andre Dyr, som voxe op uden at forfölges af Jægere.

Östenfor dette Vandfald fandt vi endeel frygtelige Huler, hvis Dybde vi forsögte at udfinde ved mange Touge; men ihvor lange end disse vare, kunde vi ikke naae Bunden af dem. Vi fandt ligeledes nogle löse Stene paa Overfladen af Jorden, der vare ganske indsprængte med Sölv, som om de vare udtagne af Miner, der siden vare blevne forladte. Iblandt disse Huler saae vi een, der var bedækket med en stor Flise (Steenhælle), paa hvilken var indgraveret de fölgende Figurer, der, som det synes, indeholde en stor Hemmelighed:

Over Templets Porticus staaer en anden Indskrift af fölgende Form:

Omtrent et Kanonskud fra Byen staaer en Bygning, som et Landsted, hvis Façade har en Længde af to hundrede og halvtredsindstyve Skridt. Man gaaer ind i den igjennem en stor Porticus, og stiger op ad en stor Steentrappe, hvorfra man strax kommer ind i en stor Sal, og derpaa i femten smaa Værelser, som alle med en Dör staae i Forbindelse saavel indbyrdes, som med den store Sal, og som alle ere forsynede hver med sit Vandspring .... med de fölgende Characterer:

Efter at have beundret denne Bygning gik vi ned til Bredden af Floden, for at forsöge om vi kunde finde Guld, og uden Möie fandt vi en god Plet, der lovede os megen Herlighed, saavel af Guld, som af Sölv. Vi undrede os over, hvorledes denne By kunde være blevet forladt af sine Beboere, men vi fandt, trods vore omhyggeligste Efterforskninger, ingen i disse Örkener, der kunde give os Oplysning om, hvem disse Beboere havde været, hvis Ruiner noksom viste, hvor stor og folkerig denne By maatte have været; nu er den kun beboet af Svaler, Flaggermuus, Rotter og Ræve, hvilke, mædskede ved den store Avl af Höns og Ænder, blive större end en Hönsehund. Rotterne have saa korte Been, at de hoppe som Lopper, og hverken gaae eller löbe, som de der opholde sig paa beboede Steder. Nogle af vore Kammerater skilte sig fra de övrige paa dette Sted, og efter 9 Dages god Marsch saae de ved Bredden af en stor Bugt, som en Flod danner, en Kano med tvende Personer i, der vare hvide med sort uopbundet Haar, klædte paa europæisk ....

En af vore Ledsagere ved Navn Jão Antonio fandt i Ruinerne af et Huus en Guldmynt af rund Figur, större end vore Mynter af 6400 Reis, der paa den ene Side bar Billedet af en Yngling, liggende paa Knæ; paa den anden Side en Bue, en Krone og en Piil. Upaatvivlelig vilde der findes mange saadanne i denne forladte By, da Indvaanerne neppe vilde have haft Tid til at bringe deres Kostbarheder i Sikkerhed, hvis Byen, som vi formode, var bleven omstyrtet ved et Jordskjælv; men der vil udfordres megen Kraftanstrængelse for at rydde afveien alt det Gruus, som er sammensunket i saa mange Aar, som det viser sig.

I. . . . . . .

II. . . . . .

III. . . . . .

IV. . . . . .

V. . . . . .

VI. . . . . .

VII. . . . .

VIII. . . . .

IX. . . . . .

Disse Efterretninger oversender jeg Dem fra denne Örken i Bahia og fra Floderne Para-oaçu og Una. Vi have aftalt, ikke at ville give nogen Anden Underretning om disse forladte Byer og Flækker, men Dem giver jeg Efterretningen om de Miner, vi have opdaget, ihukommende det meget jeg skylder Dem.

Omendskjöndt En af vort Selskab er gaaet bort med en forskjellig Angivelse, saa beder jeg Dem dog at forlade deres trange Kaar og komme herhen, at benytte disse Herligheder. Betjen dem kun af det Fif at bestikke denne Indier, for at gjöre sig fortabt, og före Dem hen til disse Skatte etc.

. . . .

(Paa Manuscriptet fölger det, som er forestillet paa Tegningen her ved Siden.)

Afhandling om Beliggenheden af den ældgamle forladte Stad, som skal være opdaget i Örkenen af Bahia, af visse Eventyrere i Aaret 1753, ifölge Beretning skrevet af dem, og bekjendtgjort ved det Historisk-Geographiske Institut i Brasilien i Aaret 1839, og Iagttagelser gjorte af mig, samt Underretninger, som jeg har samlet her (i Bahia) og paa min Reise til Valença, den 4de Februar 1841. Skrevet af Canonicus Benigno Jozé de Carvalho e Cunha.

(Af samme Værk T. III., p. 197-203.)

Da jeg havde faaet det Hverv af Institutet, at anstille Undersögelser angaaende den forladte Stad i Örkenen af denne Provinds, henvendte jeg hele min Opmærksomhed paa denne Gjenstand, siden min Hjemkomst fra Rio de Janeiro (den 1ste November 1840). Jeg besluttede derfor at anvende mine Ferier til at foretage en Reise i denne Hensigt, saasnart jeg maatte see mig istand til at kunne bestemme en nogenlunde sandsynlig Retning for min Reise. Et omstændeligt Kort over Sydamerica, som Erkebispen var saa

god at overlade mig, Underretninger, som jeg samlede af forskjellige Personer, og især deleshed af Doctor Remigio Perreira de Andrade, 73 Aar gammel, födt i Minas Geraes, som havde bereist en god Deel af disse Örkener, og af Höiesteretsadvocat Mascarenhas, som fra Rio de Contas havde gjennemreist Bjergkjæden Cincorá og Egnene imellem Paraguassú og Unna, endelig Beretningen, bekjendtgjort af Institutet, vare Elementerne for mine Gisninger angaaende Beliggenheden af hin omtalte gamle By.

Det mangler ikke paa dem, som smile over mine Bestræbelser, anseende for Fabel Beretningen af Eventyrerne i 1753, men jeg kan ikke finde deri nogen Bevæggrund til Mistanke, da der ikke er noget i den, der forekommer som poetisk Opdigtelse, og det ikke heller er let at indsee, hvad Ære eller Interesse der kunde bevæge til en saadan Opdigtelse, og hvorledes skulde Skattesögere have Kundskab om græske Skrifttegn eller Runeskrift? tvertimod bemærker jeg i denne Beretning en vis Enfoldighed og Skjödeslöshed, som om den var skrevet uden videre Plan, da der ikke bemærkes nogen Orden i Fremstillingen af Kjendsgjerningerne, hvilket viser, at disse ere nedskrevne efterhaanden som det faldt dem ind. Man sige nu hvad man vil, vist er det, at jeg har seet mine Bestræbelser kronede med Held, og mine Gisninger bekræftede, om ikke med fuldkommen Vished, da Tiden og mine indskrænkede Midler ikke tillode mig at udföre min Reise, saa dog med en Grad af Sandsynlighed, der grændser meget nær til Vished.

Jeg vil först fremstille, hvorledes jeg bestemte min Reiseroute, og derpaa de Vidnesbyrd, jeg har samlet paa min Reise til Valença, hvilke i saa höi Grad bekræfte mine heldige Gisninger. Jeg lagde Mærke til at Eventyrerne, der skreve Beretningen, *seilede ned ad Floden, der löber lige over for Staden, brugte tre Dage for at komme til Vandfaldet,* og skreve *strax derpaa fra Floderne Paraguaçu og Una,* imellem Valença og Cachoeira, eller hvad der synes mig rigtigere, fra den Egn, der ligger imellem Una og Paraguaçu pequeno, som udmunder i selve Bugten af Bjerget[1] lige foran Jequiriça meget nær ved Valença, hvor nu Kystbyerne Valença, Mapendipe, Jequiriça og længere inde St. Fidelis, St. Ignez, Aréa og Maracá befinde sig.

Der gives en anden Una i Sertãoen af denne Provinds, der udmunder i Oceanet, langt paa hin Side af Rio de contas, sönden for Byen Olivença; det er indlysende, at det ikke er om denne at Beretningen taler, ellers vilde deri have staaet, at Stedet, hvorfra de skreve, laae imellem Una og Rio de contas, og ikke imellem Paraguaçu og Una. Endnu mindre kan her være Talen om en anden Una, som udspringer i Bjergkjæden Garanhuns i Provindsen Pernambuco; fölgelig maa Bjergkjæden, bag hvilken Byen skal ligge, og Floden, som löber lige over for den, ligge i vestlig Retning herfra (Bahia). Heraf slutter jeg, at Bjergkjæden Cincorá, der ligger i denne Retning, og hvis östlige Ende ligger tre til fire Dagreiser ovenfor Valença, er i Beretningen det Sted, hvor den forladte By maa ligge.

---

[1]) sandsynligviis Bahia do Morro de S. Paulo.

Efter at jeg havde fattet denne Formodning, som synes mig vel grundet, gik jeg over til at indhente Underretninger om Eiendommelighederne ved denne Bjergkjæde, med stadigt Hensyn til den bekjendtgjorte Beretning. Jeg erfarede da: 1) at det er maaskee den höieste og mest utilgængelige Bjergkjæde i Sertãoen af Bahia, seet fra Norden af, med en stærk takket Kam, i hvilken mange Krystaller glimre, og at dens Top stedse er bedækket med en tæt Taage til 11–12 Middag; 2) at den ikke har mere end eet Pas fra Norden af, ad hvilken man kan stige op; 3) at dette Pas er dannet i Zikzak, medtager tre eller fire Timer til at stige op, og viser at have været gjennembrudt ved Menneskekraft. Blandt andre, der have forsikret mig herom, er ogsaa Höiesteretsadvocat Mascarenhas, der selv har besteget det; 4) at fra Byen Cincorá indtil Indgangen af dette Pas er der to Mile, og ingen Flod eller Skov, som hindrer Gangen; det er udstrakte Marker. Alt dette passer til Eventyrernes Beretning. At denne Vei ikke er aabnet af den portugisiske Regjering, kan vel ikke betvivles, da man vel i saa Fald maatte vide, af hvem et saa stort Værk var bleven udfört, og mere eller mindre Tiden naar; men intet af dette er bekjendt, ei heller vilde Folket, som boer deromkring, i vor Tid have besiddet den fornödne Kraft og Resolution til et saa stort Foretagende; for ikke at tale om, at alle de omliggende Byers Oprindelse ikkun daterer sig fra 40 til 50 Aar, som det blev mig forsikret af en gammel Mand i Valença, ved Navn F. Logrado, som er hundrede Aar gammel, og har boet der i 50 Aar, hvilken fortalte mig, at da han kom til denne By, var der kun 18 Huse; og dog er Valença uden Tvivl den störste af alle de Byer, som ligge imellem Una og Paraguaçu, lige indtil Byen Cincorá. Man nödes derfor til at antage, at Gjennembrydningen af denne Bjergkjæde er et Værk af et Folk, der har levet der för Brasiliens Opdagelse ved Portugiserne. Bjergkjæden Cincorá udstrækker sig fra Öst til Vest imellem den 42 og 44 Længdegrad og ender noget foran Byen Rio de contas. Fra Passet af til denne By er der 12 Mile. Vesten for hin Bjergkjæde löber fra Nord til Syd Floden Cincorá, som löber ud i Rio de contas. I samme Retning löbe tillige Floderne Aréa, Rio preto, Rio piras, Rio das pedras, Rio d'agoabranca, Manaquerú og Orico-guassú, som alle falde ud i Rio de contas, og for störstedelen udspringe i den umiddelbare Omegn af Bjergkjæden. Östen for samme udlöbe i Havet Floderne Marahú, Cachoeira, Acarahy, Iguarapinos, Serinhehem, Jequié, Una (Rio de valença) og Paraguaçu pequeno. Paraguaçu grande, der udspringer i Omegnen af Chapada og Orobó, danner i sit Löb en stor Böining, der nærmer sig til Bjergkjæden Cincorá, hvorpaa den vender sig imod Byen Cachoeira og löber ud i den nordvestlige Deel af Bugten (Bahia), lige over for Öen Itaparica. Fra Toppen af selve Bjergkjæden udspringer imod Syd ikkun een Flod, som ikke bærer noget Navn paa Kortet; den löber langs med Bjergkjæden fra Vesten til Östen, gjör en Böining ind mod samme og löber nordenfor den ud i den omtalte Böining af Paraguaçu, to Dagsreiser vesten for Maraca; dens Kilde ligger 33 Gr. 6′ Længde og 13 Gr. 40′ Brede. Det er ved den vestlige Bred af denne Flod, som Folket der i Egnen kalder Braço do cincorá,

omtrent halvanden Miil fra Passet, at den forladte By maa findes. Jeg bestemte altsaa dette Punkt til Maalet for min Reise. Ifölge den Reiseroute, som Hr. Mascarenhas opgav mig, maatte jeg altsaa indskibe mig til en hvilkensomhelst af Havnene: Estiva, Nazareth, Cachoeira eller Jaquaripe, derfra begive mig til Lagem, Maraca, Fazenda das flores og Byen Cincorá, bestige Bjergkjæden opad Passet, og derfra opsöge Staden efter Eventyrernes Sti i 1753. Denne Reise vilde medtage 14 Dage hen og 14 Dage tilbage, naar man reiser uden Oppakning. Da jeg kun havde til min Disposition 35 Dage, indtil Aabningen af Forelæsningerne, og jeg fandt at Udgiften paa denne Vei med Dyr oversteg mine Pengemidler, eftersom jeg maatte före med mig Selskab, Klæder og Levnetsmidler, og desuden maatte gjöre forcerede Dagmarscher af 10 til 11 Mile for at finde Tag, saa besluttede jeg mig til at indskibe mig til Valença, hvorfra jeg antog at jeg havde nærmere til Maalet for min Reise, eller idetmindste til Braço de cincorá. Skulde jeg paa Grund af Tidens Korthed ikke kunne trænge frem lige indtil det Sted, hvor jeg antog at maatte finde den forladte By, kunde jeg i det mindste undersöge nogle vigtige Omstændigheder, som endnu mangle mig, f. Ex. om Braçõ de cincorá har et Vandfald, om den udbreder sig noget efter sit Fald og danner nogle Halvöer, om der gives Miner og Huler ved dens östlige Bred, o. s. v.; thi i Tilfælde af at disse i Beretningen betegnede Angivelser maatte stadfæste sig, vilde jeg, om jeg end ikke skulde komme til at finde selve Staden, i det mindste blive overbeviist om dens Tilværelse ved Bredden af denne Flod, og jeg kunde da vende tilbage i de næstkommende Ferier. Med denne Plan indskibede jeg mig til Valença den 4de Februar s. l. ledsaget af en ung Geistlig, der af Lyst tilböd sig at gjöre Reisen med mig. Præsidenten af Provindsen gav mig et Regjeringspas til de locale Övrigheder paa de Steder, hvor min Vei skulde före igjennem, for at understötte mig i mit Foretagende. Jeg ankom til Valença Dagen derpaa og tog ind til min Ven Hr. Jãa António de Vasconcellos, Juiz de direito i dette Comarca, men da jeg allerede havde leiet Ride- og Lastdyr, begyndte en Regn, der holdt ved alle de fölgende Dage og gjorde Veiene ufremkommelige. Til samme Tid erfarede jeg, at jeg behövede langt flere Dage end jeg havde tænkt, for at komme til mit Maal. Jeg indskrænkede mig derfor til at samle alle de Underretninger, jeg kunde faae af forskjellige Personer i denne By, og isærdeleshed af Hr. Antonio Joaquim da Cruz, Kjöbmand, som havde reist i Egnene omkring Cincorá og endnu længere inde, og som var steget op lige indtil Vandfaldet af Braço de cincorá og to Dagsreiser ovenfor samme; og alle de fornemste Personer i Byen anbefalede mig denne Mand til at underrette mig i denne Henseende. Ved hans Meddelelser erfarede jeg, at den omtalte Stad er bedækket i Östen af Skov, at han ikke havde Mod til at gaae derind, dengang han reiste op over Vandfaldet; at Braço de cincorá strax efter Vandfaldet udbreder sig i forskjellige Arme med megen Larm, og danner forskjellige grönne Halvöer; at ved dens östlige Bred findes mange og dybe Miner, nogle aabnede i Klipper, der danne Hvælvinger, under hvilke man gaaer paa jævn Bund, og derpaa ende de i uudgrundelige Huler.

Han fortalte mig et Phænomen, som bemærkes i disse Huler, at der nemlig fra Tid til anden bryder en forfærdelig Larm ud af deres Mundinger, hvilket han tilskrev den store Mængde Guld og Sölv, som Hulerne indeholde; men Grunden hertil er indlysende nok: disse Miner strække sig nemlig heelt ind under Flodens Seng, og da de ere instyrtede ved Tidens Löb og ved Vandets Vægt og Bevægelse, saa driver Vandet, der igjennem disse Indstyrtninger trænger frem til det store Bækken, som Floden danner efter sit Fald, med Voldsomhed Luften ud af Hulerne, hvilken, udvidende sig pludselig i Minernes Svælg, forknalder i Mundingerne som en affyret Kanon (!!!). Disse Meddelelser lindrede for endeel min Sorg over ikke at kunne fortsætte min Reise, hvis Uudförlighed jeg overbeviste mig om ved denne Mands Forsikring, at den vilde medtage 50 Dage derhen og ligesaa mange tilbage. Han lovede imidlertid at holde Dyr beredte til Begyndelsen af November, og at han selv vilde ledsage mig. Foruden denne Mands Efterretninger existerer der iblandt gamle Folk, som beboe Byerne fra Valença til Cincorá, en Tradition, ifölge hvilken der paa hin Side af denne Bjergkjæde ligger en gammel Stad; men de udklæde denne Tradition med mange Fabler, som almindeligen pleier at skee, idet nogle fortælle, at denne Stad blev ödelagt ved et Jordskjælv, andre ved en Oversvömmelse; nogle forsikre, at den endnu existerer, men at der boer en Drage i den, der snapper dem, som nærme sig den; andre sige, at hvo der gaaer derind, kommer ikke tilbage, og i den Anledning fortalte de mig en Anecdote om en vis Capellan, som reiste hen til hine Egne, for at skrifte Folk, og som aldrig mere kom tilsyne, etc. etc. Alle disse Vidnesbyrd bekræfte paa en beundringsværdig Maade mine Gisninger, saa at jeg ikke mere kan tvivle om, at det er der, nemlig paa den sydlige Side af Bjergkjæden Cincorá, og ved den venstre Bred af Braço de cincorá, at jeg har at söge den forladte Stad.

To Veie tilbyde sig derhen: den ene efter den Reiseroute, jeg ovenfor har fremstillet, den anden efter den, som Hr. Antonio Joaquim da Cruz har foreslaaet mig. Ifölge denne sidste skulde vi fare opad Braço de cincorá til Vandfaldet, hvorfra vi have tre Dages Reise til Staden; denne Vei er længere og mere eensom, men den er nyttigere, fordi den gaaer langs med Bredden af Vandet, er en god Vei lige fra det Sted, hvor man kommer til Floden, har Overflod af Fisk og Jagt til vor Underholdning, og tilbyder Leilighed til at iagttage visse gamle Skovstier og see hvor de före hen. Det er den samme Vei, som Eventyrerne toge, da de vendte tilbage fra Staden. Denne Vei vil tillige give mig Leilighed til at besee en mærkelig Hule, beliggende fire Mile fra Byen Cincorá, om hvilken Hr. Mascarenhas har givet mig Underretning.

Bahia, den 24de Februar 1841.

For at begynde med den gamle Beretning fra 1753, da bemærker jeg for det förste, at den er affattet i et temmelig blomstrende Sprog, der viser, at Forfatteren eller Forfatterne ei have været ganske udannede Mennesker;

ja flere Steder synes endog at vidne selv om et Anströg af classisk Dannelse, f. Ex. Sammenligningen med Nilens Cataracter, med Romernes Milepæle o. s. v. Denne Omstændighed er af Vigtighed; thi den begrunder Muligheden af, at disse Folk *kunde* have opdigtet Indskrifterne, der for störstedelen bestaae af græske Skrifttegn.

Muligheden given, staaer det til at undersöge Sandsynligheden af en saadan Opdigtelse, hvortil det vigtigste Element naturligviis maa söges i Bevæggrundene, der kunde have fremkaldt samme. At disse skulde have været Higen efter Navn og Ære, forekommer mig lidet sandsynligt; dertil sees intet Spor i Beretningen. Derimod kunde vel en anden Bevæggrund, der ogsaa synes mere tilgængelig for Folk af deres Haandværk, nemlig Tragten efter Vinding, eller med andre Ord pecuniære Speculationer, med mindre Vanskelighed udfindes af Beretningen. Denne er nemlig ikke affattet til Regjeringen, men skreven til en Privatmand i Bahia, hvem Forfatterne sige at være meget skyldig, opfordrende ham til at komme hen til dem, og gjöre sig til Nytte de Herligheder og Skatte, de havde opdaget. Hvad der maa bestyrke Mistanken om en Opdigtelse eller i al Fald Fordreining af Kjendsgjerninger til et eller andet interesseret Öiemed, er nogle forblommede Udtryk, der forekomme imod Slutningen af Beretningen: om en af deres Selskab, der havde forladt dem og muligen vilde udsprede afvigende Angivelser, samt om en Indianer, som Modtageren af Beretningen skulde söge at bestikke for at veilede ham hen til dem, hvorved hin vilde styrte sig i Ulykke o. a. m.

En tredie Omstændighed, der meget maa bidrage til at svække Tiltroen til Beretningen i det Hele, er den Mængde af haandgribelige Usandheder, der forekomme i den. Saaledes fortælle de, at da de havde beseet Bygningerne, gik de ud for at söge Skatte, og fandt da strax ved Floden en Plet, meget rig paa Guld og Sölv. At umiddelbart udenfor en fordum blomstrende By disse kostbare Metaller skulde forekomme under saa let tilgængelige Forhold, uden at have været benyttede af Indvaanerne, er i og for sig ikke antageligt, men hvad der beröver denne Angivelse sin hele Tiltro, er at der tales om Sölv, et Metal, der deels ikke forekommer under saadanne Forhold i Naturen, deels aldrig siden har været fundet nogetsteds i Brasilien. Fremdeles tales der om en stor Overflod af forvildede Höns og Ænder omkring Byen. Hvad de förstnævnte af disse Fugle angaaer, da er det ei bekjendt, at de noget andetsteds have forvildet sig i Brasilien, ligesaa lidet som i andre Lande, og det bliver saameget usandsynligere, som efter Beretningen Byen skal ligge paa en udstrakt Slette, og det er bekjendt nok, at Hönen er en oprindelig Skovfugl, der tilbringer Natten i Træerne, uden hvilke (eller i tam Tilstand andre ophöiede Steder, der erstatte dem) den slet ikke kan trives. Hvad Ænderne angaaer, da maa vel forstaaes den saakaldte tyrkiske And (Anas moschata), den almindeligste Art der opklækkes i Brasilien. Denne Fugl hörer oprindelig hjemme i dette Land, og vender med Lethed tilbage til sin vilde Tilstand, saa at der ingen Grund indsees, hvorfor de skulde, efter at Byen var bleven forladt, vedblive at opholde sig fortrinsviis i dens Omegn. Om vor tamme And (Anas boschas)

kan her ei være Tale; den opklækkes kun med störste Vanskelighed her, og Avlen kan kun ved særdeles Omhu vedligeholdes; overladt sig selv vilde den hurtig uddöe.

Ikke mindre fabelagtig klinger Fortællingen om andre Dyr, de ville have fundet i og ved Byen. Saaledes tale de om Rotter, der havde saa korte Been, at de hoppede som Lopper. Det er bekjendt, at de Dyr, som hoppe, netop udmærke sig ved den modsatte Egenskab, nemlig en betydelig Forlængelse af Benene, og virkelig gives der nogle med Rotterne beslægtede Dyr, som besidde denne Færdighed, men af disse forekomme ingen i Brasilien. Fremdeles omtales Ræve, saa store som Hönsehunde, hvide Hjorte og andre saadanne Phantasivæsener, som aldrig siden have været sete i Brasilien.

Foruden disse her berörte Punkter, som jeg troer at man uden Risico kan erklære for usande, vil det ei undgaae nogens Opmærksomhed, at der forekomme endeel andre, der idetmindste ere höist usandsynlige; men disse overlader jeg til enhvers Skjönne at bedömme. Hvad de af Hr. Benigno indsamlede Oplysninger angaaer, tilstaaer jeg, at de ved en nöiere Gjennemlæsning ogsaa have tabt endeel af deres Betydning i mine Öine, deels fordi det indlyser af hans Beretning, at han har været i höi Grad forudindtaget af den Mening, at Byen virkelig existerer, og saaledes været meget tilböielig til at hentyde alle Efterretninger herpaa, deels fordi jeg af Erfaring veed, hvor overdrevne, forvandskede og upaalidelige i Almindelighed Brasilianernes Udsagn ere, saa at jeg ved at samle og combinere deres Beretninger om Naturphænomener eller endog simple Naturgjenstande, ofte er kommet paa de störste Afveie; og med alle Hr. Benigno's Efterforskninger er det dog ei lykkedes ham, at forskaffe sig en eneste positiv Angivelse af nogen Person, der selv har seet Byen. Slutteligen maae jeg endnu bemærke, at ifölge et Brev fra Bahia af 10de Januar f. A., havde Hr. Benigno allerede da tiltraadt sin Reise til Opsögelsen af Byen, og dog er endnu indtil Dags Datum intet bekjendtgjort om Resultaterne deraf, saa at jeg har stor Formodning om, at hans Efterforskninger have været frugteslöse.

Jeg har troet at burde indsende disse Bemærkninger, der tildeels ere grundede paa Omstændigheder, som kun den, der boer i Landet, tilbörligen kan vurdere, for at motivere min ovenfor yttrede Anskuelse, at det ellers saa interessante Document kun maae benyttes med en vis Forsigtighed, for at forebygge mulige Ubehageligheder, ja jeg troer, at man bör afholde sig fra en hvilkensomhelst Dom i denne Sag, indtil Hovedfactummet, nemlig Tilstedeværelsen af den omhandlede By, ved umiddelbar Iagttagelse er sat udenfor al Tvivl, hvilket synes ei at maatte kunne medtage lang Tid.

BEMÆRKNINGER OM FORSTENEDE MENNESKEKNOKLER, FUNDNE I HULER I BRASILIEN, Uddrag af et Brev fra P. W. Lund til Selskabets Secretair C. C. Rafn.

Lagoa Santa, den 28de Marts 1844.

Det sidste Brev jeg tilskrev Dem var af 12te Januar f. A. Jeg meddeelte Dem en Oversættelse af Beretningen om den foregivne Opdagelse af

en forladt By i det indre af Provindsen Bahia, samt af de senere Meddelelser af Hr. Benigno, der var reist derhen for at udforske denne Gjenstand, hvortil jeg tillod mig at föie nogle Bemærkninger, som en nöiere Dröftning af disse Skrifter havde ledet mig til. Et Aar er forlöbet siden, og intet videre er forlydt i denne Sag, saa at de Formodninger, jeg den Gang yttrede, synes at bekræfte sig.

Haabet at finde Mindesmærker af Brasiliens tidligere Beboeres Virksomhed er saaledes forsvundet, men af större Vigtighed blive desaarsag de umiddelbare Vidnesbyrd om deres Tilværelse, som de have efterladt i deres egne jordiske Levninger; og jeg troer derfor, at en kort Beretning om mine senere Fund i denne Henseende ei vil være uden Interesse, saameget mere som den vil tjene til Oplysning af en lille Samling[1], som jeg i disse Dage har afsendt til det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskab.

Levninger af Mennesket höre til de store Sjeldenheder i Brasiliens ellers paa Dyreknokler saa rige Kalksteenshuler. I en Række af Aar sögte jeg forgjæves efter dem, og bestyrkedes saaledes daglig mere i den ogsaa almindelig antagne Mening om Menneskets forholdsviis senere Optræden i denne Verdensdeel. I de sidst forlöbne Aar have Forholdene forandret sig. Blandt

---

[1]) Dr. Lund ledsagede denne for det americanske Cabinet bestemte Samling med fölgende Fortegnelse: 1. Et stort Stykke af den övre Skorpe af Udfyldningsjorden i Hulen, kaldet Lapa da Lagoa do Sumidouro, indesluttende den övre Hvelving af Hjerneskallen af et Menneske. Til den övre Flade klæber et Overtræk af den bleggule Leer: til Underfladen vedhænger endeel af den mörkere gule, sortplettede, hvilke begge nærmere ere omtalte i Brevet. Det hele er gjennemvævet med Skaller af nulevende Ferskvandssnegle, mest af Planorbis. I Brudfladen af Hjerneskallen funkle talrige smaa Kalkspathkrystaller. 2. Et Stykke af samme Skorpe, dannende en fast Breccie, hvori nedrullede Stene, Rörknokler af Mennesker og Snegleskaller (af Bulimus og Planorbis) ere sammenkittede ved et kalkholdigt Cement. 3. Pröve af den umiddelbart under Skorpen liggende guulbrune, sortplettede Leer, endeel forhærdet, indesluttende Stykker af Laar-, Skinne- og Lægbeen af Menneske. I Brudfladen af Laarbenets övre Ledhoved sees tydelig Grændserne for Udbredningen af Forsteningsprocessen. 4. Pröve af samme Jord, taget noget dybere nede, med et Stykke af Laarbenet af Menneske; stærkt forstenet i det tætte Cellevæv. 5. Pröve af samme med et brudt Overarmbeen af Menneske. 6. Pröve af samme med et Stykke af Mellemfodbenet af en Hest. Det vil sees, at saavel Knoklens som Jordens Beskaffenhed er nöiagtig som ved de foregaaende Stykker med Menneskeknoklerne. 7. Et Stykke af Mellemfodbenet af et Lama med vedklæbende Jord af den noget mörkere rödbrune Nuance. 8. Pröve af det udvaskede, med Stalagmitskorpe bedækkede Conglomerat, der fandtes paa Bunden af Söen i det Indre af Hulen; Stalagmitskorpen stærkt indvævet med Planorbis og forstenede Smaaknokler. 9-19. Pröver af de i Söen fundne forstenede og af Jern bruunfarvede Knokler, nemlig: 9) Kammen af Skulderbladet af Platyonyx Bucklandii; 10) en Halehvirvel af samme; 11-16) Skjolde af Chlamydotherium Humboldtii; 17) et Stykke af Kranium af Dicotyles; 18) et Stykke af Underkjæven af Dicotyles; 19) Hugtand af samme; 20) et Stykke af Skulderblad af samme. Alle de övrige Knokler ere af Mennesker, mere eller mindre forstenede, nemlig: 21) et Stykke af en Underkjæve i sin Indhyllingsjord; 22-25) Hvirvler; 26) övre Ende af et Overarmbeen; 27-28) samme af et Albuebeen; 29) nedre Ende af Radius; 30) et Stykke af et Bækken; 31) nedre Ende af et Laarbeen; 32) et Springbeen; 33) et Hælbeen; 34) et Baadbeen; 35) et Stykke af et Mellemhaandbeen, endelig 36) en Deel af Haanden med Benene i deres Sammenhæng.

det store Antal af Huler jeg efterhaanden har undersögt (der nu stiger til over 800) have endelig sex tilbudt mig Levninger af Mennesket; disse vidne for störste Delen ifölge deres Udseende om en meget höi Alder, men til at bestemme denne med större Nöiagtighed manglede endnu stedse et vigtigt Criterium, hentet fra Forekomstforholdene, idet de omtalte Menneskebeen størstedelen ei fandtes i Selskab med Dyreknokler, der kunde have givet nogen Oplysning i denne Henseende. Ikkun een Hule gjorde en Undtagelse herfra, i hvilken Levninger af Mennesker laae blandede med Knokler af forskjellige Dyr, henhörende saavel til nulevende som til uddöde Arter. Men desværre manglede her et andet ei mindre vigtigt geognostiskt Criterium til Bestemmelsen af disse Levningers relative Alder, idet de ei befandt sig i deres oprindelige Leie. Denne Hule ligger nemlig ved Bredden af en Sö, hvis Vand i Regntiden löber ind i den, en Omstændighed, der medförer Muligheden af at Knokler af meget forskjellig Alder kunde have været blandede imellem hinanden. Da imidlertid denne Hule dog var den eneste af alle af mig hidtil undersögte, der lod mig noget Haab om Oplysninger over et saa vigtigt Spörgsmaal, som det om Menneskeslægtens Alder i dette Continent, undlod jeg ei at benytte den gunstige Leilighed, som det sidstforsvundne törre Aar tilböd mig, til at foretage videre Udgravninger i denne Hule. Disse förte vel ei til Resultater, der löse dette Problem paa en afgjörende Maade, men da de dog kaste et ikke uvigtigt Lys over flere hermed i Forbindelse staaende Gjenstande, har jeg troet, ei at burde undlade at meddele en kort Oversigt over de gjorte Fund, med de nærmere samme ledsagende Omstændigheder. Hulen, hvorom her er Talen, befinder sig i en Kalkklippe, der hæver sig som en lodret Brink ved den söndre Bred af en Landsö, kaldet Lagoa do Sumidouro. Denne Sö, der, naar den er fuld, har halvanden Miil i Omkreds, törrer ganske ud i den törre Aarstid. Dens Vand taber sig igjennem flere smaa Aabninger, sangradores kaldede, der befinde sig ved Foden af Kalkbrinken, og som före til underjordiske Kanaler, der staae i Forbindelse med den en halv Miil derfra flydende Rio das Velhas. Denne Omstændighed har givet Söen sit Navn, da Sumidouro betyder et Sted, hvor et Vand forsvinder. Den höiest liggende af disse Aabninger förer ned i den her omhandlede Hule..... En Mængde værdifulde Dyrelevninger deels udgroves i de forskjellige Afændringer af den derværende Leerjord, deels opsamledes paa Bunden af en lille Sö, der indtog de lavere Dele af Hulen, og blev udtömt. Disse her fundne Knokler vare röd- eller sortebrune, saavel paa Overfladen som igjennem hele Massen, störstedelen ganske forstenede og ved Afglatningen af Vandet af et glindsende metallisk Udseende, hvilken Omstændighed, i Forbindelse med deres metalliske Klang, gjorde at man snarere skulde holde dem for Metalafstöbninger, end for virkelige Knokler. Af Menneskeskeletter fandtes Spor til i det mindste 30 Individuer af alle forskjellige Aldere, fra nyfödte Börn til udlevede Oldinge. Knoklerne vare for störstedelen brudte; dog udviste Brudfladens Beskaffenhed i de fleste Tilfælde, at denne Beskadigelse maatte være indtruffet, efter at Knoklerne allerede ved den vidt fremskredne Decomposition vare blevne spröde og brækkelige, da

Brudet af de lange Rörknokler ei var splintret, men ligt det af et skjört Legeme, der brækkes over. Ogsaa vidne noksom de mægtige Steenblokke, under og imellem hvilke en stor Deel af dem laae, om de store Omvæltninger, der have fundet Sted i Hulen, siden disse Knoklers Indbringelse. I Regelen laae de adspredte uden Orden imellem hinanden, dog fandtes ogsaa endeel i deres naturlige Forbindelse med de tilstödende Knokler, som en Antydning paa, at de oprindeligen have været nedlagte i Hulen, omgivne af deres blöde Dele; men at de senere ere blevne udrevne af deres oprindelige Leiested, og drevne af Vandet hen paa de Steder, hvor de ved Udgravningen fandtes, bevises ved den Omstændighed, at paa nogle Steder store Anhobninger forekom af eensartede Knokler. Saaledes laae Hovedmassen af Hjerneskallerne sammendyngede i een Bunke, en anden Gruppe dannedes af lutter Smaaknokler, som Finger- og Taaled, Mellemhaand- og Mellemfodbeen, o. a. Endeel af Menneskeknoklerne viste sig allerede i det överste sortagtige Muldtæppe; de udmærkede sig ved en rödbruun Farve paa Overfladen, hvilken trængte mere eller mindre dybt ind i det Indre, og undertiden gjennemtrængte den hele Knokkel; de vare ganske calcinerede, og dertil i en höiere eller ringere Grad forstenede, eftersom den omtalte röde Farve var trængt mere eller mindre dybt ind. Faa laae paa Bunden af Söen; derimod forekom det störste Antal i den graalige og guulgraa Leer, saavel under dens lösere Form, som i dens Forvandling til en steenhaard Mergel. I sidste Tilfælde dannedes en Knokkelbreccie af en Haardhed, der kan maale sig med de allerhaardeste Breccier, hvori de ældste Levninger af uddöde Slægtsformer af Pattedyr her forekomme. Endelig fandtes ogsaa forskjellige i den graagule, sortplettede Jord. De viste alle Kjendetegn af fossile Knokler, havde et reent hvidt Brud, mod Overfladen (og i de brudte, saavel den ydre som den indre) sortfarvet af Jerndele, klæbede stærkt til Tungen, bleve ei sorte og udbredte ingen forbrændt Lugt lagte paa Glöder, og oplöstes fuldstændig i faa Minuter under den heftigste Opbrusning i fortyndet Salpetersyre. De vare tildeels forstenede.... Blandt Menneskeskeletterne forekom der, som ovenfor bemærket, af alle Aldere, fra nyfödte Börn til udlevede Oldinge. Antallet af de sidste var forholdsviis betydeligt. Der fandtes flere Underkjæver, af hvilke ei alene alle Tænderne vare udfaldne, men selve Kjæven i den Grad opslidt, at den forestillede en Beenplade af faa Liniers Tykkelse. Det er derfor sandsynligt, at disse Skeletter hidröre fra udlevede Individuer, der ere döde af Alderdom, og efter deres Död kastede ned i Hulen, der saaledes maa antages at have tjent til Begravelsessted. En lignende Forklaring synes antagelig, hvad de spæde Börn angaaer, da Dödeligheden, som bekjendt, er störst i de förste Livsaar. Ogsaa turde endeel af Skeletterne af udvoxne Individuer hidledes fra Personer, der vare döde af Sygdom, da hos næsten alle den meget bedærvede Tilstand af Tænderne synes at hentyde paa en sygelig Beskaffenhed af de tilsvarende Individuer. Derimod fandtes enkelte Skeletter af kraftig Udvikling og uden nogetsomhelst sygeligt Tegn. Vel medförer Antagelsen af en tilfældig tidlig Död ogsaa blandt vilde Folkeslag intet unaturligt, ligesaa lidet som Mangelen paa i Skelettet efterladte Spor

af det Döden fremkaldende Tilfælde; imidlertid synes en Omstændighed, som jeg bemærkede ved nogle af Kranierne at lede til Formodningen, at ogsaa andre end naturlige Tilfælde have voldt endeel af de her begravede Individuers Död. Paa endeel af dem saaes nemlig i den ene Tinding et regelmæssigt aflangt Hul, hvis lange Axe gik parallel med Hovedets Længdeaxe, og som var af samme Form og Störrelse hos dem alle. At denne Beskadigelse skulde være skeet paa Kraniet senere i Hulen ved Anstöd mod en skarp Steen, er neppe antageligt, i Betragtning af Overeensstemmelsen i Formen og Stillingen af Aabningen paa de forskjellige Kranier; dertil kommer, at paa det friske Kranium vilde et Stöd mod en Steen, paa Grund af dets Lethed, ei vel kunne medföre en saadan Virkning, og paa det alt decomponerede, og fölgelig spröde Kranium, vilde et saadant Sammenstöd vistnok medföre dets fuldkomne Knusning. Det forekommer mig derfor sandsynligere at antage, at det omtalte Hul i Tindingen er Sporet af en ydre Vold, der har bevirket Individuets Död. Omridset og Störrelsen af dette Hul stemmer med Formen af den skærende Ende af de saa hyppigen som Levninger fra Fortiden forekommende Steenkiler, saa det er at formode, at det har været frembragt med dette Redskab. Jeg fristes derfor til at troe, at de paagjeldende Individuer have været Krigsfanger, der ere bragte af Dage ved et Slag i Tindingen med en saadan Steenöxe.

Hvad de ethnographiske Kjendetegn af de her fundne Menneskelevninger angaaer, da vise Kranierne alle de characteristiske Træk af den americanske Race. De have en stærk udtrykt pyramidal Form, — en Charakteer, som den mongolske og americanske Race have tilfælles med hinanden, og en meget lav og smal Pande, det constanteste Skjelnemærke, hvorved denne adskiller sig fra hiin. Pandens Lavhed naaer paa nogle Individuer til en meget höi Grad, uden at der dog efter dens Form kan være nogen Tanke om en kunstig Fladtrykning, og uden at jeg seer mig istand til at afgjöre, hvorvidt blandt Sydamericas forskjellige vildtlevende Nationer, der alle bære dette Hovedtræk, en lignende Dannelse maatte forekomme, derimod afvige de fossile Kranier i eet Træk med Sikkerhed fra alle nulevende Menneskeracer, nemlig i Dannelsen af Tænderne. Skæretænderne nemlig paa alle Individuer, saavel unge som gamle, istedenfor at danne med deres Ende en skærende Kant, der staaer paa tvers, danne en oval Flade, hvis lange Axe gaaer parallel med Mundhulens Længdeaxe. Vel er det udenfor al Tvivl, at denne eiendommelige Dannelse af Skæretænderne er fremkommet ved Afslidning, men som sagt, intet Exempel er mig bekjendt paa et lignende Forhold hos nogen nulevende Menneskestamme. De Stammer jeg selv har seet af Brasiliens Vilde udmærke sig ved, vel ei store, men regelmæssige og velskabte Tænder af den almindelige Form, og det samme finder jeg angivet hos alle Reisende. Det er bekjendt, at en lignende abnorm Dannelse af Skæretænderne skal findes paa Skeletterne i de ægyptiske Mumier, hvilket Blumenback har sögt at forklare ved Slid, bevirket ved Gnavning paa Rödder; men med al min Agtelse for en saadan Authoritet, kan jeg dog ei holde mine Tvivl tilbage, naar betænkee, at Brasiliens nu levende Vilde, der sikkert

före samme Levemaade som deres Forfædre, og som, foruden hvad Jagten, deres Hovednæringskilde, kaster af sig, ei heller undlade at gjöre sig til Nytte de enkelte Rodvæxter, de hist og her tilfældig stöde paa, ei udvise nogen lignende Abnormitet. Dertil kommer, at alle spiselige Rodvæxter i Brasilien, for störstedelen henhörende til Smilaceernes og Arroideernes Familier, ere kjödfulde og blöde; egentlig træagtige Rödder, der tjene til Næring, ere mig ikke bekjendte. Snarere maatte man fristes til at söge Grunden hertil i Tilfredsstillelsen af en unaturlig Tilböielighed, der har været og endnu er særdeles udbredt i Brasilien, nemlig Jordæden; men ogsaa denne Hypothese svigter ved den förste Pröve, den udsættes for. Den Folkestamme, der mest udmærker sig i denne Henseende, hos hvilken Nydelsen af Leerjord indtræder som en væsentlig Bestanddeel af deres Underhold, Ottomakerne, frembyder ingen saadan Afvigelse fra den almindelige Form af Skæretænderne, idetmindste omtaler v. Humboldt i sin saa interessante Skildring af disse Vildes Levemaade ei denne Omstændighed, der dog umuligen vilde have undgaaet en saa skarpseende Iagttagers Opmærksomhed. Endnu mindre vil Antagelsen af en Brug hos hine Fortidens Beboere, der endnu forekommer hos nogle sydamericanske Folkeslag, nemlig: den jævnlige Tygning af aromatisk-narcotiske Plantesubstanzer, kunne gjöre Rede for dette Phænomen, da ei heller Erfaringen viser, at en saadan Nydelse, ligesaa lidet som den analoge hos andre Folkeslag af Tobak, Betel o. a., frembringer en saadan Virkning paa Tandsystemet, der desuden i alle Tilfælde vilde indskrænke sig fornemmelig til Kindtænderne. Men jo större Vanskeligheder Besvarelsen af dette Spörgsmaal frembyder, og jo mere afvigende Phænomenet viser sig fra alle Nutidens, desmere fortjener det vistnok at tiltrække Opmærksomheden, ligesom Analogien, der i dette Punkt fremtræder mellem disse den nye Verdens ældste Beboere og de gamle Ægyptere, ei heller turde være ganske betydningslös, ved Siden af saa mange andre, i den nyere Tid for Dagen bragte Omstændigheder, der danne mærkelige Tilknytningspunkter mellem den gamle og nye Verdens ældste Beboere.

Som Hovedresultater af de Undersögelser, hvortil denne Hules Indhold har ledet, troer jeg derfor at kunne opstille fölgende Sætninger:

1. At Beboelsen af Sydamerica rækker tilbage, ei alene langt over Tidsperioden af denne Verdensdeels Opdagelse ved Europæerne, men meget höit op i den historiske Tid, ja sandsynligviis endog ud over denne og ind i den saakaldte geologiske, idet flere Dyrearter synes at være forsvundne af den levende Skabning, siden Menneskets Optrædelse her; og

2. at den i den fjerneste Fortid her levende Menneskerace var, hvad dens Hovedtypus angaaer, den samme, der ved Opdagelsen af Europæerne beboede den.

Det sees, at disse Resultater ei ere meget egnede til at bestyrke den almindelig antagne Mening om den nye Verdens Befolkning ved Indvandring fra den gamle; thi jo længere Beboelsen af hiin rykker op i Tiden, og jo mere Typusen af den, endnu for samme eiendommelige Race vedligeholder sig indtil de fjerneste Tider, desmere aftager Sandsynligheden af en saadan afledet Oprindelse.

Det er bekjendt, at midt i den store Forskjellighed af Anskuelserne om Tallet, Værdien og Betydningen af Menneskeslægtens forskjellige Afændringer, rager et Factum frem over alle de andre, og tjener saa at sige som et Foreningspunkt, hvor alle disse divergerende Meninger krydse hinanden, nemlig det, at hvad Formen af Kraniet angaaer, tilbyder sig tre vel udtrykte Hovedtyper, som Prichard har betegnet med de passende Benævnelser: den ovale Form, den prognathe og den pyramidale. Til denne sidste hörer de saakaldte Mongolske og Americanske Racer. At disse tvende Stammer staae i et meget nöie Slægtskab med hinanden, har ikke undgaaet nogens Opmærksomhed; og det er sikkert ikkun de geographiske Forhold, der have afholdt og endnu afholde mange Anthropologer fra at betragte dem som forskjellige Udviklingstrin af een og samme Hovedstamme. Det er den americanske Race, der indtager det lavere Trin ved de stærkere fremspringende Kjæver og ved den lavere og smalere Pande, og maatte fölgelig i Overeensstemmelse med den gængse Anskuelse om deres gerontogæiske Oprindelse, betragtes som en Udartning af den mongolske, der ved Indvandringen i denne Verdensdeel var sunket ned fra det höiere Dannelsestrin, den i sit oprindelige Hjem havde indtaget. Men herimod taler den fuldkomne Mangel af nogetsomhelst Mindesmærke om en fordum höiere Dannelse af Folkene i hele den östlige Deel af Sydamerica. Overveies derimod paa den anden Side, at Naturens Gang i Regelen er fra det ufuldkomnere til det fuldkomnere, overveies: at denne Verdensdeel i geologisk Henseende er ældre end den saakaldte gamle Verden: föies hertil de af den her omhandlede Hules Betragtning udgaaede Resultater om denne Verdensdeels meget tidlige Beboelse, og om Konstantheden af dens Beboeres Typus indtil de ældste Tider, da turde vel en Anskuelse tillades at lade sig höre ved Siden af saa mange andre, maaskee endnu svagere begrundede, der vilde medföre en fuldkommen Omvending af det chronologiske Forhold, hvori man hidtil har antaget de omtalte to beslægtede Racer at staae til hinanden. Grundene der tale for denne Anskuelse ere altfor utilstrækkelige til at den kan gjöre mindste Fordring paa for Öieblikket at kunne gjöre sig gjeldende, men de veie for meget til at den ei idetmindste bör fremsættes som et Vink til nærmere Overveielse.

Lagoa Santa, den 13de Januar 1845.

Siden ovenstaaende Bemærkninger, betræffende den foregivne Opdagelse i Provindsen Bahia af en forladt Stad fra Oldtiden, nedskreves, er der indlöbet en ny Meddelelse fra Hr. Benigno, rettet til Præsidenten i Bahia, der er indrykket i Nr. 23 af Revista trimensal. Da jeg ei har seet dette Hefte, kan jeg ikkun meddele Dem, efter Institutets Aarsberetning for 1844, at ifölge samme havde Hr. Benigno foretaget sig en ny Reise i det Indre, hvor han havde lidt meget af Sygdom og Besværligheder, men ei fundet den eftersögte By; derimod vil han have samlet flere nye Angivelser, der synes at bestyrke Formodningen om dens Tilværelse. I Juni 1844 agtede han at foretage en ny Reise, men indtil den 16de December vare ingen Efterretninger indlöbne fra ham.

P. W. Lund.

MYNT- OG MEDAILLE-CABINETTET.

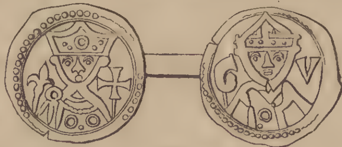
Efter den i Tidsskriftets foregaaende Aargang fremstillede Plan vil her blive givet en Udsigt over de i 1844 gjorte Myntfund. De have kun været yderst faa, men fortjene ikke destomindre Opmærksomhed, idet de, om de end ikke have afgivet noget stort Udbytte for Videnskaben, dog kunne tjene til at bestyrke allerede tidligere gjorte Erfaringer. Cabinettets Forögelse har saaledes ikke været betydelig ad denne Vei, men desto mere er det blevet forøget ved *Bytning* mod Doubletter og ved *Kjöb* af forskjellige for Samlingen vigtige Mynter. Desuden erholdtes efter Bestilling et stort Antal Svovlafstöbninger af antike Mynter, der findes i British Museum, men mangle her i Samlingen, hvorved den for flere Aar siden anlagte Copiesamling er bleven saa stor, at den meget kan supplere Lacunerne i den antike Deel af Myntsamlingen, og saaledes afgiver rigt Stof for enhver, der nöiere vil studere denne Art Mynter. Endelig bör her fremhæves, at Cabinettet i det forlöbne Aar modtog *Gaver* fra flere Sider, og disse i Forbindelse med det Antal Besögende, der större end i noget tidligere Aar besaae Samlingen, vidne om, at Publicum meer og meer föler sig tiltalt ved Beskuelsen af disse levende Mindesmærker om forsvundne Tiders Begivenheder, Kunst og Cultur. Adgangen til Cabinettet stod, som sædvanlig, aaben hver Mandag i Sommermaanederne, fra Kl. 12–2.

Af antike Mynter vides ingen at være fundne i Danmark i dette Aar, men derimod indsendtes 5 forskjellige Fund af

MYNTER FRA MIDDELALDEREN.

Intet af disse Fund indeholdt byzantinske eller kufiske, men alene occidentalske Mynter.

Ved at grave i en Bakke paa Obbekjær Hede i Nærheden af Ribe, fandt Huusmand Jörgen Peter Hansen den 16de Mai 318 Stkr. Sölvmynter, nedlagte i en lille bruun Krukke af brændt Leer, som i Masse ligner de hollandske Steendunke. Dens Fod er, som paa de ældre hollandske Kar, dannet paa fri Haand og udtrykket med Fingrene, og istedenfor Laag var dens Aabning tilstoppet med noget uldent Töi, som imidlertid er bortkastet. Af Cabinettet, hvortil alt oversendtes, overgaves atter Krukken til Museet for nordiske Oldsager. Kun en eneste af Mynterne var hidtil ukjendt. Det er den, som her er afbildet, og som paa Adv. har en Konges modvendte Brystbillede med Liliescepter i höire og et Kors i venstre Haand, og paa Rev. en Biskops Brystbillede imellem Bogstaverne G–V. Saavel i Henseende til Typ som



Gehalt har den den störste Overeensstemmelse med de af Valdemar II's Mynter, der ere prægede af Biskopper, hvis Navne ere antydede paa en ganske lignende Maade, som her er Tilfældet, og der kan saaledes ingen Tvivl være om, at den er præget omtrent paa denne Tid. Der levede da tvende Biskopper i Danmark, hvis Navn begyndte med G, nemlig Gunner, Biskop i Viborg (1222–1251), og Gunner, Biskop i Ribe (1230–1249). Hvilken

af dem Mynten bör tillægges, er imidlertid tvivlsomt, med mindre man vilde fortolke G-V som Gunnerus Viburgensis (episcopus), hvorefter det altsaa blev den förstnævnte af dem, sin Tids mest ansete og berömte Prælat; men denne Fortolkningsmaade er ikke sikker, da G-V ligesaavel alene kan betyde GVnnerus, hvilket desuden har Analogien for sig fra de lignende samtidige Mynter med P-Є ɔ: Petrus, og N-I ɔ: Nicolaus, begge Biskopper i Roeskilde. De övrige 317 Mynter vare med ubetydelige Variationer af den Slags, som er afbildet i Beskrivelsen over danske Mynter og Medailler, Valdemar IV, Tab. XXIV Nr. 1, 12, 13, 14, 18 og 20, der paa Adv. have ✠WΛLDЄMΛRVS udenom en Perlering, hvori II, og paa Rev. ✠RЄX DΛNORVM udenom et af en Perlering omgivet Kors. Disse Mynter vare tidligere, saaledes som Myntværket viser, tillagte Kong Valdemar IV, og skjöndt enkelte snarere troede at de burde henföres til Valdemar II, savnedes dog tilstrækkeligt Beviis, indtil et stort Myntfund i Aaret 1840 bragte Lys i denne Sag. Ved Österhæsinge i Svendborg Amt fandtes nemlig omtrent 5650 Mynter, som med Undtagelse af 8 af de nys nævnte og omtrent 500 uvisse Mynter af den tidligere Slags af dem, som henföres til Borgerkrigenes Periode (1249-1340), alle vare slagne af de forskjellige danske Konger fra Erik Plougpenning til Erik Menved, altsaa i Tidsrummet 1241-1319, og de 8 omtvistede Mynter maatte altsaa snarere tillægges Valdemar II, der regjerede umiddelbart för Erik Plougpenning, fra hvem Mynter fandtes her, end Valdemar IV, der först kom til Regjeringen i 1340. Rigtigheden heraf bekræftes desuden derved, at der i dette Fund hverken fandtes nogen af de slettere og senere Borgerkrigsmynter, der prægedes i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede, og heller ikke nogen af Hansestædernes saakaldte Wittenpenninge, der omtrent ved Valdemar IV's Regjeringstiltrædelse, paa Grund af at dansk Mynt var bleven saa slet som den kunde være, kom ind her i Landet, og lidt efter lidt oversvömmede det saaledes, at næsten al Betaling udelukkende skete dermed, hvilket tydelig nok kan sees af de forskjellige Documenter om Contracter og Kjöb, der ere blevne os opbevarede fra den Tid.

Ved Opmudring i Nærheden af Knippels Bro, som forbinder Kjöbenhavn med Christianshavn, fandtes en Rosenoble fra Kong Henrik V af England (1412-1422). Den er af den sædvanlige Art, og da lignende havdes i Cabinettet, tilbageleveredes den Finderen, der önskede at beholde den.

En aldeles lignende Rosenoble fra samme Konge fandtes ved Törvegravning i Nærheden af den Hr. Lichtenberg tilhörende Herregaard Hessel i Mols Herred, Randers Amt. Den opgravedes kort efter og sammesteds som den foran S. 135 omtalte Guldhaandledsring.

Af H. Exc. Geheime-Stats- og Finants-Minister A. W. Greve af Moltke indsendtes en Guldgylden, der var funden ved Landsbyen Haarlöv, Bjeverskov Herred, Præstö Amt, af Huusmandskonen Marie Nielsdatter ved Gravning i den forrige Degnehave. Den er præget i Bonn under Churfyrst Theodorik II af Cölln (1414-1462), og er som Köhlers Duc. Cab. Nr. 913.

Fölgende trende Mynter fandtes ved at reole en Plads til en ny Kirkegaard ved Kjöbstaden Nysted paa Laaland: en Kobbermynt fra Borgerkrigenes

Periode med M paa Adv. og et Klöverblad paa Rev.; en Korshvid fra Kong Christian I, slagen i Malmö; og en Kreutzgroschen fra den tydske Ordens Hærmester, Michael I, Küchenmeister von Sternberg (1413-1422).

MYNTER FRA DEN NYERE TID.

Af denne Slags Mynter fandtes ikkun tvende, nemlig: i en Have udenfor Vesterport, en Mark af 1535 fra Kong Christian III; og ved Omlægning af Frederiksborg's Slotsgaards Steenbro, en halv Rosenoble fra Provindsen Utrecht. Den er som Köhlers Duc. Cab. Nr. 2717, og grændser nær op til Middelalderen.

De, ved hvis velvillige og tildeels ikke ubetydelige Gaver Cabinettet i Aaret 1844 erholdt Forögelse, vare:

HANS MAJESTÆT KONGEN. H. K. H. KRONPRINDS FREDERIK.

DANMARK: Etatsraad Brinck-Seidelin i Hjörring; Justitsraad Fanöe i Nestved; Oberstlieutenant v. Fibiger og Justitsraad Fick i Kjöbenhavn; Justitsraad Freund, Myntmester i Altona; Kammerraad og Stiftsskriver Hansen i Roeskilde; Consul Hatting i Nestved; Kammerjunker Holten i Kjöbenhavn; Pastor Honum; Bagermester Kampman i Nestved; Major v. Kindt, keiserlig österrigsk Chargé d'affaires Baron v. Langenau, Capitain-Lieutenant i Söetaten v. Oxholm, Capitain v. Raeder, Krigsraaderne Sager og Schiötz, alle i Kjöbenhavn; Doctor Ström i Vordingborg; Conferentsraad Thonning og Lector Westergaard i Kjöbenhavn; Sognefogederne i Nörresnede og Södover.

UDLANDENE: Det antiquariske Selskab i Altenburg; Hr. William Bair, Skibsagent i Lerwick; Abbate C. Gavedoni i Modena; Hr. Ferenz Kubinyi i Losoncz i Ungarn; Don Rivero, Directeur for Museet i Lima; Generalconsul H. Witt i Lima; og Töifabrikant Joh. Zimmermann i Oderau i Schlesien.

ANTIKE-CABINETTET,

som bevares i Kunstmuseet, har i det afvigte Aar næsten ingen Forögelse erholdt, men da man ikke bör betragte denne svage Afdeling af vore Samlinger isoleret, men erindre, at man dog ogsaa i denne Retning i andre herværende Samlinger har faaet flere mere og mindre betydelige Forögelser, saa maae vi i Korthed omtale disse og navnlig som den vigtigste, at Fregatten Gefion bragte hertil alle de antike Sager, som endnu henstode i Rom, og som den afdöde Thorvaldsen havde bestemt for sit Museum. Omendskjöndt mange af de betydeligste og kostbareste Sager, han eiede, allerede vare her, var dette dog et meget nyttigt Tillæg, bestaaende af nogle antike Marmore, et Mosaik, et ei ubetydeligt Antal af Vaser, nogle Afstöbninger og flere Sager. H. M. Kongens private Samling af Vaser, Terracottaer og Mynter har ogsaa erholdt Tilvæxt, især Samlingen af antike Mynter, der allerede forud, især med Hensyn til Syd-Italien, er meget udmærket.

DET ETHNOGRAPHISKE CABINET.

Leiligheden til at foröge denne Samling tilbyder sig hos os langt oftere end det med Hensyn til den foregaaende er Tilfældet; og vi troe at det er

fordeelagtigt for den, at vedligeholde Forbindelser med de forskjelligste Egne, for efterhaanden at kunne erholde en almindelig ethnographisk Samling, hvor intet Land og intet Folk med en fra den europæiske forskjellig Cultur er forbigaaet eller forsömt, ihvorvel vi indsee den större Tilfredsstillelse for Öieblikket, ved at forskaffe sig en större Samling fra eet Land paa eengang, hvortil naturligviis ogsaa de Samlinger, der ikke kunne saa let staae i Forbindelse med fjerntliggende Lande, næsten udelukkende ere indskrænkede. Dog maae vore egne Colonier gjöre en naturlig Undtagelse fra denne Grundsætning, og vi troe, med Hensyn til dem, at have en særlig Forpligtelse, som vi saa vidt som muligt ville söge efterhaanden at opfylde.

Den grönlandske Afdeling har modtaget tre vigtige Forögelser: ved Inspecteuren over Söndre-Grönland, Capitain Holböll: Dragter, som bruges af Beboerne af Östkysten, der undertiden komme til de sydlige Colonier; disse ere interessante, idet de give et tro Billede af, hvorledes Grönlænderne have hjulpet sig i Henseende til en Klædnings Forarbeidelse og Udsmykning för Europæernes anden Ankomst til dette Land; og ikke mindre interessante ere Östgrönlændernes Redskaber, der ligne dem, som man har fundet ved ældre eskimoiske Grave paa Vestkysten, og som vise, hvorledes man har sparet paa Metallet. Foruden disse vigtige Stykker erholdtes ogsaa andre af större Omfang end de, der almindeligviis findes i Samlinger, f. Ex. Indgangen og Forhænget til en Sommertelt. — En anden Sendelse af grönlandske Sager erholdtes ved Major Fasting, forhen Inspecteur over Nordre-Grönland; den blev deelt med den grönlandske Afdeling af det americanske Cabinet; alt hvad der vedkom den nyere Tid beholdtes for den ethnographiske Samling, og dette bestod af Dragter, forskjellige Redskaber til at fange Fiske og Fugle, og nogle Modeller af Hundeslæden o. a. dsl., forfærdigede i Grönland selv af Indfödte i den nordlige Deel af Vestkysten, og som ypperlig oplyse Anvendelsen af flere Gjenstande, der allerede haves i Samlingen. Den tredie Sendelse, der ligeledes blev deelt med det americanske Cabinet, var fra Kjöbmand J. N. Möller paa Colonien Holsteinsborg; den indeholdt af Sager, der forbeholdtes det ethnographiske Cabinet, en Samling af Redskaber, som af Grönlænderne anvendes ved Syning, og da dette Folk netop udförer alt Syarbeide paa deres Skindtöi til en höi Grad af Fuldkommenhed, ere disse Redskaber höist interessante.

Den danske Botaniker Liebman bragte fra sin videnskabelige Reise i Mexico adskillige nyere Ting, som afgaves til denne Samling; de ældre, som höre til det americanske Cabinet, ere ovenfor omtalte ved dette.

Man har i Almindelighed taget Feil i, i de ethnographiske Samlinger kun at ville have, hvad der i Landene selv er sjeldent, medens ofte de almindeligste Ting ere lærerige; Millioner dyrke Sukkerröret, men det var dog imidlertid hidtil ikke muligt i Kjöbenhavn at finde de Redskaber, som bruges ved dette vigtige Products Dyrkning; först i det afvigte Aar har man fra vore egne Öer i Vestindien ved Hr. Benzon erholdt Exemplarer af de forskjellige Redskaber, som bruges dertil. At et dansk Krigsskib gik til Sydamerica og anlöb Bahia, Rio Janeiro, Montevideo og Buenos Ayres, var

en Leilighed, som ikke maatte forsömmes. Museet erholdt ogsaa flere Berigelser ved den: hvad der vedkommer Lassoen (Slyngen til at fange Böfler) og Boleadoren (en anden Art Slynge til at fange vilde Heste og Strudser med), fik man fuldstændigere, end man hidtil havde kjendt dem, og ligeledes andre Ting, som vedkom Gaucherne og de vilde Indfödte.

I en anden Retning, nemlig for Ostindien og China, erholdt Samlingen flere interessante Bidrag; den danske Skibsfart til Java har allerede tidligere skaffet Forögelser for denne Afdeling, og i det afvigte Aar navnlig baade ved hvad der directe bragtes derfra og ved hvad der alt tidligere var fört til private Folk, som forærede Museet disse Sager. Den chinesiske Afdeling forögedes desuden deels ved nogle Gjenstande, der overlodes den fra det ophævede asiatiske Compagnie, deels ved adskillige mindre Indkjöb. — Den tyrkisk-orientalske Afdeling erholdt Bidrag ved den danske Generalconsul i Marokko, Conferentsraad Carstensen, og ved at H. M. Kongen bestemte, at nogle orientalske Vaaben, som vare afgivne til den historiske Vaabensamling ved Töihuset, der efter sin Plan er alene bestemt til at vise de europæiske Vaabens Historie og gradvise Forandring fra Krudtets Indförelse til den nyeste Tid, skulde adskilles fra denne og forenes med den fuldstændigere orientalske Suite, som Cabinettet allerede er i Besiddelse af.

Man vil saaledes see, at denne Samling har faaet, om end ikke nogen overordentlig stor Forögelse fra et enkelt Land, dog en betydelig Tilvæxt af forskjellige ethnographiske Gjenstande fra forskjellige Lande, der have Interesse for denne Green af Videnskaben.

SELSKABETS HISTORISKE ARCHIV.

Til Archivets Forögelse modtoges fölgende Bidrag:

Fra Chefen for Generalstabens topographiske Afdeling, Major v. Olsen: tvende Meddelelser, tilveiebragte ved Generalstabens Opmaaling forrige Sommer, nemlig: 1. En med et lille Kort oplyst Beretning af Capitain v. Caroc, betræffende nogle Oldtidsminder i Odsherred, i Særdeleshed om en Samling af Gravhöie, der strækker sig igjennem Höve, Asnæs og Aastofte Byers Marker, Asnæs Sogn, samt om Elmoshöi i Lumbs, Höiby Sogn. Betræffende den paa Horsebjerg i Grevinge Skov beliggende Steen, hörende til et forstyrret Gravkammer, hvoraf Afbildning findes i Archivet, bemærkede han, at have ved dens nöiere Betragtning fundet, ligesom Major Olsen tidligere, at de paa den værende Fordybninger ikke ere indhugne, men kun naturlige Ridser. 2. Tvende Beretninger af Capitain v. Læssöe, den ene med et Kort oplyst, om Udgravningen af en Höi ved Bondebyen Lidstrup paa Falster (jfr. ovenfor S. 123-124), og den anden, ligeledes med et Kort oplyst, om den Gjennemfart, der skal have været fra Saxkjöbing Fjord til Guldborg Sund, samt om Dysser og Höie i Egnen mellem Saxkjöbing og Sundby.

Fra Hr. F. Kamla paa Bukkehavegaard: Tegninger af Indskrifterne paa Kirkedörstolperne i Hunseby og Klokkerne i Nörlunde paa Laaland.

Fra Secretair Petersen i Hjörring: et Testament af en Enke Karen Iversdatter til Olstorpegaard i Nörre-Jylland, dateret sammesteds 1483, samt

tvende tydske Documenter, det ene indeholdende et i Bergedorf skrevet Vidnesbyrd for et ungt Menneske, der sattes i Tömmerlære, betræffende hans ægte Födsel, og at han ikke var „von wendischer Geburth, sondern redlicher deutscher Geburth". Det andet et Lærebrev fra Hamborg af 1703 for samme Tömmersvend.

Fra Proprietair Dalsgaard til Krabbesholm: Afbildning af en ved Indgangen til Högslev Kirke, Fjends Herred, Viborg Amt, beliggende Gravsteen, paa hvilken er udhugget et paa en Stang anbragt Kors og derom en Indskrift med latinsk Lapidarskrift: SUM QUOD ERIS, QUOD ES ANTE FUI, PRO ME PREC(atur mea conjux).

Fra H. K. H. Kronprindsen, Selskabets Præsident: et Document, som H. K. H. under sit Ophold forrige Sommer paa Færöerne havde der erholdt. Det er udfærdiget sammesteds 1593.

SELSKABETS BIBLIOTHEK.

I de i Aaret 1844 afholdte Möder forelagdes adskillige Selskabet for dets Bibliothek tilsendte Skrifter af forskjellige Videnskabsfag. Selskabet modtog saaledes fra:

NORDEN. *Rigsantiquar Hildebrand i Stockholm hans.* Anteckningar ur Kongl. Vitterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademiens Dagbok samt om de under Akademiens inseende ställde Kongl. samlingarna för år 1843. Stockholm 1844. 8. *Pastor Holmberg til Tjörn hans* Bohusläns Historia och Beskrifning I-II, Uddevalla 1842-1843. 8. *Lector Hedner:* Besöket på Omberg. Linköping 1839. 12. *Hr. J. J. A. Worsaae hans Skrifter:* Om Forholdet mellem de skandinaviske Folk i Oldtiden, Kbhvn. 1844. 8; Dänemarks Vorzeit durch Alterthümer und Grabhügel beleuchtet, Kopenhagen 1844. 8; Runamo og Braavalleslaget, et Bidrag til archæologisk Kritik, med fem lithographerede Tavler, Kbhavn 1844. 4, med Tillæg, Kbhavn 1845. 4. *Etatsraad Finn Magnusen hans og* Forchhammers Bemærkninger om Runamo, Kbhavn 1844. 8. *Fyens Stifts literaire Selskab:* Actstykker til Oplysning især af Danmarks indre Forhold i ældre Tid, Odense 1844. 4. *Etatsraad Vedel Simonsen til Elved hans* Bidrag til Odense Byes ældre Historie II 2, III 1, Odense 1844. 12, *samt* Bidrag til Lehnsmanden paa Hagenskov, Rigsraad og Ridder Hr. Jörgen Brahes Levnetsbeskrivelse med Brudstykker af hans egenhændige Dagböger fra 1625 til 1656, Odense 1845. 12. *Hr. Jonas Hallgrimsson:* Historia Gothorum, Vandalorum et Longobardorum Procopii &c.

RUSLAND. *Collegii-Assessor, Dr. Med. F. J. Rabbe i Helsingfors:* Suomi, Tidskrift i fosterländska ämnen 1841-1843, Helsingfors. 8, *og* Suomen Kansan Sanalaskuja (Suomalaisen Kirjallisunden Seuran Toimituksia, 4 osa, v. Elias Lönnrot) Helsingissä 1842. 8. *Provst og Sognepræst i Karis, Dr. Philos. C. H. Strandberg hans* Åbo Stifts Herdaminne ifrån Reformationens början till närvarende tid, 1-2 d., Åbo 1832-1834. 4. *Hr. Ernst Kunik hans Skrift* Die Berufung der Schwedischen Rodsen durch die Finnen und Slawen. Eine Vorarbeit zur Entstehungsgeschichte des russischen Staates.

I Abth. St. Petersburg 1844. 8. *Collegie-Assessor og Vice-Consul i Kjöbenhavn B. A. von Tunckll:* Nova Acta Academiæ Scientiarum Imperialis Petropolitanæ, T. VII-XI (1793-1798); T. XIII (1827); T. XIV-XV (1805-1806); Mémoires de l'Académie Impériale des Sciences de St. Petersbourg, T. I-XI (1809-1830); Recueil des actes des séances solennelles de l'Académie tenues 1826-1832; Mémoires de l'Académie, VIme série, Sciences politiques, Histoire, Philologie, T. I (1830-1832), T. II 1-3 livr. 1833; Sciences mathématiques, physiques et naturelles, T. I (1830-1831), T. II 1-3 livr. (1832-1833); Mémoires présentés à l'Académie par divers savans et lus dans ses assemblées, T. I (1830-1831), T. II 1-3 livr. (1833). 4. *Det Esthlandske literaire Selskab dets* Archiv für die Geschichte Livlands, Esthlands und Kurlands, herausg. von F. G. v. Runge, III 1. *Dr. C. E. Napiersky i Riga hans* Bericht an die Kaiserliche Akademie der Wissenschaften über das Werk Necrolivonica von Fr. Kruse. *Selskabet for de Russiske Östersö-Provindsers Historie og Oldkyndighed dets* Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Livlands, Esthlands und Kurlands, III I. *Hr. J. H. Zigra i Riga:* Dendrologisch-öconomisch-technische Flora der im Russischen Kaiserreiche bis jetzt bekannten Bäume und Sträucher nebst deren vollständigen Cultur, 1-2 B. *Hofraad og Professor J. H. Mädler i Dorpat:* Beobachtungen der Kaiserl. Universitäts Sternwarte Dorpat, 10 Bd. *Statsraad og Academiker P. von Koeppen hans* Krymische Sammlung, St. Petersborg 1837; Taurica, St. Petersburg 1840; Über Tumuli in Russland, St. Petersb. 1836; Nachhall vom Nordgestade von Pontus *m. fl.*

PREUSSEN. *Det Kongelige Preussiske Videnskabers Academie:* Bericht über die Verhandlungen der Akademie 1843-1844, Jan.-Juni. *Det Berlinske Selskab for Tydsk Sprog og Oldkyndighed dets* Neues Jahrbuch, herausgegeben von F. H. von der Hagen, VI Bd. *Hofraad og Prof. Jacob Grimm hans Udgave af* Gedichte des Mittelalters auf König Friedrich I. den Staufer und aus seiner so wie der nächstfolgenden Zeit. Berlin 1844. *Geheime Regjeringsraad og Prof. F. H. von der Hagen hans Skrift* Über die Gemälde in den Sammlungen der altdeutschen lyrischen Dichter, vornämlich in der Manessischen Handschrift. Berlin 1844. *Selskabet for Pommersk Historie og Oldkyndighed dets* Neunzehnter Jahresbericht og Baltische Studien, zehnten Jahrganges 1 H. Stettin 1844. *Den literaire Forening i Stralsund dens* Bericht 1842-1843. *Dr. Zober sst.* Gymnasium Sundense 1843. *Det Overlausitske Videnskabers Selskab i Görlitz:* Neues Lausitzisches Magazin, herausg. durch J. L. Haupt, XXI. *Det Slesiske Selskab for fædrelandsk Cultur i Breslau dets* Übersicht der Arbeiten und Veränderungen in den Jahren 1840-1843. *Dr. Ebers sst.:* Die Ehe und die Ehegesetze von naturwissenschaftlichen und ärztlichen Standpuncte beleuchtet und beurtheilt. *Dr. Philos. Carl M. J. Steiner sst. hans* Dissertatio de Basi. Neostadii 1843. *Den Altmarkske Forening for fædrelandsk Historie og Industrie i Salzwedel dens* Siebenter Jahresbericht, herausg. von J. F. Danneil. 1844. *Den Westphalske Forening for fædrelandsk Cultur i Minden dens* Westphälische Provinzial-Blätter, III 1-2.

SACHSEN, HESSEN, HANNOVER. *Dr. L. Puttrich i Leipzig hans* Denkmale der Baukunst des Mittelalters in Sachsen, 1ste Abth. 10 Lief.; 2te Abth. 15-18 Lief. *Prof. Illgen sst. hans* Zeitschrift für die historische Theologie 1843, 2-4; 1844, 1. *Rentamtmann Preusker i Grossenhain hans* Blicke in die vaterländische Vorzeit III. *Prof. G. Seyffarth sst. hans* Archäologische Abhandlungen *og* Über Opferplätze und Religion der alten Deutschen. *Hr. H. C. de Gabelentz og Dr. J. Loebe deres Udgave af* Ulfilas Veteris et Novi Testamenti versionis Gothicæ fragmenta quæ supersunt ad fidem codd. castigata, latinitate donata, adnotatione critica instructa cum glossario et grammatica linguæ Gothicæ, Vol. I-II. Altenburgi 1836-1843. *Selskabet for Historie og Oldgrandskning i Österlandet dens* 1er-4er Bericht, erstattet von Karl Back. Altenburg 1838-1844. *Den Hennebergske oldgrandskende Forening i Meiningen:* Kunst-Denkmäler in Franken und Thüringen, herausg. von L. Bechstein. Erste Lief. 1844. *Geheimeraad Donop sst. hans* Älteste und Alte Zeit V. *Foreningen i Kassel for Hessisk Historie og Landkyndighed dens* Zeitschrift, III 3-4, 1843, Drittes Supplement 1844. *Selskabet for Hessisk Historie og Oldkyndighed i Darmstadt dets* Archiv III 3. 1844. *Den historiske Forening for Nedersachsen i Hannover dens* Vaterländisches Archiv 1843, 1-4 H. *Dr. C. L. Grotefend sst. hans* Verzeichniss der Handschriften und Incunablen der Stadtbibliothek zu Hannover.

HOLSTEN, HAMBORG, LÜBECK, MECKLENBORG. *Det Slesvig-Holsten-Lauenborgske Selskab i Kiel for fædrelandske Oldsager dets* Neunter Bericht 1843. *Foreningen for Hamborgs Historie dens* Zeitschrift I 3-4. *General-Consul v. Schlözer i Lübeck:* Urkundenbuch der Stadt Lübeck I, *og* Beiträge zur nordischen Alterthumskunde 1. H., herausgegeben von dem Vereine für Lübeckische Geschichte. *Foreningen for Mecklenborgs Historie og Oldkyndighed dens* Jahrbücher und Jahresbericht, 8ter Jahrgang 1843, 9ter Jahrgang 1844.

BÖHMEN, UNGARN. *Hr. J. E. Wocel i Prag hans* Grundzüge der böhmischen Alterthumskunde 1845. *Statsraad P. v. Koeppen hans* Literärnotizen betreffend die Magyarischen und Sächsischen Dialecte in Ungarn und Siebenbürgen. *Forsamlingen af Ungarske Læger og Naturkyndige:* A magyar orvosok és természetvizsgálók besztercebányán tartott harmadik nagygy-ülésének munkálatai. A gyülés megbizásából kiadták Bugát Pál és Flór Ferencz. Pesten 1843, *med flere magyariske Skrifter.*

BAYERN. *Det Kongelig Bayerske Videnskabers Academie i München:* Monumenta Boica XXXIV 1; Abhandlungen der philosophisch-philologischen Classe IV, 1; der historischen Classe IV, 1; der mathematisch-physikalischen Classe IV, 1; Gelehrte Anzeigen, Jan.-März 1844. *Den historiske Forening for Overbayern dens* Sechster Jahresbericht *og* Oberbayerisches Archiv für vaterländische Geschichte, V 2-3. *Den historiske Forening for Overfranken i Bayreuth dens* Jahresbericht 1843-1844 *og* Archiv, herausgegeben von E. C. v. Hagen, II 3. *Den historiske Forening for Overfranken i Bamberg dens* Siebenter Bericht 1844. *Den historiske Forening i Würz-*

burg for Nederfranken og Aschaffenburg dens Archiv VIII, 1, 1844. *Den historiske Forening for Mellemfranken i Ansbach dens* Zwölfter Jahresbericht 1842. *Den historiske Forening i Augsburg for Schwaben og Neuburg dens* Combinirter Jahresbericht 1842–1843. *Regjerings-Director Dr. v. Raiser:* Die aus einer uralten Grabstätte bei Nordendorf bis Ende des Jahres 1843 erhobenen merkwürdigen Fundstücke und Alterthümer erklärt. *Den historiske Forening for Overpfalz og Regensburg dens* Verhandlungen VIII, 1844. *Hr. M. Koch i Meran i Tyrol hans* Aufklärung über die Schlacht zu Fridolfing durch die neuesten antiquarischen Funde.

BADEN, SCHWEIZ. *Oldforeningen for Storhertugdömmet Baden dens* Statuter 1844. *Det Zürichske Selskab for fædrelandske Oldsager dets* Mittheilungen VI, VII, VIII, *og* Zeitschrift 1 H. *Hr. L. Ettmüller i Zürich hans* Deutsche Stammkönige nach Geschichte und Sage. *Hr. Frederik Troyon hans* Description des tombeaux de Bel-Air près Cheseaux sur Lausanne *og* Bracelets et agrafes antiques.

ITALIEN. *Kammerherre, Greve Gråberg de Hemsö i Florens hans* Ultimi progressi della geografia, Milano 1844, *samt* Il Politecnico, repertorio di studj applicati alla prosperita e coltura sociale, *flere Hefter i Fortsættelse. Hr. Francesco Martini i Pisa hans* Elogio del Professore Canonico Giacomo Sacchetti *m. fl. Amtmand Onofrio Bonghi i Melfi i Neapel:* Memorie storiche d'illustri scrittori e di uomini insigni dell' antica e moderna Lunigiana per l'abate Emanuelle Gerini da Fivizzano Vol. I–II, *med flere italienske Skrifter.*

GRÆKENLAND. *Conferentsraad Werlauff:* De nominibus vasorum græcorum Diss. J. L. Ussing. *Statsraad Morgenstern hans* Erklärungsversuch einer noch nicht bekannt gemachten Abraxas-Gemme.

FRANKRIG. *Professor Abrahams:* Description des manuscrits français du moyen âge de la Bibliothèque Royale de Copenhague, précédée d'une notice historique sur cette bibliothèque. Copenhague 1844. 4. *Major i engelsk Tjeneste W. E. Frye hans* Trois chants de l'Edda: Vafthrudnismal, Thrymsquida, Skirnisför traduits en vers français accompagnés de notes explicatives, des mythes et allégories et suivis d'autres poëmes. Paris 1844. 8. *Det geographiske Selskab i Paris dets* Recueil de Voyages et de Mémoires T. VII, 1; Grammaire et Dictionnaire abrégés de la langue Berbère par Venture de Paradis, revu par P. Amédée Jaubert; Bulletin, Tome XVIII, XIX, XX; Notice biographique sur M. le Comte de Toreno. *Marine-Historiograph J. Jal hans* Virgilius Nauticus, examen des passages de l'Énéide qui ont trait à la marine. *Hr. Jomard i Paris*: Collection géographique de la Bibliothèque Royale 1842–1843. *Professor F. G. Bergman i Strasburg hans Afh.* Sur l'origine et la signification des Romans du Saint-Graal. *Architect Mauduit hans* Emploi de l'airain à défaut du fer chez la plupart des peuples des cinq parties du monde.

BELGIEN. *H. Maj. Kong Leopold I ved Baron de Reiffenberg:* Collection de Chroniques Belges inédites publiée par ordre du gouvernement. Documents relatifs aux troubles du pays de Liége sous les princes-évêques Louis de Bourbon et

Jean de Horne 1455-1505, publiés sous la direction de la Commission Royale d'histoire par P. F. de Ram. Bruxelles 1844. *Hr. de Kerckhove i Antwerpen:* Études archéologiques et étymologiques par J. C. van Thielen; Mémoire historique et généalogique sur la maison de Kerckhove par P. E. de Borcht. *Det Belgiske archæologiske Academie dets* Bulletin et Annales I, 4. *Baron de Reiffenberg hans* Nouveaux extraits de manuscrits relatifs à l'histoire de Belgique *m. fl.*

NEDERLANDENE. *Hr. M. de Haan Hettema i Leeuwarden hans Udgave af* Verthoninge der Coninghen, Bisschoppen, Princen, Potestaten, Heeren ende Graven van Vrieslant, met de gedenckweerdichste saecken van haer, soo buiten als binnen slants gedaen, van aenbegin tot den jaere MDCXVII door Martinum Hamconium, Workum 1844 *m. fl. Det Frisiske Selskab for Oldkyndighed, Historie og Sprog sst.:* De vrye Fries III, 2-4. *Dr. J. Dirks sst.:* Brieven over Friesland door Barthold Georg Niebuhr. Ayttiana *m. fl. Prosper Cuypers:* Berigt omtrent oude grafheuvels, onder alphen in Noord-Braband geopend en onderzocht. *Selskabet for Kunster og Videnskaber i Nord-Braband dets* Handelingen 1-2 deel *og* Geschiedkundig Mengelwerk over de Provincie Noord-Braband bijeengebragt door C. R. Hermans, 1-2 d. *Major Knap:* L. Smids Schatkamer der Nederlandsse Oudheden. *Det Utrechtske Selskab for Kunster og Videnskaber:* Geschiedenis der Joden in Nederland door H. J. Koenen, *m. fl. Selskabet for Nederlandsk Literatur i Leyden dets* Handelingen der jaarlijksche vergadering 1842-1844 *og* Nieuwe Werken V, 2; VI. *Dr. L. J. F. Janssen ss. hans Skrift* Over de oudste vaderlandsche schansen bepaaldelijk de Huneschans aan het Udeler-Meer; De grieksche, romeinsche en etrurische Monumenten von het Museum van Oudheden te Leyden VI-VII.

STORBRITANNIEN. *Det Kongelige geographiske Selskab i London dets* Journal Vol. XIII-XIV, 1843-1844. *Det numismatiske Selskab i London:* The Numismatic Chronicle and Journal Nr. XXIII, XXV. *Dr. J. G. Flügel:* Beitrag zur Geschichte der neueren englischen Lexicographie. *Hr. George Downes i Dublin hans Afhandling* On the Norse Geography of ancient Ireland.

ASIEN. *Statsraad v. Erdmann i Kasan hans Udgave af* Behram-gur und die Russische Fürstentochter, Muhammed Niszamiu-d-din, dem Gendscher nachgebildet und durch kritisch-philologische Anmerkungen erläutert; Muhammeds Geburt und Abrahams Untergang; Vollständige Übersicht der ältesten türkischen, tatarischen und mogholischen Völkerstämme nach Raschid-ud-din's Vorgange bearbeitet; Spuren des Asiatismus im Liede vom Heereszuge Igor's; Kritische Beurtheilung der vom Herrn Quatremère herausgegebenen Histoire des Mongols de la Perse; Die Vorfahren Dschinggiz-Chan's. *Geheimeraad Abraham de Noroff i St. Petersburg hans* Voyage en Terre Sainte 2e édit. avec des remarques critiques sur le voyage de l'Igoumen Daniel en Terre Sainte, entrepris au commencement du XII siècle, Vol. I-II.

AFRICA. *Hr. Jomard i Paris:* Premier voyage à la recherche des sources du Bahr-el-Abiad ou Nil-Blanc, ordonné par Mohammed-Aly, Vice-

Roi d'Egypte, sous le commendement du capitaine de frégate Selim Bimbachi. Documents et observations sur le cours du Bahr-el-Abiad ou du Fleuve-Blanc. *Geheimeraad de Noroff*: Voyage en Égypte et en Nubie, Vol. I-II.

NORDAMERICA. *Hr. George P. Marsh, Medlem af Repræsentant-huset i Washington, hans Skrift* The Goths in New-England *m. fl. Det Americanske philosophiske Selskab i Philadelphia dets* Proceedings Vol. III Nr. 27. *Institutet i Albany dets* Transactions Vol. I. *Professor Silliman i New-Haven hans* American Journal, XLV, 2, XLVI, 1-2. *Dr. Webb i Boston:* Sixth ond Seventh Annual Report of the Board of Education. *Dr. Jerome V. C. Smith sst.:* Fourth Report of the Agriculture of Massachusetts. Reports on the Herbaceous Plants and of the Quadrupeds of Massachusetts. Reports on the Fishes, Reptiles and Birds of Massachusetts. The Boston Almanach 1840-1844, *m. fl. Consul M. Thacher sst.:* The History of the Ancient and Honorable Artillery Company from its formation in 1637 and Charter in 1638 to the present time; comprising the Biographies of the distinguished civil, literary, religious, and military men of the colony, province and commonwealth, by Zachariah G. Whitman, *m. fl. Det antiquariske og historiske Selskab i Dorchester dets* Collections I, Memoirs of Roger Clap 1630. *Dr. J. Porter flere Smaaskrifter.*

SYDAMERICA. *Det Brasilianske historiske og geographiske Institut dets* Estatutos 1839, Revista trimensal de Historia e Geographia, T. I, 1-5, *samt* Memorias T. I. *Don Januario da Cunha Barboza hans* Discurso recitado no acto de estatuir-se o Instituto historico e geographico Brasileiro, Rio de Janeiro 1838.

OM DEN NORDISKE OLDTIDS BRONCEARBEIDER,

AF C. J. THOMSEN.

(Foredraget i Mödet den 16de September 1844.)

DER har været yttret forskjellige Meninger om, hvorvidt man kan antage, at de Metal-Oldsager, vi finde i Norden, ere forfærdigede hos os, eller *alle* eller *næsten alle* indförte fra fremmede Lande. Forsaavidt dette Spörgsmaal angaaer den seneste hedenske Tid, behöver jeg ikke at erindre, at saavel Historie som Sagn omtaler udmærkede og i Oldtiden berömte Smede i Norden, og at det ikke er rimeligt at antage, at Nationer, som byggede mange större Skibe, hvormed man med et ikke ringe Mandskab foretog vidtlöftige Reiser, om end tildeels, saavidt muligt, i kortere Stationer end nu, paa den Tid skulde have staaet paa et lavt Trin i Haandværksarbeider.

Men jeg vil her holde mig til en ældre Periode, nemlig Broncealderen, der lettere kunde blive et omtvistet Punct, idet Historien der mere forlader os og Sagerne maa tale; og jeg vil da söge at

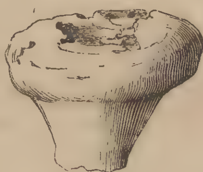
vise, at naar man henvender tilbörlig Opmærksomhed paa dem, tie de nu ei heller ganske, men give os ei utydelige Vink. Det er min og nu vel og de flestes Overbeviisning, at Broncealderens Metalblanding, Former og Zirater, kort alt hvad vi finde fra denne interessante Periode, ere Erindringer om en europæisk Cultur, der oprindelig er ældre end den, Romerne udbredte ved deres Erobringer; ei heller er det vanskeligt at forklare, hvorfor Levninger af denne ældre Cultur er vedblevet langt ned i Tiden i Udkanter, hvortil Danmark og Irland maa regnes, imedens den yngre Cultur, hvori Jernet spiller en Rolle, alt længe havde fortrængt denne i sydligere Egne; dog troer jeg at man ved de nyeste Undersögelser hos os har antaget, at Broncealderen i en alt for lang Periode har modstaaet den Indvirkning, Invasioner og Nabolandenes Cultur maatte have, og henfört dens Slutning til en noget for ny Tid. At de förste Broncevaaben og Redskaber og, om man vil, Modellerne til, hvad vi finde hos os, ere bragte fra andre Lande hertil, antager jeg vist er Tilfældet, men det er et heelt andet Spörgsmaal, jeg vilde söge at give Bidrag til at oplyse, nemlig: om hvorvidt man kan antage, at Broncevaabnene i den ei korte Tid, de ere brugte hos os, for det meste ere forfærdigede i Norden eller ei. Allerede det, at man efter al Rimelighed i sydligere Lande ei mere brugte Broncevaaben og skjærende Instrumenter af dette Metal paa en Tid, da de endnu længe anvendtes her, forekommer mig at maatte tale for, at man maa selv have forfærdiget dem, thi *hvorledes skulde man erholde fra andre Lande, hvad der ei mere brugtes i disse.*

Vi maa vel erindre, at Metallerne i den fjerne Oldtid have haft en heel anden Værdi end den, vi nu tillægge dem; jeg vil ikke tale om Guld og Sölv, men holde mig til Bronce: det er forbausende at see, hvor megen Umage man har anvendt, hvor megen Fare man har udsat sig for, med Hensyn til at Forarbeidningen kunde mislykkes, blot for at spare en ganske ubetydelig Deel Metal; havde det ei været kostbart, havde man sikkert ei gjort dette. Naar man erindrer dette, vil man og indsee, at ethvert Brudstykke, enhver nok saa lille Deel Metal maatte være af Værd i Oldtiden; det var ikke Kobber, Tin og Bly man fik, men i Almindelighed den allerede sammenblandede Masse, der maa have gaaet som en Handelsvare. Vi have ligesaavel fundet og bevarer i vort Museum Barrer af Bronce som af Guld og Sölv; gammelt forarbeidet Bronce maa i Oldtiden fuldkommen være betragtet, som vi nu betragte gammelt Sölv.

Jeg vil i det Fölgende omtale et af de mærkeligste Fund, som ere gjorte med Hensyn til, hvad jeg nu har fremfört; nemlig det Fund som i 1832 gjordes i Ry Sogn her i Sjælland, men inden jeg gaaer over til at omtale dette, vil jeg til Oplysning henvende Opmærksomheden paa et Actstykke i den omhandlede Sag, nemlig et nordisk Broncekar, hvori endnu er den saakaldte Kjerne, hvorover det er stöbt, og som inden det toges i Brug skulde bortskaffes. Det er en i 1838 paa Sandager Mark ved Assens funden Hængeurne af 8½ T.'s Diameter, hvis underste Side er udziret med ophöiede Striber, der som Baand omgive Karret. Kjernen er af brændt Leer og meget haard; paa mine Reiser har jeg erfaret, at naar man vil stöbe ret tyndt, hvilket Metallets höie Priis tvang Oldtidens Smede til, betjener man sig endnu af Kjerner og Former, som ere brændte, idet de mindre give efter for Metalmassen end de ubrændte. Hvad skulde vel have bevæget nogen til at före en Klump brændt Leer, der maatte sönderbrydes, fra et fremmedt Land hertil, eller et halv færdigt Metalkar, hvis Vægt betydelig vilde være lettet ved at borttage Leermassen? Men endnu vigtigere Actstykker i Sagen ere de, jeg nu vil gjöre opmærksom paa: nemlig hvad Metalarbeiderne kalde *Inguss*, det er den Metaldeel, som danner sig i det Hul af Formen, hvorigjennem Metallet indhældes ved Stöbningen. Som bekjendt maa dette afbrydes eller affiles, og er at betragte som en Udvæxt paa det stöbte.



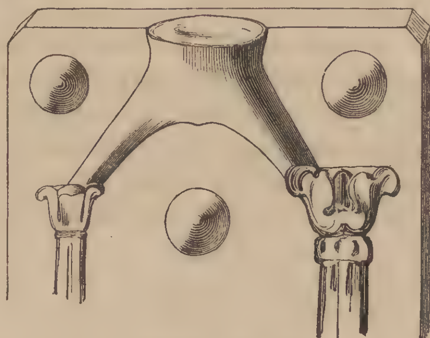
Af de her fremstillede skjönnes, hvorledes saadanne afbrudte Ingusser, som ere fundne ved Broncealderens Sager, see ud, i Sandhed aldeles som de nuværende. Den ene af disse hörer til det ovenmeldte mærkelige Fund ved Ry, som indeholdt saadanne 6, medens man fra fire *forskjellige* andre Steder har erholdt ikke mindre end 8 lignende. Hvad der blev fundet ved Ry, var med faa Undtagelser alt allerede i Oldtiden beskadiget, forslidt eller Fragmenter. Det er tydeligt, at man her erholdt en Mands Forraad, som i Broncealderen indkjöbte ubrugelige Metalsager til Omsmeltning. De saaledes sikkerlig hertil bestemte Sager, der alle henhöre til de ældre, veiede 9¼ ℔. Sandsynlig have Metalarbeiderne tillige været Metalhandlere, og dette forklarer saa meget lettere, hvorfor man kunde finde Ingusser i Forraadet. Jeg har endnu ikke seet, at man har omtalt dette Slags Oldsager i trykte Skrifter; inden man bliver opmærksom



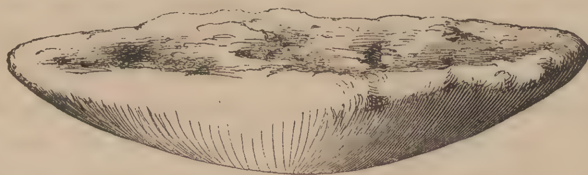
paa det sande Forhold gaae slige Stykker under Benævnelse af en massiv Metaldop, et uformeligt Broncestykke, etc., men ved at sammenholde dem med nye Stöbninger, vil man snart overbevise sig om Rigtigheden af, hvad her er fremsat. Til yderligere Oplysning



fremstilles her endvidere en Inguss, af det Slags, hvor Metallet igjennem to Canaler er indflydt i Formen. Man har ligeledes flere Gange fundet saadanne, men uden at have den mindste Anelse om, hvad det var. Den her afbildede blev kaldt en Metalzirat. Den blev for mange Aar siden funden med nogle Broncesager i Sjælland og af Hjelmstjerne foræret det danske Selskab.



For at vise Overeensstemmelsen mellem denne Inguss fra Oldtiden og en fra Nutiden, er her afbildet en Deel af en ny Form med en lignende Indretning til igjennem tvende Canaler at lade Metallet indflyde i Formen. Til de saaledes paa fem forskjellige Steder fundne Ingusser kan endnu föies to styrknede Bronceklumper, saaledes som de danne sig og fremkomme, naar noget Metal bliver tilbage i Stöbeskeen, som Formene ei have kunnet modtage. Det her afbildede Stykke blev tilligemed



to andre lignende fundet i Aaret 1821 i en Gravhöi ved Voldtofte i Fyen, og man antog da disse for at være Metal af Vaaben eller Smykker, som man havde givet Liget med paa Baalet, og som ved Forbrændingen var sammenlöbet i Metalklumper; men ved nöiere at betragte disse, finde vi, at Undersiden netop har den Form, som Metal erholder, naar der ved Stöbning bliver noget tilbage i Stöbeskeen. Det er ikke altid let at beregne, hvor meget der behöves til at udfylde Formen; Metalarbeiderne pleie derfor hellere

at have lidt mere end netop behöves; har han mindre, mislykkes naturligviis hele Arbeidet; for at undgaae dette, beholder han sædvanlig lidt tilovers i Stöbeskeen, og denne Levning antager da, naar den störknes, en Form som de her fundne. Vi kunne ikke troe, at den er tilfældig, men at den oprinder af den ommeldte Aarsag.

Hvad skulde nu bevæge nogen til, fra et fremmedt Land at medbringe Dele, der ei kunne bruges, men blot forarbeides? er det ikke meer end rimeligt, at de maae være fremkomne ved Stöbninger, som ere foretagne i Landet; og da vi forholdsviis ei sjelden have fundet slige Levninger af Metallers Forarbeidning, maa vi ikke deraf og af den forhen anförte Grund, at man i de fleste andre Lande ei mere brugte Broncevaaben, ledes til den Slutning, at det — i det mindste i den senere Tid af Broncealderen — er rimeligt, at de fleste Vaaben og Redskaber af dette Metal ei ere indförte, men forfærdigede i Landet selv? Den store Overeensstemmelse i Former og Zirater synes og at tale for denne Formening, ei heller bör det lades ude af Agt, at vi i Forhold til Landets Störrelse finde i Danmark et langt större Antal af Broncealderens Sager, end det der opgraves i de fleste andre Lande.

HÄLLERISTNINGAR I GLÖSEBÄCKEN, ALSENS SOCKEN, JEMTLANDS LÄN; af C. A. Wetterbergh.

Vid en resa som Rectorn vid Frösö skola Hr. Magister Nordqvist och jag anställde sommaren 1842 besökte och aftecknade vi Hälleristningarne i Glösebäcken.

Dessa Hälleristningar, hvilka mig vetterligen äro de enda i Jemtland, äro inhuggna i en någorlunda flat klipphäll, blott några stenkast från stora landsvägen till Norrige och en bro som går öfver bäcken. Landskapet är en kilformig dal, på begge sidor begränsad af mer och mindre branta berg, till en del bevexte med furu och granskog. Kilens spets utgöres af Glösebäckens vattenfall, som vidtager omedelbart vid den klipphäll, på hvilken inhuggningarne finnas.

Enligt allmogens tro, hvilken Hülphers i sin beskrifning öfver Jemtland äfven anför, skall denna hälleristning vara verkställd af Lappar och stället fordom hafva varit ett af deras offerställen. Man har i allmänhet velat tyda alla lemninger från forntiden, såsom åsyftande religiösa bruk eller krigsbragder. Att sådane likväl finnas, hvilka ega ett helt annat ursprung, hafva de noggrannare

forskningar man i sednare tider anställt och den strängare kritik, man egnat våra fornminnens klassifikation, tillräckligen bevisat. Man har, med ett ord, kommit några steg närmare kännedomen af de gamle Nordboernes hemlif och seder.

Det synes som Hälleristningarne vid Glösebäcken skulle betyda något helt annat än man förut velat tro, och det är af denna orsak jag tager mig friheten uttala några ideer. Om stället varit en offerplats, skulle man troligen finna flere dylika, i synnerhet om den blifvit begagnad och prydd med hälleristningar af ett kringvandrande nomadfolk, sådant som Lapparne ännu utgöra. Det är klart att detta folk ej endast på *ett* ställe skulle hafva haft offerställen och ej ens troligt att de inrättat det midt uti ett vattenfall. De inhuggne djurfigurerne likna visserligen Rehnar eller Elgar, och man har derför tillskrifvit Lapparne att hafva huggit dem; men om Lapparne någonsin brukat att hugga in figurer i sten, så hade de troligen gjort det på flere ställen och då alltid Rehnar, dessa deras enda hemdjur; men man vet icke någonstädes att uppvisa en dylik inhuggning som den vid Glösebäcken. Det är således troligt att denna Hälleristning hvarken tillhört Lapparne eller varit ett offerställe. Då man deremot betragtar hela lokalen, stället der djurfigurerne äro inhuggne, och deras likhet med Rehnar eller Elgar, kommer man till en annan åsigt af förhållandet. Den dal der Glösebäcken framgår är, som förut är sagt, *kilformig* med sjelfva spitsen slutande i ett, i högsta grad brant, af en mängd trappformiga klippafsatser afbrutit, bergstalp, utför hvilket Glösebäcken störtar ned i en 50 till 60 fot djupare belägen trång dal. Vattenmängden i bäcken är utom vår och höst ganska liten, och största delen af bergstalpet står, med undantag af en smal rännil på ena sidan, tomt under sommar och vintermånaderna. Bergets många afsattser göra, att man visserligen med möda, men dock utan synnerlig fara kan klättra nedför branten. Om man således föreställer sig att de gamle Nordboarne begagnat denna lokal för skalljagt på Rehnar och Elgar, tyckes man komma sanningen närmare. Man jagade nemligen villebrådet nedför den kilformiga dalen mot bergstalpet, der det måste nedstörta och, krossadt till döds eller åtminstone illa skadadt, blifva ett lätt byte för jägarena, som i händelse något djur skulle blifva qvarhängande på någon klippspets, lätt kunde hemta det. Stället är åtminstone det mäst passande för en dylik jagt man kan tänka sig, hvarför det också är troligt, att det blifvit begagnadt af innevånarne i den kringliggande

trakten, som på vissa tider af året der anställde en gemensam jagt i stor skala och som kanske inhöggo en djurfigur för hvarje mera lyckadt sådant företag. Denna idee är blott en naturlig följd af en jemförelse mellan lokalens och hälleristningarnes natur. Att en sådan jagtmethod, åtminstone i Jemtland, tidigt skulle komma i bruk, är så mycket troligare, som naturen gifvit en slags anvisning i detta fall. I det stora vattenfallet i Åhne Socken, Tännforssen (som utgör Tännsjöns utlopp i sjön Noren), störtade ännu under Konung Carl XI.s tid en sådan mängd villebråd af Rehnar, Elgar och till och med Björnar, att åboerne i den vid Noren belägna Nordhallens by, skattlades för djurfång vid Tännforssen, hvilken skatt fortfor ända till dess, i en sednare tid, villebrådet och i synnerhet vildrehnarne blifvit utrotade i trakten och vattenfallet upphört att vara en inkomstkälla.

Då vår åsigt af förhållandet, såsom stödjande sig endast på en sannolikhet, ej kan vara annat än en hypothes, vore det önskvärdt, om man kunde jemföra de vid Glösebäcken befintlige Hälleristningarne med andre dylika, som möjligen finnas annorstädes för att få utredt, huruvida de alltid stå i samma, eller ett likartadt förhållande till lokalen.

Förklaring af Tab. IV.

Längst till höger: Gaflen af ett gammalt förfallet quarnhus.
I förgrunden: Glösebäcken vid lågt vattenstånd.
Till venster: Den klipphäll, på hvilken hälleristningarne äro inhuggne, och som vid högt vattenstånd betäckes af vattnet.
Längst till venster: Vattenfallet.

OM TVENDE HIDTIL NÆSTEN UBEKJENDTE RUNESTENE I NÖRRE-JYLLAND; VED. FINN MAGNUSEN.

ANLEDNINGEN til de fölgende smaa Afhandlinger blev först givet ved de ældre Aftegninger af disse tvende Runestene, som findes i Sören Abildgaards Samling af danske Mindesmærker i vort historisk-archæologiske Archiv. Da Hr. R. H. Kruse til Sorgenfri paa Öen Fuur i Liimfjorden i adskillige Aar har reist omkring Jylland, for at opsöge og aftegne mærkværdige, hidtil kun lidet bekjendte Oldtidslevninger, især Runeindskrifter, saa henvendte jeg mig til ham om nye Aftegninger af de heromhandlede Runestene, og erholdt dem, efter Önske, saaledes som han selv havde aftegnet dem, hver paa sit Sted. Efter at have faaet Tegningerne, forsögte jeg at forklare og oplyse Indskrifterne, men idet jeg stod i Begreb med at

udgive det hele, blev jeg underrettet om, at Bibliothekar Thorsen havde undersögt og beskrevet disse Stene, förend Hr. Kruse. Jeg fandt det ubeskedent at forlange Copier af hans hertil hörende Tegninger, som billig maatte forbeholdes hans danske Runeværk, og indskrænkede mig derfor til at udbede mig Efterretninger om den Tilstand, i hvilken han fandt Stenene og Indskrifterne, samt hans kritiske Bemærkninger ved Hr. Kruses Tegninger. Heri efterkom han med störste Beredvillighed mit Önske, og jeg har saaledes, med hans Tilladelse, indskudt hans Opsatser i min Text. I Samtale med mig beklagede Hr. Thorsen, at Veiret ved hans Undersögelse af Stenene havde været meget ufordeelagtigt, som mörkt og regnfuldt; men det er enhver Sagkyndig bekjendt, at utydelige eller forslidte Runeindskrifters heldige eller fuldstændige Læsning og Afbildning tit ere afhængige af Veirligets og Belysningens Beskaffenhed. Hr. Thorsen agter derfor, om muligt, end engang, ved en bedre Leilighed at eftersee disse mærkelige Indskrifter, for ganske at forvisse sig om deres rette Udseende og Indhold.

I. AARSSTENEN, MED TVENDE INDSKRIFTER OVER HÖVDINGEN VALTOKE.

Af Kirkebyen Aars, Aalborg Amt, Viborg Stift, har Herredet sit Navn; den omliggende Egn er, eller har i det mindste for et Aarhundrede siden været, rig paa Oldtidens Gravhöie og Steensætninger, der vel som oftest stiltiende give tilkjende, at store Hövdinger fordum have boet i Nærheden.

I Pontoppidans Marmora Danica II, 231-32 (udkommet 1741), omtales tvende Runestene, som da vare i ovenmeldte By. Den störste af dem beskriver han saaledes: „I Byen Aars's Kirkegaard findes en Steen, betegnet med Rune-Charakterer, som ikke er kommet til Worms Kundskab; den er 2 Alen lang og noget derover, $1\frac{1}{4}$ Al. bred" [1]. Pontoppidan meddeler derhos i Træsnit en urigtig Tegning [2] af Stenen, som rimeligviis er taget fra et Haandskrift af Johannes Mejer, hvilket han anförer som sin Kilde. Indskriftens Bogstaver synes her for en stor Deel at være latinske. Denne tilföiede, fuldkommen mislykkede Dechifrering tilhörer ikke noget

---

[1]) Coemeterium pagi Aars habet lapidem Charactere runico insignitum, qui ad notitiam Wormii non pervenit, longitudine duarum ulnarum, et quod excedit, latitudine quinque quartarum. [2]) Den fremstiller f. Ex. 14 Charakterer, der skulle findes i Indskriftens korteste og midterste Linie, hvor Abildgaard, Kruse og Thorsen kun have seet 10, og flere kunne der ikke tænkes.

bekjendt Sprog: „*Gurce. ceit. mytel. enski. jesir. vetasg. rahsos ..... engl .... ue r feir*". Kun Ordet *enski* kunde i Oldnordisk betyde „den Engelske" og *engl* da staae i Forbindelse dermed. Ellers anförer Pontoppidan det som et Sagn, at en anseet Mand, *vir illustris*, som byggede Aars Kirke, henved Aar 1006 eller, efter andre, 1050, har flyttet den omhandlede Steen fra Marken ind paa Kirkegaarden, men hans Sön sildigere en anden mindre. Denne mindre Steen, som ellers vel er ganske ubekjendt, siges at have haft en Indskrift, som dog i Pontoppidans (eller Mejers) Tid var udslettet eller ulæselig *(obliterata)*. Den omhandlede Johan Mejer er os bekjendt af Nyerups Literatur-Lexicon, og især, med Hensyn til nærværende Æmne, af Werlauffs Afhandling om Ole Worms Fortjenester af det nordiske Oldstudium (Nord. Tidsskrift for Oldkyndighed I, 320-21). Han var Rector i Ribe fra 1640 til 1647 o. s. v. Efter Fortalen til Marmora Danica, S. 3, har Pontoppidan af hans Haandskrift i det Fossiske Bibliothek (siden omtrent 1751 indlemmet i det store Kongelige) taget 4 eller 5 Runeindskrifter. Werlauff anförer l. c. den fuldstændige latinske Titel af Mejers Haandskrift[1] og bemærker, at Aaret 1654 nævnes deri, saa at det maa være skrevet i det mindste 3 Aar efter at Worms Additamenta udkom.

Pontoppidan (eller rettere hans Fortsætter Hoffmann efter hans Samlinger) meddeelte i Danske Atlas 5. Deel (1769), S. 21, fölgende yderligere Beretning om samme Mindesmærke: „Ved det Nordost Hjörne af Kirken ligger en stor Steen med Runeskrift, som af Tidens Ælde skal være fast udslettet og ulæselig. Gamle Folk foregive at derpaa har staaet saadan Inscription:

Euthyt og Svenboe
Bygte Aars Kirke og Svenild Bro,
nordost for Aars Kirke fik de Ro.

Men da hverken Sproget eller Runerne smage af den gamle Runestil, og man desuden finder omtrent samme Inscription paa andre Steder anfört, holder man den for nyere Tiders Digt. Og dersom det er den Steen, der anföres i Marmora Danica S. 231, da er der ikke mindste Spor derpaa af saadan Skrift" o. s. v.

De her omhandlede Runer findes paa et Udkast til en Tegning

---

[1]) Den lyder saaledes: Liber Monumentorum Danicorum, sive de Monumentis Danicis, auctore Johanne Mejero, qui Monumenta Danica Olai Wormii partim emendat, partim locupletat. See ellers Werlauffs Bedömmelse l. c. om dette Haandskrifts Værd m. m.

af den ovenmeldte Indskrift [1], der vistnok er betydelig rigtigere end andre Forfatteres dertil föiede Omskrivningsforsög (mest paa 3 til 4 forskjellige Maader); den förste Variation lyder saaledes: *Eutin Guesgeir sistenite Engislar vel tuge (tuke) verde nefnad.* Paa Sören Abildgaards större og fuldt udförte Tegning (affattet henved 1770) findes skrevet, at Runestenen ligger „paa Kirkegaarden ved östlig eller nordöstlig Ende af Aars Kirke". Alle de ovenommeldte Beskrivelser og Tegninger angaae kun denne Steens ene Side.

Stenens anden beskrevne Side var aldeles ubekjendt for Runegrandskerne, indtil den i Aaret 1838 blev opdaget af Thorsen ved hans Nærværelse paa Stedet. Han har haft den Godhed at meddele mig fölgende Underretning derom: „Det var mig bekjendt, da jeg 1838 foretog min Reise omkring i Landet for at undersøge Runemindesmærkerne, at der var en eller flere Runestene i Års, fra J. Mejers Add. til O. Worms Mon. Dan. (i det kgl. Bibl., den gamle Manuskriptsamling Nr. 2371, 4to). Mejer omtaler bestemt to Stene der, af hvilke dog den enes Indskrift angives at være udslettet, og giver den andens i et forvirret Omrids, som imidlertid tydelig kjendes at være den nu tilværende Indskrift der, som begynder ᛋᛏᛁᚽ o. s. v. Hundrede År efter gik denne Efterretning og Meddelelse over i Pontoppidans Marmora Danica, uden at noget tilföjedes. Der havdes endvidere en Tegning af samme fra Sören Abildgård fra hans Reise i Landet, og en derfra noget forskjellig, der henføres til Klevenfeldt's Samlinger, ligesom der også, efter Oprettelsen af Kommissionen for Oldsagers Opbevaring, gjordes Indberetning til denne derom. Efter alt dette var det dog ikke muligt sikkert at vide, hvordan det forholdt sig med Årsindskrifterne, og først ved min Nærværelse der på Stedet den 21-22de August 1838 kunde jeg få Rede derpå. Jeg forefandt to Stene, den ene liggende paa Kirkegården, temmelig meget nedsunken i Jorden, den anden liggende i Våbenhuset. Hin befandtes, da jeg fik den optaget, ikke at have mindste Indskrift, mulig dog som Følge af stærk Påvirkning, hvoraf den har bestemte Spor; den anden var derimod Runestenen. Det var endnu bestandig den samme Indskrift, som de ældre havde, som jeg nu omsider fik rigtig læst. Jeg ventede næsten, at der måtte findes en Indskrift på den anden Side, og det befandtes også at være Tilfældet, da

[1]) Det findes, tilligemed en större heelt udfört Tegning af Sören Abildgaard, i den ovenfor nævnte Samling af hans Afbildninger af danske Monumenter, der nu forvares i vort historisk-archæologiske Archiv.

Stenen blev opreist. Denne, som för slet ikke var bekjendt, er det, som begynder med ᛆᛋᚢᚱ o. s. v. På det behageligste overraskedes jeg ved at se, at det ikke var, som ellers oftere, en ældre og en yngre, men derimod en samtidig og sammenhørende Indskrift af en höist mærkværdig Beskaffenhed, idet den første Sides Indhold (ᛆᛋᚢᚱ o. s. v.) gjentoges og ligesom videre udførtes höitideligere på den anden Side i Versform. Upåtvivlelig havde jeg, dersom jeg ikke kort i Forveien ved Opdagelsen af Søndervissingstenen havde undersøgt denne og fundet den så særdeles sikker og indholdsrig, og besluttet at udgive et Skrift om den, valgt Årsstenen til at begynde med som Skribent i Runefaget, både på Grund af dens historiske Vigtighed, skjöndt den ikke er over nogen hidtil bekjendt Person, og dens lingvistiske Betydning, navnlig ved den anbragte Versform. Den første Side (ᛆᛋᚢᚱ) er meget tydelig og læselig, kun er det at bemærke, at r har Formen ᚱ begge Steder og at der står ᛋᚨᛁᛐ efter min Tegning. Den anden Side, som bestandig har ligget opad, er værre, og ingenlunde således erklæret tydelig, som den medsendte Tegning lader formode. Indtil ᛋᛏ. inkl. er dog intet tvivlsomt, der er to Punkter efter ᚺᛏᛁᛐ (således er dog ᛋ her formet), ligeledes to efter ᚴᚢᚾᛋᚴ og en efter ᚼᛁᚱᛋᛁ, men de følgende 6 Tegn ere usikre, paa Grund af en Art Knude i Stenen, som ikke har kunnet gjennemhugges. Det første Bogstav efter ᛋᛏ tör jeg intet bestemme om, med Hensyn til Bistaven; det andet er derimod temmelig sikkert ᛐ; det tredie har det sig med som med første; det fjerde er derimod nogenlunde sikkert ᚿ; det femte er som 1. og 3., og det sjette er ligesom 2. og 4. temmelig sikkert som ᚦ. Dog må jeg bemærke, at Abildgårds og den klevenfeldske Tegning begge have ᛏ som 3. Bogstav; men derefter er alt tydeligt og sikkert, overensstemmende med hvad Tegningen udviser." Saavidt Hr. Thorsen.

Hr. Kruse var paa Stedet 1841, da han aftegnede begge Stenes Indskrifter; af Originaltegningerne har han meddeelt mig colorerede Copier og iövrigt disse Bemærkninger: „Stenen er af en brunagtig Kamp eller Granit, 2 Al. 12 Tommer höi, 25 til 27 Tommer bred, i den nederste Ende 12 Tommer tyk, længere nede kun 10 Tommer. Runerne paa begge Sider ere fra 5½ til 6 Tommer lange. Stenens Dannelse er en af de smukkeste her i Egnen. Den synes för at have været opreist som en Bautasteen. Nu for Tiden er den indsat i Kirkens Vaabenhuus; hvor den forhen har staaet, vides nu ikke, men da der paa den nordostlige Side af Aars Kirkegaard findes en For-

höining, der er en hensunken Gravhöi, kan man formode, at den omhandlede Steen har staaet paa denne Höi, og Stedets Hellighed kan have været Aarsag til at den endnu er i Behold."

Jeg meddeler her (Tab. V) Hr. Kruses Aftegninger af begge Stenens Sider, og angiver tillige de Afvigelser derfra, som findes hos Abildgaard, der dog kun kjendte den allerede her ovenfor omhandlede. Den indtil 1838 ubekjendte Indskrift forekommer mig at være den förste. Jeg omskriver den efter de simple Runers almindelige Betydning:

ᚬᛋᚢᚱ : ᛋᛆᛏᛁ : ᛋᛏᛁᚾ : ᚦᚬᚾᛋᛁ : ᛆᚠᛏ : ᚢᛆᛚᛏᚢᚴᛆ : ᛏᚱᚢᛏᛁᚾ ᛋᛁᚾ

Osur er et bekjendt oldnordisk Mands-Egennavn. Da ᚬ undertiden (foruden *O* eller *A*) betegner *Ö*, og en enkelt Rune tit betegner to Bogstaver af samme Art, kan man og her læse *Ösur* eller *Össur*, og saaledes (eller som *Össr*) skrives Navnet hyppig i norske og islandske Skrifter. Som bekjendt blev det siden i Danmark skrevet som *Asser*, *Adser*, *Adzer*, og bruges endnu saaledes i hele Skandinavien. Navnet skrives som ovenmeldt paa adskillige andre Runestene, f. Ex. den særdeles mærkværdige i Strö eller Ströröd i Skâne, ved en stor Gravhöi, der er afbildet hos Worm (Mon. Dan. S. 147; Liljegren 1448), og som ikke viser noget Spor af en kristelig Oprindelse.

sati, det bekjendte *satte;* da ᛆ og betyder *e*, kan man ellers ligefrem, som i Oldnordisk eller Islandsk, læse *setti*.

stin, Sten. I Oldnordisk læste man undertiden *i* som *ei*; dette vilde stemme overeens med det oldn. isl. *stein*. Runestenenes Former herfor ere, som bekjendt, forskjellige.

þonsi, denne, ellers ofte *þansi*, almindeligt paa danske og meget hyppigt paa svenske Runestene, isteden for det oldnordiske, især norske og islandske, *þenna* (af *þessi)*. Besynderlig nok forekommer denne Form *þina*, *þena (þenna)*, (som og nu vel svarer til det danske og svenske „denne", för *thenne)* paa bornholmske og ölandske Runestene, samt paa andre Runestene i Skâne, Njudingen, Värend, Finnheden, Vestgötland, Östgötland, Södermanland, Helsingland, Medelpad, især i det store svenske Upland, hvor den endog er herskende. Dog forekomme der ogsaa de övrige *þesa*, *þensa*, *þensi*, *þansi*, o. s. v. I Gestrikland findes kun *þino* (*þena*).

Aft (eft), det bekjendte ældre og nye *efter*.

Valtuka; i Nævneformen *Valtuki* eller *Valtoki*. Paa samme Maade ere mange oldnordiske (endnu tildeels islandske og norske) Navne sammensatte, som *Valbrandr*, *Valgarðr*, *Valsteinn*, *Valþjófr* m. fl., ogsaa kvindelige, som *Valdís*, *Valborg*, *Valgerðr*, enten

af *valr*, en Hög, Falk, eller og det bekjendte *valr* (de paa Valpladsen faldne Krigere). Navnet *Tuki*, *Toki* var fordum meget almindeligt i Danmark, og findes ellers paa mange Runestene.

trutin er formodentlig fordum blevet udtalt som *drutin*, *drotinn* eller *drottin* (som i det oldnordiske betyder Herre) og forekommer saaledes paa adskillige danske, svenske og norske Runestene, f. Ex. den ved Glavendrup, som er bevaret fra den hedenske Tid, en ved Hällestad i Skåne, o. fl. Det beslægtede, eller samme Ord, *drotti*, bares af Nordens Fyrster efter Ynglinga Saga, förend de lode sig kalde Konger (hvoraf det kvindelige *drottníng*, Dronning). Endelig kom *drottinn*, efter Kristendommens Indförelse, til at bruges som en Benævnelse for Gud (vor Herre). Heraf det bekjendte, endnu danske og svenske *Drott*, *Drot*, Herre, som i Jorddrot o. s. v. Beslægtede Ord ere det tydske *druht*, angelsax. *drihten*, mulig og det kymriske (vælske) *druidh*, hvoraf den berömte Benævnelse for Celternes Præster eller præstelige Herrer o. s. v.

sin (eller *sinn*, som i Islandsk) endnu brugeligt; dog sees det i Ordföiningen at være lempet efter den oldnordisk-islandske Maade. Den hele Indskrift lyder da saaledes: OSUR SATI STEN ÞANSI AFT VALTUKA TRUTIN SIN; med oldn. isl. Omskrivning: Össur setti stein þenna eft(ir) Valtoka drottinn sinn, og nu paa Dansk: *Össur (Asser) satte denne Sten efter Valtoke sin Drot (Herre).*

Den anden Side, der upaatvivlelig udgjör et kort Vers eller en halv Strophe i *Fornyrðalag* (ɔ: Nordens gamle, ældste Versemaal) med behörig Alliteration, lyder saaledes efter Hr. Kruses Tegning: STIN : KVASK : HIRSI : STONI : A LOKI : SAR : VAL : TUKA : VARÞA : NAFNI.

stin kan læses *sten*, eller og som det oldn. isl. *steinn*.

kvask, sagde sig (eller sagdes)[1] er en paa Runestene, især de danske, usædvanlig Ordform, der dog stemmer overeens med lignende Skrivemaader i de ældste norske og islandske Membraner. I nyere skrives vistnok dette Ord *kvaðsc*, tilsidst *kvaðst*, af Ordet *kveð*, *kveða*, sige.

hirsi maa (da *i* ofte bör læses som *e*) her læses *hersi* (egentlig: for Hersen). Herser var i Norge og i Sverrig, og ligeledes, efter hvad vi her see, i Danmark en Værdighedsbenævnelse.

stoni mener jeg er en Skrivefeil[2] for *stont*, (eller *stant*, *stand*) hvorpaa et ᛏ skulde fölge, men dette elideres eller bortkastes af

---

[1]) Læser man ᚼ som *e*, altsaa *kvesk*, bliver Meningen: siger eller siges. [2]) kun bestaaende af | for ᛏ. De to överste Skraastreger kunne være afslidte.

et andet derpaa fölgende Bogstav af samme Form. Meningen vil da blive *stont(a) a*, efter nyere Skrivemaade *stand(a) á* (staae paa), da *a* her er det oldn. isl. *á*, Middelalderens danske *aa (å)*, tilsidst *paa* (af *op paa*, Isl. *uppá*) [1].

Det næste Ord er meget tvetydigt, da det kan udtydes paa forskjellige Maader: a) *loki*, dat. sing. af *lok*: 1) Endeligt, Ende, *á loki*, tilsidst. 2) Laag, Lukkelse, Dæksel; Ordet kunde da her betyde: Gravens Laag eller Dæksten. b) ᚼ kan læses som *ö*, og dette igjen staae for *e*, men ᛘ staae for *g* (ᛘ); saaledes kunde man læse *legi* (paa) Leiet, Gravstedet. Heraf Isl. *legstaðr*, af samme Betydning. Meningen bliver i begge Tilfælde den samme.

sar for *sá er*, den som, forekommer tit i samme Betydning paa danske og svenske Runestene [2].

Valtuka (see ovenfor).

varþa, acc. sing. af *varþi*, her Mindesten [3], eller og en Varde, Stötte, pyramidalsk Stendynge. Ordet udelades af Dietrich, men findes dog i Liljegrens Runurkunder 1859, efter Antiqvariske Annaler 4de B., S. 311 o. f., Tab. II, fig. 1, i en grönlandsk-skandinavisk Runeindskrift. Liljegren har ogsaa her læst urigtig *varda-te* for *varda te*, hvilket Rask har rigtig forklaret.

nafni eller *nefni*, præs. conjunct. eller optativi af det oldn. isl. *nefna*, nævne, kalde.

Hele Indskriften lyder da saaledes:

---

[1]) Mangfoldige (især svenske) Runeindskrifter fremvise lignende Talemaader i forskjellige Former; see f. Ex. Dietrich Runen-Sprachschatz (1844) S. 308, som der anförer: *stanta*, *stonta*, *stanto*, *stanr* (868), *stonr* (805) o. s. v. Foruden de der anförte Exempler kan jeg henvise til Liljegren *a)* 749:

Hir mun stanta	Her skal stande
stain ner brautu.	Sten nær ved Veien.

Ved Ryda Gjærde i Sverrig; Indskriften udgjör en heel Strophe af *Fornyrðalag*. Intet Kjendetegn paa Kristendom kan findes. *b)* 999:

Sten hafir riton	Paa Stenen som
þon stanta mo	staae maa i Herred
Bali i hirauþi	Bale har efter
üftir bruþur.	Broder skrevet.

Ved Kyrlnge i Sverrig.

[2]) See adskillige Exempler hos Dietrich l. c. S. 293-294. Der findes *sar* under *sa*, men antages urigtig for at have den selvsamme Betydning.

[3]) *Friðriksvarði* (Frederiks Mindestötte) kaldte Eggert Olafsen et af ham forfattet Hæderskvad om Kong Frederik den 5te.

STIN : KVASK : HIRSI
STONI : A : LOKI
SAR : VAL : TUKA
VARÞA : NAFNI.

Efter islandsk Skrivemaade:
Steinn kvask hersi
standa á loki
sár Valtoka
varþa nefni.

Oversat:
Sten siger sig[1]
staae paa Hersens Grav,
den, som man Valtokes
Varde skal nævne.

Versets rigtige Maal og Bogstavrim, og tillige Sproget i begge Stenens Indskrifter, vidne om deres höie Ælde. Vers i Runeindskrifter ere forholdsmæssig ikke sjeldne i Skåne, men derimod i det nuværende Danmark; dog har man der enkelte, f. Ex. paa Tillitsestenen i Lolland. Det er nu tilstrækkelig bekjendt, at man hos Saxo har fundet tydelige Spor af Vers med Bogstavrim i det ovenangivne Versemaal. En Drotkvadsvise, formodentlig over en dansk Hövding og Kæmpe, jordet paa Öland, læses der i Karlevistenens Runeindskrift. Aarsstenen fremviser saaledes en af de alderældste Pröver af Danmarks Skjaldekvad eller ældste poetiske Literatur; den afgiver tillige, med flere andre, et tydeligt Beviis for, at Saxo havde fuldkommen Ret, naar han beretter at de Danske forhen sörgede for, at deres Forfædres Handlinger eller Minde forkyndtes ved Vers i Fædrenesproget, indhuggede med deres Tungemaals Bogstaver paa Stene og Klipper[2].

Jeg kan ikke andet end skjönne, at den her omhandlede Valtoke kaldes en Herser, da dette Ords förste I her gjælder for et

---

[1]) eller: Stenen siges. [2]) „Nec ignotum volo, Danorum antiquiores ... majorum acta patrii sermonis carminibus vulgata lingvæ suæ literis saxis ac rupibus insculpenda curasse". Præfat. (nyeste Udg. S. 6). Da P. E. Müller skrev sine (mig endnu ubekjendte) *notas uberiores* til dette Sted, har han vel ikke kjendt de af mig her omhandlede Runeindskrifter fra Aars og Skivum. Runestenes Behandling i Danmark gjennem mange Aarhundreder (ja tildeels endnu i vore Dage), gjör det ikke usandsynligt, at mange Hundrede af dem ere blevne tilintetgjorte, eller skjulte af Jord, Mure, Gjerder, Kirkegaardsvolde, Diger, Veianlæg, Broer o. s. v. Saaledes angives f. Ex. i Pontoppidans Marmora Danica ikke mindre end 13 Runestene i Viborg Stift, som i nyere Tider vare borttagne og forbrugte til Bygningsarbeide ved Frue Kirke i Aalborg, det derværende Slot o. s. v. Endnu i 1797 bleve 5 (eller 7) Runestene, uden at være læste, beskrevne eller afbildede, sönderslagne og indlagte i Hvetlanda da ombygte Kirkes Mure i Sverrig. Naar skulle vel slige modtvillige Ödelæggelser af Nordens ældste Skrift og Mindesmærker ophöre!

e, ligesom i den simple nordiske Runerække. Saaledes forekommer og Ordet, efter nogles Mening, som mandligt Egennavn, i en svensk Runeindskrift paa Ludgo Gade i Södermanland (Liljegren R. U. 870). Denne Oplysning om Hersere i det gamle Danmark vilde da være höist mærkelig, og den stemmer overhovedet vel med vore Oldskrifter. I Hyndlas Sang, hörende til den ældre Edda, nævnes Hersestammerne blandt de ypperste og ældste i Norden, ja endog paa hele Kloden, *und Midgarði*, ɔ: under Himmelens Befæstning. I den samme Eddas Heltesange omtales en Hersers Hustru, som paalagde en fangen Kongedatter at pynte hende hver Morgen, ja endog binde hendes Sko. Efter Rigsmaal tog den unge Jarl en Hersers Datter til Hustru, og de bleve derved de nordiske Adels- og Fyrsteslægters Stamforældre. I Norge omtale Sagaerne Herserne mest. De vare i Begyndelsen mægtige Godseiere. Da Harald Haarfager blev Konge i Norge, maatte en stor Deel af dem, deres Slægt og Afkom udvandre til Island, Örkenöerne, de skotske Öer, eller og, paa Vikingstoge til England, Normandiet o. s. v. Hersetitelen forsvandt da for det meste, og antoges for ringere end Jarlernes, da disse ansaaes som Kongens Statholdere eller Overbefalingsmænd. Dog fik eller beholdt enkelte Hövdinger Hersernavnet, f. Ex. den berömte Arinbjörn i Sogn. Andre tillagde sig uden Tvivl da og længe derefter Titelen (der dog sjelden erkjendtes af Kongen), f. Ex. Erling Skjalgsön, der satte större Priis paa den end Jarlenavnet, hvilket Olaf Tryggvasön tilböd ham som sin Svoger; skjöndt Erling afslog at modtage det, fik han dog som Herser et meget betydeligt Lehn, med en Underkonges Rettigheder. Troværdige Sagaer omtale mange norske Hersere, og enkelte svenske, men neppe nogen dansk; Mænd i slig Stilling i Danmark nævnes i Sagaerne Hövdinge *(höfðíngi)*, Övrighedspersoner *(valdsmenn)* o. s. v. Jeg formoder, at Enevoldskongerne der, ligesom i Norge, have underkuet Herserne og afskaffet denne Værdigheds Navn. Desto mærkeligere er det da, at en Runemester her har foreviget en dansk Hersers Minde.

II. SKIVUM-STENEN.

Denne Steen ommeldes saaledes i Pontoppidans danske Atlas V, 20: „Ved Östre Siden af Kirkegaardsmuren findes en stor Steen med Runeskrift, som ved Tidens Ælde er beskadet, og ikke vel kan læses."

Indskriften er ellers saa godt som ubekjendt af trykte Skrifter. Den findes endnu, men desværre meget beskadiget, indhugget paa en anselig Steen ved Skivum Kirke. Archivtegner Sören Abildgaard har, som ovenmeldt, aftegnet den henved 1770. Worm har rimeligviis ikke kjendt denne særdeles mærkelige Steen, da den ikke omtales i hans Monumenta Danica. Abildgaard fandt Stenen i den sydlige (?) Side af Kirkegaardsdiget; han antog den for at være af en skifrig Graasteensart, som grov „Vætsteen", hist og her afskallet, hvor altsaa Runeskriften er ganske borte. Hr. Thorsens mig meddeelte Efterretninger lyde saaledes. „*Skivumstenen* var mig ligesom Aarsstenen först bekjendt fra J. Mejers Add. Marmora danica bragte lige saa lidt ved denne noget nyt, som Abildgård noget pålideligt. Jeg undersögte Stenen den 22-23de Aug. 1838 (i den östlige Side af Kirkegårdsdiget) og forefandt den meget beskadiget, omtrent som i J. Mejers Tid. Dette er dog ej foranlediget ved ydre Vold, men er en Følge af Stenens skiferagtige og noget törre Materie. Jeg måtte særdeles beklage dette Uheld ved en Sten, der har den glimrende Påskrift, at være sat over en Mand, der „var iblandt de bedste og første i Danmark". Hans Navn er aldeles borte, og de nærmere Oplysninger om, hvem der satte Mindesmærket, ere kun ufuldstændig tilbage. Den Del af Indskriften, som er bevaret, er meget tydelig. I første Linie (jeg kalder saaledes den, der begynder med ᚦᚢᚱᚢᛁ) er intet tydeligt eller at konjekturere til et Ord sikkert för ᚴᚢᚦᛘᚢ; i anden Linie efter de 6 første Bogstaver (foruden to enestående henne i Linien) intet för ᚴᚢᛘᛒᛚ; i tredie Linie efter ᚦᛅᚢᛋᛁ intet tydeligt (altsaa ikke ᛅᚢᛁ) foruden ᚴᛁ og ᛁᛅ för ᚼᚢᚦᛋᚴᛅ; i fjerde Linie efter ᚢᛅᛋ intet tydeligt foruden ᛘᚨᚭ för ᛒᛅᛁᛋᛏᚱ og derefter står ᛁ. ᛏᚨᚭ (ikke ᛁᛏᚨᛅ); femte Linie er aldeles tydelig; sjette Linie har derimod kun de angivne Tegn læselige, nemlig ᛁᛅᚢ o. s. v."

Hr. Kruse beskriver den saaledes: „Stenen er meget anselig, $3\frac{1}{4}$ Al. lang, fra $3\frac{1}{2}$ til 5 Qv. bred. Runerne ere 4 Tom. lange, men Indskriften er desværre saa beskadiget, at den langtfra ikke kan læses fuldstændig; den har været anbragt paa langs, i 6 Linier". I ingen af disse er den dog ganske udslettet. I tredie og femte Linie staae Bogstaverne paa Hovedet, saa at det Hele bliver et fuldkomment Bustrophedon.

Da Stenens övrige Sider skjules af Kirkegaardsvolden, er det vel muligt, at en eller flere af dem ere betegnede med indhuggen Skrift.

Den 1ste Linie efter vor (den sjette efter Thorsens) Læsning, giver ingen sikker Mening [1].

Den 2den (1) Linie. Her forekommer allerförst det kvindelige Navn *Þurvi*, *[Þórvi]*, formodentlig svarende til Nordmænds og Islænderes *Þórveig*, *Þorveig* (Thors Drik eller Styrke). Thyre Danebods Navn skrives paa Runestene *Þurvi* (dog og en enkelt Gang *Þiurvi*, som vel er mindre rigtigt). I svenske Runeindskrifter findes Navnet ogsaa. De fölgende fragmentariske Charakterer give ingen Mening, med Undtagelse af Begyndelsen til det Mandsegennavn, som fortsættes i næste Linie.

Den 3die (2) Linie. Navnet *Guþmuntr*, *(Guðmundr*, *Goðmundr)* har fra de ældste Tider af været brugeligt i Norden; det har vel oprindelig betydet „Guds Gave" eller „Lön", „Medgift" o. s. v. Blandt de germaniske Folk (især Gother og Gepider) var denne Navneendelse meget hyppig. Det nu ulæselige i denne Linie har vel för bevidnet, at de nævnte Personer lode Gravhöien opföre. Ordet *kumbl* forekommer, fuldkommen som det skrives her, i Eddasangene og i flere norske og islandske Oldskrifter, for en Gravhöi eller Gravstue. I Island bruges det nu ogsaa om en ringe Hytte, især en, hvori Hö forvares paa Marken. Man udtaler og skriver Ordet nu som *kuml*; saaledes bogstaveres det og i adskillige svenske Runeindskrifter. Formen *kubl* forekommer vistnok, efter Thorsens Bemærkning (om Sönder-Vissingstenen S. 17-18) meget hyppigere, end de övrige, paa Nordens Runestene, men jeg formoder, at *m* da er udeladt ved en forsætlig Forkortning, paa hvilken ellers deres Indskrifter afgive Exempler i hundredeviis.

Den 4de (3) Linie. *þausi* blev paa Runestenene fordum meget hyppig brugt i Danmark og Sverrig for Nordmænds og Islænderes *þessi* (ᚦᛂᛋᛁ o. s. v.). Det svarer her til *kumbl*, som Fleertal. Efter Hr. Kruses Tegning læste jeg derefter först ᛆᚢᛁ som *a vi (á ví)*, „paa helligt Sted", men Hr. Thorsen erklærer disse Charakterer for at være utydelige. Den Mands Egennavn, hvilken Indskriften skulde forevige, er desværre aldeles forsvundet. Derimod synes *in huþska* at skulde udtrykke hans Tilnavn, men Betydningen bliver saare dunkel og maa vel indskrænke sig til disse Gisninger: a) at *hoþska* er det samme Ord som ellers skrives *horska*, *hoska*, den brave,

---

[1]) Hr. Kruse mener, at det tredie Bogstav bör læses ᚱ, og de tre förste tilsammen altsaa ᛁᛆᚱ (*jár* eller *iar*, *i ar)*. De tre fölgende maa læses ᛘᚢᚦ, *muþ (móþ?)*.

gjæve, kjække. b) Da *þ* undertiden sættes for *n*: *húnska*, men dette synes neppe rimeligt. c) Da ᚼ undertiden læses som *g*: *guþska* for *gautska* (?) o. s. v., men heraf kan heller ikke noget sikkert udledes.

Den 5te (4) Linie. *Han vas* er tydelig vort: „han var". *vas* for *var* findes og i de ældste islandske (ikke de nyere) Skrifter. Werlauff fandt det paa den af Vedel Simonsen i Jylland opdagede Eegaasteen, og angav flere danske Sidestykker dertil. ᛘᚬᚾ maa vel læses *man* (eller *mon*) *(a)* [1], *manna*, i Forening med det fölgende Ord *baistr*, *beistr*, varende til det oldn. isl. *beztr*, bedst, (paa andre Runeminder som oftest ᛒᛆᛋᛏᚱ, ᛒᛁᛋᛏᚱ, *bastr*, *bestr)*. *manna bestr* (hominum optimus) læses tit paa skaanske og oprindelig svenske Runestene, i Overeensstemmelse med det endnu brugelige islandske. ǀ. *(i)* staaer tydelig for sig selv (med et Adskillelsespunkt) efter Thorsens Bemærkning. Bogstavformen ᛏ, stukket ᛏ eller ᚦ hos Kruse, vil Thorsen ikke anerkjende, og for ᚨ (Angelsaxernes *a)* har han fundet ᚬ (almindelig *á* eller *ó*, men ellers og i denne Indskrift sat for *a*); man maatte da ikke her læse *Dan* med stukket ᛏ (o. s. v.)

Den 6te (5) Linie er, efter begge, aldeles tydelig *marku: auk furstr*. Formen *Tanmarku* (der og sees paa Karlevistenen, samt paa en ved Amnö i Sverrig, ja endog en ved Stangeland i Norge) svarer til det, mulig nyere, oldn. isl. *Danmaurku*, *Danmörku*. *(Tanmaurk* læser man dog virkelig paa den ene Jellingesteen, *Tanmarkar* i gen. paa den anden). *Auk* er *ok* [2] (og) i Danmarks og Sverrigs Runeskrift. *Furstr*, den förste, ypperste, skrives som i de ældste islandske Skrifter (ellers *fyrstr*).

Det læselige og forstaaelige af Indskriften synes saaledes at være:

---

[1]) Dette give baade Abildgaards og Kruses Tegninger Anledning til at antage. Ordet ᛘᚬᚾᚱ *(monr, monnr, mannr)* forekommer paa Skjernstenen (endnu ikke udgivet), som det synes for det almindelige ᛘᛆᚦᛦ *maþr*, der formodentlig i Danmark, i Oldtiden, er blevet udtalt *mannr*, hvilket samtlige germanisk-gothiske Sprogs Analogi synes at bekræfte, paa det islandske nær, hvori *maþr* udtales *maðr*. Hint *monr* synes især at svare til det angels. *mon*, Mand. Selv i islandsk Digtning bruges undertiden *mann* for *maðr*.

[2]) *Auk* er rimeligviis den ældste Form af *ok*. Det bruges endnu i Islandsk for: desuden, endvidere; jfr. det tydske *auch* o. s. v.

(............)
ᚦᚢᚱᚢᛁ..........ᚴᚢᚦᛘᚢ
ᚾᛏᚱ...........ᚴᚢᛘᛒᛚ
ᚦᛅᚢᛋᛁ..........ᛁᚾ. ᚼᚢᚦᛋᚴᛅ
ᚼᛅᚾ ᚢᛅᛋ......ᛘᚬᚾ ᛒᛅᛁᛋᛏᚱ ᛁ ᛏᛅᚾ
ᛘᛅᚱᚴᚢ. ᛅᚢᚴ. ᚠᚢᚱᛋᛏᚱ.

ɔ: ÞURVI .... GUÞMU
NTR .... KUMBL
ÞAUSI .... IN HUÞSKA
HAN VAS ..... MON(A) BEISTR I TAN
MARKU AUK FURSTR,

som synes at udtrykke fölgende Mening:

„Thyre .... (og) Gudmund ...... [opförte, eller lode opföre] dette Gravsted [disse Gravminder]..... [over].................. den Gjeve. Han var (af alle) Mænd den bedste i Danmark og den förste".

Dersom vore Forfædre i Tide vare blevne opmærksomme paa denne da vistnok tydelige Indskrift, og havde efterladt os en paalidelig Afskrift af den, vilde vi nu have kjendt den af sin Samtid saa forherligede Mands Navn. Vel kan man ikke regne ham til de Helte, om hvilke Horats synger:

Vixere fortes ante Agamemnona
multi, sed omnes illacrimabiles,
urguntur ignotique longa
nocte, carent quia vate sacro — —

Skjalden ristede dog de mest betydningsfulde Runer paa hans Mindesteen, men Efterkommerne glemte Skriften, og lode den forvittres, uden at kjende dens Indhold eller opbevare det for Efterverdenen. Forsaavidt det var mig muligt, vilde jeg söge at redde det Tilbageblevne fra Forglemmelse; skeer det end ufuldstændigt, er noget dog stedse bedre end intet, og jeg glæder mig ved det Haab, at det Bedste, efter al Sandsynlighed, snart kan ventes fra et særdeles kyndigt Öienvidne.

Saa fragmentarisk end denne Indskrift er, bliver den meget mærkværdig, navnlig dens to sidste nogenlunde læselige Linier, ved deres mærkelige Overeensstemmelse med Oldnordisk-Islandsk, især med Hensyn til Sprogbygningen.

FORSLAG TIL ISLÆNDERNES UUDGIVNE FOLKESAGNS OG SANGES OPTEGNELSE OG BEVARING, ved George Stephens, Esq.

Foredraget i Selskabets Möde den 17de Juli 1845, og eenstemmig bifaldt, samt, i Anledning af modtagne Beretninger fra Amtmand Plöyen, udstrakt til Færöerne.

Da jeg længe har beskjeftiget mig med det i Overskriften ommeldte Fag i Almindelighed, udbeder jeg mig Selskabets Opmærksomhed for fölgende Forslag.

Al vor Kundskabs förste Oprindelse maa söges i mundtlig Overlevering, men den Art, som i Særdeleshed kaldes Tradition, er af des större Vigtighed, som den er nærmere beslægtet med Trosmeninger og Skikke, der nu maa see en snar Undergang imöde.

Næsten i ethvert Land er noget blevet gjort for at bevare de svævende Erindringer ved gamle Folks mundtlige Fremsigelse og dennes Optegnelse; de derved fremkomne Værkers Værd er nu almindelig erkjendt.

Medens det gamle Island i folkehistorisk Henseende staaer höiere end ethvert andet Land i og udenfor Europa, afgiver det nyere Island maaskee det eneste Exempel paa et europæisk Folk, blandt hvilket man endnu ikke saaledes har omhyggelig samlet Folkesagn, Sange, Kjæmpeviser og Legender fra Almuens egen Mund. Om slige Levninger der ere tjenlige til at oplyse Nordens Mythologie og Historie, kunne vi ikke sige; i alle Tilfælde synes de dog at maatte kunne afgive gode Bidrag til vor fuldstændigere Kundskab om populair Archæologie og Digtning.

At noget sligt endnu maa være til der i Landet, synes Analogien at vise, og man finder virkelig Spor til noget lignende i gamle skrevne Samlinger. Hvor længe det vil kunne modstaae nyere Sæders og Opdragelsens Indflydelse, eller hvor snart det vil blive fuldkommen udryddet, er et andet Spörgsmaal. I andre Lande er det i det mindste vist, at det nu forsvinder umaadelig hastig.

Jeg tillader mig derfor at foreslaae, at Selskabets Bestyrelse udsteder Circulairer til Præster, Studerende og andre dannede Mænd i Island, som bedst maatte kunne synes at være skikkede dertil, om at samle og optegne blandt Almuen, til Bevaring i Selskabets Archiv og fremtidig hensigtsmæssig Afbenyttelse, saadanne folkelige Sagn og Sange, Overtro, Legender m. m., som endnu kunne erindres af gamle troværdige Mænd og Kvinder, overeensstemmende med deres mundtlige Fremsigelse. Hertil höre især:

1. Gamle Folkeviser, hvoriblandt de ældre, utrykte og nu kun lidet bekjendte *Rimur*, især de saakaldte *Fornkvæði, Dansleikar, Vikivakar* o. s. v.; ogsaa andre *Visur* og *Kvæði* af alle Arter, der forhen enten ikke ere trykte eller vitterlig ikke ere för optegnede.

2. Börneviser, som fra gamle Dage af ere af Mödre eller Ammer blevne sjungne for Börnene i Island, — eller andre, hvilke man har lært dem at synge for deres eget Morskab.

3. Sang-, Börne- og Folkelege. Saadanne Leges udförlige Beskrivelse, saavel inden som uden Dörre, samt Optegnelse af de dertil hörende Sange, Vers eller andre Formularer. Da Islændernes nationale Dands og de dermed

forbundne Lege for henved 100 Aar siden bleve forbudne og afskaffede, kunne de vel nu neppe beskrives nöiagtig af nogen, efter Hukommelsen, eller Ældres mundtlige Overlevering til de Nulevende. Her bliver det altsaa en Nödvendighed at tye til skrevne Kilder, som man veed at endnu ere, eller, for henved 40 Aar siden, have været til i Island, af hvilke man derfor önsker Afskrifter.

4. Folkesagn. a) Alle de gamle Fortællinger og Fabler, som mundtlig pleie at meddeles af de Ældre, eller ere almindelige blandt de Yngre, om man end ikke har den Tro til dem, som i forrige Tider, f. Ex. om Jætter, Trolde, Alfer; Dyr, som talende, o. s. v.; — Helgensagn eller Legender, især aabenbare indenlandske, Æventyr, Börnesagn eller Sagn, der pleie at fortælles til Börn, m. m. b) Historiske, som om Landnamsmænd eller andre Fortidens navnkundige eller mærkelige Personer, o. s. v.; saa og om visse Tildragelser f. Ex. Ildsprudninger, Jordskjælv, den sorte Död, m. m.

5. Locale Sagn, om eller for visse Egne eller Steder.

6. Gaader, baade rimede og ikke rimede.

7. Ordsprog, alliterərede eller ikke, som endnu ere i Brug, forsaavidt de ikke hidindtil ere blevne bekjendtgjorte ved Trykken.

8. Overtro, som om Varsler, overnaturligt Syn, m. m.; Gjengangere; Trolddom, de dertil hörende gamle Formularer, Besværgelser, Hexeruner og andre overtroiske Characterer eller Figurer o. s. v.

9. Folkemyther. Nöiagtig Optegnelse af Sagn og Meninger om den ældre mulig endnu ikke allevegne udryddede Almueovertros Væsener, som Jætter, Trolde, Dverge, Alfer, Huldrefolk, Vætter, Uvætter o. s. v.

10. Mythiske Benævnelser paa og særegne Forestillinger om Sol, Maane, Stjerner, Meteorer, Luftsyner, Havets Bevægelser, Vandfald (Fosse), Stene, Bjerge, Planter, Dyr, Insekter o. s. v., saavel fra den hedenske, som den katholske Tid, eller endog mulig af nyere, især indenlandsk Oprindelse.

Ved at samle disse Sager maatte fölgende Forholdsregler nöiagtig iagttages:

A. Enhver Vise, Fortælling, Legende, Gaade o. s. v. maa skrives, for sig selv, *paa et særskilt Stykke Papir*, for at det senere kan, tilligemed andre tilsvarende, bringes i Orden af Vedkommende i Selskabets Archiv. For den större Tydeligheds Skyld og lettere Afbenyttelse i Fremtiden önskes alt helst skrevet med latinske Bogstaver.

B. At Tonen eller Melodien, saavidt muligt, tilföies eller angives for enhver Vise eller Sang især.

C. At alt maa blive optegnet med den störste Troskab, uden at noget tages fra eller lægges til.

D. Dunkle eller særegne locale, eller dialektiske Ord forklares i Margen, i Overeensstemmelse med den Mening, som den Fremsigende tillægger dem.

E. Om mulig bör Meddelerens eller Fremsigerens Navn, Alder, Stilling og Opholdssted i ethvert Tilfælde optegnes.

Kjöbenhavn, den 9de Juli 1845.

DET KONGELIGE NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKAB.

1844.

MEDLEMMER

MED DERES I AARET 1844 YDEDE BESTANDIGE ELLER AARLIGE BIDRAG VEDFÖIEDE *.

H. M. CHRISTIAN VIII, Konge af Danmark, *aarlig Gave* 300
H. M. OSCAR I, Konge af Sverrig og Norge . . . . F.B.B. 200
H. M. NICOLAUS I, Keiser af Rusland . . . . F.B.B.
H. M. FREDERIK WILHELM IV, Konge af Preussen . . . . . F.B.B.
H. M. CARL ALBERT, Konge af Sardinien . . . . F.B.B.
H. M. WILHELM II, Konge af Nederlandene . . . . F.B.B.
H. M. DOM PEDRO II, Keiser af Brasilien . . . . F.B.B.
H. M. OTTO I, Konge af Grækenland . . . . F.B.B.
H. M. FREDERIK AUGUST, Konge af Sachsen 100
H. Ks. H. LEOPOLD II, Storhertug af Toscana . . . . F.B.B.
H. Ks. H. ALEXANDER, Storfyrst Thronfölger af Rusland . . . F.B.B.
H. K. H. GEORG, Storhertug af Meklenborg-Strelitz . . . . . . F.B.B.
H. K. H. FREDERIK FRANS, Storhertug af Meklenborg-Schwerin . . 180
H. K. H. AUGUST, Storhertug af Oldenborg 200
H. K. H. CARL, Hertug af Lucca . . . . F.B.B.
H. K. H. FREDERIK, Kronprinds af Danmark . . . . F.B.B.
H. K. H. WILHELM, Prinds af Preussen . . . . F.B.B.
H. K. H. WILHELM, Prinds af Oranien . . . . F.B.B.
H. K. H. FREDERIK, Prinds af Nederlandene 100
H. H. ADOLPH, Hertug af Nassau . . . . F.B.B.
H. H. ERNST, Hertug af Sachsen-Coburg og Gotha 100
H. H. PETER, Prinds af Oldenborg 100
H. H. ALEXANDER, Hertug af Anhalt-Bernburg . . . . F.B.B.
H. H. BERNHARD, Hertug af Sachsen-Weimar . . . . F.B.B.
H. H. BERNHARD, Hertug af Sachsen-Meiningen . . . . F.B.B.
H. D. CHRISTIAN, Hertug til S.-H.-S.-Augustenborg . . . . . . F.B.B.
Abrahamson (J. N. B.), Kammerh., General-Krigscomm., Odense, F.B.B.
Bastholm (H.), Sognepræst i Slagelse . . . . F.B.B.

* Forkortelser: F.B. ɔ: har forhen erlagt Bidrag for dette Aar; F.B.B. ɔ: forhen bestandigt Bidrag; V.B. videnskabeligt Bidrag; S.B.B. ved Bidrag til Samlingerne (Selskabets Bibliothek, Museet for nordiske Oldsager, det americanske Cabinet etc.) afgjort det bestandige Bidrag; C.B. ved udförte Commissioner Bidraget afgjort; B.B. det bestandige Bidrag afgjöres næste Aar.

Borring (L. S.), Professor 3
Brorson (C. F.), Professor og Sognepræst ved Garnisons Menighed . . 5
Egilsson (Sveinbjörn), T. D., Adjunct v. d. lærde Skole paa Bessestad, Island, 5
Engelstoft (L.), Conferentsraad og Professor 4
Estrup (H. F. J.), P.D., Etatsraad, til Kongsdal 15
Ewald (C.), Kammerherre, Gen.-Major og Hans Majestæts General-Adjutant, 5
Hagemann (J. L.), Kammerherre og Oberst 5
Ingemann (B. S.), Etatsraad og Professor, Lector ved ademiet i Sorö 3
Jacobsen (H. C.), Etatsraad og Landsoverrets-Assessor 5
Linde (G.), Kammerherre, Oberst, Commandeur for Landcadet-Corpset 6
Lund (J. L. G.), Professor og Historiemaler ved Kunst-Academiet . . . 3
Magnusen (Finn), Etatsraad og Geheime-Archivar 5
Oldenburg (F.), Kammerherre 3
Paulsen (C.), Professor ved Universitetet i Kiel . . . . F.B.B.
Rafn (C. C.), Etatsraad og Professor . . . . F.B.B.
Tauber (E. G.), Etatsraad 3
Thomsen (C. J.), Etatsraad, Directeur for Mynt-Cabinettet 3
Werlauff (E. C.), Conferentsraad, Overbibliothekar og Professor . . . 5
Oehlenschläger (Adam), Etatsraad og Professor . . . . F.B.
Hegermann-Lindencrone (Hs. Excell. J. H.), General-Lieutenant 6
Hvidt (L. N.), Etatsraad og Bank-Directeur 10
Thorarensen (Laurus), Sysselmand, Island 3
Afzelius (A. A.), Hofprædicant, Enköping . . . . V.B.
Bosworth (Joseph), P.D., Sognepræst til Etwell i Derbyshire . F.B.B.
Geijer (E. G.), Professor ved Universitetet i Upsala . . . . V.B.
Grimm (Jacob), Hofraad og Professor, Berlin . . . . V.B.
Hagen (F. H. von der), Professor ved Universitetet i Berlin . . . V.B.
Johnsen (John), Lector Theol., Bessestad, Island . . . . F.B.
Moltke (E. Greve), Kongelig Dansk bef. Minister i Stockholm 3
Petersen (N. M.), Professor, Registrator i Geheime-Archivet 4
Sommer (C. H.), Oberstlieutenant, Commandant paa Rosenborg 3
Sveinbjörnsson (Thord), Justitiarius i Landsoverretten paa Island . . . 3
With (J. P.), Justitsraad, Herredsfoged, Stjernholm ved Horsens, B.B.
Berg (H.), Etatsraad og Byfoged, St. Thomas . . . . F.B.B.
Falck (N. N.), Etatsraad, Professor ved Universitetet i Kiel . . . F.B.
Scholten (P. C. F.), Gen.-Maj., Gen.-Gouv. over dansk Vestindien, F.B.B.
Treschow (F. W.), Etatsraad og General-Fiskal . . . . F.B.B.
Velschow (H. M.), Professor 3
Schröder (J. H.), Professor ved Universitetet i Upsala . . . . . F.B.B.
Giesebrecht (L.), Professor ved Gymnasiet i Stettin . . . . F.B.B.
Gråberg af Hemsö (Greve J.), P.D., Kammerherre, Florens . . . . F.B.B.
Einarsson (Stephan), Provst, Sognepræst til Saudenæs paa Island . F.B.
Adamson (John), Secretair ved Antiq. Selskab i Newcastle . . . F.B.B.
Dorph (N. V.), Professor 3
Kruse (F.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Dorpat . . . F.B.B.

Lang (Andrew), Major og Over-Veimester, St. Croix . . . . . . F.B.B.
Brinck-Seidelin (L. C.), Etatsraad, General-Decisor i Rentekammeret, F.B.
Smith (M.), Sö- og Land-Krigscommissair, Arendal . . . . F.B.B.
Thorlacius (Arne O.), Kjöbmand, Stikkisholm, Island 3
Tegnér (Esaïas), T.D., Biskop over Vexiö Stift . . . . F.B.B.
Adler (J. G.), Geheime-Etatsraad og Kongl. Dansk Cabinets-Secretair 5
Bardenfleth (F. L.), Kammerherre og General-Major 4
Friederichsen (F.), Justitsr., Byfoged i Christianstæd paa St. Croix, F.B.B.
Holtén (N. A.), Conferentsraad 10
Kjerulff (Hs. Exc. A. C.), Geheime-Conferentsraad, Overpræsident . . 5
Magnus (J. F.), Grosserer 3
Jomard (A.), Medlem af det Franske Institut, Paris . . . . V.B.
Juel (N.), Justitsraad og Amtsforvalter, Ebeltoft . . . . F.B.
Larsen (J. E.), Professor i Lovkyndigheden 3
Nachtegall (F.), Professor og Directeur for Gymnastiken 4
Neumann (J.), P.D., Biskop over Bergens Stift . . . . V.B.
Pavels (P.), Provst, Sognepræst til Sandefjord 3
Recke (J. F. von), Statsraad, Director for Museet i Mitau . . . F.B.B.
Schierbeck (F. C.), Justitsraad, Amtsforvalter i Holstebro . . . . F.B.
Trautvetter (E. C.), Professor ved Gymnasiet i Mitau . . . . . F.B.B.
Heath (John), M. A., Cambridge . . . . F.B.B.
Wegener (C. F.), P.D., Professor ved Academiet i Sorö 3
Tang (A. E. H.), Landvæsenscommissair, til Nörre Vosborg . . . . F.B.
Aagesen (A.), General-Auditeur 3
Betham (Sir William), Ulster King of Arms, Dublin . . . . F.B.B.
Christie (W. F. K.), fh. Stiftamtmand, Bergen . . . . B.B.
Irminger (J. H. G.), Capitain og Adjutant hos H. M. Kongen af Danmark 3
Viollier (L. de), Keis. Russisk Collegieraad og Leg.-Secretair, F.B.B.
Abrahams (N. C. L.), Professor 3
Bille-Brahe (H. E. Preben Greve af), Geh. Confer., til Brahesminde i Fyen, 10
Hammeken (L. J.), Legationsraad 3
Preusker (K. B.), Rentamtmand i Grossenhayn . . . . V.B.
Vedel-Simonsen (L.S.), M. et P.D., Etatsr. og Prof., til Elvedgaard i Fyen, 3
Blache (H. H.), Rector ved Cathedralskolen i Aarhuus 4
Moltke (Hs. Excell. A. W. Greve), Geheime-Statsminister . . . F.B.B.
Stemann (C. L.), Kammerherre, Amtmand over Sorö Amt 4
Flor (C.), Professor ved Universitetet i Kiel . . . . F.B.
Carlisle (Sir Nicholas), Secretair i Antiq. Selskab i London . . F.B.B.
Lövenstern (G. H. Baron), Kongl. Dansk bef. Minister i Wien, F.B.B.
Seidelin (D.), Assessor Pharmaciæ, Apotheker i Skanderborg 9
Sörensen (S.), Provst, Sognepræst til Snoldelöv og Thune 6
Voigt (Johannes), Professor ved Universitetet i Königsberg . . . . V.B.
Brammer (G. P.), T.D., Biskop over Aarhuus Stift 9
Gerstenberg (F. A. W. von), Justitsr. og Toldforvalter, Elmshorn, F.B.B.
Harhoff (C. J. C.), Justitsraad og Byfoged i Ringsted . . . . . F.B.B.

Knudtzon (Broder L.), Grosserer, Trondhjem . . . . F.B.B.
Seidelin (H. D. Brinck), Commandeur i Sö-Etaten . . . . F.B.B.
Warden (D. B.), fh. Nordamericansk General-Consul i Paris . . . V.B.
Conradt (J.), Stadthauptmand 3
Holm (Jacob), Grosserer 5
Hoskjær (D.), Justitsraad og kongelig Bogholder, St. Thomas 5
Nielsen (M.), Sognepræst til Nörre- og Sönder-Kongerslöv 6
Rantzau (Hs. Exc. A. C. Greve), til Breitenborg, Geheime-Statsminister 20
Reutze (M. A.), Cancellieraad, Frederikshavn . . . . F.B.
Schram (C.), Etatsraad 5
Sörensen (C.), Biskop over Aggershuus Stift 10
Zahrtmann (C. C.), Comm., Adjut. hos H. M. Kongen og Dir. for Sökort-Archivet, 4
Drejer (J. L.), M.D., Professor og Hofmedicus 3
Fenger (C.), Conferentsraad og Professor 3
Hansen (P.), Etatsraad, fh. Gouverneur, Tranqvebar, Ostindien . F.B.B.
Monrad (David), Conferentsraad 5
Mundt (J. H.), Etatsraad og Borgemester 3
Tauber (E.), Etatsraad, Professor og Rector ved Cathedralskolen i Aalborg 3
Tillisch (F. F.), Kammerherre, Kongl. Dansk Cabinets-Secretair 3
Van Deurs (J. F.), Kammerherre, til Frydendal . . . . F.B.B.
Birch (P. L.), Justitsraad og Borgemester i Slagelse 3
Andersen (J.), Cancellieraad og Forligelsescommissair . . . . . . F.B.B.
Bech (J. P.), Grosserer . . . . F.B.B.
Kellner (L. S.), Capitain i Ingenieur-Corpset 3
Knudtzon (P. C.), Grosserer 3
Lögstrup (A. B.), Major 3
Tregder (E. H.), Justitsraad og Revisor 3
Becker (G.), Etatsraad og Professor 5
Bügel (D. N.), Grosserer, Norge 3
Deichmann (A. G.), Major i Artilleri-Corpset 3
Gottschalck (C. F. T.), Sognepræst til Odder og Tvenstrup 4
Schlegel (P. E.), Regimentschirurg, St. Croix i Vestindien . . . F.B.B.
Schönberg (H. H.), Etatsraad og Hofinspecteur 3
Becker (J. G. Burmann), Philos. Dr. og Hof-Apotheker . . . . . . F.B.
Gomez (F. J. C.), Pr.-Lieutenant, St. Croix, Vestindien 12
Hansen (P.), Overkrigscommissair, St. Croix, Vestindien 50
Knap (N. H.), Major og Branddirecteur, Maribo 3
Koch (J. N. G.), Etatsraad, Altona 5
Mariboe (C.), Professor, Lærer ved den militaire Höiskole 3
Müller (J. C.), M.D., Stabslæge og Professor 3
Nagel (C. F.), M.D., Professor, Stadsphysicus i Altona 3
Warter (Rev. John Wood), Præst, England . . . . F.B.B.
Wilde (T.), Commandeur-Capitain, Nyborg 6
Donner (C. H.), Conferentsraad, Altona . . . . F.B.B.
Graah (W. A.), Capitain i Sö-Etaten . . . . F.B.B.

Lund (C.), Kammerraad, Landinspecteur og Registrator 5
Fahnöe (H. C.), Sognepræst til Pedersker paa Bornholm 3
Fasting (L.), Major, fh. kongelig Inspecteur, Godhavn i Grönland . . . 3
Klausen (G. E.), Professor, Rector ved Gymnasiet i Altona . . . C.B.
Larsen (J. H.), T.D., Professor, Sognepræst i Holbek 6
Lerche (C. C. Greve af), til Lerchenborg 10
Mylius (J. C.), Kammerherre, til Lystrup 3
Neess (C.), Premier-Lieutenant, Proprietair til Emdrupgaard 5
Ströyberg (C.), Cancellieraad, Aalborg . . . . F.B.B.
Wheaton (Henry), Nordamericansk bef. Minister i Berlin . . . F.B.B.
Aas (Gunder), Amtmand over Stavanger Amt 21
Albinus (J. H. J.), Cancellieraad . . . . F.B.B.
Fürst (W. J.), Vice-Consul, Arendal . . . . F.B.B.
Lunn (W.), Major, Proprietair til Knapstrup 3
Mooyer (E. F.), Kjöbmand, Bibliothecar i Minden . . . . V.B.
Schmidt (J. D.), Apotheker, Sönderborg . . . . F.B.
Stockfleth (N. V.), Sognepræst til Lebesby i Öst-Finmarken . . V.B.
Bokelmann (G. W.), Geheime-Legationsraad, Altona 6
Castenschiold (C. H. von Grevenkop), Kammerherre, til Frederikslund 3
Feddersen (H. R.), Etatsraad, Borgemester i Flensborg 3
Hettema (M.), Medlem af det frisiske Ridderskab, Leeuwarden . . V.B.
Holstein-Rathlow (N. R. von), Major, til Rathlowsdal 3
Kjær (T. A.), Havnemester paa St. Thomas i Vestindien . . . . F.B.B.
Pardessus (J. M.), Professor ved Universitetet i Paris . . . . . F.B.B.
Petersen (C. B.), Cancellieraad, Regjerings-Secretair, St. Thomas . . 50
Rohde (L. J.), Commandeur-Capitain, St. Thomas . . . . F.B.B.
Schanche (J. G.), Handelsmand, Lebesby i Öst-Finmarken 20
Strandgaard (A. S.), Capitain af Artilleriet, St. Thomas . . . . F.B.B.
Weile (S. R.), Sognepræst til Græsted og Maarum 3
Bahnsen (C. A.), Professor og förste Lærer ved Seminariet i Töndern 3
Cossel (L.), Proprietair til Faareveile . . . . F.B.B.
D'Aquéria (J. L. B. Serène), General-Krigscommissair, til Merringgaard 4
Döderlein (G. M.), Capitain, Toldcasserer, Tönsberg . . . . F.B.B.
Friis (J. C. Lehnsgreve Juell-Wind) til Frijsenborg . . . . F.B.B.
Fuss (P. H.), Statsraad, Secr. v. d. Keis. Vid. Ac. i St. Petersb. F.B.B.
Herskind (J. S.), Kongl. Storbritannisk Consul i Aalborg 6
Juel (Hs. Exc. K. F.), General-Lieutenant, til Juelsberg . . . . F.B.B.
Jæger (N. H.), Byfoged i Arendal . . . . F.B.B.
Kayeröd (G. S.), Assessor Pharmaciæ, Apotheker i Aalborg 3
M'Caul (John), A. M. Oxon., Kongelig Translateur . . . . F.B.B.
Maccregor (F. C.), Kongl. Storbritannisk Consul i China . . . . F.B.B.
Meincke (A. J. W.), Pr. Lieut. af Infanteriet paa St. Croix . . . F.B.
Nielsen (H. P.), Krigsraad, Proprietair til Oxholm 5
Reventlow (E. C. D. Greve af), til Aalstrup . . . . F.B.B.
Rosenörn-Lehn (H. C. Baron af), til Guldborgland 3

Schwach (C. N.), Stifts-Overrets-Assessor, Trondhjem . . . . . . V.B.
Seestern-Pauly (F.), Amtmand over Schwarzenbeck Amt . . . . . F.B.
Steenberg (S. A.), Apotheker i Helsingör 3
Strandgaard (M.), Justitsraad, Toldinspecteur i Aalborg 3
Thejll (C. A.), Justitsraad og Branddirecteur, Svendborg . . . . . F.B.
Thorbrögger (S. Th.), Justitsraad og Toldkasserer, Aalborg 3
Thorup (P. N. H.), Professor, Ribe 6
Thue (Jacob), Kongl. Portugisisk Consul i Arendal . . . . F.B.B.
Werkmester (M.), geographisk Landmaaler, Svendborg . . . . . F.B.B.
Wulff (J.), Kammerraad, Kongelig Forvalter, Björnsholm . . . F.B.B.
Agerbek (H.), Sognepræst til Österhæsinge og Hillerslev 6
Ahlefeldt (Hs. Exc. W. C. v.), til Lindau, Geh. Conferentsraad, F.B.B.
Aubert (F. M. d'), Kammerjunker, Borgemester i Oldenborg 6
Bille (C. H.), Kammerherre, Minister-Resident i Hamborg . . . . C.B.
Blome (Hs. Exc. O. Greve), fh. bef. Minister i St. Petersborg . F.B.B.
Brunton (Alex.), T. D., Secretair ved Antiqvar. S. i Edinburgh, F.B.B.
Castonier (J. F. C.), Kammerjunker, Capitain, St. Croix 8
Dastrup (P.), Sognepræst til Egebjerg i Ods Herred 3
Dirckinck-Holmfeld (C. Friherre), Amtmand, Schwarzenbeck . F.B.B.
Dohrn (H.), P. D., Rector ved den lærde Skole i Meldorf 3
Eggers (J. H. C.), Professor ved Gymnasiet i Altona 3
Erdmann (F.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Kasan . F.B.B.
Fabricius (C. L.), Sorenskriver i Östre-Nedenæs . . . . F.B.B.
Foltmar (F. W.), Major, Itzehoe 3
Freund (J. F.), Justitsraad og Myntmester, Altona 3
Fölsch (E. G.), Kgl. Norsk og Svensk General-Consul i Marseille, B.B.
Illgen (C. F.), T. D., Professor ved Universitetet i Leipzig . . . F.B.B.
Kolster (W. H.), P. D., Conrector ved den lærde Skole i Meldorf . . 3
Lorenz (W. C.), Kammerherre, Amtmand over Randers Amt 6
Preus (J. C.), Sorenskriver i Vestre Nedenæs . . . . F.B.B.
Rantzau (Hs. Exc. C. E. Greve af), til Rastorff, Geheime-Conferentsraad 10
Rantzau (E. Greve af), Landraad, Amtmand, Plöen 6
Ries (W. O.), Kammerherre, General-Adjutant 3
Rist (J. G.), Conferentsraad, Slesvig 3
Rötger (D. H.), Etatsraad og Borgemester i Itzehoe . . . . F.B.B.
Schmidt (D. P. H.), P. D., Sönderborg . . . . F.B.B.
Schumacher (H. C.), Conferentsraad og Professor, Altona 3
Sjögren (A. J.), P. D., Collegieraad og Academiker, St. Petersborg, F.B.B.
Suhr (J. N.), Capitain, Rendsborg 3
Susemihl (J. B.), Etatsraad, Amtmand over Ratzeborg Amt . . F.B.B.
Wilson (Fletcher), Kongelig Dansk General-Consul i London . . F.B.B.
Wolff (A. A.), P. D., Præst ved det Mosaiske Trossamfund 3
Ahlefeldt (C. C. Greve af), Kammerherre, til Ascheberg . . . . F.B.B.
Ancher (P. Kofod), Provst, Sognepræst til Östofte paa Lolland 3
Beskow (Bernhard von), Hofmarschal, Stockholm . . . . F.B.B.

CROKER (Tomas Crofton, Esq.), F. S. A. London . . . . F.B.B.
FALBE (C. T.), Commandeur og General-Krigscommissair 3
GERSCHAU (P. v.), Keis. Russisk Statsraad og General-Consul 3
GESTERDING (C.), J.U.D., Borgemester i Greifswald . . . . F.B.B.
GURNEY (Hudson, Esq.), Medlem af det Kgl. Selskab i London, F.B.B.
HAUSMANN (C. F.), Provst, Sognepræst til Lund ved Stavanger 15
HVIID (H. C.), Stiftsrevisor, Maribo 3
KNUDSEN (P.), Geheime-Legationsraad, fh. General-Consul i Tripolis . . 3
LAMB (William, Esq.), London . . . . F.B.B.
LEVETZAU (Hs. Exc. J. G. von), Kammerherre og Over-Hofmarschal . . 3
MOLTKE (Hs. Exc. G. Greve af), til Moltkenborg, Geh.-Conferentsraad 10
NEESS (C.), Consistorialraad, Sognepræst til Ströby og Varpelöv 3
PETIT (Louis Hayes, Esq.), Medlem af det Kgl. Selskab i London, F.B.B.
REVENTLOW-CRIMINIL (Hs. Exc. J. C. Greve), Cancelli-Præsident, F.B.B.
TUNCKEL (A. von), Keis. Russisk Collegie-Assessor og Vice-Consul, S.B.B.
VINCKE (Hs. Exc. L. von), Over-Præsident i Vestphalen . . . . F.B.B.
ABEL (W. O.), Diaconus, Leonberg i Würtemberg . . . . F.B.B.
ACKERMANN (W. A.), Professor og Bibliothekar, Lübeck . . . . . F.B.B.
BEXLEY (Nicolas Lord), D.C.L., F.R.S., F.S.A. London . . . . F.B.B.
DEN TEX (C. A.), Professor, Amsterdam 3
DEZOZ DE LA ROQUETTE (J. B. M. A.), fh. Fransk Consul i Christiania, F.B.B.
DIETRICHSTEIN (Hs. Exc. Grev M.), Chef for Hofbiblioth. i Wien, F.B.B.
DYKE (O. v.), Regjeringsraad, til Losentitz paa Rügen 21
FERGUSON (William, Esq.), Leith i Skotland . . . . F.B.B.
FLEISCHER (E. H.), Kongl. Svensk og Norsk Consul i Neapel . . . C.B.
HAGENOW (F. von), P. D., Greifswald . . . . V.B.
HEINTZE (J. F. E. Baron von), Kammerh. og Regjeringsraad, Slesvig, F.B.B.
HIBBERT-COARE (Sam., Esq.), M.D., F.R.S. et S.A.Scot., York, F.B.B.
HILL (Lord George), Medlem af det Kgl. Vid. Acad. i Dublin, . F.B.B.
JENSEN (H. C.), Agent, Flensborg 3
KOLOWRAT-LIEBSTEINSKY (Hs. Exc. A. Greve), Statsminister, Wien, F.B.B.
MAC-DONALD (Alexander, Esq.), F.S.A.Scot., Edinburgh . . . . . F.B.B.
NOLSÖE (J.), Kongl. Handelsforvalter, Thorshavn 4
PLÖYEN (C.), Amtmand og Commandant paa Færöerne 3
PUTTRICH (L.), J.U.D., Overhofrets-Advocat, Leipzig . . . . . . F.B.B.
RUMOHR (C. W. G. v.), til Östergaard, Amtmand over Flensborg Amt 6
SCHMIDT (P. C.), til Vindeby, Senator i Tönningen . . . . F.B.B.
SCHRÖTER (J. H.), Pastor emeritus, Thorshavn, Færöerne 3
STERNBURG (Max von Speck), Friherre, til Lutzschena . . . . . . F.B.B.
TREVELYAN (Walter Calverley, Esq.), M.A. Oxford . . . . F.B.B.
VAHL (P. G. G. v.), Commerceraad, Greifswald . . . . F.B.B.
ZOBER (E. H.), P.D., Gymnasielærer i Stralsund . . . . C.B.
AMPÈRE (J. J.), Professor ved Collège de France i Paris . . . . F.B.B.
CALLISEN (C. F.), General-Superintendent i Hertugdömmet Slesvig . . . 3
COLLOT D'ESCURY VAN HEINENOORD (H. Baron), Statsraad, Haag . F.B.B.

Dal Borgo di Primo (Olinto), Kammerherre, Madrid . . . . . . F.B.B.
Dithmer (H. H.), Agent, til Rennberg 3
Dondukoff-Korsakoff (Fyrst), Cur. f. Underv.-Dist. St. Petersb., F.B.B.
Donnersmark (L. F. V. Greve Henckel v.), Kammerh. og Regjeringsr., B.B.
Freyberg (M. Friherre af), Statsr., Dir. f. Rigs-Archivet i München. V.B.
Freymark (C. A. W.), T.D., General-Superintendent over Posen, F.B.B.
Fritsch (Hs. Exc. C. W. Friherre v.), Statsminister, Weimar, F.B.B.
Hensén (H.), Etatsraad og Professor, Slesvig 4
Homeyer (C. G.), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . . . F.B.B.
Humboldt (H. E. Alexander von), K. Preuss. virkelig Geh. Raad, V.B.
Ketelsen (Boy), Etatsraad, Frederiksstad . . . . F.B.
Kindt (C. R. L.), Major ved 13de Linie-Inf.-Bataillon, Fredericia . . . 6
Kinker (Johannes), Professor, Amsterdam . . . . F.B.B.
Klewiz (Hs. Exc. W. A. von), Kongl. Preussisk Statsminister, F.B.B.
Kriger (M. D.), Cancellie-Secretair og Cancellist 3
Ledebur (L. von), Capitain, Dir. for det K. Kunstkammer i Berlin, V.B.
Linsén (J. G.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . . F.B.B.
Lützow (Carl von), Kammerherre, Ludwigslust . . . . F.B.B.
Metternich (C. Fyrst), Keis. Österrigsk Statscantsler, Wien . . F.B.B.
Napiersky (C. A.), P.D., Hofraad, Gouvernem. Skole-Director i Riga, F.B.B.
Reinhardt (C. G.), Capitain, Slesvig 3
Schlegel (A. W. von), Professor ved Universitetet i Bonn . . . F.B.B.
Thorsen (P. G.), Underbibliothekar ved Universitets-Bibliotheket 3
Timm (Fr.), Borgemester i Riga . . . . F.B.B.
Troianski (J. C.), Professor ved Universitetet i Krakau . . . . . F.B.B.
Tzschoppe (C. A. von), virkl. Geheime Over-Regjeringsraad, Berlin, F.B.B.
Uvaroff (Hs. Exc. Sergius), Underviisnings-Minister, St. Petersb., F.B.B.
Becker (R. von), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . F.B.B.
Carlmark (J. P.), Lector og Domkirke-Sysselmand i Skara 3
Cooper (Charles Purton, Esq.), M.A. Oxford . . . . F.B.B.
D'Ohsson (Friherre C.), Kongelig Svensk bef. Minister i Haag . F.B.B.
Ehrenström (J. A.), virkelig Statsraad, Helsingfors . . . . F.B.B.
Ekelund (C. E.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . F.B.B.
Engelhardt (F. B.), Geheime-Regjeringsraad, Berlin . . . . F.B.B.
Fabricius (C. G.), Senator i Stralsund . . . . V.B.
Fryxell (A.), Professor, Carlstad 12
Godhe (A.), Historiæ Professor ved Gymnasiet i Götheborg . . . . F.B.
Gyllenkrok (Friherre A. G.), Hofmarschal, Björnstorp i Skåne, F.B.B.
Hedrén (J. J.), T.D., Biskop over Linköping Stift . . . . F.B.B.
Hipping (A. J.), Sognepræst til Wichtis i Finland . . . . F.B.B.
Hodgson (John), Sognepræst til Whelpington i Northumberland, F.B.B.
Hård (Carl), General-Major, Upsala . . . . F.B.B.
Joukofsky (Hs. Exc. Basilius), Geheime-Statsraad, St. Petersborg, F.B.B.
Krusenstern (Hs. Exc. J. de) Admiral, St. Petersborg . . . . . F.B.B.
Kröningssvärd (C. G.), Herredshövding og Bergfiskal, Fahlun . . V.B.

Lavinsky (Hs. Exc. A.), Gouverneur over Jeniseisk og Irkutz . . F.B.B.
Lerchenfeld (Hs. Exc. Frih. v.), Stats- og Fin. Minist., München, F.B.B.
Lundvall (C. J.), T.D., Professor, Sognepræst til Munktorp . . . F.B.
Luth (W. O.), Historiæ Lector ved Gymnasiet i Skara . . . . . . F.B.
Michelsen (G.), Kammerraad og Landvæsenscommissair 3
Mussin-Puschkin (Hs. Exc. M.), Cur. for Universitetet i Kasan, F.B.B.
Nagler (Hs. Exc. von), Statsminister og Gen.-Postdirecteur, Berlin, F.B.B.
Nilsson (S.), Professor ved Universitetet i Lund . . . . V.B.
Pipping (F. W.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . F.B.B.
Qualen (H. B. von), Kammerjunker, til Damp ved Eckernförde, F.B.B.
Rantzau (H. C. W. Greve af), til Hohenhain ved Eckernförde . F.B.B.
Reutz (A. M. T. von), Professor ved Universitetet i Dorpat . . F.B B.
Riis-Lowson (A. C.), Justitsraad og Raadmand 3
Schubert (Hs. Exc. F. H.), General-Lieutenant, St. Petersborg, F.B.B.
Sjöbring (Pehr), Professor ved Universitetet i Upsala . . . . . . F.B.B.
Tengström (J. J.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . F.B.B.
Trolle-Bonde (Hs. Exc. Greve G.), En af Rigets Herrer . . . F.B.B.
Trolle-Wachtmeister (Hs. Exc. Greve H. G.), En af Rigets Herrer . 3
Vandermaelen (Philip), Geograph, Brüssel . . . . F.B.B.
Wallén (Hs. Exc. C.), Geheimeraad, Medl. af Senatet for Finland, F.B.B.
Wilhelmi (J. D. K.), Sognepræst i Sinsheim . . . . V.B.
Wingård (C. F. af), T.D., Erke-Biskop over Upsala Stift . . . F.B.B
Baggesen (A. H.), Major i Generalstaben 3
Baggesen (C. R.), Sognepræst i Bern 3
Barkow (A. F.), Professor ved Universitetet i Greifswald . . . . F.B.B.
Bille-Brahe (H. Greve af), K. Dansk Chargé d'Affaires i Haag, F.B.B.
Blome (A. von), Kammerherre, til Blomsche Wildniss . . . . . . F.B.B.
Bludoff (Hs. Exc. D.), Keiserlig Russisk Indenrigs-Minister . . F.B.B.
Browne (P. Esq.), Kongl. Storbritannisk Legations-Secretair . . F.B.B.
Carstensen (J. A. H.), Conferentsraad, Gen.-Consul i Marocco, F.B.B.
De Geer (Hs. Exc. Carl), En af Rigets Herrer, Stockholm . . . F.B.B.
Galítzin (Fyrst Sergius), Curator for Underv.-Districtet Moskou, F.B.B.
Hall (Hs. Exc. Roman), Admiral og Gouverneur over Archangel, F.B.B.
Hamilton (W. R.), Professor ved Universitetet i Dublin . . . . . F.B.B.
Hammer-Purgstall (Jos. Frih. v.), Hofraad og Hoftolk, Wien, F.B.B.
Kræmer (R. F. von), Landshövding, Upsala . . . . F.B.B.
Litton (Samuel, Esq.), M.D., Vice-Præs. i det K. Irl. Acad. i Dublin, F.B.B.
Lönnrot (E.), M.D., Provincial-Læge, Kajana i Finland . . . . F.B.B.
Lövenhjelm (C. G. Greve), K. Svensk og Norsk Minister i Wien, F.B.
Mellin (Baron A. G.), Præsident i Senatet for Finland . . . . . F.B.B.
Moltke (Hs. Exc. C. E. Greve af), Geheime-Conferentsraad . . F.B.B.
Nicolai (Hs. Exc. Baron Paul de), Keiserlig Russisk bef. Minister, F.B.B.
Rääf (L. F.), Kammerjunker, til Buhlsjö ved Linköping . . . . F.B.B.
Sadlier (F.), D.D., Vice-Præs. i det K. Irl. Acad. i Dublin . . F.B.B.
Saluzzo di Monesiglio (Hs. Exc. Cæsar), General, Turin . . . . F.B.B.

Scharp (C. A.), Grosserer, Stockholm . . . . C.B.
Schulzenheim (David von), Kongelig Svensk Hof-Cantzler . . . . F.B.B.
Singer (J.), D.D., Sec. ved det Kgl. Irlandske Acad. i Dublin, F.B.B.
Wielogtowsky (K. von), fh. Præs. i det regjerende Senat i Krakau, F.B.B.
Bonghi (Onofrio), Under-Intendant, Bari, Neapel . . . . V.B.
Cancrin (Hs. Exc. Greve G. de), Keis. Russisk Finants-Minister, F.B.B.
Capponi (Marquis Gino), Medlem af Acad. della Crusca i Florens, F.B.B.
Gerhard (E.), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . F.B.B.
Hornbech (H. B.), M.D., Landphysicus, Vestindien . . . . F.B.B.
Kjellerup (A. A.), Etatsraad, St. Thomas i Vestindien . . . . . . F.B.B.
Lachmann (C.), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . F.B.B.
Lagerheim (Friherre Elias), K. Svensk-Norsk bef. Minister i Kbhavn, F.B.B.
Laing (Samuel, Esq.), Papdale ved Kirkwall paa Örkenöerne . . F.B.B.
Marsh (George P., Esq.), Medl. af Repræsentanthuset i Washington, F.B.B.
Mazar de la Garde (A. A. B.), Cancellier. og Postmester i Helsingör . 3
Menschikoff (Fyrst Alex.), Admiral, Gen.-Gouv. over Finland, F.B.B.
Pahlen (Hs. Exc. Baron v. d.), Gen.-Gouv. over Lifl., Estl. og Kurl., F.B.B.
Botfield (Beriah, Esq.), Norton Hall, Northamptonshire . . . . . F.B.B.
Chaudoir (S. Baron de), Curat. for Underviisnings-Districtet Kiev, F.B.B.
Disbrowe (Sir Edward C.), K. Britisk bef. Minister i Haag . . F.B.B.
Justi (K. W.), Theol. Dr., General-Superintendent i Marburg . F.B.B.
Kemble (John M., Esq.), M.A., Trinity College, Cambridge . . F.B.B.
Minutoli (Hs. Exc. J. H. C. von), General-Lieutenant, Berlin . . F.B.
Rennenkampff (Baron G. von), til Helmet i Lifland . . . . F.B.B.
Smith (Richard B., Esq.), F.S.A., Liverpool . . . . F.B.B.
Sprengtporten (Friherre J. W.), Over-Statholder i Stockholm, F.B.B.
Cleasby (Richard, Esq.), London . . . . F.B.B.
Deecke (L. H. E.), P.D., Collega ved St. Catharinæum i Lübeck, F.B.B.
Lutké (F. B. de), Contre-Admiral, St. Petersborg . . . . F.B.B.
Meinhold (W.), Sognepræst til Crummin paa Usedom . . . . . F.B.B.
Palmstjerna (Frih. N. F.), Svensk bef. Minister i St. Petersborg, F.B.B.
Sohlberg (L. G.), Regiments-Pastor og Domkirke-Sysselmand, Västerås, 3
Sothmann (M. N.), Sognepræst til Mildsted ved Husum . . . . . F.B.B.
Ascheraden (Baron Schoulz von), Kongl. Preussisk bef. Minister, F.B.B.
Bartlett (John Russell, Esq.), New-York . . . . F.B.B.
Brunius (C. G.), Professor ved Universitetet i Lund . . . . V.B.
Elphinstone (M.), Medlem af det Asiatiske Selskab i London . F.B.B.
Greene (A. G., Esq.), Directeur for Museet i Providence . . . . . V.B.
Howland (J., Esq.), Præs. i det Rhode Isl. hist. Selsk. i Providence, V.B.
Lucas (C. F. Th. L.), P.D., Skoleraad, Königsberg 30
Prösilius (C. L.), Capitain-Lieutenant i Sö-Etaten 3
Sabinin (Stephan), Keiserlig Russisk Hofprovst, Weimar . . . . F.B.B.
Webb (Th. H.), M.D., Secretair ved det Rhode-Islandske Hist. Selsk., F.B.B.
Berzelius (Friherre Jacob), Professor, Stockholm . . . . F.B.B.
Hohbach (B. H. G.), Over-Justits-Assessor, Ulm . . . . F.B.B.

Lowell (C.), D.D., Secr. i Massachusetts Hist. Selskab i Boston, F.B.B.
Möhl (K. E.), Sognepræst til Ölstykke 3
Osnobischin (D.), Collegieraad, Murom i Gouvern. Vladimir . . F.B.B.
Phillips (G.), Professor ved Universitetet i München . . . . . . F.B.B.
Sant-Angelo (Michel), Ridder, Neapel . . . . F.B.B.
Sant-Angelo (Hs. Exc. Nicolas), K. Sic. Indenrigs-Min., Neapel, F.B.B.
Warnkoenig (L. A.), Professor ved Universitetet i Gent . . . . F.B.B.
Oertzen (M. von), Landsældste, Pr. for Vidensk. Selsk. i Görlitz, F.B.B.
Athanasius (Hs. Em.), Erkebiskop i Tobolsk og Siberien . . . . F.B.B.
Cappé (Judah, Esq.), St. Thomas i Vestindien . . . . F.B.B.
Fugl (U. N.), Auditeur, Procurator paa St. Thomas . . . . F.B.B.
Holm (A. J.), Secretair i det Kongelige Raad paa St. Thomas . F.B.B.
Lindenau (Hs. Exc. Frih. v.), Geheime-Stats-Minister, Dresden, F.B.B.
Longfellow (H. W.), Professor ved Univers. i Cambridge i Mass., F.B.B.
Macedo (Don J. da Costa de), Secr. ved Vid. Acad. i Lissabon, F.B.B.
Philarète (Hs. Em.), Metropolit af Moskou og Kolomna . . . . F.B.B.
Raaslöff (Harald Iver Andreas), Cancellist i det K. D. Cancellie, F.B.B.
Seraphin (Hs. Em.), Metropolit af Novgorod og St. Petersborg, F.B.B.
Stenersen (A. C. A.), Krigsassessor, St. Thomas i Vestindien, F.B.B.
Tschertkoff (Alexander), Oberst, Moskou . . . . F.B.B.
Tydemann (H. G.), Professor ved Universitetet i Leyden . . . . . F.B.B.
Baratayeff (Fyrst M.), Gouvernements-Adels-Marschal i Simbirsk, F.B.B.
Corsini (Prinds Don Neri), Toscansk Indenrigs-Minister, Florens, F.B.B.
Lignell (A.), Contracts-Provst, Sognepræst til Kila i Vermeland, F.B.B.
Trigozo (Don F. M. d'Aragão), Præs. i Pairskamm. i Lissabon, F.B.B.
Jacob (Hs. Em.), Biskop af Saratov og Sarizinsk . . . . F.B.B.
Moltke (A. G. Greve), Kammerjunker 3
Pogodin (Michel), Professor ved Universitetet i Moskou . . . . . . F.B.
Innocentius (Hs. Em.), Biskop af Kharkov . . . . F.B.B.
Keyser (Rudolph), Professor ved Universitetet i Christiania . . . . V.B.
Lewschine (Al. de), Civil-Gouverneur i Odessa . . . . F.B.B.
Morgenstern (K. v.), Statsraad og Prof. ved Univ. i Dorpat . . F.B.B.
Quincy (J.), LL.D., Præs. for Harvards Univ. i Cambridge, Mass., F.B.B.
Cyrillus (Hs. Em.), Erkebiskop af Podolien og Brazlau . . . . F.B.B.
Keyper (L. J. F.), Major og Deputeret i Generalcommissariats-Collegiet, 3
Vargas (Joseph), M.D., Præsident i Republiken Venezuela . . . F.B.B.
Watts (Francis), Prof. ved Spring-Hill College ved Birmingham, F.B.B.
Bröchner (J. P.), Christianshaab ved Veile 3
Boek (C. C.), Justitsraad, Herredsfoged, Fredericia 3
Ingram (James), Præs. for Trinity College af Univers. i Oxford, F.B.B.
Janssen (L. J. F.), Conservator for Rigsarchivet i Leyden . . . . V.B.
Lang (Hugh), M.D., Greenock i Skotland . . . . F.B.B.
Le Blanc (Th.), LL D., F.S.A., Advocat, London . . . . F.B.B.
Mourier (K. E.), Capitain i Sö-Etaten . . . . F.B.B.
Nielsen (Anders), Regimentschirurg, Fredericia 3

Ouseley (Sir Gore), Baronet, Direct. for det Asiat. Selsk. i London, F.B.B.
Prudhoe (A. P. Lord), Capitain i den Brit. Marine, London . . F.B.B.
Ahlefeldt-Laurwigen (C. J. F. Greve af), Major, til Langeland, F.B.B.
Coke (D'Ewes, Esq.), til Brookhill Hall, Derbyshire . . . . F.B.B.
Fife (J. D. Earl of), K.T., K.F., Lord-Lieutenant of Banffshire, F.B.B.
Stenfeldt (J. A.), Etatsraad, Borgemester i Helsingör 3
Swinburne (Sir J. E.), Baronet, Præs. f. d. Antiq. Selsk. i Newcastle, F.B.B.
Wilson (Daniel), D.D., Biskop af Calcutta i Bengalen . . . . . F.B.B.
Öllgaard (N. E.), Biskop over Viborg Stift 3
Coit (Th. W.), T.D., Præs. f. Transylv. Univ., Lexington, Kentucky, F.B.B.
Gregorius (Hs. Em.), Erkebiskop af Tver og Kaschin . . . . . . F.B.B.
Leemans (C.), P.D., Conservator ved Antiquitets-Museet i Leyden, V.B.
Lindsley (Th.), T.D., Præs. for Univ. i Nashville i Tennessee . F.B.B.
Peterson (John), Overdommer paa St. Vincent i Vestindien . . . F.B.B.
Prescott (William H., Esq.), Boston, Massachusetts . . . . . . F.B.B.
Dahl (P. A.), Capitain, St. Croix i Vestindien . . . . F.B.B.
Dalsgaard (J.), Proprietair til Krabbesholm 3
Fleming (G. A. Frih.), Gen.-Adjutant, Commandant i Götheborg, F.B.B.
Fogtmann (N.), T.D., Biskop over Aalborg Stift 4
Fönss (H. J. R.), Justitsraad, til Örslevkloster . . . . F.B.
Marmier (Xavier), Bibliothecar ved Underviisnings-Ministeriet, Paris, V.B.
Nygaard (M. B.), Justitsraad, Kokkedal 5
Ormerod (T. J.), A.M., Prof. ved Brasennose College, Oxford . F.B.B.
Pickering (Hon. John), LL.D., Boston, Massachusetts . . . . . . F.B.B.
Pontoppidan (A. B.), residerende Capellan til Örritslev 9
Seidelin (V. P.), Consistorialraad, Sognepræst til Dreslette 6
Sparks (Jared), LL.D., Prof. ved Harvards Univ., Cambridge, Mass., F.B.B.
Wichfeld (H. de), Kammerherre og Oberstlieutenant, til Engestofte . . 3
Bardenfleth (J. C.), General-Major, Commandant i Rendsborg, F.B.B.
Blicher (H. J.), Overlærer ved Cathedralskolen i Nykjöbing paa Falster, 3
Borgen (B.), Rector ved Metropolitanskolen 9
Dieterich (U. W.), Conrector ved det Tydske Nat. Lyceum i Stokholm, V.B.
Fasting (H. C.), Kammerraad og Amtsforvalter for Kronborg District . 3
Freuchen (O. J.), Provst, Sognepræst til Faxö 3
Goldbech (H. L. J.), Etatsraad og Casserer, Rendsborg . . . . F.B.B.
Holstein (C. D., Greve), til Barthorst ved Hamborg 6
Ibsen (S. K.), Justitsraad, Byfoged og Byskriver i Rödby 3
Kendrick (Rev. Asahel C.), Professor, Hamilton, New-York 50
Kielland (J. S.), Keiserlig Russisk Vice-Consul i Stavanger . . F.B.B.
Löberg (O. N.), Provst i Ryfylke og Sognepræst til Vigedal 15
Olsen (C.), Procurator, Randers 6
Plaskett (Joseph), Major, St. Croix i Vestindien . . . . F.B.B.
Quistgaard (C. S.), Consistorialraad, Sognepræst til Gimlinge . F.B.B.
Raben-Levetzau (C. W.), Kammerherre, til Beldringe . . . . . . F.B.B.
Rosendahl (R. H.), Sognepræst til Rödding og Kreiberg 3

Rudelbach (A. G.), T D., Consistorialraad, Superintendent, Glaucha . . 3
Schröder (J.), Major ved 15de Linie-Bataillon, Rendsborg . . . F.B.B. 6
Sibbers (P.), Justitsraad og Borgemester i Tönder . . . . F.B.
Thestrup (P. M.), Provst, Sognepræst til Töllöse og Aagerup 3
Topsöe (S. C.), Cancellieraad, Byfoged i Skjelskjör 6
Wedell (F.), Baron af Wedelsborg, Hofjægermester 10
Aspinwall (T.), Oberst, Nordamericansk General-Consul i London, F.B.B.
Elton (R.), A.M., Prof. ved Browns Universitet i Providence, F.B.B.
Everett (Hs. Exc. Edw.), LL.D., Gouvern. over Massachusetts, F.B.B.
Grenville (Right Hon. Thomas), London . . . . F.B.B.
Gyllenhaal (Hs. Exc. L. H.), En af Rigets Herrer, Justitsmin., Stockholm, 3
Hertz (C. E.), Justitsraad, By- og Herredsfoged i Frederiksund 9
Holmboe (C. A.), Professor ved Universitetet i Christiania . . . F.B.B.
Jensen (J.), Professor og Seminarieforstander paa Jonstrup 3
Krag (M. G.), Sognepræst til Gjeldsted og Rorup 3
Kruse (N. E.), Pastor vicarius til Gimminge og Lem 6
Lassen (J. A.), Provst, Sognepræst til Kværndrup 6
M'Kenzie (John W.), Writer to the Signet, Edinburgh . . . . . . F.B.B.
Metcalfe (Sir Charles), Gouverneur over Agra i Hindostan . . . F.B.B.
Müller (Tage C.), Biskop over Ribe Stift 3
Nyegaard (C. W.), Capitain, Altona 3
Reventlow (D. C. E. Greve af), Kammerherre, til Brahetrolleborg, F.B.B.
Rode (J. R. G.), Cancellieraad og Birkedommer ved Vallö 3
Schiönning (F.), Consistorialraad, Provst i Randers 3
Schiötz (J. A. L.), Krigsraad, til Bognæsgaard 3
Schougaard (J.), Procurator, til Mallinggaard ved Skanderborg, F.B.B.
Schönherr (C. W. H.), Apotheker, Flensborg 3
Webster (Noah), LL.D., Newhaven, Connecticut . . . . F.B.B.
Aurelius (D.), A.M., Hist. Lector ved K. Gymnasium i Calmar, F.B.B.
Beamish (N. L.), F.R.S., Major, til Beaumont ved Cork i Irland, F.B.B.
Biondelli (Bernardin), Mailand . . . . F.B.B.
Bridgham (Hon. Samuel W.), Providence, Rhode-Island . . . . . F.B.B.
Dahl (J. C. C.), Prof. og Landskabsmaler ved Kunstacad. i Dresden, F.B.B.
Downes (George, Esq.), A.M., Dublin . . . . F.B.B.
Lund (P. W.), P.D., Lagoa Santa i Brasilien . . . . F.B.B.
Porter (Jacob), M.D., Plainfield, Massachusetts . . . . F.B.B.
Richter (E.), Justitsraad og Kongelig Gods-Inspecteur, Liselund 3
Ryk (J. C.), Kongelig Nederlandsk General-Gouverneur i Surinam, F.B.B.
Schiötz (Otto M.), Sognepræst til Hasle og Freerslev 3
Anjou (N. J.), T.D., Provst i Norrköping 3
Carlsson (C. A.), Provst, Vennersborg 3
Klemm (G.), P.D., K. Bibliothekar i Dresden . . . . V.B.
M'Caul (John Gordon, Esq.), Planter, St. Croix i Vestindien . . F.B.B.
Nordenskiöld (O. G.), Contre-Admiral, Stockholm . . . . F.B.B.
Plumer (William), Epping i New Hampshire . . . . F.B.B.

Santa-Cruz (Hs. Exc. A.), Prot. f. d. Peru-Boliviske Confœderat., F.B.B.
Solovieff (S.), Professor ved Alexanders-Universitetet i Helsingfors, F.B.B.
Stedmann (William), M.D., St. Croix i Vestindien . . . . F.B.B.
Wölfferdt (F. C.), Cancellieraad, Byfoged og förste Raadmand i Aalborg, 3
Gaimard (P.), Præs. f. d. K. Franske vid. Expedition t. Isl. og Grönl., S.B.B.
Gaupp (E. Th.), J.U.Dr. og Professor ved Universitetet i Breslau, V.B.
Scavenius (P. B.), Kammerherre og Stænderdeputeret, til Gjörslöv, F.B.B.
Van Buren (Martin), Præsident for de forenede Stater i Nord-America, 100
Wallencrona (G.), Capitain, Carlstad 6
Woronzow (Hs. Exc. M.), General, General-Gouverneur, Odessa, F.B.B.
Yoldi (Hs. Exc. A. Greve af), Hans Majestæts Over-Kammerjunker, F.B.B.
Jones (Michael, Esq.), Advocat, London . . . . F.B.B.
Pyrker (J.), Patriarch-Erkebiskop af Erlau i Ungarn . . . . . . F.B.B.
Radowitz (J. M.), Major, Frankfurt a. M. . . . . F.B.B.
Ritter (Carl), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . F.B.B.
Schinas (C. D.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Athen, V.B.
Schlözer (K. von), Keis. Russisk General-Consul, Lübek . . . . C.B.
Stuyvesant (P. G.), Præsident for det hist. Selskab i New-York, F.B.B.
Beamish (James Caulfield, Esq.), Penlee Cottage, Devonport . . F.B.B.
Lövenskjold (H. F. Baron af), Kammerherre, til Lövenborg . . F.B.B.
Rosas (Don Juan M. de), Gouverneur, Buenos-Ayres . . . . . . F.B.B.
Smith (Joshua Toulmin, Esq.), Roxbury, Massachusetts . . . . . F.B.B.
Aagaard (A.), Consul, Hammerfest 9
Benedictsen (Boge), Proprietair til Stadarfell paa Island 3
Boddien (F. G. von), virkelig Regjeringsraad, Aurich . . . . . . S.B.B.
Colcraft (Henry R., Esq.), New-York . . . . V.B.
Duperré (Hs. Exc. V. G. Baron), K. Fransk Pair og Marine-Minister, F.B.B.
Lorichs (G. D.), K. Svensk Kammerh. og Chargé d'Affaires i Madrid, F.B.B.
Ackersdyck (J.), Professor ved Universitetet i Utrecht . . . . . F.B.B.
Aubin (J.), Literateur, Mexico . . . . V.B.
Knesebeck (Baron von dem), Geheime-Justitsraad, Göttingen . . F.B.B.
Krabbe-Carisius (Hs. Exc. H. v.), Geheime-Conferentsraad . . . F.B.B.
Marquez (J. I.), fh. Præsident i Republiken Ny Grenada . . . . F.B.B.
Moltke (Hs. Exc. O. J. Greve af), Geheime-Conferentsraad 3
Bang (P. G.), J.U.D., Etatsraad og Deputeret i det K. Rentekammer . . 3
Iverus (J. F.), Brukspatron, Afhulta . . . . F.B.
Kock (Hs. Exc. Baron de), K. Nederl. Indenrigs-Minister, Haag, F.B.B.
Krohn (F.), Medailleur 3
Scheringson (R.), A.M., fh. Rector Gymnasii i Vesterås 5
Withusen (C. C.), Etatsraad og Professor 3
Araujo-Ribeiro (Hs. Exc. J. de), Ks. Bras. bef. Minister i Paris, F.B.B.
Bechstein (L.), Over-Bibliothecar, Meiningen . . . . V.B.
Bergman (F.), Professor ved Academiet i Strassborg . . . . F.B.B.
Durbin (P.), Præsident for Dickinson College i Pennsylvanien . . F.B.B.
Löwenörn (F. E. W. de), Geheime-Legationsraad, Berlin 3

Sieveking (C.), Syndicus i Hamborg . . . . F.B.B.
Silliman (Benjamin, Esq.), Professor, New-Haven, Connecticut . . V.B.
Smith (Jerome V. C.), M.D., Quarantainelæge i Havnen ved Boston, F.B.B.
Zipser (E. A.), Professor, Neusohl i Ungarn . . . . F.B.B.
Bellander (O. R.), K. Hofprædicant, Provst, Köping 3
Casaus (Hs. Em. Don F. Ramon), Erkebiskop af Guatemala . . F.B.B.
Faber (W.), Geheime-Archivar og Bibliothecar i Königsberg 12
Fox (R. W., Esq.), Nordamericansk Consul i Falmouth . . . . . F.B.B.
Hanka (W.), Bibliothecar ved det Böhmiske Nat. Museum i Prag, S.B.B.
Höyen (N. L. A.), Professor ved Kunstacademiet . . . . V.B.
Jörgensen (J. F.), Missionair ved Julianehaab paa Grönland . . F.B.B.
Kastner (G.), Hofraad, Professor ved Universitetet i Erlangen, F.B.B.
Krabbe (O. C.), Professor ved Universitetet i Rostock . . . . . . V.B.
Pingel (C.), P.D. . . . . V.B.
Prescott (Hs. Exc. H.), Gouverneur over Newfoundland . . . . . F.B.B.
Schulenburg-Probstey-Salzwedel (Frih. O. L. v. d.), K. Pr. Landr., F.B.B.
Sörensen (J. C.), Provst, Sognepræst til Solberg og Sundby 3
Waldo (Daniel), Justitiarius, Worcester, Massachusetts . . . . F.B.B.
Almeida e Albuquerque (Don F. de Paula), Minister, Rio Janeiro, F.B.B.
Angelis (Don Pedro de), Professor, Buenos-Ayres . . . . F.B.B.
Bardenfleth (C. E.), Kammerh., Stiftamtmand i Fyens Stift 10
Knudsen (H.), Registrator i Geheimearchivet . . . . V.B.
Lacrouts (J. B. F.), Præsident i Handels-Tribunalet i Algier . . F.B.B.
Lassen (G. F.), Kammerraad 5
Lidén (Jan), M.D., Fahlun 3
Macleod (Hs. Exc. Sir H. G.), Gouverneur over Trinidad . . . . F.B.B.
Meisser (C.), Professor ved Universitetet i Brüssel . . . . S.B.B.
Moltke (C. Greve af), til Nütschau, Kammerh., Dep. i Rentekammeret, 3
Ouseley (Wm. G.), K. Britisk bef. Minister i Buenos Ayres . . F.B.B.
Rosenblad (B. E.), Kammerherre og Bankbefuldmægtiget, Stockholm . . 3
Ræder (J. T.), Kammerjunker og Capitain 3
Sigurdsson (Jon), Althingsmand og Stipendiarius Arnæ-Magnæanus . . 3
Stenhammar (M.), T.D., Provst, Sognepræst til Risinge . . . . . F.B.B.
Venturi (Hs. Exc. Marquis P. Garzoni), Geh.-Statsraad, Florens, F.B.B.
Weisse (J. F. B.), Corpslæge i Trondhjem 6
Westergaard (N. L.), Lector ved Universitetet i Kjöbenhavn 3
Åberg (Lennart), P.D., Götheborg . . . . F.B.
Barcley (Rev. S. V.), Sognepræst til Lerwick, Shetland . . . . . F.B.B.
Bartholin (C.), Bestyrer af Borgerdydskolen i Kjöbenhavn 5
Cameron-Mouat (W.), Capitain, til Garth paa Bressay, Shetland, F.B.B.
Chamberlain (M.), Concord, New Hampshire . . . . F.B.B.
Cronholm (A.), P.M., Professor ved Universitetet i Lund 3
Drake (Samuel G., Esq.), Boston, Massachusetts . . . . F.B.B.
Eckard (C. D.), Etatsraad og Toldintendant paa St. Thomas . . F.B.B.
Ekman (C. H.), Commerceraad, Grosserer, Götheborg . . . . . . F.B.B.

Felix (Torres Amát), Biskop af Astorga . . . . V.B.
Fenger (J. F.), Lic. Theol., Sognepræst til Liunge og Broby . . . F.B.
Gislason (Konrad), Stipendiarius Arnæ-Magnæanus . . . . V.B.
Hamilton (Rev. Z.), Sognepræst til Bressay, Shetland . . . . . F.B.B.
Hoppe (Th. A.), Stiftamtmand over Island 6
Jenisch (M. J.), Senator, Hamborg . . . . F.B.B.
Litchfield (F., Esq.), Nordamericansk Consul i Puerto-Cabello, F.B.B.
Lütticháu (A. C. A. Greve af), Oberstlieutenant, Fredericia 5
Mackenzie (Roderick, Esq.), Terrebonne i Nedre-Canada . . . . F.B.B.
Martinez de la Rosa (Don F.), Premier-Minister, Madrid . . . F.B.B.
Mynster (J. P.), T.D., Biskop over Sjællands Stift 3
Nielsen (K. C.), Rector ved Realskolen i Aarhuus 3
Ogilvy (Chas., Esq.), til Seafield, dansk Consul i Lerwick, Shetland, F.B.B.
Owen (Joseph), Grosserer 3
Reid (William), Gouverneur over Bermuda . . . . F.B.B.
Reventlow (F. D. Greve af), K. Dansk bef. Minister i London, F.B.B.
Rosenblad (Hs. Exc. M. Greve), En af Rigets Herrer, Stats-Min., Stockholm, 3
Smith (John Cotton), Sharon, Connecticut 100
Sourdeval (Charles Mourin de), Dommer ved Retten i Tours . . F.B.B.
Wulff (H. A.), Justitsraad og Stænderdeputeret, Nebel Mölle 3
Afzelius (P. W.), P.D., Vice-Bibliothekar, Upsala . . . . F.B.
Aschling (A. R.), Capitain i Artilleriet, Stockholm 3
Börresen (C. L.), Sognepræst til Næsby og Tjuvelse 3
Cardenas (Greve Laurent de), til Vallegio i Piemont* . . . . . . F.B.B.
Deichmann (J.), Cancellieraad 3
Hetsch (G. F.), Professor ved Kunst-Academiet i Kjöbenhavn 3
Hohlenberg (M. H.), Professor ord. i Theologien 3
Jacobsen (V.), Justitsraad, Committeret i Rentekammeret 3
Johansen (Hs. Exc. J.), Vice-Admiral 5
Königsfeldt (J. P. F.), Adjunct ved den lærde Skole i Frederiksborg . 3
M'Cauley (Daniel Smith, Esq.), Nordamericansk Consul i Tripolis, F.B.B.
Müller (C. L.), Lic. Theol., Inspecteur ved Mynteabinettet 3
Neergaard (J. A. Brun de), Kammerherre, til Skjoldenæsholm . F.B.B.
Paulsen (N.), Kongl. Dansk Consul i Valparaiso . . . . F.B.B.
Pollard (Richard, Esq.), Nordameric. Chargé d'Affaires i St. Jago, F.B.B.
Prieto (Hs. Exc. Don Joaquim), Præsident i Republiken Chili, F.B.B.
Quaade (P. F.), Generalmajor, Chef for Ingenieurcorpset 3
Segurola (Don Saturnino), Canonicus ved Cathedralen i Buenos-Ayres, F.B.B.
Stein (S. A. W.), Professor ved Universitetet i Kjöbenhavn 3
Thestrup (E. H.), Capitain i 10de Linie-Infanterie-Bataillon 9
Ursin (M. R.), Provst, Sognepræst til Domkirken i Viborg 3
Andersen (C. P.), Adjunct ved den lærde Skole i Slagelse 3
Arboe (N. P.), Justitsraad, Byfoged i Frederiksborg . . . . F.B.
Baastrup (F.), Forstmester, Overförster, Haderslev 3
Baggesen (F. W. M.), Capitain, Postmester i Rudkjöbing 3

Banegas (Don José Leon), Prof. ved Universitetet i Buenos-Ayres, F.B.B.
Belman (Henrik L.), Kongl. Spansk Consul i Helsingör 12
Benzon (C. F. O.), Kammerherre, til Lönborggaard 6
Bloch (H. C.), Sognepræst til Vigsnæs 6
Bloch (J. V.), Lic. Theol., Sognepræst til Egvad 4
Blom (H. Stoltenberg), Cancellier., Birkedommer ved Grevsk. Muckadell, 3
Borgen (P. N.), fh. Adjunct ved den lærde Skole i Kolding 3
Brorson (R. B.), Etatsraad og Byskriver i Aalborg 3
Christensen (C.), Capitain, Slesvig 3
Damkjær (J. R.), Lic. Theol., Sognepræst til Kjettrup 3
Danneskjold-Samsöe (Hs. Exc. C. C. S. Greve af), Over-Staldmester . . 3
Daue (P. H.), Sognepræst til Liunge og Uggelöse 3
Dinesen (A. W.), Capitain i Artilleriet, til Katholm 3
Discher (G. J.), Provst, Sognepræst til Fölleslöv 6
Dorph (L. R.), Adjunct ved den lærde Skole i Randers 6
Elberling (C. W.), Rector ved den lærde Skole i Slagelse 3
Engelbreth (W. F.), Consistorialraad, Sognepræst til Lyderslöv 4
Esbensen (J. R.), Sognepræst til Langaa og Oxendrup 3
Falsen (J. C. de), Commandeur 6
Fich (H. J.), Consistorial-Assessor, Sognepræst til Bogense og Skovby, 3
Fiedler (V.), Proprietair til Sevedögaard 3
Fischer (W. T.), General-Krigscommissair, Rendsborg 6
Fleischer (E. C.), Overlærer ved Cathedralskolen i Aarhuus 3
Fleischer (H. A.), Justitsraad, Borgemester og Byfoged i Aarhuus . . 3
Flemmer (H. C.), Sognepræst til Stillinge 4
Giessing (H. J.), Sognepræst til Ballerup 6
Grüner (C. F.), Oberst 3
Grüner (L. P. W.), Sognepræst i Rudkjöbing 4
Gyrsting (J.), Justitsraad, practis. Læge i Haderslev 9
Götzsche (H. C.), Sognepræst til Finderup 3
Hahn (J. C.), Sognepræst til Braband og Kasted 3
Hallam (Henry, Esq.), M.A., Vice.-Præs. i Antiq. Selskab i London, F.B.B.
Hammerich (F.), A. Mag., Sognepræst 3
Hammond (Charles, Esq.), Boston, Massachusetts . . . . F.B.B.
Hancke (Henry, Esq.), K. Dansk Consul paa det gode Haabs Forbjerg, F.B.B.
Holmstedt (S.), Adjunct ved Realskolen i Aarhuus 3
Holst (C. L.), Capellan, Egitslevmagle ved Slagelse . . . . F.B.
Jacobsen (J.), Sognepræst til Gjedsted og Fjeldsö 3
Kirstein (E. A.), Kammerraad og Landvæsens-Commissair 3
Knudsen (N. J.), Etatsraad og Toldkæmmererer, Helsingör . . . . F.B.
Krarup (C. J.), Sognepræst til Bregninge paa Thorseng . . . . . . F.B.
Lauts (U. G.), Professor ved Universitetet i Leyden . . . . . . F.B.B.
Lemmich (J. C. H.), Capitain-Vagtmester, Helsingör 6
Lindholm (H.), Amtmand over Skanderborg Amt 3
Manockjee Cursetjee (Esq.), Parsisk Literator, Bombay . . . . . F.B.B.

Mansa (F. W.), M.D., Divisionschirurg i Sö-Etaten 3
Mellerup (F. D.), Provst, Sognepræst til Greve og Kildebrönde 3
Moges (Greve A. de), Contre-Admiral, Brest 50
Mossin (C. F.), Sognepræst til Allinge paa Bornholm 3
Mule (U. C.), Sognepræst til Nörre Lyndelse 6
Möller (J.), Justitsraad, Byfoged i Præstö . . . . F.B.
Möller (M.), Justitsraad, Borgemester og Byfoged i Nykjöbing paa Falster, 3
Neraae (F. G.), Capitain ved 12te Infanterie-Bataillon, Fredericia . . . 3
Nielsen (C.), Sognepræst til Kallehauge 6
Petersen (H.), Capitain, Landskriver og Dige-Inspect. paa Pellworm, F.B.B.
Petersen (O. E.), Major ved 3die Dragon-Regiment, Aarhuus 3
Petersen (Th.), Over-Auditeur, Horsens 6
Plesner (M.), Provst, Sognepræst til Glud 3
Pontoppidan (D.), res. Cap. til Domkirken i Ribe og Sognepr. til Sem, S.B.B.
Qvistgaard (C. W.), Cancellieraad, Herredsfoged, Kolding 9
Reck (J. L.), Forstraad, Skovrider i 1ste Kronborgske Skov-District . 3
Ræder (N. D. A.), Justitsraad, Borgemester i Horsens 6
Scavenius (J. B.), Hofjægermester, til Basnæs . . . . F.B.B.
Schack (O. D. Greve af), til Schackenborg . . . . F.B.B.
Schwensen (J.), Cancellieraad, Byfoged og Byskriver i Nysted 6
Sheil (Justin), Oberst, Teheran i Persien . . . . F.B.B.
Simesen (S.), Major, Haderslev 8
Thiele (J. M.), Justitsraad, Kongen af Danmarks Haandbibliothekar . 3
Tillisch (G. F.), Kammerjunker, Sorenskriver paa Færöerne 6
Toxwerdt (A. G.), General-Krigscommissair, Faaborg 3
Trolle (J.), Eier af Næsbyhoveds Mölle ved Odense 9
Wilhjelm (P.), Sognepræst til Snöde 3
Wind (C. A.), Kammerherre, til Sanderumgaard . . . . F.B.
Worsaae (J. J. A.) 3
Zahle (J. C. J.), Provst, Sognepræst til Hveisel og Givskud 6
Zu Rhein (H. F. A. Friherre), München . . . . B.B.
Östrup (W.), Sognepræst til Longelse og Fuglsbölle 6
Aarestrup (C. W.), Overkrigs-Commissair, St. Croix 50
Andersson (C.), Capitain, Carlstad 3
Barnekow (F. W. C.), Kammerjunker, Ritmester, Odense 9
Bloch (F. C.), Sognepræst til Kvong og Lyne 3
Brockdorff (H. A. Greve af), Landraad, Amtmand, Neumünster . . B.B.
Clausen (E. T.), Lic. Theol., Sognepræst til Boeslunde 9
Cronstern (G. F. A. v.), Hofjægermester, til Nehmten . . . . . . F.B.B.
Eckhoff (J. W. M.), M.D., Justitsraad, Itzehoe 8
Erdmann (F.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Dorpat . F.B.B.
Ernst (J.), Sognepræst til Sönder Jernlöse og Söstrup 6
Genty de Bussy (Pierre), Statsraad og Militair-Intendant, Paris, F.B.B.
Graae (Christen), Sognepræst til Bödstrup 3
Graae (Christian), Sognepræst til Tranekjær og Tulbölle 3

Gundelach (F. C.), Cancellieraad, Byfoged og Byskriver i Lemvig . . . 6
Hallgrimsson (Jonas), Reykevig, Island . . . . F.B.B.
Hansen (E. C.), Skovrider i Tisvilde og Örkesholm 3
Hansteen (N. L.), Sognepræst til Traneberg 3
Holm (H. C. L.), Sognepræst til Emmelef 3
Jensen (J. C.), Sognepræst til Rorup og Gliim 6
Kornerup-Borch (S.), Etatsraad, Amtsforvalter, Rantzau 3
Kreuger (J. H.), Contre-Admiral, Stockholm 3
Leth (C. F. S.), Kammerjunker, til Egelykke 6
Möller (H. B.), Proprietair til Lysemose ved Nyborg 6
Nyegaard (P. N.), Kammerraad, Frederikskilde 3
Nörgaard (P. M. T.), Sognepræst til Ledreborg 6
Renouard (L. P.), Oberstl., Commandeur for 4de Jæger-Corps, Slesvig, 3
Reutersvärd (P. P.), Oberstlieutenant, Uddevalle 3
Ridolfi (Marquis Cosimo), Dir. f. Agerdyrkn. Inst. i Meleto i Toscana, F.B.B.
Rosendahl (Th. F.), M.D., Nordtorf 3
Sadelin (P. U. F.), P.D., Provst, Hammarland paa Åland . . . F.B.B.
Schiödte (J. G.), ord. Catechet i Ringsted 6
Schleppegrell (F. A.), Oberstl., Commandeur for 8de Linie-Bataillon, 3
Schrader (L. F. G.), Etatsraad, Borgemester i Haderslev 9
Stockfleth (Hannibal de), Oberst, Rendsborg 3
Stourdza (H. H. Fyrst Michael), Hospodar af Moldau . . . . . . F.B.B.
Strandgaard (L. W.), Toldinspecteur i Ebeltoft 3
Sörensen (A. A.), Sognepræst til Fröerslev og Sneslöv . . . . . . F.B.
Westzynthius (C. A.), Kongl. Norsk og Svensk Consul i Livorno, F.B.B.
Abel (L.), Provst, Sognepræst til Eltang og Vilstrup 6
Carlsen (J. F. S.), Sognepræst til Dalbyneder 3
Krassow (C. Greve von), Kongl. Preussisk Landraad, til Divitz 3
Moltke-Hvidtfeldt (A. G. Greve af), Kammerherre, Florens 100
Monrad (G. H.), Kammerherre, Medlem af General-Postdirectionen . . 3
Stiesen (Severin), Kongl. Siciliansk Consul i Helsingör 6
Bagger (J. K.), Præst for den lutherske Menighed paa St. Croix 50
Cigalla (Greve Giuseppe de), P.D., Santorino af det græske Archipel., 100
Ingerslev (H.), Sognepræst til Kongsted 3
Klick (J. J.), Kongl. Dansk Consul i Buenos-Ayres . . . . F.B.B.
Kunzen (C. F.), Regjeringsraad, St. Croix i Vestindien 50
Mathiesen (F. C.), Sognepræst til Höiby 6
Mauduit (A. F.), Correspondent af det franske Institut, Paris . . F.B.B.
Precht (H. W.), Major og Stadthauptmand paa St. Thomas . . F.B.B.
Rögind (J.), Adjunct ved Cathedralskolen i Aarhuus 3
Scholten (Fr.), Kammerjunker, Toldinspecteur paa St. Croix 50
Wood (Richard, Esq.), Kongl. Storbritannisk Consul i Damascus, F.B.B.
Grez (H. F. de), J.U.D., Breda i Nord-Braband . . . . F.B.B.
Holmberg (A. E.), Pastor adjunctus til Tjörn ved Kongelf 3
Leth (V. Stenersen), til Steensgaard, Kammerjunker 3

Siemsen (C. W.), Secretair ved det Kongl. Bibliothek i Hannover 6
Sorterup (J. B.), Adjunct ved Metropolitanskolen 3
Ahlmann (H.), Sognepræst til Igen paa Als 3
Arfwedson (C. D.), Nordamericansk Consul i Stockholm 3
Budde (C.), Sognepræst til Rimsö og Kastbjerg 3
Ewerlöff (F. A.), Kongl. Svensk og Norsk Gen. Consul i Kjöbenhavn, 3
Feddersen (B.), Justitsraad og Landretsnotar i Slesvig . . . . . F.B.B.
Haurowitz (H. V. H.), M.D., Ks. Russ. Statsraad og Livlæge, St. Petersborg, 50
Kasem Beg (M. A.), Professor ved Universitetet i Kazan . . . . . V.B.
Kæsemodel (C. H.), Capitain ved 9de Linie-Bataillon 3
Lassen (G. F.), Justitsraad og Landfoged paa Sylt 3
Lunding (H. M. W.), Justitsr., Cabinets-Secr. hos Kronpr. af Danmark, 3
Lützow (G.), Gen. Major, Commandeur for 4de Inf. Brigade, Rendsborg, 5
Löwenfeldt (C. F.), Kammerjunker, Capitain i 4de Jæger-Corps, Slesvig, 3
Magnusson (Christian), Sysselmand i Dale Syssel paa Island 3
Möller (C. F. E.), Sognepræst til Anholt 3
Nissen (N.), Proprietair til Spötterup . . . . F.B.B.
Oxholm (W. T. v.), Kammerh., Hofchef hos Kronpr. af Danmark, F.B.
Paucker (C. J.), Hofraad og Gouvernements-Procureur, Reval, F.B.B.
Schow (G. H. L.), Borgemester og Byfoged i Apenrade 3
Skalkovski (A.), Hofraad, Conservator ved Museet i Odessa 50
Wächter (J. C.), Forstraad, Conserv. ved den hist. Forening i Hannover, 3
Wenck (H. C.), Capitain, Kirchspielvogt, Rendsborg Amt 3
Adlerberg (V. v.), Ks. Russ. Gen. Lieut. og Gen. Post Dir., St. Petersb., F.B.B.
Mechlenburg (L. F.), Sognepræst til St. Clemens paa Amrum. 3
Miniscalchi (F. Greve), Keis. Österrigsk Kammerherre, Verona, F.B.B.
Schirinsky-Schikhmatoff (Fyrst P. A.), Geheimeraad, St. Petersb., F.B.B.
Warschau (Grev Paskévitsch Erivansky, Fyrste af), Stath. i Polen, F.B.B.
Westfelt (L.), K. Svensk Capitain og Gen.-Stabs Officeer, Stockholm, V.B.
Wetterbergh (C. A.), M.D., Regiments-Læge, Östersund . . . . V.B.
Boutkoff (Hs. Exc. P. G.), Geheimeraad, St. Petersborg . . . . . F.B.B.
Essen 1 (Hs. Exc. Greve P. K. von), General, St. Petersborg, F.B.B.
Galítzin (Fyrst Dmitri), General-Gouverneur i Moskou . . . . . F.B.B.
Knudsen (H. J. E.), Provst, Sognepræst til Krogsbölle 3
Kotzebue (C.), Keiserl. Russisk Consul i Jassy . . . . F.B.B.
Münch-Bellinghausen (E. Frih.), Ks. Österr Regjeringsraad, Wien, F.B.B.
Olsoufieff (Hs. Exc. B. D.), Hofmarschal hos Storfyrst Alexander, F.B.B.
Orloff (Hs. Exc. Greve A.), General, Medl. af Statsr., St. Petersborg, F.B.B.
Rumin (N. de), Keis. Russisk Statsraad og Kammerherre, Moskou, F.B.B.
Schindler (J.), Præsident for det regjerende Senat i Krakau . . F.B.B.
Schott (A. C.), Professor ved Gymnasiet i Stuttgart 10
Tischkevitch (E. Greve), Curator for Skolerne i Districtet Borysov, B.B.
Trepka (J. C. M.), Kammerjunker, Capitain i den danske Generalstab, 3
Uhde (Carl A.), til Handschuheim, Godsbesidder i Mexico 50
Akerman (John Y., Esq.), Secr. ved det numism. Selskab i London, F.B.B.

Amherst (Right Hon. William Pitt, Earl of), til Montreal i Kent . . . 100
Boutourlin (Dmitri Petrovitsch), Medlem af Statsraadet, St. Petersborg, 100
Demidoff (Fyrst Anathol), Greve til San Donato i Toscana . . . F.B.B.
Dirks (Jacob), J.U.D., Advocat ved den frisiske Overret i Leeuwarden, 50
Eckhoff (D. F.), M.D., Landphysicus paa Öen Föhr 4
Gortschakoff II (Fyrst Peter), Gouverneur over Vest-Siberien, F.B.B.
Grote (W. H. C. A. Friherre), Geh. Statsraad og Præsident i Eutin . 50
Hambro (C. J.), fh. Nordamericansk Consul, London 100
Hambro (Joseph), Hofraad, London . . . . C.B.B.
Haughton (Richard, Esq.), Professor i Hindustansk, Addiscombe 50
Hjort (P.), P.D., Professor, Lector ved Academiet i Sorö 3
Jennifer (Daniel, Esq.), Nordamericansk bef. Minister i Wien, F.B.B.
Knezevitsch (D. M.), Geheimeraad, Curator for Underv. Distr. Odessa, 50
Koutorga (M. S.), Professor ved Universitetet i St. Petersborg . . B.B.
Kulakowsky (J.), Curator for Gymnasiet i Bialystok . . . . . . F.B.B.
Lee (John, Esq.), LL.D., Medlem af det Kongl. Selskab i London, F.B.B.
Mansel (George), Capitain i den britiske Marine, London 50
Middeldorph (H.), Consistorialraad, Prof. ved Universitetet i Breslau, V.B.
Montefiore (Sir Moses), Medl. af det Kongl. Selskab i London, F.B.B.
Morris (Jacob G., Esq.), Philadelphia 50
Obolensky (Fyrst Michel), Statsraad, Moskou 50
Philosophoff (Hs. Exc. A.), Ks. Russ. Gen. Adjutant, St. Petersborg, 50
Shrewsbury (John Talbot Earl of), arvelig Hofmester i Irland, F.B.B.
Stroganoff (Greve G. A.), virkelig Geheimeraad, St. Petersborg, F.B.B.
Teïmouraz (H. H. Czarevitsch), Pr. af Georgien, Sön af K. Georg XIII, F.B.B.
Teleki von Széh (Joseph, Greve), Gouverneur over Siebenbürgen 100
Temple (Sir Grenville), Mahlberg i Storhertugdömmet Baden . . F.B.B.
Thacher (G. M., Esq.), Kongl. Dansk Consul i Boston . . . . . F.B.B.
Cawallin (B. E.), A.M., Collega ved den lærde Skole i Christianstad . 3
Cronstedt (A.), Gen.Maj., Gouv. ov. Åbo og Björneborgs Län samt Åland, B.B.
Fraenkel (E.), M.D., Medlem af Sundheds-Collegiet for Moldau, Jassy, 50
Haupt (M.), Professor ved Universitetet i Leipzig 50
Heurlin (C. J.), T.D., Statsraad og Chef for Eccles. Dep. i Stockholm, F.B.
Hällfors (C. E.), Contracts Provst, Åland 3
Koch (G.), Provst for Lö og Mögeltönder, Sognepræst til Döstrup . . 3
Schulze (H. W.), P.D., Director for det K. Antike-Cabinet i Dresden, 50
Woldsen (J. N.), Kongl. Dansk General-Consul i Amsterdam 50
Arneth (J.), Professor ved Univers. og Director for Antike-Cab. i Wien, 50
Bibesco (H. H. Fyrst Georg), Hospodar af Valachiet 200
Chmel (J.), Director for Geheime Archivet i Wien 50
Coopmans (E. W. de), K. Dansk Kammerh. og Chargé d'Affaires i Brüssel, 100
Daschkoff (J. A.), K. Russ. Statsraad og General-Consul, Bukarest . . 100
Egerton (Right Hon. Lord Francis), London 100
Frege (C. G.), K. Dansk Commerceraad og Gen.-Consul i Leipzig . . 50
Grotefend (G. F.), P.D., Director for Lyceet i Hannover 50

Helmreichen (V. von), Keis. Österr. Bjergværks-Director, Brasilien . . 50
Mavros (N. de), Statsr., Gen.-Inspect. over Quarantainerne ved Donau, B.B.
Neophytos (Hs. Em.), Metropolit af Valachiet 100
Schack (H.E. A. R. C. v.), Geh.-Raad og Ges. v. Forbundsd. i Frankfurt, B.B.
Stirbey (H. E. B. de), Storvornik af Valachiet . . . . B.B.
Traversay (Hs. Exc. A. J. Marquis de), Gen.-Maj. og Mil. Gouv. i Archangel, 50
Witt (H.), K. Dansk General-Consul i Peru, Lima . . . . S.B.B.
Wüstenfeld (H. F.), P.D., Professor ved Universitetet i Göttingen . . 50
Burnes (James, Esq.), Vice-Præsident i det Asiatiske Selskab i Bombay, 50
Ewald (G. H. A.), Professor ved Universitetet i Tübingen 50
Gibbes (Robert W.), M.D., Columbia i Syd Carolina . . . . B.B.
Macaré (C. A. R.), Medl. af General-Staterne for Zeland, Middelburg, 50
Traherne (J. M.), M.A. Oxford, Coedriglan, Cardiff, England . . . B.B.
Zoller (H.E. P. Frih. v.), Gen.-Lieut. og Chef f. Art.-Corps. i München, B.B.
Campana (G. Pietro), Hofraad, Rom . . . . B.B.
Canina (Luigi), Raad i Gen.-Com. f. Antiquit. og de skjönne Kunst., Rom, B.B.
Kuscheleff-Besborodko (A. G. Greve), virkl. Statsr., St. Petersborg, B.B.
Noroff (H. E. A. de), Geheimeraad, St. Petersborg . . . . V.B.
Wetzer (H. J.), Professor ved Universitetet i Freiburg 50
Wolanski (T. P. z. Wolan), Landraad, Pakosc i Storhertugd. Posen, B.B.
Wrangel (Baron F. v.), General-Lieutenant, Stettin . . . . B B.
Frye (William E.), fh. Storbrit. Major af Infanteriet, Paris . . . B.B.
Webber (Samuel), M D., Charlestown i New Hampshire . . . . . . B.B.
Coquebert de Monbret (E.), Paris . . . . B.B.
Cousin (H. E. Victor), Pair af Frankrig, Underviisn.-Min., Paris, B.B.
Lewis (Martin, Esq.), Baltimore, Maryland . . . . B.B.

REGNSKAB OVER SELSKABETS PENGEVÆSEN FOR AARET 1844.

INDTÆGTER:	Rbd.	Sk.
Casse-Beholdning fra 1843 . . . . r. S.	77.	93
Hans Majestæt Kongen af Danmarks aarlige Gave	300.	„
Gaver og bestandige Bidrag fra Medlemmerne[1]	4080.	„
Aarlige Bidrag fra samme[2]	1650.	„
Böger og extraordinaire Tilskud[3]	128.	8
Renter af det faste Fond	1611.	11
	7847.	16
UDGIFTER:		
Anvendt til det faste Fonds Forögelse	4117.	75
Íslendinga Sögur	436.	64
Historiske Fortællinger om Islændernes Færd	126.	72
Scripta historica Islandorum	246.	64
Grönlands historiske Mindesmærker	610.	„
Antiquarisk Tidsskrift	472.	35
Mémoires de la Société	72.	„
Selskabets Archiv for antiquariske og historiske Topographier og Tegninger samt disses Gravering i Kobber, Staal eller Træ	502.	10
Aftryk af Kort og Kobbere	234.	8
Afskrifter af islandske Oldböger, Diplomer &c.	18.	60
Antiquariske Undersögelser af Runestene i Sverrig	58.	72
Böger for Selskabets Bogsamling og Indbinding	106.	76
Indheftning af Antiquarisk Tidsskrift m. v.	217.	4
Andre Udgifter til Selskabets Bud, Opvarteren ved Forsamlingerne, Qvitteringsblanketter, ved Diplomers Udfærdigelse, Porto af Breve og Pakker m. v.	559.	64
	7779.	28
Casse-Beholdning den 31te December 1844	67.	84
	7847.	16

Kjöbenhavn, den 31te December 1844. J. F. MAGNUS.

Undertegnede have, som Selskabets for Aaret 1844 valgte Revisorer, revideret foranstaaende Regnskab, og befundet samme aldeles rigtigt. Vi bevidne derhos at have befundet, at Selskabets faste Fond i Aaret 1844 er forögет med det Belöb, som den Kongelig confirmerede Fundation af 30te October 1834 § 2 foreskriver at skulle oplægges[4].

Kjöbenhavn, den 15de April 1845.

LÖGSTRUP. H. B. HORNBECK.

1-2) Disse tvende Summer udgjöre Belöbet af Medlemmernes i Aaret 1844 ydede og i den her foran indförte Liste anmeldte Bidrag. 3) Nogle Bidrag fra Udlandene ere erlagte i fremmede Myntsorter, der ere omvexlede. Disses Belöb i Rbd. r. S. ere i det skrevne Regnskab nöiagtig specificerede, ethvert paa sit Sted, men her ere Overskudene af Skillinger, for Pladsens Skyld, henförte samlede under Rubriken „extraordinaire Tilskud". 4) Fundationens § 2 bestemmer nemlig, at alle de bestandige Bidrag af 50 Rbd. og ligeledes de större Donationer skulle anvendes til det faste Fonds successive Forögelse.

DET KONGLIGA
NORDISKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET.

DEN 1 JANUARI 1846.

ÖFVERSIGT ÖFVER
DET KONGLIGA NORDISKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS
FASTA FOND
MED EN LISTA ÖFVER DESS
STIFTANDE LEDAMÖTER.

Anm. Till följe af statuterna införes i alla årsberättelser listan på de stiftande Ledamöter, som till fonden hafva lemnat ett bidrag af 100 rbd. eller deröfver.

	Silfver Rbd.
H. M. FREDERIK VI*, KONUNG AF DANMARK	300
H. M. CHRISTIAN VIII, KONUNG AF DANMARK	300
H. M. OSCAR I, KONUNG AF SVERIGE OCH NORRIGE	300
H. M. NICOLAUS I, KEJSARE AF RYSSLAND	400
H. M. FREDRIK WILHELM IV, KONUNG AF PREUSSEN	200
H. M. WILHELM I*, KONUNG AF NEDERLÄNDERNA	200
H. M. CARL ALBERT, KONUNG AF SARDINIEN	200
H. M. WILHELM II, KONUNG AF NEDERLÄNDERNA	100
H. M. DON PEDRO II, KEJSARE AF BRASILIEN	200
H. M. OTTO I, KONUNG AF GREKLAND	150
H. M. FREDRIK AUGUST, KONUNG AF SACHSEN	100
H. Ks. H. LEOPOLD II, STORHERTIG AF TOSCANA	100
H. K. H. GEORG, STORHERTIG AF MECKLENBURG-STRELITZ	180
H. K. H. FRANZ, STORHERTIG AF MECKLENBURG-SCHWERIN	180
H. K. H. AUGUST, STORHERTIG AF OLDENBURG	200
H. K. H. LEOPOLD, STORHERTIG AF BADEN	100
H. K. H. FREDERIK, KRONPRINS AF DANMARK	150
H. K. H. CARL, KRONPRINS AF NORRIGE OCH SVERIGE	100
H. Ks. H. ALEXANDER, STORFURSTE, TRONFÖLJARE AF RYSSLAND,	300
H. K. H. WILHELM, PRINS AF PREUSSEN	100
H. K. H. WILHELM, PRINS AF ORANIEN	100
H. K. H. FREDRIK, PRINS AF NEDERLÄNDERNA	100
H. K. H. CARL, HERTIG AF LUCCA	250
H. D. WILHELM*, HERTIG AF NASSAU	200
H. H. ADOLPH, HERTIG AF NASSAU	100
H. H. ERNST, HERTIG AF SACHSEN-COBURG OCH GOTHA	100
H. H. PETER, PRINS AF OLDENBURG	100
Aall (Jacob)*, Egare af Næs jernbruk och Ledamot af Norska Storthinget,	100
Ackermann (W. A.), Professor vid Gymnasiet och Bibliothekarie i Lübeck,	100
Adlerberg (V.), Gen. Lieuten. och General-Postdirecteur, St. Petersburg,	100
Ahlefeldt-Laurvigen (C. J. F. Grefve), Kammarherre, till Langeland,	100

Albinus (J. H. J.), Proprietair till Warmark i Hertigdömet Slesvig . . . 300
Almeida e Albuquerque (Don Francisco), f. d. Utr. Min., Rio Janeiro, 100
Amherst (William Pitt Earl of), till Montreal i Kent 100
Andersen (Jannich), Canzli-Råd och Förliknings-Commissarie, Odense . 450
Araujo-Ribeiro (Don José de), Kejs. Brasiliansk bef. Minister i Paris . 100
Aspinwall (T.), Nordamerikansk General-Consul i London 100
Beamish (North Ludlow), Major, till Beaumont i Irland 100
Berzelius (Friherre Jacob), Prof. og Secr. vid Vet. Acad. i Stockholm, 100
Bexley (Nicolas Lord), Vice-President i det Kgl. Literatur-S. i London, 200
Bibesco (H. H. Furst Georg), Hospodar af Valachiet 200
Bille-Brahe (Grefve Preben), Geh. Confer.-Råd, till Brahesminde i Fyen 100
Blome (Adolph von), Kongl. Dansk befullmägtigad Minister i London . 100
Blome (Grefve O.), f. d. Kongl. Dansk bef. Minister i St. Petersborg . 170
Bludoff (Dimitrij), Kejs. Rysk Inrikes-Minister, St. Petersburg 100
Botfield (Beriah, Esq.), till Norton-Hall i Northamptonshire 200
Bridgham (Hon. Samuel W.), Providence, Rhode-Island 100
Brockdorff (Baron C L.)*, Curator för Universitetet i Kiel 100
Bröndsted (P. O.)*, Geh -Legations-Råd och Prof. vid Univ. i Kphamn. 100
Bülow (Johan von)*, Geheime-Conference-Råd, till Sanderumgård . . . 100
Buturlin (Dmitri P.), Ledamot af Stats-Rådet, St. Petersburg 100
Carlisle (Sir Nicolas), Secreterare vid Antiqvarernas Sällskap i London, 300
Casaus (Don F. Ramon), Erkebiskop af Guatemala och Biskop af Havannah 170
Chaudoir (Baron Stan. de), Curator för Undervisnings-Districtet Kiev . 100
Cigalla (Grefve Giuseppe), Santorin af Cycladerne i Grekiska Archipelagen 100
Cooper (Charles Purton, Esq.), F.R S., F.S.A., M.A. Oxford 100
Coopmans (E. W.), Kongl. Dansk Chargé d'Affaires i Brüssel 100
Daschkoff (Dmitri)*, Kejs. Rysk Minister för Lagväsendet, St. Petersburg 100
Daschkoff (G. A.), Kejs. Rysk General-Consul i Moldau och Valachiet 100
Demidoff (Furst Anathol), Grefve af San Donato i Toscana 200
Dietrichstein (Grefve M. von), Chef för Hofbibliotheket i Wien 100
Donner (Conrad H.), till Rethswisch, Conference-Råd, Altona 250
Doudeauville (O. Hertig af)*, Pair af Frankrike, Pres. i det geogr. S. i Paris 100
Egerton (Lord Francis), M.P., F.G.S., Hon. D.C.L. Oxford 100
Ekman (G. H.), Commerce-Råd, Grosshandlare i Götheborg 100
Elphinstone (Hon. Mount-Stuart), Ledamot af det Asiat. Sällskapet i London 100
Elton (Romeo), Professor vid Browns Universitet i Providence 100
Eugenius (Hs. Em.)*, Medlem af den h. Syn., Metropolit af Kiev och Halicz, 100
Fife (James Duff Earl of), Lord-Lieutenant af Banffshire i Skottland . . 100
Freymark (C. A. W.), Gen.-Superintendent och evangelisk Biskop i Posen 100
Galítzin (Furst Dmitri), General-Gouverneur i Moskau 200
Galítzin (Furst Sergius), Curator för Undervisnings-Districtet Moskau, 240
Gortschakoff (Furst Peter), General-Gouverneur öfver Vest-Siberien . . 100
Gråberg de Hemsö (Grefve J.), Kammarherre hos Storhertigen af Toscana, 100
Gurney (Hudson, Esq.), Vice-President i Antiqvarernas Sällskap i London, 100
Hall (Roman), Amiral, Gouverneur i Archangel 100
Hallam (Henry), Vice-President i Antiqvarernas Sällskap i London . . . 100

Hambro (Carl Joaquim), f. d. Nordamerikansk Consul, London	100
Heintze (J. F. E. Baron von), Kammarherre och Amtman i Kiel . . .	100
Horsburgh (James)*, Hydrograph vid det Engelsk-Ostindiska Compagniet,	150
Ingram (James), President för „Trinity-College" af Universitetet i Oxford,	100
Jacob (Hs. Em.), Biskop af Saratov og Zarizinsk	100
Jenisch (M. J.), Senator i Hamburg	100
Kemble (John M. Esq), M. A., Trinity College, Cambridge	100
Kiriakoff ((Michel)*, Kejserligt Ryskt Collegie-Råd, Odessa	120
Klewiz (W. A. von), Kongl. Preussisk Geheime-Statsminister, Berlin . .	120
Klick (J. J.), Konglig Dansk Consul i Buenos Ayres	100
Kold (Peter)*, Agent, Köpman och Fiskeri-Redare, Nibe	600
Kouschelef-Besborodko (Grefve A.), verkl. Stats-Råd, St. Petersburg.	100
Krabbe-Carisius (Hans)*, Stats-Minister för Utrikes Ärenderne, Kphamn,	100
Lamb (William, Esq.), St. Thomas i Vestindien	210
Lang (Hugh)*, M. D., Greenock i Skottland	100
Leathes (Philip Hammersley, Esq.)*, F.S.A. London	100
Le-Blanc (Thomas, Esq.), LL.D., F.S.A., Advocat, London	100
Lee (John, Esq.), L.L.D., Ledamot af det Kongl. Sällskapet i London. .	100
Lerchenfeld (E. Baron von)*, Geheime-Statsminister, München	100
Lewis (Martin, Esq.), Baltimore, Maryland	100
Lowell (Charles), D. D., Kyrkoherde i Boston, Massachusetts	100
Macedo (Don Joaquim da Costa de), Sekreterare vid Vet. Akad. i Lissabon	100
Macgregor (Francis C.), Kongl. Storbritannisk General-Consul i China,	100
Macleod (Sir Henry G.), Gouverneur öfver Trinidad	100
Manockjee Cursetjee (Esq.), Parsisk Litterateur, Bombay	100
Marquez (J. J.), f. d. President i Nya-Grenada i Sydamerika.	100
Martinez de la Rosa (Don F.), Kongl. Spansk Premier-Minister, Madrid	100
Mavros (Nicolas de), verkligt Stats-Råd, Bukarest.	100
Menschikoff (Furst Alex.), Amiral, General-Gouverneur öfver Finland.	150
Metcalfe (Sir Charles), Gouverneur öfver Agra i Hindostan, ...	200
Metternich (C. Furst), Keiserl. Österrikisk Stats-Canzler, Wien	100
Miniscalchi (Grefve Franz), Kejserl. Österrikisk Kammarherre, Verona.	100
Mittrowsky (Grefve)*, Keiserl. Österrikisk Öfverste-Canzler, i Wien. .	100
Molander (Johan)*, T. D., Biskop öfver Borgå Stift i Finland	100
Moltke (Grefve A. W.), K. Dansk Geheime-Stats- och Finants-Minister,	100
Moltke (Grefve Carl E.), Geheime-Conference-Råd, till Ågård	100
Moltke-Hvidtfeldt (Grefve A. G.), Kongl. Dansk bef. Minister i Neapel	100
Montefiore (Sir Moses), Ledamot af det Kongl. Sällskapet i London . .	100
Mülertz (A. F.)*, P. D., Rector vid den lärda Skolan i Horsens. . . .	100
Navarrète (Don Fern. de)*, Pres. K. Acad. för Spaniens Historia i Madrid,	100
Neophytos (Hs. Em.), Metropolit af Valachiet	100
Olfers (J. F. M. von), General-Direct. öfver de K. Preuss. Museerna, Berlin,	100
Orloff (Grefve Alexis), General, Ledamot af Stats-Rådet, St. Petersburg	100
Ouseley (Sir Gore), Directeur i det Asiatiska Sällskapet i London . . .	100
Ouseley (William G.), Kongl. Storbrit. bef. Minister i Buenos Ayres . .	100
Peterson (John), Öfverdommare på St. Vincent i Vestindien	100

Petit (Louis Hayes, Esq.), Ledamot af det Kongl. Sällskapet i London, 200
Plaskett (Joseph), Major, St. Croix i Vestindien 100
Plumer (William, Esq.), Epping, New-Hampshire 100
Precht (H. W.), Öfverste-Lieutenant og Stadthauptman på St. Thomas . 200
Prescott (Henry), Gouverneur öfver Newfoundland. 100
Preus (J. C.), Sorenskrifvare i V. Nedenæs, Stadsfogde i Grimstad . . . 100
Prieto (Don Joaquim), f. d. President i Republiken Chili i Sydamerika, 100
Prudhoe (A. P. Lord), Capitain i den Brittiska Marinen, London 100
Pyrker (Hs. Em. J. L.), Patriarch-Erkebiskop af Erlau i Ungarn 100
Rafn (Carl Christian), Sällskapets Sekreterare 100
Rehling (J.)*, General-Gouverneur öfver Danska Ostindien, Tranquebar, 100
Reventlow (D. C. E. Grefve af), Kammarherre, till Brahetrolleborg . . 100
Reventlow (F. D. Grefve af), Konglig Dansk bef. Minister i London . 100
Rumin (N. de), Keiserligt Ryskt Stats-Råd, Moskau 100
Santa-Cruz (Andreas), Prot. för den Peru-Boliviska Confœderationen . . 160
Scavenius (Jacob Brönnum), Hofjägmästare, till Basnæs i Seland 100
Schack (Otto Diderik, Grefve af), till Schackenborg 100
Schindler (Johan), President för den regerande Senaten i Krakau . . . 100
Schmidt (P. C.), Proprietair till Windeby och Senator i Tönningen . . 200
Scholten (P. C. F.), General-Gouv. öfver Danska Vestindien, St. Croix, 100
Schubert (F. H. von), General-Lieutenant, St. Petersburg 100
Sieveking (Carl), Syndicus i Hamburg 100
Sjögren (A. J.), Kejs. Ryskt Collegii-Råd och Academiker, St. Petersburg 100
Smith (John Cotton, Esq.), Sharon, Connecticut 100
Smith (M.), Kongl. Norsk Sjö- och Landtkrigskommissarie, Arendal, 100
Stenhammar (M.), T. D., Prost och Kyrkoherde till Risinge, Öster-Göthland 100
Stifft (Friherre A. J. v.)*, Kejsar Franz den Förstes Lifmedicus, Wien, 100
Stirbey (Barbo de), Storvornik af Valachiet 100
Stourdza (H. H. Furst Michael), Hospodar af Moldau 200
Stroganoff (Gregorius Grefve), Kejs. Ryskt Geheime-Råd, St. Petersburg, 100
Ströyberg (Christopher), Canzli-Råd, Ålborg 600
Swinburne (Sir John E.), Baronet, Pres. för Ant. Sällskap i Newcastle. 150
Teïmouraz (H. H. Czarevitsch), Prins af Georgien, Son af Konung Georg XIII 100
Teleki von Czéh (Grefve Joseph), Gouverneur öfver Siebenbürgen . . 100
Thamsen (Hans Ditlev)*, verkligt Stats-Råd, Stuttgard 2,020
Toreno (Grefve José Maria de)*, Kammarherre hos Drottn. af Spanien, 100
Tyszkiewicz (Grefve Eustacius), Curator för Skolorna i Borysov 100
Uvaroff (Sergius), Minister för Undervisnings-väsendet, St. Petersburg, 100
Van Buren (Martin), f. d. President i Nordamerikanska Fristaterna . . . 100
Van Deurs (J. F.), General-Krigscommissarie, till Frydendal i Seland . . 100
Vargas (J. F.), M. D., f. d. Pres. i Republiken Venezuela i Sydamerika, 100
Waldo (Daniel, Esq.), Worcester, Massachusetts 100
Wallén (C.), Geheime-Råd, Ledamot af Senaten för Finland 100
Warschau (Grefve Pasckévitsch Erivansky, Furste af), Ståthållare i Polen, 150
Webster (Noah), LL. D, New-Haven i Connecticut 100
Wellenheim (Leopold Welzl von)*, Kejs. Österrikiskt Hof-Råd, Wien . . 100

Werkmester (M.), geographisk Landtmätare, Svendborg	100
Wilson (Right Rev. Daniel), D. D., Biskop af Calcutta i Bengalen . .	100
Winthrop (Thomas L.), Pres. i det Amerikanska Antiquitets-Sällsk i Boston,	100
Wolanski (Tadeusz Przyiaciel z Wolan), till Pakosc, Bromberg	100
Wood (Richard, Esq.), Kongl. Storbritannisk Consul i Damascus	100
En rysk Statsman i St. Petersburg	100
En Amerikanare	500
Fond under Benämningen „Grönland"	600
Fond under Benämningen „Stavanger"	200
Den öfriga Tillväxtfonden, bildad af de ordinära beständiga bidragen,	19,580
Sällskapets fasta Fond den 31te December 1845 . . Rbd. Sölv	46,000

FÖRKLARING AF REVISORERNA.

Undertecknade, som det Kongliga Nordiska Fornskrift-Sällskapets för år 1845 valda Revisorer, hafva eftersett Sällskapets fasta Fond för utgifvandet af isländska fornskrifter och befrämjandet af kännedomen om Nordens forntid till ett belopp af 46,000 rbd. silfver i Kongliga 4procents obligationer, och bevittna härmed, att den bestämmelse, som den af Hans Kongl. Maj:t bekräftade Fundationen för fonden af 30de October 1834 § 4 föreskrifver, är iakttagen.

Köpenhamn d. 7de Januari 1846.

LÖGSTRUP. H. B. HORNBECK, M. D.

ÖFVERSIGT ÖFVER DE UTGIFNA SKRIFTERNA.

FORNMANNA SÖGUR, *eller historiska sagor om tilldragelser i Norrige, Sverige och Danmark; utgifna på fornspråket efter isländska Handskrifter;* complett i 12 band med 7 facsimiler.

SCRIPTA HISTORICA ISLANDORUM de rebus gestis veterum Borealium, latine reddita et apparatu critico instructa, opera et studio Sveinbiörnis Egilssonii. Vol. I-XII (complett).

OLDNORDISKE SAGAER, samma sagor i dansk öfversättning; complett i 12 band.

FORNALDAR SÖGUR NORDRLANDA, fullständig samling af mythisk-historiska sagor om tilldragelser i Norden före Islands bebyggande, utgifne på fornspråket af C. C. Rafn, komplett i 3 band med 1 facsimile.

NORDISKE FORTIDS SAGAER, samma sagor i dansk öfversättning af C. C. Rafn, likaledes i 3 band.

KRAKUMAL, sive Epicedium Ragnaris Lodbroci Regis Daniæ, utgifvet med inledning och upplysande anmärkningar af C C. Rafn.

FÆREYINGA SAGA eller Færöboarnes Historia på den isländska grundtexten med färöisk och dansk öfversättning, utgifven af C. C. Rafn, med ett facsimile och karta öfver Färöarne.

ISLENDINGA SÖGUR *eller historiske sagor om tilldragelser på Island, utgifna på fornspråket.* 1ste bandet med en karta öfver gamla Island och 4 facsimiler.

HISTORISKE FORTÆLLINGER om Islændernes Færd hjemme og ude i Bearbeidelse efter de gamle Grundtexter af N. M. Petersen, 1-4 band.

GRÖNLANDS HISTORISKE MINDESMÆRKER, utgifna på fornspråket med dansk öfversättning, inledningar och upplysande anmärkningar, complett i 3 band med 12 kopparstick.

ANTIQUITATES AMERICANÆ sive Scriptores Septentrionales Rerum Ante-Columbianarum in America, samling af i Nordens fornskrifter befintliga berättelser om de gamla Nordboarnes upptäcktsresor till Amerika från det 10de till det 14de Århundradet. Studio et opera Caroli Christiani Rafn; med 18 plancher.

TIDSSKRIFT FOR NORDISK OLDKYNDIGHED, komplett i 3 band med 1 facsimile.

NORDISK TIDSSKRIFT FOR OLDKYNDIGHED, komplett i 3 band med 9 kopparstick.

ANNALER FOR NORDISK OLDKYNDIGHED, 1836-45 (1-5 band) med 49 stål- och kopparstick.

MÉMOIRES DE LA SOCIÉTÉ ROYALE DES ANTIQUAIRES DU NORD, 1836-1839 (Vol. I-II.) med 29 plancher.

BÓDSBRÈF TIL ÍSLENDÍNGA

UM FORNRITA-SKÝRSLUR OG FORNSÖGUR.

Það er sannreynt, að fornar frásagnir, fornkvæði og mart annað, sem haldizt hefir í manna minni lángt fram eptir öldum, og lýsir á margan hátt hugmyndum, átrúnaði og lifnaðarháttum feðra vorra, er óðum að gleymast, og óttast má að það hverfi allt vonum bráðara, ef ekki er hirt að rita það upp í tíma og safna því sem enn er eptir, sem vera má að eigi sè all-lítið, ef vel er athugað. Margir einstakir menn hafa að sönnu safnað ymsu slíku, en söfn þeirra dreifast opt og týnast, þegar þeirra missir við, og verðr fyrirhöfn þeirra til einkis, þegar ekki er safnað á einn stað því sem margir draga saman, og þvínæst geymt og rannsakað af þeim mönnum, sem með alhuga ígrunda allt það, er viðvíkr þekkíngu fornaldarinnar og öllu athæfi feðra vorra.

Í Noregi, Svíþjóð og Danmörku hafa menn þegar safnað miklu, bæði af fornaldargripum og mörgu öðru, því sem geymzt hefir meðal manna og á einhvern hátt má skýra þekkíngu manna um framliðnar aldir; en því meira sem safnað er, því framar finna menn, að jafnvel það, sem í fyrsta áliti má virðast vettugis vert, og áðr hefir verið kallað eintómt hindrvitni og markleysa, gefr mönnum mikilvægar bendíngar og er til mikillar skýríngar, þegar allt kemr saman og hvað kemr á sinn stað á hinni margkvísluðu grein fornfræðanna.

Hin konúnglega nefnd, sem stendr fyrir geymslu fornaldarleifanna, hefir hugleidt, hversu mikil nauðsyn væri að fá safnað skýrslum um allt það, sem á einhvern hátt getr frædt menn um hinar liðnu aldir — því síðari aldirnar standa fornöldinni nær en vèr, og gegnum þær eða frá þeim má opt rekja fram til fornaldarinnar — þannig, að það

verði geymt í safni sèr, og smámsaman auglýst á prenti, á þann hátt sem hentast þykir. Nefnd þessi hefir því borið upp við HANS HÁTIGN KONÚNGINN, að stofnsett yrði, með tilhlutan nefndarinnar og hins Konúnglega Norræna Fornfræða-Fèlags, slíkt skjalasafn, og hefir konúngr samþykkt það með allrahæstum úrskurðum 27. Aug. 1845 og 7. Febrúar 1846, samkvæmt uppástúngu nefndarinnar.

Skjalasafn þetta er ætlað til að verði í tveim deildum:

„I, FORN-NORRÆN OG ÍSLENZK DEILD; þar skal geyma í allskonar brèf og skjöl, eða afskriptir þeirra, sem merkileg eru, svo og íslenzk og forn-norræn rit, og ennframar söfn þau, sem snerta sögu og fornfræði Færeyja, Íslands og Grænlands."

„II, FORNFRÆÐILEG HÈRAÐA-LÝSÍNGA DEILD; þar skal geyma skýrslur, lýsíngar, uppdrætti o. fl., sem snertir norrænar fornaldarleifar, og sèrílagi hèraðalýsíngar í Danaveldi, sömuleiðis myndir eða lýsíngar fornleifa, sem líkjast hinum norrænu".

Skjalasafninu er og samtengt bókasafn Fornfræða-Fèlagsins.

Til að stjórna skjalasafni þessu hefir konúngr skipað þriggja manna nefnd: ritara hins Konúnglega Norræna Fornfræða-Fèlags, etazráð C. C. Rafn, einkum við hina fyrrnefndu deild; ritara hinnar Konúnglegu Fornleifa-Nefndar, etazráð C. J. Thomsen, einkum við hina síðarnefndu deild, og þaraðauki etazráð og leyndarskjalavörð Finn Magnússon; til skjalavarða (archivsekretera) við safn þetta hefir konúngr sett: við hina fyrri deild alþíngismann og stípendíar við safn Árna Magnússonar, Jón Sigurðsson, en við hina síðari J. B. Sorterúp, kennara í latínuskóla höfuðborgarinnar og Aðólf Strúnk, báða aðstoðarmenn forngripasafnsins á Kristjánsborg.

Íslendíngar hafa að vísu miklu auðugra safn af ritum um fornöld allra Norðrlanda og Íslands sjálfs, en aðrar þjóðir á Norðrlöndum, og rit þeirra eru og munu verða aðaluppspretta þeirrar þekkíngar á trú og framferðum fornmanna, sem úr ritum verðr fengin; eru og þessi rit

þaraðauki fullkomin fyrirmynd sagnaritunar og margsháttar fróðleiks, og hafa fyrir þá sök jafnan verið Íslandi og Íslendíngum til mikils sóma. En jafnvel þó mikið sè safnað í ritum þessum, þá er bæði, að mart í þeim þarf útskýríngar við, og hana eiga þeir menn, sem í landinu búa, hægast með að gefa (t. a. m. um örnefni o. fl.), enda er og mart af fornsögum og ymsum öðrum fróðleik enn við lýði meðal alþýðu á Íslandi, sem getr orðið til mikillar skýríngar sögunum og frædt menn um siðferði og háttu, átrúnað og allt ásigkomulag landsbúa fram eptir öldum, og gefið margar bendíngar til að þekkja siðu fornaldarinnar, þareð mart háttalag hennar hefir haldizt lengr við á Íslandi en annarstaðar. Íslendíngar eru og kunnir að því, að þeir elska fornöld sína, einsog maklegt er, og má því vænta, að þeir láti ekki sinn hluta eptir liggja, að láta í tè það sem í þeirra valdi stendr, til þess að efla þann fróðleik, sem ávallt hefir verið þeim kærastr.

Nefnd sú, sem áðr var getið, lætr nú gánga brèf til sèrhvers hèraðs í Danaveldi, og hefir mikla von um, að fá þær skýrslur sem kostr er á, og á þann hátt fullnægja skipun konúngsins og ná hinu mikilvæga augnamiði stiptunarinnar. Í hinu sama trausti lætr hún boðsbrèf þetta gánga á Íslandi, og á viðlíkan hátt á Færeyjum og Grænlandi.

Til þess að sèð verði greinilega, hverra skýrslna vèr einkum æskjum, munum vèr nú í stuttu máli skýra frá hinum helztu atriðum þar að lútandi:

Skýrslurnar greinast einkum í þrjá flokka; fyrst skjöl og skilríki, handrit eða brèf og þesskonar (*fornrit*); þarnæst skýrslur og lýsíngar á stöðum, örnefnum og þvíumlíku (*staðalýsíng*); í þriðja lagi skýrslur um allt það, sem við víkr háttum og öðrum alþýðlegum siðum, leikum o. s. frv. á fyrri og síðari tímum (*alþýðleg fornfræði*)

FORNRIT. Í hinum fyrsta flokki nefnum vèr til, að vèr æskjum að fá skýrslur um, hvar til sè handrit af fornsögum, gömul eða ný, um það, hvernig þau eru á sig komin, hvort þau eru á skinni eða pappír, hversu gömul þau muni vera, hverjar sögur þar sè á, og, ef vel er, sýnishorn

þeirra afskrifað, ef þær eru merkilegar eða fásènar. Sömuleiðis um lögbækr fornar (Grágás, Járnsíðu, Jónsbók, og útlend lög, ef til eru). Á sama hátt um rímur, með tilgreindu nafni höfundarins, tölu rímnanna og upphafserindi. þá um kvæðabækr, og kvæðasöfn eða syrpur, og einstök kvæði, meiri og minni, með sýnishorni þeirra (upphafserindi og erindatölu). Enn fremr um brèfabækr, máldagabækr, kirknabækr, dómabækr, alþíngisbækr, ættatölubækr og sèrhver önnur rituð söfn. Sömuleiðis um brèf eða brèfasöfn einstakra manna, sem merkismenn hafa verið, og verðskulda að þeirra minníng sè á lopt haldið. Einnig um einstök skjöl, máldaga, jarðakaupabrèf o. s. frv., bæði á skinni og pappír, með ártali þeirra og degi, og stuttu ágripi efnisins. Sè að eins til afskriptir, þarf að skýra frá, ef verðr, hvaðan þær sè sprottnar, og í hverra eign þær verið hafi. Ef eigendr slíkra rita vilja láta þau af hendi, eða óttast má að þau líði undir lok, eða þau sè skemmd og kölluð ólæsileg, verðr fúslega tekið við þeim til safnsins, en að öðrum kosti er óskanda, að borin verði umhyggja fyrir, að þau verði geymd í skjalasafni stiptsbókasafnsins eða öðrum óhultum stað á Íslandi sjálfu.

Staðalýsíng. Í öðrum flokki nefnum vèr til skýrslur um allt það, sem við kemr einstökum stöðum eða örnefnum á landinu, einkum þeim, sem til eru greind í sögunum eða í máldögum, eða sögur gánga frá að fornu eða nýju. þar tilgreinum vèr einkum skýrslur um forn bygðarlög eða bæi, hvar verið hafi að fornu, og hvenær og hvernig breyzt hafi, svo sjá megi eða sögur gángi frá, og hver merki til þess sjáist. Um forn hèraðaskipti, eða sókna, o. s. frv., og hversu breyzt hafi. — Um eldsumbrot í jörðu, menjar þeirra, uppruna, stærð, örnefni og sögur um þau; þarmeð hraun, hvera, laugar, brennistein o. s. frv. — Um forna vegu, sem menn vita eða sögur gánga af. — Um örnefni eða forvirki, garðlög o. fl., sem benda til jarðirkju, akurirkju, skóga, rauðasmíðis o. s. frv. að fornu. — Um forna þíngstaði eða samkomustaði, t. a. m. alþíng, hèraðsþíng, leiðarþíng, einnig dómhrínga, lögrèttur, o. s. frv. —

Um forn kaupstaðastæði, eða búðastæði; hvar skipum hafi verið lagt upp í ár eða voga, hróf höfð, eða þesskonar, svo ráða megi af örnefnum eða öðru. — Um aflagðar kirkjur, bænhús o. s. frv., og hver merki sjáist til, eða örnefni þar af dregin; til þess heyrir og, þar sem einhver vottr er til, af örnefnum eða öðru, að verið hafi nokkur átrúnaðr eða dýrkan í heiðni eða í páfatrú (hof, hörgar, blót-steinar — dýrkun krossins helga o.s.frv.). — Um forn húsastæði, virki eða bæi, skála o.s.frv.; eða og hauga, vötn, brunna, fossa, hellra, steina, hvort heldr með letri eðr eigi. — Um forngripi eðr annað merkilegt, sem fundizt hefir á tilgreindum stöðum, eða enn eru til, hvort heldr er með letri eðr eigi (trjáskurðarverk í kirkjum eða húsum, líkneski, myndir, legsteinar eða grafarmörk, grafskriptir o. fl. þessk.). — Um embættismanna tal, þar sem uppgötvað verðr (t. a. m. prestatal). — Um jarðir, það sem uppgötvað verðr, hversu þær hafi gengið að eignum. Því nákvæmlegar og glögglegar sem skýrt er frá þessum atriðum, og einkum ef uppdrættir fylgdi, því meira fróðleiks mætti menn vænta af skýrslunum, en einkum ríðr á að skýrt sè nákvæmlega frá afstöðu hvers eins staðar, stærð hlutanna og lögun. Þar sem letr er, eða sögur um sèrhvað eina sem viðvíkr þessu, sem nú var talið, eðr öðru sem þar á skylt við, er það mjög áríðanda að það sè ritað greinilega, og sem áreiðanlegast að orðið getr, án alls viðrauka; en þegar sögur greinir á, verðr að skýra frá hver sá ágreiníngr sè og hversu honum er varið.

ALÞÝÐLEG FORNFRÆÐI. Þriðji flokkrinn er mjög yfirgripsmikill og margbrotinn, en einkum teljum vèr þar til allar fornsögur um staði eða menn, sem gánga alþýðu á meðal, og lýsa aldarháttunum, hvort þær eru tengdar við einn ákveðinn stað eðr eigi; svo eru t. a. m. sögur um nafnfræga íslenzka menn á fyrri og síðari öldum (helga menn —; fjölkunnuga menn: Sæmund fróða, síra Eirek í Vogsósum o. fl.), álfasögur, draugasögur, útilegumanna-sögur, hinar svonefndu kerlíngasögur, æfintýri og sèrhvað þesskonar, t. a. m. um goð, tröll, jötna, grílu, jólasveina, dísir, álfa eða

huldufólk, nykra, sænaut, landvætti eða landdrauga, sjódrauga, illfiska, sjóskrímsli, vatnaskrímsli, útisetur (á krossgötum); um fè í jörðu, vafrloga, búrdrífu, óskastund og þvíumlíkt. Þvínæst gömul kvæði og ljóð, sem höfð eru til skémtunar úngum og gömlum, en ekki eru prentuð, og ekki skrifuð upp svo menn viti: svo eru ymsar rímur, fornkvæði, vikivakar, dansleikakvæði, söguljóð, vísur og kvæði um fugla og dýr, eða annað (grílukvæði, tóukvæði, krummakvæði o. s. frv.). Enn fremr þulur og barnavísur, sem tíðkanlegar eru. — Ef menn vita aldr eða höfunda kvæðanna, eða nokkrar sögur um það, yrði það að fylgja. Þá eru leikar, og öll aðferð og þulur eða formálar sem þar eru hafðir við, bæði meðal barna og fullorðinna. Þá allskonar forn átrúnaðr úr heiðni eðr úr pápiskri öld, þó nú sè kallað hjátrú, t. a. m. spásagnir, fyrirburðir, sjónir, aptrgaungur, draugar, svipir, vofur, fylgjur, sendíngar, útburðir, uppvakníngar, tilberar eða snakkar, heillanir, gandreiðir, flæðarmús, gjaldbuxur, glímugaldr, brýnugaldr, fornar særíngarþulur eða bænir, stafir, rúnir og rístíngar, sem hafðar hafa verið til forneskju, o. þessk. Um allt hvað trú hefir verið höfð á til lækrnínga. Um veðrmerki. Um dagsmörk, og hversu þau svari til klukkustunda. Nöfn á ymsu, á lopti, jörðu eða sjó, sem dregr nafn af fornum átrúnaði, eða er sprottið upp á Íslandi fyrr eða síðar, og á einhvern hátt er merkilegt og fáheyrt (stjarnanöfn — úlfr og gýll — lokasjóðr — baldrsbrá — freyjuhár — fryggjar-gras — álfabruni — tröllriða — pètrsbudda — óskabjörn o. m. fl.), svo og sögur um þetta, eða þulur ef til eru. Gátur, bæði í hendíngum og í óbundinni ræðu. Málshættir, sem ekki eru prentaðir. Búníngr bæði karla og kvenna, sem menn vita að verið hafi, með nöfnum og lýsíngu, og uppdráttum ef kostr er á. Verkfæri, sem brúkuð hafa verið, en eru nú aflögð, og lýsíng á þeim (vefstaðir o. s. frv.). Fáheyrð orð eða nöfn á hlutum, eða framburðr orða, sem fyrir kemr á stöku stöðum, með útskýríngu þeirra.

Það biðjum vèr alla þá, sem safna skýrslum þeim sem hèr er beðið um, að hafa sèr hugfast, að fella ekkert undan

fyrir þá sök, að þeim virðist það fánýtt eða hègyljur einar, heldur tína eins til smátt sem stórt, því það er, eins og vèr höfum áðr sagt, opt mikilvægt, þegar saman kemr, sem eitt sèr er hègómi í fyrsta áliti. það biðjum vèr og að hugleidt sè, að brot eða einstök blöð af handritum, brot af kvæðum, þulum og hverju öðru, eru eins merkileg einsog þó heilt sè.

Óskanda væri, að lög á vísum og kvæðum væri skrifuð upp með nótum, ef kostr er á, einnig nöfn, aldr og heimili þeirra, sem sèrhvað eina er tekið eptir; sömuleiðis að hvað eina, sem er sèrstaks efnis, væri ritað sèr í lagi á blað, ef því yrði við komið, svo sem minnst blandaðist saman ýmisleg efni, og svo hægra yrði að hafa greinilega niðurröðun á safninu.

Um sum af atriðum þeim, sem áðr eru talin (einkum í hinum öðrum flokki), eru til skýrslur, sem fyrrum hafa verið sendar fornleifa-nefndinni, og verða þær geymdar í safni þessu, og hagnýttar svo sem verðr, en þær eru hvorki svo yfirgripsmiklar sem þessar, sem hèr er óskað, og þar að auki mun mart vera síðan orðið kunnara um það, sem þar er skýrt frá, svo að menn geta nú vænt að fá skýrslur þær auknar í mörgum atriðum.

það er á eingan hátt tilætlan vor, einsog þegar er lýst hèr að framan, að leita neinum manni meinfánga með að safna skýrslum þessum, sem hèr er beðið um, eða að rita þær. Vèr leitum einúngis aðstoðar þeirra, sem hafa unan af að geyma allt það sem minnir á hið umliðna, og ekki vilja láta allt slíkt hverfa jafnóðum í gleymskunnar haf; þeirra, sem vita eins vel og vèr, að ef ekki er hirt um að halda saman því, sem enn er eptir af slíku, sem hèr er um beðið, mun það óðum týnast, eins og, því miðr, mart er áðr týnt og gleymt, sem mönnum væri hin mesta nytsemd og fróðleikr að, og margir mundu nú fegnir vilja óska að til væri.

Vèr ætlumst eigi heldr til, að allt þetta verði í einu ritað eða sent, heldr að menn safni því smámsaman, og fyrst og fremst því, sem nú er hættast við að gleymast

muni, og er það einkum það, sem gamalt fólk kann eða man, en úngir skeyta eigi. Það er og eigi ætlun vor, að vèr höfum talið hèr upp allt það, sem oss væri þökk á að fræðast um, heldr er einúngis bent til atriðanna, og verðum vèr að treysta því, að hver sá, sem styðja vill þetta fyrirtæki, muni sjálfr finna mart það, sem hèr er ekki nefnt, og skýra frá því eigi að síðr eða benda til þess, þó þess sè hèr eigi beðið með beinum orðum. Vèr vonum einnig, að sumir kunni að leggja fyrir sig að safna ymsu af því, sem hèr er beðið um, bæði nær sèr og fjær, og mælumst vèr einkum til að þessir menn vildu þá, svo mjög sem kostr er á, skýra frá hverju atriði Á BLAÐI SÈRÍLAGI, svo að ýmisleg efni slengdist sem minnst saman, og svo hægra yrði að raða hverju á sinn stað í safninu.

Sèrhvað það, sem sent verðr, mun verða geymt og notað, og smámsaman auglýst á prenti eða getið um það í tímaritum Fornfræða-Fèlagsins (*Antiquarisk Tidsskrift* eða *Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie*), svo það útbreiðist þeim til verðskuldaðrar sæmdar, sem með alúð styrkja viðleitni vora.

Það er sjálfsagt, að þess er einmitt óskað að skýrslurnar verði Á ÍSLENZKU, til þess að þær verði ekki úr lagi færðar. Þar sem svo stendr á, að menn vilja senda þær með póstum, má rita á þær „*konúnglegt eyrindi*", og senda þær með utanáskript: „*Til hinnar Konúnglegu Fornleifa-Nefndar í Kaupmannahöfn. Kronprindsensgade Nr.* **40**".

Kaupmannahöfn 28. dag Aprílsmánaðar 1846.

PROGRAM

FOR DET

HISTORISK-ARCHÆOLOGISKE ARCHIV.

IFÖLGE Indstilling fra den Kongelige Commission for Oldsagernes Opbevaring har Hans Majestæt Kongen ved Resolutioner af 27de August 1845 og 7de Februar 1846 allernaadigst befalet Oprettelsen ved den nævnte Commission i Forening med det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskab af et HISTORISK-ARCHÆOLOGISK ARCHIV, bestaaende af to Afdelinger, nemlig:

I. En OLDNORDISK-ISLANDSK, indeholdende Diplomer, Afskrifter af Diplomer og andre vigtige Actstykker til Oplysning for dansk Sprog og Historie ældre end 1450 samt af islandske og oldnordiske Codices, ligeledes Samlinger til Færöernes, Islands og Grönlands Historie og Archæologi.

II. En ANTIQUARISK-TOPOGRAPHISK, indeholdende Samlinger af Indberetninger, Beskrivelser, Tegninger m. m., vedkommende de nordiske Oldsager i Almindelighed og den danske Stats historisk-antiquariske Topographi i Særdeleshed, ligeledes Afbildninger og Beskrivelser af Oldsager, der have Overeensstemmelse med de nordiske.

I Forbindelse med dette Archiv har Hans Majestæt Kongen allernaadigst sat det af Selskabet grundlagte HISTORISK-ARCHÆOLOGISKE BIBLIOTHEK og ansat som Archivsecretairer, ved den förste Afdeling Althingsmand og Stipendiarius Arna-Magnæanus Jon Sigurðsson, hvem tillige det nærmere Tilsyn med Bibliotheket er overdraget, og ved den anden Afdeling J. B. Sorterup, Adjunkt ved Metropolitanskolen, og Adolph Strunk, begge de to sidstnævnte Assistenter ved Museet for nordiske Oldsager.

For Archivets förste Afdeling er, navnlig for Island, udkommet et eget Program i det islandske Sprog, men herved opfordres enhver i det egentlige Danmark, der er i Besiddelse af eller kan forskaffe originale Diplomer eller Afskrifter af Diplomer, ældre end 1450, oldnordiske eller islandske Codices, eller Afskrifter af saadanne, eller hvilkesomhelst Actstykker til Oplysning for dansk Sprog eller Historie, ældre end 1450, ogsaa at yde sit Bidrag til at gjöre denne Afdeling saa fuldstændig som muligt.

For den anden Afdeling, der *alene* vil kunne faae Fremgang ved en almindelig Interesse blandt alle Classer af Folket og i alle Egne af Landet, troe vi hensigtsmæssigst at burde antage omtrent fölgende Plan:

I. Den maa optage alt, hvad der kunde finde Plads i en aldeles fuldstændig antiquarisk-historisk Topographi over vort Fædreland, saa langt som den danske Tunge i nogen historisk Periode kan forfölges som Folkesprog, eller paavises i Stedsnavne eller andre Oldtidsmindesmærker; dernæst alt, hvad der kan tjene til at oplyse Indvandringer og Udvandringer af skandinaviske Nationer, Stammer eller Dele af Stammer, deres Indtrængen i eller Fortrængen fra Nabolande, deres Nedsættelse selv i fjernere Lande; og endelig ethvert Bidrag til Fædrelandets Localhistorie fra den ældste indtil den nyeste Tid, hvilke Bidrag for en stor Deel ogsaa ville kunne tjene til at oplyse Folkets indre Historie. Oplysninger om ethvert localt Forhold, der er ophört at være almindeligt eller bestaaende, höre nemlig hjemme i den fuldstændige historiske Topographi, som maa omfatte alt, hvad der er bundet til et bestemt Sted og ikke staaer alene i Forbindelse med Landets almindelige Historie som Stat eller med Personalhistorien.

Af Indberetninger eller skrevne Optegnelser önske vi derfor i Særdeleshed for Archivets anden Afdeling:

1. Antiquariske, d.e. saadanne Meddelelser, som indeholde Beskrivelser af eller Oplysninger om:

a) *Urörlige Oldsager*, det vil sige *Mindesmærker fra Oldtiden, som ikke* ifölge deres egen Störrelse eller af anden Grund *kunne flyttes* fra det Sted, hvor de findes, altsaa: om Gravhöie,

om de mange forskjellige STEENSÆTNINGER, der findes rundt om i Landet, og deels tyde hen paa forskjellige Folkestammer og Indvandringer, deels vise os, hvor og hvor stærkt Landet i de forskjellige Perioder har været bebygget, om Bautastene og alle andre större Mindesmærker fra Hedenold, der muligt maatte findes i Landet.

Vi kjende endnu ingen Bygning her i Landet ældre end Christendommens Indförelse, og indskrænke os derfor her til at nævne Bygninger yngre end denne: KIRKER, ved hvilke det foruden deres Bygningsstiil, om de ere byggede med runde eller spidse Buer, om der kun förer en Dör ind til Choret, om Choret er smallere eller lige saa bredt som Skibet o. s. v., er höist interessant at vide, om de ere byggede af raa eller hugne Kampestene, af Kalkstene, Muurstene eller a. d. l., eller af flere af disse Arter i forskjellig Höide fra Grunden, hvor mange Forandringer af og Tilbygninger til den oprindelige Kirke der findes Spor af, om der ikke have været ældre Hvælvinger over de nuværende, hvor höit Jordsmonnet udenfor Kirken har höinet sig, og hvor dybt under det nærværende Gulv man finder Spor af det oprindelige, hvoraf dette da har været, o. s. v. — ANDRE BYGNINGER, Klostre og de ældre Borge, af hvilke vi endnu have talrige Rudera, for en stor Deel nu dækkede af Jorden. Grunden maatte her undersöges, for at udfinde Bygningens Materiale og Omfang, Murenes Tykkelse, Voldstedernes Udstrækning; Spor af Grave eller af Veie, der have fört til Borgen, med Flid eftersöges. Undersögelserne maae naturligviis anstilles efter Plan og ledes med megen Forsigtighed, for ikke at foranledige Forstyrrelse eller Beskadigelse. Endelig ved alle ældre Bygninger, hvad der kan have henhört til deres udvendige eller indvendige Decoration, saasom Malerier og Sculpturarbeider paa Væggene, paa Söiler o. a. d., hvilke saare ofte findes i Kirker overhvidtede med mange Lag, eller udfyldte og ukjendelige ved flere Lag Kalk. Til de urörlige Oldsager henregne vi slutteligen alle Monumenter og Epitaphier i Kirker, om hvis mulige Indskrifter og Forestillinger vi önske nöiagtige Oplysninger, saavelsom om ethvert udskaaret Arbeide paa Prædikestol, Alter,

Pulpitur eller andet Snitværk i Træ, som findes i nogen Kirke eller i nogen anden gammel Bygning. Gamle *Badstuer* o. s. v.

b) *Rörlige Oldsager*, hvorved vi her forstaae alle forskjellige Gjenstande fra enhver forsvunden Periode, der kunne tænkes opstillede i et Museum, ikke alene *Gjenstande fra Hedenold*, saasom Vaaben, Smykker, Redskaber, Huusgeraad, Runestene, o. s. v., men ogsaa *fra Middelalderen*: alle KIRKELIGE Gjenstande, nemlig Kirkekar, Reliqviegjemmer, der oplyse, til hvilke Helgene Alterne vare indviede, og stundum endog, hvo der har reist Alteret eller hele Kirken, om de i Alterbordene indmurede smaa indviede Stene m. m.; og VERDSLIGE Gjenstande, saasom Vaaben, Smykker, Redskaber, Huusgeraad o. s. v., tilligemed enhver Gjenstand, der har været benyttet i Huset til nogen Gjerning eller til Smykke eller Beklædning fra enhver Tid uden Undtagelse, naar den i vor Tid i Almindelighed er aflöst af en anden Gjenstand.

2. TOPOGRAPHISKE OG LOCALHISTORISKE Indberetninger, hvilke det vil være endnu vanskeligere fuldstændigt at specificere, saa meget mere som man hertil ogsaa maa henregne de fleste af de ovenfor anförte Meddelelser om urörlige Oldsager. Her ville vi nævne dem, der ikke specielt vedkomme bestemte af Menneskehaand dannede Mindesmærker, men som umiddelbart slutte sig til et Sted, dets naturlige Beskaffenhed, de Forandringer, det har undergaaet, og dets locale Historie, og dem ville vi inddele i de to Hovedclasser:

a) *De geographisk-topographiske*, som oplyse Forandringer af Landet selv: om Moser, Fjorde, Aaer, Söer o. s. v., der ere udtörrede, om Land, der er inddiget, om Land, der ved Havets Indbrud eller af anden Aarsag er kommet under Vand. Om Landets og især Kystens Sænkning eller Stigning, om Træstammer, Spor af undergaaede Dyrearter, som maatte findes i Moser eller i Havet nær Kysten, om hvilkesomhelst Spor af tidligere, forhistoriske eller historisk bekjendte Oversvömmelser o. s. v. Ved en saadan fuldstændig Kundskab om Landets ældre Udseende bliver det nemlig först muligt med nogenlunde Sikkerhed at localisere de ældste historiske Stedsangivelser.

b) *De historisk-topographiske*, som ei blot ville have local Værdi for det Sted, de angaae, men tillige samlede ville blive Grundlaget for hele Landets historiske Topographi. Af saadanne værdifulde Meddelelser ville vi her nævne: 1) om Navne paa Höie, Marker, Skove, Byer, Districter o. s. v., der enten ere alene bekjendte ved mundtlige Fremsagn eller ere virkelig historiske, fordi de ofte kunne tjene til at oplyse Stedets Historie, og i Forbindelse med Mindesmærkerne selv fra Oldtiden altid have en særdeles antiquarisk-topographisk Interesse. 2) Om Landets ældre Inddeling, lige indtil den nu bestaaende, om Gaardes, Godsers, Byers, Herreders, Klostres eller Bispestoles Eiendommes Udstrækning til forskjellige Tider. 3) Byers, Stiftelsers og enkelte Egnes Privilegier og Rettigheder i forskjellige Perioder; hvor Originaldocumenterne endnu ere opbevarede paa de respective Steder, ville paalidelige Copier være tilstrækkelige for Archivet, dersom man maatte önske at beholde Originalerne. 4) Underretning om gamle, nu aflagte Veie, der lære os at kjende de Retninger, Communicationen i Landet i Fortiden har taget. 5) Aftryk af alle ældre Sigiller for Herreder, Byer, Kirker, Klostre og enkelte Mænd, da disse ofte afgive stor Oplysning for den ældre Historie. Archivet maa ogsaa önske at erholde 6) saa fuldstændige Fortegnelser som muligt over alle Local-Embedsmænd og Besiddere af visse Steder, tilligemed 7) Optegnelser (og helst Afskrifter) af hvad der maatte findes omkring i Landet af Documenter, der kunne tjene til Oplysning i Localhistorien. Höist interessante saavel local- som personal-historiske, Meddelelser ville ogsaa ofte kunne uddrages af ældre *Embedsböger*, f. Ex. om Stedernes ældre Navne, deres Skrivemaade o. s. v.

3. Alle Sagn, som mundtligt ere gaaede fra Slægt til Slægt og som enten angaae bestemte Personer eller bestemte Steder, Bygninger, Höie o. desl., eller ere Udtryk for en ældre Tro eller Overtro, om Dyr, om Planter, Kilder, om Aander eller underjordiske eller overnaturlige Væsner, om Jætter og Kjæmper o. s. v., eller Börnesagn, Veirspaadomme, ligeledes ogsaa Sagn om Helgene, som og yngre Sagn, f. Ex. om Indmuringer, om Slag, om andre historiske Begivenheder. Endvidere önsker man for Ar-

chivet Afskrifter af alle SANGE eller Brudstykker af Sange, om muligt med de gamle Melodier, der fra ældre Tid have bevaret sig blandt Folket, uden Hensyn til deres Alder, Optegnelser af ORDSPROG, saavel saadanne, der have været almindelige i hele Landet, som især de, der kunne have været særegne for een eller enkelte Egne, og endelig Meddelelser om gamle SKIKKE, SÆDVANER eller LEGE, der enten have vedligeholdt sig endnu i visse Egne eller kun bevares i Enkeltes Erindring.

4. Höist interessant og oplysende vilde en Samling af Meddelelser være, som indeholdt LOCALE SPROGMONUMENTER; for Archivet vil man derfor söge at samle Optegnelser af Udtryk og Ordstillinger, der ere særegne for enkelte Egne og derved characteristiske for det danske Sprogs forskjellige Dialecter, og alle Ord, som ikke mere ere almindelige i Skriftsproget, Navne paa forskjellige Gjenstande, f. Ex. Stjerner, Meteorer, Planter o. s. v.

5. Naturligviis vil det være höist vigtigt for dette Archiv, saavidt muligt, at erholde AFBILDNINGER, udförte *Tegninger* eller *Skizzer* af alt, hvad der saaledes lader sig afbilde, *Grundplaner* af Ruiner, mærkelige Gravhöie eller Steensætninger, *Prospecter*, KORT over Sogne, Districter eller större Dele af Landet, for deels at kunne anskueliggjöre det enkelte Steds antiquarisk-historiske Topographi, deels for engang i Tiden i disse Specialkort at have Materialier til den fuldstændige Topographi over hele vort Fædreland. Först ved Afbildning bliver alt tydeligt for alle. Til videre Oplysning for de Kort, som vi haabe at erholde fra Landets forskjellige Egne, ville vi ogsaa anlægge en Samling af alle nogensinde udgivne Specialkort eller Generalkort over de tre nordiske Riger. Archivet er allerede i Besiddelse af mange Tegninger og en Deel Kort, der tidligere ere blevne indsendte til Commissionen eller Selskabet*).

---

*) Dersom nogen skulde önske at erholde et skizzeret Kort over et eller andet i antiquarisk Henseende særdeles mærkeligt Sogn eller District, for lettere at kunne udfylde det til et af de ovenfor omtalte, for Archivet saa vigtige antiquarisk-topographiske Specialkort, da skulle saadanne, saavidt muligt, blive tilstillede dem, som maatte önske det, saasnart Archivets Embedsmænd underrettes derom.

II. Vort Fædrelands antiquarisk-historiske Topographi er saa nöie knyttet til de to andre nordiske Rigers, at vi mene, at Archivet, om det end ikke kan anvende de samme Midler for at erholde, dog bör optage alle antiquariske, topographiske og localhistoriske Meddelelser — efter det foran specificerede Omfang — fra Norge og Sverrig, og vi troe endog at burde udstrække dette til alle Lande, i hvilke skandinaviske Udvandrere i Oldtiden eller Middelalderen have nedsat sig, saavelsom for Archæologiens Studium til alt, hvad der kan tjene til at oplyse et indre Slægtskab mellem Oldtidens Cultur i Norden og andre Lande.

Vi udgive dette korte, kun i almindelige Hovedtræk skizzerede Program for det nye Archiv som en offentlig Kundgjörelse om, at Archivet er oprettet og traadt i Virksomhed, og vi haabe, at enhver, der föler Interesse for Sagen i det Hele eller i dens Enkeltheder, vil heri see en Opfordring til at indsende ethvert hvilketsomhelst Bidrag, enten det er stort eller ringe. Over de efterhaanden indkommende Meddelelser vil en Udsigt hvert Aar blive indfört i ANTIQUARISK TIDSSKRIFT, og tildeels ville Meddelelserne optages fuldstændige eller i Udtog i ANNALER FOR NORDISK OLDKYNDIGHED OG HISTORIE, for at de strax kunne tjene til Oplysning for Videnskaben. Vi tillade os kun at anmode enhver, som vil indsende Bidrag, at disse maae være skrevne for hvert Emne eller i det mindste hvad der angaaer hvert Sogn *paa et Papir for sig selv*, hvorved megen unödvendig Afskrivning spares, som ellers bliver nödvendig for Archivets Orden.

Den almindelige Interesse for Oldtiden og dens Minder giver os Grund til at haabe, at mange ville berige det nu stiftede Archiv med Indberetninger, men vi troe ogsaa at burde benytte denne Leilighed til at udtale for ret mange vor Overbeviisning: at det er en misforstaaet Interesse for Oldsagerne, naar man forstyrrer Gravhöie, Steensætninger og andre Mindesmærker for at udgrave disse. I Almindelighed findes et og det samme i Gravhöiene, altsaa i Reglen kun det, man allerede af mangfoldige Exempler kjender; for Oldsagernes Skyld bör derfor saare

faa Höie udgraves, men udgraves de af en landoeconomisk eller anden Grund, da var det at önske, at man fulgte en bestemt Plan og gav nöie Agt paa, hvad der maatte findes og hvorledes det fandtes. De vigtigste og interessanteste Oldsager ville derimod i Almindelighed findes i Gruusgrave, i Enge, paa slet Mark og fornemmelig i Moser, hvor Gjenstande af mindre varigt Materiale, saasom Træ eller Been, ere blevne bedst bevarede. Vi skylde desuden vore Efterkommere at bevare for dem i det mindste en Deel af de Höie og Steensætninger, vi i saa stor Mængde have modtaget fra vore Fædre som Mindesmærker om Landets ældste Beboere; de forsvinde mere og mere og vi opfordre derfor alle til at overlade til det Offentlige til Fredning Gravhöie, Steensætninger, Ruiner og alt a. dl. Enhver, der ifölge denne Opfordring vil *bestemme et Oldtidsminde til Fredning*, bedes at gjöre Indmeldelse derom til den Kongelige Commission for Oldsagernes Opbevaring; og vi önske, at disse Indmeldelser maae indeholde saa nöiagtige Oplysninger som muligt om det til Fredning bestemte Mindesmærkes Beskaffenhed, Form, Störrelse, Beliggenhed, ved Steensætninger i Almindelighed de större Stenes Antal, Mindesmærkets Navn, dersom det har et saadant i Folkemunde, paa hvis Lod det ligger (baade Eierens og Brugerens), kort sagt om alt, hvad der kan bidrage til nöiagtigt at beskrive og bestemme det. Af disse Indmeldelser ville vi hvert Aar uddrage en nöiagtig beskrivende Liste over de fredede Monumenter, som vil blive indfört i Antiquarisk Tidsskrift.

Alle for Archivet bestemte Bidrag bedes indsendte, saavidt muligt portofrit, med Udskrift: *Til den Kongl. Commission for Oldsagernes Opbevaring (for det archæologiske Archiv)*.

Trykt i Bianco Luno's Bogtrykkeri.

DET KONGELIGE NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKAB.

AARSBERETNING 1845.

AARSMÖDE DEN 29DE JANUAR 1846.

Der meddeeltes en almindelig Udsigt over Selskabets Tilstand og Foretagender i det nærmest forlöbne Aar.

Af de senest optagne Medlemmer vare i Aaret 1845 efterfölgende indtraadte i Classen af de

STIFTENDE MEDLEMMER.

H. K. H. CARL, KRONPRINDS AF SVERIGE OG NORGE.
H. K. H. LEOPOLD, STORHERTUG AF BADEN.
Kuschelef-Besborodko (Greve A.), virkel. Statsraad, St. Petersborg.
Lewis (Martin), Esq., Baltimore, Maryland.
Mavros (Nicolas de), virkelig Statsraad, Bukarest.
Olfers (J. F. M. von), General-Directeur over de Kongl. Preussiske Museer.
Stirbey (Barbo de), Storvornik af Valachiet.
Tyszkiewicz (Greve E.), Curator for Skoledistrictet Borysŏv.
Wolanski (Tadeusz Przyiaciel z Wolan), Landraad, til Pakosc.

Selskabet udgav i samme Aar de Bind, som vi her nærmere skulle omtale.

SCRIPTA HISTORICA ISLANDORUM, VOL. XII.

Den först paabegyndte Udgave af de historiske Sagaer om Begivenheder i Norge, Sverige og Danmark i den islandske Grundtext og tvende Oversættelser, en latinsk og en dansk (i 36 Bind), er nu ganske fuldendt med ovenmeldte Bind (698 Sider i 8), som indeholder Regesta geographica til hele Værket, der for denne omfattende Sagakreds saagodtsom er at betragte som *et oldnordisk geographisk Haandlexicon*, eftersom der ogsaa er taget Hensyn til andre i geographisk Henseende vigtige nordiske Oldskrifter. Fuldstændigt er det imidlertid ingenlunde, navnligen ikke med Hensyn til Island og övrige Lande i America, hvis Histories rige Kildeskrifter her kun tildeels ere benyttede; ogsaa med Hensyn til Nordens og de övrige Udlandes Beskrivelse staaer der endnu meget tilbage at oplyse, og for den gamle Geographie efter Nord-

boernes Forestillinger indeholde derhos andre nordiske Oldskrifter ikke faa interessante hidtil ubenyttede Materialier; men det er at vente at Selskabet vil faae Leilighed til med Tiden ogsaa dertil at rette sin Virksomhed. I nærværende geographiske Register anföres ved ethvert Stedsnavn den islandske eller oldnordiske Form og undersöges ved Sammenhold med andre historiske Data og den nyere Geographie Stedets Beliggenhed. Til Grund er lagt det af Professor N. M. Petersen paa Dansk forfattede og i 12te Bind af Oldnordiske Sagaer indförte geographiske Register, som her er omarbeidet paa Latin med en Deel Tillæg og Rettelser, især med Hensyn til Island og med Afbenyttelse af norske Forfatteres senere udgivne Arbeider med Hensyn til Norge.

GRÖNLANDS HISTORISKE MINDESMÆRKER,

3die Bind, hvormed dette Værk sluttes (958 S. med 12 Kobbertavler). De to förste Bind (814 og 794 S.) udgaves i 1838. Efterat Rafn havde fuldendt Bearbeidelsen af sit særskilte i 1837 fra Selskabet udgivne Værk Antiquitates Americanæ, forenede han sig med Finn Magnusen om at udgive, ligeledes fra Selskabet, den store Samling af Kildeskrifter til hint mærkværdige, i Aaret 877 förste Gang sete og i 986 bebyggede Polarlands ældre Historie. For at gjöre alt hvad der stod i dets Magt for at oplyse det gamle Grönland, lod Selskabet i 10 Aar, fra 1832 til 1841 foretage Reiser og antiquariske Undersögelser i Landets med Hensyn til den gamle Bebyggelse betydeligste Fjorde. Ved Udgravninger af Ruinerne fra den gamle Bebyggelsestid tilveiebragdes en Samling af Oldsager, som nu bevares i den grönlandske Afdeling af det americanske Cabinet, og Grundtegninger optoges af adskillige Bygder. Nærværende tredie Bind indeholder Uddrag af Middelalderens islandske Annaler og Samling af Diplomer vedkommende Grönland, bearbeidede af Finn Magnusen (hertil hörer en Tavle med grönlandske Bispesigiller); gamle geographiske Skrifter, bearbeidede af Finn Magnusen og C. C. Rafn; Brödrene Zenos Reiser med Indledning og Anmærkninger af J. H. Bredsdorff; Udsigt over de vigtigste Reiser, som i nyere Tider ere foretagne fra Danmark og Norge, for igjen at opsöge det tabte Grönland og at undersöge det gjenfundne, ved C. Pingel; antiquarisk Chorographie af Grönland, en kortfattet Udsigt over de der hidtil forefundne Mindesmærker om de gamle Nordboer, redigeret af J. J. A. Worsaae efter de forskjellige Reisendes Beretninger om de af dem foretagne Under-

sögelser. Værket slutter med en Udsigt over Grönlands gamle Geographie ved C. C. Rafn, grundet paa Sammenstilling af Oldskrifternes Beretninger og Landets antiquariske Beskrivelse. Dertil er föiet en Bispefortegnelse og en chronologisk Udsigt ved Finn Magnusen over Landets ældre og nyere Historie, et historisk Navneregister, et geographisk Register og et antiquarisk Sagregister. Paa de vedföiede Tavler meddeles Kort over de to vigtigste Districter af det gamle Grönland, Östrebygden og Vestrebygden eller en betydelig Deel af samme, med de i disse Dele af Landet opdagede talrige Ruiner derpaa med særegne Tegn anmærkede, Grundtegninger og Prospecter af de vigtigste Kirkeruiner og andre Rudera samt Afbildninger af Runestene og andre i Grönland fundne nordiske Oldsager. I et Anhang til Diplom-Samlingen er det for Grönlands Historie vigtige Actstykke indfört, hvorpaa Professor P. A. Munch i Christiania har gjort Selskabet opmærksomt, nemlig et Pas til Grönland, udstædt 1341 af Biskop Hakon i Bergen for Ivar Bardson, Præst af hans Stift, som skulde foretage Reisen did i hans og hans Kirkes Ærender, saaledes en authentisk Underretning om Forfatteren til den forhen af Rafn i Antiquitates Americanæ og nu ligeledes i nærværende Bind meddeelte udförligere Beskrivelse over Landet, der kun er tilbage i dansk Oversættelse. Ved dette Document bekræftes nu den för især efter indvortes Criterier yttrede Mening, at Beskrivelsen har været affattet paa gammel Norsk eller Islandsk, ligesom ogsaa den Gisning at Ivar havde levet og virket i det 14de Aarhundrede.

Af Bindets ovenanförte Indhold meddeles her Resultatet af Rafns Udsigt over Grönlands gamle Geographie, ifölge hvilken Landets Östkyst var i Oldtiden ubeboet af Europæerne, ihvorvel der efter Are Frodes Beretning ved Landets Opdagelse og Beseiling i det 10de Aarhundrede endogsaa paa denne Kyst, ligesom paa Vestkysten, forefandtes Levninger, saavel Bygninger som Baadfragmenter og Steenredskaber *(mannavistir ok keiplabrot ok steinsmíði)*, der udviste at det americanske Folk, som de gamle Nordboer kaldte Skrælinger og vi nu Eskimoer, her tidligere havde færdedes. De Gamles Svalbarde, som opdagedes 1194, bliver den af Volkert Bohn fra Öen Föhr 1761 beseilede og af Scoresby gjenopdagede Kyststrækning, som af ham benævnes Liverpool Coast De af Gunnbjörn 877 opdagede Gunnbjörnsskjær maa antages at være de af Capt. W. A. Graah i 1830 seete Öer under Kysten paa 65° 20′ n. Br. Hvidserk, det sydligste Forbjerg Cap Farvel.

Coloniens Hovedsæde Östrebygden, Eystribygd, det nuværende Julianehaabs District. De vigtigste bebyggede Fjorde nævnes i Ordenen fra Syd nordefter i 4 Kildeskrifter, nemlig i Erik den Rödes Saga, hvor Landets Besiddelsestagen i Aaret 986 ommeldes, i den berömte Flateyjarbók, afskreven i Aarene 1387 til 1395 efter ældre Kilder, rimeligviis fra 11te og 12te Aarhundrede, i en gammel af Björn Jonsson paa Skardsaa opbevaret Chorographie, som vel kan være fra det 13de Aarhundrede, og i Landets udförligste Beskrivelse af Præsten Ivar Bardson, der i mange Aar var Forstander paa Bispegaarden i Gardar og, som vi ovenfor have bemærket, levede i Midten af det 14de Aarhundrede. Herjulfsnæs med Herjulfsfjord, hvor i 986 Herjulf Bardson nedsatte sig, og hans Sön Bjarne samme Aar, efterat han havde seet de sydligere americanske Kystlande, kom til, bliver Ikigeit. Af Kirken, som ommeldes i Biskop Gudmund Arasons Saga, ere Rudera tilbage, og ere her flere Indskriftstene forefundne. Ketilsfjord med dens tvende Kirker bliver Tessermiut, hvor Coloniebestyrer Aröe har fundet en Mængde Ruiner. Rafnsfjord, som i det förste Landnamsaar 986 bebyggedes af Landnamsmanden Rafn, er Ounartok. Ifölge Ivar Bardson var i denne Fjord Holme med varme Kilder. Paa Öen Ounartok ere tre varme Kilder, som have givet Öen og Fjorden dens eskimoiske Navn, der betyder den kogende. Capt. Graah, som i Juli 1828 besögte Stedet, fandt Vandet i disse Kilder at have en Temperatur af 26 til $33\frac{1}{2}^{0}$ R. Siglufjord bliver Agluitsok. Her ere Ruinerne af Vaage Kirke fundne af Missionair Valentin Müller, som for Selskabet har bereist denne Fjord, og ligeledes Ruinerne af en Kongen tilhörende Hofgaard, som af Ivar Bardson benævnes Foss, d. e. Vandfald, og ligge disse Ruiner, der i Frastand see ud som en gammel Forskandsning, ved en stor Elv, der danner et 200 Fod höit Vandfald. Einarsfjord er Igalikko, og ere Ruinerne af Domkirken og Bispesædet Gardar, som grundlagdes i 1126 og stod i over tre Aarhundreder, gjenfundne ved Kaksiârsuk i denne Fjords östlige Arm. Eriksfjord, hvor Nybyggernes Hovedanförer Erik den Röde i 986 nedsatte sig, er Tunnudluarbik; i denne Fjords District tillige indbefattet Igalikkos nordre Fjordarm, ved hvilken Ruinerne af Hovedbygden Brattahlid med Herredskirken *(Leiðarkirkja)* ere forefundne og navnligen, blandt den derværende talrige Mængde Bygninger, Rudera af selve Gaarden Brattahlid, saaledes benævnt fordi den var opfört til en steil Fjeldside (af *brattr* og *hlíð*). Pastor J. F. Jörgensen,

der har meddeelt Beskrivelse og Grundtegning af Bygden, som af flere Reisende sammenlignes med en heel Stad, bemærker at en steil Klippe udgjör den ene Væg af dette Huus, der er opfört med utroligt Arbeide. Denne Gaard byggedes af Erik den Röde, som der opslog sin Bopæl i Aaret 986, beboedes siden i det 11te Aarhundredes Begyndelse af hans Sön Leif den Heldige og derefter af Sönnesönnen Thorkel Leifson, end senere af Laugmændene Skjald-Helge i det samme Aarhundredes Midte og Sokke Thorersen i det 12te Aarhundredes förste Hælfte, og vedblev, ifölge Ivar Bardsons Beretning, lige til Coloniens sidste Tid at være Laugmændenes Bolig. Her paa denne Gaard stod i Aaret 1007 det navnkundige Ægtepar Thorfinn Karlsefnes og Gudrid Thorbjörnsdatters Bryllup og besluttedes deres mærkværdige Opdagelsesreise til det af Leif Erikson 7 Aar forud besögte langt sydligere Land i America, Viinland, det nuværende Massachusetts og Rhode Island. Denne Gaard i det fjerne Grönland, hvis Ruiner vi ere saa heldige end at kunne paavise, har saaledes faaet en verdenshistorisk Betydning. Isafjord, som var den vestligste Fjord i Östrebygden, bliver den store Bugt, hvori Öen Sennerut ligger; deraf hed en Arm Utibliksfjord, et Navn som de gamle Nordboer har optaget af Eskimoerne, med hvem de altsaa maa have i Oldtiden haft Samfærdsel ogsaa i Grönland, ligesom i andre Dele af America; det er nemlig det eskimoiske *itiblik*, en Landtange, og findes her et, den derværende Halvö og Fastlandet forbindende, mærkeligt Overbærersted eller en Landstrimmel med Hav paa begge Sider, som endnu af Eskimoerne benævnes med det samme Navn. Östrebygden indeholdt 190 Bygder og 12 Kirker, og ere aldeles sikre Ruiner gjenfundne af de fleste af disse. Vestrebygden, Vestribygð, som ikkun indeholdt 90 Bygder og 4 Kirker, laa længere nordefter, og bliver de Gamles Steinsnæs, med en stor Kirke, der efter Ivár Bardson i nogen Tid var Domkirke og Bispesæde, rimeligviis at henlægge i Aglomersæt, Rangefjord med en Kirke i Anavik til Amaraglik, Agnafjord med en Kirke i Hóp i Baals Revier i det nuværende Godthaabs District, og Lysufjord med Kirken paa Sandnæs bliver vel Isertok i Sukkertoppens District. Af de Gamles Nordrsetur eller Sommeropholdssteder nordpaa for Jagt og Fiskeri nævnes her deres Bjarney, der allerede besögtes af Thorfinn Karlsefne 1007 paa hans americanske Reise, det nuværende Disco; Öen Kingiktórsoak, N.V. for det nuværende nordligste danske Etablissement Upernivik, hvor den mærkelige

Runesteen, hvis Indskrift efter al Sandsynlighed er indridset den 25de April 1135, blev funden i Aaret 1824; og Króksfjord, hvorigjennem nogle Præster fra Bispesædet Gardar i Aaret 1266 foretoge en Undersögelsesreise, og som af de i den gamle Beretning om denne Reise indeholdte astronomiske Observationer sees at være Landcaster-Sund og Barrow-Strædet samt Prince Regent's Inlet.

Til nöiere Oplysning med Hensyn til Beliggenheden af tre i den gamle Chorographie anförte Stedsnavne (jfr. Værkets 3 B. S. 882-883) Bjarney (Björneöen), Eysunes (Kulnæsset) og Æðanes (Ederfuglenæsset), anmodede Forfatteren af den ovenanförte Udsigt over Grönlands gamle Geographie Selskabets Medlem Major Fasting, der som Kongl. Inspecteur i Nordgrönland har i 15 Aar boet i Godhavn paa Disco, om at besvare fölgende dertil sigtende Spörgsmaale, hvortil han har meddeelt de vedföiede Oplysninger, der först modtoges, efterat Værket var sluttet og derfor ikke kunde benyttes i samme.

1. *Gives der paa og ved Disco fortrinsviis mange Isbjörne, navnlig i Sammenligning med Grönlands sydligere Kyststrækning?* — „Hverken Grönlændere eller Europæere, som under mit Ophold i Landet before Kysterne, have berettet noget om at have truffet Isbjörne eller Spor af samme paa selve Öen Disco, men vel paa Isen langs Kysten, hvor dog kun i et Par Vintre enkelte Spor bleve sete; derimod omtales endnu Isbjörnenes Besög ved Godhavn i forrige Tider, da Hvalfangsten florerede; men efterhaanden som denne Fangst aftog, indfandt Isbjörnen sig ogsaa sjeldnere, og i min 15aarige Embedstid er saaledes blot nogle enkelte Gange seet Spor paa Isen langs Kysterne, og ikkun eengang, nemlig i December 1828, da der netop i de samme Dage var fanget en Hval, observeret Spor paa Lyngmarksfjeldene ved Godhavn af en Björn, som havde taget Veien til det Sted, hvor Krænget (d. e. Aadselet af den dræbte Hval) henlaae, og derfra over Isen til den aabne Sö. Det Sted i hele Nordgrönland, hvor Isbjörnen nuomstunder træffes hyppigst, er Upernivik, men især det i samme District 20 Mile nordligere beliggende Tessiursak, og det synes saaledes at dens nærværende Opholdssted, ligesom Hvalens, er nordligere end fordum; dog blev der i Vinteren 18$\frac{4}{4}\frac{2}{3}$ skudt adskillige Björne ved Niakornak, som ligger noget sydligere, nemlig ikke langt fra Norsoak paa det saakaldte Umanaksland i Nærheden af Umanaksfjordens Munding. Paa den övrige Kyststrækning af Nordgrönland lige til Aito ved Rommelpot, som er Inspectoratets sydlige

Grændse, er det mig ikke bekjendt at der træffes Björne; dog kan Benævnelsen Björnenæs, et Næs i Egedesmindes District, omtrent midtveis imellem Colonien og Aito, mulig hentyde paa, at man fordum har truffet Björne her. I Sydgrönland skal Isbjörnen, saavidt mig bekjendt, forekomme hyppigst i Julianehaabs District, hvilket uden Tvivl ogsaa er det District i hele Syden, som er rigest paa Havis, endskjöndt det ligger sydligst."

2. *Findes der paa Halvöen Norsoak, særdeles i Nærheden af Forsöget af samme Navn, betydelige Kulleier? Saafremt dette ikke er Tilfældet, gives der da i denne Egn af Umanaks District noget mærkeligt Næs med Steenkulsbrud?* — „Den Halvö, som ligger mellem Umanaksfjorden og Vaigattet, og af hvis tvende Kyststrækninger Graah kalder den nordlige Umanaksland og den sydlige Ritenbenksland, har adskillige Kulfjelde, men hvoraf dog ingen findes ved eller i Nærheden af Forsöget Norsoak, som i de sidste 20 Aar har været henlagt under Colonien Ritenbenk. Hareöen derimod, som ligger i Nærheden heraf, har ypperlige Kul. Paa Umanaksland naae Kulfjeldene lige ned til Kysten, og var blandt disse Kome, et Næs to Mile fra Umanak, hidtil det mærkeligste, dog ere Kullagene (d. e. de for Dagen, thi dybere har man aldrig sögt Kul i Grönland) ved Kysten nu ödelagte, og Kullene maae derfor söges noget höiere oppe paa Fjeldet, hvorfor man sædvanlig henter dem om Vinteren paa Hundeslæde. Paa Ritenbenksland findes derimod, saavidt mig bekjendt, ingen Kulleier ved Kysten, hvorimod der höiere oppe i Landet, især i Egnen af Gamle Ritenbenk efter Grönlændernes Sigende skal findes gode Kul. I hele Umanaks District findes forövrigt de bedste Kul ved Uperniviksnæsset, som ligger paa den modsatte Side af Fjorden, omtrent NO for Ubekjendte Eyland; men Afstanden fra Colonien er 30 Mile og saaledes for stor til at Kullene under Landets nærværende Administration kan komme til Nytte eller blot Stedet kan blive undersögt."

3. *Udmærker Svartenhuk eller Cap Cranstown sig ved en sig der opholdende större Mængde af Ederfugle?* — „Jeg har ingensinde seet Ederfuglene i större Mængde ved disse Fjelde end paa noget andet Sted i Omegnen; ei heller have Grönlænderne eller Europæerne nogensinde for mig omtalt at der skulde findes usædvanlig mange Ederfugle paa bemeldte Steder; og til Rugeplads for disse Fugle egner hverken Svartenhuk eller Cap Cranstown sig. Ederfuglene ruge nemlig (i det mindste allevegne i Grönland)

paa lave Steder og helst hvor der er en flad opgaaende Fjör; men begge disse Fjelde ere höie og bratte lige ud til det dybe Vand, og ligne saaledes mere Landets almindelige store Fuglefjelde, som tjene til Rugeplads for Skarver eller Alker og Maager, Tatteratter, Malemukker o. s. v.; dog ikke engang som saadanne har jeg hört dem omtale; og Svartenhuk, som jeg et Par Gange har været tæt under, viser noksom baade ved sit Udseende og sit dertil svarende Navn, at det intet Fuglefjeld er." Saavidt herom Fasting.

At Bjarney maa være Disco, kan, efter den i den gamle Chorographie angivne Distance af 3 Dagsroninger eller omtrent 21 Mile nord for Karlsbudir og 9 Dagsroninger eller omtrent 63 Mile nord for Lysufjord, neppe være tvivlsomt, og man seer ogsaa af ovenmeldte Bemærkninger at Isbjörnene have i ældre Tider besögt Kysterne af Disco. Eysunes maatte vel, som allerede i den geographiske Udsigt formodet, blive Uperniviksnæsset. At derimod Æðanes hverken kan være Svartenhuk eller Cap Cranstown skjönnes af disse Fjeldes Beskrivelse, og vil det være at önske at de, som fremtidigen besöge Kysterne, ville være opmærksomme paa, hvilket udmærket Næs i denne Egn det er, der som Tilholdssted for Ederfugle kan have faaet hint Navn.

Coloniebestyrer J. N. Möller paa Holsteinsborg har givet en forelöbig Underretning om en formeentlig *Indskriftsteen*, som skal være opdaget af Eskimoer inde i Bunden af den söndre Strömfjord (Kangerdlursoak), der adskiller Holsteinsborgs og Sukkertoppens Districter. Assistent Kreutzmann ved Anlægget Kangamiut har sögt at formaae Grönlænderne til at före den did, men dette har endnu ikke villet lykkes, uagtet Hr. Möller har udlovet en Riffel til den Grönlænder, som bragde den. Ogsaa fortalte Grönlænderne at der i bemeldte Fjordbund, hvor Stenen laa, skal forefindes Ruiner af gamle Nordboers Boliger. Hvis dette stadfæster sig, bliver det klart at de oldnordiske Colonier have strakt sig betydelig længere nordefter end til Baals Revier. Hr. Kreutzmann har lovet at gjöre sig al Umage for at faae Stenen bragt tilveie og nedsendt, ligesom han ogsaa, naar det bliver ham muligt, vil tage Stedet og de derværende Ruiner i Öiesyn og give en Beskrivelse derover.

Hr. Möller meddeelte derhos nogle Bemærkninger om de gamle Nordboers *Architectur i Grönland.* Han skriver derom saaledes: „Under mit Ophold i Nordgrönland fra 1839 til 1841 gjorde jeg den Iagttagelse, at de fleste grönlandske Huse ikke som i Syden vare opmurede af Jordtörv og Steen, men, paa Grundlaget nær,

næsten af Törv alene. Ved at forespörge mig om Aarsagen hertil, den jeg i Förstningen antog at være Grönlændernes sædvanlige Ligegyldighed og Modbydelighed for det svære Arbeide, som Steentilförselen maatte koste dem, erholdt jeg til Svar, hvad ogsaa gamle danske Colonister have forsikret mig at forholde sig saa, at Husene, naar der ikke sattes Stene i Murene, bleve meget lettere at holde varme, efterdi Stenene vare stærke Kuldeledere. Bemærkes det derhos at Islænderne have opfört hele Pakhuse med Mure af Jordtörv, ja ogsaa tildeels deres Vaaningshuse paa denne Maade, bliver det höist rimeligt at de förste Nybyggere i Grönland have bygget deres Huse paa deres Fædres Viis og blot benyttet Stene til Grundlaget for Törvmurene, for at beskytte disse Mure fra Fugtighed forneden. I denne Mening maa man ydermere bestyrkes, naar man betragter de i Grönland værende Rudera af Europæernes Boliger, i hvilke man sjelden, maaskee aldrig, finder Mure af flere Alens Höide, heller ikke Spor af löse Stene ved eller i Nærheden af Tomterne, som kunde antages at have i sin Tid tjent til det övre Muurværk, og endelig kan der ikke tænkes nogen rimelig Grund til at Ödelæggerne eller andre skulde have bortfört Stenene, for hvilke de ingen Anvendelse kunde have, eftersom der ved ethvert Sted gives en tilstrækkelig Mængde Byggestene. Törven er derhos meget lettere at haandtere og kan tildannes efter den Plads, den skal indtage i Muren. Forholder det sig nu saaledes som foranfört, at Murene af de gamle Nordboers Boliger i Grönland have for störste Delen bestaaet af Törv, bliver det let forklarligt at disse ved Ödelæggelse kunne være opbrændte eller ved Ælde forvittrede og ved Storme henveirede uden andet Spor end det, Grundstenene ofte kun ufuldkomment antyde."

SELSKABETS ANNALER OG MÉMOIRES.

Af Annaler for nordisk Oldkyndighed udkom Bindet for 1844 og 1845 af fölgende Indhold: 1, Den nordiske Oldtids Betydning for Nutiden, af N. M. Petersen. 2, Grændsebestemmelse mellem Norge og Sverrig i anden Halvdeel af det 13de Aarhundrede, efter et Pergamentsbaandskrift ved E. C. Werlauff. 3, Fund i Steendysser i Danmark, meddeelte af J. J. A. Worsaae. 4, Udsigt over Udvandringerne fra Normandiet til Italien og Normannernes förste Erobringer i Neapel og Sicilien, af F. Schiern. 5, Bemærkninger om de tvende ældste tydske Digte, nylig opdagede af Waitz, udgivne og forklarede af Jacob Grimm, ved Finn Magnusen. 6, Om

Russernes ældste Tilværelse i Rusland og Byzanz under Navn af Gother, Varæger, Foederati og Russer, förend det russsiske Riges Stiftelse; af F. Kruse; oversat efter det russiske Underviisnings-Ministerii Journal af L. Keyper. 7, Bemærkninger om nogle Spænder fra Hedenolds sidste Periode (med Afbildninger). 8, Udsigt over Urner, Gravkar og jordfundne Kar fra Nordens Hedenold, paa Oldsag-Committeens Vegne ved J. B. Sorterup (med Afbildninger).

Ligeledes udgaves 2det Binds 2det Hefte, eller Aargangen for 1844, af Mémoires de la Société Royale des Antiquaires du Nord, indeholdende, foruden Aarsberetningen for 1842, tvende Afhandlinger, nemlig: 1, Udsigt over de kufiske Mynter, som ere slagne af Emirer af Buidernes Familie og dem undergivne Fyrster, ved Jac. Chr. Lindberg (med Afbildninger). 2, Om Forklaringen af den anden achæmenidiske eller mediske Art af Kileskrift, ved N. L. Westergaard (med Afbildninger).

* * *

I April-Mödet forelagde Finn Magnusen sit Skrift om de *gamle Skandinavers Inddeling af Dagens Tider;* Dr. Dieterich sin *Runen Wörterbuch* og George W. Dasent sin Udgave af *Theophilus in Icelandic, Low German and other tongues.*

Fra Dr. Theol. Sveinbjörn Egilsson til Evinderstad paa Island var modtaget Fortsættelsen af hans Lexicon poeticum antiquæ lingvæ septentrionalis, indeholdende Bogstaverne fra J. til R.

Hr. J. J. A. Worsaae foredrog nogle Bemærkninger om *Hällristninger.* Om Betydningen af de Indhugninger, der findes paa Klipper (Häller) i Norge og Sverige og som sædvanlig kaldes Hällristningar, er der hidtil fremsat meget forskjellige Anskuelser, hvilket maaskee for en Deel nok turde hidröre fra, at de ældre, altfor stærkt formindskede Afbildninger ikke have været istand til at give nogen klar Forestilling om Indhugningernes Störrelse og Beskaffenhed. Med Hensyn hertil forelagdes en Afstöbning i Gibs i fuld Störrelse af en Figur, der med flere lignende er indhugget paa en Klippe i Torhamn Sogn i Bleking. Uagtet denne Figur, hvis Længde er atten Tommer, ingenlunde er den störste paa den blekingske Klippe, kan allerede den vise, at Hällristningerne langtfra ere at betragte som tilfældige, betydningslöse Forestillinger. Den hörer til den Art af Hällristninger, som man med Grund har antaget for Figurer af Skibe, hvilket yderligere bestyrkes deraf, at den har en skraa Mast, der dog er noget svagere indhugget. Ogsaa

flere andre af de hosstaaende Skibsforestillinger have Master. At de alle ere indhuggede med Metal, kan ikke omtvivles, da det vilde være umuligt at indhugge slige Figurer i den haarde Granit med ufuldkomne Steenredskaber. Men om de endog ere virkelige Mindesmærker fra Vikingetiden, maae man alligevel ikke gjöre sig for store Forventninger om Udbyttet af dem. Da de ikke have bestemte Indskrifter, vil det nemlig altid blive meget vanskeligt og voveligt at sætte dem i Forbindelse med Begivenheder, der ommeldes i de skriftlige Efterretninger fra Nordens Oldtid.

Samme Medlem foreviste nogle af Professor Schröder i Upsala for Selskabets Archiv meddeelte Afbildninger af Bronce-Oldsager i hans Samling, som ere fundne deels i Upland, deels i Småland.

Adjunct Sorterup holdt et Foredrag over Broncesager i Anledning af flere til Selskabet desangaaende indsendte Meddelelser, navnligen fra Koch i Meran i Tyrol og Mauduit i Paris.

Hr. Leemans, Director for det nederlandske Antiquitets-Museum i Leyden, havde efter den nederlandske Indenrigs-Ministers Foranstaltning oversendt Selskabet en Samling af 30 Afstöbninger af Oldsager i dette Museum, der for det meste ere fundne i Holland, navnligen i Provindserne Drenthe, Gelderland og Nord-Braband, og have en paafaldende Overeensstemmelse med vore nordiske Oldsager fra Steenalderen og Broncealderen.

Bestyrelsen gjorde Selskabet bekjendt med, at CABINETTET FOR AMERICANSKE OLDSAGER nu var ordnet i det dertil anviste Værelse paa Christiansborg Slot, og indböd Medlemmerne til at tage det i Öiesyn. De 5 i 1841 til Hans Majestæts archæologiske Cabinet til midlertidig Bevaring afleverede antike peruanske Vaser ere nu tilbageleverede og opstillede i det peruanske Skab i Cabinettet. (Jfr. Beretningerne ovenfor S. 31-36, 139-160, og Mémoires des Antiquares du Nord 1840-1844 S. 104-119, 131-138 og Tab. V-VII.)

Directeuren for Nationalmuseet i Lima Don Mariano Eduardo de Rivero havde ved Brev af 10de Decbr. f. A. meddeelt for Selskabets Archiv en med Tegninger oplyst Beskrivelse over *Hällristninger* i Nærheden af Arequipa i Republiken *Peru.*

JULI-MÖDET. Professor P. A. Munch meddeelte Facsimile af et i Universitetets Haandskrift-Samling i Christiania opbevaret Document of 28de Januar 1302, udfærdiget af HAUK ERLENDSSUN, dengang Laugmand i Oslo. Dette Document er af en særdeles Vigtighed i palæographisk Henseende, eftersom det er med selvsamme Haandskrift som Fragmenterne af den om Islands Bebyggelse hand-

lende *Hauksbók*, den af Hauk Erlendson bearbeidede Recension af Landnáma, der bevares i Nr. 371 i 4 af den Arna-Magnæanske Haandskrift-Samling, og som en betydelig Deel af Oldbogen Nr. 544 i 4 (nu ogsaa gjengivet sit rette Navn *Hauksbók)*, som Rafn har lagt til Grund for sin Udgave af Thorfinn Karlsefnes Saga i Antiquitates Americanæ, og hvilken Codex han i Fortalen p. XVII formener at være skreven af Hauk Erlendson, der blev Laugmand paa Island 1295 og nedstammede i 9de Led fra Thorfinn Karlsefne og Gudrid Thorbjörnsdatter gjennem Sönnen Snorre, der i 1008 födtes i Massachusets. Denne Formening vinder saaledes fuldkommen Bekræftelse. Facsimiler af Codex 544 ere meddelte Tab. III og IV i Antiquitates Americanæ.

George Stephens, Esq., fremsatte Forslag om at Selskabet vilde ved Circulairer, udfærdigede til Geistlige og andre paa *Island*, söge at tilveiebringe en Samling af Kilder eller Materialier for Studiet af Landets *populaire Archæologie*, bestaaende af Folkeviser, Börneviser, Sange, Börne- og Folkelege, Folkesagaer, Folkesagn, Gaader, Ordsprog, Tro paa Trolddom, Folkemyther, mythiske Benævnelser o. desl. Dette Forslag, som udförlig er indfört ovenfor S. 191-192, bifaldt Selskabet og bemyndigede Bestyrelsen til ved udstædte Circulairer at söge at tilveiebringe en saadan Samling til Opbevaring i det historiske Archiv og Afbenyttelse for fremtidige Granskninger. Etatsraad Finn Magnusen foredrog nogle *islandske Folkesagn om Sæmund Frode*. Amtmand Plöyen paa Færöerne havde oversendt for Selskabets Archiv fire *færöiske Trylleformularer* paa Færöisk med dansk Oversættelse og Anmærkninger. De ere opskrevne af Ole Jespersen, Skolelærer i Suderöens nordre District. Amtmanden tilföiede, at det kunde være hensigtsmæssigt at samle paa Færöerne Almuesagn, som udvise Tro paa Underjordiske, de saa kaldte Huldefolk, m. v. Foranlediget af denne Meddelelse vedtog Selskabet at udstrække ovenmeldte Beslutning til Færöerne.

Oldsag-Committeen foreviste adskillige til Museet for nordiske Oldsager nylig indkomne mærkelige Oldsager, og Etatsraad Thomsen foredrog Bemærkninger om samme; deriblandt en af Greve C. Reventlow til Christiansæde indsendt *prægtig Guldhalsring* af samme Form som de i 1833 ved Broholm i Fyen fundne.

October-Mödet. Foranlediget af et af Professor P. A. Munch i Christiania fremsat Forslag var en til den Hensigt i Selskabet dannet Committee traadt i Underhandling med nogle norske Oldgranskere og Historieforskere, betræffende Udgivelsen fra Selskabet

af flere Norges Historie vedkommende Oldskrifter. Resultatet af disse Forhandlinger blev at EN NORSK OLDSKRIFT-COMMITTEE dannedes, bestaaende af Christian C. A. Lange, nu ansat som Bureauchef for det Kongl. norske Rigsarchiv, Professor i Historien ved Universitetet i Christiania P. A. Munch og Stipendiat i nordisk Philologie C. R. Unger i Christiania; et Reglement for Selskabets NORSKE AFDELING vedtoges og undertegnedes i Kjöbenhavn den 29de Juli 1845 af Chr. C. A. Lange paa den norske Oldskrift-Committees Vegne og af Finn Magnusen, C. C. Rafn og E. C. Werlauff paa Bestyrelsens Vegne. Senere under 27de September har den norske Oldskrift-Committee udstædt en Indbydelse til deres Landsmænd om Deeltagelse for det paatænkte Foretagende, navnligen for det förste for Udgaven af NOREGS KONÚNGA SÖGUR ved SNORRE STURLASON med Fortsættelse, i den gamle Grundtext saavelsom særskilt i Oversættelse, Textudgaven at bearbeides uden Varianter *som Læse- og Lærebog*, og Oversættelsen ved Professor P. A. Munch *til almindelig Folkelæsning her i Norden.*

Etatsraad Finn Magnusen meddeelte nogle Iagttagelser paa en antiquarisk Reise i Jylland i Efteraaret, tildeels i Selskab med Provst H. Götzsche og Pastor Briem, navnlig betræffende tvende *Runestene i Skjern* (tilhörende Proprietair Borch), med Hr. R. H. Kruses deraf tagne Tegninger, den ene udtagen af Kirkens Muur, den anden funden i de der liggende mærkværdige Borgruiner og en tredie indsat i Vestervelling Kirkes af Kampestene opförte Grundvold; fremdeles om en stor tilhuggen Steen af oval Form med indhugne Figurer paa den flade överste Side, opgravet efter Provstens Foranstaltning af den store saakaldte Mandhöi eller Mandbjerghöi i Nærheden af Östervelling By.

Kongl. svensk Rigsantiquar Hildebrand havde oversendt fra Provst Hedemark Tegning af to store höist mærkværdige *Runeindskrifter* paa en Steen, forhen indsat i Muren af en ældgammel Bygning ved *Röks Kirke i Östergöthland*, der nedreves i 1843. Finn Magnusen foreviste denne og foredrog nogle Bemærkninger om de tre forskjellige i disse Indskrifter anbragte sjeldne Runearter samt Indholdet af Indskrifterne, der synes at være fra Kong Erik Seiersæls Tid, altsaa fra det 10de Aarhundrede. I Röks Kirkes Gavl fandtes ifölge tidligere Meddelelse fra Hildebrand 5 Urner med Aske og Been indmurede i et lidet hvælvet Rum.

Mag. Rietz i Lund lod ved samme Medlem forelægge en Tegning af en særdeles lille *Runesteen*, omtrent saa stor som Fladen

af en Haand, funden i sidstafvigte Sommer ved Herresædet *Hyby i Skåne.* Den synes at være en Amulet eller mulig og et Symbol eller Jertegn fra Overgangstiden mellem Hedendom og Christendom.

Kongelig norsk Rigsarchivar C. Lange havde henledet Selskabets Opmærksomhed paa adskillige *Steensætninger* fra Oldtiden i Frederiksværns Omegn. Da Architect Zeuthen, som i længere Tid har aftegnet Monumenter og Oldsager for Selskabet, afvigte Sommer foretog en Reise til Thelemarken, benyttedes denne Leilighed til at lade ham udföre Tegninger af de mærkeligste af disse Mindesmærker, hvilke Tegninger forelagdes.

Kongelig svensk Generalstabsofficeer Capitain L. Westfelt havde paa en i den forlöbne Sommer foretagen Reise, efter Bestyrelsens Anmodning, taget Aftegninger af adskillige mærkelige *Runestene i Upland og Gestrikland*, hvilke forevistes.

Major Baggesen forelagde förste Bind af sit Værk: *Der dänische Staat, geographisch und statistisch dargestellt;* og Etatsraad Vedel-Simonsen: *Familie-Efterretninger om de danske Ruders for 200 Aar siden uddöde Adelslægt*, samt *Bidrag til Jörgen Brahes Levnetsbeskrivelse.*

Professor P. A. Munch meddeelte for Selskabets Annaler en Afhandling om Nordens, især Norges, Bebyggelse af vore Forfædre, belyst fornemmelig ved Undersögelse af geographiske Forholde, Stedsnavne og andre topographisk-lingvistiske Data.

Hr. C. R. Unger, Stipendiat i nordisk Philologie, havde fra Christiania, ligeledes for Selskabets Annaler, oversendt: Fragment af en allitereret angelsachsisk Homili, hvori nævnes nogle af Nordens hedenske Guddomme, meddeelt efter en Codex i Britisk Museum med en ordret Oversættelse.

Hr. J. J. A. Worsaae gav en kort Udsigt over adskillige, paa en *antiqvarisk Reise i Tydskland* indhentede Iagttagelser om *Broncevaabnene* og *Bronceculturen* i det Hele; han gjorde opmærksom paa, at Broncesagerne i Syden og Norden ingenlunde ere fuldkommen overeensstemmende med hinanden, om de endog i flere Henseender have temmelig stor indbyrdes Lighed. Baade Former og Zirater frembyde kjendelige Nuancer, hvilket, i Forening dermed, at der i forskjellige Lande, lige op til det sydlige Sverrig, er fundet Former til at stöbe Broncevaaben i og andre Levninger af en paa Stedet foretagen Stöbning, aabenbart tjener til nærmere at godtgjöre den Paastand, at Broncesagerne ikke hidröre fra et enkelt Folk, der har forsynet hele Europa med Vaaben og Smykker, men

snarere fra en gammel, fælles europæisk Cultur. At denne er bleven fortrængt af den romerske Indflydelse, men at dette dog ikke kan være skeet, för i de förste Aarhundreder efter Christus, fremgaaer klart af de mange mærkelige Grave i Sydtydskland og Schweitz, som ikke alene indeholde Jernvaaben og Smykker, aldeles af samme Art som vore Sager fra Jernalderen, for hvis Zirater kjendelig en fordærvet romersk Smag ligger til Grund, men endogsaa romerske Mynter, der aldrig ere prægede för Christi Födsel. Naar altsaa Bronceculturen först saa sildig er bleven fortrængt i Sydtydskland, er det ganske naturligt, at den har holdt sig endnu meget længe i de af Romerne uberörte Egne, Irland, Danmark og Meklenborg, hvor derfor ogsaa Broncesagerne hidtil ere forefundne i störst Mængde. Til nærmere Oplysning fremlagdes adskillige Afbildninger af gammelgræske, italienske og ungarske Broncevaaben, som opbevares i Antiquarium i Berlin, og tillige Tegninger af mærkelige Broncesager, der ere fundne i Nærheden af Salzburg og nu opbevares i Stadmuseet der, nemlig et Par Broncesværd og adskillige Paalstave, hvilke sidste ere fundne i Passet Lueg tilligemed en höist mærkværdig Broncehjelm, der har en saa eiendommelig Form, at den ufeilbarlig hverken er gammelgræsk eller romersk, men snarere gammelkeltisk, hvorpaa ogsaa dens Forarbeidning synes at hentyde.

Hr. C. F. Herbst, Assistent ved Museet for nordiske Oldsager, foredrog Bemærkninger om et i en Gravhöi ved *Hvidegaard* i Lyngby Sogn, Kjöbenhavns Amt, nylig gjort mærkeligt *Fund*, og foreviste saavel Afbildninger af Graven som de deri fundne Gjenstande, der rimeligviis have tilhört en af Oldtidens Seidmænd.

Der foretoges Valg paa tvende Revisorer af Kassererens Regnskab for 1845, og valgtes dertil Major A. B. Lögstrup og Dr. Med. H. P. Hornbech.

I Januar-Mödet lod Professor P. A. Munch forelægge sin Udgave af *Múnkalífsbogen.*

Samme Medlem meddeelte for Selskabets Annaler: Geographiske Bemærkninger knyttede til et hidtil uudgivet Stykke af den yngre Edda, samt Bemærkninger ved den i Annalerne for 1844-1845 af E. C. Werlauff meddeelte „Grændsebestemmelse mellem Norge og Sverige i anden Halvdeel af det 13de Aarhundrede."

Dr. Philos. Jensen til Borne i Gottorf Amt forelagde en historisk Beskrivelse over Angeln, og tillige nogle antiquariske Bemærkninger betræffende Angeln og flere tilgrændsende Districter i det sydlige Slesvig.

Hr. Saxild, Districtslæge paa Sylt, havde indsendt Beretning om et mærkeligt Fund i den östligste af de saakaldte Katshooger, benævnt Küsterhoog i Vesterland Sogn paa Sylt. Professor Larsen i Holbek meddeelte en af Pastor Fyhn tagen Udskrift af Odsherredsbog, Geistligheden vedkommende, med Oplysninger om Nörre Jernlöse Kirke.

Dr. Ekman i Calmar gav Beretning om adskillige Oldsager, hvormed hans Samling i den senere Tid er foröget.

Hertugen af Sutherland havde oversendt Tegninger af nogle Hällristninger, som findes i Nærheden af hans Residents Dunrobin Castle i Sutherland.

Professor Westergaard forelagde sin kortfattede *Sanskrit Formlære* og *Sanskrit Læsebog med tilhörende Ordsamling*, og Collegieraad Sjögren sin *Ossetische Sprachlehre nebst kurzem ossetisch-deutschem und deutsch-ossetischem Wörterbuche*.

Kassereren, Grosserer J. F. Magnus, fremlagde sit Regnskab over Selskabets Pengevæsen for 1845.

Ifölge den af Secretairen meddeelte Udsigt havde Selskabets faste Fond i Aaret 1845 erholdt en Tilvæxt af 2000 Rbd. Sölv og var saaledes voxet fra 44,000 Rbd. til 46,000 Rbd. i Kongelige 4 Procents Obligationer.

MUSEET FOR NORDISKE OLDSAGER

forevises, som sædvanlig, hver Torsdag fra Kl. 11-1, og modtager saavel ved mange Gaver som ved de Besögendes store Antal bestandig fornyede Beviser paa den Interesse, alle Klasser af Folket har for denne fædrenelandske Samling. I det sidstforlöbne Aar har det faaet en Forögelse af 739 Nummere, af hvilke mange bestaae af flere Stykker, indkomne i 132 forskjellige Sendelser, og den i Beretningen for 1844 som paabegyndt omtalte Udvidelse og Omordning er fortsat, forsaavidt Museets eget Locale tillod det, da de nye Værelser endnu ikke kunde erholdes. I Aaret 1845 er saaledes Opstillingen af det hele americanske Cabinet og det förste christelige Værelse, som indeholder de ældste Sager fra vor Middelalder, hvilken vi regne fra Christendommens Indförelse omtrent Aar 1000 til Reformationen 1536, bleven færdig; desuden er Ordningen af alle Sager fra hele Middelalderen saaledes forberedet, at man kun behöver det udvidede Rum for at iværksætte Opstillingen. Den ligeledes i Beretningen for forrige Aar omtalte af H. M. Kongen befalede Overlevering af alle Gjenstande fra Nordens Oldtid og

Middelalder fra det kongelige Kunstmuseum til Museet for nordiske Oldsager er ogsaa fortsat med de værdifulde Sager af Guld fra den sidste Periode af Hedenold og de ældre christelige Sager, hvorved Museet har faaet en saa overordentlig Tilvæxt, at disse Afdelinger, af hvilke især den ældre Middelalder hidtil var temmelig ubetydelig, ere blevne langt mere oplysende og indholdsrige. Denne betydelige Forögelse bestod af 128 Nummere, alle höist værdifulde og sjældne, over hvilke vi derfor her först ville give en Oversigt, för vi gaae over til at fremhæve det vigtigste af Museets övrige Tilvæxt.

Et af de störste og kostbareste *Fund af Guldsager*, der nogensinde er gjort her i Landet, er den store Samling af Ringe, afhugne Ringstykker, Barrer, Bracteater o. s. v., som i Aaret 1832 opdagedes ved Plöining *paa* det saakaldte Enemærke, en af Herregaarden *Broholms Hovmarker* og dernæst udgravedes af 10 til Gravning tilsagte Bönder; denne Masse af ædelt Metal, hvoraf det meste er fiint Guld, det övrige sölvblandet Guld (Electrum), har en Vægt af henved 9 Pd. og maa ansees mere for en Skat fra selve Oldtiden end for en Samling af anvendte Smykker, navnlig fordi den indeholdt saa mange Brudstykker, der ene kunne have haft Metallets Værdi, som var langt höiere end nu. Dette hele Fund er nöiere gjennemgaaet og de væsentligere Stykker afbildede i N. T. f. O. 2det B. S. 184 ff. og Tab. 1, hvor man har viist, med hvor höi Grad af Rimelighed dette Fund maa antages at være nedlagt i Jorden i det 5te Aarhundrede efter Christus, og ligeledes gjort opmærksom paa, at ogsaa dette rige Fund ved aldeles intet Sölv at indeholde bestyrker, hvad man af mange andre Tilfælde har sluttet, at Sölvet först i en meget sildig Tid er blevet anvendt til Smykker her i Norden. At vi paa dette Sted komme til at omtale dette interessante og rige Fund, er en Fölge af, at det hele umiddelbart efter Opgravningen afgaves til det kongelige Kunstmuseum, med Undtagelse af 7 Guldbracteater, som Museet for de nordiske Oldsager fik paa Grund af, at det allerede havde en ikke ubetydelig Suite af saadanne; foruden disse vare de væsentligste Stykker, som nu afleveredes: to massive overfaldende Guldhalsringe, hver bestaaende af to tykke Guldstænger, der hver med sin Ösken gribe i hinanden, den ene med to smaa Skyderinge til at sammenholde Guldstængerne (afbildede anförte Sted Fig. 7); en lignende Halsring, mindre og uden Skyderinge, endvidere 6 Stykker Ringguld med Zirater, der ere indslagne med et Stempel, som man har flyttet (afb. Fig. 8, 9, 10, 11), en

fuldstændig og en næsten fuldstændig Betalingsring (Fig. 14), 15 Fragmenter af mindre Ringe og Ringguld, af hvilke 5 sammenhængende (Fig. 15), og endelig en fuldstændig Spiral-Fingerring (Fig. 13), en huul Ring med en tilsluttende huul Cylinder, maaskee en Guldknap (Fig. 16 og 17) og en lille fuldstændig Fibula (Fig. 18). Alle de her nævnte Gjenstande ere af meget fiint Guld; fremdeles medfulgte af Electrum eller sölvblandet Guld: en oval, fuldstændig Spiral-Armring (Fig. 12), 10 Fragmenter af större og mindre Ringe, en heel og en ituhuggen Barre.

Et andet yngre Fund, fra et af de senere Aarhundreder af Hedenold, og som ikke kan sammenlignes med Broholmfundet i Metalværdi, men derimod langt bedre end dette viser Oldtidens Kunstfærdighed, da det er en Samling af anvendte Smykker og de enkelte Stykker ere forarbeidede med en overordentlig Omhu og Dygtighed, er *Fundet fra Aarslöv i Fyen*, der nu ligeledes er blevet samlet paa eet Sted, nemlig i Museet, hvor hidtil kun et större Stykke af et Broncekar og nogle mindre Fragmenter af et andet lignende opbevaredes; de övrige værdifulde Gjenstande vare i Kunstmuseet. Dette Fund er vel berört i Ant. Ann. 4de B. S. 159-160 og N. T. f. O. 1ste B. S. 397, paa hvilket sidste Sted den lille Sölvskee, som nedenfor skal omtales, er afbildet, men paa intet Sted er det fuldstændigt gjennemgaaet, hvorfor vi troe at burde gjöre det her. Omstændighederne ved Fundet vare fölgende: ved at grave i en Bakke tætved Aarslöv Kirke og Kirkegaard fandt Gaardmand Claus Sörensen 1820 to Skeletter, som vare nedlagte i en Afstand af 2 Alen fra hinanden i samme Grav, med Hovederne vendte mod Syd. Det höire Lig antog man for mandligt og ifölge Dr. Helvegs Attest maatte det venstre antages for Liget af et fuldvoxent Fruentimmer; ved dette sidstnævnte Ligs Hoved (maaskee Bryst) fandtes 7 runde Guldzirater, forfærdigede af Guldplader omtrent af 2 Tommers Diameter, uddrevne i Form af Lövehoveder, hvorom en Række af mange Stjerner; i Randen ere 2 Huller anbragte, uden Tvivl for ved Syning at kunne befæste Guldpladen paa noget, en Klædning eller et Hovedtöi. I Nederkanten af hver af disse 7 Guldplader ere der endvidere to Huller, hvori der hænge to fine flettede Kjeder, en i hvert Hul, som igjen bære hver et Hængesmykke af en fiirkantet Hovedform, men med to Indsnit i hver Side. Den ene Side af disse Hængesmykker er glat, den anden, der skulde hænge udad, er derimod belagt med Filigranarbeide, og i en lige Linie, parallel med to af de indskaarne Sider, ere paa hver indfattede en större og to mindre Granater. Derved fandtes et $1\frac{1}{2}$ T.

langt kunstig udarbeidet huult Guldrör, der er lukket for den ene Ende og rimeligt synes at have været Overdelen af en Naal, hvis övrige Deel nu er tabt. Fra den runde massive Knap, hvori dette Guldrör foroven ender sig og hvori er indfattet en Granat, hænge tre fine Kjeder ned, der hver bære et halvmaaneformet Hængestykke med to Indsnit, og midt paa det bevarede Guldrör findes tre udstaaende Zirater med Huller, formodentlig anbragte for at kunne fastbinde Stykket for ikke at tabe det. End videre fandtes ved det samme mindre Lig, ved hvilket alle her fundne Smykker laae, en stor pragtfuld Guldfibula, der er aldeles fuldstændig med Undtagelse af Tornen, som mangler. Den laa ved Ligets Bryst og er paa Forsiden ziret med fine paaloddede Guldfletninger og fiint Filigranarbeide, hvori to fladt slebne Carneoler og 6 Granater ere indfattede. Aldeles i samme Smag som denne værdifulde Fibula var en Guldfingerring udarbeidet, paa hvis Plade der ere tre Granater indfattede i tre med Filigranarbeide omgivne Rundinger, derimod fandtes en anden stor meget forskjellig, men ogsaa prægtig Fibula, der er heel bevaret ogsaa med Tornen; den er af Sölv, paa Forsiden belagt med en tynd Guldplade foroven, derunder gaaer Fibulaen ud i en Böile, der igjen forneden endes i en Plade; Böilen og denne nederste Plade har indgraverede Zirater, der ere udfyldte med en Blyblanding, som giver Arbeidet stor Overeensstemmelse med Nutidens Niello. Til denne Samling af Smykker höre endelig en lille Guldfingerring af en Guldtraad, som er udslaaet meget lang og spids, og hvis tyndere Spidser derpaa ere snoede den ene 9 og den anden 12 Gange om hinanden, et Fragment af en ganske lille Broncenaal, omvunden med Guldtraad, som maaskee har hört til den store Guldfibula, en ganske lille oval Guldplade, omgiven med en Perlerand og med tre Huller i, og en lille Guldqvinar med paaloddet Ösken. Denne sidste synes at være en barbarisk Efterligning af Keiser Getas eller maaskee en af de senere Keiseres Guldqvinarer, men Omskriften er saa udslidt, at der kun kan sees IINON paa Adversen, hvorpaa en Fyrstes blottede Hoved er fremstillet; paa Reversen seer man en gaaende kvindelig Figur, formodentlig en Victoria, alt andet er udslidt. Ved Siden af alle disse kostbare Gjenstande laa en rund sleben Kugle af Bjergkrystal, der vistnok som Amulet har haft den störste Værdi af det Hele for sin Eier i Oldtiden. Rundt om Midten af den er med græske Bogstaver indslebet fölgende Indskrift: ABΛAΘANAΛBA, ablathanalba,

hvilket man med Sandsynlighed troer at være det hebraiske: אב לנו אתה (ab lanu atha ɔ: Du er vor Fader) læst to Gange og saaledes sammenstillet, at det læstes fra begge Sider. Lignende Indskrifter findes nemlig paa gnostiske Abraxasgjemmer, og selv i Museet findes en flad, oval Gjemme med den samme Indskrift. Under Indskriften er paa den ved Aarslöv fundne Krystalkugle indsleben en Piil (↓). Indskriften paa dette Stykke, selv om Forklaringen ei er ganske sikker, gjör det utvivlsomt, at det har haft en magisk Betydning; lignende Krystalkugler ere fundne, men uden Indskrifter, i Childeriks Grav og i flere tydske Grave, hvor man har antaget dem for at være Efterligninger af de, dog större Krystalkugler, som man veed, at de romerske Damer brugte at tage i Hænderne for at afkjöle sig. Paa flere Kunstværker fra Middelalderen seer man en Ridder fremstillet, som seer ind i en Krystalkugle, rimeligviis for at see sin Skjæbne, maaskee disse Kugler have haft en lignende magisk Bestemmelse. — I samme Grav ved Aarslöv fandtes Fragmenter af to store Bronceskaale og Hanken og 5 Fragmenter af Overranden til en næsten hensmuldret Træspand, hvilke Kar vare hensatte ved Skeletterne; af disse bleve Fragmenterne af Broncekarrene allerede strax, efterat de vare fundne, oversendte til Museet, som nu ogsaa erholdt Hanken og Fragmenterne af Overranden af Spanden. Hanken er af den yngre Bronceblanding eller et Slags Messing og ligner ganske dem, der ere fundne i andre hedenske Grave og opbevares i Museet; Fragmenterne af Overranden ere derimod af Sölv, hvilket er det eneste Exempel, vi have, paa en Karrand af dette Metal, medens man derimod har flere aldeles lignende af Bronce. At disse i Graven nedsatte Kar have været Huuskar synes rimeligt og bestyrkedes ved, at der ved dem var henlagt en Sölvskee, som nu ogsaa afgaves til Museet. Den er af en usædvanlig Form, med et temmelig fladt og foroven indknebet Blad, der ved en opadgaaende Böile forbindes med Skaftet, som foroven ender sig i en Knop. En aldeles lignende Skee findes afbildet hos Dorow i et Fund af kostbare Smykker og Glasmosaikperler fra Rhinegnen.

Efterat have omtalt de större samlede Fund, som afgaves fra Kunstmuseet, gaae vi over til at omtale de mange ikke mindre vigtige og værdifulde Gjenstande af Guld fra Hedenold, som vare enkeltviis fundne paa forskjellige Steder og til forskjellige Tider, men nu paa engang ere afgivne til vort Museum fra hiin ældre Samling:

Af *Halsringe* erholdtes to, af hvilke den ene er overfaldende, dobbelt og af massivt Guld af samme Art som de ovenfor omtalte ved Broholm fundne, og ligeledes funden paa Fyen i Nærheden af Odense paa Bolbro Bys Marker. Den anden er en stor, enkelt glat Guldring af 7 Tommers Diameter, der har endt sig i to Knopper, af hvilke dog den ene nu er afhuggen; den blev funden ved at grave Steengruus ved Landsbyen Beenlöse ved Ringsted; Museet eiede forud en aldeles lignende af Sölv.

Af *Guldarmringe* havdes i Kunstmuseet 9, hvoraf en er den Spiralarmring, som 1673 fandtes med den allerede ifjor til vort Museum afgivne Glasurne, og som er omtalt med denne i dette Tidsskrifts forrige Hefte Side 114; den er mod Enderne ziret med Ringzirater; en anden, men dobbelt Spiral-Armring, som var funden en Alen under Jorden ved Gaarden Theils i Fjends Herred, Viborg Amt; fire vredne, to af flettet Arbeide og et fladt, bredt Armbaand. De fire vredne Ringe ere fundne paa forskjellige Steder i Nörre-Jylland, den ene sammen med en Broncecelt; af de flettede er den ene, som er aldeles fuldstændig og hvis Ender ere spidst udslaaede, funden 1792 i Kirkesognet Lunding ved Haderslev, den anden, som er opreven, fandtes mellem noget Dynd, som blev opkastet af Gadekjæret i Skallerup By. Det brede Armbaand er af meget raat Arbeide med en Stribe paa Midten og ¾ Tomme bredt; det er fundet 1824 ved Lynderup By. — Af mindre *Guldhaandledsringe* medfulgte tre, den ene tynd, glat og opreven, den anden en fuldstændig dobbelt Spiralring, som 1839 fandtes paa Almind Mark i Viborg Amt sammen med en Broncedaggert og flere Oldsager af Bronce, som dengang indsendtes til vort Museum, og den tredie — den mærkeligste, som 1826 fandtes oveni en Urne med brændte Been i en Gravhöi ved Herregaarden Lerchenfeldt paa Sjælland og som altsaa sikkert tilhörer Broncealderen, er en interessant Pröve paa, hvorledes man har stræbt og vidst at give lidet Guld Udseende af at være meget og vægtigt, thi den bestaaer kun af tyndt Guldblik, som er lagt over Broncetraade. — Kunstmuseet afgav endvidere 30 *Guldfingerringe*, hvoraf 12 deels enkelte deels dobbelte Spiralringe og 6 enten glatte eller kun med ophöiede Striber zirede, en af flettet og snoet Arbeide, men 11, der fortjene nöiere at beskrives. En Form for Ringe, der sikkert tilhörer Hedenolds sidste Periode og som da rimeligviis har været almindelig, er at Ringen har en Plade, der er dannet af Slangehoveder: af saadanne erholdtes fra Kunstmuseet tre; den ene af disse, som 1823 fandtes

i en Sandgrav ved Kirke-Værlöse i Kjöbenhavns Amt, er især ziirlig; den har sex Slangehoveder, tre til hver Side, og tolv i Lighed med Fletninger indgraverede Furer; underneden samle de sex Slanger sig i tre Böiler, som igjen samles til een rund Ring i Midten. En fjerde Pladering, der er uden Slangehovederne, er ziret med 7 opstaaende Striber, hvorimellem der ligge sex Perlerader. Antikke Fingerringe med indfattede Stene eller Glasflusser maae ansees for de sjældnere; af saadanne afgaves fem, af hvilke dog navnlig en, hvori der er indfattet en Onyx af det Slags, som kaldes Öiestene, ikke med Vished kan siges at tilhöre Hedenold. En anden har en oval Plade, med fire tomme Rum til indfattede nu tabte Stene eller Glasflusser, den tredie derimod er ypperligt conserveret. Den er stor og massiv, med en oval Plade, omgiven med en Perlerand, i Pladen er indfattet en Carneol; denne Ring afgaves til Kunstmuseet (da kaldet Kunstkammeret) 1750 af Geheimeraad Holstein og skal være funden i Jylland. Den fjerde af disse Ringe, som har en blaa Glasflus indfattet i en mangekantet Plade, maa ansees for et meget kostbart Stykke; rundtom Glasflussen ere paa Pladen foruden fem indgraverede Liliezirater indskaarne fölgende Runer: ᚦᚨᚱᚴᛁᛁᚱ, læst fra Höire til Venstre: Thorgeir, et almindeligt Mandsnavn i Oldtiden. Denne Ring har været udgivet for at have tilhört Ærkebiskop Absalon, hvilket man ingen Grund har til at ansee for rigtigt; men uvist er det, om den er ældre end Christendommens Indförelse i Norden, da man ikke veed, hvor og under hvilke Forhold den er funden. Den femte Ring med Indfatning er ganske tynd, med en blaa Glasflus som flere fra Hedenold. Endelig maae vi fremhæve som et særdeles kostbart Stykke en *glat massiv Fingerring* uden Plade eller nogen indfattet Steen, *med* en heelt omgaaende *Runeindskrift*, der er skaaret ophöiet, omgiven med dybt indgraverede Fordybninger, som ere udfyldte med en blaaagtig Metalmasse, hvis Hovedbestanddeel er Bly. En lignende er afbildet i Ant. Ann. 3 Bind 2 Hefte, Tab. III Fig. 2. Den her til Museet afgivne Ring — som nöiagtigt er afbildet i Finn Magnusens Runamo og Runerne Tab. XIII Fig. 9 a og b — offereredes Kong Frederik d. 6 af Geheime-Legationsraad Bröndsted, der i Paris havde tilbyttet sig den af den berömte Myntsamler Allier de Hauteroche, efter hvis Sigende den skulde være funden i Nærheden af Bergen og derfra være kommen til England, hvorfra han havde erholdt den. Af Afhandlingen paa det först anförte Sted sees imidlertid, at et Par med denne overeens-

stemmende Ringe ere fundne i England, og at endog en, som synes at være ganske lig denne og maaskee er den samme, har for mange Aar siden været foreviist for Geheime-Archivar Etatsraad Thorkelin paa hans Reise i England. Indskriften er endnu ikke deciffreret, og den i Ant. Ann. a. St. afbildede Indskrift synes at være urigtigt aftegnet, idet man har antaget for Bogstaver, hvad der — i det mindste paa den nu i Museet værende Ring — tydeligt sees at være Skilletegn. Foruden disse interessante Fingerringe ville vi til Slutning endnu kun nævne en, der aldeles ligner en af vor Tids Forlovelsesringe, men bestaaer af to sammenloddede Lag; den er funden af Eieren af lille Værlöse Kro, Christen Pedersen Krag, i en Höi, hvori der ogsaa fandtes en Glasurne, nogle Broncefragmenter og Beslaget til en Træspand. — *Guldringe* brugtes i Oldtiden ofte som *Prydelser paa forskjellige Gjenstande*, saasom om Hæfter og Skeder til Sværd og Dolke, om Spydskafter og mange andre Ting, hvilket vi allerede tidligere have haft Leilighed til flere Gange at gjöre opmærksom paa i dette Tidsskrift, ligesom ogsaa denne Iagttagelse först har fremkaldt rimelige Formodninger om mange Guldsmykkers Anvendelse, som man i ældre Dage alle har anseet for Smykker, der vare til at bære paa forskjellige Dele af Legemet. Af saadanne Ringe, der have været anbragte paa forskjellige Gjenstande, og som næsten altid ere spiralformede, erholdtes fra Kunstmuseet en Spiralring som til et Landseskaft, funden 1824 paa Bornholm, to andre Spiralringe, fundne samlede 1824 i Tvede, Præstö Amt, der ere saa smaa, at de endog vilde være meget for smaa til en lille Finger, men dog större end de som Perler anvendte Spiralringe, der omtales i dette Tidsskrift ovenfor S. 127, og til samme Klasse maa rimeligviis henföres en stor glat Guldring af $3\frac{1}{2}$ Linies Tykkelse med en ziirlig Omböining paa den ene Ende, den anden Ende er afbrudt og hele Ringen er nu aldeles sammenböiet; den fandtes 1824 tilligemed et stort Stykke Ringguld, som ogsaa nu medfulgte, under en stor Steen paa Marken ved Bolle By, Randers Amt, ikke ret langt fra den Mark, hvor de kostbare Betalingsringe fra Bendstrup fandtes, som ere omtalte i Aarsberetningen for Aar 1839. Muligt er det, at den her omtalte Guldring kun har været en saadan *Betalingsring;* Guldstykker af dette Slags findes ikke sjældent, og fra Kunstmuseet afgaves et tykt ved begge Ender afhugget Stykke Guld af vredet Arbeide, fundet ved Slagelse, som alene kan ansees for et saadant Betalingsmiddel. To andre *Guldstænger* erholdtes, om

hvis oprindelige Bestemmelse vi ingen Formodning tör fremsætte; den ene er af vredet Arbeide, men med fiirsidede Ender, der ere udadböiede hver til sin modsatte Side og opvundne i Spiraler; man kunde snarest formode, at dette Stykke var bragt ud af sin oprindelige Form, men af Archæologia Britannica sees, at flere fuldkommen lignende ere fundne paa Irland. Den anden er et fiirkantet udslaaet Stykke Guld, som nu er sammenbukket; den ene Ende er vredet, den anden er spids, den er funden 1824 paa en Ager ved Gjerlöv i Sorö Amt. — Af de saakaldte *Edsringe*, som man af flere Grunde med Rimelighed anseer for hellige Ringe, brugte ved Aflæggelsen af Ed eller Löfter, havdes i Kunstmuseet fire, alle af den sædvanlige Form, meer eller mindre massive og endende sig i to skaalformede Dopper, en for hver Ende, der ere böiede mod hinanden og slutte nöiagtigt til hinanden. Ziraterne paa de her afleverede ere som sædvanligt for största Delen indgraverede, men nogle ogsaa indslaaede med smaa Stempler; paa den största, som er overordentlig massiv (den veier 34 Lod $2\frac{1}{2}$ Qvintin) og er afbildet i Ledetraad til nordisk Oldkyndighed S. 44, slutte Dopperne saa tæt til hinanden, at de ikke uden stor Kraftanstrængelse kunne aabnes lidt; paa de andre tre synes derimod Doppernes indvendige Huulhed at være meest slidt. De tre större fandtes 1817 samlede i en Sandgrav paa Slotsbjergbys Mark ved Slagelse, den mindste 1825 under en paa Marken enkelt liggende Steen ved Nörre-Kongerslöv i Aalborg Stift. — Af *Haarsmykker* af Guld erholdtes foruden Lödvers Ring (see nedenfor) kun 4 Fragmenter af et Guldlad eller et halvcirkelformet Guldbaand, der ender sig i bladformede Spidser; Smykket er ikke fuldstændigt i Fragmenterne, som 1736 ere fundne i Jorden ved Fredensborg. Lödvers allerede nævnte Ring er den, som er beskreven i Ann. f. N. O. 1842-1843 S. 167 ff. og afbildet sammesteds Tab. VIII Fig. 1; den udvider sig fortil i en bred Plade, hvis udvendige Side er ziret med indslaaede Ringzirater, og paa hvis Bagside med et spidst Instrument er indridset: ᛚᚢᚦᚱᛟ ɔ: Lödver eier. — Kunstmuseet afgav ogsaa to höist sjældne og værdifulde *Guldspænder*, der i Form og Arbeide lignede hinanden meget; de ere begge runde og bestaae af flere Guldplader, kun er det mindre bedre forarbeidet end det större. Det större er 3 Tommer i Diameter, den ydre Plade er prydet med opdrevne Slangezirater og paalagte Fletninger af Guldtraad, i den midterste Runding, som paa det mindre kun er en fremstaaende Guldknop, har været indfattet en Steen, nu ligge

deri nogle itusiagne Stykker af en Kvarts, uden at man med Bestemthed tör sige, at de ere Levninger af den Steen, der oprindeligt har været indfattet deri. Paa Bagsiden findes et Charnier og en Indfaldsböile til den nu tabte Naal, og desuden en Ösken, hvori Spændet kunde fastbindes. Dette större Spænde er fundet 1707 ved Frederiksborg, det mindre for omtrent 40 Aar siden ved Collund By i Flensborg Amt; det er afbildet i Annaler for nordisk Oldkyndighed 1844-1845 Tab. I. — Endelig erholdtes to *Hængesmykker* af Guld, nemlig en Guldmedaillon af Keiser Valentinian, præget i Antiochien, med Omskrift: GLORIA ROMANORVM paa Reversen, meget forslidt og med en Ösken, anbragt paa samme Maade som paa Guldbracteaterne; den er funden ved Faxö paa Sjælland i Aaret 1768; — og en barbarisk Guldmynt med uforstaaelig Omskrift, et Brystbillede med Perlediadem, seet fra Siden, paa Adversen og en staaende Kriger paa Reversen. Den synes at være en Efterligning af Keiser Honorius's Mynter; udenom Myntens Kant ere der lagte to concentriske Guldrande, som det synes först den ene og senere den anden större; disse Rande sammenholdes ved paalagte Spiraler af Guldtraad; dens Ösken er anbragt som paa Guldbracteaterne og den er funden i Forbindelse med nogle Perler og Ringe, som ikke ere blevne indleverede med den.

Af overordentlig Værdi for Museets Suiter var den Samling af kostbare Smykker fra Hedenold, som vi her have givet en kort Oversigt over, men en ikke mindre vigtig Forögelse var Kunstmuseets Samling af Gjenstande — meest kirkelige — fra Danmarks ældre Middelalder eller Christendommens förste Aarhundreder, hvoraf Museet hidtil kun eiede saare lidet, saa at det til de fleste Gjenstande, der erholdtes fra Kunstmuseet, ikke engang havde tilsvarende Stykker.

Den christelige Religions Forkyndere bragte mangehaande Nyt ind med sig her til Norden, hvor som ogsaa i sydligere Lande den hele opvaagnende Kunst og Kunstflid, der skyldte Kirken sin Gjenopvækkelse, i flere Aarhundreder stod i saa nær Forbindelse med den, at næsten alle de Mindesmærker, vi have tilbage, enten have været brugte i Kirkens egen Tjeneste, eller i det mindste fra denne og dens Lærdomme have faaet deres Form, Zirater og Prydelser. At man, skjöndt sjældent, dog oftere finder kirkelige end andre Gjenstande fra Middelalderen, er ogsaa grundet i, at man anvendte meest paa hine, der da deels som hellige Ting deels paa

Grund af deres Værdi opbevaredes med större Omhu end andre, som snart tilintetgjordes og erstattedes med Lethed af noget nyere og bedre, snart gik successivt over i andre Former, hvilket sidste man navnlig maa beklage med Hensyn til Middelalderens Vaaben, som næsten altid af den Grund ere saa vanskelige at datere. Af kirkelige Gjenstande vare gjerne *Reliqviegjemmerne* de kostbareste, paa dem anvendte man overordentlige Summer, og naar de Troende testamenterede eller gave Ædelstene eller deslige til en Helgen, sögte man, saavidt muligt, at anbringe alt saadant paa Helgenens Skrin eller det Gjemme, hvori de större eller mindre Reliqvier, man havde af ham, opbevaredes. Disse Gjemmer vare hyppigst i Form af Huse med Skraatag, paa hvis Ryg man anbragte fremstaaende Zirater, dog forekomme de ogsaa i andre Former, som vi her ville faae Leilighed til at omtale; mange af dem vare höist værdifulde, alene i Metalværdi, og gik derfor ogsaa let tabte, efterat Reformationen havde tilintetgjort deres Hellighed, fordi man paa saa mange Maader meente bedre at kunne anvende de Summer, der kunde udbringes ved deres Salg eller Indsmeltning. Naturligviis havde i Middelalderen de fattigere Helgene kun simplere Reliqviehuse, og af saadanne eiede Museet tidligere et, men fra Kunstmuseet erholdtes sex, alle prægtigere end det, vi för havde, dog langtfra af de prægtigste, der have været, men som vistnok alle ere gaaede tilgrunde. Det största af disse er 15 Tom. langt og 14 Tom. höit; det er af Træ, beklædt med forgyldte og emaillerede Kobberplader; Forsiden er deelt i to Afdelinger, af hvilke der i den överste i ophöiet Arbeide er forestillet Joseph med en Krykkestok i Haanden staaende ved Siden af den kronede Marie, som sidder med Christusbarnet, til hvem de hellige tre Konger nærme sig. I den nederste Afdeling sees de hellige tre Konger ridende og foran dem en Konge siddende, imellem alle disse Figurer ere en Mængde Glasflusser indfattede. Paa Bagsiden seer man oventil i Emaille paa Guldgrund Englens Aabenbarelse for Hyrderne, af hvilke en blæser paa et Horn; dernæst: Maria liggende paa en Löibænk, ved Siden af hvilken Joseph sidder, samt Jesus i Krybben. I den underste Afdeling er forestillet: Mariæ Bebudelse, Flugten til Ægypten og Maria, som besöger Elisabeth. Paa den ene Ende er anbragt en Dör, paa hvis udvendige Side Petrus sidder med sine Nögler, paa den anden lukkede Ende staaer Paulus med Sværdet. — Det andet Reliqviehuus er ligeledes af Træ, beklædt med emaillerede og forgyldte Kobberplader, 11 Tommer langt og

8½ Tomme höit. Af Forsidens Beklædning er nu kun det överste Parti tilbage, som forestiller Joseph og Maria med Barnet under tvende Buer, der hvile paa Söiler, de hellige tre Konger nærme sig gaaende til Maria og bagved dem staae to opsadlede Heste. Hovederne paa alle disse Figurer ere udförte i Relief, hvorimod det övrige er anbragt med Indlægning af Emaille; Bagsiden er prydet med emaillerede Zirater, paa den ene Ende har været anbragt en Dör, paa den anden sees endnu en Helgen, staaende under en Bue. — Det tredie Reliqviehuus, der ogsaa er af Træ, beklædt med forgyldte og emaillerede Kobberplader, er endnu mindre, kun 7 Tommer langt og 7 Tommer höit. Paa Forsiden er nu Overdelen til at aabne, men et paa Bagsiden anbragt Nöglehul synes at antyde, at det fordum har været til at lukke paa en anden Maade; paa Forsiden sees oventil Christus siddende med Evangeliebogen, omgiven af en Glorie, og ved hver Side af ham to Helgene, staaende under Buer. Nedentil sees den korsfæstede Frelser mellem Maria og Johannes og ved hver Side af dem en Helgen under en Bue. Figurerne ere udarbeidede i et temmelig fladt Relief, hvorimod Hovederne ere stærkt fremspringende; paa hver af Enderne staaer en Helgen under en Bue og Bagsiden er prydet med emaillerede og forgyldte Zirater. I dette Huus ligge endnu nogle Reliqvier, indsyede i Silke og med vedhæftede Pergamentsstrimler, hvorpaa de Helgenes Navne ere skrevne, af hvem Reliqvierne ere. — Det fjerde Reliqviehuus er kun lille, det er af emailleret og forgyldt Kobber og meget ziirligt; paa Forsiden er oventil forestillet Christus, holdende Evangeliebogen i venstre Haand og oprækkende den höire Haand til Velsignelse; ved hver Side af ham staae to Helgene under Buer (alle Buer paa disse fire Reliqviehuse ere Rundbuer). Nedentil sees Joseph og Maria siddende med Barnet under tvende Buer, samt de hellige tre Konger, af hvilke den forreste knæler og har en röd Stjerne over sig; paa Bagsiden ere anbragte 6 Medailloner, hvori Christus og 5 Helgene ere forestillede i halve Figurer. Paa Tagryggen er anbragt et gjennembrudt Kobbertralværk, i hvilket der i Midten er indfattet en Krystal. — Vi komme dernæst til at omtale det femte, der er næsten ligesaa stort som det först omtalte, nemlig 15 Tommer höit og 12 Tommer langt, af Træ, belagt med forgyldte Kobberplader. Paa hver Ende er paa Gavlens Spids anbragt et fremspringende Dragehoved og paa Midten en Kugle med et Kors. Paa den ene brede Side sees i den överste Afdeling Christus siddende med Evangeliebogen

og velsignende, med to staaende Helgene paa hver Side; i den nederste Afdeling er afbildet Christus paa Korset, hvorover Sol og Maane, og ved Siden to Helgenfigurer. Paa den anden Side har den överste Afdeling samme Forestilling som den forrige, nemlig den velsignende Christus o. s. v.; forneden sees i Midten tvende halve Figurer, en grædende kvindelig og en mandlig, hver holdende en Bog og ved Siderne af disse staae to Helgene. Der er anbragt en staaende Figur paa hver af Husets Ender, af hvilke ingen er til at aabne, hvilket ellers er almindeligt, derimod findes her under Huset en lille Lem, hvorigjennem Reliqvierne kunde bringes ind. Alle Figurerne paa dette Reliqviehuus ere af drevet Arbeide, det er desuden prydet med Baand med drevne eller pressede Dyrefigurer, saasom Hjorte, Hunde, Kameler o. s. v. — Det sidste af de fra Kunstmuseet erholdte Reliqviehuse, er 5 Tommer langt og 4 Tommer höit; det er af Træ, overdraget med Kobber, som deels har været forsölvet, deels forgyldt. Paa den ene Side af dette uden Tvivl meget gamle Stykke ere indgraverede Slangezirater, der minde stærkt om lignende fra Hedenolds sidste Periode, paa den anden Side have Stene eller Glasflusser været indfattede, som nu ere tabte. Paa Bunden er indridset: ᚱᛅᚿᚢ.ᛅᛁᚴ.ᛅ:ᚴᛁᛁᛋᚢ:ᚦᛂᛁᛅ ɔ: Ranvaig eier denne Kiste. Vi have anfört dette værdifulde Stykke her, fordi det har samme Form som et Reliqviehuus, og fordi der nu findes indsyede og paaskrevne Reliqvier i det, men om disse sidste kan man ligesaa lidt bevise som nægte, om de ikke först i en senere Tid ere indlagte, og da dette Stykke hörer til de ældste i Kunstmuseet, haves der i dettes Inventarieprotokoller ingen Oplysninger om det. — Hyppigst vare — som ovenfor anfört — Reliqviegjemmer i Form af Huse, men dette var dog ingenlunde altid Tilfældet, og af saadanne andre Former modtoges ogsaa nogle fra Kunstmuseet; for höist kostbar ansee vi et Reliqviegjemme i Form af en Arm, hvoraf den oprakte Haand nu mangler; det er af forgyldt og emailleret Arbeide, med en stor sleben Krystal indfattet midt paa den ene Side; rundt om denne Krystal ere anbragte fire Halvmaaner og i hver af disse i Emaille en tilbedende Engel. Paa den anden Side er i Midten en Medaillon, hvori et emailleret Christusbillede med Evangeliebogen i den velsignende Stilling; ved Siderne af Christus staaer foroven A—Ω. Nedentil gaae rundt om Gjemmet i fire halve Medaillons meget ziirligt emaillerede Brystbilleder af fire Helgene, nemlig en Apostel, en Biskop, en Abbed og en Abbedisse, og nederst paa et omlöbende Baand

er anbragt fölgende Indskrift med Munkebogstaver, der vistnok tilhöre det 13de Aarhundrede: DEXTERA DOMINI FECIT VIRTVTEM. Den indeholder endnu Skinnebenet (tibia) af et Menneske, der efter Kunstmuseets gamle Inventarier og ifölge Sagnet skal være en Reliqvie af Kong Olaf den Hellige, og fordum have været bevaret i Trondhjems Domkirke. At der her mangler den udstrakte Haand er rimeligt, da der endnu i Kunstmuseet haves et lignende Reliqviegjemme af Træ med Haand, og at den tabte Haand har været af Sölv, er sandsynligt fordi det endnu tilbageværende Charnier, hvori den har været befæstet, er af dette Metal; at den allerede længe har været borte, sees af dette Stykkes Afbildning i Jacobæi Museum Regium Tab. XIV, hvor den allerede mangler. — Et andet meget interessant Stykke er et stort Stykke Bjergkrystal, som er anvendt til Reliqviegjemme og har været indfattet til at ophænges; det er 7 Tommer langt og 7 Tommer bredt og indeni det er udarbeidet et bredt Kors, hvis Ender gaae aabne ud hver til sin Side. Dette Kors er indvendigt belagt med Pergament med fölgende paamalede og forgyldte Forestillinger i byzantinsk Smag, paa Forsiden i Midten: Christus siddende med Evangeliebogen og Haanden oprakt til Velsignelse, om ham de fire Evangelisters Emblemer: Örnen, Englen, Löven og Oxen, som en Fortsættelse af disse i hver af Korsets fire Sider Apostle og Helgene, hvis Navne ere tilföiede med den ældre Munkeskrift. Paa Bagsiden seer man gjennem Krystallen paa det malede Pergament i Midten Christus paa Korset med flere Figurer og paa Korsets Hjörner Helgene, blandt hvilke St. Stephanus, som stenes, den hellige Laurentius liggende paa en Rist, hvorunder Ilden oppustes af Djævelen, o. s. v. Indenfor Pergamentet ere indlagte Levninger af en Silkekjortel, som efter de ældre Fortegnelser over Kunstmuseet skulle være Reliqvier af Christi Kjortel. Med större Sandsynlighed kan man vel antage et fra Kunstmuseet afgivet Cranium med en ældgammel Silkehue for den Reliqvie, hvorfor det udgives, nemlig den hellige Lucius's Hoved; det har i det mindste igjennem Aarhundreder været opbevaret i Roeskilde Domkirke som denne kostbare Reliqvie af Kirkens Skytspatron.[1] — Af *Kors* erholdtes 5,

---

[1]) Vi have her nævnet de Reliqviegjemmer og Reliqvier, som hidtil have været opbevarede i Kunstmuseet, og man maa i höi Grad undre sig over, at her aldeles ingen fandtes af de smaa Blyæsker, af en sammenbukket tynd Plade, der med Reliqvier nedsattes i Almindelighed i ethvert Alter, og som endnu i vor Tid ikke sjældent opdages i ældre Alterborde. Rimeligviis har

alle mere eller mindre mærkelige, men mærkeligst af disse er det, som oprindeligt er forfærdiget for en Datter af Svend Estridssön Gunhild eller Helene; omtrent 1650 tilhörte det Holger Rosenkrandses Enke Sophie Brahe (efter Svaningii chronologia Danica p. 73) og er beskrevet af Lauerentzen, hvor Korsets Forside er meget daarligt stukken i Kobber Tab. II Nr. 39; senere er det langt bedre afbildet paa 2 Tavler i Suhms Danm. Hist. IV p. 466. Dette Kors er af Hvalrostand og har oprindeligt været et Crucifix, hvoraf Christusfiguren nu er borte, men Glorien og Overskriften: **IHS NAZAREN' REX IVDEORV̄** findes endnu; i Korsets fire Hjörner ere fremstillede i Basrelief: Livet og Döden, den seirende christne Kirke og den overvundne Jödedom; paa Bagsiden er ligeledes i Basrelief fremstillet den yderste Dom med Christus i Midten, omringet af Engle, i Hjörnemedaillonen paa hans höire Side de Velsignede, til Venstre de Forbandede; i Medaillonen over Christi Hoved sees Lazarus i Abrahams Skjöd, paa Korsets modsatte Ende den rige Mand i Helvede. Bagsiden har i dobbelte Linier paa alle Korsets fire Arme Indskrifter, der bestemme og oplyse Forestillingerne. Paa Kanten af Korset læses med mange Abbreviationer til Venstre for Christus: QVI CHRISTVM CRVCIFIXVM CREDIT LIVTGERI MEMORIAM ORANDO FACIAT, QVI ME SCVLPSERAT ROGATV HELENE

---

man tidligere fundet dem i saadan Mængde, at man ikke har bekymret sig om at opbevare og sammenstille dem, de ere derfor gaaede tabte og med dem alle de Oplysninger, de muligt havde kunnet give. For at vise, at disse smaa Reliqviæsker af Bly, som ved Reliqvierne altid have en Pergamentsstrimmel med vedkommende Helgens paaskrevne Navn og derved altid oplyse, til hvilke Helgene de enkelte Altere vare indviede, ogsaa i andre Henseender kunne fortjene en nöiagtig og videnskabelig Undersögelse, ville vi her afbilde en saadan i naturlig Störrelse, som Museet for faa Aar siden erholdt fra Stokkemarke Kirkes Alter paa Laaland. Som Afbildningen viser, har denne Æske med Runer fölgende Indskrift paa den ene Side: episcopus Gisico (Biskop Gisico), som, da det er historisk bekjendt, at Laaland og Falster i Middelalderen hörte under Fyens Bispestol, uden Tvivl er den Gisicos Navn, som var Biskop i Odense mod Slutningen af det 13de Aarhundrede, og altsaa gjör det rimeligt, at dette Alter er indviet af ham, ligesom det da bliver et historisk Datum for Runernes Brug her i Danmark endnu saalænge efter Christendommens Indförelse.



QVE ET GVNHILD VOCATVR; og til Höire: QVI ME CERNIT. PRO HELENA. MAGNI. SVENONIS REGIS. FILIA. CHRISTUM ORET; under denne sidste Indskrift ere fölgende Runer anbragte: ᚴᚢᚿᚼᛁᛚᛏ (ɔ: Gunhilt). Vi have saaledes en nöiagtig Angivelse for, at dette Kors er udskaaret af en Mand ved Navn Liutger efter Bestilling af Kong Svend den Stores Datter Helene, som ogsaa kaldes Gunhild, og saavel Runerne som de andre Bogstaver og hele Korsets Forarbeidelse gjöre det saa godt som utvivlsomt, at denne Kong Svend den Store maa være vor Svend Estridsön, skjöndt den her nævnte Datter ikke er historisk bekjendt andenstedsfra. Korset har endnu Spor af en röd Lak eller Emaille, der har været anbragt paa forskjellige Steder, og af Forgyldning paa Bogstaverne. Det andet Kors, som Museet erholdt, ansees ligeledes for historisk, skjöndt mindre bestemt end det foregaaende, og menes at have tilhört Kong Valdemar Seiers förste Dronning Margrethe, kaldet Dagmar, af hvis Grav i Ringsted Kirke det skal være taget. Dette lille Guldkors af kunstigt emailleret byzantinsk Arbeide bestaaer af to Dele og er til at lukke op, saa at man deri kunde indlægge meget smaa Reliqvier. Paa Forsiden er alene emailleret Christus paa Korset, paa Bagsiden derimod fem Brystbilleder i Medailloner, i Midten Christus og paa Korsets fire Ender: Maria, Basilius, Johannes og Georgius, forsaavidt man kan deciffrere de meget forkortede og utydelige Navneangivelser, som kan eftersees i Ann. f. N. O. 1842-43 Tab. I Fig. 1 a og b, hvor dette Kors er afbildet. Sammesteds Fig. 2 findes ligeledes det tredie nu afgivne Guldkors afbildet, det fjerde er af Sölv, hvorpaa et Christusbillede er raat indgraveret og endelig et fladt Crucifix af Kobber, 14 T. langt og 7 T. bredt. Af en Række Huller langs Kanterne maa man formode, at dette sidste har været syet paa en Messehagel eller et Alterklæde; Christusfiguren er forgyldt og af temmelig fladt Arbeide, og paa Korset ere anbragte mange emaillerede Zirater; överst er indgraveret en velsignende Haand, som kommer frem af Skyer og nederst en Ligkiste, hvoraf en Död reiser sig med Armene udstrakte til Bön. Dette Crucifix synes at være fra det 13de eller 14de Aarhundrede. Rimeligviis maa man ogsaa ansee for en Christusfigur et 7 Tommer höit Billede af forgyldt Kobber, huult paa Bagsiden og forsynet med Nagler, hvormed det har været befæstet paa en anden Gjenstand; det forestiller en kronet siddende Figur med den höire Haand oprakt til Velsignelse og med Evangeliebogen i den venstre. Foruden dette og et 10 Tommer höit Metalbillede af den siddende

Maria, som er fundet ved en Opmuddring af Randers Fjord, erholdtes fra Kunstmuseet af *Helgenbilleder* en Gruppe af Elfenbeen, 7 T. höi og 5 T. bred, forestillende Maria med Christusbarnet paa Skjödet; for Barnet knæler den ene af de hellige tre Konger og rækker ham en lille Krands af Guld, medens de to andre staae bag ved den knælende med deres Gaver. Under Marias Födder ligger en död Drage, og der er Spor tilbage af, at Maria har haft en Guldkrone og andre med smaa Nagler befæstede Prydelser, som nu ere tabte. Denne Gruppe fandtes i Ole Worms Samling (see Mus. Worm. S. 378).

Af *Gjenstande til kirkeligt Brug* havdes i Kunstmuseet flere værdifulde: af de Metalkar, der i Almindelighed antages for Vandkar til Kirkebrug og som benævnes Lavatorier, modtoges to, det ene forestillende en Ridder tilhest med Pantsersærk under et Brystharnisk, det andet en Vædder, paa hvis Ryg sidder en Drage, som bider sig fast i Vædderens Nakke og derved danner Hanken. — Om den oprindelige Bestemmelse af tvende Stave, der ere höist mærkelige, er man uvis; efter Kunstkammerets gamle Inventarieprotokoller skulle de have været brugte til at bæres om som Processionsstave med den indviede Oblat (Hostien). Stavene, der ere hinanden meget lige, ere af Træ, ovenpaa prydede med en forgyldt Metalknap, hvorpaa igjen er anbragt en rund, gjennembrudt og forgyldt Kobberplade, 14 Tommer i Diameter. Midt i denne Plade er en Aabning, hvori Hostien skal have været indsat i Glas? ; i Pladens yderste Rand ere 15 ovale Huller, hvori man maa antage, at Krystaller eller Glasflusser have været indfattede, og indenfor denne ydre Rand er Pladen ved et Kors deelt i fire Dele, som udfyldes af de fire Evangelisters Emblemer (Englen, Löven, Oxen og Örnen). Begge disse Stave ere afbildede hos Jacobæus Tab. XIII Fig. V, hos Lauerentzen Tab. I Nr. 6; de ansees begge i Kunstkammerets gamle Inventarier for at have tilhört Ærkebiskop Absalon († 1201), hvilket ogsaa för antoges om de to Bispestave, Bispehuen, Töflerne, et Sværd og mange Stykker, af hvilke vi nu komme til at omtale de fleste som afleverede til vort Museum. Den ene Bispestav er af Eenhjörningshorn, 3 Alen lang, med den överste Krumning af Hvalrostand; Staven er af simpel Form, dog har Overdelen Spor af at have været ziret med forgyldte Blade, det Indre af Spiralen (ɔ: Krogen) er afbrudt. Den er afbildet hos Jacobæus Tab. XIII Fig. II, hos Lauerentzen Tab. I Nr. 3, og af Wolfii encomium Regni Daniæ sees, at denne Bispestav

i Frederik den Tredies Tid var bevaret ved Roeskilde Domkirke. Den anden Bispestav skal være den hos Jacobæus Tab. XIII forneden tilvenstre afbildede, den er mindre end den foregaaende og sammensat af smaa Stykker Been; Nederdelen er afbrudt og Krogen ender sig i en Slange, der sluger en anden Slange, som snoer sig i Form af et Hjerte; den hele Stav har indskaarne Blomsterzirater. Denne Bispestav har vel kun ringe Lighed med den, man i Aaret 1827 ved at aabne Absalons Grav i Sorö fandt ved Siden af Liget, men kan meget vel antages for at være fra Absalons Tid, hvilket ogsaa gjælder om den förstnævnte. De kunne begge gjerne have tilhört Absalon, men fra hans Grav ere de ikke tagne — som der siges i de ældre Inventarier —, da man som sagt 1826 fandt Bispestaven i Kisten, og lod den tilligemed hans sammesteds fundne Ring og Kalk blive i Kirken, hvor disse Stykker endnu opbevares. Bispehuen og Töflerne kunne maaskee snarere antages for at have tilhört Ærkebiskop Absalon, hiin er af blaa Guldbrocade, besyet med Snore af Guld- og Sölvtraad og med to bagtil nedhængende brede Baand, som ende sig i Fryndser; disse ere af röd Guldbrocade og have indvendigt været forede med Allunskind og fiint Læder. Bispehuen er afbildet, men aldeles urigtigt, hos Jacobæus Tab. XIII Fig. I, hos Lauerentzen Tab. I Nr. 1, Töflerne ligeledes hos Jacobæus l. c. Fig. XII. — Det Sværd, som i de gamle Inventarier kaldes Ærkebiskop Absolons Sværd og siges — men vistnok urigtigt — at være fundet i hans Grav, er et tveegget Langsværd af Staal, 2 Alen 1 T. langt, hvoraf Haandtaget, der har været beklædt med Træ, er 10 Tommer og har en lige, 9 T. lang Pareerstang; det er afbildet hos Jacobæus Tab. XIII foroven tilhöire, hos Lauerentzen Tab. I Nr. 5. Hos Jacobæus paa det anförte Sted forneden tilvenstre er ogsaa, men urigtigt, afbildet en Rem, som nu afgaves fra Kunstmuseet; den er af Skind, 2 Alen 9 T. lang, i begge Ender ere med Sölvnagler fastnittede Beenstykker, hvoraf det ene er udskaaret i Form af et Spænde, og paa dette Spænde er indgraveret et Slags Portal, hvorunder den hellige Michael staaer med Dragen. Paa det andet Stykke er indgraveret en lignende Portal, hvorunder en phantastisk Löve eller Drage; Arbeidet og Smagen kunne vel passe paa Absalons Tid, men Henförelsen til Absalon maa kun betragtes som en lös Conjectur. — Som en Gjenstand, der har tilhört en Kirke, maae vi her nævne Roeskilde Domkirkes Klemme eller gamle Signet af Been, hvoraf kun den ene Side er bevaret;

om Kanten findes indgraveret: SIGIL : S. TRINITATIS. DOM9 ✝; i Midten staaer en Kirkebygning, hvorunder en Helgen med en Palme i Haanden, og ved Siderne af Bygningen: LVCI9 — PAPA.

Vi have nu omtalt de kirkelige Gjenstande fra den ældre Middelalder, som afgaves fra Kunstmuseet og de vigtigste af dem, som de gamle Inventarier henföre til Absalon; af andre, ɔ: *verdslige Gjenstande* fra samme Periode erholdtes ikke mange, men flere meget vigtige. Blandt disse maae vi först omtale en Lysestage, der skal være funden i Jorden og derfor altid har været henfört til Huusgeraad, men som efter Arbeidet at slutte ligesaa vel kan antages for en Alterstage. Den er af Kobber med indgraverede og emaillerede Zirater, 7½ T. höi, staaende paa 3 Födder, og hidrörer sikkert fra de förste christelige Tider i Norden, da den har stor Lighed med Lysestager af den tidligere Middelalders Arbeide, som ere fundne i Engelland. For et höist værdifuldt Stykke ansee vi dernæst et Horn af Elfenbeen, 1 Alen 1½ T. langt, 3½ T. i den störste og 1 T. i den mindste Diameter; paa flere Steder bærer det Spor af at have været beslaaet, og hele Hornet er prydet med Reliefs, der ved Ringe, afsatte i Elfenbenet selv, ere deelte i flere Afdelinger. Överst ved Mundingen staae to Löver og to Drager vendte mod hinanden; den næste Afdeling indeholder kun Lövværk, men den tredie Afdeling, der optager næsten hele Hornets Længde, har mange Forestillinger, rigtignok paa en besynderlig Maade blandede mellem hverandre, men som det synes dog alle tydende hen paa Krig, Hyrdeliv, Jagt, Middelalderens Forestillinger om Reiser i fjerne Egne og om vidunderlige Dyr. I den överste Deel af denne Afdeling kæmpe flere, saavel tilhest som tilfods; flere af Rytterne have Skælbrynier og det Slags runde spidse Hjelme, som brugtes i Knud den Stores Tid; der ere to Bueskytter, som begge have den ældre Haandbue, ikke den nyere Laasbue. Midt imellem disse kæmpende Figurer ere to ualmindelige Forestillinger, af hvilke den ene, som rimeligviis er et allegorisk Billede af et lumsk Overfald, forestiller et Træ, hvori en Fuglerede med Æg, som en Slange, der er kröbet op i Træet, vil bemægtige sig, hvilket den vagtsomme Fugl söger at forhindre; den anden Forestilling viser en bagbunden Fange med et Brædt anbragt om Halsen som et Halsjern og med en Fugl paa Ryggen, der synes at hakke i hans Kjöd. Under disse Krigsbilleder komme andre, der hentyde paa Hyrdelivet og Jagten, saasom en gammel skindklædt Hyrde eller Hyrdinde, som malker en Gjed, en Gjede-

hjord, en Ulv, der röver et Lam o. s. v.; Jagt efter en Hjort og efter et Vildsviin, hvilket sidste forestilles i to Grupper, först hvorledes Vildsvinet dræbes, dernæst hvorledes det dræbt föres bort paa en Hest. Nederst sees flere af de besynderlige Forestillinger, man i Middelalderen gjorde sig om Indien, Æthiopien eller Mohrenland o. s. v.: en Kameel, hvorpaa en Mand og en Abe ride; en Elephant, hvorpaa en Indianer, som holder et Instrument, lignende en Lituus (et krumt Horn) og som Worm antog for det Redskab, hvormed Elephanten styredes, paa Brystet har denne Indianer en Tromme hængende; desuden forestilles Aber, Poppegöier, Strudse, et bevinget tiirföddet Dyr, der bortförer en Oxe, en Sphinx med en spids Hue o. s. v. Endelig findes nærmest ved den spidse Ende flere Rækker Lövværk. Efter Arbeidet og Forestillingerne at dömme maa dette Horn være meget gammelt og vistnok naae op til henimod Aar 1000; om det har været et Blæsehorn (Instrument) eller Drikkehorn, er det umuligt med Bestemthed at afgjöre, rimeligst har det været det sidste, det er vel nu aabent for begge Ender, men det har let kunnet være lukket for den smalle Ende med en Prop af Been eller Metal, maaskee ogsaa af Træ, og altsaa anvendeligt til Drikkehorn. Den ene Side af dette interessante Stykke er stukken i Kobber i Museum Wormianum; det blev 1650 skjænket til Worm af Kong Frederik den Tredie, og har megen Lighed med et andet Horn, som er fundet ved Lyon i Frankrig. — Museet erholdt fremdeles et lille Bæger af Horn med dreiet Fod, 4 T. höit, *tvende* meget mærkelige *Skakbrikker*, udskaarne af Been (Hvalrostand) og begge forestillende Konger tilhest. Den ene af disse Konger er omgiven af 4 Drabanter, af hvilke de to holde Spyd, den tredie et Sværd og den fjerde Töilen paa Kongens Hest; den anden Konge holder i den höire Haand et Skjold foran sig og lægger sin venstre Haand paa Hovedet af en ved Siden staaende Kriger, der holder i venstre Haand et Banner, i höire en Fodbue, hvorigjennem han sætter Foden. Foran denne staaer en anden Kriger med et kort Skjold for sig og blæser i et Horn; paa den anden Side holder en knælende Riddersvend Kongens Stigböile, og bag ved ham staaer en Kriger stöttet til et Sværd og dækket med et Langskjold. Begge disse Skakbrikker ere fra Middelalderen og meget gamle, den sidstomtalte, som har tilhört Ole Worm (see Mus. Worm. S. 280), er dog noget yngre end den anden; de ere begge afbildede i Ann. f. N. O. 1838-1839 Tab. I Fig. 1 og 2. Et fjerde mærkværdigt udskaaret

15*

Stykke, ogsaa af Hvalrostand, er et Haandgreb eller noget lignende, prydet med udskaarne Arabesker, hvori Löver og Slanger ere afbildede i den gamle Smag, der danner Overgangen fra den hedenske til den christelige Tid og som allerede fortrængtes i det 12te Aarhundrede. Dette Stykke, afbildet a. St. Fig. 4, er fundet 1715 i en Klippehule paa Öen Munkholm ved Trondhjem. Meget gammelt synes endelig ogsaa et stort temmelig massivt Spænde af Elfenbeen at være, som har henhört til et Bælte og nu afgaves fra Kunstmuseet, det er afbildet a. St. Fig. 13.

Af *Vaaben* fra den ældre Middelalder erholdtes et kort tveegget Sværd og to store Slagsværd. Paa det förste er Klingen 28 T. og Fæstet 11 T. langt; saavel Knappen som Pareerstangen ere udarbeidede af Been (som det synes af Hvalrostand) og prydede med kunstige Slyngninger, der lade formode, at dette ypperligt bevarede og sjældne Stykke er saa gammelt, at det nærmer sig til den hedenske Tid; det har megen Lighed med den hellige Stephans Sværd, som opbevares i Domkirkens Skat i Prag. Det ene Slagsværd har en Klinge af 1½ Alens Længde, og et 16 T. langt Fæste med en halvmaaneformet Pareerstang, hvis Huulside vender nedad; det andet er tveegget, bredere og kortere, Klingen er 2½ T. bred, 1 Alen 5 T. lang, Fæstet er 13 T. langt. Pareerstangen, som er tyk, massiv og nedadböiet, er tilligemed den meget store Knap paa Enden af Fæstet overdragen med en Art Sölvplettering, hvori der ere indlagte forgyldte Blomster.

Af *andre forskjellige Gjenstande* afgaves fra Kunstmuseet: en lille Skindpung, udvendigt overtrukken med sort Flöiel, og indvendigt med forskjellige mindre Afdelinger af Skind, hver til at lukke med en Knap; et lille Sölvfoderal, hvori en Kniv med Sölvskaft, indlagt med Niello, herved hænger et lille Staalstykke til at hvæsse Kniven paa med Skaft af samme Slags Arbeide; en 6 Tom. höi, gammel rund Lygte af Messing, indlagt med Qvadre, og endelig en stor, massiv Nögle af Malm med en meget stor Kam, men uden Haandgreb, istedenfor hvilket den har haft en nu tabt Ring; paa den ene Side af Kammen er indslaaet et Kors; ifölge de ældre Inventarier er denne Nögle fundet i Jorden paa Island og 1705 foræret til Kunstkammeret af Geheimeraad von Walter.

Skjöndt vi maae betragte denne fra Kunstmuseet afgivne Suite af Gjenstande, som vi nu i Korthed have gjennemgaaet, for den betydeligste Tilvæxt, vort Museum har faaet i det forlöbne Aar, har dog en enkelt Afdeling af dette, nemlig den allerede meget

rige Suite af Guldbracteater faaet en ikke mindre betydelig Forögelse derved, at det kongelige Mynt- og Medaille-Cabinet ifölge H. M. Kongens Resolution af 9de April 1845 afleverede alle de *Guldbracteater*, som det var i Besiddelse af, hvoraf forhen ikke fandtes Exemplarer i vort Museum. Denne betydelige Forögelse bestod af 35 runde, prægede Guldbracteater, som alle have eller have haft Öskener; de forskjellige Forestillinger paa disse ere deels Slangesnoninger, deels Drager, phantastiske fiirföddede og andre Dyr, Ryttere (hyppigt kun et Hoved over et fiirföddet Dyr), Brystbilleder, sædvanligt da Efterligninger af byzantinske Mynter, staaende eller gaaende Figurer, Fugle, Hjorte o. s. v.; foruden det hyppigt forekommende Thorstegn, findes paa mange af disse Bracteater Runer, deels hele Ord, saasom ᛏᚨᛦ (Gudens Navn Thor), deels enkelte Bogstaver. — Foruden disse 35 större Guldbracteater erholdtes endvidere: et större og to mindre tynde, fiirkantede Guldstykker, hvorpaa ere forestillede to Personer med lange Kapper, som staae vendte mod hinanden, afbildede i Beskrivelsen over danske Mynter og Medailler Tab. I Fig. 28; 11 tynde fiirkantede Guldstykker, paa hver af de 10 af disse findes ligeledes to Figurer, vendte mod hinanden, hvoraf paa nogle den ene synes at holde en Bispestav, afbildede a. St. Fig. 29; 4 lignende, men med et Kors, som det synes, mellem de to Personer, afbildede a. St. Fig. 30; 4 smaa tynde Guldstykker, af hvilke det ene er et udklippet Huulpræg af en menneskelig Figur (de saakaldte Guldgubber) og endelig en Kapsel i Form af en Bog, hvorpaa der ere opklæbede: 3 langagtig fiirkantede, prægede Guldstykker, hver med en enkelt Figur forestillet med en lang Kappe, der bedækker hele Figuren, saa at man kun kan see Födderne, og 14 smaa udklippede Figurer, som tildeels synes at være af nyere Oprindelse og blot Efterligninger, maaskee endogsaa forfærdigede i bedragerisk Hensigt.

Tvende private Samlinger erholdtes i Aaret 1845 til Museet, af hvilke den ene indeholdt flere værdifulde Broncesager og navnlig en Mængde Steensager, hvoriblandt mange ypperlige; den anden, som var samlet af forhenværende Apotheker A. F. Lassen indeholdt ligeledes en Mængde Steensager, flere Broncesager, flere interessante Gjenstande fra Middelalderen, og et stort 2½ Alen langt dobbelt Patriarchalkors, dannet af store Krystalperler med vedhængende Zirater af forgyldt Metal og oventil prydet med en flakt Örn, m. m.

Efter disse större Forögelser ville vi gaae over til at omtale de vigtigste og interessanteste Fund og Gjenstande, som i Löbet af det afvigte Aar ere komne til Museet:

Fra Steenalderen aabnedes et stort Gravkammer paa Steensby Mark, hvori fandtes 8 Skeletter, 6 ved den ene og 2 ved den anden Side, hvilket er et nyt af de hyppigt forekommende Beviser for, at Steenalderens Grave ikke vare enkelt Mands Grav, men at man efterhaanden har gjennem den steensatte Gang, der förer ind til Höien, sat flere Lig ind. De her fundne Lig have været Mennesker af en usædvanlig Störrelse efter de Dele af Skeletterne at dömme, som indsendtes tilligemed 4 Oldsager af Flint, som fandtes ved Skeletterne, af practiserende Læge i Vordingborg O. Ström. — Ved Corselitze paa Falster aabnedes en anden Gravhöi fra Steenalderen i H. K. H. Kronprindsens Nærværelse, i selve Gravkammeret fandtes to Skeletter, som antoges for et mandligt og et kvindeligt og syntes at have været indsatte siddende, ved dem fandtes flere Kar af brændt Leer og en Mængde forskjellige Steenoldsager; i Indgangen til Kammeret laa en flad Slibesteen af en Art Porphyr og ved denne en raat tilhuggen Flintkile, kiledannet til begge Ender, aldeles uden Slibning. — I Steenalderens Grave findes ikke sjældent Hængekar af brændt Leer, som ikke kunne staae paa deres runde Bund, men meget sjældent erholder man nogen Oplysning om, hvorledes de ere hensatte, saa at de ikke falde omkuld; fra en anden Gravhöi som samtidigt med den sidstnævnte aabnedes ved Corselitze, var det derfor interessant at erholde et saadant lille Hængekar med den Oplysning, at det fandtes staaende indeni et meget större skaalformet Leerkar. — Til de sjældneste Oldsager fra Hedenold höre endnu bestandigt Gjenstande af Been; en for Museet höist kjærkommen Sendelse af saadanne modtoges fra Provst Bech, Sognepræst til Udby, som i en Höi fra Steenalderen paa sin Præstegaards Mark fandt og indsendte et lille Hængekar af Leer, Fragmenter af flere Leerkar, 12 Landsespidser, 3 Smalmeisler, en lille Kile m. m. af Flintsteen, og med disse 5 Meisler af Been, 4½ til 7 T. lange, et fladt, 6 T. langt tilspidset Beenstykke, der er gjennemboret ved den brede Ende, et 3½ T. langt tilspidset Beenredskab med krummet Spidse, en lille Beenpreen og nogle Gjenstande af Been, som maae ansees for Smykkesager. Det vigtigste af disse er et fladt trekantet Stykke, foroven gjennemboret og forneden forsynet med tre smaa Tapper, det er paa den forreste Side convex og ziret med lange og korte indskaarne

Streger; med dette fulgte tre Dyretænder, gjennemborede i den bredere Ende, rimeligviis for at bæres hængende, en ikke gjennemboret Svinetand og en langagtig flad Ravperle.

Man har allerede oftere fundet saadanne Samlinger af Steenoldsager, som idet de have bidraget til Oplysning om, hvorledes man i Oldtiden har tildannet den raae Steen, tillige have viist, at Oldtiden, om end ikke i den Udstrækning som Nutiden, for forskjellige Gjenstande havde forskjellige Værksteder, om vi tör kalde det saa. Museet har i det forlöbne Aar erholdt Underretning om, at man ved Strandbredden ved Landsbyen Hundie i Kildebrönde Sogn paa eet Sted har fundet 6 af de Flintstykker, hvoraf man i Oldtiden spaltede de til Pilespidser videre tildannede Flækker, de ere længere end de sædvanlige, nemlig 6 T. lange; det ene af disse Stykker erholdt Museet ved Rustmester Schmidts Forsorg. Dette Fund synes at gjöre det rimeligt, at der paa dette Sted i Oldtiden har været et Værksted for Fabricationen af Pilespidser.

Fra Broncealderen kom i det forlöbne Aar foruden Fundet fra Hvidegaarden, som skal omtales sidst i denne Periode, tre interessante större Fund til Museet. Det först indsendte erholdtes fra Justitsraad Wilde, Amtsforvalter i Randers, og indeholdt 2 större og 4 mindre Kar af tynde uddrevne Metalplader (Bronce), 10 T. og 5 til 7 T. i Diameter, med inddrevne Zirater og med Hanke, paanittede med Broncenitter, ikke — som Finderne antoge — med Jernnagler; fremdeles en flad Skaal af en noget sværere Metalplade og med en temmelig stærk Hank, paanittet med Broncenagler, en mindre lignende, en dyb Skaal eller Kop uden Hank og Fragmenter af et större Kar som de förstnævnte. Disse Broncekar ere alle udhamrede af en saa tynd Metalplade, at de öiensynligt maae hidröre fra en Periode, hvori Broncen var meget kostbar, alle yngre Kar fra Hedenolds sidste Periode, Jernalderen, af hvilke Museet har en Mængde, ere meget massivere, og vi troe derfor med Rimelighed at turde antage, at disse Kar ere fra Broncealderen, hvilket selv det, om Hanken paa nogle var tilnittet med Jernnagler, ikke kunde gjöre tvivlsomt, da vi neppe tör antage, at man slet ikke i Broncealderen har kjendt noget til Jernet, men derimod vel, at man kun har haft og anvendt det i en meget ringe Mængde. Med disse Kar, som fandtes (af Huusmændene Niels Alstrup i Assens, Anders Nilssen og Jens Jensen Hassing af Trinnerup i Onsild Herred) i den saakaldte Simons Mose paa Falslöv Hede ved Törvegravning, fandtes ogsaa en dobbelt stor

Spiralvinding af Bronce, som er forbunden med en Böile. Denne dobbelte Spiral er en af de i Nordtydskland hyppigen fundne, som man der har antaget for et Beskyttelsesmiddel for Haanden og derfor kaldet Handberger (Haanddækker); den har Stregezirater paa Forsiden og er — saavidt vides — den förste af dette Slags, som er fundet i Danmark; man har derimod andetsteds fundet dette Slags Oldsag af en saa forskjellig Störrelse, at den nævnte i Tydskland almindelige Antagelse af deres oprindelige Bestemmelse ikke er rimelig, maaskee de have været Haarsmykker eller deslige, dog tör vi ingenlunde fremsætte denne Formodning som andet end en lös Conjectur.

Det andet större Fund af Broncesager udgravedes i Juni Maaned 1845 af en Törvemose, tætved en Udflyttergaard af Fjellerup By, Gislev Sogn i Svendborg Amt; man havde besluttet at omdanne Mosen til et Vandingssted, udskar derfor en betydelig Mængde Törv paa eengang, og fandt flere Stammer af Ege- og Elletræer, blandt hvilke en temmelig stor og endnu frisk bevaret Egestamme, hvorpaa Fundet var hensat. Finderne, Niels Christiansen i Gislev og Huusmand Niels Johansen af Raundrup, som opgravede det paa Johan Jensens Enkes Fæstegaards Lod, anmeldte strax Fundet for Sognepræsten, der underrettede Godseieren derom, hvorpaa man ufortövet undersögte Findestedet, men uden at opdage noget videre. Det allerede fundne bestod af: to massive Bronce-Haarringe af snoet Arbeide, udslaaede i to langagtige, ovale Plader, der ere samlede ved to opviklede Spiraler, som staae op som en Prydelse; den ene af disse Haarringe har været beskadiget og er allerede i Oldtiden restaureret. Fremdeles et usædvanlig stort Hængekar af Bronce, næsten 9 Tommer i Diameter med de sædvanlige Bölgezirater paa Undersiden, ogsaa det er repareret i Oldtiden; de samme Bölgezirater findes paa et andet Stykke af samme Fund, der maa have været en Prydelse, det er af Bronce, af Form som en lille Hjelm, 6 T. i Diameter, og med en Aabning paa hver Side til at trække en Rem igjennem. Endvidere 14 Bronceringe af vredet Arbeide, endende sig i Hager, som gribe i hinanden, en lige Broncenaal, 27 T. lang og med omböiet Knap, det vil sige med en flad, rund Knap foroven, som er saaledes omböiet, at den sidder paa Siden af Naalen; denne Naal har ligesom to mindre lignende, af hvilke den ene er 20, den anden kun 3½ T. lang, indgraverede Zirater paa den överste Halvdeel. Foruden disse fandtes en prægtig Haarnaal med en Tværstang foroven, hvorpaa der ere anbragte

7 runde Knopper med Cirkelzirater; bagved hver af de 4 yderste af disse Knopper ere anbragte to Hængezirater, altsaa 4 paa hver Side; endvidere en Haarnaal med en stor, skaalformet Knop, en anden, hvis Overdeel er böiet i Form af et S og 11 lige Naale med en Zirat foroven, der tjener som Knop. Endelig indeholdt dette store Broncefund 13 meget tynde, udslaaede og indvendig hule Ringe af Störrelse som Haandledsringe med omböiede Ender, en Spiral-Fingerring aldeles som de af Guld, bestaaende af 4 Omgange, en lille stöbt Ring af Störrelse som en Fingerring, og en nu 7 T. lang, men afbrudt stöbt Broncekniv med Ryg, som har været indsat i et Træskaft og fæstet til dette med Nagler, to Broncekniver med omböiede Haandtag og to Celter, den ene med, den anden uden Ösken. Alle disse forskjellige Gjenstande af Bronce fandtes med stor Omhu nedlagte i det ovennævnte store Hængekar af Bronce, der igjen var hensat paa den store Egestamme, hvorpaa det fandtes, saa at det synes utvivlsomt, at de forsætlig ere nedlagte paa dette Sted for at gjemmes eller skjules. Dette store Fund overleveredes af Justitsraad Lindegaard til Lykkesholm til H. K. H. Kronprindsen, som igjen skjenkede det til Museet. — Et lignende mindre Fund indsendtes af Stiftamtmanden over Viborg Stift, Baron Bretton. Det indeholdt et Hængekar af Bronce med to Öskener, som har haft Laag; det har været repareret i Oldtiden ved at sammenbindes med en Rem af Læder, og har paa Bunden deels indgraverede Bölgezirater, deels punkterede Zirater, indslaaede med et spidst Stempel. Udenom det fandtes en Haarring, hvis i Spiralform opvundne Ender ikke gribe i hinanden, men ere samlede med en lille Broncetraad, og indeni det laae fire dobbelte Spiralringe af Bronce, 4 T. i Diameter, aldeles af samme Art som de af Guld; ingen af dem er loddet, de bestaae af Broncetraade, hvis tyndt udslaaede Ender — omtrent paa Midten af Ringen — ere saa nöiagtigt sammensnoede, at det neppe kan sees. I Karret sporedes desuden en Substans, der efter Finderens Udsagn lignede Papir, og som desværre ikke indsendtes, formodentlig har det været oplöst Linned; det fandtes af Ungkarl Christen Christensen, Sön af Gaardmand Christen Christensen i Over-Viskum, Sönderlyng Herred, ved at grave Törv i en Mose, 2 til 3 Alen under Jordens Overflade.

Det tredie större Fund af Broncesager indeholdt et interessant Bidrag til at bekræfte, at disse ere forarbeidede her i Landet, det indsendtes af Pastor Worm i Flödstrup og bestod af fölgende, som alt var fundet samlet i en Törvemose ved Ullerslev: en meget

udmærket 9 T. lang Paalstav med indslaaede Zirater paa Siderne, en Dopsko til Balgen af et Sværd med to Knopper paa hver Side og et trekantet Hul i Midten, som formodentlig har tjent til en Nagle, en Dopsko til et Spydskaft, dannet som en lille Meisel, otte krumme Sauge uden Zirater med skraa Tænder, en lille Kniv til at indsætte i et Træskaft, en fuldstændig Spydspidse uden Zirater, $7\frac{1}{2}$ T. lang, og *4 Spydspidser, hvori endnu den Leerkjærne sidder i Skafthullerne, hvorover de ere stöbte.* De to ere lidt afpudsede, men de to andre have endnu *store Stöberande*, som vilde forhindre deres Brug; man kan tydelig see, at Formen har været itu og er sat sammen i Oldtiden. — Flere lignende Stykker, som endnu ikke have været fuldt færdige til Brug, erholdtes fra forskjellige Steder: saaledes indsendte Kammerherre Grev Moltke, Herredsfoged i Vinding Herred, en meget smuk Celt, funden af Indsidder Anders Nielsen i Höirup ved Nyborg, paa den findes endnu Stöberandene, som skulde afpudses; og fra Stiftamtmanden over Laalands og Falsters Stift, Kammerherre Jessen, indsendtes en heel Broncebarre, et Fragment af en Broncebarre, fire stöbte, ufuldförte seglformede Knive og en Mængde Fragmenter af Spiralarmbaand, Tutuli og Ringe, som alt med Rimelighed maa antages at hidröre fra et Broncestöberværksted. Findestedet var ikke opgivet. Som Bidrag til Broncefabricationens Oplysning maae vi endnu nævne to Stykker, som dog neppe hidröre fra Broncealderen og i alt Fald endnu ikke kunne dateres: det ene er en *Hvæssesteen* med en dyb, indslidt smal Fure, hvori der ligger en Broncenaal; den skal efter Indsenderens, Rustmester Schmidts Indberetning, der stötter sig paa et mundtligt Udsagn af en ubenævnt Bonde, være fundet med Naalen i en Gravhöi ved Bröndshöi, og vilde da være en hidtil ukjendt oplysende Oldsag. Det andet Stykke er en *Smeltedigel*, hvori der endnu findes flere Spor af Broncen, som har været smeltet i den og nu er i en oxyderet Tilstand. Denne Digel er forfærdiget af en Graphitmasse og har oventil været trekantet som de endnu brugelige, nu er den noget afbrudt; udvendig er det tydeligt at see, at den har været udsat for en stærk Paavirkning af Ild. At denne Digel er en Oldsag, synes utvivlsomt, og sandsynligst tilhörer den Jernalderen; den er fundet ved Veiarbeide i Aarhuus Stift, ikke i Forbindelse med andre Gjenstande, og indsendt af Ingenieurcapitain Wenck uden nærmere Opgivelse af Findestedet.

Fra Landskabslæge paa Sylt, P. Saxild, erholdt Museet en stor Leerurne, en Flintkniv og en lille 4 T. lang Landsespidse af Flint med Spor til at have været befæstet i et Skaft og med fine Takker langs begge Sider. Nogle smaa Fragmenter af Bronce medfulgte, der efter Indsenderens Forklaring henhörte til et Slags Indfatning til Landsespidsen, eller maaskee ere Fragmenter af en Broncedolk, der da skulde have været anbragt i en fælleds Skede med Landsespidsen af Flint. De bleve fundne i en Gravhöi i den vestlige Deel af Vesterland Sogn paa Öen Sylt i den östligste af de saakaldte Katshooger, som benævnes Küsterhoog, fordi den ligger paa Degnens Jordlod. I Höien fandtes en Indgang, sat med to Steenrækker, som förte ind til en Steenhob i Midten; ovenpaa denne Hob laa den lille Landsespidse, hvis nærmeste Omgivelse bestod af en grönagtig Masse, der var spröd og faldt fra hinanden. Urnen stod omtrent 2 Fod under Höiens Spidse, var bedækket med en flad Steen og opfyldt halvt med brændte Been, halvt med Muldjord. Flintkniven fandtes sönden for Steenhoben, men inde i Höien, omgiven af Trækul og Aske.

Ved Hr. Bröchner til Christianshaab indsendtes fra Niels Jensen paa Bierlöv Mark, Hveissel Sogn, en smuk aldeles fuldstændig Urne af brændt Leer med et fladt Laag, der var fastkittet til Urnen, saa at det beskadigedes ved Forsöget paa at tage det af; ovenpaa de brændte Been fandtes i denne Urne en halvrund meget tynd Broncekniv af det Slags, som man antager have været brugte til at skjære Læder med. — Et Kar af brændt Leer af en ganske særegen Form indsendtes af Justitsraad Wilde i Randers fra Rasmus Sörensen i Veilby som fundet i en Gravhöi; det er en flad Skaal, udarbeidet paa fri Haand, 5 T. i Diameter, $2\frac{1}{2}$ T. höi, den har et fladt horizontalt Öre, anbragt tæt ved Overranden, og ligeoverfor dette en Tud eller Munding som til at udhælde noget flydende af eller som en Lampe, hvilket sidste den synes med megen Rimelighed at kunne antages for at have været.

Et interessant lille Fund af Beensager fra Broncealderen udgravedes af en Höi af Christen Jacobsen i Meilby og indsendtes af Pastor Jörgensen i Thisted. Det indeholdt et Beenredskab i Form af en meget stor Trækkenaal, maaskee brugt til at forfærdige Fiskegarn over; paa den indvendige Side er Benets naturlige Huulhed, paa den udvendige ere indgraverede Zirater deels i Spidser, deels i Cirkler, paa Midten ere to Huller, hvori der findes Ir af Bronce. Fremdeles: en dobbelt Ring af Been, samlet i Midten

som et liggende Ottetal (∞), rimeligviis en dobbelt Mall til at sammenholde et Klædningsstykke med; Museet eier tidligere et aldeles lignende Stykke, fundet i en Gravhöi paa Möen. Entvidere 23 Beenringe af forskjellig Störrelse fra ½ til ¾ T. i Diameter, som ikke synes at være dreiede, men blot med stor Omhu udskaarne, en Kniv og en Landsespidse af Flint og en lille meget forslidt Hvæssesteen, gjennemboret i den ene Ende.

Af enkelte Stykker ville vi endnu nævne: en Haaring af Bronce med to aflange Plader foran med indgraverede Zirater, Enderne ere böiede om hinanden og opvundne i Spiraler, den fandtes af Selveiergaardmand Lars Larsen i Korkendrup, Avnslev Sogn, Vinding Herred, og indsendtes af Amtmanden Kammerherre Sporon — og 2 massive aabne Bronceringe med en flad skjæv Knop paa hver Ende, forærede af Kammerraad Frederiksen til Fuglsang paa Laaland, paa hvis Mark de vare fundne ved Plöining.

Et höist mærkeligt og oplysende Fund, der rimeligviis tilhörer den senere Broncealder, opgravedes i August Maaned 1845 af en Höi paa Hvidegaardens Mark tæt ved Fortunen i Lyngby Sogn ved Kjöbenhavn. Man fandt her Levningerne af et Lig, hvis forbrændte Been ei vare nedlagte i en Urne, men indsvöbte i et Stykke uldent Töi, rimeligviis en Kappe og laae i dette ovenpaa en Dyrehud. Ved denne Kappe laa foruden en lille Broncefibula et fuldstændigt Broncesværd, af hvilket kun Haandtaget, der har været af Træ, er fortæret, i en fuldstændig vel bevaret Skede af Træ, beklædt med Læder og med Skulderrem, hvori Sværdet er baaret. Den Böile paa Skeden, hvorigjennem Skulderremmen gaaer, er af Skind, der er saa fast sammenrullet, at man först antog den for at være af Metal, og paa samme Maade er Enden af Skeden fast omviklet med Læderstrimler, der danne en fast Dopsko. Paa Skulderremmen ere anbragte Dobbeltknapper af Bronce, og ved Siden af Sværdet fandtes en lille Taske ligeledes af Læder, som lukkes med en Broncenaal, der er stukken igjennem Böiler af Skind paa begge Sider af Tasken ligesom paa vor Tids Lommeböger uden Overslag, der lukkes med en Blyant. I denne Taske laa en i Skind indsyet Harpunspids af Flint, to forskjellige Bronceknive, den ene omviklet med Skindstrimler, den anden i en lille Læderskede, en Pincette af Bronce, Halen af en Fiirbeen, en Falkeklo med meget mere, og endelig en meget lille Sæk eller Pose sammensyet af Skind, hvori laa Sand, Smaastene, en Musetand o. s. v., hvilket alt synes at tyde paa, at den her Begravede

i sit Liv har været en Læge eller en Troldkarl. Der vil i et kommende Hefte af Selskabets Annaler meddeles en fuldstændig Beskrivelse over dette Fund; her ville vi endnu kun bemærke, at det Hele, der for Öiet strax ved Gravens Aabning viste sig saa vel bevaret, var saa oplöst af Ælde, at alt ved den mindste Berörelse faldt sammen i Stöv, men at det lykkedes ved stor Omhu og Forsigtighed at faae hvert enkelt Stykke gjennemtrængt med en sammenbindende Vædske, hvorved det blev muligt at faae alt optaget heelt af Graven, og at det derefter er gjort endnu fastere, saa at det nu vil kunne bevares i en meget lang Tid. Vi anföre dette for derved at opmuntre andre til ved lignende Forsigtighed at bevare oplöste Oldsager, som altid ere de sjældneste og de mest oplysende og lærerige Mellemled i de store Suiter.

Fra JERNALDEREN eller Hedenolds sidste Periode fandtes i det forlöbne Aar en hidtil ikke kjendt *fælleds Begravelsesplads*, af hvilke man i de senere Aar er blevet opmærksom paa flere; nemlig i en naturlig Mergelbakke udenfor Anders Hansens Gaard ved Höirup i Stevns. I Forbindelse med flere Skeletter fandtes her: paa eet Sted tre hele bægerformede Glaskar af grönligt Glas, af hvilke det ene itusloges ved Opgravningen, det andet, som var slaaet i to Stykker ved Opgravningen, itusloges siden ganske ved Uagtsomhed, og det tredie indsendtes; dette er 4 T. höit og i Mundingen 3 T. i Diameter, med fire Rader ovale indslebne Fordybninger. Sammen med disse Glaskar fandtes en heel Perlerad, bestaaende baade af Glasperler, tildeels af Glasmosaik, deels af de sædvanlige grönne, blaa og hvide, og af Perler af brændt farvet Leer; flere af disse indsendtes. Paa et andet Sted i samme Bakke fandtes en heel Række af Ravperler, tildeels dreiede, de ere gjennemborede og nogle af dem have desuden et Indsnit om Midten, Fragmenter af en tresidet Sölvhaarnaal med en Ravknap paa Midten og en Guldfingerring i Form af et Baand med tre smalle Striber i Midten og to större ved Udkanterne. Senere fandtes i den samme Bakke to Steenöxer, som desværre ikke medfulgte; de nævnte Sager indsendtes af Provst Birch, Sognepræst i Store-Heddinge, fra Finderens Husbond Gaardmand Anders Hansen. — Paa Ornböll Hede ved Hjörring fandtes en stor Glasskaal med en tyk omböiet Kant, hvoraf der desværre kun indsendtes nogle ubetydelige Fragmenter; af disse kan man dog see, at Skaalen foroven har været ziret med horizontale Striber, og at der paa den nederste Deel, der ellers er glat, har været anbragt Knopper. Med denne Skaal fandtes en glat

Fingerring af Electrum og forskjellige smaa Fragmenter af Bronce og Læder, hvilket alt indsendtes af Amtmanden over Hjörring Amt, Baron Holsten, fra Herredsfoged Kofod.

En tredie Begravelsesplads fra Jernalderen opdagedes i en meget stor Gruusbakke ved Fuglebjerg i Öster-Flakkebjerg Herred, Sorö Amt. Ved Siden af flere Skeletter fandtes her en Træspand, 6½ T. i Diameter ved den överste Rand, med heelt Beslag, bestaaende af 4 Broncebaand og en Broncerand, der har gaaet om den överste Kant af Spanden; Spanden selv faldt sammen i Stöv, men Beslaget reddedes og indsendtes af Herredsfogden Overauditeur Flindt tilligemed to Beendoppe, fundne i den samme Bakke, begge gjennemborede, men den ene med en Beentap i det gjennemborede Hul. Da man vil vedblive at udgrave Gruus paa dette Sted, hvor der uden al Tvivl maa ventes, at man kan finde meget vigtige og interessante Oldsager, maa man önske, at man fortsætter Udgravningen med særdeles Opmærksomhed, hvilket ogsaa er lovet.

Et Fund, der endnu er det eneste i sit Slags, erholdtes fra H. K. H. Kronprindsen; det bestod af en svær, men huul Metalring, 6 T. i Diameter, der har været befæstet til noget ved en Metalböile eller en bred sammenböiet Ring, ziret med to Furer og tre Ophöininger; der sidde endnu to store Nagler eller Nitter paa den. Ved denne Ring fandtes en stor, nu noget böiet Metalplade, hvorpaa med Jernnitter er befæstet et stöbt og ciseleret Hoved, fuldkomment en face med Haaret skilt ad paa Issen og to store nedhængende Lokker, der ere omböiede i Enderne; istedenfor Halsen er der, hvor den skulde begynde, en dreven Zirat af Form som en svær Halsring, Öiestenene ere udborede Huller. Ved Siderne af Hovedet ere nu anbragte to halve Tyre med gjennemborede Öine, udstaaende Horn og Forbenene paa en unaturlig Maade oprakte; men man seer tydeligt, at der endnu have været to lignende, som ere tabte. Til Undersiden af denne större, 8 T. brede Metalplade er en lignende mindre, 5 T. bred, befæstet med en Række Nitter, som ere indslaaede med stor Nöiagtighed og saaledes, at deres udzirede Side vender indad. Foroven findes paa det ene Hjörne et Fragment af en Kant, som uden Tvivl har gaaet rundt om hele Stykket, den er stöbt og takket som de gamle Muurtinder. Paa den indvendige Side have været fastnittede tynde Metalplader med drevne Figurer; der ere flere af disse tilbage, hvorpaa der ere forestillede Vildsviin, et andet Dyr formodentlig en Ulv, en Zirat, midt i hvilken der er anbragt en Slags Triqvetra, desuden forskjellige

Planter, alle af en conventionel Form. Disse sjældne Oldsager fandtes i Juni Maaned i en Törvemose paa Rynkeby Mark, $\frac{1}{4}$ Miil vest for Byen, altsaa i Nærheden af Kjerteminde Fjord, omtrent 4 Alen fra nuværende Agerland, 1 Alen under Törvejordens Overflade; först optoges Pladen og da man sögte efter mere af den fandt man dybere nede under den Ringen. At de höre sammen synes utvivlsomt, men hvortil de oprindeligt have været anvendte, er det endnu umuligt at bestemme; to Formodninger ligge nærmest: at Pladen enten har været en Zirat paa Forstavnen af et Skib eller den forreste Deel af en let Vogn, som man da maaskee kunde tænke sig som et Slags Triumphvogn med rund Forside, omtrent som en tohjulet Vogn af Bronce, der findes i Vaticanets Samling af etruskiske Oldsager. I förste Tilfælde har den massive Ring tjent til deri at fastbinde Skibet, naar det laa i Havn, i sidste — der synes at være den rimeligere Antagelse — var Ringen maaskee det, hvori de forspændte Dyr have trukket Vognen. Paa Findestedet gaaer det Sagn, at der lige op til, hvor dette Fund udgravedes, for 20 til 30 Aar siden er fundet Oldsager i samme Mose af en Huusmand, der havde leiet en Deel af dette Törvemaal af den daværende Eier, som nu tilligemed Huusmanden er död.

Blandt de mange Gjenstande af ædle Metaller fra denne Periode, som erholdtes i det forlöbne Aar, var den kostbareste en massiv *Halsring af Guld*, som indsendtes af Kammerherre Grev C. Reventlow til Christianssæde. Den er af samme Form som de ved Broholm fundne, men istedenfor paa disse de to Ringe, der paa Brystet skulde see ud som to selvstændige Halsringe, ligge löse ved hinanden, ere paa hiin de to Ringe sammenloddede deels ved en mellem dem fastloddet riflet tyk Guldtraad, deels ved tre smaa paaloddede Guldplader. Halsringens Forside har samme Slags Zirater som det Fragment, der er afbildet i N. T. f. O. 2det B. Tab. I Fig. 8. Dens Vægt er $33\frac{3}{16}$ Lod og den fandtes paa en öde og moradsig Mark ved at opplöie et hidtil udyrket Stykke Jord, som tildeels har været begroet med Krat, i Veilebys Skov under Christianssæde i Nærheden af den saakaldte Hellebanke.

Fra Proprietair Dahl til Buderupholm ved Aalborg erholdtes en af de saakaldte *Eedsringe*, der ligner aldeles de ved Slagelse fundne, men er noget mindre og har kun Zirater ved Knopperne, den er massiv og veier $13\frac{1}{2}$ Lod; med den fandtes og indsendtes to dobbelte tynde Spiralarmbaand, sammenloddede og ved Enderne zirede med indslaaede Stribezirater. Disse to Spiralringe fandtes

liggende indeni Eedsringen af Huusmand Pomp Hans, der var sat til at grave et Hul ved Siden af en stor Steen, som man ikke kunde flytte og derfor vilde sænke, paa Teilgaardens Mark, Skjörping Sogn, Hellum Herred; de laae 1 Alen under Jordens Overflade i en Afstand af 1½ Alen sydvest for Stenen. Finderen antog dem for noget Messingtöi, som Ridderne havde tabt, naar de rede op over Marken fra Egholm Slot, hvoraf der endnu findes Ruiner i en til Teilgaarden hörende Eng; Hr. Dahl lod nöiere eftersöge paa Findestedet, men der fandtes intet mere.

Fra forskjellige Steder erholdtes tre *Guldbracteater;* den ene, funden af en Pige paa Brille Mark i Törring Sogn, indleveredes af Hr. Bröchner til Christianshaab fra Finderens Broder, Tjenestekarl Lars Pedersen; den forestiller et fiirföddet Dyr med Skjæg og som det synes med en Kvist i Munden, over dette et Hoved i Profil med en Hjelm, som ender sig i et Fuglehoved, og desuden flere smaa Symboler, f. Ex. Thorstegnet. Den anden, funden af Indsidder Niels Larsen af Lellinge ved at rydde et Skovstykke, kaldet Lellinge Kohave, ½ Alen dybt i Jorden, indsendtes af Finantsministeren Grev Moltke. Den forestiller en gaaende Figur, mod hvilken flyver en Fugl, og et fiirföddet Dyr, formodentlig en Hest, bag Hovedfiguren findes Thorstegnet og en Indskrift med Runer. Den tredie er funden for 30 til 40 Aar siden ved Markarbeide, og blev först nu af Gaardmand Christen Tönnesen af Snorup i Theistrup Sogn indleveret til Stiftamtmanden over Ribe Stift, Grev Sponneck, som indsendte den; den forestiller et Slags Slangefigur, hvorpaa man kan skjelne et Hoved og tre Been eller tre Haler.

Af andre Gjenstande fra denne Periode erholdtes gjennem Odense Stiftamtmandskab to tynde *Guldstænger*, meget fladt udslaaede til den ene Ende som Sonder, fundne ved Plöining af Gaardmand Frederik Rasmussen af Lundegaard, Aasum Sogn i Fyen. Af Ingenieurcapitain Wenck indsendtes to hele, ypperligt conserverede *Urner* af sort glasseret Leer med to mindre og flere Fragmenter, af hvilke de to förste, fundne ved Veiarbeide i Aarhuus Stift, ifölge deres Fabrication maae henföres til Jernalderen, fra hvilken Periode Leerkar endnu maae ansees for sjældne. Ved Amtmanden over Veile Amt, Kammerherre Hoppe, indsendtes fra den constituerede Herredsfoged O. M. Hersleb i Veile et stort Fragment af en *Sölvfibula* med indslaaede Cirkel- og Halvmaanezirater paa Forsiden, Naalen mangler, den fandtes i en Törv fra en Mose paa Baastrup Mark. Fra Cancellieraad Bang i Nykjöbing: to ovale

skaalformede *Spænder* af Bronce, udvendig zirede med gjennembrudte Slange- og Drageszirater, indvendig have de begge tydeligt Indtryk af vævet Töi, som har været anvendt ved Stöbningen; med disse Spænder fandtes og indsendtes et langagtig firkantet Spænde eller Beslag til et Gehæng med Zirater omtrent i samme Smag og med Spor af Sölvindlægninger; paa alle tre Stykker findes ogsaa Spor af Jern. — Ved Kjöb erholdtes et særdeles vel conserveret *Jernsværd* som de sædvanlige fra Hedenold, 30 T. langt og med Ryg; man veed, at det er fundet i Norge. Til denne Periode maae vistnok ogsaa to *Guldfingerringe* henföres, af hvilke den ene, indsendt af Amtmanden over Svendborg Amt, Kammerherre Sporon og funden i Jorden ved Ryslinge, er af en egen Slags, hamret og af temmelig ufuldkomment Arbeide med fire sammenstillede Ruder paa Forsiden; den anden er en Spiralring af kun to Omgange, tykkere i Midten og spids til Enderne, funden af Christen Christensens Kone af Grydshöi i Torslev Sogn, og indsendt af Amtmanden over Hjörring Amt, Baron Holsten.

Som et Smykke, der uden Tvivl tilhörer Overgangsperioden fra Hedenskabet til Christendommen, anföre vi et 1845 erholdt rundt *Brystspænde af Guld*, forfærdiget af Guldtraad af det saakaldte kornede Arbeide; paa Midten er paa en meget raa Maade forestillet en gaaende Mand eller Engel, som holder et Kors i Haanden. — Da det er höist oplysende med Hensyn til Landets ældste Bebyggelse og Culturforbindelser at kunne paavise saavel Overeensstemmelsen som Uovereensstemmelsen mellem vore Oldsager og andre Landes, bör som en interessant Forögelse fremhæves en Gave af forskjellige *russiske Oldsager* fra den sidste Periode af Hedenold, som indsendtes til Selskabet af Basilius Olsoufieff, Hofmarskal hos Storfyrst Alexander. De vigtigste af disse ere: en 7 Tommer viid Haarring af en dobbelt, snoet Fletning af Broncetraad, næsten ganske som nogle hos os fundne Sölvringe, et lignende Armbaand af en dobbelt, snoet Kobbertraad; to Stykker af et langagtig firkantet Bæltespænde af Kobber af gjennembrudt Arbeide, flere Arm- og Fingerringe af konstigt flettede Kobbertraade, 24 smaa grönne og gule Glasperler og et Fragment af en Hængezirat, som har været anbragt i en Örenring. Af stor Interesse for dette sammenlignende Studium er ligeledes *en Samling af Facsimiler* i Gips *af* de i Museet i Leyden for germaniske ansete Arter af *Oldsager* af Steen og Bronce, som af dette Museums Directeur, Professor Leemans, med Samtykke af Ministeren for det

Indre foræredes til Selskabet; de fleste af dem — ialt 31 forskjellige Slags, *fundne i* forskjellige Provindser af Kongeriget *Holland* — ere aldeles som de, der findes hos os, og bestaae af Kiler, Öxer, Hamre, Kastespyd og Pilespidser af Steen, Skiver, Dopper og Gravkar af brændt Leer, Paalstave, Meisler, Knive og Huulmeisler af Bronce.

GJENSTANDE FRA DEN CHRISTELIGE TID.

Af Gjenstande henhörende til den katholske Kirkeritus erholdtes ingen ret mærkelige; vi ville her nævne en *Vievandskjedel* med dobbelt Tud, men uden Indskrift eller Hank; den var funden af Aftægtsmand Jens Pedersen ved at grave i en Kaalhave i Gaasdal, Ravnstrup Sogn, og indleveredes af Hr. Bruun fra Assessor Herredsfoged Eberlin. Fremdeles en knælende Metalfigur, uden Tvivl forestillende en Engel, hvis Arme have været særskilt stöbte og nu ere tabte, den foræredes til Museet af Forpagter Hoffmann-Bang. — Vi have oftere under denne Afdeling omtalt *Signeter* fra Middelalderen, fordi saa mange af dem have tilhört Kirker og geistlige Personer eller Stiftelser, og troe derfor ogsaa her at burde nævne to Signeter, der ere tilkomne og tilhöre Middelalderen, skjöndt rimeligviis Lægfolk: det ene har i Midten et stort Minuskel, med Omskrift: s. soverini andree; det andet har i Midten et Bomærke og Omskrift: tuge beirnsen; det förste, som ovenpaa Grebet har et nu utydeligt Contramærke er fundet paa Marken ved Moesberg, Hornsherred i Vendsyssel og indleveredes af Eieren af Barfredshöi Hr. Busch fra Sognepræsten L. Kjelder til Moesberg; det andets Findested er ubekjendt; det indsendtes af Cancellieraad Byfoged Bang i Nykjöbing i Odsherred fra Lægen sammesteds Hr. Möller.

Af *Fingerringe* fra Middelalderen med religiöse Emblemer eller Indskrifter erholdtes to, begge fra den senere Middelalder; paa den ene er i en Kreds, anbragt som Plade, forestillet Christus paa Korset, hvorunder Maria og Johannes, alt i gjennembrudt Arbeide, paa Siderne ere Zirater i Form af Blade; den er funden af Dagleier Sören Andersen i Dyrlæge Andersens Have ved Gravning og indsendtes ved Amtmanden, Kammerherre Lorentz, fra Justitsraad Wilde i Randers. Den anden er uden Plade og har i en omlöbende Indskrift de hellige tre Kongers Navne: iaspar. melcior. baltasar indgraverede med Minuskel-Munkeskrift; den fandtes ved Oprensningen af en Deel af Graven om Gurre Slot og overraktes H. M. Kongen ved hans Nærværelse paa Stedet med H. M. Kongen

af Preussen af Forstraad Björnsen. I det mindste samtidig med disse Ringe, om ikke ældre — nemlig fra den tidligere Middelalder — er en tredie Fingerring af Guld med indgraverede Blade, udfyldte med Emaille, hvori der er indfattet en stor smuk Turquoise; den er funden i Grunden til et Baghuus i Amaliegaden her i Kjöbenhavn og foræredes til Museet af Cand. juris Herforth.

Fra Riddertiden erholdtes ved Kjöb en *Hjelm* af Jern af det saakaldte canellerede Arbeide, der har været malet og forgyldt, har Visir og Hylster til en dobbelt Fjederbusk, et Par *Staalhandsker* med lange Armstykker, der ligeledes have været malede med Arabesker og forgyldte og et svært *Kyrads* med Nagler af Metalsöm omkring Kanterne og paa Midten to udstaaende Nagler til at fastholde Schupperne. Ligeledes erholdtes en *Stridshammer*, heelt af Jern, med en Hage paa den ene Side for at kunne bære den ved Beltet, og af den Form man ofte finder Ridderne forestillede med paa Ligstene fra den allersidste Deel af Middelalderen. Consul Hatting i Nestved forærede en *Spore* blot med Pig, af Kobber og forgyldt, funden ved at lægge Grund til en Bygning, som tilhörer Kjöbmand Borchsenius i Nestved. Et heelt Fund erholdtes for denne Afdeling af Gjenstande, fundne i Ruinerne af Skjern Slot i Middelsom Herred og forærede af Eieren Proprietair Borch, nemlig: en smal og aflang Beenplade, rimeligviis en Prydelse paa Skaftet af en Laasbue, hvorpaa er indgraveret et Crucifix uden Arme med Overskrift. I N / K I ɔ: Jesus Nazaræus / konúngr Júda i den olddanske Sprogart, hvori Runeindskriften paa den i Ant. Ann. 4 B. 1 H. Tab. 3 og 4 afbildede Döbefont fra Bornholm er affattet og som her ligner den islandske, i hvilken dog Gydínga bruges hyppigere end Júda. Fremdeles et fladt Beenstykke, ogsaa henhörende til en Laasbue, med en indskaaren Fure langs den ene Side, Fragmen af et andet Beenstykke, hörende til et Knivskaft, et lille Egetræsskaft med Levninger af udziret Bronce- eller Messing-Beslag, en Metalbjelde i Form af en stor Berlok med Zirater, en lille dreiet Dambrikke, en lignende lille rund Skive af Been, paa hvis överste noget convexe Side er udskaaret et Vaaben med Hjelm og Sidezirater, Skjoldmærket ligner Familien Holcks og paa höire Side af Skjoldet staaer Bogstavet H. Hermed fulgte endnu et stort Fragment af et ziirligt Glasbæger med Fod, en Vildsvinetand, en större og en mindre Nögle af Jern af den ældre Form, en stor

Spore, en Hammer uden Skaft, 5 Knive, hvoraf de to med Skafter, Fragmenter af en gammel Lysesax og en Kugleform, alt af Jern.

Den Afdeling i Museet, som indeholder Gjenstande yngre end Reformationen, erholdt en meget betydelig Forögelse, fornemmelig af Smykker, tildeels i den ældre Smag. Af disse fortjene at nævnes en Bracelet af rödbruun flettet Silke med en massiv Guldlaas, paa hvis Overside i Relief er emailleret en mandlig og en kvindelig Figur, der give hinanden Hænderne og som sammenknyttes med en Kjede, hvori der hænger en lille Laas; imellem begge Figurer ligger et Skelet og bagved den kvindelige staaer et Timeglas, over Figurerne den Helligaand; paa den överste og nederste Rand af Laasen er Emaille, paa Bagsiden er graveret og indlagt med Emaille: HW IHS MLM 1630, ɔ: Jesus i Midten, og ved Siderne: Henrik Wind til Aggersvold, Befalingsmand i Norge (┼ 1633) og hans Hustru Margrethe Laxmand. Dette Armbaand fandtes af nogle Arbeidere i Aggersvolds ældre Begravelse i Hjembek Kirke og indsendtes af Godsets nuværende Besidder Generalmajor Rothe, Commandant paa Kronborg. — For störste Delen ved Kjöb erholdtes mange Smykker af Sölv tildeels forgyldte, Brystspænder, Halskjeder, Fingerringe, Knapper, Maller, Skeer, Trækkenaale, Bægere af Sölv og Been, Vaaben o. s. v. Af H. Exc. Overhofmarskal Levetzau foræredes til Museet en heel Samling af Smykker og andre Prydelser, de fleste af Sölv, fra Föhr, hvor de tildeels endnu bruges.

Til Slutning ville vi anföre deres Navne, ved hvis Gaver og Velvillie Museet fik sin betydeligste Tilvæxt i det forlöbne Aar:

HANS MAJESTÆT KONGEN, H. K. H. Kronprinds Frederik.

SJÆLLAND. Kjöbenhavn: Professor Abrahams, Maler Berg, Geheime-Conferentsraad Bornemann, Hr. Bruun, Capitain Eschricht, Justitsraad Fick, Bödkermester Grönberg, Cand. juris Herforth, forhenværende Apotheker A. F. Lassen, Overhofmarskal Levetzau, Geheime-Archivar Etatsraad Finn Magnusen, Fabrikör Mitchel, Finantsminister Grev A. W. Moltke, Hr. M. L. Nathanson, Capelmusicus Petersen, Dr. Pingel, Rustmester Schmidt, Etatsraad Brink Seidelin, Opsynsmand Thim, Cabinetssecretair, Kammerherre Tillisch, Cand. juris E. Vedel, Hofviinhandler Mozart Waagepetersen, Cand. phil. J. J. A. Worsaae.

Kjöbenhavns Amt: Gaardmand Lars Andersen i Skiby, Hans Christensens Enke og Christine Hansdatter i Bringe, Værlöse Sogn, Hofjægermester Fönss til Dronninggaard, Jordbruger Erik Hansen, Eier af Hvidegaarden i

Lyngby Sogn, Bonden Rasmus Hansen Carlstrup i Carlstrup, Thune Herred, Indsidder Niels Larsen af Lellinge, Forstraad Riedewaldt paa Jægersborg.

Frederiksborg Amt: Forstraad Björnsen paa Valdemarslund, Hr. Callisen, Forstander for Institutet i Hjörlunde, Foged og Jordbruger Poul Heegaard i Slangerup, Ungkarl Hans Jensen i Udleire, Afbygger Peder Ingvarsen og Pastor Möhl i Ölstykke, Gaardmand Hans Pedersen i Udleire, Proprietair Philipsen i Slangerup, Cand. phil. A. Schow i Hjörlunde.

Holbek Amt: Cancellieraad Bang, Byfoged i Nykjöbing i Odsherred, Provst Beck til Udby, Gaardmand Niels Hansen i Aastofte, Huusmand Peder Larsen i Grindestrup, Hr. Möller, practiserende Læge i Nykjöbing, Gaardmand Jens Pedersen i Allerup, Justitsraad Petersen, kongelig Godsinspecteur over de odsherredske Godser, Generalmajor Rothe til Aggersvold, Commandant paa Kronborg.

Sorö Amt: Pastor Benzon og Justitsraad Birch i Slagelse, Overauditeur Flindt, Herredsfoged i Österflakkebjerg Herred, Forpagter Hoffmann-Bang, Pastor F. Münter til Karrebek.

Præstö Amt: Sognefoged Jens Andersen i Varpelöv, Provst Birch, Sognepræst i Storeheddinge, Kjöbmand Borchsenius i Nestved, Gaardmand Anders Höirup i Stevns, Hugger Jens Hansen i Ströby, Huusmand Lars Hansen i Höirup, Consul Hatting i Nestved, Gaardmand Peder Jensen i Ströby Sogn, Adjunkt Lembke i Vordingborg, Gaardmand Sören Mathisen i Ströby, Consistorialraad Pastor C. Ness til Ströby og Varpelöv, practiserende Læge O. Ström i Vordingborg, Forpagter Valentiner paa Söholm.

Bornholm: Hr. Jörgen Henrik Ibsen til Mælgaarden, Ruthsker Sogn.

FYEN. Odense Amt: Stiftamtmanden, Kammerherre Bardenfleth, Gaardmændene Frederik Rasmussen af Lundegaard, Aasum Sogn, og forhenværende Sognefoged i Rynkeby Hans Rasmussen.

Svendborg Amt: Sognefoged Hans Christensen i Veistrup, Tjenestekarl Niels Christiansen i Gislöv, Fæstegaardkone Johan Jensens Enke paa Fjellerup Mark, Huusmand Niels Johansen af Ravndrup, Selveiergaardmand Lars Larsen i Korkendrup, Avnslöv Sogn, Justitsraad Lindegaard til Lykkesholm, Herredsfogden i Vinding Herred, Kammerherre Grev Moltke, Indsidder Anders Nielsen i Höirup ved Nyborg, Boelsmand Niels Nielsen paa Oure Mark, Amtmanden, Kammerherre Sporon, Pastor Suhr til Tveed, Regimentschirurg Toft i Rudkjöbing, Pastor N. Worm til Flödstrup og Ullerslöv.

LAALAND: Kammerraad Frederiksen til Fuglsang, Kammerherre Grev C. Reventlow til Christianssæde.

FALSTER: Stiftamtmanden Kammerherre Jessen, Skovrider Rosenstand paa Corselitze.

JYLLAND. Hjörring Amt: Pastor A. J. Bendtsen til Aasted og Skjærum, Proprietair Busch til Barfredshöi, Huusmand Christen Christensens Kone af Grydshöi i Torslöv Sogn, Amtmanden Baron Holsten, Pastor L. Kielder til Moesberg og Hörmested, Justitsraad Kofod, Byfoged i Hjörring og Herredsfoged i Venneberg Herred, Vice-Consul C. H. Nielsen og Secretair Petersen i Hjörring.

Thisted Amt: Gaardmand Christen Christensen i Sneistrup, Jandrup Sogn, Hr. Henrichsen i Nykjöbing paa Morsö, Pastor Jörgensen i Thisted, Amtmanden, Hofjægermester Baron Rosenkrantz, Justitsraad Rummelhof, Byfoged i Nykjöbing paa Morsö og Herredsfoged i Nörre- og Sönder-Herred.

Aalborg Amt: Proprietair Dahl til Buderupholm, Huusmand Pomp Hans paa Teglgaardens Mark, Skjörping Sogn.

Viborg Amt: Gaardmand Jörgen Andersen i Vinkel, Proprietair Borch til Skjern, Stiftamtmanden, Baron Bretton, Gaardmand Christen Christensen og hans Sön Christen Christensen i Overviskum, Sönderlyng Herred, Overretsassessor Eberlin, Herredsfoged i Nörlyng og Fjends Herreder, Drengen Anders Jensen i Höiberg, Sognefoged J. Keller i Thorning, Smed Vilhelm Knudsen i Debel paa Öen Fuur, Gaardmand Christen Madsen i Vinkel, Aftægtsmand Jens Pedersen i Ravnstrup Sogn, Gaardmand Christen Thomesen i Brogaard, Thorning Sogn.

Randers Amt: Huusmand Niels Alstrup i Assens, Bönderne Anders og Steffen Andersen i Vivild, Dyrlæge Andersen og Dagleier Sören Andersen i Randers, Peder Christensen i Lystrup, Vivild Sogn, Provst Colding til Örsted, Christen Germundsen i Lee, Sören Gran i Veilby, Christen Hald i Asferg, Sören Hansen i Kastberg, Huusmand Jens Jensen Hassing i Trinnerup, Bödker Jonas Hellesen i Vivild, Boelsmand Christen Jacobsen i Meilby, Rasmus Jensen i Blenstrup, Hr. J. Krogh i Hobro, Amtmanden, Kammerherre Lorentz, Niels Lund i Kastberg, Jens Mikkelsen i Bjerregrav, Jens Mogensen i Österalling, Huusmand Anders Nielsen i Trinnerup, Mads Nielsen i Balle, Galten Sogn, Niels Nielsen i Uggelhusene, Hans Henrik Pedersen i Leerberg, Jeppe Pedersen paa Örsted Mark, Dannebrogsmand Peter Petersen i Essenbek, Sören Rasmussen i Örsted, Pastor R. M. Schmidt til Haurum og Sahl, Rasmus Sörensen i Veilby, Skolelærer True i Skrödstrup, Justitsraad Wilde i Randers.

Aarhuus Amt: Oberst Guldberg og Ingenieurcapitain Wenck i Aarhuus.

Skanderborg Amt: Proprietair Herskind til Herskindsgave.

Veile Amt: Hr. C. Albech i Horsens, Hr. Bröchner til Christianshaab, Huusmand Sören Bödtker paa Holtum Mark, Greis Sogn, Forvalter Hansen paa Snoghöi, constitueret Byfoged i Veile O. M. Hersleb, Amtmanden, Kammerherre Hoppe, Hans Jacobsen i Ulkjær og Smeden sammesteds, Niels Jensen paa Bierlöv Mark, Hveissel Sogn, Pastor C. E. Möller i Nykirke, Gaardmand Christen Nielsen og Huusmand Thomas Nielsen i Baastrup, Tjenestekarl Lars Pedersen fra Brille i Törring Sogn, Albrecht Petersen i Hveissel, Mads Poulsen i Limskov, Proprietairerne P. Raben til Knudlund og Söltoft til Haraldskjær.

Ribe Amt: Kammerraad og Stiftslandinspecteur Flöe i Ribe, Gaardmand Morten Jessen i Klelund, Stiftamtmanden, Grev Sponneck, Gaardmand Christen Tönnesen i Snorup, Teistrup Sogn.

SLESVIG. Tönder Amt: Landskabslæge P. Saxild paa Sylt.

Haderslev Amt: Sognefoged Kloppenborg i Skrave Sogn.

UDLANDENE. Professor Dahl i Dresden og Leemans, Director for Museet i Leyden, Basilius Olsoufieff, Hofmarskal hos Storfyrst Alexander, Dr. Wetterbergh i Östersund.

CABINETTET FOR AMERICANSKE OLDSAGER.

Det væsentligste af den Tilvæxt, dette Cabinet erholdt i det forlöbne Aar, var fölgende:

Af Oldsager fra Grönlands förste Bebyggelse af Nordboer foræredes til Selskabet af Missionair Valentin Müller paa Lichtenau: et tyndt fiirkantet Stykke Bly, 1¾ T. langt og 1½ T. bredt, hvorpaa Christus paa Korset mellem Maria og Johannes er forestillet, fundet i de oldnordiske Ruiner tætved Brödremissionens Bygning i Friederichsthal; og ved Dr. Vahl erholdtes: en Sænkesteen, paa hvis ene Side er indskaaret et lille Kors, nogle Stykker Kalk, en Dop af Vegsteen, som de, der hyppigt findes hos os af brændt Leer, sjældnere af Steen, et lille Stykke smeltet Klokkemetal, et trekantet Fragment af en Steen, hvori et latinsk K er indhugget og flere Fragmenter, der alle synes at maatte henföres til hiin Grönlands ældste historiske Periode.

Af eskimoiske Oldsager fra Grönland erholdtes ved Dr. Pingel fra Kjöbmand O. V. Kielsen en gammel 9 T. lang Beenkniv med Blad af Been, der har været befæstet til Skaftet med to nu tabte Nagler, og en gammel Buepiil (Niakok), dog med Jernspids, brugt til Rensdyrsjagten, för Skydegeværer indförtes, begge fundne ved Fiskenæsset i Grönland. — Kjöbmand J. N. Möller paa Holsteinsborg nedsendte en lille Kugle af brændt Leer som en Néitsib árksak ɔ: Fjordsælens Bold, med den tilföiede Bemærkning, at Grönlænderne fortælle, at den gamle Neitsek (Sælhunden) lærer Ungerne at lege med disse Kugler.

Af nordamericanske Oldsager modtoges fra Hr. Charles Hammond i Boston en værdifuld Sendelse, der indeholdt: et Leerkar med 2 Hanke, 14 T. höit, ved Mundingen 4 T. og ved Foden 5 T. i Diameter, fundet i Gruset i Grunden af et Huus i Nahant i Massachusetts; to smaa Fragmenter af Indianernes Leerkar med Zirater, der ere indskaarne og indtrykte i det vaade Leer, de ligne meget de nordiske Gravkar fra Hedenold og ere fundne paa Marthas Vineyard; en Steendop i Form af et Æg med en Rille om den ene Ende, funden ved Middleborough; en 1¾ T. lang tresidet og gjennemboret Steen af guulgrön Farve, og et lille 9 T. langt Baadsanker med en Rille indhugget paa den ene Side sammestedsfra; og fra Marthas Vineyard: 2 smaa, 2 T. lange Steenkiler, 8 Forarbeider til Landse- eller Pilespidser, en Pilespids med Indhug forneden til at fastgjöre Skaftet, tre trekantede Pilespidser, en hjerteformet Pilespids af hvid Qvarts og en lancetformet Pilespids.

— Fra Dr. Jacob Porter i Plainfield i Massachusetts erholdtes fire Pilespidser af Qvarts, af hvilke den ene hjerteformet, de andre lancetformede, fundne i Massachusetts, og fra Dr. Swifft i Easton i Pennsylvanien en lidt fladtrykt rund Steen, som Indsenderen antager for at være en Tilhuggersteen med Tilföiende, at han selv med den af Fragmenter har tilhugget flere Pilespidser for at overbevise sig om, at den lader sig bruge dertil. Denne Mening er saaledes aldeles den, Professor Nilsson i Lund allerede for længere siden har fremsat om det samme Slags fladtrykte smaa og runde Stene, der saa hyppigt findes hos os, og Dr. Swifft har ikke kjendt Professor Nilssons Mening.

En heel Samling af MEXICANSKE OLDSAGER, bestaaende af 76 Stykker, foruden 2 Doubletter, foræredes til Cabinettet af Regjeringsraad Uhde til Handschuheim i Baden; i denne Samling er især en heel Suite af Stykker, der viser Fremgangsmaaden ved Fabricationen af Pilespidser af Obsidian i Mexicos Oldtid, höist interessant for os, da den er aldeles overeensstemmende med, hvad vi her have fundet fra vor Oldtid, kun med den naturlige Forskjellighed i den anvendte Steenart, at man hos os har benyttet Flinten, der findes her i Mængde, ligesom Obsidianen i Mexico. Fra Hr. Uhde erholdtes saaledes: 6 Stykker Obsidian, hvoraf Flækker ere blevne udspaltede, af meget forskjellig Störrelse fra 5 til 1½ T. lange, 14 forskjellige Flækker af Obsidian af samme forskjellige Længde, en paabegyndt Pilespids af en Obsidianflække, to hjerteformede smaa Kastespydspidser til at binde fast til Skaftet og to andre med en Tap til at indsætte i et Skaft. Af andre Oldsager medfulgte fölgende, alle af brændt Leer. to halvkugleformede Dopper med indtrykte Zirater, 2 T. i Diameter; et lille rundt Fodstykke, kun ½ T. höit, med Zirater paa Kanten i Form af S, en rund Knap af uvis Bestemmelse, 1¾ T. i Diameter og med Cirkelzirater foroven, et 3 Fod höit Hautrelief, forestillende en siddende Figur, som stikker begge Benene gjennem to fiirkantede Aabninger, Fragment af en Figur med Hovedpynt og Örenringe, som holder et Barn paa Armen og har været indrettet til at ophænge, Fragment af et Basrelief med en siddende Figur med Hovedpynt, 35 forskjellige smaa Hoveder af rödt og graat Leer, de fleste med Hovedpynt, 9 endog med Örenringe, kun de fire ere uden Hovedbedækning, de fleste have været til at ophænge; to Fragmenter af Dyrehoveder og et Fragment af en liggende Dyrefigur, som har haft Lighed med en Sphinx.

Til den Afdeling, som indeholder CARAIBISKE OLDSAGER, forærede Capitain v. Castonier, Chef for Fortet Frederiksfort paa St. Croix, en meget stor og bred Steenkile, afrundet paa Kanterne og med spids Nakke, den er funden i en Lagun i Nærheden af Fortet. Ligeledes afleverede Overinspecteuren ved det naturhistoriske Museum Dr. Pingel 8 forskjellige Oldsager af Steen, som allerede i Aaret 1815 ere komne til det naturhistoriske Museum uden Tvivl samlede i en Sendelse, og som maae antages for at være komne fra Vestindien. Det mærkeligste af disse Stykker er maaskee ikke caraibisk, nemlig en Kalksteen, udarbeidet i Form af en Menneskemaske med flad Næse og tykke Læber, efter en Paaskrift bagpaa fundet paa Plantagen Rose Hill (Navnet paa en Plantage paa St. Croix); vort Museum har allerede længe eiet en lignende Maske, som skal være kommen fra Africa, det vil derfor være önskeligt, af flere lignende at kunne erfare, hvor de höre hjemme, om de ere caraibiske eller africanske. De andre Stykker vare: 4 forskjellige Kiler af Grönsteen, en rund fladagtig Steen, som er huulsleben paa Midten af den ene Flade, en mindre huulsleben paa begge Sider og med Spor af en nu afbrudt Ösken paa Kanten, en flad rund og en ægformet Steen.

Ved Skrivelse til Secretairen, dateret Lagoa Santa den 31te Marts 1846, meddeler Dr. P. W. LUND fölgende yderligere Underretning om den ovenfor S. 143 og fg. ommeldte foregivne OPDAGELSE I PROVINDSEN BAHIA AF EN BY FRA OLDTIDEN.

Da jeg bemærker, at De har anseet Meddelelsen om den forladte By værdig til at optages i Tidsskriftet, vil jeg ikke undlade at tilföie, hvad der senere er bleven mig bekjendt denne Sag betræffende, hvilket imidlertid indskrænker sig til Beretningen af Hr. Benigno Joze de Carvalho, der befinder sig i Revista trimensal (Tome 4 Nr. 15 p. 399), hvoraf her fölger en Oversættelse i Udtog.

Udtog af et Brev fra Canonicus Benigno Joze de Carvalho e Cunha til den förste bestandige Secretair ved det historisk-geographiske Institut i Rio de Janeiro.

Cincorá den 20de August 1842.

„Den 23de December f. A. afreiste jeg fra Bahia og ankom til Cincorá den 16de Januar. Her underettede jeg mig om de vigtigste Personer i Omegnen, og alle opgave mig Alexandre Joze Pereira, Eier af Godset S. Joze do Timbo, som den, der var meest bevandret i Egnen, og derfor bedst skikket til at give mig Oplysninger angaaende den forladte By. Jeg afreiste derfor den 23de Januar til det nævnte Gods, der ligger 11 Mile herfra. Virkelig fandt jeg i Eieren deraf en Mand, der mere end nogen anden havde gjennem-

streifet disse Udörkener i mere end tyve Aar, men angaaende den omtalte By kunde han ingen Efterretning give mig.

Imidlertid ledede forskjellige Angivelser mig paa den Formodning, at Byen maatte ligge bag ved Bjergkjæden Orobosinho, imellem Floderne Tinga og Andrahy og at den var taget i Besiddelse af bortlöbne Negere, der siden i en Række af Aar have opslaaet deres Bolig der, men da mine Midler ikke strakte til denne Reise, tilskrev jeg Præsidenten af Provindsen med Anmodning om, at tilsende mig nogen Understöttelse i Penge og en militair Escorte. Imedens jeg afventede Præsidentens Svar, lod jeg hugge en Vei igjennem Skoven, indtil Udlöbet af Paraassusinho og satte Ild paa Höislettens Cattingaskove, for at rydde Veien for Slanger og Carapater.

Det var min Hensigt först at undersöge Vandfaldet af denne Flod, hvor jeg hidtil havde antaget, at Byen maatte ligge, og efter at have overbeviist mig om min Feiltagelse, da at söge hen til det Sted, hvor man sagde, at de bortlöbne Negere opholdt sig. Jeg havde allerede begivet mig paa Veien, for at udföre denne Plan, da jeg blev anfaldet af en ondartet Feber, der nödte mig til at opgive mit Foretagende. Imidlertid indlöb Svaret fra Præsidenten, der var afslaaende. Da jeg saaledes saae mig ude af Stand til at fuldende mit Foretagende, sendte jeg en Person, ledsaget af en i Egnen kyndig Neger, for at undersöge Vandfaldet af Paraassusinho. Efter fjorten Dage kom de tilbage uden at have fundet Vandfaldet, men derimod en Sumidouro (et Sted hvor en Flod forsvinder) af 20 til 30 Skridts Længde. De havde ikke seet sig istand til at fölge Floden paa Grund af de tætte Skove, som indeslutte den paa begge Sider; derimod trængte de frem til Rio grande i Norden for Timbo, der er opdaget og benævnt for fjorten Aar siden. Her stödte de paa en nylig hugget Skovsti, igjennem hvilken de kom ud paa en Slette, hvor de leirede sig ved Foden af en Bjergkjæde, og da de bemærkede en god Vei, som förte opad denne, gik de opad den tilfods, ladende tilbage deres Heste og Mundforraad. Veien var paa begge Sider besat med Mundeos (en Art Slagfælder til at fange Vildt i). Da de vare komne op paa Toppen, saae de i noget mere end een Miils Afstand en stor By, hvor de hörte Trommeslag, og ved Solens Nedgang saae mange Raketter gaae iveiret. De vendte nu tilbage til deres Udgangspunkt, hvor de kun forefandt Hestene, men Bagagen var forsvunden. Disse Efterretninger have bestemt mig til selv at begive mig derhen, og jeg agter at tiltræde min Reise den 15de September."

Siden denne Beretning, der, som De vil have bemærket, er henved fire Aar gammel, er det mig ei bekjendt, at noget videre er kommet for Dagen denne Sag vedkommende, saa at min tidligere yttrede Formodning synes stedse mere at stadfæste sig. Det er aabenbart, at Hr. Benigno's Formodning, at det Sted, der er beboet af de bortlöbne Negere, skulde være den sögte By, er altfor svagt begrundet, til at man kan antage, som han gjör, Sagen for afgjort, og jeg seer snarere i hans paafölgende lange Taushed et Beviis for det modsatte, da det er lidet sandsynligt, at en Mand, der var gjennemtrængt af den mindste Interesse for sit Hverv, skulde undlade at före

det til Ende, naar han först var kommet Maalet saa nær som Hr. Benigno troede sig.

Forövrigt har den her omhandlede Egn i de senere Aar vundet Interesse i en anden Henseende, idet flere af Floderne, Cincora, Paraassu-uçu, o. a., ere befundne meget diamantholdige. Som en Fölge heraf har der fundet en betydelig Tilströmning Sted derhen af Mennesker fra andre Egne; ved Bredderne af Cincora steg den i kort Tid til 40,000. Hvis de i denne Anledning formerede Efterforskninger af Egnen i alle Retninger ei hidtil have fört til noget Resultat angaaende den sögte By, saa maa vistnok daglig Haabet mere svinde om nogensinde at finde nogen saadan.

SELSKABETS BIBLIOTHEK.

I de i Aaret 1845 afholdte Möder forelagdes adskillige Selskabet for dets Bibliothek tilsendte Skrifter. Selskabet modtog saaledes fra:

NORDEN. *Professor P. A. Munch i Christiania hans Udgave af* Codex diplomatarius monasterii Sancti Michaelis, Bergensis dioecesis, vulgo Munkalif dicti, conscriptus anno Christi MCCCCXXVII. Ex originali libro membraneo una cum registro prædiorum ad idem monasterium pertinentium nunc primum in lucem editus. Christianiæ 1845. 4. *Bureauchef i det norske Rigsarchiv Chr. C. A. Lange hans* De norske Klosteres Historie i Middelalderen, bearbeidet især efter utrykte Kilder. 1-2 H. Christiania 1845. 8. *Professor E. G. Geijer i Upsala:* Trenne Föreläsningar. Stockholm 1845. *Svenska Fornskrift-Sällskapet dets* Samlingar 1 D. 1-3 H. *Hofprædicant Arv. Aug. Afzelius i Enköping hans:* Svenska Folkets Sago-Häfder eller Fädreneslandets Historia 1-5 delen. Stockholm 1843-1844. 12. *Dr. U. W. Dieterich i Stockholm hans* Runen Sprach-Schatz oder Wörterbuch über die ältesten Sprachdenkmale Skandinaviens in Beziehung auf Abstammung und Begriffsbildung. Stockholm 1844. 8. *Prof. C. G. Brunius i Lund hans* Historisk och architectonisk Beskrifning öfver Helsingborgs Kärna. Lund 1844. 4. *Hofprædicant Dr. Gustaf Törnstrand i Vesterås:* Handlingar rörande Prestmötet i Vesterås. 1843. 4. *Etatsraad Finn Magnusen:* Om de gamle Skandinavers Inddeling af Dagens Tider. Kbhavn 1844. 4. *Hr. J. J. A. Worsaae hans* Blekingske Mindesmærker fra Hedenold, betragtede i deres Forhold til de övrige skandinaviske og europæiske Oldtidsminder. Kjöbenhavn 1846. 4. *Etatsraad, Professor Vedel-Simonsen til Elvedgaard i Fyen hans:* Familie-Efterretninger om de danske Ruders for 200 Aar siden uddöde Adelsslægt 1-2 H. Odense 1844-1845. 12. Bidrag til Jörgen Brahes Levnetsbeskrivelse. Odense 1845. Samlinger til den fyenske Herregaard Elvedgaards Historie 1-2 H. Odense 1845-1846. *Major A. v. Baggesen:* Der Dänische Staat oder das Königreich Dänemark mit dessen Nebenländern und den Herzogthümern Schleswig, Holstein und Lauenburg, geographisch und statistich dargestellt. 1 B. Kopenhagen 1845. *Provst J. Fritzner:* Bemærkninger ved Pastor Stockfleths Grammatik i det Lappiske Sprog. Christiania 1846. 12. *Sognepræst Dr. Philos. H. N. A. Jensen*

hans: Angeln zunächst für die Angler historisch beschrieben. Flensburg 1844. 12.

RUSLAND. *Hans Maj. Keiser Nicolaus I ved Underviisnings-ministeren Sergius Uvaroff* i Fortsættelse en Deel Bind af Журналъ Министерства надроднаго Просвѣщенія, det Keiserlige Underviisnings-Ministerii Journal. *Det Finske Literatur-Selskab.* Suomi 1844. *Det Keiserlige Videnskabers Academi i St. Petersborg i Fortsættelse:* Mémoires VI série, T. V-VII, Recueil des actes des séances publiques 1843, 1844. *Selskabet for de russiske Östersöprovindsers Historie og Oldkyndighed:* Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Liv-, Esth- und Kurlands III 2-3. *Det Esthlandske literaire Selskab dets* Archiv IV. 2. *Gouvernements-Skoledirector Dr. Napiersky i Riga hans* Udgave af Ditleb von Alnpeke, Fragmente einer Urkunde der ältesten Livländischen Geschichte in Versen. Riga 1844. 4. *Dr. C. J. A. Paucker:* Landrath Wrangels Chronik von Esthland. Dorpat 1845. 8.

PREUSSEN. *General-Director for de Kongelige Museer von Olfers:* Das Königliche Museum vaterländischer Alterthümer im Schlosse Monbijou zu Berlin, beschrieben von Leopold von Ledebur. Verzeichniss der antiken Denkmäler im Antiquarium des Königlichen Museums zu Berlin, *med flere Fortegnelser over de Kongelige Preussiske Museers Samlinger. Foreningen for Mark-Brandenburgs Historie:* Märkische Forschungen, II. 1. a. *Det Kongelige Videnskabernes Academi* sst. *dets* Bericht Juli-December 1844, Jan. 1845. *Det slesiske Selskab for fædrelandsk Cultur:* Uebersicht der Arbeiten 1845. *Bibliothekar E. F. Mooyer i Minden:* Die Einfalle der Normannen in die pyrenäische Halbinsel, eine grösstentheils aus dem Dänischen übersetzte Zusammenstellung der darüber vorhandenen Nachrichten. *Dr. Bernhard Köhne* Die auf die Geschichte der Deutschen und Sarmaten bezüglichen Römischen Münzen.

SACHSEN, HESSEN, HANNOVER. *Dr. H. W. Schulz, Director for Antike-Cabinettet i Dresden hans* Ragguaglio delle principali escavazioni operate ultimamente nel pegno di Napoli, m. fl. *Dr. Klemm sst.:* Die Verbreitung der activen Menschenrasse über den Erdball. *Friherre Speck-Sternberg* Ansichten über Malerei und plastische Kunstwerke. *Den Hennebergske oldgranskende Forening i Meiningen dens* Archiv. 5te Lief. *Den Voigtlandske oldgranskende Forening dens* 18ter und 19er Jahresbericht. *Foreningen for Hessisk Historie og Landkyndighed dens* Zeitschrift B. IV, 1-2 H. *Den historiske Forening for Storhertugdömmet Hessen dens* Archiv 4 B. *Videnskabernes Selskab i Göttingen:* Historia critica Tragicorum græcorum, scripsit W. C. Kayser. *Den historiske Forening for Nedersachsen dens* Vaterländisches Archiv 1844, 1 H.

HOLSTEEN, HAMBORG, MECKLENBORG. *Det Kongelige Slesvig Holsteen-Lauenborgske Selskab for fædrelandske Oldsager i Kiel dets* Zehnter Bericht 1845. *Det Slesvig-Holsteen-Lauenborgske Selskab for Historie sst.:* Nordalbingische Studien, I-II, 2, 1844. *Foreningen for Hamborgs Historie dens* Zeitschrift II, 1-2. *Foreningen for Mecklenborgs*

Historie og Oldkyndighed dens Jahrbücher und Jahresbericht 10ter Jahrgang 1845.

ÖSTERRIG, BÖHMEN, UNGARN. *Hr. Fr. v. Leber i Wien:* Rückblicke in Deutsche Vorzeit I. *Hr. J. N. Vogl sst.* Die ältesten Volksmärchen der Russen, Klänge und Bilder aus Ungarn, Balladen, Romanzen, Sagen und Legenden m. fl. *Directionen for Museum Francisco-Carolinum i Linz dens* Zeitschrift 1842-1844. *Det K. K. Mährisk-Slesiske Selskab for Agerdyrkning, Natur- og Landkyndighed dens* Mittheilungen 1842-1844. *Selskabet for det fædrelandske Museum i Böhmen dets* Verhandlungen 1842-1844. *Det Kongelige Böhmiske Videnskabernes Selskab dets* Abhandlungen Fünfter Folge 3 Bd. *Bibliothecar W. Hanka i Prag en Samling af böhmiske Skrifter; Historiograph F. Palacky sst.:* Geschichte von Böhmen 1-2 B. Archiv cesky cili staré pjsemné památky ceské i Morawské, D. 1-3 w. Praze 1840-1844, Die ältesten Denkmäler der Böhmischen Sprache kritisch beleuchtet von P. J. Safarik und F. Palacky *med flere. Hr. J. Jungmann sst. hans* Slownjk cesko-německy Josefa Jungmanna Pomocj ceského Museum. T. I-IV w Praze 1835-1839.

BAYERN. *Det Kongelige Bayerske Videnskabernes Academi dets* Abhandlungen der philosophisk-philologischen Classe IV, 1; der mathematisch-physikalischen IV, 2; der historischen IV, 2. Monumenta Boica 34, 2. m. fl. *Den historiske Forening for Overbayern dens* Archiv VI, 1-3, VII, 1-2. *Den historiske Forening i Bamberg dens* Achter Bericht. *Den historiske Forening for Overpfalz og Regensburg dens* Verhandlungen, 9 B. *Friherre H. von und zu Aufsess:* Rechtsverhältniss des Privat-Gottesdienstes und des öffentlichen Gottesdienstes.

WÜRTEMBERG, BADEN, NASSAU. *Den archäologiske Forening i Rottweil dens* Mittheilungen 1845. *Selskabet i Sinsheim for fædrelandsk Oldkyndighed dets* af Karl Wilhelmi redigerede Zehnter Jahresbericht. *Foreningen for nassauisk Oldkyndighed og Historiegranskning dens* Annalen III, 2-3.

SCHWEIZ. *Selskabet i Zürich for fædrelandske Oldsager dets* Mittheilungen IX, X.

ITALIEN. *Kammerherre, Dr. philos. Greve J. Gråberg de Hemsö i Florens hans* Italiensk Språklära för Svenskar, Stockholm 1843, *m flere italienske Skrifter. Director for Antike-Museet i Arezzo Dr. Fabroni hans* Storia degli antichi vasi fittili Aretini. *Det Aretinske Videnskabers Academi dets* Atti Vol. I-II.

NEDERLANDENE. *Hans Majestæt Kong Wilhelm II:* Aegyptische Monumenten van het Nederlandsche Museum van oudheden te Leyden, uitgegeven en oplast van de hooge Regering door Dr. C. Leemans 6-8 Aflevering. *Dr. Jansen i Leyden:* Een Romeinsche Tegel voorzien van latijnsch Cursiefschrift, gevonden in de Nabijheid van Nijmegen; De Godsdienst leer der aloude Zeelanders, uit oude gedenkstukken, volksoverleveringen en berigten opgemaakt door J. ab Utrecht Dresselhuis. *Dr. Dirks i Leeuwarden: hans* Bijdragen tot de Munt- en Penningkunde van Friesland. *Hr. M. de*

Hettema i Leeuwarden hans Maatschappelijke Toestand, Regts- en Verdedi-ginswesen van het vroegere Frisland. Workum 1845. *Selskabet for frisisk Oldkyndighed i Leewarden:* De vrije Fries IV, 1-2. *Selskabet for Kunster og Videnskaber i Utrecht dets* De uitoefening der geregtelijke genees-kunde in Nederland door J. C. van den Broecke, *m. fl. Hr. J. J. F. Noord-ziek hans* Arguments des Allemands en faveur de leur prétention à l'invention de l'imprimerie par A. de Vries.

BELGIEN. *Det Kongelige Videnskabernes Academi i Brüssel dets* Bulletin T. X. n°. 3-6. *Foreningen for Belgisk Oldkyndighed i Antwerpen dens* Bulletin II, 4.

FRANKRIG. *Det geographiske Selskab i Paris dets* Bulletin. Troisième série T. I, III, IV. *Det Kongelige antiquariske Selskab sst. dets* Mémoires T. VII. *Hr. Ch. Mourain de Sourdeval i Tours:* Le voyage d'Ulysse en Germanie.

STORBRITANNIEN OG IRLAND. *Antiquarernes Selskab i London dets* Archæologia Vol. XXX og Index to Archæologia from Vol. XVI to Vol. XXX inclusive. *Det numismatike Selskab sst.* The Numismatic chronicle Nr. 23. *Den Britiske archæologiske Forening sst. dens* Journal Nr. III-IV. *Hr. George Stephens hans* Extracts in Prose and Verse from an Old English medical Manuscript preserved in the Royal Library at Stockholm. The King of Birds, or the lay of the Phoenix, an Anglo-Saxon song from the tenth or eleventh century. *Hr. George Webbe Dasent:* Theophilus in Icelandic, Low German and other tongues from MSS. in the Royal Library of Stockholm. *Hr. Robert Stuart i Glasgow* Caledonia Romana: A descriptive account of the Roman Antiquities of Scotland, preceded by an introductory view of the aspect of the country and the state of its inhabitants in the first century of the Christian era; and by a Summary of the historical transactions connected with the Roman occupation of North Britain. Edinburgh 1845, 4. *Det Kongelige Irlandske Academie dets* Proceedings 1842-1843 og Transations vol. XX.

MOLDAU. *Dr. Fraenkel i Jassy en Samling af den moldauiske Literaturs vigtigste Frembringelser.*

ASIEN. *Fyrst M. Baratayeff hans* Documents numismatiques du Royaume de Géorgie 1844. 4, ledsaget af et Bind med Facsimiler af Mynter. *Collegie-raad A. J. Sjögren hans* Ossetische Sprachlehre nebst kurzem Ossetisch-Deutschem und Deutsch-Ossetischem Wörterbuche. St. Petersburg 1844. 4. *Professor F. Wüstenfeld i Göttingen:* Biographical Dictionary by Abu-Zakariya Yahya el-Nawawi P. VII-VIII. *Dr. K. de Schloezer:* Abu Dolef Misaris ben Mohalhal de itinere Asiatico commentarius. *Professor C. Lassen:* Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes VI, 1-3. *Dr. C. J. Tornberg* Symbolæ ad rem numariam Muhammedanorum, I. *Hr. Manockjee Cursetjee, parsisk Literateur i Bombay:* Transactions of the Agri-Horticultural Society of Western India, April-July 1843. *Professor Westergaard hans* Kortfattet Sanskrit Formlære og Sanskrit Læsebog med tilhörende Ordsamling.

Kbhavn 1846. 12. *Rájá Kali-krishna Bahádur, hinduisk Literateur i Calcutta, hans* engelske Oversættelse af The Vidvun-moda-taranginee, or Fountain of Pleasure to the Learned; The Neeti Sunkhulun, or Collection of the Sanskrit Slokas of enlightened moonies &c.; A short System of polite learning; Mahá-nátaka, a Dramatic History of King Ráma by Hanúmat, translated into English from the original Sanskrita. Fables by the late Mr. Gay, with translation into Bengal Poetry and into Urdu Poetry *m. fl. hinduiske Skrifter. Professor Garcin de Tassy:* Les oeuvres de Wali publiées en hindoustani; Les avantures de Kamrup par Tahcin-Uddin; Histoire de la littérature hindoui et hindoustani, T. I. *Selskabet for Kunster og Videnskaber i Batavia dets* Verhandelingen, XIX–XX. Tijdschrift voor Neerlands-Indië. VI–VII jaargang.

AFRICA. *Hr. Fialin de Persigny:* De la destination et de l'utilité permanente des Pyramides d'Égypte et de Nubie contre les irruptions sablonneuses du désert.

NORDAMERICA. *Det americanske statistiske Selskab i Boston dets* Constitution and By-Laws og Collections P. I–II. Boston 1845. *Kongl. Dansk Consul George M. Thacher sst.:* Chronicles of the Pilgrim Fathers of the colony of Plymouth from 1602 to 1625; by Alexander Young. Reports of Criminal Cases tried in the municipal court of the city of Boston before Peter Oxenbridge Thacher (from 1823 to 1843) edited by Horatio Woodman. *Dr. Jacob Porter i Plainfield i Massachusetts:* Annals of Yale College from its foundation to 1838 med flere americanske Skrifter. *Professor Silliman i Newhaven hans* American Journal, vol. XLVIII, 12. *Pastor C. W. Bradley sst.:* Revolves and Private Laws of the State of Connecticut from 1789–1836. Vol. I–II. *Hr. John R. Bartlett i New-York:* The Final Report of John Romeyn Brodhead, Agent of the State of New-York, to procure and transcribe documents in Europe relative to the Colonial History of the said state, made to the Governor 12th February 1845, med flere americanske Skrifter. *Det Americanske ethnologiske Selskab sst. dets* Transactions Vol. I. New-York 1845. *Det historiske Selskab i New-York dets* Proceedings 1844. *Hr. George Folsom hans Oversættelse af* The Despatches of Hernando Cortes, the conqueror of Mexico addressed to the Emperor Charles V, written during the conquest and containing a Narrative of its events. *Hr. B. M. Norman hans* Rambles in Yucatan, or Notes of Travel through the peninsula, including a visit to the remarkable ruins of Chi-Chen, Kabah Zayi and Uxmal, with numerous illustrations. *Dr. Samuel G. Morton i Philadelphia hans* Crania Americana, or a comparative view of the Skules of various aboriginal nations of North- and South-America, to which is prefixed an Essay on the varieties of the human species. Illustrated by 78 Plates and a coloured Map. Philadelphia 1839. 4; Crania Ægyptiaca, or, Observations on Egyptian Ethnography, derived from Anatomy, History and Monuments. Philadelphia 1844. 4, *m. fl. National-Institutet i Washington dets* Third Bulletin of the Proceedings 1842–1845. *Hr. J. S. B. Thacher i Mississippi:* Reports of Cases argued and determined

Hettema i Leeuwarden hans Maatschappelijke Toestand, Regts- en Verdediginswesen van het vroegere Frisland. Workum 1845. *Selskabet for frisisk Oldkyndighed i Leewarden:* De vrije Fries IV, 1-2. *Selskabet for Kunster og Videnskaber i Utrecht dets* De uitoefening der geregtelijke geneeskunde in Nederland door J. C. van den Broecke, *m. fl. Hr. J. J. F. Noordziek hans* Arguments des Allemands en faveur de leur prétention à l'invention de l'imprimerie par A. de Vries.

BELGIEN. *Det Kongelige Videnskabernes Academi i Brüssel dets* Bulletin T. X. n°. 3-6. *Foreningen for Belgisk Oldkyndighed i Antwerpen dens* Bulletin II, 4.

FRANKRIG. *Det geographiske Selskab i Paris dets* Bulletin. Troisième série T. I, III, IV. *Det Kongelige antiquariske Selskab sst. dets* Mémoires T. VII. *Hr. Ch. Mourain de Sourdeval i Tours:* Le voyage d'Ulysse en Germanie.

STORBRITANNIEN OG IRLAND. *Antiquarernes Selskab i London dets* Archæologia Vol. XXX og Index to Archæologia from Vol. XVI to Vol. XXX inclusive. *Det numismatike Selskab sst.* The Numismatic chronicle Nr. 23. *Den Britiske archæologiske Forening sst. dens* Journal Nr. III-IV. *Hr. George Stephens hans* Extracts in Prose and Verse from an Old English medical Manuscript preserved in the Royal Library at Stockholm. The King of Birds, or the lay of the Phoenix, an Anglo-Saxon song from the tenth or eleventh century. *Hr. George Webbe Dasent:* Theophilus in Icelandic, Low German and other tongues from MSS. in the Royal Library of Stockholm. *Hr. Robert Stuart i Glasgow* Caledonia Romana: A descriptive account of the Roman Antiquities of Scotland, preceded by an introductory view of the aspect of the country and the state of its inhabitants in the first century of the Christian era; and by a Summary of the historical transactions connected with the Roman occupation of North Britain. Edinburgh 1845, 4. *Det Kongelige Irlandske Academie dets* Proceedings 1842-1843 og Transations vol. XX.

MOLDAU. *Dr. Fraenkel i Jassy en Samling af den moldauiske Literaturs vigtigste Frembringelser.*

ASIEN. *Fyrst M. Baratayeff hans* Documents numismatiques du Royaume de Géorgie 1844. 4, ledsaget af et Bind med Facsimiler af Mynter. *Collegieraad A. J. Sjögren hans* Ossetische Sprachlehre nebst kurzem Ossetisch-Deutschem und Deutsch-Ossetischem Wörterbuche. St. Petersburg 1844. 4. *Professor F. Wüstenfeld i Göttingen:* Biographical Dictionary by Abu-Zakariya Yahya el-Nawawi P. VII-VIII. *Dr. K. de Schloezer:* Abu Dolef Misaris ben Mohalhal de itinere Asiatico commentarius. *Professor C. Lassen:* Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes VI, 1-3. *Dr. C. J. Tornberg* Symbolæ ad rem numariam Muhammedanorum, I. *Hr. Manockjee Cursetjee, parsisk Literateur i Bombay:* Transactions of the Agri-Horticultural Society of Western India, April-July 1843. *Professor Westergaard hans* Kortfattet Sanskrit Formlære og Sanskrit Læsebog med tilhörende Ordsamling.

Kbhavn 1846. 12. *Rájá Kali-krishna Bahádur, hinduisk Literateur i Calcutta, hans* engelske Oversættelse af The Vidvun-moda-taranginee, or Fountain of Pleasure to the Learned; The Neeti Sunkhulun, or Collection of the Sanskrit Slokas of enlightened moonies &c.; A short System of polite learning; Mahá-nátaka, a Dramatic History of King Ráma by Hanúmat, translated into English from the original Sanskrita. Fables by the late Mr. Gay, with translation into Bengal Poetry and into Urdu Poetry *m. fl. hinduiske Skrifter. Professor Garcin de Tassy:* Les oeuvres de Wali publiées en hindoustani; Les avantures de Kamrup par Tahcin-Uddin; Histoire de la littérature hindoui et hindoustani, T. 1. *Selskabet for Kunster og Videnskaber i Batavia dets* Verhandelingen, XIX-XX. Tijdschrift voor Neerlands-Indië. VI-VII jaargang.

AFRICA. *Hr. Fialin de Persigny:* De la destination et de l'utilité permanente des Pyramides d'Égypte et de Nubie contre les irruptions sablonneuses du désert.

NORDAMERICA. *Det americanske statistiske Selskab i Boston dets* Constitution and By-Laws og Collections P. I-II. Boston 1845. *Kongl. Dansk Consul George M. Thacher sst.:* Chronicles of the Pilgrim Fathers of the colony of Plymouth from 1602 to 1625; by Alexander Young. Reports of Criminal Cases tried in the municipal court of the city of Boston before Peter Oxenbridge Thacher (from 1823 to 1843) edited by Horatio Woodman. *Dr. Jacob Porter i Plainfield i Massachusetts:* Annals of Yale College from its foundation to 1838 med flere americanske Skrifter. *Professor Silliman i Newhaven hans* American Journal, vol. XLVIII, 12. *Pastor C. W. Bradley sst.:* Revolves and Private Laws of the State of Connecticut from 1789-1836. Vol. I-II. *Hr. John R. Bartlett i New-York:* The Final Report of John Romeyn Brodhead, Agent of the State of New-York, to procure and transcribe documents in Europe relative to the Colonial History of the said state, made to the Governor 12th February 1845, med flere americanske Skrifter. *Det Americanske ethnologiske Selskab sst. dets* Transactions Vol. I. New-York 1845. *Det historiske Selskab i New-York dets* Proceedings 1844. *Hr. George Folsom hans Oversættelse af* The Despatches of Hernando Cortes, the conqueror of Mexico addressed to the Emperor Charles V, written during the conquest and containing a Narrative of its events. *Hr. B. M. Norman hans* Rambles in Yucatan, or Notes of Travel through the peninsula, including a visit to the remarkable ruins of Chi-Chen, Kabah Zayi and Uxmal, with numerous illustrations. *Dr. Samuel G. Morton i Philadelphia hans* Crania Americana, or a comparative view of the Skules of various aboriginal nations of North- and South-America, to which is prefixed an Essay on the varieties of the human species. Illustrated by 78 Plates and a coloured Map. Philadelphia 1839. 4; Crania Ægyptiaca, or, Observations on Egyptian Ethnography, derived from Anatomy, History and Monuments. Philadelphia 1844. 4, *m. fl. National-Institutet i Washington dets* Third Bulletin of the Proceedings 1842-1845. *Hr. J. S. B. Thacher i Mississippi:* Reports of Cases argued and determined

in the High Court of Errors and Appeals for the State of Mississippi. By W. C. Smedes and T. A. Marshall. Vol. I-II.

SYDAMERICA. *Professor Don Pedro de Angelis i Buenos Ayres:* Colleccion de Documentos oficiales sobre la mision de los Ministros de S. M. Britanica y S. M. el Rey de los Franceses cerca del Gobierno de Buenos Aires, encargado de las relaciones exteriores de la Confederacion Argentina. Buenos Aires 1845. 4. Correspondencia con los Ministros de Inglaterra, y de Francia sobre los asuntos de la pacification, presentada a la H. Sala de Representantes por el Gobierno de Buenos Aires, encargado de las relaciones exteriores de la Confederacion Argentina. Buenos Aires 1846. 4. *Don Joaquim Prieto, Præsident i Republiken Chili:* Constitucion de la Republica de Chile jurada y promulgada el 25de Mayo de 1833. Manual del Parroco Americano o Instruction teolójico-canónico-legal, dirijida al párroco Americano y particularmente al Chileno. Obra util a los parrocos, confesores y demos eclesiasticos. Dada a luz por Justo Donoso. Santjago de Chile 1844, Memoria del Exmo. Sennor Don Bernardo O'Higgins, Capitan jeneral de la republica de Chile, *med flere i Chili trykte Skrifter.*

OM GRAVE FRA JERNALDEREN.

Der udgraves aarlig her i Landet vistnok mange Begravelser fra Jernalderen, hvis Indhold ikke tilstrækkeligt paaagtes, fornemlig fordi de ikke ere saa kjendelige, med Flid opkastede Höie som Steenalderens og Broncealderens, tildeels ogsaa fordi de som oftest kun indeholde, foruden Levninger af ubrændte Lig, Kar af Træ og Glas o. a. desl., som har stor Lighed med hvad vi endnu bruge, og derfor af Finderne ansees for langt nyere og ubetydeligere end det er. For at henlede en almindeligere Opmærksomhed paa disse Grave, meddele vi fölgende Notitser: Man har vel oftere i Danmark fundet brændte Lig fra Jernalderen i smaa Steenkister i Gravhöie; men sædvanligt ere dog Ligene ubrændte. De findes da ofte i smaa Steenkister, der svare til Ligets Störrelse, under en lille opkastet Höi; andre Lig begravedes ubrændte i meget store Höie, hvori den Döde ofte fik sin Hest med, og stundum byggedes en heel Stue af Træ, over hvilken Höien opkastedes, f. Ex. Dronning Thyre Danebods Grav ved Jellinge, rimeligviis vil man ogsaa kunne finde hele Skibe indsatte i Höie; men den *almindeligste Begravelsesmaade* har i Jernalderen været, at nedgrave Ligene hele *i en naturlig Sand- eller Gruusbakke*, der tjente til fælleds Begravelsesplads for en heel Egn eller et District, og det er disse Begravelsespladser, der fortjene en særdeles Opmærksomhed. Paa de saaledes begravede Lig findes hyppigt Smykker af Guld, og ved dem næsten altid Kar af Bronce, Glas eller Træ, der rimeligviis have indeholdt Levnetsmidler for den Döde. Af saadanne Gravpladser kjendes allerede mange i Sjælland, Fyen og Jylland, men langtfra et tilstrækkeligt Antal til deraf at turde slutte til Jernalderens Varighed og mange andre for Videnskaben vigtige Resultater.

DET KONGELIGE
NORDISKE OLDSKRIFT-SELSKAB.

1845.

PROTECTOR

HS. MAJESTÆT KONG CHRISTIAN VIII, aarlig Gave 300

MEDLEMMER

MED DERES I AARET 1845 YDEDE BESTANDIGE ELLER AARLIGE BIDRAG VEDFÖIEDE.*

H. M. OSCAR I, KONGE AF SVERRIG OG NORGE . . . . F.B.B.
H. M. NICOLAUS I, Keiser af Rusland . . . . F.B.B.
H. M. FREDERIK WILHELM IV, Konge af Preussen . . . . F.B.B.
H. M. CARL ALBERT, Konge af Sardinien . . . . F.B.B.
H. M. WILHELM II, Konge af Nederlandene . . . . F.B.B.
H. M. DOM PEDRO II, Keiser af Brasilien . . . . F.B.B.
H. M. OTTO I, Konge af Grækenland . . . . F.B.B.
H. M. FREDERIK AUGUST, Konge af Sachsen . . . . F.B.B.
H. Ks H. LEOPOLD II, Storhertug af Toscana . . . . F.B.B.
H. Ks H. ALEXANDER, Storfyrst Thronfölger af Rusland . . . . . F.B.B.
H. K. H. GEORG, Storhertug af Meklenborg-Strelitz . . . . F.B.B.
H. K. H. FREDERIK FRANS, Storhertug af Meklenborg-Schwerin F.B.B.
H. K. H. LEOPOLD, Storhertug af Baden 100
H. K. H. AUGUST, Storhertug af Oldenborg . . . . F.B.B.
H. K. H. CARL, Hertug af Lucca . . . . F.B.B.
H. K. H. FREDERIK, Kronprinds af Danmark . . . . F.B.B.
H. K. H. CARL, Kronprinds af Norge og Sverrig 100
H. K. H. WILHELM, Prinds af Preussen . . . . F.B.B.
H. K. H. WILHELM, Prinds af Oranien . . . . F.B.B.
H. K. H. FREDERIK, Prinds af Nederlandene . . . . F.B.B.
H. H. ADOLPH, Hertug af Nassau . . . . F.B.B.
H. H. ERNST, Hertug af Sachsen-Coburg og Gotha . . . . F.B.B.
H. H. PETER, Prinds af Oldenborg . . . . F.B.B.
H. H. ALEXANDER, Hertug af Anhalt-Bernburg . . . . F.B.B.
H. H. BERNHARD, Hertug af Sachsen-Weimar . . . . F.B.B.
H. H. BERNHARD, Hertug af Sachsen-Meiningen . . . . F.B.B.
H. D. CHRISTIAN, Hertug til S.-H.-S.-Augustenborg . . . . F.B.B.

* Forkortelser: F.B. ɔ: har forhen erlagt Bidrag for dette Aar; F.B.B. ɔ: forhen bestandigt Bidrag; V.B. videnskabeligt Bidrag; S.B.B. ved Bidrag til Samlingerne (Selskabets Bibliothek, Museet for nordiske Oldsager, det amerikanske Cabinet etc.) afgjort det bestandige Bidrag; C.B. ved udförte Commissioner Bidraget afgjort; B.B. det bestandige Bidrag afgjöres næste Aar.

Abrahamson (J. N. B.), Kammerh., General-Krigscomm., Odense F.B.B.
Bastholm (H.), Sognepræst i Slagelse . . . . F.B.B.
Borring (L. S.), Professor 3
Brorson (C. F.), Professor og Sognepræst ved Garnisons Menighed . . . 5
Egilsson (Sveinbjörn), T.D., Rector v. d. lærde Skole i Reikiavik, Island, 3
Engelstoft (L.), Conferentsraad og Professor 4
Estrup (H. F. J.), P.D., Etatsraad, til Kongsdal 15
Ewald (C.), Kammerherre, Gen.-Major og Hans Majestæts General-Adjutant, 5
Hagemann (J. L.), Kammerherre og Oberst 5
Ingemann (B. S.), Etatsraad og Professor, Director for Academiet i Sorö 3
Jacobsen (H. C.), Etatsraad 5
Linde (G.), Kammerherre, Oberst, Commandeur for Landcadet-Corpset . . 6
Lund (J. L. G.), Professor og Historiemaler ved Kunst-Academiet . . . 3
Magnusen (Finn), Etatsraad og Geheime-Archivar 5
Oldenburg (F.), Kammerherre 3
Paulsen (C.), Professor ved Universitetet i Kiel . . . . F.B.B.
Rafn (C. C.), Etatsraad og Professor . . . . F.B.B.
Schouw (H. J. P.), Oberstlieutenant 6
Tauber (E. G.), Etatsraad 3
Thomsen (C. J.), Etatsraad, Directeur for Mynt-Cabinettet 3
Werlauff (E. C.), Conferentsraad, Overbibliothekar og Professor . . . 5
Oehlenschläger (Adam), Etatsraad og Professor 5
Hegermann-Lindencrone (Hs. Excell. J. H.), General-Lieutenant 6
Hvidt (L. N.), Etatsraad og Bank-Directeur 10
Thorarensen (Laurus) Sysselmand, Island 3
Afzelius (A. A.), Hofprædicant, Enköping . . . . V.B.
Bosworth (Joseph), P.D., Sognepræst til Etwell i Derbyshire . . . F.B.B.
Geijer (E. G.), Professor ved Universitetet i Upsala . . . . V.B.
Grimm (Jacob), Hofraad og Professor, Berlin . . . . V.B.
Hagen (F. H. von der), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . V.B.
Johnsen (John), Lector Theol., Lambhus, Island . . . . F.B.
Moltke (Æ. Greve), Kongelig Dansk bef. Minister i Stockholm 3
Petersen (N. M.), Professor i de nordiske Sprog 4
Sommer (C. H.), Oberstlieutenant, Commandant paa Rosenborg 3
Sveinbjörnsson (Thord), Justitiarius i Landsoverretten paa Island . . . 3
With (J. P.), Justitsraad, Herredsfoged, Stjernholm ved Horsens 20
Berg (H.), Etatsraad og Regjeringsraad, St. Thomas . . . . F.B.B.
Falck (N. N.), Etatsraad, Professor ved Universitetet i Kiel 6
Scholten (P. C. F.), Gen.-Maj., Gen.-Gouv. over dansk Vestindien, F.B.B.
Treschow (F. W.), Conferentsraad . . . . F.B.B.
Velschow (H. M.), Professor 3
Schröder (J. H.), Professor ved Universitetet i Upsala . . . . F.B.B.
Giesebrecht (L.), Professor ved Gymnasiet i Stettin . . . . F.B.B.
Gråberg af Hemsö (Greve J.), P.D., Kammerherre, Florens . . F.B.B.
Adamson (John), Secretair ved Antiq. Selskab i Newcastle . . . . F.B.B.

Dorph (N. V.), Professor 3
Kruse (F.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Dorpat . . . . F.B.B.
Lang (Andrew), Major og Over-Veimester, St. Croix . . . . F.B.B.
Aagaard (U. C. F.), Kammerraad, Amtsforvalter i Thisted 9
Brinck-Seidelin (L. C.), Etatsraad, General-Decisor i Rentekammeret . . 5
Smith (M.), Sö- og Land-Krigscommissair, Arendal . . . . F.B.B.
Thorlacius (Arne O.), Kjöbmand, Stikkisholm, Island 3
Tegnér (Esaïas), Biskop over Vexiö Stift . . . . F.B.B.
Adler (J. G.), Geheime-Etatsraad og Kongl. Dansk Cabinets-Secretair . 5
Bardenfleth (F. L.), Kammerherre og General-Major 4
Friederichsen (F.), Justitsr., Byfoged i Christianstæd paa St. Croix, F.B.B.
Holten (N. A.), Conferentsraad 10
Kjerulff (Hs. Exc. A. C.), Geheime-Conferentsraad, Overpræsident . . . 5
Magnus (J. F.), Kammerraad 3
Jomard (A.), Medlem af det Franske Institut, Paris . . . . V.B.
Juel (N.), Justitsraad og Amtsforvalter, Ebeltoft 8
Larsen (J. E.), Professor i Lovkyndigheden 3
Nachtegall (F.), Generalkrigscommissair og Directeur for Gymnastikken 4
Neumann (J.), P.D., Biskop over Bergens Stift . . . . V.B.
Pavels (P.), Provst, Sognepræst til Sandefjord 3
Recke (J. F. von), Statsraad, Director for Museet i Mitau . . . . F.B.B.
Schierbeck (F.C.), Justitsraad, Amtsforvalter i Holstebro . . . . . . F.B.
Trautvetter (E. C.), Professor ved Gymnasiet i Mitau . . . . . F.B.B.
Heath (John), M. A. Cambridge . . . . F.B.B.
Wegener (C. F.), P.D., Professor ved Academiet i Sorö 3
Tang (A. E. H.), Justitsraad, til Nörre Vosborg 5
Aagesen (A.), General-Auditeur 3
Betham (Sir William), Ulster King of Arms, Dublin . . . . F.B.B.
Christie (W. F. K.), fh. Stiftamtmand, Bergen . . . . B.B
Irminger (J. H. G.), Major og Adjutant hos H. M. Kongen af Danmark, 3
Viollier (L. de), Keis. Russisk Collegieraad og Leg.-Secretair,. F.B.B.
Abrahams (N. C. L.), Professor 3
Bille-Brahe (H. E. Preben Greve af), Geh. Confer., til Brahesminde i Fyen, 10
Hammeken (L. J.), Legationsraad 3
Preusker (K. B.), Rentamtmand i Grossenhayn . . . . V.B.
Vedel-Simonsen (L. S.), M. et P.D., Etatsr og Prof., til Elvedgaard i Fyen, 3
Blache (H. H.), Rector ved Cathedralskolen i Aarhuus 4
Moltke (Hs. Excell. A. W. Greve), Geheime-Statsminister . . . . F.B.B.
Stemann (C. L.), Kammerherre, Amtmand over Sorö Amt 4
Carlisle (Sir Nicholas), Secretair i Antiq. Selskab i London . . F.B.B.
Lövenstern (G. H. Baron), Kongl. Dansk bef. Minister i Wien, . F.B.B.
Voigt (Johannes), Professor ved Universitetet i Königsberg . . . . V.B.
Harhoff (C. J. C.), Justitsraad og Byfoged i Ringsted . . . . . . F.B.B.
Knudtzon (Broder L.), Grosserer, Trondhjem . . . . F.B B.
Seidelin (H. D. Brinck), Commandeur i Sö-Etaten . . . . F.B.B.

Warden (D. B.), fh. Nordamericansk General-Consul i Paris . . . . V.B.
Tetens (St.), Biskop over Als og Ærö 6
Conradt (J.), Stadthauptmand 3
Hoskjær (D.), Justitsraad og kongelig Bogholder, St. Thomas 5
Reutze (M. A.), Cancellieraad, Frederikshavn 6
Schram (C.), Conferentsraad 5
Sörensen (C.), Biskop over Aggershuus Stift 10
Zahrtmann (C. C.), Comm., Adjut. hos H. M. Kongen og Dir. for Sökort-Archivet, 4
Bloch (S. N. J.), Etatsraad, Rector ved Cathedralskolen i Roeskilde . . 12
Drejer (J. L.), M.D., Professor og Hofmedicus 3
Hansen (P.), Etatsraad, fh. Gouverneur, Tranqvebar, Ostindien . . F.B.B.
Monrad (David), Conferentsraad 5
Mundt (J. H.), Etatsraad og Borgemester 3
Tauber (E.), Etatsraad, Professor og Rector ved Cathedralskolen i Aalborg 3
Van Deurs (J. F.), Kammerherre, til Frydendal . . . . F.B.B.
Birck (P. L.), Justitsraad og Borgemester i Slagelse 3
Andersen (J.), Cancellieraad og Forligelsescommissair . . . . . . F.B.B.
Kellner (L. S.), Capitain i Ingenieur-Corpset 3
Knudtzon (P. C.), Grosserer 3
Lögstrup (A. B.), Major 3
Tregder (E. H.), Justitsraad og Revisor 3
Bügel (D. N.), Grosserer, Ringerige 3
Deichmann (A. G.), Major i Artilleri-Corpset 3
Gottschalck (C. F. T.), Sognepræst til Odder og Tvenstrup 4
Schlegel (P. E.), Regimentschirurg, St. Croix i Vestindien . . . . F.B.B.
Becker (J. G. Burmann), Philos. Dr. . . . . F.B.
Hansen (P.), Overkrigscommissair, St. Croix, Vestindien . . . . . . F.B.B.
Kellinghusen (H. J. D.), Krigsraad, Odense 3
Knap (N. H.), Major og Branddirecteur, Maribo 3
Koch (J. N. G.), Etatsraad, Altona 5
Mariboe (C.), Professor, Lærer ved den militaire Höiskole 3
Müller (J. C.), M.D., Stabslæge og Professor 3
Nagel (C. F.), M.D., Professor, Livmedicus, Stadsphysicus i Altona . . . 3
Warter (Rev. John Wood), Præst, England . . . . F.B.B.
Wilde (T.), Commandeur-Capitain, Nyborg 3
Donner (C. H.), Conferentsraad, Altona . . . . F.B.B.
Graah (W. A.), Capitain i Sö-Etaten . . . . F.B.B.
Grüner (G.), Overkrigscommissair 6
Lund (C.), Kammerraad, Landinspecteur og Registrator 5
Fahnöe (H. C.), Sognepræst til Pedersker paa Bornholm 3
Fasting (L.), Major, fh. kongelig Inspecteur, Godhavn i Grönland 3
Klausen (G. E.), Professor, Rector ved Gymnasiet i Altona . . . . . C.B.
Larsen (J. H.), T.D., Professor, Sognepræst i Holbek 3
Lerche (C. C. Greve af), til Lerchenborg 10
Mylius (J. C.), Kammerherre, til Lystrup 3

Neess (C.), Premier-Lieutenant, Proprietair til Emdrupgaard 5
Petersen (E.), Proprietair til Ulrichsholm 9
Ströyberg (C.), Cancellieraad, Aalborg . . . . F.B.B.
Wheaton (Henry), Nordamericansk bef. Minister i Berlin . . . . . F.B.B.
Aas (Gunder), Amtmand over Stavanger Amt 12
Albinus (J. H. J.), Cancellieraad . . . . F.B.B.
Fürst (W. J.), Vice-Consul, Arendal . . . . F.B.B.
Lunn (W.), Major, Proprietair til Knapstrup 3
Mooyer (E. F.), Kjöbmand, Bibliothecar i Minden . . . . V.B.
Schmidt (J. D.), Apotheker, Sönderborg . . . . F.B.
Stockfleth (N. V.), Sognepræst til Lebesby i Öst-Finmarken . . . V.B.
Bokelmann (G. W.), Geheime-Legationsraad, Altona 6
Castenschiold (C. H. von Grevenkop), Kammerherre, til Frederikslund 3
Feddersen (H. R.), Etatsraad, Borgemester i Flensborg 3
Hettema (M.), Medlem af det frisiske Ridderskab, Leeuwarden 9
Holstein-Rathlow (N. R. von), Major, til Rathlowsdal 3
Jensen (J.), Curator for Universitetet i Kiel 6
Kjær (T. A.), Havnemester paa St. Thomas i Vestindien . . . . . . F.B.B.
Pardessus (J. M.), Professor ved Universitetet i Paris . . . . F.B.B.
Petersen (C. B.), Cancellieraad, Regjerings-Secretair, St. Thomas, F.B.B.
Rohde (L. J.), Commandeur-Capitain, St. Thomas . . . . F.B.B.
Strandgaard (A. S.), Capitain af Artilleriet, St. Thomas . . . . . F.B.B.
Weile (S. R.), Sognepræst til Græsted og Maarum 3
Bahnsen (C. A.), Professor og förste Lærer ved Seminariet i Töndern . 3
Bræmer (A. C.), Sognepræst til Skelund og Visborg 15
Cossel (L.), Proprietair til Faareveile . . . . F.B.B.
D'Aquéria (J. L. B. Serène), General-Krigscommissair, til Merringgaard 4
Döderlein (G. M.), Capitain, Toldcasserer, Tönsberg . . . . F.B.B.
Frijs (J. C. Lehnsgreve Juel-Wind) til Frijsenborg . . . . F.B.B.
Fuss (P. H.), Statsraad, Secr. v. d. Keiserl. Vid. Ac. i St. Petersb. F.B.B.
Juel (Hs. Exc. K. F.), General-Lieutenant, til Juelsberg . . . . . . F.B.B.
Jæger (N. H.), Byfoged i Arendal . . . . F.B.B.
Knudsen (J.), Sognepræst til Hagenberg paa Als 6
M'Caul (John), A.M. Oxon., Kongl. Storbritannisk Consul i Kjöbenhavn F.B.B.
Macgregor (F. C.), Kongl. Storbritannisk Consul i China . . . . . F.B.B.
Meincke (A. J. W.), Pr. Lieut. af Infanteriet paa St. Croix . . . . . F.B.
Nielsen (H. P.), Krigsraad, Proprietair til Oxholm 10
Reventlow (E. C. D. Greve af), til Aalstrup . . . . F.B.B.
Rosenörn-Lehn (H. C. Baron af), til Guldborgland 3
Schmidt (C. F.), fh. Apotheker 9
Schwach (C. N.), Stifts-Overrets-Assessor, Trondhjem . . . . V.B.
Steenberg (S. A.), Apotheker i Helsingör 6
Thejll (C. A.), Justitsraad og Branddirecteur, Svendborg 6
Thue (Jacob), Kongl. Portugisisk Consul i Arendal . . . . F.B.B.
Werkmester (M.), geographisk Landmaaler, Svendborg . . . . . . F.B.B.

Wulff (J.), Kammerraad, Kongelig Forvalter, Björnsholm . . . . . F.B.B.
Ahlefeldt (Hs. Exc. W. C. v.), til Lindau, Geh. Conferentsraad, F.B.B.
Bille (C. H.), Kammerherre, Minister-Resident i Hamborg . . . . . . C.B.
Blome (Hs. Exc. O. Greve), fh. bef. Minister i St. Petersborg . . . F.B.B.
Brunton (Alex.), T. D., Secretair ved Antiqvar. S. i Edinburgh, F.B.B.
Castonier (J. F. C.), Kammerjunker, Capitain, St. Croix . . . . . . F.B.
Dastrup (P.), Sognepræst til Egebjerg i Ods Herred 3
Dirckinck-Holmfeld (C. Friherre), Amtmand, Schwarzenbeck . F.B.B.
Dohrn (H.), P. D., Rector ved den lærde Skole i Meldorf 3
Eggers (J. H. C.), Professor ved Gymnasiet i Altona 3
Erdmann (F.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Kasan . . . F.B.B.
Fabricius (C. L.), Sorenskriver i Östre-Nedenæs . . . . F.B.B.
Freund (J. F.), Justitsraad og Myntmester, Altona 3
Fölsch (E. G.), Kongl. Norsk og Svensk General-Consul i Marseille, B.B.
Kolster (W. H.), P. D., Conrector ved den lærde Skole i Meldorf . . . 3
Preus (J. C.), Sorenskriver i Vestre Nedenæs . . . . F.B.B. 50
Rantzau (Hs. Exc. C. E. Greve af), til Rastorff, Geheime-Conferentsraad, 10
Ries (W. O.), Kammerherre, fh. General-Adjutant hos K. Christian VII . . 3
Rist (J. G.), Conferentsraad, Slesvig 3
Rötger (D. H.), Etatsraad og Borgemester i Itzehoe . . . . F.B.B.
Schmidt (D. P. H.), P. D., Sönderborg . . . . F.B.B.
Schumacher (H. C.), Conferentsraad og Professor, Altona 3
Sjögren (A. J.), P. D., Collegieraad og Academiker, St. Petersborg, F.B.B.
Suhr, (J. N.), Capitain, Rendsborg 3
Susemihl (J. B.), Etatsraad, Amtmand over Ratzeborg Amt . . . . F.B.B.
Söderström (M.), Kongl. Admiralitets- og Stads-Apotheker i Carlscrona . 3
Twesten (A. D.), T. D., Professor ved Universitetet i Berlin 30
Tönsen (M.), Etatsraad, Professor ved Universitetet i Kiel 6
Wilson (Fletcher), Kongelig Dansk General-Consul i London . . . F.B.B.
Wolff (A. A.), Præst ved det Mosaiske Trossamfund 3
Ahlefeldt (C. C. Greve af), Kammerherre, til Ascheberg . . . . F.B.B.
Ancher (P. Kofod), Provst, Sognepræst til Östofte paa Lolland 3
Beskow (Bernhard von), Hofmarschal, Stockholm . . . . F B.B.
Croker (Thomas Crofton, Esq.), F. S. A. London . . . . F.B.B.
Falbe (C. T.), Kammerherre og Commandeur 3
Gerschau (P. v.), Keis. Russisk Statsraad og General-Consul 3
Gesterding (C.), J.U.D., Borgemester i Greifswald . . . . F.B.B.
Gurney (Hudson, Esq.), Medlem af det Kongl. Selskab i London, F.B.B.
Hviid (H. C.), Stiftsrevisor, Maribo 3
Knudsen (P.), Geheime-Legationsraad, fh. General-Consul i Tripolis . . . 3
Lamb (William, Esq.), London . . . . F.B.B.
Levetzau (Hs. Exc. J. G. von), Kammerherre og Over-Hofmarschal . . . 3
Moltke (Hs. Exc. G. Greve af), til Moltkenborg, Geh.-Conferentsraad . . 10
Neess (C.), Consistorialraad, Sognepræst til Ströby og Varpelöv 3
Petit (Louis Hayes, Esq.), Medlem af det Kgl. Selskab i London, F.B.B.

Reventlow-Criminil (Hs. Exc. J. C. Greve), Cancelli-Præsident, F.B.B.
Sidenius (N.), Sognepræst til Hesselager 9
Tunckll (A. von), Keis. Russisk Collegie-Assessor og Vice-Consul, S.B.B.
Vincke (Hs. Exc. L. von), Over-Præsident i Westphalen . . . . . . F.B.B.
Abel (W. O.), Diaconus, Leonberg i Würtemberg . . . . F.B.B.
Ackermann (W. A.), Professor og Bibliothekar, Lübeck . . . . . F.B.B.
Bexley (Nicolas Lord), D.C.L., F.R.S., F.S.A., London . . . . F.B.B.
Den Tex (C. A.), Professor, Amsterdam 3
Dezoz de la Roquette (J. B. M. A.), fh. Fransk Consul i Christiania, F.B.B.
Dietrichstein (Hs. Exc. Grev M.), Chef for Hofbiblioth. i Wien, F.B.B.
Ferguson (William, Esq.), Leith i Skotland . . . . F.B.B.
Fleischer (E. H.), Kongl. Svensk og Norsk Consul i Neapel . . . C.B.
Hagenow (F. von), P. D., Greifswald . . . . V.B.
Halbertsma (J. H.), Sognepræst, Deventer 9
Heintze (J. F. E. Baron von), Kammerh. og Amtmand, Bordesholm, F.B.B.
Hibbert-Coare (Sam., Esq.), M.D., F.R.S. et S.A.Scot., York . . . F.B.B.
Hill (Lord George), Medlem af det Kgl. Vid. Acad. i Dublin . . F.B.B.
Jensen (H. C.), Agent, Flensborg 3
Kolowrat-Liebsteinsky (Hs. Exc. A. Greve), Statsminister, Wien, F.B.B.
Mac-Donald (Alexander, Esq.), F.S.A.Scot., Edinburgh . . . . F.B.B.
Nolsöe (J.), Kongl. Handelsforvalter, Thorshavn 4
Plöyen (C.), Amtmand og Commandant paa Færöerne 3
Posthumus (R. R.), Sognepræst til Waaxens i Öst-Friesland 9
Puttrich (L.), J.U.D., Overrets-Advocat, Leipzig . . . . F.B.B.
Schmidt (P. C.), til Vindeby, Senator i Tönningen . . . . F.B.B.
Schröter (J. H.), Pastor emeritus, Thorshavn, Færöerne 3
Sternburg (Max von Speck), Friherre, til Lutzschena . . . . F.B.B.
Trevelyan (Walter Calverley, Esq.), M.A. Oxford . . . . F.B.B.
Vahl (P. G. G. v.), Commerceraad, Greifswald . . . . F.B.B.
Zober (E. H.), P.D., Gymnasielærer i Stralsund . . . . C.B.
Ampère (J. J.), Professor ved Collège de France i Paris . . . . . F.B.B.
Dal Borgo di Primo (Olinto), Kammerherre, Madrid . . . . F.B.B.
Dithmer (H. H.), Agent, til Rennberg 3
Dondukoff-Korsakoff (Fyrst), Cur. f. Underv.-Dist. St. Petersb., F.B.B.
Donnersmark (L. F. W. Greve Henckel v.), Kammerh. og Regjeringsr. . . 50
Freyberg (M. Friherre af), Statsr., Dir. f. Rigs-Archivet i München, V.B.
Freymark (C. A. W.), T.D., General-Superintendent over Posen . F.B.B.
Fritsch (Hs. Exc. C. W. Friherre v.), Statsminister, Weimar . . . F.B.B.
Günther (S. W.), Admiralitets Kammerraad, Stockholm 6
Hensen (H.), Etatsraad og Professor, Slesvig 4
Homeyer (C. G.), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . F.B.B.
Humboldt (H. E. Alexander von), K. Preuss. virkelig Geh. Raad . V.B.
Ketelsen (Boy), Etatsraad, Frederiksstad 3
Kindt (C. R. L.), Major ved 13de Linie-Inf.-Bataillon, Fredericia 3
Klewiz (Hs. Exc. W. A. von), Kongl. Preussisk Statsminister . . . F.B.B.

Kriger (M. D.), Cancellie-Secretair og Cancellist 3
Ledebur (L. von), Capitain, Dir. for det Kgl. Kunstkammer i Berlin, V.B.
Linsén (J. G.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . . . F.B.B.
Lützow (Carl von), Kammerherre, Ludwigslust . . . . F.B.B.
Metternich (C. Fyrst), Keis. Österrigsk Statscantsler, Wien . . . F.B.B.
Napiersky (C. A.), P.D., Hofraad, Gouvernem. Skole-Director i Riga, F.B.B.
Reinhardt (C. G.), Capitain, Slesvig 3
Steenbach (C. M.), Kjöbmand, Vopnefjord, Island 18
Timm (Fr.), Borgemester i Riga . . . . F.B.B.
Troianski (J. C.), Professor ved Universitetet i Krakau . . . . . . F.B.B.
Tzschoppe (C. A. von), virkl. Geheime Over-Regjeringsraad, Berlin, F.B.B.
Uvaroff (Hs. Exc. Sergius), Underviisnings-Minister, St. Petersb., F.B.B.
Becker (R. von), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . . F.B.B.
Carlmark (J. P.), Lector og Domkirke-Sysselmand i Skara 3
Cooper (Charles Purton, Esq.), M.A. Oxford . . . . F.B.B.
D'Ohsson (Friherre C.), Kongelig Norsk og Svensk bef. Minister i Haag F.B.B.
Ehrenström (J. A.), virkelig Statsraad, Helsingfors . . . . F.B.B.
Ekelund (C. E.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . . . F.B.B.
Engelhardt (F. B.), Geheime-Regjeringsraad, Berlin . . . . F.B.B.
Fabricius (C. G.), Senator i Stralsund . . . . V.B.
Godhe (A.), Historiæ Professor ved Gymnasiet i Götheborg 3
Gyllenkrok (Friherre A. G.), Hofmarschal, Björnstorp i Skåne . F.B.B.
Hedrén (J. J.), T.D., Biskop over Linköping Stift . . . . F.B.B.
Hipping (A. J.), Sognepræst til Wichtis i Finland . . . . F.B.B.
Hohenhausen (M. S. v.), Gen. Adjutant, Commandant paa Gulland 6
Hård (Carl), General-Major, Upsala . . . . F.B.B.
Joukofsky (Hs. Exc. Basilius), Geheime-Statsraad, St. Petersborg, F.B.B.
Krusenstern (Hs. Exc. J. de), Admiral, St. Petersborg . . . . . . F.B.B.
Kröningssvärd (C. G.), Herredshövding og Bergfiskal, Fahlun . . . V.B.
Lavinsky (Hs. Exc. A.), Gouverneur over Jeniseisk og Irkutz . . F.B.B.
Lundvall (C. J.), T.D., Professor, Sognepræst til Munktorp 4
Mussin-Puschkin (Hs. Exc. M.), Cur. for Universitetet i Kasan . . F.B.B.
Nagler (Hs. Exc. von), Statsminister og Gen.-Postdirecteur, Berlin, F.B.B.
Nilsson (S.), Professor ved Universitetet i Lund . . . . V.B.
Pipping (F. W.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . . F.B.B.
Qualen (H. B. von), Kammerjunker, til Damp ved Eckernförde . F.B.B.
Rantzau (H. C. W. Greve af), til Hohenhain ved Eckernförde . F.B.B.
Reutz (A. M. T. von), Professor ved Universitetet i Dorpat . . . F.B.B.
Riis-Lowson (A. C.), Justitsraad og Raadmand 3
Schubert (Hs. Exc. F. H.), General-Lieutenant, St. Petersborg, F.B.B.
Sjöbring (Pehr), Professor ved Universitetet i Upsala . . . . F.B.B.
Tengström (J. J.), Professor ved Universitetet i Helsingfors . . . F.B.B.
Trolle-Bonde (Hs. Exc. Greve G.), En af Rigets Herrer . . . . F.B.B.
Trolle-Wachtmeister (Hs. Exc. Greve H.), En af Rigets Herrer . . . 3
Vandermaelen (Philip), Geograph, Brüssel . . . . F.B.B.

Wallén (Hs. Exc. C.), Geheimeraad, Medl. af Senatet for Finland, F.B.B.
Wilhelmi (J. D. K.), Sognepræst i Sinsheim . . . . V.B.
Wingård (C. F. af), T.D., Erke-Biskop over Upsala Stift . . . . . F.B.B.
Baggesen (A. H.), Major i Generalstaben 3
Baggesen (C. R.), Sognepræst i Bern 3
Barkow (A. F.), Professor ved Universitetet i Greifswald . . . . . F.B.B.
Bille-Brahe (H. Greve af), K. Dansk Chargé d'Affaires i Haag, F.B.B.
Blome (A. von), Kammerherre, til Blomsche Wildniss . . . . F.B.B.
Bludoff (Hs. Exc. D.), Keiserlig Russisk Indenrigs-Minister . . . . F.B.B.
Browne (P. Esq.), Kongl. Storbritannisk Legations-Secretair . . . . F.B.B.
Carstensen (J. A. H.), Conferentsraad, Gen.-Consul i Marocco . . F.B.B.
De Geer (Hs. Exc. Carl), En af Rigets Herrer, Stockholm . . . . F.B.B.
Galítzin (Fyrst Sergius), Curator for Underv.-Districtet Moskou, . F.B.B.
Hall (Hs. Exc. Roman), Admiral og Gouverneur over Archangel, F.B.B.
Hamilton (W. R.), Professor ved Universitetet i Dublin . . . . . . F.B.B.
Hammer-Purgstall (Jos. Frih. v.), Hofraad og Hoftolk, Wien . . F.B.B.
Kræmer (R. F. von), Landshövding, Upsala . . . . F.B.B.
Litton (Samuel, Esq.), M.D., Vice-Præs. i det K. Irl. Acad. i Dublin, F.B.B.
Lönnrot (E.), M.D., Provincial-Læge, Kajana i Finland . . . . . . F.B.B.
Mellin (Baron A. G.), Præsident i Senatet for Finland . . . . . . F.B.B.
Moltke (Hs. Exc. C. E. Greve af), Geheime-Conferentsraad . . . F.B.B.
Nicolai (Hs. Exc. Baron Paul de), Keiserlig Russisk bef. Minister, F.B.B.
Rääf (L. F.), Kammerjunker, til Buhlsjö ved Linköping . . . . . . F.B.B.
Sadlier (F.), D.D., Vice-Præs. i det K. Irl. Acad. i Dublin . . . . F.B.B.
Saluzzo di Monesiglio (Hs. Exc. Cæsar), General, Turin . . . . F.B.B.
Scharp (C. A.), Grosserer, Stockholm . . . . C.B.
Schulzenheim (David von), Kongelig Svensk Hof-Cantzler . . . . F.B.B.
Singer (J.), D.D., Sec. ved det Kgl. Irlandske Acad. i Dublin . . F.B.B.
Wielogtowsky (K. von), fh. Præs. i det regjerende Senat i Krakau, F.B.B.
Bonghi (Onofrio), Under-Intendant, Bari, Neapel . . . . V.B.
Capponi (Marquis Gino), Medlem af Acad. della Crusca i Florens, F.B.B.
Gerhard (E.), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . F.B.B.
Hornbech (H. B.), M.D., Landphysicus, Vestindien . . . . F.B.B.
Kjellerup (A. A.), Etatsraad, St. Thomas i Vestindien . . . . . . F.B.B.
Lachmann (C.), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . F.B.B.
Lagerheim (Friherre Elias), K. Svensk-Norsk bef. Minister i Kbhavn, F.B.B.
Laing (Samuel, Esq.), Papdale ved Kirkwall paa Örkenöerne . . . F.B.B.
Marsh (George P., Esq.), Medl. af Repræsentanthuset i Washington, F.B.B.
Mazar de la Garde (A. A. B.), Cancellier. og Postmester i Helsingör . 6
Menschikoff (Fyrst Alex.), Admiral, Gen.-Gouv. over Finland . . F.B.B.
Pahlen (Hs. Exc. Baron v. d.), Gen.-Gouv. over Lifl., Estl. og Kurl., F.B.B.
Botfield (Beriah, Esq.), Norton Hall, Northamptonshire . . . . . . F.B.B.
Chaudoir (S. Baron de), Curat. for Underviisnings-Districtet Kiev, F.B.B.
Disbrowe (Sir Edward C.), K. Britisk bef. Minister i Haag . . . . F.B.B.

Justi (K. W.), Theol. Dr., General-Superintendent i Marburg . . . F.B.B.
Kemble (John M., Esq.), M.A., Trinity College, Cambridge . . . . F.B.B.
Minutoli (Hs. Exc. J. H. C. von), General-Lieutenant, Berlin 3
Rennenkampff (Baron G. von), til Helmet i Lifland . . . . F.B.B.
Smith (Richard B., Esq.), F.S.A., Liverpool . . . . F.B.B.
Sparre (Greve P. G.), Oberst, Carlscrona 3
Sprengtporten (Friherre J. W.), Over-Statholder i Stockholm. . F.B.B.
Cleasby (Richard, Esq.), London . . . . F.B.B.
Deecke (L. H. E.), P.D., Collega ved St. Catharinæum i Lübeck, F.B.B.
Lutké (F. B. de), Contre-Admiral, St. Petersborg . . . . F.B.B.
Meinhold (W.), Sognepræst til Crummin paa Usedom . . . . F.B.B.
Palmstjerna (Frih. N. F.), Svensk bef. Minister i St. Petersborg, F.B.B.
Ratjen (H.), J.U.D. og Professor ved Universitetet i Kiel 6
Sothmann (M. N.), Sognepræst til Mildsted ved Husum . . . . F.B.B.
Ascheraden (Baron Schoulz von), Kongl. Preussisk bef. Minister, F.B.B.
Bartlett (John Russell, Esq.), New-York . . . . F.B.B.
Brunius (C. G.), Professor ved Universitetet i Lund . . . . V.B.
Elphinstone (M.), Medlem af det Asiatiske Selskab i London . . F.B.B.
Greene (A. G., Esq.), Directeur for Museet i Providence . . . . . . V.B.
Howland (J., Esq.), Præs. i det Rhode Isl. hist. Selsk. i Providence, V.B.
Lucas (C. F. Th. L.), P.D., Skoleraad, Königsberg . . . . F.B.
Prösilius (C. L.), Capitain-Lieutenant i Sö-Etaten 3
Sabinin (Stephan), Keiserlig Russisk Hofprovst, Weimar . . . . . . F.B.B.
Webb (Th. H.), M.D., Secretair ved det Rhode-Islandske Hist. Selsk., F.B.B.
Berzelius (Friherre Jacob), Professor, Stockholm . . . . F.B.B.
Hohbach (B. H. G.), Over-Justits-Assessor, Ulm . . . . F.B.B.
Lowell (C.), D.D., Secr. i Massachusetts Hist. Selskab i Boston, F.B.B.
Möhl (K. E.), Sognepræst til Ölstykke 3
Osnobischin (D.), Collegieraad, Murom i Gouvern. Vladimir . . . . F.B.B.
Phillips (G.), Professor ved Universitetet i München . . . . F.B.B.
Sant-Angelo (Michel), Ridder, Neapel . . . . F.B.B.
Sant-Angelo (Hs. Exc. Nicolas), K. Sic. Indenrigs-Min., Neapel, F.B.B.
Warnkoenig (L. A.), Professor ved Universitetet i Gent . . . . . F.B.B.
Oertzen (M. von), Landsældste, Pr. for Vidensk. Selsk. i Görlitz, F.B.B.
Athanasius (Hs. Em.), Erkebiskop i Tobolsk og Siberien . . . . . F.B.B.
Cappé (Judah, Esq.), St. Thomas i Vestindien . . . . F.B.B.
Fugl (U. N.), Auditeur, Procurator paa St. Thomas . . . . F.B.B.
Holm (A. J.), Secretair i det Kongelige Raad paa St. Thomas . . F.B.B.
Lindenau (Hs. Exc. Frih. v.), Geheime-Stats-Minister, Dresden . . F.B.B.
Longfellow (H. W.), Professor ved Univers. i Cambridge i Mass., F.B.B.
Macedo (Don J. da Costa de), Secr. ved Vid. Acad. i Lissabon . . F.B.B.
Philarète, (Hs. Em.), Metropolit af Moskou og Kolomna. . . . . F.B.B.
Raaslöff (Harald Iver Andreas), Cancellist i det K. D. Cancellie, F.B.B.
Seraphin (Hs. Em.), Metropolit af Novgorod og St. Petersborg . . F.B.B.
Stenersen (A. C. A.), Krigsassessor, St. Thomas i Vestindien . . . F.B.B.

Tschertkoff (Alexander), Oberst, Moskou . . . . F.B.B.
Tydemann (H. G.), Professor ved Universitetet i Leyden . . . . . F.B.B.
BarataYeff (Fyrst M.), Gouvernements-Adels-Marschal i Simbirsk, F.B.B.
Corsini (Prinds Don Neri), Toscansk Indenrigs-Minister, Florens, F.B.B.
Lignell (A.), Contracts-Provst, Sognepræst til Kila i Vermeland, F.B.B.
Trigozo (Don F. M. d'Aragão), Præs. i Pairskamm. i Lissabon . . F.B.B.
Jacob (Hs. Em.), Biskop af Saratov og Sarizinsk . . . . F.B.B.
Moltke (A. G. Greve), Kammerjunker 3
Pogodin (Michel), Professor ved Universitetet i Moskou . . . . F.B.
Innocentius (Hs. Em.), Biskop af Kharkov . . . . F.B.B.
Keyser (Rudolph), Professor ved Universitetet i Christiania . . . . . V.B.
Lewschine (Al. de), Civil-Gouverneur i Odessa . . . . F.B.B.
Morgenstern (K. v.), Statsraad og Prof. ved Univ. i Dorpat . . . F.B.B.
Quincy (J.), LL.D., Præs. for Harvards Univ. i Cambridge, Mass., F.B.B.
Cyrillus (Hs. Em.), Erkebiskop af Podolien og Brazlau. . . . . . F.B.B.
Keyper (L. J. F.), Major og Deputeret i Generalcommissariats-Collegiet, 3
Vargas (Joseph), M.D., Præsident i Republiken Venezuela . . . . . F.B.B.
Watts (Francis), Prof. ved Spring-Hill College ved Birmingham, F.B.B.
Boek (C. C.), Justitsraad, Herredsfoged, Fredericia 3
Jansen (L. J. F.), Conservator for Rigsarchivet i Leyden . . . . V.B.
Lang (Hugh), M.D., Greenock i Skotland . . . . F.B.B.
Le Blanc (Th.), LL.D., F.S.A., Advocat, London . . . . F.B.B.
Mourier (K. E.), Capitain i Sö-Etaten . . . . F.B.B.
Nielsen (Anders), Regimentschirurg, Fredericia 3
Ouseley (Sir Gore), Baronet, Direct. for det Asiat. Selsk. i London, F.B.B.
Prudhoe (A. P. Lord), Capitain i den Brit. Marine, London . . . . F.B.B.
Ahlefeldt-Laurwigen (C. J. F. Greve af), Major, til Langeland, F.B.B.
Coke (D'Ewes, Esq.), til Brookhill Hall, Derbyshire . . . . F.B.B.
Fife (J. D. Earl of) K.T., K.F., Lord-Lieutenant of Banffshire . . . F.B.B.
Stenfeldt (J. A.), Etatsraad, Borgemester i Helsingör 6
Swinburne (Sir J. E.), Baronet, Præs. f. d. Antiq. Selsk. i Newcastle, F.B.B.
Wilson (Daniel), D.D., Biskop af Calcutta i Bengalen . . . . F.B.B.
Öllgaard (N. E.), Biskop over Viborg Stift 3
Coit (Th. W.), T.D., Præs. f. Transylv. Univ., Lexington, Kentucky, F.B.B.
Faber (N.), T.D., Biskop over Fyens Stift 6
Gregorius (Hs. Em.), Erkebiskop af Tver og Kaschin . . . . F.B.B.
Jespersen (N. F.), Capitain, til Grönnebjerggaard 6
Leemanns (C.), P.D., Conservator ved Antiquitets-Museet i Leyden, V.B.
Lindsley (Th.), T.D., Præs. for Univ. i Nashille i Tennessee . . . F.B.B.
Peterson (John), Overdommer paa St. Vincent i Vestindien . . . . F.B.B.
Prescott (William H., Esq.), Boston, Massachusetts . . . . F.B.B.
Collett (J.), Kongl. Norsk Statsraad, Christiania 9
Dahl (P. A.), Capitain, St. Croix i Vestindien . . . . F.B.B.
Dalsgaard (J.), Proprietair til Krabbesholm 3
Fleming (G. A. Frih.), Gen.-Adjutant, Commandant i Götheborg . F.B.B.

Fogtmann (N.), T.D., Biskop over Aalborg Stift . . . . F.B.
Fönss (H. J. R.), Justitraad, til Örslevkloster 10
Marmier (Xavier), Bibliothekar ved Underviisnings-Ministeriet, Paris, V.B.
Nygaard (M. B.), Justitsraad, Kokkedal . . . . F.B.
Ormerod (T. J.), A.M., Prof. ved Brasennose College, Oxford . . F.B.B.
Pickering (Hon. John), LL.D., Boston, Massachusetts . . . . F.B.B.
Seidelin (V. P.), Consistorialraad, Sognepræst til Dreslette 3
Sparks (Jared), LL.D., Prof. ved Harvards Univ., Cambridge, Mass., F.B.B.
Wichfeld (H. de), Kammerherre og Oberstlieutenant, til Engestofte . . . 3
Bardenfleth (Hs. Excell. J. C.), General-Lieutenant, Helsingör . F.B.B.
Blicher (H. J.), Overlærer ved Cathedralskolen i Nykjöbing paa Falster, 6
Brasen (J. A.), Provst, Sognepræst i Skjelskjör 3
Dieterich (U. W.), Conrector ved det Tydske Nat. Lyceum i Stockholm, V.B.
Fasting (H. C.), Kammerraad og Amtsforvalter for Kronborg District . . . 3
Freuchen (O. J.), Provst, Sognepræst til Faxö 3
Fritz (G.), Raadmand i Roeskilde 6
Goldbech (H. L. J.), Etatsraad og Casserer, Rendsborg . . . . . . F.B.B.
Ibsen (S. K.), Justitsraad, Byfoged og Byskriver i Rödby 3
Kendrick (Rev. Asahel C.), Professor, Hamilton, New-York . . . F.B.B.
Kielland (J. S.), Keiserlig Russisk Vice-Consul i Stavanger . . . . F.B.B.
Linstow (W. B.), Kammerherre og Hofjægermester, Ratzeborg 9
Plaskett (Joseph), Major, St. Croix i Vestindien . . . . F.B.B.
Quistgaard (C. S.), Consistorialraad, Sognepræst til Gimlinge . . F.B.B.
Raben-Levetzau (C. W.), Kammerherre, til Beldringe . . . . . . F.B.B.
Rosendahl (R. H.), Sognepræst til Rödding og Kreiberg 3
Rudelbach (A. G.), T.D., Consistorialraad, fh. Superintendent 3
Schröder (J.), Major ved 15de Linie-Bataillon, Rendsborg . . . . . F.B.
Thestrup (P. M.), Provst, Sognepræst til Töllöse og Aagerup 3
Wedell (F.), Baron af Wedelsborg, Hofjægermester . . . . F.B.
Aspinwall (T.), Oberst, Nordamericansk General-Consul i London, F.B.B.
Boy (J. F.), General-Adjutant, Östersund 12
Elton (R.), A.M., Prof. ved Browns Universitet i Providence . . . F.B.B.
Everett (Hs. Exc. Edw.), LL.D., Gouverneur over Massachusetts, F.B.B.
Grenville (Right Hon. Thomas), London . . . . F.B.B.
Gyllenhaal (Hs. Exc. L. H.), En af Rigets Herrer, Justitsmin., Stockholm, 3
Holmboe (C. A.), Professor ved Universitetet i Christiania . . . . F.B.B.
Jensen (J.), Professor og Seminarieforstander paa Jonstrup 3
M'Kenzie (John W.), Writer to the Signet, Edinburgh . . . . F.B.B.
Metcalfe (Sir Charles), Gouverneur over Agra i Hindostan . . . . F.B.B.
Müller (Tage C.), Biskop over Ribe Stift 3
Neuber (A. W.), M.D., Apenrade 9
Nyegaard (C. W.), Capitain, Altona 3
Reventlow (D. C. E. Greve af), Kammerherre, til Brahetrolleborg, F.B.B.
Schiötz (J. A. L.), Krigsraad 3
Schougaard (J.), Procurator, til Mallinggaard ved Skanderborg . F.B.B.

Schönherr (C. W. H.), Apotheker, Flensborg 3
Webster (Noah), LL.D., Newhaven, Connecticut . . . . F.B.B.
Aurelius (D.), A.M., Hist. Lector ved K. Gymnasium i Calmar . . F.B.B.
Beamish (N. K.), F.R.S., Major, til Beaumont ved Cork i Irland, F.B.B.
Biondelli (Bernardin), Mailand . . . . F.B.B.
Bridghamm (Hon. Samuel W.), Providence, Rhode-Island . . . . F.B.B.
Dahl (J. C. C.), Prof. og Landskabsmaler ved Kunstacad. i Dresden, F.B.B.
Downes (George, Esq.), A.M., Dublin . . . . F.B.B.
Lund (P. W.), P.D., Lagoa Santa i Brasilien . . . . F.B.B.
Porter (Jacob), M.D., Plainfield, Massachusetts . . . . F.B.B.
Richter (E.), Justitsraad og Kongelig Gods-Inspecteur, Liselund 3
Ryk (J. C.), Kongelig Nederlandsk General-Gouverneur i Surinam, F.B.B.
Schiötz (Otto M.), Sognepræst til Hasle og Freerslev 3
Anjou (N. J.), T.D., Provst i Norrköping 3
Carlsson (C. A.), Provst, Vennersborg 3
Foss (L.), Justitsraad, Borgemester og Byfoged i Roeskilde 6
M'Caul (John Gordon, Esq.), Planter, St. Croix i Vestindien . . . F.B.B.
Nordenskiöld (O. G.), Contre-Admiral, Stockholm . . . . F.B.B.
Plumer (William), Epping i New Hampshire . . . . F.B.B.
Santa-Cruz (Hs. Exc. A.), Prot. f. d. Peru-Boliviske Confœderat., F.B.B.
Solovieff (S.), Professor ved Alexanders-Universitetet i Helsingfors, F.B.B.
Stedmann (William), M.D., St. Croix i Vestindien . . . . F.B.B.
Gaimard (P.), Præs. f. d. K. Franske vid. Expedition t. Isl. og Grönl. F.B.B.
Gaupp (E. Th.), J.U.Dr. og Professor ved Universitetet i Breslau . . V.B. 16
Scavenius (P. B.), Kammerherre og Stænderdeputeret, til Gjörslöv, F.B.B.
Van Buren (Martin), Præs. for de forenede Stater i Nord-America, F.B.B.
Wallencrona (G.), Capitain, Carlstad 3
Woronzow (Hs. Exc. M.), General, General-Gouverneur, Odessa, F.B.B.
Yoldi (Hs. Exc. A. Greve af), Hans Majestæts Over-Kammerjunker, F.B.B.
Jones (Michael, Esq.), Advocat, London . . . . F.B.B.
Peucker (E. v.), Generalmajor, Berlin 12
Pyrker (J. L.), Patriarch-Erkebiskop i Ungarn . . . . F.B.B.
Radowitz (J. M.), Major, Frankfurt a. M. . . . . F.B.B.
Ritter (Carl), Professor ved Universitetet i Berlin . . . . F.B.B.
Schinas (C. D.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Athen . . . V.B.
Schlözer (K. von), Keis. Russisk General-Consul, Lübek . . . . . . C.B.
Stuyvesant (P. G.), Præsident for det hist. Selskab i New-York, F.B.B.
Beamish (James Caulfield, Esq.), Penlee Cottage, Devonport. . . . F.B.B.
Lövenskjold (H. F. Baron af), Kammerherre, til Lövenborg . . . F.B.B.
Rosas (Don Juan M. de), Gouverneur, Buenos-Ayres . . . . F.B.B.
Smith (Joshua Toulmin, Esq.), Roxbury, Massachusetts . . . . . . F.B.B.
Aagaard (A.), Consul, Hammerfest 10
Benedictsen (Boge), Proprietair til Stadarfell paa Island 3
Boddien (F. G. von), virkelig Regjeringsraad, Aurich . . . . F.B.B.
Colcraft (Henry R., Esq.), New-York . . . . V.B.

Duperré (Hs. Exc. V. G. Baron), K. Fransk Pair og Marine-Minister, F.B.B.
Lorichs (G. D.), K. Svensk Kammerh. og Chargé d'Affaires i Madrid, F.B.B.
Ackersdyck (J.), Professor ved Universitetet i Utrecht . . . . . . F.B.B.
Aubin (J.), Literateur, Mexico . . . . V.B.
Knesebeck (Baron von dem), Geheime-Justitsraad, Göttingen . . . F.B.B.
Marquez (J. I.), fh. Præsident i Republiken Ny Grenada . . . . . F.B.B.
Moltke (Hs. Exc. O. J. Greve af), Geheime-Conferentsraad 3
Bang (P. G.), J.U.D., Etatsraad og Deputeret i det K. Rentekammer . . . 3
Iverus (J. F.), Brukspatron, Afhulta 3
Kock (Hs. Exc. Baron de), K. Nederl. Indenrigs-Minister, Haag . . F.B.B.
Krohn (F.), Medailleur 3
Scheringson (R.), A.M., fh. Rector Gymnasii i Vesterås 4
Withusen (C. C.), Etatsraad og Professor 3
Araujo-Ribeiro (Hs. Exc. J. de), Ks. Bras. bef. Minister i Paris, F.B.B.
Bechstein (L.), Over-Bibliothekar, Meiningen . . . . V.B.
Bergmann (F.), Professor ved Academiet i Strassborg . . . . E.B.B.
Durbin (P.), Præsident for Dickinson College i Pennsylvanien . . F.B.B.
Lund (Thos.), Provst, Sognepræst til Dronninglund . . . . F.B.
Sieveking (C.), Syndicus i Hamborg . . . . F.B.B.
Silliman (Benjamin, Esq.), Professor, New-Haven, Connecticut . . . V.B.
Smith (Jerome V. C.), M.D., Quarantainelæge i Havnen ved Boston, F.B.B.
Zipser (E. A.), Professor, Neusohl i Ungarn . . . . F.B.B.
Casaus (Hs. Em. Don F. Ramon), Erkebiskop af Guatemala . . . . F.B.B.
Fox (R. W., Esq.), Nordamericansk Consul i Falmouth . . . . F.B.B.
Hanka (W.), Bibliothekar ved det Böhmiske Nat. Museum i Prag, S.B.B.
Höyen (N. L. A.), Professor ved Kunstacademiet . . . . V.B.
Jörgensen (J. F.), Sognepræst til Thisted ved Hobro . . . . F.B.B.
Kastner (G.), Hofraad, Professor ved Universitetet i Erlangen . . F.B.B.
Krabbe (O. C.), Professor ved Universitetet i Rostock . . . . V.B.
Pingel (C.), P.D. . . . . V.B.
Prescott (Hs. Exc. H.), Gouverneur over Newfoundland . . . . . F.B.B.
Schulenburg-Probstey-Salzwedel (Frih. O. L. v. d.), K. Pr. Landr., F.B.B.
Sörensen (J. C.), Provst, Sognepræst til Solberg og Sundby 3
Waldo (Daniel), Justitiarius, Worcester, Massachusetts . . . . F.B.B.
Almeida e Albuquerque (Don F. de Paulo), Minister, Rio Janeiro, F.B.B.
Angelis (Don Pedro de), Professor, Buenos-Ayres . . . . F.B.B.
Bardenfleth (C. E.), Kammerh., Stiftamtmand i Fyens Stift 5
Knudsen (H.), Registrator i Geheimearchivet . . . . V.B.
Lacrouts (J. B. F.), Præsident i Handels-Tribunalet i Algier . . F.B.B.
Lassen (G. F.), Kammerraad 5
Lidén (Jan), M.D., Fahlun 3
Macleod (Hs. Exc. Sir H. G.), Gouverneur over Trinidad . . . . . F.B.B.
Meisser (C.), Professor ved Universitetet i Brüssel . . . . S.B.B.
Moltke (C. Greve af), til Nütschau, Kammerh., Dep. i Rentekammeret, 3
Ouseley (Wm. G.), K. Britisk bef. Minister i Buenos Ayres . . . F.B.B.

Peturssen (P.), Lic. Theol., Provst, Sognepræst til Stadestad paa Island, 9
Rosenblad (B. E.), Kammerherre og Bankbefuldmægtiget, Stockholm . . 3
Ræder (J. T.), Kammerjunker og Capitain 3
Sigurdsson (Jon), Althingsmand og Stipendiarius Arnæ-Magnæanus, V.B.
Stenhammar (M.), T.D., Provst, Sognepræst til Risinge . . . . . . F.B.B.
Venturi (Hs. Exc. Maquis P. Garzoni), Geh.-Statsraad, Florens . . F.B.B.
Weisse (J. F. B.), Corpslæge i Trondhjem 3
Westergaard (N. L.), Professor ved Universitetet i Kjöbenhavn 3
Åberg (Lennart), P.D., Götheborg 3
Barcley (Rev. S. V.), Sognepræst til Lerwick, Shetland . . . . . F.B.B.
Bartholin (C.), Bestyrer af Borgerdydskolen i Kjöbenhavn 3
Brown (John P., Esq.), Secr. og Dragoman ved den Nord-Amer. Leg. i Const., 50
Cameron-Mouat (W.), Capitain, til Garth paa Bressay, Shetland, F.B.B.
Chamberlain (M.), Concord, New Hampshire . . . . F.B.B.
Cronholm (A.), P.M., Professor ved Universitetet i Lund 3
Drake (Samuel G., Esq.), Boston, Massachusetts . . . . F.B.B.
Eckard (C. D.), Etatsraad og Toldintendant paa St. Thomas . . . F.B.B.
Ehrenhoff (J. M.), K. Svensk og Norsk General-Consul i Tanger 50
Ekman (G. H.), Commerceraad, Grosserer, Götheborg . . . . F.B.B.
Gislason (Konrad), Stipendiarius Arnæ-Magnæanus 6
Hamilton (Rev. Z.), Sognepræst til Bressay, Shetland . . . . F.B.B.
Holck (J. C. C. Greve af), Kammerh., Over.Post-Amts-Director i Hamborg, 15
Jenisch (M. J.), Senator, Hamborg . . . . F.B.B.
Litchfield (F., Esq.), Nordamericansk Consul i Puerto-Cabello, F.B.B.
Lütichau (A. C. A. Greve af), Oberst-Lieutenant, Fredericia 5
Mackenzie (Roderick, Esq.), Terrebonne i Nedre-Canada . . . . . F.B.B.
Martinez de la Rosa (Don F.), Premier-Minister, Madrid . . . . F.B.B.
Mynster (J. P., T.D., Biskop over Sjællands Stift 3
Nielsen (K.), Rector ved Realskolen i Aarhuus 3
Ogilvy (Chas., Esq.), til Seafield, Dansk Consul i Lerwick, Shetland, F.B.B.
Owen (Joseph), Grosserer 3
Palmstjerna (Friherre C. O.), Landshövding i Östergöthland 6
Reid (William), Gouverneur over Bermuda . . . . F.B.B.
Reventlow (F. D. Greve af), K. Dansk bef. Minister i London, F.B.B.
Smith (John Cotton), Sharon, Connecticut . . . . F.B.B.
Sourdeval (Charles Mourin de), Dommer ved Retten i Tours . . F.B.B.
Suhr (J. C.), Professor, Vordingborg 6
Wulff (H. A.), Justitsraad og Stænderdeputeret, Nebel Mölle 3
Aschling (A. R.), Capitain i Artilleriet, Stockholm 3
Börresen (C. L.), Sognepræst til Næsby og Tjuvelse 3
Cardenas (Greve Laurent de), til Vallegio i Piemont . . . . F.B.B.
Deichmann (J.), Cancellieraad 3
Hetsch (G. F.), Professor ved Kunstacademiet i Kjöbenhavn 3
Jacobsen (V.), Etatsraad, Committeret i Rentekammeret 3
Johansen (Hs. Exc. J.), Vice-Admiral 5

Königsfeldt (J. P. F.), Adjunct ved den lærde Skole i Frederiksborg, 3
M'Cauley (Daniel Smith, Esq.), Nordamericansk Consul i Tripolis, F.B.B.
Müller (C. L.), Lic. Theol., Inspecteur ved Myntcabinettet 3
Neergaard (J. A. Brun de), Kammerherre, til Skjoldenæsholm . . F.B.B.
Paulsen (N.), Kongl. Dansk Consul i Valparaiso . . . . F.B.B.
Pollard (Richard, Esq.), Nordameric. Chargé d'Affaires i St. Jago, F.B.B.
Prieto (Hs. Exc. Don Joaquim), Præsident i Republiken Chili . . F.B.B.
Quaade (P. F.), Generalmajor, Chef for Ingenieur-Corpset 3
Segurola (Don Saturnino), Canonicus ved Cathedralen i Buenos-Ayres, F.B.B.
Stein (S. A. W.), Professor ved Universitetet i Kjöbenhavn 3
Thestrup (E. H.), Capitain i 10de Linie-Infanterie-Bataillon 3
Ursin (M. R.), Provst, Sognepræst til Domkirken i Viborg 3
Andersen (C. P.), Adjunct ved den lærde Skole i Slagelse 3
Arboe (N. P.), Justitsraad, Byfoged i Frederiksborg . . . . F.B.
Baastrup (F.), Forstmester, Overförster, Haderslev 3
Baggesen (F. W. M.), Capitain, Postmester i Rudkjöbing 3
Banegas (Don José Leon), Prof. ved Universitetet i Buenos-Ayres, F.B.B.
Belman (Henrik L.), Kongl. Spansk Consul i Helsingör . . . . F.B.
Benzon (C. F. O.), Kammerherre, til Lönborggaard 6
Benzon (N. L. C.), Provst, Sognepræst i Ringsted 6
Björn (A. C.), Consistorialraad, Sognepræst til Vemmetofte 9
Bloch (J. V.), Lic. Theol., Sognepræst til Egvad . . . . F.B.
Borgen (P. N.), fh. Adjunct ved den lærde Skole i Kolding . . . . F.B.
Caroc (C.), Justitsraad og Amtsforvalter i Veile 6
Christensen (C.), Capitain, Slesvig 3
Damkjær (J. R.), Lic. Theol., Sognepræst til Kjettrup 3
Danneskjold-Samsöe (Hs. Exc. C. C. S. Greve af), Over-Staldmester, 3
Daue (P. H.), Sognepræst til Liunge og Uggelöse 3
Dinesen (A. W.), Capitain i Artilleriet, til Katholm 6
Discher (G. J.), Provst, Sognepræst til Fölleslöv 3
Elberling (C. W.), Rector ved den lærde Skole i Slagelse 3
Engelbreth (H. P.), Sognepræst til Örbek 12
Engelbreth (W. F.), Consistorialraad, Sognepræst til Lyderslöv 3
Esbensen (J. R.), Sognepræst til Flemlöse 3
Fischer (W. F.), General-Krigscommissair, Rendsborg 3
Fleischer (E. C.), Overlærer ved Cathedralskolen i Aarhuus 3
Fleischer (H. A.), Justitsraad, Borgemester og Byfoged i Aarhuus . . . 3
Flemmer (H. C.), Sognepræst til Stillinge 4
Flöe (J.), Kammerraad, Stifts-Landinspecteur i Ribe Stift 6
Grüner (C. F.), Oberst 3
Grüner (L. P. W.), Sognepræst i Rudkjöbing 4
Gyrsting (J.), Justitsraad, practis. Læge i Haderslev . . . . F.B.
Götzsche (H. C.), Sognepræst til Finderup 3
Hahn (J. C.), Sognepræst til Braband og Kasted 6
Hallam) Henry, Esq.), M.A., Vice-Præs. i Antiq. Selskab i London, F.B.B.

Hammerich (P. F. A.), A. Mag., res. Capellan ved Trinitatis Kirke . . . 3
Hammond (Charles, Esq.), Boston, Massachusetts . . . . F.B.B.
Henrichsen (R. J. F.), Professor, Rector ved Cathedralskolen i Odense, 9
Holmstedt (S.), Adjunct ved Realskolen i Aarhuus 3
Holst (C. L.), Capellan, Egitslevmagle ved Slagelse 3
Höpp (Hs. Exc. J. P.), Præs. i den S.-H.-L. Overappellationsret, Kiel . . . 6
Jacobsen (J.), Sognepræst til Öster Törslöv 3
Jelstrup (H. K.), Proprietair til Moe, Nordre Trondhjems Amt 6
Kirstein (E. A.), Kammerraad og Landvæsens-Commissair 3
Knudsen (N. J.), Etatsraad og Toldkæmmerer, Helsingör 6
Lauts (U. G.), Professor ved Universitetet i Leyden . . . . F.B.B.
Lemmich (J. C. H.), Capitain-Vagtmester, Helsingör 6
Lemvig (J. P.), Krigsraad, Toldinspecteur i Kjöge 6
Lindholm (H.), Amtmand over Skanderborg Amt 3
Manockjee Cursetjee (Esq.), Parsisk Literator, Bombay . . . . . F.B.B.
Lund (J. C.), Sognepræst til Munkebjergby og Bromme 6
Lützhöft (H. H.), Kammerraad og Landvæsenscommissair, Alkestrup . . 6
Malling (C.), Etatsraad, Toldinspecteur i Holbek 9
Mansa (F. W.), M.D., Stabslæge i Sö-Etaten 3
Mellerup (F. D.), Provst, Sognepræst til Greve og Kildebrönde 3
Moges (Greve A. de), Contre-Admiral, Brest . . . . F.B.B.
Möller (M.), Justitsraad, Borgemester og Byfoged i Nykjöbing paa Falster, 3
Neeraae (F. G.), Capitain ved 12te Infanterie-Bataillon, Fredericia . . . 3
Nielsen (C.), Sognepræst til Kallehauge 3
Ortved (S. R.), Domprovst, Roeskilde 6
Petersen (H.), Capitain, Landskriver og Dige-Insp. paa Pellworm, F.B.B.
Petersen (O. E.), Major ved 3die Dragon-Regiment, Aarhuus 3
Petersen (Th.), Over-Auditeur, Horsens 3
Pontoppidan (D.), res. Cap. til Domkirken i Ribe og Sognepr. til Semm, S.B.B.
Reck (J. L.), Forstraad, Skovrider i 1ste Kronborgske Skov-District . . . 3
Ræder (N. D. A.), Justitsraad, Borgemester i Horsens 6
Rördam (P.), Sognepræst til Mehren 12
Scavenius (J. B.), Hofjægermester, til Basnæs . . . . F.B.B.
Schack (O. D. Greve af), til Schackenborg . . . . F.B.B.
Sheil (Justin), Oberst, Teheran i Persien . . . . F.B.B.
Simesen (S.), Major, Haderslev . . . . F.B.
Stockholm (N.), Sognepræst til Aal 6
Storch (F. L.), Sognepræst til Sönderby 6
Thiele (J. M.), Justitsraad, Kongen af Danmarks Haandbibliothekar . . . 3
Tillisch (G. F.), Kammerjunker, Sorenskriver paa Færöerne 6
Toxwerdt (A. G.), General-Krigscommissair, Faaborg 3
Whitte (H. K.), A.M., Rector ved den lærde Skole i Rönne 6
Wiborg (J.), Justitsraad, Byfoged i Faaborg 12
Wilhjelm (P.), Sognepræst til Snöde 3
Wind (C. A.), Kammerherre, til Bekkeskov og Sanderumgaard 10

Worsaae (J. J. A.), Archæolog 3
Zeuthen (F. L. B.), A. Mag., Sognepræst til Tömmerup 6
Östrup (W.), Sognepræst til Longelse og Fuglsbölle 6
Aarestrup (C. W.), Overkrigs-Commissair, St. Croix . . . . F.B.B.
Bloch (F. C.), Sognepræst til Kvong og Lyne 3
Brockdorff (H. A. Greve af), Landraad, Amtmand, Neumünster 50
Clausen (E. T.), Lic. Theol., Sognepræst til Boeslunde 6
Cronstern (G. F. A. v.), Hofjægermester, til Nehmten . . . . F.B.B.
Eckhoff (J. W. M.), M.D., Justitsraad, Itzehoe . . . . F.B.
Erdmann (F.), Statsraad, Professor ved Universitetet i Dorpat . . F.B.B.
Garde (J. A.), Krigsraad, Byfoged i Rönne 6
Genty de Bussy (Pierre), Statsraad og Militair-Intendant, Paris, . F.B.B.
Graae (Christen), Sognepræst til Bödstrup 3
Graae (Christian), Sognepræst til Tranekjær og Tulbölle 3
Häggblad (A.), Oberstlieutenant, Stockholm 6
Hansen (E. C.), Skovrider i Tisvilde og Örkesholm 3
Hansteen (N. L.), Sognepræst til Traneberg 3
Jensen (J. C.), Sognepræst til Rorup og Gliim . . . . F.B.
Knuth (F. M. Greve af), Kammerherre, til Knuthenborg 50
Kornerup-Borch (S.), Etatsraad, Amtsforvalter, Rantzau 3
Kreuger (J. H.), Contre-Admiral, Stockholm . . . . F.B.
Lerche (C. G. F. von), Kammerherre, Hofjægermester, til Carlsberg . . . 12
Leth (C. F. S.), Kammerjunker, til Egelykke 3
Nyegaard (P. N.), Kammerraad, Frederikskilde 3
Nörgaard (P. M. T.), Sognepræst til Ledreborg 3
Renouard (L. P.), Oberstl., Commandeur for 4de Jæger-Corps, Slesvig, 3
Ridolfi (Marquis Cosimo), Dir. f. Agerdyrkn. Inst. i Meleto i Toscana, F.B.B.
Sadelin (P. U. F.), P.D., Provst, Hammarland paa Åland . . . . . F.B.B.
Schiödte (J. G.), ord. Catechet i Ringsted 3
Schleppegrell (F. A.), Oberstl., Commandeur for 8de Inf.-Bataillon, 3
Schrader (L. F. G.), Etatsraad, Borgemester i Haderslev 3
Stockfleth (Hannibal de), Oberst, Rendsborg 3
Stourdza (H. H. Fyrst Michael), Hospodar af Moldau . . . . F.B.B.
Strandgaard (L. W.), Toldinspecteur i Ebeltoft 3
Sörensen (A. A.), Sognepræst til Fröerslev og Sneslöv 6
Aagaard (P. D.), Sognepræst i Skive 6
Abel (L.), Provst, Sognepræst til Dalum 3
Carlsen (J. F. S.), Sognepræst til Dalbyneder 3
Holten (H. C.), Sognepræst til Skuldelöv og Selsö 6
Krassow (C. Greve von), Kongl. Preussisk Landraad, til Divitz 3
Moltke-Hvidtfeldt (A. C. Greve af), K. Dansk Min. i Neapel, F.B.B.
Monrad (G. H.), Kammerherre, Medlem af General-Postdirectionen 3
Stiesen (Severin), Kongl. Siciliansk Consul i Helsingör 8
Bagger (J. K.), Præst for den lutherske Menighed paa St. Croix, F.B.B.
Cigalla (Greve Giuseppe de), P.D., Santorino af det græske Archipel., F.B.B.

Ingerslev (H.), Sognepræst til Kongsted 3
Klick (J. J.), Kongl. Dansk Consul i Buenos-Ayres . . . . F.B.B.
Kunzen (C. F.), Regjeringsraad, St. Croix i Vestindien . . . . F.B.B.
Mauduit (A. F.), Correspondent af det Franske Institut, Paris . . F.B.B.
Precht (H. W.), Major og Stadthauptmand paa St. Thomas . . . . F.B.B.
Rögind (J.), Adjunct ved Cathedralskolen i Aarhuus 3
Scholten (Fr.), Kammerjunker, Toldinspecteur paa St. Croix . . . F.B.B.
Wood (Richard, Esq.), Kongl. Storbritannisk Consul i Damascus, F.B.B.
Grez (H. F. de), J.U.D., Breda i Nord-Braband . . . . F.B.B.
Leth (V. Stenersen), til Steensgaard, Kammerjunker 3
Siemsen (C. W.), Secretair ved det Kongl. Bibliothek i Hannover 3
Sorterup (J. B.), Adjunct ved Metropolitanskolen . . . . V.B.
Arfwedson (C. D.), Nordamericansk Consul i Stockholm 3
Droysen (J. G. B.), P.D., Professor ved Universitetet i Kiel 6
Everlöff (F. A.), Kongl. Svensk og Norsk Gen. Consul i Kjöbenhavn, 3
Feddersen (B.), Justitsraad og Landretsnotar i Slesvig . . . . F.B.B.
Haurowitz (H. V. H.), M.D., Ks. Russ. Statsraad og Livlæge, St. Petersb. F.B.B.
Hegewisch (F. H.), M.D., Etatsraad, Professor ved Universitetet i Kiel . . 6
Kæsemodel (C. H.), Capitain 3
Lassen (G. F.), Justitsraad og Landfoged paa Sylt 3
Lunding (H. M. W.), Justitsr., Cabinets-Secr. hos Kronpr. af Danmark, F.B.
Lützow (G.), Gen. Major, Commandeur for 4de Inf. Brigade, Rendsborg, 5
Löwenfeld (C. F.), Kammerjunker, Capitain i 4de Jæger-Corps, Slesvig, 3
Magnusson (Christian), Sysselmand i Dale Syssel paa Island 6
Möller (C. F. E.), Sognepræst til Gjedsted og Fjeldsö 6
Nissen (N.), Proprietair til Spötterup . . . . F.B.B.
Oxholm (W. T. v.), Kammerh., Hofchef hos Kronpr. af Danmark, F.B.
Paucker (C. J.), Hofraad og Gouvernements-Procureur, Reval . . F.B.B.
Schow (G. H. L.), Borgemester og Byfoged i Apenrade 3
Skalkovski (A.), Hofraad, Conservator ved Museet i Odessa . . . F.B.B.
Wächter (J. C.), Forstraad, Conserv. ved den hist. Forening i Hannover, 3
Wenck (H. C.), Capitain, Kirchspielvogt, Rendsborg Amt 3
Adlerberg (V. v.), Ks. Russ. Gen. Lieut. og Gen. Post-Dir., St. Petersb., F.B.B.
Miniscalchi (F. Greve), Keis. Österrigsk Kammerherre, Verona, F.B.B.
Schirinsky-Schikhmatoff (Fyrst P. A.), Geheimeraad, St. Petersb. F.B.B.
Waitz (G.), P.D., Professor ved Universitetet i Kiel 6
Warschau (Grev Paskévitsch Erivansky, Fyrste af), Stath. i Polen, F.B.B.
Westfelt (L.), K. Svensk Capitain og Gen.-Stabs Officeer, Stockholm, V.B.
Wetterbergh (C. A.), M.D., Regiments-Læge, Östersund 3
Boutkoff (Hs. Exc. P. G.), Geheimeraad, St. Petersborg . . . . . F.B.B.
Essen I (Hs. Exc. Greve P. K. von), General, St. Petersborg . . . F.B.B.
Galitzin (Fyrst Dmitri), General-Gouverneur i Moskou . . . . F.B.B.
Kotzebue (C.), Keiserl. Russisk Consul i Jassy . . . . F.B.B.
Münck-Bellinghausen (E. Frih.), Ks. Österr. Regjeringsraad, Wien, F.B.B.
Olsoufieff (Hs. Exc. B. D.), Hofmarschal hos Storfyrst Alexander, F.B.B.

Orloff (Hs. Exc. Greve A.), General, Medl. af Statsr., St. Petersborg, F.B.B.
Rumin (N. de), Keis. Russisk Statsraad og Kammerherre, Moskou, F.B.B.
Schindler (J.), Præsident for det regjerende Senat i Krakau . . . F.B.B.
Schott (A. C.), Professor ved Gymnasiet i Stuttgart 10
Tischkevitch (E. Greve), Curator for Districtet Borysov 100
Trepka* (J. C. M.), Kammerjunker, Major i 13de Infanterie-Bataillon . . . 3
Uhde (Carl A.), til Handschuheim, Godsbesidder i Mexico . . . . . F.B.B.
Akerman (John Y., Esq.), Secr. ved det numism. Selskab i London, F.B.B.
Amherst (Right Hon. William Pitt, Earl of), til Montreal i Kent, F.B.B.
Becker (Tyge), A.M., Archivar 3
Boutourlin (Dmitri Petrovitsch), Medl. af Statsraadet, St. Petersborg, F.B.B.
Demidoff (Fyrst Anathol), Greve til San Donato i Toscana . . . . F.B.B.
Dirks (Jacob), J.U.D., Advocat ved den frisiske Overret i Leeuwarden, F.B.B.
Eckhoff (D. F.), M.D., Landphysicus paa Öen Föhr 4
Gortschakoff II (Fyrst Peter), Gouverneur over Vest-Siberien . . F.B.B.
Grote (W. H. C. A. Friherre), Geh. Statsraad og Præsident i Eutin, F.B.B.
Hambro (C. J.), fh. Nordamericansk Consul, London . . . . F.B.B.
Hambro (Joseph), Hofraad, London . . . . C.B.B.
Haughton (Richard, Esq.), Professor i Hindustansk, Addiscombe, F.B.B.
Hjort (P.), P.D., Professor, Lector ved Academiet i Sorö 3
Jennifer (Daniel, Esq.), Nordamericansk bef. Minister i Wien . . . F.B.B.
Jensen (H. N. A.), P.D., Sognepræst til Borne i Angeln 6
Knezevitsch (D. M.), Geheimeraad, Cur. for Underv. Distr. Odessa, F.B.B.
Koutorga (M. S.), Professor ved Universitetet i St. Petersborg 50
Kulakowsky (J.), Curator for Gymnasiet i Bialystok . . . . F.B.B.
Lee (John, Esq.), LL.D., Medlem af det Kongl. Selskab i London, F.B.B.
Mansel (George), Capitain i den britiske Marine, London . . . . . F.B.B.
Middeldorph (H.), Consistorialraad, Prof. ved Universitetet i Breslau, S.B.
Montefiore (Sir Moses), Medlem af det Kongl. Selskab i London, F.B.B.
Morris (Jacob G., Esq.), Philadelphia . . . . F.B.B.
Obolensky (Fyrst Michel), Statsraad, Moskou . . . . F.B.B.
Philosophoff (Hs. Exc. A.), Ks. Russ. Gen. Adjutant, St. Petersborg, F.B.B.
Shrewsbury (John Talbot Earl of), arvelig Hofmester i Irland . . F.B.B.
Stroganoff (Greve A. A.), virkelig Geheimeraad, St. Petersborg, F.B.B.
Teïmouraz (H. H. Czarevitsch), Pr. af Georgien, Sön af K. Georg XIII, F.B.B.
Teleki von Széh (Joseph, Greve), Gouverneur over Siebenbürgen, F.B.B.
Temple (Sir Grenville), Mahlberg i Storhertugdömmet Baden . . . F.B.B.
Thacher (G. M., Esq.), Kongl. Dansk Consul i Boston . . . . . . F.B.B.
Wetter (G.), P.M., Lector ved Gymnasiet i Wexiö 3
Cawallin (B. E.), A.M., Collega ved den lærde Skole i Christianstad . . 3
Cronstedt (A.), Gen.Major, Gouv. over Åbo og Björneborgs Län samt Åland, 50
Fraenkel (E.), M.D., Medlem af Sundheds-Coll. for Moldau, Jassy, F.B.B.
Haupt (M.), Professor ved Universitetet i Leipzig . . . . F.B.B.
Heurlin (C. J.), T.D., Statsraad og Chef for Eccles. Dep. i Stockholm, F.B.
Hällfors (C. E.), Contracts-Provst, Åland 47

Schulze (H. W.), P.D., Director for det K. Antike-Cabinet i Dresden, F.B.B.
Stephens (George, Esq.), Stockholm 3
Woldsen (J. N.), Kongl. Dansk General-Consul i Amsterdam . . . F.B.B.
Arneth (J.), Prof. ved Univers. og Director for Antike-Cab. i Wien, F.B.B.
Bibesco (H. H. Fyrst Georg), Hospodar af Vallachiet . . . . F.B.B.
Chmel (J.), Director for Geheime Archivet i Wien . . . . F.B.B.
Coopmans (E. W. de), K. D. Kammerh. og Chargé d'Affaires i Brüssel, F.B.B.
Daschkoff (J. A.), Ks. Russ. Statsraad og General-Consul, Bukarest, F.B.B.
Ellesmere (Right Hon. Lord Egerton, Earl of), London . . . . . F.B.B.
Frege (C. G.), K. Dansk Commerceraad og Gen.-Consul i Leipzig, F.B.B.
Grotefend (G. F.), P.D., Director for Lyceet i Hannover. . . . . F.B.B.
Helmreichen (V. von), Keis. Österr. Bjergværks-Director, Brasilien, F.B.B.
Mavros (N. de), Statsr., Gen.-Inspecteur over Quarantainerne ved Donau, 100
Neophytos (Hs. Em.), Metropolit af Valachiet. . . . . F.B.B.
Schack (H. E. A. R. C. von), Geh.-Raad og Ges. v. Forbundsd. i Frankfurt, 50
Stirbey (Hs. Exc. B. de), Storvornik af Valachiet 100
Tamelander (C. G.), Oberstl., Postinspector i Åbo og Björneborgs Län, 50
Traversay (Hs. Exc. A. J. Marquis de), Gen.-Maj. og Mil. Gouv. i Arch., F.B.B.
Witt (H.), K. Dansk General-Consul i Peru, Lima . . . . S.B.B.
Wüstenfeld (H. F.), P.D., Professor ved Universitetet i Göttingen, F.B.B.
Búrnes (James, Esq.), Vice-Præsident i det Asiatiske Selskab i Bombay, F.B.B.
Ewald (G. H. A.), Professor ved Universitetet i Tübingen . . . . F.B.B.
Gibbes (Robert W.), M.D., Columbia i Syd Carolina 50
Macaré (C. A. R.), Medl. af General-Staterne for Zeland, Middelburg, F.B.B.
Traherne (J. M.), M.A. Oxford, Coedriglan, Cardiff, England 50
Wolny (G.), Benedictiner Ordens Præst, Professor, Brünn 50
Zoller (H. E. K. Frih. v.), Gen.-Lieut. og Chef f. Art.-Corpset i München, 50
Appelberg (A.), Oberst, Inspector ved det Finska Cadetcorps, Helsingfors, 3
Campana (G. Pietro), Hofraad, Rom 50
Canina (Luigi), Raad i Gen.-Com. f. Antiqvit. og de skjönne Kunster, Rom, 50
Gille (F. de), Statsraad, Bibliothecar hos H. M. Keiseren af Rusland . . 25
Hedner (A.), Lector ved det Kongl. Gymnasium i Linköping 3
Kuscheleff-Besborodko (A. G. Greve), virkl. Statsraad, St. Petersborg, 100
Lund (N. A.). P.D., Lands-Kæmmerer i Åbo og Björneborgs Län 3
Mechelin (G. J.), P.D., Collegieraad, Finland 3
Meyer (G. F. W.), Hofraad og Professor ved Universitetet i Göttingen, 50
Munk (Friherre R.), General-Major, Director ved det Finska Cadet-Corps, 3
Schmidt (M. R.), Rustmester 3
Wetzer (H. J.), Professor ved Universitetet i Freiburg . . . . . . F.B.B.
Wolánski (T. P. z. Wolan), Landraad, Pakosc i Storhertugdömmet Posen, 100
Wrangel (Baron F. v.), General-Lieutenant, Stettin 50
Österblad (J.), P.D., Provst, Directors Adjoint i det Finska Cadet-Corps, 3
Frye (William E.), fh. Storbrit. Major af Infanteriet, Paris 50
Krag (C. A.), Lieutenant i 13de Linie-Infanterie-Bataillon, Fredericia . . . 3
Spieker (C. W.), T.D., Superintendent, Prof. og Overpræst i Frankf. a. d. O. 3

Thacher (J. S. B.), Assessor i Överste Ret i Staten Mississippi 50
Webber (Samuel), M.D., Charlestown i New Hampshire 50
Westreenen van Tiellandt (W. H. J. Baron van), Chef for Hofbibl. i Haag, 7
Coquebert de Monbret (E.), Paris 50
Huth (Henry, Esq.), Kongl. Dansk General-Consul i Mexico 50
Briem (J. G. G.), Sognepræst til Kousted og Raasted 15
Horneman (E. C.), Proprietair, Stadsbygden ved Trondhjem 8
Lewis (Martin, Esq.), Baltimore, Maryland 100
Olfers (J. F. M. v.), Geh. Raad, Gen. Director over de Kongl. Preuss. Museer, 100
Tommerup (A. R.), Procurator, Odense 4

REGNSKAB OVER SELSKABETS PENGEVÆSEN FOR AARET 1845.

INDTÆGTER:

	Rbd.	Sk.
Casse-Beholdning fra 1844 . . . . r. S.	67.	84
Hans Majestæt Kongen af Danmarks aarlige Gave	300.	„
Gaver og bestandige Bidrag fra Medlemmerne[1]	2050.	„
Aarlige Bidrag fra samme[2]	1799.	„
Böger og extraordinaire Tilskud[3]	245.	45
Renter af den faste Fond	1760.	„
	6222.	33

UDGIFTER:

	Rbd.	Sk.
Anvendt til den faste Fonds Forögelse	2056.	27
Scripta historica Islandorum	238.	„
Grönlands historiske Mindesmærker	305.	„
Noregs Konunga Sögur	80.	„
Lexicon poeticum antiquæ lingvæ septentrionalis	150.	„
Annaler for nordisk Oldkyndighed	252.	72
Antiquarisk Tidsskrift	128.	48
Mémoires de la Société	942.	62
Antiquités Russes et Orientales	399.	12
Tegninger samt disses Gravering i Kobber, Staal eller Træ	294.	28
Aftryk af Kort og Kobbere	298.	42
Undersögelser af Oldtids-Mindesmærker i Norge og Sverrig	308.	59
Reoler for Selskabets Bogsamling	36.	„
Andre Udgifter til Selskabets Bud, Opvarteren ved Forsamlingerne, Qvitteringsblanketter, ved Diplomers Udfærdigelse, Porto af Breve og Pakker m. v.	556.	41
	6046.	7
Casse-Beholdning den 31te December 1845	176.	26
	6222.	33

Kjöbenhavn, den 31te December 1845. J. F. MAGNUS.

Undertegnede have, som Selskabets for Aaret 1845 valgte Revisorer, revideret foranstaaende Regnskab, og befundet samme aldeles rigtigt. Vi bevidne derhos at have befundet, at Selskabets faste Fond i Aaret 1845 er forøget med det Beløb, som den kongelig confirmerede Fundation af 30te October 1834 § 2 foreskriver at skulle oplægges[4].

Kjöbenhavn, den 26de April 1846.

LÖGSTRUP. H. B. HORNBECK.

1-2) Disse trende Summer udgjöre Belöbet af Medlemmernes i Aaret 1845 ydede og i den her foran indförte Liste anmeldte Bidrag. 3) Nogle Bidrag fra Udlandene ere erlagte i fremmede Myntsorter, der ere omvexlede. Disses Belöb i Rbd. r. S. ere i det skrevne Regnskab nöiagtig specificerede, ethvert paa sit Sted, men her ere Overskudene af Skillinger, for Pladsens Skyld, henförte samlede under Rubriken „extraordinaire Tilskud“. 4) Fundationens § 2 bestemmer nemlig, at alle de bestandige Bidrag af 50 Rbd. og ligeledes de större Donationer skulle anvendes til den faste Fonds successive Forögelse.

ANTIQUARISK TIDSSKRIFT.

INDHOLD AF AARGANGENE 1843—1845.

I Texten findes indsatte Afbildninger af fölgende Gjenstande: S. 14 en Leerurne fra Jernalderen. S. 39 Mynter af Erik Eiegod, S. 41 af Christopher af Baiern, S. 42 af Keiser Friderich III, S. 43 af Hertug Johan af Sachsen-Lauenburg. S. 78—81 Broncesager fra Ungarn. S. 128 Spiralringe af Guld med og uden Lodning. S. 130 Broncenaale med Skaft. S. 131 et Guldlad. S. 161 en Mynt af Biskop Gunner af Viborg eller Ribe. S. 173—174 Ingusser fra Broncestöbning. S. 222 en Reliquieæske af Bly (fra Stokkemarke Kirke paa Lolland) med Runeindskrift: Episcopus Gisiko.





Tab. II.


sol in tauro
sol in gemine
sol in cancro
sol in leone
sol in virgine
sol in libra
sol in scorpione
sol in sagittario
sol in capricornu

Tab. IV.



HÄLLERISTNINGAR I GLÖSEBÄCKEN UTI JEMTLAND.

AARSSTENEN.

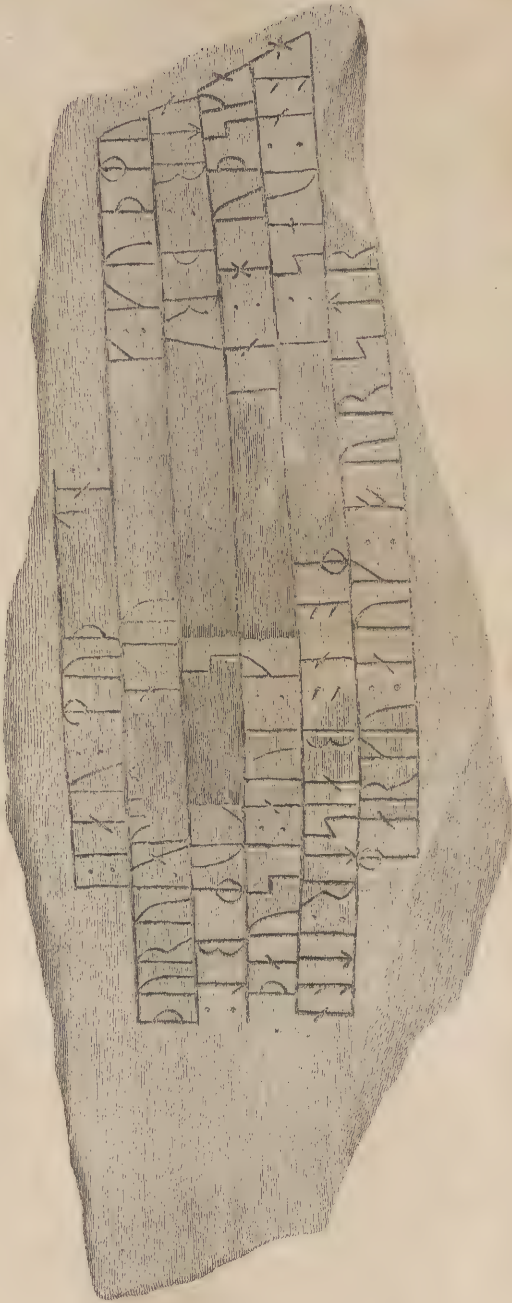
Tab. V.





HÄLLERISTNINGAR I GLÖSEBÄCKEN UTI JEMTLAND.

Tab. VI.



SKIVUMSTENEN.


KORT
over
GRÖNLANDS ÖSTREBYGD
efter oldnordiske Beretninger
ved
C. C. RAFN
1845.
Ruin
Kirkeruin
Isafjördr
Eiriksfjördr
Eiriksey
Breidifjördr
Einarsfjördr
Gardar
Siglufjördr
Rafnsfjördr
Ketilsfjördr
Herjulfsfjördr
Melrakkanes
Hvarf
Spalsund
15 Mile
Heimburger sc.

1843–63 komplet
i 7 Bind.

2.500.–

